

ДАНУТА ВАСИЛЕВСКАЯ, СТАНИСЛАВ КАРОЛЯК

ПОЛЬСКИЙ УЧЕБНИК ЯЗЫК

act

Москва • 2001 • Санкт-Петербург

ББК 81.2 Польшк.

В 19

Василевская Д., Кароляк С.

В 19 Учебник польского языка./Оформление обложки С. Л. Шапиро,
А. А. Олексенко. — СПб.: Издательство Лань. 2001. — 576 с. —
(Учебники для вузов. Специальная литература).

ISBN 5-8114-0124-8

ББК 81.2 Польшк.

Генеральный директор *А. Л. Кноп*
Директор издательства *О. В. Смирнова*
Главный редактор *Ю. А. Сандулов*
Художественный редактор *С. Л. Шапиро*
Подготовка макета *А. А. Крылов*
Выпускающие *А. В. Яковлев, Н. К. Белякова* -
ЛР № 065466 от 21.10.97

Гигиенический сертификат 78.01.07.952.Т.11668.01.99
от 19.01.99, выдан ЦГСЭН в СПб

Издательство «ЛАНЬ»

lan@lpbl.spb.ru www.lanpbl.spb.ru

193012, Санкт-Петербург, пр. Обуховской обороны, 277,

издательство: тел.: (812)262-2495, 262-1178;

pbl@lpbl.spb.ru (издательский отдел),

склад № 1: факс: (812)267-2792, 267-1368.

trade@lpbl.spb.ru (торговый отдел),

193029, пр. Елизарова, 1,

склад № 2: (812)265-0088, 567-5493, 567-1445. root@lanpbl.spb.ru

Филиал в Москве:

Москва, 7-я ул. Текстильщиков, 5, тел.: (095) 919-96-00.

Филиал в Краснодаре:

350072, Краснодар, ул. Зиповская, 7, тел.: (8612)57-97-81.

Сдано в набор 10.10.97. Подписано в печать 21.11.2000

Бумага типографская. Формат 84×108 1/32. Печать офсетная. П. л. 18.

Усл. п. л. 30,2. Уч.-изд. л. 25,92.

Тираж 7000 экз. Заказ № 898

Отпечатано с готовых диапозитивов

ГП Владимирская книжная типография

600000, г. Владимир, Октябрьский проспект, д. 7

**Охраняется законом РФ об авторском праве.
Воспроизведение всей книги или любой ее части
запрещается без письменного разрешения издателя.
Любые попытки нарушения закона будут
преследоваться в судебном порядке.**

© Издательство «Лань», 2001

© Wiedza Powszechna, 1974

© Издательство «Лань»,

художественное оформление, 2001

КАК РАБОТАТЬ С КНИГОЙ

Сначала советуем ознакомиться с основными сведениями по польской фонетике и орфографии, а также с условными знаками, применяемыми в транскрипции польских текстов. Описание звуков польского языка, отличных от русских, дается в сравнении их с близкими по звучанию русскими звуками, что, конечно, дает о них лишь более или менее близкое представление. Для полного овладения правильным польским произношением необходима работа с преподавателем или непосредственное общение с поляками.

Авторы считают применяемый ими метод более плодотворным, чем подробное описание точного произношения польских звуков, которое для лиц, не знакомых с фонетикой, было бы непонятным и лишило бы их возможности даже приблизительно правильно воспроизводить польские тексты.

Работая над систематическим курсом, необходимо постоянно сравнивать свое произношение с транскрипцией текста, особенно в первых уроках, где дается она сразу под орфографическим польским текстом.

Каждый урок построен следующим образом: сначала дается польский текст и словарь, в котором указываются значения слов, впервые встречающихся в данном тексте, потом русский перевод текста, затем новые обороты и идиоматические выражения, даваемые без объяснений. После этого следует комментарий к тексту, в котором объясняются отдельные грамматические факты польского языка. В конце урока излагаются некоторые вопросы грамматики, необходимые для активного овладения языковым материалом, и даются упражнения.

Предлагаемый в книге перевод польского текста на русский язык не дословный, а ситуационный, хотя в основном авторы стремились к возможно более точному переводу. Лишь в случаях, где имеются большие расхождения между ситуационным и дословным переводом, в скобках приводится перевод, иногда даже не очень удачный с точки зрения стилистических норм русского литературного языка, но показывающий сущность даниой польской конструкции.

Переводя польские тексты на русский язык, не следует пользоваться русскими переводами, помещенными в книге. Для этой цели служит словарь, следующий за текстом, и общий словарь. Русским переводом можно пользоваться лишь для проверки самостоятельно сделанного перевода польского текста. Его можно использовать также для так называемого „обратного” перевода, с русского языка на польский. Обратный перевод следует делать после усвоения всего языкового материала данного урока. Такое упражнение очень полезно, оно помогает быстрее овладеть характерными польскими конструкциями и оборотами, употребляемыми в данной ситуации.

Цифры при польском тексте помогают найти соответствующее место в русском переводе и в приводимой транскрипции этого текста. Цифры, набранные жирным шрифтом, указывают на то, что в данном отрезке встречается языковой факт, объясняемый в комментарии. В польском тексте выделены жирным шрифтом те грамматические формы, которые являются основной темой урока.

Помещенный в конце книги польско-русский словарь построен на тех же принципах, которыми характеризуется вся книга: он подчинен задаче оказать максимальную помощь желающим активно овладеть польским языком. В нем приводятся наиболее трудные формы отдельных слов, а именно:

а) в группе существительных:

формы родительного и предложного падежей существительных мужского рода на согласный, а также формы именительного падежа множественного числа личных существительных мужского рода; формы дательного-предложного падежей существительных на **-а** и формы предложного падежа слов среднего рода, а также формы именительного падежа множественного числа слов женского рода на согласный (типа **nos**);

б) в группе прилагательных:

лично-мужские формы именительного падежа множественного числа, а также формы наречий, образующихся от основ имен прилагательных;

в) в группе глаголов:

формы 1-го и 2-го лица единственного числа настоящего времени. В некоторых случаях приводятся также формы 3-го лица множественного числа.

При глаголах несовершенного вида, как правило, даются соответствующие глаголы совершенного вида. Исключения составляют те случаи, когда нет полного совпадения обоих глаголов во всех отмеченных в русской части словаря значениях.

При глаголах с отличным от русского управлением даются указания на падеж (предлог и падеж), с которым они сочетаются. Глаголы, при которых нет особых указаний, не отличаются управлением от соответствующих русских глаголов.

В словаре жирным шрифтом выделены элементы слов, изменяющиеся во всех формах, образуемых данным словом, а курсивом — элементы, изменяющиеся лишь в некоторых его формах (т. е. в основной части слов, в которых происходят чередования). Притом звуковые чередования отмечаются лишь там, где им соответствует чередование букв. В других случаях они не отмечены, так как простое сложение букв и даст нужное звучание формы (как, например, в слове *czas* предл. *czasie*). Выделяются также чередования букв, которые не отражаются на звуковом облике формы (например, *cień* род. *cienia*).

Таким образом, словарь построен так, чтобы элементы, выделенные в исходной форме жирным шрифтом или жирным шрифтом и курсивом, и прибавив отмеченные так же элементы требуемой формы, механически получить

нужный результат. Например, в исходной форме слова *adresat* нет элементов, выделенных жирным шрифтом. Следовательно, к полному составу букв этого слова прибавляем элементы требуемой формы, выделенные жирным шрифтом, например, род. пад.

adresat + **a** = *adresata*

Буква *t* этого слова выделена курсивом, значит, в некоторых формах она чередуется с другими буквами. Например, в предложном падеже курсивом выделены буквы *ci*; следовательно, чтобы получить форму предложного падежа, отбрасываем *t*, к части *adresa* прибавляем *ci* и окончание **-e** (данное жирным шрифтом) и получаем требуемый результат:

adresat - *t* + *ci* + **e** = *adresacie*

Все приводимые в словаре формы следует образовывать аналогично этому примеру.

В книге имеется также русско-польский словарь, в котором помещены все слова, необходимые для выполнения заданий. Для справок даются образцы склонений и спряжений, а также список наиболее употребительных глаголов с разными чередованиями в основах.

СОКРАЩЕНИЯ, ПРИНЯТЫЕ В СЛОВАРЕ

<i>ж.</i>	— женский род	<i>пр.</i>	— предложный падеж (у слова на -а дательный-предложный падежи)
<i>лм.</i>	— лично-мужская форма им. пад. мн. ч.	<i>род.</i>	— родительный падеж ед. ч.
<i>м.</i>	— мужской род	<i>род. мн.</i>	— родительный падеж мн. ч.
<i>мн.</i>	— именительный падеж мн. ч.	<i>сов.</i>	— совершенный вид.
<i>нар.</i>	— наречие	<i>ср.</i>	— средний род
<i>несов.</i>	— несовершенный вид		

ФОНЕТИКА И ОРФОГРАФИЯ

Польский язык пользуется латинским алфавитом, в который были введены некоторые дополнительные знаки для обозначения звуков польского языка, отсутствующие в латинском языке.

В польском алфавите 32 буквы: **a, ą, b, c, ć, d, e, f, g, h, i, j, k, l, ł, m, n, ó, o, ó, p, r, s, ś, t, u, w, y, z, ź, ż**. Некоторые звуки обозначаются сочетаниями букв (об этом см. ниже).

Большинство польских звуков совпадает в произношении с соответствующими русскими звуками, но во многих случаях польское произношение отличается от русского.

В тех случаях, когда данные звуки польского и русского языков совпадают, сразу даются их русские буквенные соответствия. В остальных случаях буквы в приводимых ниже таблицах снабжены цифрами, под которыми описываются обозначаемые ими звуки.

ГЛАСНЫЕ

a — всегда произносится как русское ударное <i>a</i>	ó — <i>y</i>
e — произносится как ударное <i>э</i> в словах „это, позт”	u — <i>y</i>
i — <i>и</i>	y — <i>ы</i>
o — всегда произносится как русское ударное <i>o</i>	ą — о носовое (1)
	ę — э носовое

В польском языке, в отличие от русского, нет редукции безударных гласных. Все польские гласные произносятся одинаково как под ударением, так и в безударном положении. Необходимо привыкнуть к четкому (нередуцированному) их произношению. Это касается главным образом звуков **a**, **o**, **e**, которые в русском языке в безударном положении подвергаются значительной редукции.

Ударение в польском языке, как правило, падает на предпоследний слог слова. Слова, в которых ударение падает на другой слог, снабжены знаком ударения.

СОГЛАСНЫЕ

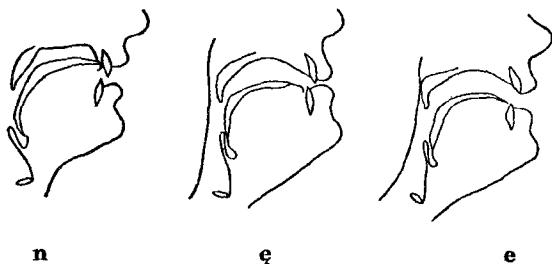
b — <i>б</i>	m — <i>м</i>	z — <i>з, ж*</i>
c — <i>ц</i>	n — <i>н</i>	cz — [tʃ] (2)
ch } — <i>х*</i>	ń — <i>нь</i>	dź — [dʒ] (3)
h }	p — <i>п</i>	ć — [tʃ] (4)
d — <i>д</i>	r — <i>р</i>	ś — [ʃ] (5)
f — <i>ф</i>	rz } — <i>жс</i>	ź — [ʒ] (6)
g — <i>г</i>	ż }	dź — [dʒ] (7)
j — <i>й</i>	s — <i>с</i>	dz — [dʒ] (8)
k — <i>к</i>	sz — <i>ш</i>	l — (9)
ł — как англ. „w” или твердое русское „л”	t — <i>т</i>	
	w — <i>в</i>	

Особое внимание хотелось бы обратить на произношение звуков, обозначаемых буквой „ł” (Ł). Их два: почти все поляки произносят звук, обозначаемый этой буквой, как английское губно-губное „w”, однако и произношение его как твердого „л” также допустимо, хотя и значительно менее употребительно (оно считается „театральным” или устаревшим).

1. Буквы **ą** и **ę** служат для обозначения носовых гласных *o* и *э*. Произношению этих звуков надо учиться следующим образом: нужно подготовиться к произношению сочетаний [о́н], [э́н], не давая кончику языка упереться в

* Возможно я произношение буквы „h” как немецкого или английского „h” в „haben” или „have”.

верхние зубы. Этого лучше всего достигнуть, одновременно придерживая чем-нибудь (например, специальной лопаткой) кончик языка. В результате носовые *o*, *э* получают носовой резонанс, так как для струи воздуха открыт вход в носовую полость. Этот резонанс ни в коем случае не должен получить звучания согласного *n*, поэтому нельзя допустить, чтобы кончик языка прикасался к верхним зубам. Язык должен быть опущен, лежать за нижними зубами. Для примера сравните положение органов речи при произношении следующих звуков:

n

ę

e

Приложите все усилия, чтобы научиться произношению носовых звуков. Замена их звукосочетаниями [он], [эн] абсолютно недопустима.

Вот примеры слов с носовыми гласными:

ą		ę			
chcą	[хц ^о "]	хотят	chcę	[хц ^э "]	хочу
dążenie	[до ^о жэне]	стремление	gęsty	[гэ ^э сты]	густой
gaśszcz	[го ^о штци]	чаща	język	[е ^э зык]	язык
maż	[мо ^о ш]	муж	mężny	[мэ ^э жны]	храбрый
proszą	[прошо ^о "]	просят	oręż	[орэ ^э ш]	оружие
wachają	[во ^о хаэ ^э "]	нюхают	parę	[парэ ^э "]	пару
wąski	[во ^о ски]	узкий	proszę	[прошэ ^э "]	прошу
wąwóz	[во ^о вус]	ущелье	rzęsy	[жэ ^э сы]	ресницы
woda	[водо ^о "]	водой	węch	[вэ ^э х]	обоняние
wstążek	[фсто ^о жэк]	лент	węższy	[вэ ^э шшы]	уже
związek	[звэ ^э зэк]	союз	wodę	[водэ ^э "]	воду

Однако, не всегда буквы *ą* и *ę* обозначают носовые гласные. Носовые гласные произносятся только перед щелевыми согласными *s*, *z*, *ś*, *ź*, *sz*, *ż*, *rz*, *w*, *f*, *ch* и на конце слова*. В других случаях эти буквы обозначают сочетания гласного *o* или *э* с носовыми согласными *m* или *n*. Произношение [ом], [эм] выступает перед согласными *b*, *p*; [он], [эн] — перед согласными *d*, *t*, *dz*, *c*, *cz*; [онь], [энь] — перед согласными *ć*, (*ci*), *dź* (*dzi*), (см. п. 4, 7).

* Гласный *ę* на конце слова может произноситься также как [э].

Примеры:

gołąb	[голомп]	голубь	gołębie	[голэмбе]	голуби
rańbie	[ромбе]	рубит	postęp	[постэмп]	прогресс
ząb	[замп]	зуб	zęby	[зэмбы]	зубы
dokąd	[доконт]	куда	prędko	[прэнтко]	быстро
gorąco	[горонцо]	жарко	nakreća	[накрэнца]	заводит
kał	[конт]	угол	zajęta	[заента]	занята
mądry	[мондры]	умный	będe	[бэндэ]	буду
piątek	[пэнтэк]	пятница	chętnie	[хэнтне]	охотно
sądzi	[соньдэжи]	судит	będzie	[беньдэже]	будет
zgiąć	[згиньч]	погибнуть	piek	[леньч]	пять

Перед заднеязычными согласными *g, k* буквы *a, e* обозначают сочетания гласных *o, э* с заднеязычным согласным *n*. Этот звук произносится как в английском сочетании *ng*. В нашей транскрипции применяется знак [ŋ]

Примеры:

łąka	[лоўка]	луг	biekitny	[блэжитны]	голубой
mała	[моўка]	мука	męka	[мэўка]	мука
pałak	[паёўк]	паук	piekny	[пёўкны]	прекрасный
rał	[роўк]	рук	reka	[рэўка]	рука
okrągły	[окроўглы]	круглый	kręgi	[крэўги]	круги
pstręgi	[пстроўги]	форель	potęga	[потэўга]	мощь
uraga	[уроўга]	издевается	tegi	[тэўги]	полный

Только перед согласными *ł* и *l* (см. п. 9) буквы *a, e* обозначают чистые гласные *o, e*.

Примеры:

minł	[минол]	миновал, прошел мимо
zginął	[згинол]	погиб, пропал
minęła	[минэла]	миновала, прошла мимо
zginęła	[згинэла]	погибла, пропала
minęli	[минэли]	миновали, прошли мимо
zginęli	[згинэли]	погибли, пропали

2. Звук, обозначаемый сочетанием букв *sz*. Он состоит из *t + ш*, произносимых не раздельно, а слитно. Поэтому его нельзя ни в коем случае подменять звуком *ч*, так как польское *sz* произносится твердо. В транскрипции текстов для его обозначения мы применяем знак [tʃi] (дужка указывает на слитный характер произношения).

Примеры:

czas	[тшас]	время	teczka	[тэтшика]	портфель
czy	[тшы]	ли	wieczór	[ветшур]	вечер
roczeka	[ротшэка]	подождет	wystarczy	[выстартшы]	хватит
ŗęcznik	[рэнтшник]	полотенце	ŗęczny	[рэнтшны]	ловкий
rzecz	[жэти]	вещь	ŗyczenie	[жытиэне]	пожелание

Согласно произношению, после **cz** всегда пишем **y**; **i** никогда в этом положении не пишется:

czyta	[тшыта]	читает
zaczyna	[затшына]	начинает

В польском языке имеется также сочетание звуков *тиш*, которое произносится как в русских словах *отшвырнуть*, *отшуметь*, *отшельник*, но оно пишется иначе — **trz**. В транскрипции оно передается знаками [ти] (без дужки).

Сравните следующие пары слов и обратите внимание на разницу в произношении и транскрипции:

czy	[тшы]	ли	trzy	[тшы]	три
czas	[тшас]	время	trzask	[тшаск]	треск
często	[тшэ"сто]	часто	trzęsą	[тшэ"со"]	трясут
placz	[платш]	плач	patrz	[патш]	смотри
roczeka	[ротшэка]	подождет	potrzeba	[потшэба]	потребность
zaczyna	[затшына]	начинает	zatrzyma	[затшыма]	остановит

3. Звук **cz** составляет пару "глухой-звонкий" с согласным **dź**. Это тоже один звук, не два, и поэтому его нужно произносить иначе, чем сочетание *дж* в таких словах как *джемпер*, *джунгли*, *джигит* и др. В транскрипции мы применяем знак [дж].

Примеры:

dźdźysty	[джджысты]	дождливый
gwizdźę	[гвижджэ"]	свищу
wyjeżdżam	[выежджам]	уезжаю, выезжаю

В польском языке имеется также сочетание звуков *дж*, произносимое так, как в выше приведенных русских словах, но оно обозначается **drz**:

drzewo	[джэво]	дерево
mądrze	[монджэ]	умно
drzemie	[джэме]	дремлет

4. Польский согласный **ć** по произношению близок к русскому **ч**, но этот звук среднеязычный. В транскрипции мы применяем для его обозначения знак [ч].

Примеры:

pięć	[пеньч]	пять
powtarzać	[пофтажач]	повторять

uczyć	[у ^т шыч]	учить (кого)
wróćmy	[вр ^у чыы]	давайте вернемся
zobaczyć	[зобат ^т шыч]	увидеть
żyć	[жыч]	жить

Этот звук передается на письме буквой **ć** только на конце слов и перед согласными. Перед гласными он изображается на письме сочетанием букв **ci**.

ciało	[чяло]	тело
cień	[чень]	тень
ciężki	[че ^н шки]	тяжелый
czytać	[т ^ш ытаче]	читаете

5. Буква **ś** обозначает очень мягкое „ш^н”, например: świat [ш^нвят] — мир, свет.

6) **ź** — очень мягкое „ж^н”, например: źrebak [ж^нребак] — жеребёнок. Так же (т. е. как „ж^н”) произносится и буква **z** перед „i”, например: ziemia [ж^немя] — земля.

7. **dź** обозначает звук, состоящий из слитно произнесенных „д” и „ж^н” (сравни англ. „j” [dʒ]), например: dźwigać (д^жвигач) — лифт.

8. **dz** обозначает звук, состоящий из слитно произнесенных „д” и „з”, например: dzwon [дзвон] — звонок.

9. **l** это среднеевропейское „л”, произнесенное близко к русскому мягкому „л” (т. е. „ль”).

Кроме этого хотелось бы добавить следующее:

а) Буквы **c, s, z, dz, n** перед буквой „i” читаются так же, как **ć** (ч^н), **ś** (ш^н), **ź** (ж^н), **dź** (д^жн), **n** (н^н), например:

cicho	[ч ^н ихо]	тихо
siła	[ш ^н ила]	сила
zima	[ж ^н има]	зима
dziki	[д ^ж н ^и ки]	дикий
niski	[н ^н иски]	низкий

б) Буква „i” читается не всегда: в положении между согласными и гласными она служит долька для указания на мягкость предыдущего согласного:

piasek	[пясек]	песок
--------	---------	-------

в) Звонкие согласные на конце слова и перед глухими согласными в середине слова оглушаются:

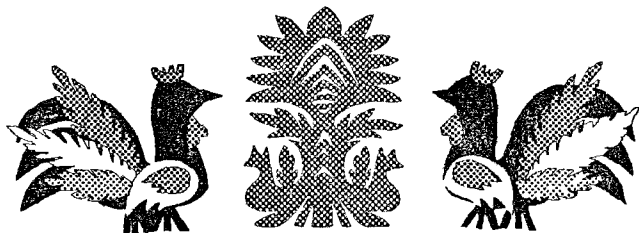
nóź	[нуш]	ноги	torebka	[торэпка]	сумка
-----	-------	------	---------	-----------	-------

г) Звук „ж”, обозначаемый на письме через **rz**, а также звук „w” оглушаются также и после глухих согласных:

trzy	[т ^ш ы]	три	twarz	[туаш]	лицо
------	--------------------	-----	-------	--------	------

д) Глухие согласные перед звонкими озвончаются:

prośba	[прож ^н ба]	просьба.
--------	------------------------	----------

1

LEKCJA PIERWSZA

1. Род имен существительных2. Глаголы типа <i>скутаць</i>.

ROZMOWA

[розмова]

1. — To jest moja koleżanka Wanda.
[то ест моя колежанка Ванда]
2. — Ona tu mieszka.
[она ту мешка]
3. — To jest jej siostra Irena, a to jej brat Janusz.
[то ест ей шэстра ирэна а то ей брат януш]
4. — A kto to jest?
[а кто то ест]
5. — To jest jej matka, a to jej ojciec.
[то ест ей matka а то ей ойчеч]
6. — To są jej rodzice.
[то со" ей родзіцэ]
7. — Czy oni też tu mieszkają?
[чы они тэж ту мешкаю?]
8. — Nie, oni tu nie mieszkają.
[не они ту не мешкаю?]

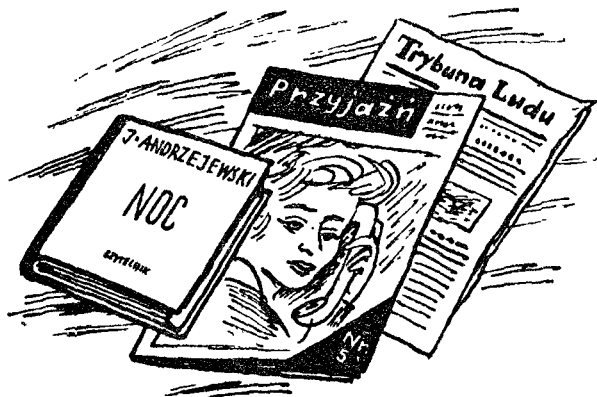
Rodzina:

dziadek — babka

ojciec — matka

syn — córka

9. — To nie jest ich mieszkanie.
[то не ест их мешкане]
10. — Tu mieszka tylko Wanda i Irena.
[ту мешка тылко ванда и ирэна]
11. — Gdzie one są teraz?
[гдзе онэ со^н тэрас]
12. — Wanda i Irena są w domu.
[ванда и ирэна со^н в дому]
13. — One odpoczywają.
[онэ отпощывае^н]
14. — Co to jest?
чо то ест]
15. — To jest ich książka, gazeta i czasopismo.
[то ест их кшэ^ншка газэга и щасописмо]

Książka, czasopismo, gazeta

16. — Czy Wanda czyta?

[czy wanda czyta]

17. — Tak, Wanda czyta, a Irena słucha.

[так wanda czyta a irena słucha]

СЛОВАРЬ

brat	брат	nie	нет, не
co	что	odpoczywać	отдыхать
czasopismo	журнал	ojciec	отец
czy	ли	rodzice	родители
czytać	читать	rozmowa	разговор
gazeta	газета	siostra	сестра
gdzie	где	słuchać	слушать
jej	ее	tak	да
kończanka	подруга	teraz	теперь
książka	книга	też	тоже
matka	мать	to	это
mieszkać	жить	tu	здесь
mieszkanie	квартира	tylko	только
mój	мой		

РАЗГОВОР

1. Это моя подруга Ванда.
2. Она здесь живет.
3. Это ее сестра Ирина, а это ее брат Януш.
4. А это кто?
5. Это ее мать, а это ее отец.

6. Это ее родители.
7. Они тоже здесь живут?
8. Нет, они здесь не живут
9. Это не их квартира.
10. Здесь живут (живет) только Ванда и Ирина.
11. Где они теперь?
12. Ванда и Ирина дома.
13. Они отдыхают.
14. Что это?
15. Это их книга, газета и журнал.
16. Ванда читает?
17. Да, Ванда читает, а Ирина слушает.

жить	}	mieszkać
	}	żyć
w domu		дома

КОММЕНТАРИЙ

1, 3, 6 и др. В нескольких предложениях первого урока встречаются слова: **jest, są**, например:

1. To **jest** moja koleżanka Wanda.
3. To **jest** jej siostra Irena.
6. To **są** jej rodzice.
12. Wanda i Irena **są** w domu.

Это формы 3-их лиц глагола **być** быть:

3 л. ед. ч. **jest**

3 л. мн. ч. **są**

Запомните пока эти две формы и сразу старайтесь привыкать к их употреблению. Сравнивая польский текст с его русским переводом, Вы, наверно, заметили, что везде там, где выступают формы: **jest, są**, в русском языке глагол отсутствует. Их употребление во всех этих случаях обязательно.

1, 3, 5 и др. Притяжательные местоимения:

mój, moja, moje	мой, моя, мое
twój, twoja, twoje	твой, твоя, твое
jego¹⁾, jej	его, ее
nasz, nasza, nasze	наш, наша, наше
wasz, wasza, wasze	ваш, ваша, ваше
ich	их

1) Произносите здесь [z] не [s].

Примеры из текста:

moja koleżanka (1) моя подруга
 jej siostra, brat (2) ее сестра, брат
 ich mieszkanie (9) их квартира

Другие примеры:

mój (twój, jego, jej, ich) dom
 moja (twoja, jego, jej, ich) książka
 moje (twoje, jego, jej, ich) mieszkanie

Согласно правилу о месте ударения в словах польского языка, ставьте ударение на предпоследний (здесь первый) слог местоименных форм:

m'oja, tw'oja, m'oje, tw'oje, j'ego.

2, 7, 11, 13. Личные местоимения 3-го лица:

ед. ч. on, ona, ono (он, она, оно)
 мн. ч. oni, one (они)

Русскому местоимению „они” соответствуют в польском языке две формы: oni, one. Форма oni употребляется для обозначения лиц мужского рода. Это т. наз. лично-мужская форма.

Кроме того, она употребляется, когда говорят о двух или нескольких лицах, если среди них есть хотя бы один мужчина.

Во всех остальных случаях употребляется форма one.

Oni czytają. Oni też czytają. One rozmawiają.

Помните о месте ударения (предпоследний слог): 'ona, 'ono, 'oni, 'one.

7. Для постановки вопроса обычно пользуемся словом *czy*? (соответствует русскому „ли”), которое всегда стоит в начале вопросительного предложения.

Сравните следующие пары предложений:

Tu mieszka Wanda. Czy tu mieszka Wanda? (Здесь ли живет Ванда?)
 One odpoczywają. Czy one odpoczywają? (Отдыхают ли они?)
 Wanda czyta. Czy Wanda czyta? (Ванда читает?)

Вопросительное слово *czy*? употребляется и польском языке гораздо чаще, чем слово „ли” в русском языке.

8. Отрицательное слово *nie* соответствует двум русским словам: „нет” и „не”.

Czy oni tu mieszkają?
 Nie, oni tu nie mieszkają. (Нет, они здесь не живут.)
 Czy one odpoczywają?
 Nie, one nie odpoczywają. (Нет, они не отдыхают.)

Утвердительное слово „да” — по-польски *tak*.

Czy one odpoczywają?
 Tak, one odpoczywają. (Да, они отдыхают.)

РОД ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

В польском языке, так же как и в русском, имеются три грамматических рода. Примеры существительных всех трех родов даны в тексте урока.

м. род на согласный	ojciec
	brat
ср. род с окончанием -o	czapismo
ср. род с окончанием -e	mieszkanie
ж. род с окончанием -a	koleżanka
	siostra
	matka
	książka
ж. род на согласный (см. рис. 8)	noc
	przyjaźń

Однако, в некоторых случаях грамматический род слова в польском и русском языках не совпадает. Сравните:

medal	(м.р.)	— медаль	(ж.р.)
cień	(м.р.)	— тень	(ж.р.)
plenum	(ср.р.)	— пленум	(м.р.)
muzeum	(ср.р.)	— музей	(м.р.)
kontrola	(ж.р.)	— контроль	(м.р.)
metoda	(ж.р.)	— метод	(м.р.)

ГЛАГОЛЫ ТИПА *czytać*

В текст настоящего урока мы ввели формы 3-го лица ед. и мн. ч. глаголов типа *czytać* (III спряжение).

Запомните следующие формы польских глаголов и сравните их с русскими эквивалентами:

3 л. ед. ч.	<i>mieszka</i>	живет	инфинитив:	<i>mieszkać</i>
	<i>odpoczywa</i>	отдыхает		<i>odpoczywać</i>
	<i>czyta</i>	читает		<i>czytać</i>
	<i>slucha</i>	слушает		<i>sluchać</i>
	<i>rozmawia</i>	разговаривает		<i>rozmawiać</i>
3 л. мн. ч.	<i>mieszkają</i>	живут		
	<i>odpoczywają</i>	отдыхают		
	<i>czytają</i>	читают		
	<i>sluchają</i>	слушают		
	<i>rozmawiają</i>	разговаривают		

В отличие от русского языка форма 3-го лица ед. числа не имеет никакого окончания, а в окончании 3-го лица мн. числа *-ją* нет *-т*.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Дайте утвердительный и отрицательный ответы на следующие вопросы:

1. Czy Irena tu mieszka?
2. Czy to jest jej koleżanka?
3. Czy to jest jej mieszkanie?
4. Czy jej rodzice odpoczywają?
5. Czy oni rozmawiają?

II. Замените существительные (в скобках) соответствующими местоимениями:

1. (moja matka i moja siostra) rozmawiają.
2. (rodzice) odpoczywają.
3. (mój ojciec i jego ojciec) czytają.
4. (matka i ojciec) są w domu.
5. (Wanda i Irena) tu mieszkają.

III. Замените инфинитивы (в скобках) личными формами:

1. Oni (czytać).
2. Rodzice (być) w domu.
3. To (być) ich mieszkanie.
4. One tu (mieszkać).
5. Co to (być)?
6. Czy ona (czytać)?

2

LEKCJA DRUGA

1. Образование множественного числа существительных
2. Глаголы типа *czytać* (продолжение).
3. Имя прилагательное.

ZWIEDZAMY MIASTO*)

[звездзаны място]

1. — Czy pani jest tu po raz pierwszy?
[czy pani est tu po raz pierwszy]
2. — Tak.
[так]
3. — A pan?
[а пан]
4. — Ja również
[я рывнеш]
5. — Co państwo chcą teraz zobaczyć?
[чо паньство хчо^н тэрас зобагшыч]
6. — Ja chcę zwiedzić muzeum i zobaczyć Stare Miasto **)
[я хчо^н звезджич муzeum и зобагшыч старэ място]
7. — Właśnie teraz w muzeum jest ciekawa wystawa: współczesne malarstwo polskie. Czy pan również chce zwiedzić muzeum?
[власньне тэрас в муzeum est чекава выстава. фсупагшыске маларство польске чы пан рывнеш хчо звезджич муzeum]
8. — Owszem. Poza tym chcę zobaczyć tutejsze teatry. Jakie tu są teatry?
[офшэм поза тым хчо^н зобагшыч тутэйшыя тэатры яке ту со^н тэатры]

*) Текст записан на пластинке.

***) Stare Miasto — (старый город) старинная часть (район) города. Stare Miasta есть в Варшаве, Гданьске, Люблине и других городах Польши.

9. — Dwa teatry dramatyczne, opera i operetka. A może państwo chcą również zobaczyć nasze parki? Niedaleko muzeum są dwa piękne parki i ogród botaniczny.
[два театры драматычныя опера и оперетка а може паньство хчо^н рувнеш зобагычы нашэ паркы недалэко музэум со^н два перкны паркы и огрут ботанічны]
10. — Chętnie, ale najpierw proszę nam pokazać Stare Miasto.
[хэнтне алэ найперш^н прошэ^н нам показач старэ място]
11. — Czy państwo chcą jechać, czy iść pieszo?
[чы паньство хчо^н ехач чы ишыч пешо]
12. — Ja wolę pójść pieszo. Chcę oglądać domy, sklepy, wystawy.
[я волэ пуйшыч пешо хчэ^н оглондач домы склэпы выставы]
13. — A pan?
[а пан]
14. — Ja także.
[я тажэ]

СЛОВАРЬ

ale	но	państwo	вы
botaniczny	ботанический	park	парк
chcieć	хотеть	pierwszy	первый
chętnie	с удовольствием	pieszo	пешком
ciekawy	интересный	piękny	прекрасный
dramatyczny	драматический	pokazać	показать
iść	идти	polski	польский
jaki	какой	poza tym	кроме того
jechać	ехать	pójść	пойти
malarstwo	живопись	proszę	пожалуйста
miasto	город	raz	раз
może	может быть	również	тоже
muzeum	музей	sklep	магазин
najpierw	сначала	stary	старый
nasz	наш	teatr	театр
niedaleko	недалеко от	'tutejszy	здешний
oglądać	осматривать	właśnie	как раз
ogród	сад	wolęć	предпочитать
opera	опера	wsróbieżny	современный
operetka	оперетта	wystawa	выставка, витрина
owszem	да	zobaczyć	увидеть, посмотре- ть
pan	вы (при обращении к мужчине)	zwieźać	осматривать
pani	вы (при обращении к женщине)	zwieźić	осмотреть, посе- тить

ОСМАТРИВАЕМ ГОРОД

1. Вы здесь впервые (первый раз)?
2. Да.
3. А вы?
4. Я тоже.
5. Что вы хотите теперь посмотреть (увидеть)?
6. Я хочу посетить музей и посмотреть Старый город.
7. Как раз теперь в музее интересная выставка: современная польская живопись. Вы тоже хотите посетить музей?
8. Да. Кроме того, я хочу посмотреть здешние театры. Какие здесь есть театры?
9. Два драматических театра, опера и оперетта. А не хотите ли посмотреть также наши парки? Недалеко от музея есть два прекрасных парка и ботанический сад.
10. С удовольствием (охотно), но сначала покажите нам, пожалуйста, Старый город!
11. Вы хотите поехать или пойти пешком?
12. Я предпочитаю пойти пешком. Хочу осмотреть дома, магазины, витрины.
13. А вы?
14. Я тоже.

miasto	город
место	miejsce

wystawa — выставка
 — витрина (магазина)

tu, tutaj — tutejszy
 tam — tamtejszy

może państwo chcą zobaczyć не хотите ли посмотреть
 proszę nam pokazać покажите нам, пожалуйста

КОММЕНТАРИЙ

1. po raz pierwszy впервые, (в) первый раз

По этому образцу:

po raz drugi (во) второй раз

po raz trzeci (в) третий раз и т. д.

1, 3, 5. *pani* — принятая в Польше форма обращения к женщине и к девушке

pan — форма обращения к мужчине

Обе они передаются в русском языке обращением „вы”.

Czy pani jest tu po raz pierwszy? Вы здесь впервые?

Czy pan również chce zwiedzić muzeum? Вы тоже хотите посетить музей?

Слова *pani*, *pan* всегда сочетаются с глаголом в третьем лице ед. ч. (здесь: *jest*, *chce*).

Форма *państwo* употребляется в качестве обращения к женщине (девушке) и мужчине или к группе лиц, в которой есть женщины (девушки) и мужчины (по-русски тоже „вы”).

Co państwo chcą teraz zobaczyć? Что вы хотите теперь посмотреть?

Слово *państwo* сочетается с формой 3-его лица мн. ч. (здесь: *chcą*).

Оно может сочетаться также с формой второго лица мн. ч., но такая конструкция считается более фамильярной.

5, 6 и др. Формы глагола *chcieć* [хчеч] хотеть:

chcę [хцэ] хочу-

chce [хцэ] хочет

chcą [хцо] хотят

6, 7 и др. Слова с окончанием *-um* — среднего рода:

muzeum музей

plenum пленум

konserwatorium консерватория

Эти слова в ед. ч. не склоняются.

Teraz w muzeum jest ciekawa wystawa. Теперь в музее интересная выставка.

Niedaleko muzeum są dwa piękne parki. Недалеко от музея есть два прекрасных парка.

8. Синонимом утверждения *tak* является слово *owszem*.

Owszem считается более вежливой формой утвердительного ответа.

— *Czy pan również chce zwiedzić muzeum?*

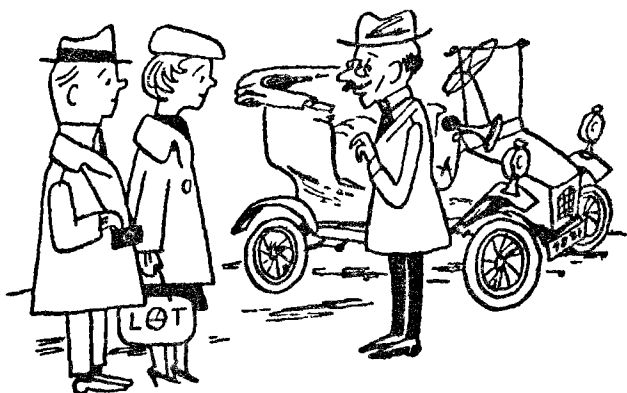
— *Owszem.*

11. Русскому „или” в вопросительных предложениях соответствует в польском языке двойное *czy*:

Czy państwo chcą jechać czy iść pieszo?

Вы хотите ехать или идти пешком?

или одно *czy* перед вторым членом вопроса.

Państwo chcą jechać czy iść pieszo?

12. **woleć** [wołɛç] предпочитать
wolę [wołɛ] предпочитаю

ОБРАЗОВАНИЕ МНОЖЕСТВЕННОГО ЧИСЛА СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

Одним из нескольких окончаний, образующих множественное число существительных мужского и женского рода, является окончание **-у (-и)** (относительно распределения звуков *y*, *i* см. фон. п. 11).

м. р.		ж. р.	
teatr	teatry	wystawa	wystawy
dom	domy	siostra	siostry
sklep	sklepy	książka	książki
park	parki		

Это окончание получают существительные женского рода на **-а** и мужского рода с основой на твердый согласный, а также большинство существительных женского рода на согласный, например:

kość — kości część — części rzecz — rzeczy

Все приведенные формы функционируют как именительный и винительный падежи мн. ч.

Jakie tu są teatry? (им. падеж)

Chcę zobaczyć teatry. (вин. падеж)

Niedaleko muzeum są piękne parki. (им. падеж)

Chcę oglądać domy, sklepy, wystawy. (вин. падеж)

Сказанное не касается названий лиц мужского рода, о которых речь будет ниже (см. урок 16).

Запомните, что числительные *dwa* (два), *dwie* (две), в отличие от русского языка, сочетаются с им. пад. мн. ч.

<i>dwa parki</i>	два парка
<i>dwie siostry</i>	две сестры

ГЛАГОЛЫ ТИПА *czytać* (продолжение)

В настоящем уроке Вы встречаетесь с новой формой известного Вам уже типа глаголов — с формой 1-го лица мн. ч.:

zwiedzamy (посещаем, осматриваем) — форма 1-ого лица мн. ч. глагола *zwiedzać*

Обратите внимание на отличное от русского языка окончание *-my*.

Вот еще формы 1-ого лица мн. ч., образованные от известных Вам уже из первого урока слов:

<i>mieszkamy</i>	живем
<i>czytamy</i>	читаем
<i>słuchamy</i>	слушаем
<i>rozmawiamy</i>	разговариваем

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ

В настоящем уроке впервые встречаются отдельные формы прилагательных:

- Stare Miasto* (6)
- ciekawa wystawa* (7)
- współczesne malarstwo polskie* (7)
- teatry dramatyczne* (9)
- łutejsze teatry* (8)
- piękne parki* (9)
- ogród botaniczny* (9)

Постарайтесь запомнить их родовые окончания:

м. род.	-у	<i>ciekawu</i>	интересный
ж. род.	-а	<i>ciekawa</i>	интересная
ср. род.	-е	<i>ciekawe</i>	интересное
мн. ч.	-е	<i>ciekawe</i>	интересные

Форма им. пад. мн. ч. совпадает с формой им. пад. среднего рода. Запомните однако, что эта форма множественного числа не сочетается с существительными, обозначающими лиц мужского рода. Для этого служит специальная форма, о которой речь будет ниже (см. урок 16)

Такие же окончания принимают все местоименные прилагательные (как и в русском языке), например, *jakі* (какой), *jakа* (какая), *jakіe* (какое), *jakіe* (какие); *nasz*, *nasza*, *nasze*, *nasze*.

Сравните: *mój*, *moja*, *moje*, *moje* (в мужском роде гласный *ó* в основе).

В польском языке, в отличие от русского, прилагательные не имеют кратких и полных форм. Двум русским формам соответствует в польском языке одна.

Польские прилагательные доставят Вам много трудностей в другом отношении: они могут стоять, перед или после существительного, но выбор их места не свободный.

Вернитесь к тексту и посмотрите, какое место занимают те или иные прилагательные по отношению к существительным.

Просим Вас следить впредь за каждым употреблением прилагательного.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Ответьте на следующие вопросы, давая утвердительный ответ:

1. Czy pani (pan) chce zwiedzić muzeum?
2. Czy pani (pan) czyta książki?
3. Czy pani (pan) zgadza się najpierw zobaczyć teatry?
4. Czy pani (pan) tu mieszka?
5. Czy pani (pan) zwiedza miasto?
6. Czy pani (pan) ogląda sklepy i wystawy?

II. Добавляя везде числительное два (две), измените формы прилагательных и существительных (а также, где нужно, глаголов).

Образец: *Tu jest piękny park. Tu są dwa piękne parki.*

1. *Tu jest ogród botaniczny.*
2. *Tam jest ciekawa wystawa.*
3. *Oglądam stary dom.*
4. *One chcą zobaczyć teatr dramatyczny.*

III. Переведите на польский язык:

1. Вы (обращаетесь к мужчине и женщине) здесь второй раз?
2. Вы (к женщине) осматриваете город?
3. Они (женщина и мужчина) осматривают драматические театры.
4. Они (девушки) хотят пойти пешком.
5. Вы (к мужчине) хотите поехать или пойти пешком?
6. Там есть два прекрасных парка.

LEKCIJA TRZECIA

1. Винительный пад. ед. ч. существительных.
2. Настоящее время глаголов типа *czytać* (III спряжение).

ZBLIŻAJĄ SIĘ WAKACJE *)

[пблизжаеⁿ шеⁿ вакацье]

1. — Dzień dobry, Olu! Co pani czyta?
[дзідень добры олу цо пани чыта]
2. — A, to pan! Dzień dobry. Powtarzam literaturę.
[а то пан дзідень добры пофтаржам литэратурэⁿ]
3. — To chyba pani ostatni egzamin? Przecież za tydzień zaczynają się wakacje.
[то chyba пани остатни экзами пишчеш за тыдзень зачынаеⁿ шеⁿ вакацье]
4. — Nie, jeszcze nie ostatni.
[не ешчэ не остатни]
5. — A ja od wczoraj mam urlop.
[а я от фчшорай мам урлон]
6. — Dokąd wybiera się pan w tym roku?
[докоуд выбера шеⁿ пан ф tym року]
7. — Ja i moja żona co rok spędzamy urlop nad morzem. Bardzo dobrze tam odpoczywamy. Mamy własny namiot, żaglówkę.
[я и моя жона цо рок спэндзiмаi урлон над морзем бардзо добрае там отпочыпамы мамы власны намет жаглюфкэⁿ]
8. — Kiedy państwo wyjeżdżają?
[кеды паньство выежджаеⁿ]
9. — Za trzy dni. Dziś chcę kupić bilety.
A gdzie pani spędza wakacje?
[за тшы¹) дци дзешы хцэⁿ купич билеты а гдзе пани спэнджа вакацье]

*) Текст записан на пластинке.

1) Различайте слитное и раздельное произношение т + ш. В словах *trzy* (три), *trzy* (три) сочетание *trzy* произносится раздельно, как и в русском слове *отшвырнуть*. Следовательно, надо различать в произношении: *szu* [шш] ли и *trzy* [три] три.

10. — *Dopiero się zastanawiam, dokąd pojechać.*
[доперо ше^н застакавам доконт поехач]
11. — *Zapraszamy panią nad morze!*
[запрашамы пане^н над морзе]
12. — *Bardzo chcę zobaczyć góry.*
[бардзо хцэ^н зобагшыч гуры]
13. — *Tatry czy Sudety?*
[татры гшы судэты]
14. — *Tatry znam. Chcę zobaczyć Sudety: Kudowę, Polanicę, Duszniki**).*
[татры знам хцэ^н зобагшыч судэты кудовэ^н поланицэ^н душники]
15. — *Tak, tam warto pojechać... Kiedy pani ma egzamin?*
[так там варто поехач кеды пани ма экзами^н]
16. — *Jutro.*
[ютро]
17. — *Już jutro? O, to przepraszam, nie przeszkadzam. Proszę się uczyć. Do widzenia!*
[юш ютро о то пшепрашам не пшешкадзам проше^н ше^н угычыч до видзэня]
18. — *Do widzenia! Proszę pozdrowić żonę.*
[до видзэня проше^н поздравич жонэ^н]
19. — *Dziękuję.*
[дзэакуе^н]

СЛОВАРЬ

<i>bardzo</i>	очень	<i>mieć</i>	иметь
<i>bilet</i>	билет	<i>morze</i>	море
<i>chyba</i>	наверное	<i> namiot</i>	палатка
<i>dobrze</i>	хорошо	<i>od wczoraj</i>	со вчерашнего дня
<i>dokąd</i>	куда	<i>ostatni</i>	последний
<i>co piąte</i>	только	<i>pani</i>	ваш
<i>dzisiaj</i>	день	<i>pojechać</i>	поехать
<i>dziękować</i>	благодарить	<i>powtarzać</i>	повторять
<i>dzisiaj</i>	сегодня	<i>pozdrowić</i>	передать привет
<i>egzamin</i>	экзамен	<i>przecież</i>	ведь
<i>góra</i>	гора	<i>przeszkadzać</i>	мешать
<i>jeszcze</i>	еще	<i>rok</i>	год
<i>jutro</i>	завтра	<i>spędzać</i>	проводить
<i>już</i>	уже	<i>tam</i>	там, туда
<i>kiedy</i>	когда	<i>tydzień</i>	неделя
<i>kupić</i>	купить	<i>uczyć się</i>	учиться, учить
<i>literatura</i>	литература		(что), заниматься

***) *Kudowa, Polanica, Duszniki* — курортные местности в Судетам (Нижняя Силезия).

włóser	отпуск	zaskupać się	начинаться
wakacje	каникулы	warząsać	приглашать
warto	стоит	kałapanawiać się	думать
własny	собственный, свой	zbliżać się	приближаться
wybierać się	собираться	znać	знать
wyjeżdżać	выезжать, ехать	żaglówka	парусная лодка
za	через	żona	жена

ПРИБЛИЖАЮТСЯ КАНИКУЛЫ

1. Здравствуйте (добрый день), Оля! Что вы читаете?
2. А, это вы! Здравствуйте! Я повторяю литературу.
3. Это, наверное, ваш последний экзамен? Ведь через неделю начинаются каникулы.
4. Нет, еще не последний.
5. А я со вчерашнего дня в отпуске (у меня отпуск).
6. Куда вы собираетесь поехать в этом году?
7. Мы с женой (я и моя жена) каждый год проводим отпуск у моря. Там мы очень хорошо отдыхаем. У нас собственная палатка, парусная лодка.
8. Когда вы едете (выезжаете)?
9. Через три дня. Сегодня я хочу купить билеты. А где вы будете проводить (проводите) каникулы?
10. Я еще не решила, куда поехать.
11. Приглашаем вас к морю!
12. Я очень хочу увидеть горы.
13. Татры или Судеты?
14. Татры я знаю. Хочу увидеть Судеты: Кудову, Поляницу, Душники.
15. Да, туда стоит поехать... Когда у вас первый экзамен?
16. Завтра.
17. Уже завтра? О, тогда извините, не буду мешать (не мешаю). Занимайтесь, пожалуйста (прошу заниматься)! До свидания!
18. До свидания! Передайте, пожалуйста (прошу передать), привет жене.
19. Спасибо!

Dzień dobry!

Здравствуйте! Здравствуй!

Добрый день! Доброе утро!

Dobry wieczór!

Добрый вечер!

Do widzenia!

До свидания!

Dobranoc!

Спокойной ночи!

kiedy?

od kiedy?

wczoraj

od wczoraj

dziś, dzisiaj

od dziś, od dzisiaj

jutro	od jutra
dawno	od dawna
niedawno	od niedawna
w tym roku	в этом году

nad morze (вин. пад.)	к морю, на море (вин. пад.)
nad morzem (твор. пад.)	у моря, на море (предл. пад.)

pojechać nad morze	поехать к морю, на море
być nad morzem	быть у моря, на море
przepraszam	извините, простите

pozdrowić	передать привет
pozdravit	powinszować, pogratulować

КОММЕНТАРИЙ

1. **Oj!** — зват. форма слова **Oj**.

2. В настоящем уроке впервые появляются возвратные глаголы. Возвратные глаголы характеризуются наличием частицы **się**, которая в польском языке пишется отдельно от глагола. Она может стоять как после глагола, так и перед ним. Сравните следующие пары предложений:

Za tydzień zaczynają się wakacje.

Wakacje już się zaczynają.

Dokąd wybiera się pan w tym roku?

Dokąd pan się wybiera w tym roku?

Zastanawiam się, dokąd pojechać.

Dopiero się zastanawiam, dokąd pojechać.

Частица **się** не имеет самостоятельного ударения и в интонационном отношении примыкает к предшествующему слову, не изменяя его места ударения:

zaczynają — **zaczynają się**

uczyc — **uczyc się**

dopiero — **dopiero się zastanawiam**

Частица **się** почти всегда стоит внутри предложения (не на конце). Исключения составляют те случаи, когда предложение состоит из одного возвратного глагола.

3. В тех случаях, когда в обращении употребляются слова pani, pan, państwo, русским местоимениям „ваш, ваша, ваше, ваши” соответствуют в польском языке слова pani, pana, państwa.

To pani ostatni egzamin?	Это ваш последний экзамен?
Szy to pana książka?	Это ваша книга?
Szy to państwa bilety?	Это ваши билеты?

3, 8. za tydzień (вин. пад.)	через неделю
za trzy dni	через три дня

По этому образцу:

za rok	через год
za miesiąc	через месяц
za godzinę	через час
za minutę	через минуту

7. co rok (им. пад.) каждый год

По этому образцу:

co miesiąc	каждый месяц
co tydzień	каждую неделю
co dzień	каждый день
co godzina	каждый час
co minuta	каждую минуту

3. Множественное число (им. и вин. пад.) существительного dzień — dni. Напоминаем, что числительное dwa (dwie) сочетается с именительным и винительным падежом мн. числа. То же касается числительных trzy [тры] и cztery [чтырэ]:

dwa dni, egzaminy	два дня, экзамена
dwie godziny, minuty	два часа, две минуты
trzy dni, egzaminy, godziny, minuty	три дня, экзамена, часа, минуты
cztery dni, egzaminy, godziny, minuty	четыре дня, экзамена, часа, минуты

ИМЕНТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (kogo? co?) ЕД. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

literaturę литературу

Формы с окончанием -ę, — это вин. пад. слов на -а, -і:

żaglówka	— żaglówkę
Kudowa	— Kudowę
Polanica	— Polanicę
żona	— żonę
godzina	— godzinę
minuta	— minutę
gospodyni	— gospodynię

Единственное исключение представляет слово *rani*:

вия. пад. — *ranią*

ср.: *Zapraszam ranią nad morze.*

Zapraszam koleżankę nad morze.

В словах мужского и женского родов на согласный и ср. рода вия. пад. совпадает с именительным, как и в русском языке. Это правило не касается одушевленных существительных мужского рода.

НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛОВ ТИПА *czytać* (III СПРЯЖЕНИЕ)

В первом и втором уроках Вы уже познакомились с тремя формами глаголов этого спряжения. Теперь мы познакомим Вас с полным составом форм этих глаголов. Это самое простое спряжение польского языка, но оно необычно для Вас, и поэтому требует особого внимания.

ед. ч.		мн. ч.	
(ja)	<i>czytam</i>	(my)	<i>czytamy</i>
(ty)	<i>czytasz</i>	(wy)	<i>czytacie</i>
(on, ona, ono)	<i>czyta</i>	(oni, one)	<i>czytają</i>

По этому образцу спрягается значительное количество польских глаголов. Характерные черты этого спряжения:

1-ое л. ед. ч. — оконч. -m

3-е л. ед. ч. — отсутствие окончания

1-ое л. мн. ч. — оконч. -my

3-е л. мн. ч. — отсутствие т в окончании (это характерно для всех спряжений)

В нашем словаре мы указываем принадлежность глаголов к этому спряжению следующим образом:

czytać, -m

По этому образцу спрягается также глагол *mieć*, отличающийся от всех остальных лишь инфинитивом.

Сравните:

<i>czytać</i>	<i>mieć</i>	
<i>czytam</i>	<i>mam</i>	<i>mamę</i>
<i>czytasz</i>	<i>masz</i>	<i>masz</i>
и т. д.	<i>ma</i>	<i>mają</i>

В польском языке глагол *mieć* играет значительно большую роль, чем „иметь” в русском. Он выступает в качестве эквивалента не только глагола „иметь”, но и русской конструкции „у меня есть, у тебя есть и т.д.”. В обоих случаях нужно употреблять соответствующие формы глагола *mieć*.

Примечание: Личные местоимения 1-го и 2-го лица обоих чисел при глаголах почти не употребляются. Местоимения 3-го лица ед. и мн. числа употребляются гораздо реже, чем в русском языке. Подробнее об этом см. урок 5.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Замените существительные в скобках соответствующими польскими падежными формами в ед. и мн. числах:

1. Zapraszam (подруга) nad morze.
2. Czytamy (книга и газета).
3. Oglądamy (горы).
4. Zwiedzasz (опера и драматический театр).
5. Czy pan chce zobaczyć (выставка)?
6. Oni mają (палатка и парусная лодка).

II. Образуйте нужные глагольные формы и замените ими инфинитивы:

1. Czy państwo (wyjeżdżać) za tydzień?
2. Czy pani (mieć) czasopismo?
3. Wakacje (zaczynać się) za cztery dni.
4. Ja i moja koleżanka (oglądać) morze.
5. (my -znać) polskie góry.
6. (ty -mieć) bilety.

III. Дополните предложения соответствующими выражениями (по-польски): через неделю, через три часа, каждый год, каждый день, через две минуты, каждый месяц.

1. Mój urlop zaczyna się
2. Chcę kupić bilety nad morze
3. oglądam góry i morze.
4. Jestem w domu
5. Wyjeżdżamy
6. zastanawiam się, dokąd pojechać.

ЛЕКСЈА CZWARTA

1. Творительный падеж имен существительных.
2. Настоящее время глагола być.

WIZYTA *)

[визыта]

Dzwonek. Krystyna otwiera drzwi.

[дзвонек крыстына отфера дзви 1)]

1. — Dobry wieczór! Czy pan Marek Kalinowski jest w domu?
[добры вецьцур фічы пан марэк калінофски ест в дому]
2. — Nie, ale proszę wejść, brat za chwilę wraca.
[не аля прошэ^а вэйшчы брат за хвілу^а враща]
3. — To pani jest jego siostrą! Bardzo mi przyjemnie poznać panią. Jestem jego przyjacielem. Nazywam się Tadeusz Zalewski... Czy można poczekać? Nie przeszkadzam?
[то пани ест его 2) шэстро^а бардзо ми прыемне познач пани^а естэм его 2) шыячелэм называл шэ^а тадэуш залэфски фічы можна пошэкач не шышкэдзам]
4. — Ależ nie, wcale pan nie przeszkadza. Proszę usiąść!
[алеш не фцалэ пан не шышкэдза прошэ^а уше^ашыч]
5. — Dziękuję... Pani podobno jest studentką konserwatorium?
[дзекуюе^а пани подобно ест студэнтко^а консэрваторыум 3)]
6. — Nie, to nie ja. Studentką konserwatorium jest moja siostra.
[не то не я студэнтко^а консэрваторыум 3) ест моя шэстра]
7. — A kto jest jej profesorem?
[а кто ест ей профэсорэм]
8. — Profesor Drzewiecki.
[профэсор джэвэцки]
9. — To znakomity pianista.
[то знакомиты пяниста]

*) Текст записан на пластинке.

1) В слове drzwi d + ж надо произносить слитно.

2) Напоминаем, что в слове jego надо произносить e, а не o (как в русском „его“).

3) В слове konserwatorium буква i обозначает звук ѣ (см. фон. п. 12).

10. — Pan również interesuje się m'uzyką?
[пан рывнеш интэрэсуе ше^н музыхо^н]
11. — Owszem, i nawet trochę gram, ale mój zawód nie pozwala mi dużo ćwiczyć.
[офшыэм и навэт трохэ^н грам але мой завут не pozwala мн дужо чфычыць]
12. — A czym pan jest z zawodu?
[а чым пан ест з заводу]
13. — Proszę zgadnąć!
[прошэ^н згаднокыч]
14. — Lekarzem? Inżynierem? Nauczycielem?
[лекажэм инжынерэм науцыхычелэм]
15. — Nie, jestem dziennikarzem,
[не естэм дженникажэм]
16. — Dziennikarzem? Jesteśmy więc kolegami, ja również jestem dziennikarką.
[дженникажэм естэшымы венц колэгамн я рывнеш естэм дженникарко^н]
17. — Jak długo pani pracuje?
[ак дуго пани працуе]
18. — Bardzo krótko. Dopiero rok.
[бардзо крутко долеро рок]
- (Dzwonek)
[дзвонэк]
19. — To chyba Marek wraca. Przepraszam.
[то хыба марэк враща пшыпрашам]

SŁOWARZ

chwila	момонт, мнута	lekara	врач
chyba	вероятно	nieczna	можно
ćwiczyć	упражняцца, заниматься	muzyka	музыка
dingo	долго	nawet	даже
drzwi	дверь	nauczyciel	учитель
dużo	много	nazywam się	меня зовут
dziennikarka	журналистка	otwierać	открывать
dziennikarz	журналист	planista	пианист
dzwonek	звонок	rozekać	подождать
grać	играть	podobno	кажется
interesować się	интересоваться	poznać	познакомиться
inżynier	инженер	pozwalać	позволять
jak	как	pracować	работать
kolega	коллега	profesor	профессор, преподаватель
konservatorium	консерватория	przyjacieli	друг
krótko	коротко	przyjemnie	приятно

studentka	студентка	wizyta	посещение, визит
trochę	немного	wracać	возвращаться
niekiedy	сесть	zawód	профессия, специальность
wcale	вовсе	zgadnąć	отгадать
wejść	войти	znakomity	знаменитый
wieczór	вечер		
więc	значит, тогда		

ВИЗИТ

Звонок. Кристина открывает дверь.

1. Добрый вечер! Марк Калиновский дома?
2. Нет, но войдите, пожалуйста! Брат вернется (возвращается) через несколько минут (через минуту).
3. Вы его сестра! (Мне) очень приятно познакомиться с вами. Я его друг. Меня зовут Тадеуш Залевский... Можно подождать? Я не мешаю?
4. Нет, конечно, вы вовсе не мешаете! Садитесь, пожалуйста!
5. Спасибо. Кажется, вы студентка консерватории.
6. Нет, это не я. Это моя сестра студентка консерватории.
7. Кто ее преподаватель?
8. Профессор Джевецкий.
9. Это знаменитый пианист.
10. Вы тоже интересуетесь музыкой?
11. Да, и даже немного играю, но моя профессия не позволяет мне много заниматься.
12. А кто вы по специальности?
13. Отгадайте, пожалуйста (прошу отгадать).
14. Врач? Инженер? Учитель?
15. Нет, я журналист.
16. Журналист? Тогда мы коллеги, я тоже журналистка.
17. А вы давно работаете?
18. Нет, недавно. Только год (Звонок).
19. Это, вероятно, вернулся Марк. Извините!

chwila	момент, минута, мгновение (короткий отрезок времени)
minuta	минута (единица измерения времени)
z zawodu	по профессии, по специальности

только dopiero
tylko

КОММЕНТАРИЙ

1. Слова *pan, pani, państwo* выполняют еще одну функцию (об обращении см. урок 2): они употребляются с именем и (или) фамилией, когда говорят о ком-нибудь, с кем разговаривающие (или по крайней мере один из них) на „вы”, а также когда говорят о нем с незнакомыми (так, напр., в тексте). В русском языке им соответствует просто имя и фамилия или имя и отчество, а в более официальном языке „товарищ + имя и фамилия”.

Szy pan Marek Kalinowski jest w domu?

„Марк Калиновский дома?” или „Марк (напр.) Васильевич дома?” (офиц. „Товарищ Марк Калиновский дома?”).

Szy pan zna panią Krystynę Kalinowską?

„Вы знакомы с Кристиной Калиновской?” или „Вы знакомы с Кристиной (напр.) Дмитриевной?” (офиц. „Вы знакомы с товарищем Кристиной Калиновской?”)

Pan Tadeusz Załewski jest dziennikarzem.

Pani Krystyna Kalinowska też jest dziennikarką.

3, 11. *mi* (яне) — краткая форма дательного падежа местоимения *ja*.

Форма *mi* не имеет ударения и в интонационном отношении примыкает к предшествующему слову.

Bardzo mi przyjemnie poznać panią.

Mój zawód nie pozwala mi dużo ćwiczyć.

10, 16. Некоторые существительные мужского рода оканчиваются на *-a*. Их значительно больше, чем в русском языке.

Сравните:

<i>kolega</i>	товарищ, коллега
<i>pianista</i>	пианист
<i>poeta</i>	поэт
<i>komunista</i>	коммунист
<i>mężczyzna</i>	мужчина

В единственном числе они склоняются, как существительные женского рода на *-a* (относительно мн. ч. см. урок 16).

10, 17. <i>interesuje się</i>	интересуется
<i>interesował się</i>	интересоваться
<i>pracuje</i>	работает
<i>pracował</i>	работать

18. Русскому слову „только” соответствуют два польских слова: *tylko* и *tylko*.

Dopiero является эквивалентом русского „только” в значениях „пока еще”, „пока лишь” и „раньше (какого-то момента) не...”

Dopiero się zastanawiam, dokąd pojechać (см. урок 3, предл. 10).
я пока еще думаю . . . = еще не решила.

Pracuję dopiero rok. Я работаю только год (= пока лишь год).

Dopiero dziś zwiedzam miasto. Только сегодня я осматриваю город (= раньше не осматривал).

В других случаях употребляется слово tylko.

Tylko one tu mieszkają (см. урок 1). Только они здесь живут.

Oni chcą zwiedzić tylko Stare Miasto. Они хотят осмотреть только Старый город.

ТВОРИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (kim? czym?) ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

В текст четвертого урока мы ввели новую форму существительных — творительный падеж.

Творительный падеж ед. ч. слов мужского и среднего рода характеризуется окончанием -em:

м. род	przyjaciel	—	przyjacielem	(другом)
	lekarz	—	lekarzem	(врачом)
	inżynier	—	inżynierem	(инженером)
	nauczyciel	—	nauczycielem	(учителем)
ср. род	miasto	—	miastem	(городом)
	morze	—	morzem	(морем)

У существительных с основой на *k, g* перед окончанием творительного падежа появляется буква *i*, знак смягчения *k, g*.

м. род	robotnik	—	robotnikiem	(рабочим)
	słownik	—	słownikiem	(словарем)
	pociąg	—	pociągiem	(поездом)
	brzeg	—	brzegiem	(берегом)
ср. род	dziecko	—	dzieckiem	(ребенком)
	łóżko	—	łóżkiem	(кроватью)

Творительный падеж слов женского рода и мужского рода на *-a* имеет окончание *-ą*:

ж. род	siostra	—	siostrą	(сестрой)
	studentka	—	studentką	(студенткой)
	noc	—	nocą	(ночью)
	część	—	częścią	(частью)
м. род	pianista	—	pianistą	(пианистом)
	kolega	—	kolegą	(товарищем, коллегой)

Не смешивайте форм творительного падежа с винительным падежом, у которого окончание -ę:

siostrę (вин. пад.) — siostrą (твор. пад.)

mężczyznę (вин. пад.) — mężczyzną (твор. пад.)

Лишь у одного слова *pani* обе формы совпадают (см. урок 3):

Zapraszamy *panią* nad morze (вин. пад.).

On interesuje się *panią* (твор. пад.).

Форма творительного падежа мн. ч. огромного большинства существительных имеет окончание -ami:

kolegami

siostrami

nosami

lekarzami

НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛА *być*

В первых уроках Вы познакомились с двумя формами глагола *być*: *jest*, *są*.

В тексте настоящего урока употреблены другие его формы. А вот полный состав форм:

ед. ч.	мн. ч.
1. <i>jestem</i>	1. <i>jestemy</i>
2. <i>jestes</i>	2. <i> jesteście</i>
3. <i>jest</i>	3. <i>są</i>

В отличие от русского языка, польский глагол *być* образует в наст. времени все личные формы. Их употребление обязательно во всех тех случаях, когда в русском языке нет никакого глагола (см. урок 1):

Szy pan Marek Kallnowski jest w domu?

Jestem jego przyjacielem.

Jesteśmy więc kolegami.

Обратите внимание на то, что в двух последних примерах (см. также предл. 3, 5, 7, 12, 13, 14) существительное следующее за формами глагола *być* принимает форму твор. пад.

Сравните: *być lekarzem* быть врачом
jestem lekarzem я врач

Вопросительные местоимения *кто?* *оо?* также выступают в творительном падеже:

Сzym pan jest z zawodu? Кто вы по специальности?

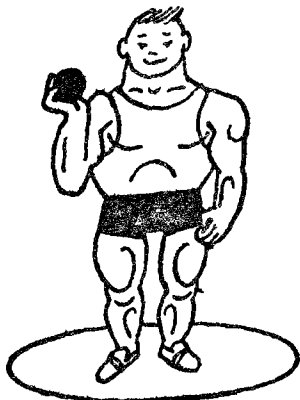
Сzym on jest? Кто он (по специальности, по профессии)?

Kim on jest? Кто он?

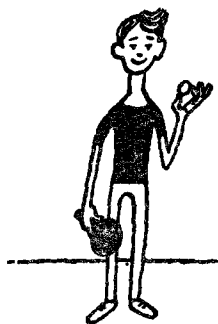
Примечание: Местоимение *szum?* употребляется лишь в вопросах о профессии. Местоимение *kim?* употребляется в вопросах с другим значением. Однако, в разговорной речи допускается употребление местоимения *kim?* также в вопросе о профессии

Указательные местоимения:

<i>ten</i>	этот	<i>tamten</i>	тот
<i>ta</i>	эта	<i>tamtą</i>	та
<i>to</i>	это	<i>tamte</i>	то
<i>te</i>	эти	<i>tamte</i>	те

Ten mężczyzna jest sportowcem.

Tamten mężczyzna jest również sportowcem.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Ответьте на следующие вопросы:

1. Czy pani (pan) jest lekarzem? (нет)
2. Czy ta pani jest studentką? (да)
3. Czy ten mężczyzna jest poetą? (нет)
4. Czy pan (pani) jest? (инженер)
5. Czy są tamte kobiety? (машинистки)
6. Czy jest ten mężczyzna? (учитель)

II. Замените множественное число единственным:

1. Jesteśmy komunistami.
2. One są robotnicami.
3. Jesteście lekarzami.
4. Oni są studentami konserwatorium.
5. Te kobiety są konduktorkami.
6. Państwo są nauczycielami.

7. Jesteśmy mechanikami.

8. Jesteście górnikami.

III. Postawьте слова в скобках в соответствующую падежную форму:

1. Przepraszam (pani).

2. Bardzo mi przyjemnie poznać (pani).

3. Chcę zobaczyć jego (siostra).

4. Ona interesuje się (literatura i malarstwo).

5. Zwiedzam (Warszawa).

6. Jesteśmy jego (rodzice).

5

LEKCJA PIĄTA

1. Родительный падеж ед. ч. существительных.
2. Настоящее время глаголов типа *może* (I спряжение).
3. Отсутствие личных местоимений при глаголах.

CHCĘ NAPISAĆ LIST *)

[хчэ^н написач лист]

1. — *Może masz przypadkiem adres Wandy? Nie pamiętam, gdzie ona mieszka i nie mogę znaleźć jej adresu.*
[можэ маш пыспаткем адрэс ванды не паментам гдзе она мешка и не могу^н знайшчы ей адрэсу]
2. — *Nie, adresu Wandy nie mam, ale możesz zadzwonić. Ona chyba ma telefon.*
[не адрэсу ванды не мам алэ можэш задзвонич она chyba ма тэлефон]
3. — *Zdaje się, że tak, ale nie znam numeru jej telefonu ani nie mam książki telefonicznej.*
[здае ше^н эсэ так алэ не знам нумэру ей тэлефону ани не мам кшы^ншкы тэлефоніфішнэй]
4. — *Masz z'a to bardzo zły humor. Dlaczego?*
[маш за то¹⁾ бардзо злы хумор длачэго?]

*) Текст записан на пластинке.

1) z'a to — ударение падает на слово za. Обратите внимание на раздельное написание.

5. — Nie umiem napisać listu po rosyjsku.
[не умею написать листу по росыіскы]
6. — Nie umiesz?
[не умеши]
7. — Przecież dopiero zaczynam się uczyć rosyjskiego. Czasem pomaga mi Marek albo Tadek, ale dziś oni nie mogą. Nie mają czasu.
[пшчеш доперо зачынаю шен² учыць росыіскыго фідарэм помага ми марек або тадек алз джымь они не могу² не маю² фідасу]
8. — A czyż Wanda ma czas? Przecież pracuje jako tłumacz i jednocześnie studiuje historię Polski. Nie, ona też na pewno nie ma czasu.
[а фідыт ванда ма фідас пшчеш працуе яко тлумач і ед-нофідытныне студыюе¹ хысторыю¹ польскы не она тэм на пэвно не ма фідасу]
9. — Tak, masz rację. Więc co robić?
[так маши рацью² вены цо робыць]
10. — Nie rozumiem! Czy nie możesz napisać tego listu jutro albo pojutrze? Dlaczego chcesz pisać właśnie dziś?
[не розумею фіды не можеш написать тэго листу ютро або по-ютры дзясфідыго² хышы нисач вшышыне джымь]
11. — Nie mogę zwlekać. To bardzo pilny list.
[не могу² звалкач то бардо пшыны лист]
12. — Czy Ola nie może ci pomóc?
[фіды ола не може чы помуч]
13. — Ona zna chyba tylko język francuski.
[она зна хыба тыко е²зык францускы]
14. — Nie, zna również inne języki: rosyjski, angielski.
[не зна рунешыныне е²зыкы росыіскы ангелскы]
15. — A czy dobrze zna rosyjski?
[а фіды добра зна росыіскы]
16. — Tak. Swobodnie rozmawia, czyta utwory literatury pięknej. Ona może ci pomóc.
[так сфободне размавя фідыта утфоры літэратуры пшыкней она може чы помуч]

¹) / в словах *studiuje* и *historię* произносится как *ш* (см. фон. н. 16).

²) В слове *dłaczego* произносится звук *z*, а не *s* (как в русском для чего — [для чего]). Так же в род. пад. прилагательных, напр.: *rosyjskiego*, *angielskiego*, *francuskiego*, и местом.: *сього*, *кого*.

СЛОВАРЬ

adres	адрес	Polska	Польша
albo	или	pomagać	помогать
angielski	английский	po rosyjsku	по-русски
ani	ни	przypadkiem	случайно
czas	время	robić	делать
czasem	иногда	rosyjski	русский
czyż	разве	rozmawiać	говорить
dlaczego	почему	rozumieć	понимать
francuski	французский	studiować	изучать
historia	история	swobodnie	свободно
humor	настроение	telefon	телефон
inna	другой	telefoniczny	телефонный
jednocześnie	одновременно	tłumacz	переводчик
język	язык	umieć	уметь
list	письмо	utwór	произведение
mówić	мочь	właśnie	именно
na pewno	навверное	wznowić	позвонить
napisać	написать	wzawać się	казаться
numer	номер	nie	плохой
przypięta	помнить	znać	знать
spiny	срочный	wziewać	медлить
piśać	писать	że	что
pojutrze	послезавтра		

ХОЧУ НАПИСАТЬ ПИСЬМО

1. Нет ли у тебя случайно адреса Ванды? Я не помню, где она живет, и не могу найти ее адрес.
2. Нет, адреса Ванды у меня нет, но ты можешь позвонить. У нее, вероятно, есть телефон.
3. Кажется, да, но я не знаю номера ее телефона, и у меня нет телефонной книги.
4. Зато у тебя плохое настроение. Почему?
5. Не умею написать письмо по-русски.
6. Не умеешь?
7. Я ведь только начинаю учить русский язык. Иногда мне помогают Марк или Тадек, но сегодня они не могут. У них нет времени.
8. А разве у Ванды есть время? Она ведь работает переводчиком и одновременно изучает в университете историю Польши. Нет, у нее тоже, навверное, нет времени.
9. Да, ты права. Что же делать?
10. Не понимаю. Неужели ты не можешь написать это письмо завтра или послезавтра? Почему ты хочешь написать его именно сегодня?
11. Не могу откладывать (медлить). Это очень срочное письмо.
12. А Оля не может тебе помочь?
13. Она, кажется, знает только французский язык.
14. Нет, она знает также другие языки: русский, английский.

15. Она хорошо знает русский?
 16. Да, она свободно говорит, читает произведения художественной литературы. Она может тебе помочь.

humor — настроение
 юмор

literatura piękna

художественная литература

uczyć się czego (род. пад.)

учиться чему, учить что

uczyć się alfabetu

учить азбуку

uczyć się literatury

учиться литературе

dopiero zaczynam się uczyć

я только начинаю учить

rosyjskiego

русский язык

КОММЕНТАРИЙ

1. może может быть, возможно

Конструкция: *Maaz może jej adres?* синонимична конструкции: *Czy nie masz jej adresu?*

Może kolega ma agrałkę? — *Czy kolega nie ma agrałki?*

1. и др. В третьем уроке впервые выступают формы глагола *mieć* (предл. 2, 7, 5). Напоминаем, что глагол *mieć* отличается от всех остальных глаголов этой группы лишь формой инфинитива.

Посмотрите в текст настоящего урока (предл. 1, 2, 3, 4, 7, 8, 9) и сравните все случаи употребления этого глагола с русским переводом текста.

Одновременно усвойте следующие выражения, в составе которых выступает глагол *mieć*:

mieć zły humor

быть в плохом настроении

mieć dobry humor

быть в хорошем настроении

mieć rację

быть правым

mać rację

я прав (-а)

К третьему спряжению принадлежат также (предл. 5, 6, 10) глаголы *umieć* (уметь), *rozumieć* (понимать), *rozmawiać się* (договориться), но они, в отличие от глагола *mieć*, не видоизменяют основы.

Сравните: *mieć* *mać*

mać

umieć

umiem

umiemy

masz

umiesz

umiecie

ma

umie

umieją

3, 7. Формы род. пад. прилагательных и местоимений:

м. и ср. род. -ego, напр.: ciekawego, zlego, mojego, tego

ж. род -ej, напр.: telefonicznej, ciekawej, mojej, tej

Если конечный согласный основы — звук k или g, то в род. пад. появляется буква i знак смягчения этих звуков.

м. и ср. род gosyjskiego, warszawskiego

ж. род gosyjskiej, warszawskiej.

5. po gosyjsku

по-русски

По этому образцу:

po polsku

по-польски

po francusku

по-французски

po angielsku

по-английски

po niemiecku

по-немецки

po warszawsku

по-варшавски

В этих наречиях в польском языке на конце всегда -и

8. pracować jako tłumacz (им. пад.) работать переводчиком.

Другие примеры:

pracować jako kierowca

работать водителем

pracować jako dziennikarz

работать журналистом

pracować jako kelnerka

работать официанткой

и т. д.

12, 16. В уроке 4 Вы познакомились с формой дат. пад. mi (мне) (от местоимения ja). Теперь постарайтесь запомнить краткую форму дат. пад. местоимения ty — ci (тебе).

Czy Ola nie może ci pomóc?

А Оля не может тебе помочь?

Ona może ci pomóc.

Она может тебе помочь.

РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (кого? чего?) ЕД. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

Adresu Wandy nie mam. (2)

Nie znam numeru jej telefonu. (3)

Все встречающиеся в тексте слова с окончанием -и — это формы род. пад. ед. ч. существительных м. рода:

adres	—	adresu
numer	—	numeru
telefon	—	telefonu
list	—	listu
czas	—	czasu
humor	—	humoru

В польском языке род. пад. м. рода имеет два окончания -и и -а. Большое количество существительных принимает окончание -и. Старайтесь запоминать, какие слова, встречающиеся в наших уроках, получают окончание -и. Трудно дать точные правила об употреблении окончаний -и и -а. Поэтому окончание род. пад. ед. ч. слов мужского рода дается в нашем словаре:

adres м., род. -и

Образование род. пад. существительных ж. рода гораздо проще. Все существительные принимают окончание -у (-и), в зависимости от качества основы (см. фон. п. 11).

literatura	—	literatury	(литературы)
siostra	—	siostry	(сестры)
noc	—	nosy	(ночи)
ziemia	—	ziemi	(земли)
rola	—	rolli	(роли)
książka	—	książki	(книги)

Поэтому формы род. пад. существительных женского рода в словаре не даются.

Запомните, что глаголы, сочетающиеся с винительным падежом (переходные), после отрицания всегда заменяют винительный падеж родительным (в русском языке, как Вам известно, это не всегда так).

Znam numer telefonu.

Я знаю номер телефона.

Nie znam numeru telefonu.

Я не знаю номера телефона.

Wolam siostrę.

Зову сестру.

Nie wolam siostry.

Не зову сестру.

Piszesz list.

Пишешь письмо.

Nie piszesz listu.

Не пишешь письма (письмо).

НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛОВ ТИПА móc (I СПРЯЖЕНИЕ)

В настоящем уроке мы хотим познакомить Вас с новым спряжением глагола. К этому спряжению принадлежат глаголы с различными чередованиями в основе, и поэтому оно труднее других. По типу оно совпадает с русским первым спряжением. В качестве образца возьмем глагол móc (мочь)¹⁾.

ед. ч.	мн. ч.
1. mogę	1. możemy
2. możesz	2. możecie
3. może	3. mogą

¹⁾ См. также таблицу на конце книги.

Четыре формы требуют специальной тренировки:

- а) 1-ое лицо, где русскому окончанию -у (могу) соотв. польское -ę;
 б) 3-е лицо ед. ч., в котором на конце нет звука -т

ср.: может może

(в польском языке его вообще нет в этой глагольной форме);

- в) 1-е лицо мн. ч. с гласным -у в конце -emy (см. глаг. типа *czytać*),

ср.: можем możemy

- г) 3-е лицо мн. ч., где русскому -ут соответствует польское -ą (опять без конечного -т),

ср.: могут — mogą

В случае чередований огласовка основы 3-го лица мн. ч. в польском языке всегда совпадает с 1-ым лицом ед. ч.:

mogę — mogą

Из известных Вам уже глаголов по этому образцу спрягаются:

chcieć — chcę, -esz

и группа, в которой суффикс инфинитива -owa- чередуется с -uj- в настоящем времени:

dziękować	—	dziękuję, -ujesz
interesować się	—	interesuję się, -ujesz się
pracować	—	pracuję, -ujesz
studiować	—	studuję, -ujesz

(ср. русск.: рисовать — рисую (= рис-у́-у).

ОТСУТСТВИЕ ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНИИ ПРИ ГЛАГОЛАХ

Вы, наверное, уже заметили, что в польском языке личные местоимения при глаголах почти не употребляются. Это относится к местоимениям 1-го и 2-го лица: *ja, ty, my, wy*. Примеры, иллюстрирующие это правило, встречаются в каждом уроке. Возьмем несколько предложений по выбору.

Dopiero się zastanawiam, dokąd pojedechać. Я еще не решила, куда поехать.

Jestem dziennikarzem. Я журналист.

Nie pamiętam, gdzie ona mieszka. Я не помню, где она живет.

Nie mogę zwlekać. Я не могу откладывать.

Możesz napisać list jutro albo pojutrze. Ты можешь написать письмо завтра или послезавтра.

Местоимения 1-го и 2-го лица употребляются лишь тогда, когда на них падает логическое ударение (например, при противопоставлении).

A ja od wczoraj mam ułgor.

(т. е. я в отличие от Вас)

Ja chcę zwiedzić muzeum i zobaczyć Stare Miasto.

(т. е. это касается только меня, так как я не знаю, что Вы хотите посетить)

Ja również jestem dziennikarzem.

(здесь ja подчеркивается словом również)

Чтобы не употреблять несвойственных польскому языку оборотов, старайтесь избегать употребления местоимений 1-го и 2-го лица, когда для этого нет особых причин.

В польском языке могут опускаться также местоимения 3-го лица, когда подлежащее известно из контекста. Это чаще всего имеет место в группе (двух или нескольких) предложений с общим подлежащим. Подлежащее, как правило, выражено только в первом предложении, напр.:

(13) Ona zna chyba tylko język francuski.

(14) Nie, zna również inne języki.

(15) Czy dobrze zna rosyjski?

(16) Tak, swobodnie rozmawia, czyta utwory literatury pięknej.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. а) Переведите следующие предложения на польский язык:

1. Вы (обращаетесь к мужчинам и женщинам) правы.
 2. Он прав.
 3. Мы сегодня в хорошем настроении.
 4. Ты сегодня в плохом настроении.
 5. Вы умеете говорить по-польски.
 6. Они (девушки) понимают простой русский текст.
- б) В переведенном Вами тексте замените утвердительные предложения (1, 2, 5, 6) отрицательными.

II. Вместо точек поставьте слова dopiero или tylko:

1. teraz rozumiem ten utwór.
2. Ona zna język angielski.
3. Mam trzy godziny czasu.
4. rok pracuję jako tłumacz.
5. Nie mamy jej adresu, mamy numer jej telefonu.
6. dziś mogę ci pomóc.

III. Употребите нужные глагольные формы:

1. Pani nie (chcieć) być tłumaczem?
2. (Studiować — ja) literaturę.
3. Nie (umieć — my) mówić po niemiecku.
4. Nie (mieć — ty) matki.
5. On (móc) napisać list po polsku.
6. Państwo (pracować) tu dopiero pół roku.

6

LEKCJA SZÓSTA

1. Предложный падеж существительных мужского и среднего родов.
2. Настоящее время глаголов типа mówić (II спряжение).
3. Конструкция: nie ma + род падеж.

ROZMOWA TELEFONICZNA

[розмова тэлефоніфічна]

1. — Halo, słucham!
[xalo slucham]
2. — Czy to Irena?
[czy to irɛna]
3. — Nie, Ireny nie ma w domu, jest w instytucie.
[ne irɛny ne ma w domu est w instytucɛ¹⁾]
4. — To ty, Wanda? Dzień dobry!
[to ty wanda dʒɛnʲ dɔbrɨ]
5. — Kto mówi?
[kto muwi]
6. — Nie poznajesz? To ja, Tadek. Dzwonię już po raz drugi.
[ne poznajɛsz to ja tadɛk dʒvɔnʲɛ juʒ po raz druɡi]
Chcę pomówić z Ireną i z tobą.
[xɛɟⁿ pɔmuwʲɪɕ z irɛnɔⁿ] i s tobɔⁿ]
7. — Proszę, słucham.
[prɔszɛⁿ slucham]
8. — Czy masz dziś czas?
[czy masz dʒɨʃɨ ɕas]
9. — Nie słyszę, co mówisz.
[ne słyszɛⁿ ɕɔ muwʲɪʃɨ]
10. — Halo! Halo! Słyszysz teraz?
[xalo xalo słyszysz tɛras]

1) В словах, начинающихся со звука i, не происходит изменения этого звука в у под влиянием конечного твердого согласного предшествующего слова. Следовательно, произносите [ɛ instytucɛ], а не [ɛ instytucɨɕɛ]. То же [z irɛnɔⁿ], а не [z ɨrɛnɔⁿ].

11. — Tak, teraz już słyszę.
[так тэрас юш слышэ?]
12. — Czy masz dziś czas?
[цый маш дзешь час?]
13. — A o co chodzi?
[а о цо ходзіш?]
14. — Ola, Marek i ja chcemy dziś wieczorem obejrzeć wystawę książki radzieckiej w Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki. Czy masz chęć pójść z nami?
[ола марек и я хчэмы дзешь вечарэм абэджэч выставэ кшэ^ншкы радзеекэй в клубе мейдзынародовэй прасы и кшэ^ншкы цый маш хчэч пуйшэч з нами?]
15. — Bardzo chcę, ale niestety nie mam czasu.
[бардо хчэ^н але нестэты не мам часу]
16. — A co robisz?
[а цо робыш?]
17. — Jestem zajęta i dziś nie mogę z wami pójść.
[эстэм заята и дзешь не могу з вами? пуйшэч]
18. — Jesteś zajęta? Przecież ani ty, ani Irena dzisiaj nie pracujecie.
[эстэш заята пшэчеш ани ты ани ирэна дзешыяй не працучеш?]
19. — Dziwisz się? Mam dużo pracy w domu. Ireny nie ma, ja sama sprzątam. Właśnie teraz myję podłogę. Tu straszny nieporządek, a przecież jutro jest święto.
[дзешыш шэ^н мам дужо праны в дому ирэны не ма я сама спшонтам влашэне тэрас мые^н подлогэ ту страшыны непорядэк а пшэчеш ютро эст шэвэнтэ]
20. — A co Irena robi w instytucie?
[а цо ирэна роби в инстытуце]

2) Обратите внимание на произношение предлога и (з). Следовательно,

z nami	произносите	[з нами]
z wami	„	[з вами]
z Markiem	„	[з маркем]
z Olą	„	[з оло ^н]
z nimi	„	[з ними]

21. — Pisze referat.
[пише реферат]
22. — Więc nie możecie iść z nami? Szkoda!
[вены не можэче ишыч з нами шкода]
23. — Możemy przecież jutro pójść razem.
[можэмы пшычеш ютро пудшыч разэм]
24. — No tak, ale trzeba się umówić z Olą i z Markiem. Teraz tu ich nie ma, są w barze na obiedzie. Mogę zobaczyć się z nimi dopiero za godzinę. A gdzie chcecie jutro spotkać się z nami?
[но так але треба *) ше^н умувич з оло^н и з маркем *) тэрас ту их не ма со^н в барзе на обедзе можэ^н зобачычыч ше^н з ими *) допера за годзину^н а гдзе хышэ ютро споткач ше^н з нами]
25. — Może na Starym Mieście koło muzeum lub koło księgarni?
[можэ на старым мшычэ коло музэум (лп коло кше^нгарни)]
26. — Może lepiej w Łazienkach *).
[можэ лпей в лазенках]
27. — No, dobrze, w Łazienkach koło pałacu.
[но добэс в лазенках коло палацу.]

С Л О В А Р Ь

bar	закусочная	podlega	под
chęć	охота	powieć	поговорить
dale	много	rozpawać	узнавать
dzisiaj	сегодня	praca	работа
dziwić się	удивляться	prasa	печать
drzenie	звонить	radziecki	советский
godzina	час	razem	вместе
Instytut	институт	referat	доклад
klub	клуб	zami	одни
koło	у, около	złuszeć	слышать
księgarnia	книжный магазин	spotkać się	встретиться
lepiej	лучше	sprzątać	убирать
międzynarodowy	международный	straszny	ужасный
mówić	говорить	szkoda	жаль
myć	мыть	święte	праздник
nieporządek	беспорядок	trzeba	надо
niestety	к сожалению	umówić się	условиться
no	ну	w	в
obejrzeć	посмотреть	z	с
obiad	обед	zajęty	занятый
pałac	дворец	zobaczyć się	увидеться

*) В слове trzeba г + ш надо произносить раздельно (см. Фок. III, 2, 12 и урок 2).

*) Łazienki — бывший королевский парк. Самый большой парк в Варшаве.

РАЗГОВОР ПО ТЕЛЕФОНУ

1. Алло, слушаю!
2. Это Ирина?
3. Нет, Ирины нет дома, она в институте.
4. Это ты, Ванда? Здравствуй!
5. Кто говорит?
6. Не узнаешь? Это я, Тадек. Я звоню уже второй раз. Хочу поговорить с Ириной и с тобой.
7. Пожалуйста, слушаю.
8. У тебя сегодня есть свободное время?
9. Я не слышу, что ты говоришь.
10. Алло! Алло! Теперь слышишь?
11. Да, теперь слышу.
12. У тебя сегодня есть свободное время?
13. А в чем дело?
14. Мы с Олей и Марком хотим сегодня вечером посмотреть выставку советской книги в Клубе международной печати и книги. Хочешь пойти с нами?
15. Очень хочу, но, к сожалению, у меня нет времени.
16. А что ты делаешь?
17. Я занята и сегодня не могу пойти с вами.
18. Ты занята? Ведь ни ты, ни Ирина сегодня не работаете!
19. Тебя это удивляет (удивляешься)? У меня много работы дома. Ирины нет, я убираю одна. Как раз теперь мою пол. Здесь ужасный беспорядок, а ведь завтра праздник.
20. А что делает Ирина в институте?
21. Она пишет доклад.
22. Значит, вы не можете идти с нами? Жаль!
23. Можем ведь завтра пойти вместе.
24. Ну да, но надо условиться с Олей и Марком. Теперь их здесь нет, они обедают в закусочной. Я могу увидеться с ними только через час. А где вы хотите завтра встретиться с нами?
25. Скажем (может быть), в Старом городе у музея или у книжного магазина?
26. А не лучше ли в Лазенках?
27. Ну, хорошо, в Лазенках у дворца.

czas	время
час	godzina

o co chodzi?	в чем дело?
mieć chęć	хотеть, иметь желание
mam chęć	хочу

КОММЕНТАРИЙ

6, 14, 17, 24. В шестом уроке Вы встречаете новые формы местоимений — твор. пад. ед. и мн. ч.

ty	— toba (тобой)	z toba (с тобой)
my	— nami (нами)	z nami (с нами)
wy	— wami (вами)	z wami (с вами)
oni, one	— nimi (ними)	z nimi (с ними)

Одновременно запомните:

ja	— mną (мною)	ze mną (со мною)
on, ono	— nim (им)	z nim (с ним)
ona	— nią (ею)	z nią (с ней)

6, 19. Как мы уже сказали (см. урок 5), в глаголах первого спряжения могут иметь место изменения основы.

Вот две других группы глаголов с такими изменениями:

- 1) wa : j roznać — rozpoją, -jęz (узнавать, познавать)
 dawać — dają, -jęz (давать)
 stawać — stają, -jęz (останавливаться)

(ср. русск. давать — даю (= дају))

- 2) myć — myją, -jęz (мыть)
 żyć — żyją, -jęz (жить)
 szuć — szują, -jęz (шить)
 pić — piją, -jęz (пить)

Запомните личные формы второй группы глаголов, так как они различаются от соответствующих форм в русском языке.

24. Ich (их) — род. пад. мн. ч. местоимений oni, one.

ПРЕДЛОЖНЫЙ ПАДЕЖ (o kim? o czym?) СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО И СРЕДНЕГО РОДОВ

Просим Вас познакомиться с новой падежной формой — предложным падежом (см. предл. 3, 14, 20, 24, 26). В польском языке предложный падеж ед. ч. м. и ср. родов имеет два окончания -e и -u. Пока мы вводим лишь одно (-e), совпадающее с соответствующим русским окончанием. Он прибавляется к существительным с основами на следующие согласные: b, d, f, k, m, n, p, r, s, t, w, z.

Окончание -e вызывает разные, не известные русскому языку, изменения согласных (и гласных) основы. Поэтому усвоение форм предложного падеж. с окончанием -e не так легко, как это может показаться на первый взгляд.

Существительные с основами на согл. b, f, m, n, p, w подвергаются таким изменениям, как в русском языке (т. е. лишь смягчаются; на письме появляется знак смягчения i):

klub	—	klubie
niebo	—	niebie
dym	—	dymie
kran	—	kranie
szup	—	szupie
gniew	—	gniewie
słowo	—	słowie

Остальные согласные подвергаются другим изменениям. Пока запомните три таких чередования:

t : t(c)	instytut	—	instytucie	[инстytutче]
	święto	—	święcie	[шьфеньче]
d : dź(dzi)	obiad	—	obiedzie	[обедѣе]
	wygląd	—	wyglądzie	[выглоньдѣе]
r : rz	bar	—	barze	[барзе]
	teatr	—	teatrze	[тратуз]

В слове miasto чередуются две последние согласные:

st : śt(ści)	miasto	—	mieście
--------------	--------	---	---------

Одновременно запомните, что гласный a может чередоваться с e:

świat	—	świecie	[шьфече]
miasto	—	mieście	[мешче]
lato	—	lecie	[лече]
obiad	—	obiedzie	[обедѣе]

О других случаях чередования мы скажем впоследствии.

Предложный падеж мн. ч. существительных всех склонений характеризуется окончанием -ach:

Łazienki	—	Łazienkach
instytuty	—	instytutach
święta	—	świętach
teatry	—	teatrach

В нашем словаре предложный падеж ед. ч. отмечен следующим образом:

instytut, пр. -cie

НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛОВ ТИПА mówić (II СПРЯЖЕНИЕ)

В текст шестого урока мы ввели формы настоящего времени глаголов второго спряжения (предлож. 5, 6, 9, 10, 11, 14, 16, 19, 20). Оно соответствует второму русскому спряжению. Вот образец:

ед. ч.	мн. ч.
1. mówię	1. mówimy
2. mówisz	2. mówicie
3. mówi	3. mówią

После твердых согласных в окончаниях по фонетическим причинам имеется не *i*, но *y* (см. фон. п. 11):

patrzyć
patrzę
patrzysz

У некоторых глаголов в инфинитиве окончание *-eć* (*słyszec*, *wolęc*), но личные формы абсолютно тождественны остальным:

słyszę wolę
słyszysz wolisz

Принадлежность к этой глагольной группе отмечается нами в словаре следующим образом:

mówić, -ię, -isz
słyszec, -ę, -ysz

КОНСТРУКЦИЯ: *nie ma* + РОД. ПАД.

Нам придется еще несколько раз остановиться на употреблении глагола *mieć*. Теперь нас интересует лишь одна форма *ma*, которая вместе со словом *nie* (*nie ma*) заменяет отрицательные формы глагола *być*.

Русским эквивалентом конструкции *nie ma* является „нет”.

Заметьте, что конструкция *nie ma*, подобно русскому „нет”, сочетается с родительным падежом.

Ср.: *Wanda jest w domu.*

Ванда дома.

Irena jest w instytucie.

Ирина в институте.

Oni są w barze.

Они в закусочной.

nie ma czasu

tu nie ma teatru

nie ma mrozu

Wandy nie ma w domu.

Ванды нет дома.

Ireny nie ma w instytucie.

Ирины нет в институте.

Ich nie ma w barze.

Их нет в закусочной.

нет времени

здесь нет театра

нет мороза

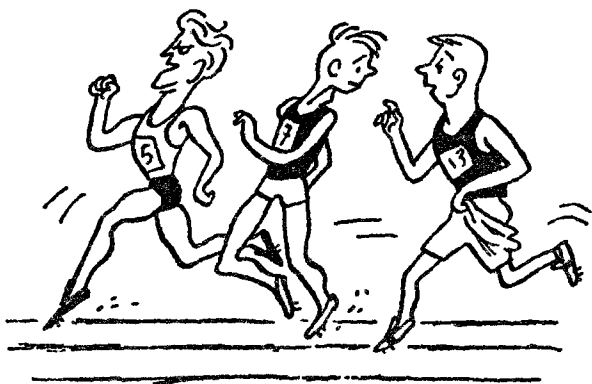
Не смешивайте конструкции:

1) *On ma książkę.*

On ma gracz.

On nie ma książki.

On nie ma graczy.

— Przepraszam, czy kolega nie ma przypadkiem agrałki?

2) Tu jest książka.

Tu jest nieporządek.

Tu nie ma książki.

Tu nie ma nieporządku.

В первом случае отрицается глагол mieć, а во втором być.

Вернитесь к тексту! Найдите в нем предложения с конструкцией nie ma (предл. 3, 19, 24) и сравните их с предложениями без отрицания.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Раскрывая скобки, образуйте предложный падеж (с соотв. предлогом):

1. Ona ma pracę (instytut).
2. Moja siostra jest (teatr).
3. (klub) jest telefon.
4. (miasto) jest piękny park.
5. Ten mężczyzna pracuje (teatr).
6. Chcemy pokoju (świat).
7. Oni są (bar, obiad).

II. Замените конструкцию nie ma словами ma или jest, są:

1. On nie ma czasu.
2. W mieście X nie ma muzeum.
3. Czy pani nie ma chęci pójść tam?
4. Nie ma ich w barze.
5. Jeszcze nie ma obiadu.
6. Dziś nie ma wiatru.
7. W sklepie nie ma wystawy.

III. Образуйте нужные глагольные формы:

1. One (dzwonić) dziś po raz trzeci.
2. Czy pani (słyszeć), co on (mówić).
3. Czy (móc-ty) pójść z nami? Przecież nie (robić) dziś nic.
4. One (słuchać) koncertu.
5. (mieć-ja) dużo pracy: (pisać) referat i (czytać) książkę.
6. (myć się -my) rano i wieczorem.
7. (dawać-ja) ci książkę.

7

ЛЕКЦЈА СИОДМА

1. Дательный-предложный падеж существительных на -а.
2. Простое будущее время.
3. Kiedy, gdy.

W DESZCZOWY DZIEŃ

[в дэштшовой дзень]

T e k s t. A*)

1. — Jaka dziś okropna pogoda! Deszcz pada już prawie trzy godziny i w ogóle nie wiadomo, kiedy przestanie padać.
[jaka дэжшы окропна погода дэштш пада юж prawie тры го-
дзины и в огулэ не еядома кеды прэстане падаць]
2. — Instytut Meteorologiczny co dzień zapowiada piękną pogodę, nic więc dziwnego, że jest pochmurno i mokro.
[инстытут метеорологичны цо дзень заповяда пякно^а погоду^а
ниц венц дэжшыного жэ ест похмурно и мокро]
3. — Jeżeli takie będzie całe lato, to nigdzie nie warto wyjeżdżać.
[jeżeli takie бэньдэе цалэ lato то нигдэ не варто выеждэць]

*) Текст записан на пластинке.

4. — Oczywiście. Wszędzie, nad morzem, w górach i nad jeziorami, będzie jednakowo zimno i ponuro: deszcz, wiatr, chmury, mgły.

[*ofьдывенишече фшэньдэе над морем в горах и над озёрами бэньдэе одинаково жимно и понуро дэушфь вятр шумры млы*]

5. — A wtedy na wczasach można będzie umrzeć z nudów.

[*а фтэды на фтэасах можна бэньдэе умэч з нудуфь*]

6. — Co za przesada! Stwarzacie taką atmosferę, jak w tej banalnej piosence:

. . . ponury dzień, jak co dzień . . .

Dwa dni pada deszcz, a wam się już wydaje, że takie będzie całe lato.

[*чо за нисада стфажае тако' атмосфэрс' як ф тэ баналнэ пэсньце понуры дэнь як чо дэнь два дни пада дэушфь а вам шэ юш выдае жэ таке бэньдэе цале lato*]

7. — A ja lubię siedzieć w domu i czytać, gdy pada deszcz.

[*а я любэ шэдэеч в дому и фытач шды пада дэушфь*]

8. — To dlatego i teraz, zamiast rozmawiać z nami, cały czas czytasz gazetę.

[*то дларэю и тэрас замаст размавач з нами цале фчас фытач газэте'*]

9. — W gazecie też piszą o pogodzie. Przeczytam wam, chcecie? Instytut Meteorologiczny . . .

[*в газэце тэж пишо' о погоде нисфьытам вам тэече инетэрут мэтрэологифьны*]

10. — Może skończysz z tymi żartami?

[*можэ скончфьыш с тым жартам*]

11. — Z wami nigdy pozartować nie można. Zawsze jesteście nie w humorze.

[*з вами шиды позартуаач не можна зафшэ естэшече не а шумэре*]

12. — Dziwisz się? Kto ma chęć na wczasach wечно patrzeć na deszcz i cały czas tylko czytać książki. W lecie każdy woli słońce niż niepogodę.

[*дэушмш шэ' кто ма хэньч на фтэасах вэфьне патреч на дэушфь и цале фчас тьлко фытач киш'шки в лэче кажды воля слоньчэ ниш непогоде'*]

13. — A ja zawsze jadę na wczasy w zimie. Wolę mróz niż upał. Poz'a tym lubię jeździć na nartach, gdy pada biały, puszysty śnieg.

[а я записал яду^н на флиасы в зиме воле^н мрус низ унал поза
тым лубе^н ежджич на паргах гды пада бялы пушысты шьнек]

14. — W tobie odzywa się raczej romantyk niż narciarz.

[Ѡ тебе одзыва ше^н 1) рагизий романтик нмш нарчяш]

СЛОВАРЬ

atmosfera	настроение	poeshurno	облачно
banalny	банальный	pogoda	погода
biały	белый	ponuro	уныло
cały	весь	pożartować	пошутить
chmura	туча	prawie	почти
deszcz	дождь	przeszytać	прочитать
deszczowy	дождливый	przesada	преувеличение
dlatego	поэтому	przestać	перестать
dziwny	удивительный	puszysty	пушистый
gdy	когда	raczej	скорее
jednakowo	одинаково	romantyk	романтик
jeziore	озеро	siedzieć	сидеть
jeżeli	если	skończyć	кончить
każdy	каждый	słońce	солнце
lato	лето	stwarzać	создавать
lubić	любить	śnieg	снег
meteorologiczny	метеорологический	taki	такой
mgła	туман	umarzeć	умереть
moкро	сыро	upał	жара
mroź	мороз	wczasu	курорт
narciarz	лыжник	wiadomo	известно
narty	лыжи	wiatr	ветер
nie	ничто, ничего	wiecznie	вечно
niepogoda	непогода	w ogóle	вообще
nigdy	никогда	wszędzie	езде
nigdzie	никуда	wtedy	тогда
niś	чем	wydawać się	казаться
nuda	скука	zamiast	вместо
oczywiście	конечно	zapowiadać	предсказывать
odzywać się	здесь: говорить	zawsze	всегда
okropny	ужасный	zimno	холодно
patrzeć	смотреть	żart	шутка
piosenka	песенка		

В ДОЖДЛИВЫЙ ДЕНЬ

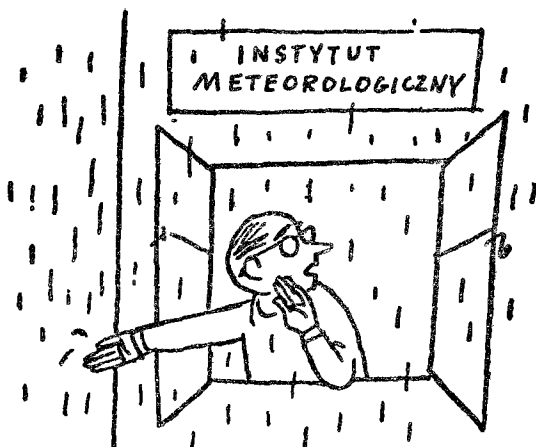
А

1. Какая сегодня ужасная погода! Дождь идет уже почти три часа, и вообще неизвестно, когда он перестанет идти.
2. Институт прогнозов ежедневно (каждый день) обещает (предсказывает) прекрасную погоду, и поэтому нет ничего удивительного, что облачно и сыро.

1) В слове odzywać się о + з произносятся раздельно, как в русском „отзы-ваться“.

3. Если все лето будет такое, то никуда не стоит ехать (выезжать).
4. Конечно. На море, в горах и на озерах — везде будет одинаково холодно и уныло: дождь, ветер, тучи, туманы.
5. И тогда на курорте можно будет умереть со скуки.
6. Какое преувеличение! Создаете настроение, как в этой банальной песенке: ... унылый день, и таков каждый день... Два дня идет дождь, а вам уже кажется, что все лето будет такое.
7. А я люблю сидеть дома и читать, когда идет дождь.
8. Поэтому-то и теперь, вместо того чтобы с нами разговаривать, ты все время читаешь газету!
9. В газете тоже пишут о погоде. Прочитаю вам, хотите? Институт прогнозов...
10. Прекрати эти шутки! (Может быть, ты покончишь с этими шутками?)
11. С вами никогда пошутить нельзя! Всегда вы не в духе.
12. Это тебя удивляет? Кому хочется на курорте вечно смотреть на дождь и все время только читать книги? Летом каждый предпочитает солнце непогоде.
13. А я всегда еду на курорт зимой. Предпочитаю мороз жара. Кроме того, я люблю ходить на лыжах, когда идет белый пушистый снег.
14. Ты (в тебе говорит) скорее романтик, чем лыжник!

deszcz pada	}	дождь идет
pada		
śnieg pada		снег идет

Pada!

wszędzie	—	nigdzie
zawsze	—	nigdy

nad morzem, nad jeziorami	на море, на озерах
	(см. комм. к 3-му уроку)
umrzeć z nudów	умереть со (от) скуки
można	— nie można
(можно)	— (нельзя)
być nie w humorze	быть не в духе
być w humorze	быть в хорошем настроении
(ср. урок 5: mieć zły (dobry) humor)	
jeździć na nartach	ходить на лыжах

КОММЕНТАРИЙ

1. Глаголы *przestawać* (несов. вид) — *przestać* (сов. вид) принадлежат к первому спряжению:

<i>przestawać</i>	—	<i>przestaje</i> ,	<i>przestajesz</i>
<i>przestać</i>	—	<i>przestane</i> ,	<i>przestaniesz</i>

2. *że* что (союз)

<i>Nie dziwnego, że jest</i>	Нет ничего удивительного,
<i>rochmurno i mokro.</i>	что облачно и сыро.

Не смешивайте под влиянием русского языка союза *że* и местоимения *co* (в русском яз. в обоих случаях „что”),

ср.: *Nie słyszę, co mówisz.* Не слышу, что ты говоришь.

Мы вернемся еще к этому вопросу (см. урок 12).

3. *cały* (-а, -е) весь, целый

<i>całe lato</i>	все лето
<i>cały czas</i>	все время
<i>cały miesiąc</i>	весь (целый) месяц
<i>cały rok</i>	весь (целый) год
<i>cała rodzina</i>	вся семья

Польские слова *wszystek*, *wszystka*, *wszystke* (весь, вся, всё) в ед. ч употребляются лишь с вещественными существительными:

<i>wszystek chleb, cukier</i>	весь хлеб, сахар
<i>wszystka mąka, kasza</i>	вся мука, каша
<i>wszystke wino</i>	все вино

Кроме того слова *wzrostke*, мн. ч. *wzrosteu* употребляются самостоятельно (без существительных):

<i>wzrostke</i>	всё
<i>wzrosteu</i>	все

8. *zamiast* (вместо), в отличие от русского „вместо“, сочетается непосредственно с инфинитивом:

<i>zamiast rozmawiać z nami</i>	вместо того, чтобы с нами
	разговаривать

12, 13. *woleć* (предпочитать) спрягается по образцу *mówić* (II. спряжение):

wolę, wolisz

<i>Każdy woli słońce niż nieporogę.</i>	Каждый предпочитает солнце
	непогоде.

<i>Wolę mróz niż upał.</i>	Предпочитаю мороз
	жаре.

При глаголе *wolęć* конструкция *niż* + в.п. падеж соответствует в русском языке дательному падежу.

niż + существительное может в других случаях соответствовать русскому „чем“:

W tobie odzywa się raczej romantyk niż lekarz. (предл. 14)

Ты скорее романтик, чем врач.

13. Глагол *jechać* не только образует настоящее время от другой основы (совпадая в этом отношении с русским „ехать“), но, кроме того, в нем наблюдаются не свойственные русскому языку чередования гласных *a : e* в согласных *d : dz* (*dzi*).

ед. ч.	<i>jadę</i>	[jadz ⁿ]	мн. ч.	<i>jedziemy</i>	[edz ^e em]
	<i>jedziesz</i>	[edz ^e esz]		<i>jedziecie</i>	[edz ^e ecze]
	<i>jadzie</i>	[edz ^e e]		<i>jadą</i>	[jadu ⁿ]

(См. замечание в 5-ом уроке относительно совпадения огласовки основы 1-го лица ед. ч. и 3-го лица мн. ч.).

Так же спрягаются производные от него глаголы сов. вида:

<i>przyjechać</i>	— <i>przyjadę, przyjedziesz</i>	(приехать)
<i>pojechać</i>	— <i>pojadę, pojedziesz</i>	(поехать)
<i>wyjechać</i>	— <i>wyjadę, wyjedziesz</i>	(выехать, уехать).

14. *w tobie* в тебе, *wie mnie* во мне (предл. пад.).

Вы знаете уже 4 формы местоимений *ja* и *ty* (см. уроки 4, 5, 6).

	<i>ja</i>		<i>ty</i>	
(дат. пад.)	<i>mi</i>	(мне)	<i>ci</i>	(тебе)
(твор. пад.)	<i>mną</i>	(мною)	<i>tobą</i>	(тобой)
(предл. пад.)	<i>mnie</i>	(мне)	<i>tobie</i>	(тебе)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Употребите, где нужно, слова *cały* (-а, -е) или *wszystko*:

1. lato pada deszcz.
2., co mówisz, jest okropne.
3. dzień jesteś nie w humorze.
4. Nie wiadomo, co to znaczy.
5. Dlaczego czas na wczasach czytasz książki?
6. świat i na świecie się zmienia.

II. Переведите на польский язык:

1. Предпочитаю лето зиме.
2. Предпочитаю читать книги, чем разговаривать с вами.
3. Вместо того, чтобы быть в институте, ты пишешь письмо дома.
4. С вами никогда нельзя пошутить.
5. Я скорее учительница, чем инженер.
6. Не понимаю, как ты можешь проводить с ними все лето.

III. Образуйте нужные формы существительных и глаголов:

1. Dziś mój brat (jechać, wczas).
2. Cały rok (mieć-my) ładną (pogoda).
3. Całą zimą (myć się -ja) zimną (woda).
4. Państwo nie (lubić, deszcz i wiatr).
5. Pani zawsze (rozmawiać, książki i teatr).
6. Dlaczego cały swój urlop (spędzać) państwo (miasto)?

Tekst B

1. — Może ty przypadkiem wiesz, kiedy wreszcie przyjdzie Marek? Czekaamy na niego już pół godziny. Dlaczego jeszcze go nie ma?!

[*może ty przypadkiem wiesz kiedy wreszcie przyjdzie marek czekaamy na niego¹⁾ już pół godziny dlaczego jeszcze go nie ma*]

2. — Nie wiem, pewnie boi się deszczu. On zawsze ma katar, gdy trochę zmoknie.

[*nie wiem pewnie boi się deszczu on zawsze ma katar gdy trochę zmoknie*]

3. — Nie ma sensu dłużej na niego czekać, ja już idę.

[*nie ma sensu dłużej na niego czekać ja już idę*]

4. — Już idziesz? Nie zaczekasz? Porozmawiamy jeszcze.

[*już idziesz nie zaczekasz porozmawiamy jeszcze*]

¹⁾ В слове *niego* пропущены *e*.

5. — O czym? O pogodzie? Szkoda czasu na takie rozmowy!
[o tšym o pogodze škoda tšacy na takie rozmowy]
6. — Marek na pewno zaraz przyjdzie.
[marək na pewno zaraz przyjdzie]
7. — On czeka na pogodę, więc możecie tu siedzieć jeszcze trzy dni. Ja idę. Cześć!
[on tšeka na pogodęⁿ więc możecie tu siedzieć jeszcze tšy dni a idęⁿ tšyć]
8. — Słychać kroki na schodach! To pewnie Marek.
[słyħac kroki na schodach to pewno marək]
9. — No, oczywiście! Z olbrzymim parasolem i w kaloszach.
[no oczywiście z olbrzymim parasołem i w kaloszach]
10. — Marek: — Ależ dziś ulewa i błoto na dworze. Zupełnie jak jesienią. Kiedyż wreszcie będzie ciepło!... Ale o czym z takim ożywieniem rozmawiacie?
[alż dziś ulewa i błoto na dworze zupełnie jak jesienią kiedyż wreszcie będzie ciepło ale o tšym z takim ożywieniem rozmawiacie]
11. — Nie mają o czym mówić, więc narzekają na pogodę: albo im za zimno, albo za gorąco.
[nie mają o tšym mówić więc narzekają na pogodę albo im za zimno albo za gorąco]
12. — A ja mam dla was nowinę. Za tydzień przyjadą Maryjka i Włodek. Będą w Polsce cały miesiąc.
[a ja mam dla was nowinę za tydzień przyjadą maryjka i włodek będą w polsce cały miesiąc]

СЛОВАРЬ

ależ	ну и	olbrzymi	огромный
bać się	бояться	ożywienie	оживление
błoto	грязь	parasol	зонт
ciepło	тепло	prawie	наверное
czekać	ждать	przyjechać	приехать
część!	пока!	przyjść	прийти
dla	для	schody	лестница
dłutej	дольше	sen	сон
gorąco	жарко	słychać	слышать, -а, -о, -и
Jesień	осень	ulewa	ливень
kalosz	галoша	wiedzieć	знать
katar	насморк	wreszcie	наконец
krok	шаг	zaczekać	подождать
miesiąc	месяц	zmoknąć	промокнуть
narzekać	жаловаться	zupelnie	точно, совсем
nowina	новость		

Б

1. Ты случайно не знаешь, когда, наконец, придет Марк? Мы ждем его уже полчаса. Почему его ещё нет.
2. Не знаю. Он, наверное, боится дождя. У него всегда насморк, когда он немного промокнет.
3. Нет смысла дольше ждать его, я пошел (я уже иду)! Пока!
4. Ты уже идешь? Не будешь ждать? Поговорим еще.
5. О чем? О погоде? Жаль времени на такие разговоры!
6. Марк, наверное, сейчас придет.
7. Он ждет хорошей погоды, и поэтому вы можете здесь сидеть еще три дня. Я пошел.
8. Слышны шаги на лестнице! Это, наверное, Марк!
9. Ну конечно! С огромным зонтом и в галлошах.
10. М.: Ну и ливень сегодня и грязь на дворе. Точно осенью. Когда же, наконец, будет тепло... Но о чем вы так оживленно разговариваете?
11. Не о чем им говорить, так жалуются на погоду: то (или) им слишком холодно, то (или) слишком жарко.
12. А у меня для вас новость: через неделю придет Марийка и Володя. Они пробудут (будут) в Польше весь месяц.

Pory roku: wiosna, lato, jesień, zima

весной	wiosną	и	na wiosnę
летом	latem		w lecie
осенью	jesienią		na jesieni
зимой	zimą		w zimie

Na wiosnę W lecie Na jesieni W zimie
— Czy długo czekasz na mnie, kochanie?

знать < **znać** (обладать знанием, быть знакомым с кем)
wiedzieć (иметь сведения)

nie ma sensu нет смысла

jest sens есть смысл

czekać na kogo, co ждать кого, чего, что

czekamy na niego мы ждем его

czekam na tramwaj я жду трамвая

czeka na pogodę он ждет хорошей погоды

czekam na koleżankę жду подругу

КОММЕНТАРИЙ

1. Глагол **wiedzieć** (знать) спрягается, как **umieć**, **rozumieć** (см. урок 5, п. 1)

wiem, wiesz, wie, wiemy, wiecie

но обратите внимание на форму 3-го лица мн. ч.:

wiedzą

Так же как **wiedzieć**, спрягаются следующие глаголы:

dać — **dadzą** (дать)

jeść — **jedzą** (есть)

odpowiedzieć — **odpowiedzą** (ответить)

opowiedzieć — **opowiedzą** (рассказать)

powiedzieć — **powiedzą** (сказать)

1., 2. Русскому глаголу „знать” соответствуют два польских эквивалента: **wiedzieć** и **znać**.

Чем руководствоваться в употреблении этих глаголов? Дадим Вам несколько примеров:

Ты знаешь номер телефона? Нет, не знаю (numera telefonu).

Слу знаasz numer telefonu? Nie, nie znam (numeru telefonu).

Ты знаешь польский язык? Да, знаю (польский язык).

Слу знаasz język polski? Tak, znam (język polski).

(Другие примеры в уроках 3, 5).

Следовательно, глагол **znać** употребляется с винительным падежом, или когда вин. пад. предполагается (после отрицания, конечно, родительный).

Ты не знаешь, когда придет Марк?	Не знаю (когда...)
Czy nie wiesz, kiedy przyjdzie Marek?	Nie wiem (kiedy...)
Знаешь, что сегодня идет дождь?	Знаю (что...).
Czy wiesz, że dziś pada?	Wiem (że...)

Я знаю, что он говорит
Wiem, co on mówi.

Я знаю, что он говорит (неправду).
Wiem, że on mówi (nieprawdę).

Когда за глаголом „знать” в русском языке следует (или предполагается) придаточное предложение, тогда ему соответствует польский глагол *wiedzieć*.

Глагол *wiedzieć* сочетается также с конструкцией: *o* + предл. падеж.

Wiem *o* tobie wszystko. Я о тебе все знаю.

1. *niego, go* него, его (формы род.-вин. пад. местоимения *on*). Форма *niego*, как и русск. „него”, употребляется только с предлогами:

<i>patrzę na niego</i>	(вин. пад.)	смотрю на него
<i>szełam na niego</i>	(вин. пад.)	жду его
<i>mam dla niego powinę</i>	(род. пад.)	у меня для него новость

Форма *go* употребляется лишь без предлогов:

<i>jeszcze go nie ma</i>	(род. пад.)	его еще нет
<i>nie ma go w domu</i>	(род. пад.)	его нет дома
<i>znam go bardzo dobrze</i>	(вин. пад.)	я его очень хорошо знаю

Форма *go* не имеет своего ударения и в интонационном отношении примыкает к предшествующему слову. Она не может стоять в начале предложения.

2. Глагол *bać się* (бояться) спрягается по образцу *mówić*.

Обратите внимание на изменения в основе:

boją się, bołaz się, boi się, boją się.

Так же спрягается глагол *stać* (стоять):

stoje, stoisz, stoi, stoja.

3., 4. В формах наст. времени глагола *iść* (идти) наблюдается чередование *i* : *dź(dzi)*

idę [идэ’], idziesz [идзеш], idzie [идзе], idę [идэ’].

Так же спрягаются производные от него глаголы сов. вида:

przysić [пшышч]	—	przyjdę [пшыдз ^н]	, przyjdiesz [пшыдзеш]
rójsić [руйшч]	—	rójdę [руйдз ^н]	, rójdiesz [руйдзеш]
wejść [эшшч]	—	wejdę [эшдз ^н]	, wejdiesz [эшдзеш]
wyjsić [ышшч]	—	wyjdę [ышдз ^н]	, wyjdiesz [ышдзеш]

и глагол znaleźć (найти что-н.):

znajdę [знайдз ^н]	, znajdziesz [знайдзеш]	, znajdzie [знайдзе]	, znajdą [знайдз ^н].
-------------------------------	-------------------------	----------------------	----------------------------------

11. Еще одно употребление глагола mieć, характерное для польского языка: mieć с отрицанием + формы слова се + инфинитив = нечего, нечему и т. д.

nie ma e szum mówić	не о чем говорить
nie mają e szum mówić	не о чем им говорить

Подробнее см. урок 27.

11. za в сочетании с прилагательным (наречием) имеет значение „слишком“:

za zimny, za zimno	слишком холодный, слишком холодно
za gorący, za gorąco	слишком жаркий, слишком жарко

**ДАТЕЛЬНЫЙ (кому? чему?) — ПРЕДЛОЖНЫЙ (о kim? o czym?)
ПАДЕЖ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ НА -а**

В обоих текстах 7-го урока Вы встретили новую падежную форму — предложный падеж существительных женского рода.

Предложный падеж существительных женского и мужского рода на -а характеризуется окончанием -е. Но это окончание, в отличие от русского языка, принимают лишь существительные с твердым согласным основы (за исключением согл. с, cz, dz, dź, l, rz, sz, ź) и, кроме того, здесь, так как в группе существительных мужского и среднего родов, оно влечет за собой изменение согласных (а иногда и гласного а) основы. Некоторые чередования Вам уже известны:

t : ć(ci)	gazeta	—	gazecie	[газэче]
d : dź(dzi)	pogoda	—	pogodzie	[погодзе]
r : rz	pora	—	porze	[порэз]

Чередования, характерные лишь для существительных на -а:

k : c	piosenka	—	piosence	[пёсэнцэ]
	Polska	—	Polsce	[полцэ]
	książka	—	książce	[кшиж ^н цэ]
g : dz	podłoga	—	podłodze	[подлодзэ]
	kolega	—	koledze	[колэдзэ]

В этой группе существительных форма дательного падежа совпадает с предложным.

В словаре форма дат.-предл. пад. существительных на -а отмечается следующим образом:

piosenka, пр. -се

ПРОСТОЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ

В польском языке, так же как и в русском, у глаголов имеются видовые различия (несовершенный — совершенный вид).

Глаголы совершенного вида, в полном соответствии с русскими глаголами, не образуют настоящего времени. Формы, внешне похожие на известное Вам уже настоящее время, имеют значение будущего времени. Это и есть простое будущее время. Так как образование форм простого будущего времени ничем не отличается от образования настоящего времени глаголов несовершенного вида, мы не будем рассматривать их отдельно.

ср.: kończę	—	akończę	(ковчу)
czytam	—	przeczytam	(прочитаю)
rozmawiam	—	porozmawiam	(поговорю)
moknę	—	zmoknę	(промокну)
		и др.	

В текстах 7-го урока Вы встретили ряд примеров употребления форм будущего времени. Вот некоторые из них:

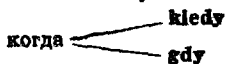
Nie wiadomo, kiedy przestanie padać.	(7а,1)
Przeczytam wam, chcecie?	(7а,9)
Kiedy wreszcie przyjdzie Marek?	(7б,1)
Porozmawiamy jeszcze?	(7б,4)

Одновременно просим Вас усвоить будущее время глагола *być* (обратите внимание на чередование *đ : dź (dzi)*).

ед. ч. będę	[бэндэч]	мн. ч. będziemy	[бэньдзэмы]
będziesz	[бэньдзеш]	będziecie	[бэньдзече]
będzie	[бэньдже]	będą	[бэндо]

Kiedy, gdy

Русскому слову „когда” соответствуют в польском языке два слова:

Kiedy можно употреблять как полный заменитель русского „когда”, *gdy* функционирует лишь как союз в придаточных предложениях времени, и в этой функции он употребительнее слова *kiedy*.

- Примеры:** Kiedy przestanie padać?
 Nie wiadomo, kiedy przestanie padać.
 Kiedy państwo wyjeżdżają?
 Nie wiem, kiedy przyjedzie Marek.
 Kiedy wreszcie będzie ciepło!

Так как ни одно из этих предложений не является придаточным временем, замена *kiedy* словом *gdy* недопустима.

- Ja lubię siedzieć w domu i czytać, gdy pada deszcz.
 Lubię jeździć na nartach, gdy pada śnieg.
 On zawsze ma katar, gdy trochę zmoknie.

В этих предложениях можно было бы употребить слово *kiedy*, но *gdy* здесь употребительнее.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Употребите соответственно формы глаголов *znać* или *wiedzieć*.

1. Czy pan, o co tu chodzi?
2. Czy nie pan numeru telefonu pani X?
3. Czy (ty), że oni rozmawiają o pogodzie.
4. Pewnie nie (wy), kto przyjeżdża za tydzień.
5. (Ja) was bardzo dobrze.
6. Czy pan, ile już czasu tu czekam?

II. Вставьте нужные формы существительных и местоимений:

1. Patrzę (on).
2. Czy państwo czekają (autobus)?
3. (lato) jest za gorąco.
4. One rozmawiają (ty).
5. Czy boicie się (niepogoda)?
6. (wiosna) pada deszcz.

III. Замените инфинитивы личными формами:

1. Za trzy godziny (przestać) padać deszcz.
2. Dokąd pan (wyjechać) w lecie?
3. Wkrótce (poznać -ja) to miasto.
4. Zaraz (być) pogoda.
5. Czy państwo (dać) mi wody?
6. Jutro (pójść-my) tam.

IV. Употребите слово *kiedy* или *gdy*.

1. pada deszcz, narzekamy na pogodę.
2. Nie wiem, on tu przyjdzie.
3. będę w Warszawie, zobaczę pałac w Łazienkach.
4. Pytam panią, przyjedzie pani nad morze.
5. Zastanawiam się, wreszcie będzie pogoda.

ЛЕКСЈА ОСМА

1. Дательный падеж и звательная форма существительных и личных местоимений.
2. Склонение имен прилагательных.
3. Образование качественных наречий.
4. Составное будущее время I.
5. Наречия со значением направления и места.

CO POKAŻEMY NASZYM GOŚCIOM?

[цо покажэмы нашым гошчэкам?]

1. Tadek: — Kiedy przyjadą Maryjka i Włodek *)
[кеды прыяда^т марыйка и влодек]
2. Marek: — Prawdopodobnie za tydzień. Przyślą mi jeszcze depeszę. Wówczas będziemy dokładnie wiedzieć, kiedy przyjadą.
[правдоподобне за тыдзень прышыю^т ми ешчэ дэ-пэшэ^т вубгшас бэньдэжэмы докладне ведажэч кеды прыяда^т]
3. Ola: — Może opowiesz nam, co piszą w liście?
[можэ оповеш нам цо пишо^т в лишчэ]
4. Marek: — Ich list jest bardzo krótki. Zawiadamiają mnie o swoim przyjeździe, piszą, ile radości sprawia im wycieczka do Polski. Maryjka jest bardzo zadowolona, że będzie w Polsce właśnie w lecie. Następnie przesyłają wam wszystkim pozdrowienia: Wandzie, Irenie, Tadekowi.
[их лист ест бардо крутки завядамя^т мне о сфои^м прыяездзе пишо^т илэ радощыч справя им вычегшэ-ка до поіски марыйка ест бардо задовонона жэ бэнь-дэжэ в поісцэ влэшэне в іэчэ настэпне пишэма^т вам фшыстким поздровеня вандэжэ ирэне таткови]

*) Воводя — по польски: Włodek (Włodzisierz — Владимир).

5. Ola: — Bardzo się cieszę, że wreszcie zapoznamy się z twoimi kolegami. Tak często opowiadasz nam o nich.
[бардзо ше^н чешэ^н жэ врэшчыце запознамы ше^н с тшолімі колегамі так гўдз^нсто опавядаш нам о нях]
6. Tadek: — Prawdopodobnie dlatego wydaje mi się, że znam ich od dawna.
[п^нравдоподо^нбне длатэго выдае ми ше^н жэ знам их од давна]
7. Irena: — A ja prawie nic o nich nie wiem. Czy Maryjka jest studentką?
[а я п^нравэ н^нц о н^нх не ве^нм гўды м^нарыйка ест студэнт-ко^н]
8. Marek: — Tak. Studiuję filologię polską na Uniwersytecie Moskiewskim.
[так студыюе фі^нлологіе^н п^нольско^н на уні^нверсытэце мо-скефскім]
9. Wanda: — A czym jest Włodek?
[а гўдым ест влодэк]
10. Marek: — Włodek jest ekonomistą. Pisze teraz pracę kandydacką o stosunkach handlowych między Polską a Związkiem Radzieckim.
[влодэк ест эканомісто^н пішэ тэрас працэ^н кандыдацко^н о стосунках хандловых м^нендзы п^нольско^н а зэ^нскем радз^нецкім]
11. Tadek: — Maryjka bardzo podoba się Markowi. Podobno jest miła, towarzyska, wesola i nieprzeciętnie ładna, co, jak wiadomo, też nie jest bez znaczenia. Ma piękne, czarne oczy, długie, ciemne włosy.
[м^нарыйка бардзо подоба ше^н маркови подобно ест м^ніла то^нварыска вэсола і неп^нрзечэнтне ладна цо як вядо^нмо тэш не ест бэз знаг^нізн^ня ма п^нэчк^нз гўлар^ннз ош^ны длу^нге чэм^нэ влосы]
12. Irena: — Czy oni są stałymi mieszkańcami Moskwy?
[гўды они со^н сталымі мешканьцамі москвы]
13. Marek: — Maryjka tak. Włodek stale mieszka w Krasnodarze, ale studiuję cały czas w Moskwie.
[м^нарыйка так влодэк сталэ мешка ф краснодарзе а^нлэ студыюе цалы гўдас в москве]

14. Wanda: — Bardzo żałuję, że ani ja, ani Irena nie poznamy ich osobiście.
[бардзо жалую^е жэ ани я ани ирена не познамы их особишчыце]
15. Ola: — Dlaczego, Wando?
[dlafimago wando]
16. Wanda: — Wtedy gdy oni przyjadą do Warszawy, będziemy na praktyce. Mam nadzieję, że będziecie do nas pisać, jak spędzacie czas, jak Maryjka i Włodek czują się w Polsce.
[фгэды гды они прыядо^у до варшавы бэньджеммы на практыцэ мам надзея^е жэ бэньдзецэ до нас писач як спэндзачэ тшас як марыйка и влодек фшудэ^е шэ^е ф польцэ]
17. Marek: — Na pewno będziemy pisać. Szkoda jednak, że nie możemy być wszyscy razem.
[на пэно бэньджеммы писач шкода еднак жэ не можэмы быч фшыыцы разэм]
18. Ola: — Trzeba się teraz zastanowić, co będziemy robić, gdy oni przyjadą, jakie wycieczki będziemy organizować, dokąd pojedziemy.
[тшэба шэ^е тэрас застанович цо бэньджеммы робич гды они прыядо^у яке еычегшкы бэньджеммы организовач доконт поеджеммы]
19. Marek: — Uważam, że naszym gościom należy pokazać przede wszystkim Warszawę.
[уважам жэ нашым гошычэм належы показач пшэдэ фшыысткым варшавэ^у]
20. Ola: — Owszem, ale nie będziemy przecież cały miesiąc siedzieć w mieście. Może pojedziemy z nimi najpierw nad morze, a potem do Zakopanego *)...
[офшэм алэ не бэньджеммы пшэчеш цалы мешэц шэ-дзец в мешэчэ можэ поеджеммы з ними найперф над можэ а потэм до закопанэго]
21. Tadek: — Ja mam inną propozycję. Zwiedzimy z nimi Warszawę, potem Kraków... Kraków jest przecież

*) Zakopane — курортная местность в Татрах.

drugą naszą stolicą. Będziemy tam tydzień. Stamtąd pojedziemy na Dolny Śląsk. Pokażemy im Wrocław. Tu zatrzymamy się dwa lub trzy dni. Następnie zwiedzimy Poznań i dopiero stąd udamy się nad morze.

[я мам инно^н пропозыцье^н зведзёмы з ими варшава^н потым кракуф кракуф ест пшэчеш друго^н нашо^н столицо^н бэньдзёмы там тыдзень стамонт поедзёмы на долны шлё^нск покажэмы им вrocław ту загнёмы мамы шэ^н два ілн тшы дни настэпнне зведзёмы познань и доперо стонт удамы шэ^н над морэ]

22. Ola: — A nasze piękne Tatry? Czyż nie pokazemy ich Maryjce i Włodkowi?

[а нашэ перкнэ татры гшыш не покажэмы. им марыйце и елоквои]

23. Tadek: — Chyba nie będzie czasu tam pojechać... Marek, dlaczego masz taką niezadowoloną minę?

[чыба не бэньдже часу там поехать марек длачэго маш тако^н незадоволено^н минэ]

24. Marek: — Wiesz...

[веш]

25. Ola: — Widocznie nie podoba mu się twój projekt.

[видоцине не подоба му шэ^н гфуи проект]

26. Tadek: — A ty, Olu, co powiesz na mój projekt?

[а ты олу цо поведи на мой проект]

27. Ola: — Uważam, że plany trzeba będzie jednak układać razem z Maryjką i Włodkiem.

[уважам же планы тшэба бэньдже еднак укладач разэм з марыйко^н и елоккэм]

28. Marek: — Masz rację, Olu. Zaczekamy z projektami, dopóki nie przyjadą.

[маш рацьэ^н олу зашэжкамы с проектами допукн не пшыядо^н]

С Л О В А Р Ь

chyba
ciemny
cieszyć się
czarna
często

пожалуй
темный
радоваться
черный
часто

czuć się
doposa
długi
do
dokładnie

чувствовать себя
телеграмма
длинный
и
точно

dopóki	пока	projekt	проект
ekonomista	экономист	propozycja	предложение
filologia	филология	przesyłać	здесь: передавать
gość	гость	przyjazd	приезд
handlowy	торговый	przysłać	прислать
ile	сколько	radość	радость
Jednak	однако	stałe	все время
kandydacki	кандидатский	stały	постоянный
ładny	красивый	stamtąd	оттуда
mieszkanie	житель	stąd	отсюда
między	между	stolica	столица
mina	выражение лица мина	stosunek	отношение
moskiewski	московский	towarzyski	общительный
nadzieja	надежда	udać się	отправиться
należy	следует	uniwersytet	университет
następnie	затем	nważać	считать
nieprzeciętnie	незурядно	wesoły	веселый
niezadowolony	недовольный	widocznie	по-видимому
oko	глаз	włos	волос
opowiadać	рассказывать	wówczas	тогда
opowiedzieć	рассказать	wycieczka	экскурсия
organizować	организовать	zadowolony	довольный
osobiście	лично	zapoznać się	познакомиться
plan	план	zastanowić się	подумать
podobać się	нравиться	zatrzymać się	остановиться
podziwienia	привет	zawiadomić	сообщать
praktyka	практика	znaczenie	значение
prawdopodobnie	вероятно	związek	союз
		żalować	жалеть

ЧТО МЫ ПОКАЖЕМ НАШИМ ГОСТЯМ?

1. Когда приедут Марийка и Володя?
2. Вероятно, через неделю. Они пришлют мне (еще) телеграмму. Тогда будем точно знать, когда они приедут.
3. Может быть, ты нам расскажешь, что они пишут в письме?
4. Их письмо очень короткое. Они сообщают мне о своем приезде, пишут, как много (сколько) радости доставляет им экскурсия в Польшу. Марийка очень довольна тем, что будет в Польше именно летом. Затем, они передают всем вам привет: Ванде, Ирине, Тадеку.
5. Я очень рада, что мы, наконец, познакомимся с твоими товарищами. Ты так часто нам о них рассказываешь...
6. Вероятно, поэтому мне кажется, что я давно с ними знаком.
7. А я почти ничего о них не знаю. Марийка студентка?
8. Да. Она студентка польского отделения филологического факультета Московского университета.
9. А Володя кто?
10. Володя экономист. Он пишет теперь кандидатскую диссертацию о торговых отношениях между Польшей и Советским Союзом.

11. Марийка очень нравится Марку. Она, насколько мне известно, очень мила, общительна, весела и незаурядно красива, что, как известно, тоже не лишено значения. У нее красивые, черные глаза, длинные темные волосы.
12. Марийка и Володя (они) — постоянные жители Москвы?
13. Марийка да. Володя (постоянный) житель Краснодара, но учится он все время в Москве.
14. Сожалею, что ни я, ни Ирина не познакомимся с ними лично.
15. Почему, Ванда?
16. В то время (тогда), когда они приедут в Варшаву, мы будем на практике. Надеюсь, что вы будете нам писать, как проводите время, как Марийка и Володя чувствуют себя в Польше.
17. Конечно, мы будем писать, но жаль, что мы не можем быть все вместе.
18. Теперь надо подумать, что мы будем делать, когда они приедут, какие экскурсии организуем, куда поедем.
19. Я думаю, что нашим гостям надо (следует) показать прежде всего Варшаву.
20. Да, но ведь весь месяц мы не будем сидеть в городе. Я предлагаю поехать с ними сначала к морю, а потом в Закопане!
21. У меня другое предложение. Мы посмотрим с ними Варшаву, потом Краков.... Ведь Краков — наша вторая столица... Проведем (будем) там неделю. Оттуда мы поедем в Нижнюю Силезию. Покажем им Броцлав. Здесь мы остановимся на два или три дня. Затем посмотрим Познань и только оттуда отправимся к морю.
22. А наши прекрасные Татры! Неужели мы не покажем их Марийке и Володе?
23. Туда, пожалуй, не будет времени поехать... Марк, почему у тебя такое недовольное выражение лица?
24. Знаешь...
25. Ему, новидимому, не нравится твой проект.
26. А ты, Оля, что скажешь насчет моего проекта?
27. По-моему (я считаю), все планы надо будет обсудить вместе с Марийкой и Володей.
28. Ты права, Оля! Подождем с проектами, пока они не приедут.

przesyłać pozdrowienia
 pozdrawiać (см. урок 3)
 sprawiać radość
 mieć nadzieję
 przede wszystkim
 układać plany

} передавать привет
 доставлять радость
 надеяться
 прежде всего
 строить планы

drugi	второй
drugой	inny

na uniwersytecie	в университете
------------------	----------------

Studiuje filologię polską na Uniwersytecie Moskiewskim.

Она студентка польского отделения филологического факультета Московского университета.

On wykłada język rosyjski na Uniwersytecie Warszawskim.

Он преподает русский язык в Варшавском университете.

pisać do kogo	писать кому
---------------	-------------

Będziecie do nas pisać.

Будете нам писать.

КОММЕНТАРИЙ

2. *przysłać* (I спряжение) — *przysię, przysiesz, przysię* и т. д.

3, 4 и др. У основ существительных, оканчивающихся сочетанием согласных: *st, zd, sn, sm, zn*, оба согласных звука в предложном падеже заменяются соответственно *śc, źdź, śń, śm(i), źń*,

ср.: *miasto* — *mieście*

Другие примеры:

<i>list</i>	—	<i>liście</i>	[лишьче]
<i>wiosna</i>	—	<i>wiośnie</i>	[вешньне]
<i>czasopismo</i>	—	<i>czasopiśmie</i>	[чъасопишьме]
<i>bielizna</i>	—	<i>bieliznie</i>	[белижьне]

Существительные с чередованием *a : e* (см. урок 7):

и. род	<i>przyjazd</i>	—	<i>przyjeździe</i>	[пъиъежьдъѣ]
	<i>wyjazd</i>	—	<i>wyjeździe</i>	[въежьдъѣ]
	<i>sąsład</i>	—	<i>sąsiedzie</i>	[со'шедъѣ]
	<i>wiatr</i>	—	<i>wietrze</i>	[еетъ]
ср. род	<i>miasto</i>	—	<i>mieście</i>	[мишьче]
ж. род	<i>jazda</i>	—	<i>jeździe</i>	[ежьдъѣ]
	<i>gwiazda</i>	—	<i>gwieździe</i>	[гоежьдъѣ]

4, 6. Винительный падеж местоимений:

<i>nie</i>	(им. пад. ja)
<i>ich</i>	(им. пад. oni)

13. oko глаз

им.-вин. мн. ч. oczu (глаза)

16. Русской конструкции „в + вин. пад.“ соответствует в польском языке: do + род. пад.

do + род. пад = в + вин. пад

Wycieczka do Polski. (4)

Oni przyjadą do Warszawy. (16)

Pojedziemy z nimi do Zakopanego. (20)

**ДАТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (кому? чему?) И ЗВАТЕЛЬНАЯ ФОРМА
СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ И ЛИЧНЫХ МЕСТИМЕНИИ**

Огромное большинство существительных мужского рода принимает в дательном падеже окончание *-owi* (в русском языке этого окончания нет):

student	—	studentowi
inżynier	—	inżynierowi
profesor	—	profesorowi
syn	—	synowi
projekt	—	projektowi
list	—	listowi
sklep	—	sklepowi

Лишь небольшая группа слов м. рода имеет совпадающее с русским окончание *-и*. Пока запомните лишь одно слово с этим окончанием:

pan	—	pani
-----	---	------

Существительные среднего рода имеют в дательном падеже окончание *-и*, а форма дат. пад. существительных женского рода, как было сказано выше (см. урок 7), совпадает с известной Вам уже формой предложного падежа.

Примеры из текста:

Przesyłają wam wszystkim pozdrowienia: Wandzie, Irenie, Tadekowi. (4)
 Maryjka bardzo podoba się Markowi. (11)
 Czyż nie pokażemy ich Maryjce i Włodkowi? (22)

Дательный падеж множественного числа существительных всех родов оканчивается на -om:

м. род	panom	ж. род	paniom	ср. род	miastom
	studentom		studentkom		
	kolegom		koleżankom		
	gościom				

Naszym gościom należy pokazać przede wszystkim Warszawę (19).

Дательный падеж личных местоимений:

им.	ja	ty	on, ono	ona	my	wy	oni, one
дат.	mi	ci	mu	jej	nam	wam	im

Краткие формы местоимений: **mi, ci, mu** не имеют своего ударения. В интонационном отношении они примыкают к предшествующему слову и не могут стоять в начале предложения.

Przyślą mi jeszcze depeszę.
 Opowiem ci o nich.
 Nie podoba mu się twój projekt.

В польском языке имеется также звательная форма, которая употребляется как обращение. У существительных мужского рода на согласный она совпадает с формой предложного падежа. Исключений почти нет.

Существительные женского и мужского родов на -a образуют звательный падеж с помощью окончания -o:

kolega	—	kolego!
kobieta	—	kobieto!
koleżanka	—	koleżanko!
dziewczyna	—	dziewczyno!

Уменьшительные женские имена могут принимать окончание -u:

Ola	—	Olu!
Basia	—	Basiu!

Примеры из текста:

Dlaczego, Wando? (15)
 A ty, Olu, co powiesz na mój projekt? (25)

Так как Вы знаете уже все падежи единственного числа существительных с твердой основой, повторите все склонение ед. ч. по таблице на конце книги.

Усвойте также склонение местоимений *кто? со?*

СКЛОНЕНИЕ ИМЕН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ

В тексте настоящего урока Вы встречаете почти все падежные формы имени прилагательного. Выучите все формы по таблице на конце книги (за исключением лично-мужских форм мн. ч., о которых см. урок 16).

Здесь мы хотим обратить ваше внимание лишь на некоторые детали, отличающие склонение польских прилагательных от русских.

1) Формы творительного и предложного падежей мужского и среднего родов совпадают.

твор. *Warszawa jest dużym miastem.*

предл. *Studiuje filologię polską na Uniwersytecie Moskiewskim.*

2) Совпадают также винительный и творительный падежи женского рода.

вин.	{	<i>Studiuje filologię polską.</i>
		<i>Pisze teraz pracę kandydacką.</i>
твор.		<i>Kraków jest przecież drugą naszą stolicą.</i>

3) Совпадают также формы им. пад. ед. ч. среднего рода и им. пад. мн. ч. прилагательных всех родов (за исключением лично-мужских форм).

piękne lato
piękne góry

Склонение прилагательных мягкой разновидности (например: *ostatni, poprzedni, zachodni*) ничем не отличается от твердой (появляется лишь знак смягчения *ł*):

ostatni
ostatniego и т. д.

В соответствии с произношением буква *ł* появляется также после *k*. *g* вместо *y* (см. фон. § 11) и перед буквой *e*.

	<i>krótki</i>	<i>długi</i>	(ср. <i>cichy</i>
род.	<i>krótkiego</i>	<i>długiego</i>	<i>cichego</i>
им. мн.	<i>krótkie</i>	<i>długie</i>	<i>ciche</i>)
	и др.	и др.	

Так же как прилагательные, склоняются местоимения-прилагательные и порядковые числительные (например: *jaki, taki, mój, nasz, sam, pierwszy, drugi* и др.). Их склонения мы отдельно рассматривать не будем.

ОБРАЗОВАНИЕ КАЧЕСТВЕННЫХ НАРЕЧИЙ

От основ имен прилагательных образуются качественные наречия на **-o** и на **-e**. Образование наречий в польском языке отличается от их образования в русском языке в двух отношениях:

- 1) в польском языке суффикс **-e** гораздо продуктивнее, чем в русском. С помощью этого суффикса образуется большое количество наречий от прилагательных с твердой основой (но ни одного от основ на мягкий согласный);
- 2) суффикс **-a**, подобно окончанию **-e** в предложном падеже имен существительных, вызывает изменения предшествующих согласных основы.

Приведем примеры встретившихся Вам наречий (в скобках для сравнения приводим прилагательные в форме ср. рода):

chętnie	(chętnie)	pochmurno	(pochmurne)
samotnie	(samotne)	zimno	(zimne)
swobodnie	(swobodne)	mokro	(mokre)
jednocześnie	(jednoczesne)	ponuro	(ponure)

Трудно найти какое-либо точное правило распределения обоих суффиксов. Как видно из приведенных выше примеров, основы с одинаковым согласным в конце могут принимать то **-e**, то **-o**.

Можно лишь указать на то, что мягкие основы и основы на согласные **c, sz, dz, l, rz, sz, ż, k, g, ch**, всегда принимают **-o** (в противном случае произошло бы совпадение форм среднего рода с наречием):

popzednie	(popzednie)
duzo	(duze)
długo	(długie)
krótke	(krótkie)

В словаре наречия, образованные от прилагательных, даются вместе с ними. Они отмечены следующим образом:

dobry,	нар. -rze
zimny,	нар. -o

СОСТАВНОЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ I

От глаголов несовершенного вида будущее время образуется, как и в русском языке, с помощью форм будущего времени глагола **być** и инфинитива:

będę	znać,	kipować,	mówić
będziesz	znać,	kipować,	mówić
	и т. д.		

Примеры из текста:

Wówczas będziemy dokładnie wiedzieć, kiedy przyjadą. (2)

Będziecie do nas pisać, jak spędzacie czas. (16)

Nie będziemy przecież cały miesiąc siedzieć w mieście. (20)

НАРЕЧИЯ СО ЗНАЧЕНИЕМ НАПРАВЛЕНИЯ И МЕСТА

Для выражения места в русском языке употребляются наречия „где”, „там”, „здесь”, „нигде”, „езде” и др., а для выражения направления в сторону предмета (с глаголами движения) — „куда”, „туда”, „сюда”, „никуда” и др.

В польском языке такого различия нет. В обоих случаях употребляются одни и те же наречия.

Единственное исключение — *dokąd?*, употребляемое только в сочетании с глаголами движения (но допустимо и *gdzie?*)

Jestem tu (tutaj).	Idę tu (tutaj).
Jestem tam.	Idę tam.
Gdzie jesteś?	Dokąd (gdzie) idziesz?
Nigdzie go nie ma:	Nigdzie nie idę.

Примеры из текстов:

урок 2: Teraz jest tam ciekawa wystawa.	(там)
Czy pani zgadza się pójść tam najpierw?	(туда)
урок 3: Zastanawiam się, dokąd pojechać.	(куда)
Tam warto pojechać.	(туда)
урок 7: Nigdzie nie warto wyjeżdżać.	(никуда)
урок 8: Chyba nie będzie czasu tam pojechać.	(туда)

Конечно, отсутствие такого различия в польском языке ограничено лишь рамками наречий.

место	направл. в стор. предм.	направл. со стор. предм.
gdzie?	dokąd? (gdzie?)	skąd?
tu (tutaj)	tu (tutaj)	stąd
tam	tam	stamtąd
wszędzie	wszędzie	zawsząd
nigdzie	nigdzie	znikąd
gdzie indziej	gdzie indziej	skądinąd

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. От инфинитивов в скобках образуйте соответствующие формы будущего времени:

1. Oni (przysłać) ci depeszę.
2. Państwo (spędzać) urlop w Polsce.
3. Szkoda, że pani ich nie (poznać).
4. Kiedy (układać-my) plany?
5. Jutro (opowiedzieć -ja) mu wszystko.
6. Nad morzem (być -ty) tydzień.
7. Czy (pokazać -my) im Tatry?

II. Postawie przylagatelne i suczestwitelne w suczestwujacej formie:

1. Wiosna jest (piękna pora) roku.
2. W (gazeta rosyjska) piszą o (Polska).
3. One śpiewają (banalna piosenka).
4. Oni rozmawiają (pogoda).
5. Kwiaty stoja (podłoga).
6. Daje (mój kolega) ciekawe czasopismo.
7. Dajemy kwiaty (nauczyciel).
8. Przyjazd (Warszawa) sprawi mu (wielka radość).
9. O (co) oni piszą w (ostatni list)? Piszą o (wyjazd) (Moskwa).
10. Ona studiuje (Uniwersytet Warszawski).

III. От приведенных (в скобках) прилагательных образуйте наречия:

1. Dziś jest (zimny i pochmurny).
2. (Chętny) pojedę teraz nad morze.
3. Ona (dobry) mówi po rosyjsku.
4. On (zły) mówi po angielsku.
5. Jutro i pojutrze będzie (gorący i słoneczny).
6. (Przyjemny) spędzam czas.
7. Będę w Warszawie bardzo (krótki).
8. Poznamy ich (osobisty).

9

LEKCJA DZIEWIĄTA

1. Множественное число существительных (продолжение). 2. Существительные с чередованием ó : o в основе. 3. Глаголы второго спряжения с чередованием в основе.

GDZIE BĘDĄ MIESZKAĆ MARYJKA I WŁODEK?

[gdzie będoⁿ mieszkać maryjka i włodek]

1. — Czy Maryjka i Włodek przyjadą do Warszawy pociągiem, czy przylecą samolotem?

[fijy maryjka i włodek przyjaduⁿ do warszawy pocięgiem fijy przylęcuⁿ samolotem]

2. — Przyjadą pociągiem pociągami Moskwa-Berlin. Będą w Warszawie już za dwa dni.
[пшыядо" почэргем поспешным москва берлин бэндо" в варшаве юш за два дни]
3. — Musimy więc pomyśleć, gdzie będą mieszkać.
[мушымы венц помышыльч гдзе бэндо" мешкач]
4. — Hotele są za drogie.
[хотэлэ со" за дроге]
5. — Ach, przecież nie chodzi o cenę. Chodzi o to, że będzie im przyjemnie mieszkać razem z nami. Ja mam dość duże mieszkanie i Tadek również.
[ах пшычеш не ходзі о цэнэ" ходзі о то жэ бэндыже им прыемне мешкач разэм з нами я мам дошч дужэ мешкане и тэдэк рунеш]
- *
6. — Tadek mieszka na Starym Mieście w zabytkowej kamienicze.
[тадек мешка на старым мешьче в зabyтковэй каменіцэ]
7. — Wszystkie kamieniczki na Starym Mieście zewnętrznie zachowują dawny styl.
[фшыстке каменіцкі на старым мешьче зэвнэнтшыне захоуэ" давын стыл]
8. — Również sienie i korytarze są takie same jak kiedyś: ciemne, trochę ponure, o kamiennych ścianach.
[рунеш шене и корытажэ со" таке самэ як кедышь чэмнэ трохэ" понурэ о каменных шычянах]
9. — Ale mieszkania są całkowiec nowoczesne, z centralnym ogrzewaniem i wszystkimi wygodami.
[алэ мешканя со" цалковиче новогітэснэ е цэнтралным огжэванем и фшысткімі выгодамі]
10. — Kamieniczki te nie są zbyt wysokie: trzy- lub cztero- piętrowe, wąskie, o niewielkich oknach i stromych dachach. Ich zewnętrzne ściany zdobią kolorowe ornamenty i malowidła.
[каменіцкі тэ не со" збыт высоке тшы іуп гітэропентровэ во"ске о невеликіх окнах и стромых дахах их зэвнэнтшыне шычяны здобэ" колоровэ орнамэнты и маловідла]

11. — Na parterze znajdują się kawiarnie, restauracje, bary *), księgarnie, kwaciarnie.
[на партерзе знайдуть ся кавярне рэстаўрацые бары кшегарне кфячярне]
- *
12. — Wchodzimy do bramy. Na prawo są drzwi do sieni.
[фходзімы да брамы на право са дзвері до шени]
13. — Kamienne schody prowadzą na piętra i do piwnicy. Schodami wchodzimy na trzecie piętro.
[каменне сходы провадзо на пентра и до пивницы сходамі аходзімы на трыце пентро]
14. — Windy tu oczywiście nie ma.
[винды ту офічывішычы не ма]
15. — Pukamy do drzwi.
[пукамы до дзвері]
16. — Tadek zaprasza nas do pokoju.
[тадек запраша нас до покою]

С Л О В А Р Ь

brama	ворота	piwnica	подвал
całkowicie	вполне	pościąg	поезд
cena	цена	pokój	комната
esteropiętrowy	пятэтажный	pomysł	подумать
dach	крыша	pośpieszny	скорый
dawny	прежний	przewadzić	вести
dość	довольно	przylegnąć	приятно
drogi	дорогой	przylecieć	прилететь
hotel	гостиница	pukać	стучать
kamieniczka	каменный дом	restauracja	ресторан
kamienny	каменный	sieść	сени
kawiarnia	кафе	stromy	покатый
kiedyś	прежде, когда-то	styl	стиль
kolorowy	цветной	ściana	стена
korytarz	коридор	wąski	узкий
kwaciarnia	цветочный магазин	wchodzić	входить, подниматься
malowidło	роспись	winda	лифт
małeś	нужно, необходимо	wygoda	удобство
na prawo	направо	zabytkowy	старинный
niewielki	небольшой	zachowywać	сохранять
nowoczesny	современный	zbyt	слишком
ogrzewanie	отопления	zdobić	украшать
okno	окно	zewnętrznie	внешне
ornament	орнамент	zewnętrzny	внешний
parter	первый этаж	znajdować się	находиться
piętro	этаж		

*) В Польше широко распространены закусочные Bar mleczny (кафе — молочная)

ГДЕ БУДУТ ЖИТЬ МАРИЙКА И ВОЛОДЯ?

1. Марийка и Володя приедут в Варшаву поездом или прилетят самолетом?
2. Они приедут скорым поездом „Москва-Верлин“. Они будут в Варшаве уже через два дня.
3. Значит, нам надо подумать, где они будут жить.
4. Гостиницы слишком дороги.
5. Дело ведь не в цене! Дело в том, что им будет приятно жить вместе с нами. У меня довольно большая квартира, и у Тадека тоже.
6. Тадек живет в Старом городе, в старинном каменном доме.
7. Все дома Старого города внешне сохраняют прежний стиль.
8. Сени и коридоры тоже такие, как и прежде: темные, немного мрачные, с каменными стенами.
9. Но квартиры здесь вполне современные, с центральным отоплением и всеми удобствами.
10. Дома эти не очень высокие: четырех- или пятиэтажные, узкие, с небольшими окнами и покатыми крышами. Их внешние стены украшает цветной орнамент и роспись.
11. На первом этаже обычно находятся кафе, рестораны, закусочные, книжные и цветочные магазины.
12. Мы входим в ворота. Направо дверь в сени.
13. Каменная лестница ведет на верхние этажи и в подвал. По лестнице мы поднимаемся на четвертый этаж.
14. Лифта здесь, конечно, нет.
15. Мы стучим в дверь.
16. Тадек приглашает нас в комнату.

o co chodzi?

в чем дело? (урок 6)

chodzi o to, że ...

дело в том, что ...

(nie) chodzi o cenę

дело (не) в цене

современный $\left\{ \begin{array}{l} \text{nowoczesny (новейший)} \\ \text{współczesny (теперешний)} \end{array} \right.$

nowoczesne mieszkanie

współczesne malarstwo

nowoczesne malarstwo

współczesna sztuka

nowoczesny samochód

współczesny poeta

bar $\left\{ \begin{array}{l} \text{закусочная} \\ \text{бар} \end{array} \right.$

wchodzić—wejść (na górę) подниматься—подняться (наверх)
 schodzić—zejść (w dół) спускаться—спуститься (вниз)

zewnątrzny	—	wewnętrzny
zewnątrz	—	wewnątrz

КОММЕНТАРИЙ

6. **na Starym Mieście** в Старом городе
no: w mieście в городе

Если обозначаемое нами место — название района какого-нибудь города, тогда употребляем предлог **na**:

Mokotów	—	na Mokotowie	} названия районов Варшавы
Muranów	—	na Muranowie	
Bielany	—	na Bielanach	

Напоминаем, что в слове **miasto** чередуются гласный и последние два согласных основы (см. урок 6).

miasto — **w mieście**

6. **kamienica** каменный дом
kamieniczka уменьшительное существительное от **kamienica**

Так называют каменные дома в старинных районах польских городов.

7. Неизвестная Вам до сих пор форма мн. ч. **wszystkie** (= все) (другие формы, см. урок 7) употребляется со всеми существительными за исключением личных существительных мужского рода:

wszystkie kamieniczki
wszystkie mieszkania
wszystkie pokoje

7. К первому спряжению (тип **móc**) принадлежит еще одна группа глаголов. В этой группе суффикс инфинитива **-ува-** заменяется суффиксом **-uj-** в настоящем времени (о других группах глаголов I спряжения см. урок 4 и след):

zachowywał	—	zachowuję, -ujesz
przygotowywał	—	przygotowuję, -ujesz
odbudowywał	—	odbudowuję, -ujesz
obiecował	—	obiecuję, -ujesz
przekonywał	—	przekonuję, -ujesz
pokazywał	—	pokazuję, -ujesz

Обратите особое внимание на этот тип чередования, так как его в русском языке нет,

ср.: *rokażywać* — *rokażuję*
 (показывать) — (показываю)

8. *takie same* такие же

taki sam такой же

Следовательно: *taka sama* такая же

takie samo такое же

tak samo так же

Слова *taki* (такой) и *sam* (сам, самый, один) склоняются как прилагательные:

takiego *samego*
 takiemu *samemu* и т.д.

8. *kiedyś* когда-нибудь, когда-то

С помощью *-ś* образуются неопределенные местоимения. Суффикс *-ś* соответствует по значению русским *-нибудь*, *-то*, но пишется слитно:

czyj — *czyjś* (чей-нибудь, чей-то)

jaki — *jakiś* (какой-нибудь, какой-то)

który — *któryś* (какой-нибудь, какой-то)

jak — *jakoś* (как-нибудь, как-то)

kto — *ktoś* (кто-нибудь, кто-то)

co — *coś* (что-нибудь, что-то)

gdzie — *gdzieś* (где-нибудь, где-то, куда-нибудь, куда-то)

skąd — *skądś* (откуда-нибудь, откуда-то)

При склонении *-ś* остается всегда на конце слова:

род. пад. *kogoś* *jakiegoś* *czyjogoś*

дат. пад. *komuś* *jakiemuś* *czyjemuś*

8., 10. В 7-ом уроке Вы познакомились с новой предложной конструкцией: *o* + предл. пад., которая соответствует такой же конструкции в русском языке. В настоящем уроке она выступает в необычной для современного русского языка функции и переводится на русский язык по-разному:

korytarze o kamiennych ścianach

kamieniczki o niewielkich oknach

i stromych dachach

pokój o dwóch oknach

dziewczyna o pięknych oczach

artysta o światowej sławie

коридоры с каменными стенами

каменные дома с небольшими

окнами и покатыми крышами

комната в два окна

девушка с прекрасными глазами

артист с мировой славой (известностью)

człowiek o kulach

человек на костылях

МНОЖЕСТВЕННОЕ ЧИСЛО ИМЕН СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Вернитесь ко второму уроку! Там мы сказали, что одним из окончаний, образующих именительный и винительный падежи мн. ч., является окончание -у (-i).

В настоящем уроке Вы знакомитесь с новым окончанием, на которое просим Вас обратить особое внимание, так как оно почти не встречается в русском языке и, наоборот, широко распространено в польском:

kawiarnia	— kawiarnie	pani	— panie
restauracja	— restauracje	korytarz	— korytarze
księgarnia	— księgarnie	pokój	— pokoje
piwnica	— piwnice		rodzice
			wakacje

Это окончание принимают существительные женского рода на -а и мужского рода с мягким конечным согласным основы, в также с согласным с, dz, cz, sz, rz, ź, l (ср. тот же перечень согласных при предл. пад.). Окончание -е принимает также часть существительных женского рода на согласный, например:

noc	— nocie
łódź	— łodzie
sień	— sienie
twarz	— twarze
wieś	— wsie

В этой последней группе наряду с окончанием -е выступает и окончание -i (-у) (см. урок 2). Трудно дать точные правила об употреблении в этой группе окончания -е или -i (-у). Можно лишь указать, что существительные на -ś (напр., powość, kość) никогда не принимают этого окончания (всегда -i). Поэтому форма им.-вин. пад. мн. ч. существительных женского рода на согласный дается в нашем словаре:

twarz,	мн. -е
powość,	мн. -ci

Повторяем: всё сказанное об образовании мн. ч. не касается названий лиц м. рода, о которых речь будет ниже.

Им.-вин. падеж существительных ср. рода образуется, как и в русском языке, с помощью окончания -а:

mieszkanie	— mieszkania
morze	— morza
piętro	— piętra
miasto	— miasta

СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ С ЧЕРЕДОВАНИЕМ *ó* : *o* В ОСНОВЕ

В польском языке имеется группа существительных, у которых наблюдается типичное для польского языка чередование *ó* : *o*. Основа с гласным *ó* = основа им. (-вин.) пад. ед. ч. Во всех остальных падежах обоих чисел в основе имеется *o*. Огромное большинство существительных этого типа — слова мужского рода.

им.-вин. пад.	<i>lód</i>	(лед)	род. пад.	<i>lodu</i>
	<i>mróz</i>	(мороз)		<i>mrozu</i>
	<i>ogród</i>	(сад)		<i>ogrodu</i>
	<i>pokój</i>	(комната, мир)		<i>pokoju</i>
	<i>wieczór</i>	(вечер)		<i>wieczoru</i>
	<i>zawód</i>	(профессия)		<i>zawodu</i>

Это чередование наблюдается также в группе существительных женского рода на согласный:

им.-вин. пад.	<i>sól</i>	(соль)	род. пад.	<i>soli</i>
	<i>łódź</i>	(лодка)		<i>łodzi</i>

Такие существительные мы отмечаем в словаре следующим образом:

mróz м., (о) род. -ц, пр. -le

Чередование *ó* : *o* не ограничено рамками существительных. Оно встречается также в других частях речи, например:

<i>mój</i>	—	<i>mojego</i>	<i>móć</i>	—	<i>moję</i>
<i>twój</i>	—	<i>twojego</i>	<i>potć</i>	—	<i>potogę</i>

ГЛАГОЛЫ II-ГО СПРЯЖЕНИЯ С ЧЕРЕДОВАНИЕМ В ОСНОВЕ

Ко второму спряжению принадлежит группа глаголов с чередующимися основами. У этих глаголов основа 1-ого лица ед. ч. и 3-его лица мн. числа (см. замечание в уроке 4 относительно совпадения основ этих форм) настоящего времени (у глаголов сов. вида — будущего простого) отличается от основы инфинитива и других форм. В настоящем уроке Вы встретили глаголы с тремя чередованиями:

<i>ć</i> (<i>ci</i>) : с	<i>przylecieć</i>	[пшыльчеч] — <i>przylecę</i> [-эцэ"], <i>przylecisz</i> [-эчиш]
	<i>placić</i>	[пlachуч] — <i>placę</i> [-ацэ"], <i>placisz</i> [-ачиш]
	<i>wrócić</i>	[вручуч] — <i>wrócę</i> [-уцэ"], <i>wrócisz</i> [-учиш]

Другие глаголы: *tracić*, *świecić*(*się*), *odwrócić*(*się*), *zwrócić* и др.

dź(*dzi*) : dz

<i>wchodzić</i>	[фходжич] — <i>wchodzę</i> [-оджэ"], <i>wchodzisz</i> [-оджиш]
<i>prowadzić</i>	[проваджич] — <i>prowadzę</i> [-аджэ"], <i>prowadzisz</i> [-аджиш]
<i>siedzieć</i>	[шеджеч] — <i>siedzę</i> [шеджэ"] <i>siedzisz</i> [шеджиш]

Другие глаголы: *chodzić, budzić, sądzić, słodzić* и др.

<i>ś(si) : sz</i>	<i>musieć</i>	[мушеч]	—	<i>muszę</i>	[мушэ"],	<i>musisz</i>	[мушиш]
	<i>prosić</i>	[прошич]	—	<i>proszę</i>	[прошэ"],	<i>prosisz</i>	[прошиш]
	<i>nosić</i>	[ношич]	—	<i>noszę</i>	[ношэ"],	<i>nosisz</i>	[ношиш]

Другие глаголы: *zaprosić, zmusić* и др.

Это, конечно, не единственные, но самые распространенные типы чередования в этом классе глаголов.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Образуйте им. пад. мн. ч. следующих слов:

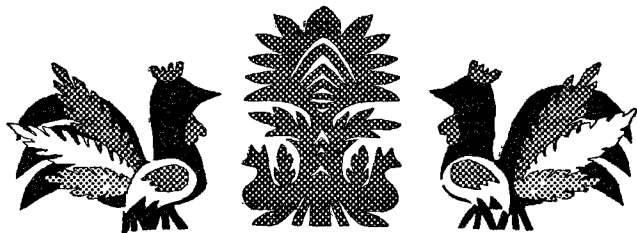
rola, kamienica, pociąg, mieszkanie, morze, samolot, korytarz, noc, pół, pokój, lekcja, część, rzecz, styl, dach, gmach, wieczór.

II. Заменяя глаголы в следующих предложениях глаголами в скобках, соответственно измените предложные конструкции:

1. *Jestem w domu (iść).*
2. *Przebywam na wczasach (pojechać).*
3. *Oni są w Polsce (przyjechać).*
4. *Będziemy w Moskwie za tydzień (polecieć).*
5. *Mieszkaś na drugim piętrze (wejść).*
6. *Spotykam panią w teatrze (zapraszać).*

III. Образуйте I-ое и II-ое лицо ед. ч. глаголов:

1. (*patrzeć*) na niebo i (*widzieć*) chmury.
2. (*chodzić*) co dzień do kawiarni.
3. (*siedzieć*) w domu i nie (*wychodzić*) na ulicę.
4. Za dwa miesiące (*zwiedzić*) Warszawę i Kraków.
5. (*zaprosić*) swojego kolegę do Polski.
6. (*musieć*) pójść na obiad do restauracji.
7. (*zaprowadzić*) koleżankę do księgarni.

10

LEKCJA DZIESIĄTA

1. Существительные с беглым е.
2. Родительный падеж мн. числа существительных.
3. Повелительное наклонение.

MIESZKANIE TADKA

[мешкане татка]

Tekst A

1. — Mieszkanie Tadek składa się z trzech pokoiów, kuchni, łazienki i przedpokoju.
[мешкане татка склада ше^н с трых покоюф кухни лазенки и пизтпокою]
2. — Jeden pokój zajmują rodzice, drugi — siostry, w trzecim mieszka Tadek.
[едэн покуй займаю^т родзіцэ, други шэстры ф трызчым мешка тадэк]
3. — Jego pokój jest jasny, słoneczny. Okna wychodzą na południe, na rynek staromiejski.
[его покуй ест ясны слонечныя окна выходзо^т на полюдне на рынэц старомейски]

4. — Mieszkanie nie ma balkonu. Na Starym Mieście prawie nigdzie nie ma balkonów. Jest to jeszcze jedna cecha stylu kamieniczek staromiejskich.
[мешкане не ма балкону на старым мешьце праве нигдз не ма балконуф ест то ешчэ една цеха стылу каменицэк старо-мешских]
5. — Tadek lubi swój pokój. Stoją tu ładne i proste meble. W oknach wiszą firanki i story.
[тадек люби свой покуй стоє ту ладнэ и протэ мэблэ в окнах вишо фиранки и сторы]
6. — Dwie ściany od podłogi do sufitu zajmują półki pełne książek. Stoi tu również biblioteczka. W niej są tylko czasopisma.
[два шчыны от подлоги до сүфіту займує пўлкі пэлы кнэ-жэж стом ту рывнеш библіэтэцкіка в ней со тыко часописма]
7. — Obok biblioteczki stoi biurko. Na nim lampka.
[обок библіэтэцкіки стои бюрко на ним лампка]
8. — Jest tu także tapczan, są wygodne fotele. Przed tapczanem na podłodze leży dywanik.
[ест ту тажэ тапчан со выгоднэ фотэлэ пшэт тапчанэм на подлодзе лэжы дыванік]
9. — Tadek woli pracować tu niż w bibliotece.
[тадек волі працовач ту ніш в библіэтэцэ]
10. — Do pokoju rodziców jest wejście i z przedpokoju, i z pokoju Tadka.
[до покою родзіцуф ест взішьце и с пшэтпокою и с покою тадка]
11. — Jest to duży, wygodny pokój o dwóch oknach.
[ест то дужы выгодны покуй о двух окнах]
12. — Pośrodku stoi okrągły stół, a dookoła stołu sześć krzeseł. Nad stołem wisi żyrandol.
[пшэротку стои акроглы стул а докола столу шэшьч кшэсэ нат столам виши жырандол]
13. — Również i tu nie ma łóżek. Jest tapczan i amerykanka.
[рывнеш и ту не ма лужэж ест тапчан и амэрыканка]

14. — Na wprost tapczanu stoi telewizor i aparat radiowy.
[на фрост тапчану стом тэлевізор и апарат радз'ёвы]
15. — Na ścianach wiszą prace współczesnych gr'afików.
[на шчынах вiшо' працэ фспулг'іэсных графікуф]

С Л О В А Р Ь

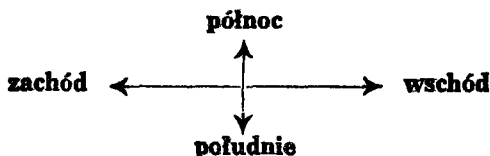
amerykanka	кресло-тахта	obok	возле
aparat radiowy	радиоприемник	okrągły	круглый
balcon	балкон	południe	юг
biblioteczka	книжный шкаф	pośrodku	посредине
biblioteka	библиотека	półka	полка
biurko	письменный стол	prosty	простой
cecha	свойство, характер- ная черта	przed	перед
dokola	вокруг	przedpokój	передняя
dywanik	коврик	rynek	рынок (площадь)
firanka	гардина	składać się	состоять
grafik	график	słoneczny	солнечный
jasny	светлый	stać	стоять
krzesło	стул	staromiejski	старогородский
kuchnia	кухня	stora	штора
lampka	лампочка	stół	стол
leżeć	лежать	suffit	потолок
łazienka	ванная комната	tapczan	тахта
łóżko	кровать	telewizor	телевизор
mebel	предмет мебели- ровки	wejście	вход
nad	над	wisieć	висеть
na wprost	напротив	wygodny	удобный
		zajmować	занимать
		żyrandol	люстра

КВАРТИРА ТАДЕКА

А

1. Квартира Тадека состоит из трех комнат, кухни, ванной и передней.
2. Одну комнату занимают родители, вторую — сестры, в третьей живет Тадек.
3. Его комната светлая, солнечная. Она выходит на юг, на рынок Старого города (= площадь).
4. В квартире нет балкона. В Старом городе почти нигде нет балконов. Это еще одна характерная черта стиля домов Старого города.
5. Тадек любит свою комнату. Здесь стоит красивая и простая мебель. На окнах висят гардины и шторы.
6. Две стены от пола до потолка заняты полками, полными книг. Здесь стоит также книжный шкаф. В нем есть только журналы.
7. Возле книжного шкафа стоит письменный стол. На нем лампочка.

8. Здесь есть также тахта и удобные кресла. Перед тахтой на полу лежит коврик.
9. Тадек предпочитает работать здесь, чем в библиотеке.
10. В комнату родителей можно войти (вход) и из передней, и из комнаты Тадека.
11. Это большая, удобная комната в два окна.
12. Посредине стоит круглый стол, а вокруг стола шесть стульев. Над столом висит люстра.
13. И здесь также нет кроватей, а только тахта и американка (раздвижная кресло-тахта).
14. Напротив тахты стоит телевизор и радиоприемник.
15. На стенах висят работы современных графиков.

południe юг, полдень
północ север, полночь

wygodny	удобный
выгодный	korzystny
wygoda	удобство
выгода	korzyść

mebel (м. род) предмет мебелировки
meble (мн. ч.) мебель

stół	стол
stul	krzesło
foteł	кресло

КОММЕНТАРИЙ

6. biblioteka библиотека
biblioteczka (также: biblioteka) книжный шкаф

Напоминаем (см. урок 7), что слова на -а с конечным согласным основы k заменяют в дат.-предл. падеже k на c

biblioteka	—	bibliotece
biblioteczka	—	biblioteczce

- 6., 7. w niej в ней
 na nim на нем
 niej — предл. пад. местоимения она
 nim — предл. пад. местоимений он, оно (здесь: оно)

Таким образом, Вы уже знаете следующие формы местоимения он:

род. пад.	go	(после предлогов: niego)
дат. пад.	mu	(после предлогов: niemu)
вин. пад.	go	(после предлогов: niego)
твор. пад.	nim	
предл. пад.	nim	

9., 12. Предлоги, сочетающиеся с творительным падежом:

przed (czym)	перед		nad	
za (czym)	за			
nad (czym)	над	przed	◆	za
pod (czym)	под		pod	

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Замените отрицательные предложения утвердительными:

1. Nie mam pokoju.
2. Dziś nie ma dużego mrozu.
3. Nie mamy stołu.
4. Na Starym Mieście nie ma rynku.
5. W tym mieście nie ma hotelu.
6. To mieszkanie nie ma balkonu.

II. Переведите на польский язык:

1. Москва расположена на восток от Варшавы.
2. Берлин расположен на запад от Москвы.
3. Варшава расположена на север от Праги.
4. Белград расположен на юг от Варшавы.
5. Эта комната удобна.
6. Посредине комнаты стоит стол, вокруг стола — четыре стула.
7. На стене висят картины.
8. Это вполне современная квартира.

III. Ответьте на вопросы, употребляя по-польски наречия:

1. Czy państwo tutaj mieszkają? (нет, в другом месте).
2. Skąd pan wraca? (оттуда).
3. Dokąd idziesz? (никуда).
4. Czy tam warto pojechać? (нет, в другое место).
5. Gdzie państwo chcą pojechać? (езде).
6. Skąd przyjeżdżają delegacje do Warszawy? (отовсюду).

Текст В

1. — **Włodkowi oddasz chyba swój pokój?**
[влодкови отдаш chyba сфуй покуй]
 2. — **Oczywiście. Wprawdzie teraz wolne są i pozostałe pokoje — rodziców i siostr nie ma — ale za trzy dni wszyscy wrócą z wczasów.**
[офывишычы фправдже тэрас волне са^н и позосталэ покое родзичуф и шюстр не ма алэ за тры дни фшыцы вручо^н с фвчасуф]
 3. — **Przygotujmy już teraz ten pokój.**
[пшыготуймы юш тэрас тэн покуй]
 4. — **Olu, poradź, co tu trzeba zrobić!**
[олу порадь цо ту тшэба зробич]
 5. — **Posprzątajmy! Tadek, poukładaj te książki! Schowaj swoje ubrania do szafy! Ja zetrę kurz z pólek.**
[поспшонтаймы тадэк поукладай тэ киш^нушки сховай сфое убраня до шафы я зэтрэ^н куш с пулэк]
 6. — **Marek, nie otwieraj teraz okien. Wywietrzymy potem. Wyrzuć te papiery.**
[марэк не отферай тэрас окон выветшымы потэм выжуч тэ паперы]
 7. — **Olu, nie wyrzucaj moich gazet, są mi jeszcze potrzebne.**
[олу не выжучай моих газет са^н ми ешв^нэ потшэбнэ]
 8. — **To zabierz je z półki i schowaj, przeszkadzają mi. Daj mi odkurzacz, a ty wyfroteruj teraz podłogę!**
[то забеш е с пулки и сховай пшышкадза^н ми дай ми откужачи а ты выфротэруй тэрас подлогэ]
 9. — **Zaraz tu będzie porządek.**
[зарас ту бэньд^же поршондэк]
- *
10. — **Muszę jeszcze przynieść z pokoju rodziców swój aparat radiowy.**
[мушэ^н ешв^нэ пшынешьч с покою родзичуф сфуй апарат радзьвы]
 11. — **Na czym będziesz spać, jeśli oddasz Włodkowi swój tapczan?**
[на тшым бэньд^жеш спач ешыли отдаш влодкови сфуй тапчан]
 12. — **Rozstawię dla siebie łóżko polowe.**
[росста^ве^н dla шебе лушко полосэ]

13. — No, na dziś wystarczy. A jutro, Olu, pomożemy ci przygotować pokój dla Maryjki.

[но на д~~з~~ишь выст~~ар~~ф~~и~~шь а ютро олу поможем~~ы~~ чи пышгото-
вач покуй для марыйки

С Л О В А Р Ь

dać	дать	spać	спать
kurs	пыль	szafa	шкаф
łóżko polewe	раскладушка	ubranie	одежда
oddać	отдать	wolny	свободный
odkurzacz	пылесос	wprawdzie	правда
papier	бумага	wyfreterować	натереть
poradzić	посоветовать	wyrzucić	выбрасывать
porządek	порядок	wyrzucić	выбросить
potrzebny	нужен	wystarczyć	хватить
ponkliadać	сложить	wywieleżyć	проветрить
pozostały	остальной	zabrać	убрать
przygotować	приготовить	zagaż	сейчас
przynieść	принести	zetrzeć	стереть
rozstawić	расставить	zrobić	сделать
schować	спрятать		

Б

1. Володе ты отдашь, пожалуй, свою комнату?
2. Конечно. Правда, теперь свободны и другие (остальные) комнаты, — родителей и сестер нет, — но через три дня все вернутся с курорта.
3. Давайте приготовим уже теперь эту комнату!
4. Оля, посоветуй, что здесь надо сделать!
5. Давайте уберем! Тадек, сложи эти книги! Спрячь свою одежду в шкаф! Я сотру пыль с полок.
6. Марк, не отырывай теперь окон! Проветрим потом. Выбрось эти бумаги!
7. Оля, не выбрасывай мои газеты! Они мне еще нужны.
8. Тогда убери их с полки и спрячь, они мне мешают! Дай мне пылесос, а ты натри теперь пол!
9. Сейчас здесь будет порядок.
10. Мне надо еще принести из комнаты родителей свой радиоприёмник.
11. На чем ты будешь спать, если отдашь Володе свою тахту?
12. Расставляю для себя раскладушку.
13. Ну, на сегодня хватит. А завтра, Оля, поможем тебе приготовить комнату для Марийки.

О времени спрашиваем:

K i e d y ?

и отвечаем:

teraz	(теперь)	kiedyś	(когда-то, когда-нибудь, некогда)
potem	(потом)		
zaraz	(сейчас)	zawsze	(всегда)
niedawno	(недавно)	nigdy	(никогда)
dawno	(давно)	kiedy indziej	(в другое время)

КОММЕНТАРИИ

3, 5, 8. Местоимение *ten* (этот) склоняется, как прилагательное:

им. пад.	<i>ten</i>	<i>to</i>	<i>ta</i>	<i>te</i>
род. пад.	<i>tego</i>		<i>tej</i>	<i>tych</i>

Так же *tamten* (тот):

им. пад.	<i>tamten</i>	<i>tamto</i>	<i>tamta</i>	<i>tamte</i>
род. пад.	<i>tamtego</i>		<i>tamtej</i>	<i>tamtych</i>

Единственное исключение — форма вин. пад. ед. ч. ж. рода:
tę эту

5, 8. Познакомьтесь еще с другими глаголами 1-го спряжения, в которых происходит чередование основы.

В глаголе *zetrzeć* (стереть) *rz* чередуется с *r* (конечно, *rz* после *t* произносится [ш]):

zetrzeć — *zetrę*, *zetrzesz*, *zetrą*

Так же *drzeć* (рвать):

drzeć — *drę*, *drzesz*, *drą*

В глаголах *brać* (брать), *zabrać* (забрать, взять), *wybrać* (выбрать, избрать, подобрать), *przebrać się* (переодеться), *ubrać się* (одеться), *rozebrać się* (раздеться) выступает чередование *r* : *rz* и, кроме того, чередование гласных *o*ль *zвук*: *o* : *e*.

brać — *biorę*, *bierzesz*, *biorą*

Обратите внимание на выпадение *e* после *roz-* в личных формах глагола *rozebrać się*:

rozebrać się — *rozbiorę się*, *rozbierzesz się*, *rozbiorą się*.

К этой группе принадлежит также глагол *prać* (стирать):

prać — *piorę*, *pioczesz*, *piorą*

Напоминаем, что основа 1-го лица ед. ч. и 3-го лица мн. ч. в польском языке совпадает.

8. **je** (их) — форма вин. пад. местоим. **one** (т. е. местоимения заменяющего существительные мужского, женского и среднего родов, за исключением названий лиц мужского рода):

zabierz gazety	возьми газеты
zabierz je	возьми их
znam te studentki	я знаю этих студенток
znam je	я знаю их
widzę domy	вижу дома
widzę je	вижу их
lubię psy	люблю собак
lubię je	люблю их
myję okna	мою окна
myję je	мою их

12. **siebie** (себя) — род.-вин. пад. Здесь родительный падеж.

z + род. пад. $\left\{ \begin{array}{l} \text{с} + \text{род. пад.} \\ \text{из} + \text{род. пад.} \end{array} \right.$

wrócić z wczasów	вернуться с курорта
zetrzeć kurz z półek	стереть пыль с полок
zabrać gazety z półki	убрать газеты с полки
wejście z pokoju i z przedpokoju	вход из комнаты и из передней
przynieść aparat radiowy z pokoju	принести радиоприемник из комнаты

СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ С ВЕГЛЫМ В

Кроме чередования **ó** : **o**, в группе существительных мужского рода и женского рода на согласный наблюдается еще один тип чередования **e** : **oль звука**. Основа с гласным **e** имеется в форме именит.-винит. пад. ед. ч. В других падежах обоих чисел выступает основа без **e**:

	им.-вин. пад.	род. пад.
м. род	rynek	— rynku
	nieporządek	— nieporządku
	piasek	— piasku
	początek	— początku
	przystanek	— przystanku
	sen	— snu

(ср. русск. беспорядок: беспорядка; сон : сна и др.)

ж. род	wieś — wsi
	krw — krwi

Существительные с чередованием **e** : **oль звука** отмечены в словаре следующим образом:

przystanek м., (nk) род. -u

РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (k o g o ? s z e g o ?) МН. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

В текст обеих частей 10-го урока мы ввели новую форму — род. пад. мн. ч. всех трех родов.

Одним из окончаний род. пад. мн. ч. слов м. рода является окончание -ów:

pokój	—	pokojów
balkon	—	balkonów
grafik	—	grafików
sufit	—	sufitów
tapczan	—	tapczanów
stół	—	stołów'
papier	—	papierów

существ. без ед. ч.

rodzice	—	rodziców
wczasy	—	wczasów

Это окончание, как видно на примере слова pokój, встречается не только у существительных с твердым согласным основы. Оно выступает также у существительных с основой на мягкий согласный и согласные s, sz, dz, dź, rz, ż, l, наряду с другим окончанием. О нем мы скажем позднее.

Существительные женского рода на -a с основой на твердый согласный, часть существительных с основой на мягкий согласный, а также огромное большинство существительных ср. рода в род. пад. мн. ч. не имеют никакого окончания.

ж. род	ściana	—	ścian
	praca	—	prac
	szafa	—	szaf
	pani	—	pani
ср. род	czasopismo	—	czasopism
	miasto	—	miast
	ubranie	—	ubrań
	uczucie	—	uczuc

В род. пад. мн. ч. слов женского и среднего родов в связи с отсутствием окончания основа существительного может подвергаться изменениям.

Одно из изменений — замена гласного o гласным ó (явление характерное для польского языка):

ж. род	siostra	—	sióstr
	podłoga	—	podłóg
	rozmowa	—	rozmów
	noga	—	nóg
	droga	—	dróg

ср. род	morze	—	mórz
	słowo	—	słów
	czoło	—	czoł
	pole	—	pól

Замена гласного *o* гласным *ó* проведена в польском языке непоследовательно. Чаще она встречается у существительных, основа которых оканчивается на звонкий согласный.

Примеры слов без такой замены:

żona	—	żon
strona	—	stron
anegdota	—	anegdot

Все случаи такой замены гласных в род. пад. мн. ч. отмечены в словаре следующим образом:

siostra, род. мн. (*ó*)

Второе изменение — это появление звука *e* при стечении согласных в основе (т. наз. беглое *e*):

ж. род	kamieniczka	—	kamieniczek
	książka	—	książek
	półka	—	pólek
ср. род	krzesło	—	krzesel
	łóżko	—	łózek
	okno	—	okien

Это изменение основы не отмечено в словаре.

Появление беглых звуков в таких же условиях, как в польском языке, характерно и для русского языка, но там имеются два беглых звука: *e* и *o*. Напр.: ручка — ручек (rączek); полка — полок (pólek).

ПОВЕЛИТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ

Повелительное наклонение в польском языке образуется иначе, чем в русском. Для глаголов первого и второго спряжения за основу надо взять форму 3-го лица ед. ч. От нее отбрасывается конечный гласный. Оставшаяся часть и является формой 2-го лица ед. ч. повелительного наклонения. Если отбрасывается гласный *i*, мягкость предшествующего согласного сохраняется и обозначается (как всегда на конце слова) специальной буквой, а не *i*:

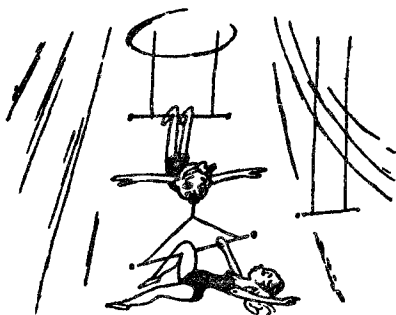
bierze	—	bierz!
pisze	—	pisz!

wyfroteruje — wyfroteruj!
 poradzi — poradź!
 wyrzuci — wyrzuć!
 wywietrzy — wywietrz!

Повелительное наклонение глаголов III-го спряжения образуется от формы 3-го лица мн. ч., при этом отбрасывается конечное -ą:

posprzątają — posprzątaj!
 schowają — schowaj!
 opowiedzą — opowiedz!
 jedzą — jedź!

исключение: dadzą, но: daj!

— Powiedz, czy mnie kochasz, Adasiu?

Характерной чертой польского языка является наличие в нем формы 1-го лица мн. ч. повелительного наклонения. Она образуется от выше приведенных форм 2-го лица ед. ч. с помощью окончания -my.

bierz! — bierzmy! [бешмы]
 wróć! — wróćmy! [вручмы]
 wychodź! — wychodźmy! [wychочмы]
 daj! — dajmy! [дафмы]
 posprzątaj! — posprzątajmy! [поспшионтафмы]
 opowiedz! — opowiedzmy! [оповаецмы]

Обратите внимание на то, что конечный согласный перед окончанием -my всегда глухой (как в форме 2-го лица ед. ч.).

2-ое лицо мн. ч. образуется с помощью окончания -cie:

bierzcie! [бешче]
 wróćcie! [вручче]
 wychodźcie! [wychочче]
 wiedźcie! [вещче]

— Chodźmy lepiej do kina!

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Образуйте отрицательные предложения:

1. To mieszkanie ma balkony.
2. W oknach są firanki i kwiaty.
3. Obok stołu są krzesła.
4. Mam książki.
5. Na północ od Moskwy są morza.
6. Wokół ścian są półki na książki.
7. W tym sklepie sprzedają telewizory i aparaty radiowe.

II. Добавляя числительные 4 и 5, измените соответственно формы слов:

1. W tym mieście jest bar.
2. Na tej ulicy stoi dom.
3. Na parterze tego domu jest apteka.
4. On ma siostrę.
5. Oni wyrzucają to krzesło.
6. Oni posprzątają pokój.

Образец: Tu jest biurko.

Tu są cztery biurka.

Tu jest pięć biurk.

III. Образуйте все формы повелительного наклонения от следующих слов: sprzątać, poznać, brać, mieszkać, pracować, wchodzić, wejść, iść, jechać, odwrócić się, płacić, przeprosić, myć, pisać, rozmawiać, przekonywać, odbudowywać, prowadzić, jeść, odpowiedzieć, wykonywać.

LEKCJA JEDENASTA

1. Предложный падеж ед. ч. существительных м. и ср. родов.
2. Родительный-винительный падежи личных местоимений.
3. Прошедшее время.

NA PRZYSTANKU TRAMWAJOWYM

1. — Nareszcie jesteś, Olu! Ale dlaczego sama? Gdzie Marek?
2. — Obiecał przyjść do mnie o godzinie piątej. O pół do szóstej jeszcze go nie było. Przyjechałam więc sama.
3. — Ja czekam na was już kwadrans.
4. — Czyżby? Która teraz godzina?
5. — Punkt szósta.
6. — A o której dokładnie przychodzi pociąg?
7. — O osiemnastej dwadzieścia. Mamy niewiele czasu.
8. — Czy kupiłeś już bilety peronowe?
9. — Nie, nie zdążyłem kupić, nie byłem jeszcze na dworcu.
10. — Chodźmy na dworzec!
11. — Musimy czekać na przystanku, inaczej Marek nas nie znajdzie.
12. — O, widzę go! Właśnie wysiada z tramwaju.
13. — Ależ się wystroił! Na taki upał włożył krawat i ciemny garnitur.
14. — Marku, nie widzisz nas? Znow się spóźniłeś!
15. — Przepraszam cię, Olu, że się spóźniłem. Dostałem depezę: Maryjka i Włodek nie przyjadą bezpośrednim pociągiem z Moskwy. Mają przesiadkę w Brześciu.
16. — Musimy więc pojechać na Dworzec Główny *)
17. — O której godzinie przychodzi do Warszawy pociąg brzeski?
18. — Możemy zapytać. Na Dworcu Gdańskim *) jest informacja.
19. — Szkoda czasu! Jedźmy na Dworzec Główny! Tam sprawdzimy w rozkładzie jazdy.

NA DWORCU GŁÓWNYM

20. — Popatrzmy na rozkład jazdy! Pociąg pospieszny z Brześcia przychodzi o godzinie 19⁰⁰ (dziewiętnastej).
21. — W której kasie sprzedają bilety peronowe?
22. — We wszystkich kasach biletowych.
23. Przy kasie. — Proszę trzy peronówki. Ile płacę?
24. Kasjer: — 6 (sześć) złotych.
25. — Chodźmy teraz do poczekalni! Pozostało nam jeszcze dwadzieścia minut czasu.
26. — Nie, tam jest duszno. Chodźmy na peron!
- *
27. Przy wejściu na perony Ola, Marek i Tadek okazują bilety.
28. Bileter sprawdza je i informuje ich, na który peron przychodzi pociąg z Brześcia.
29. — Słyszycie? Ogłaszają przyjście pociągu.
30. „Uwaga! Uwaga! Pociąg pospieszny z Brześcia do Warszawy Głównej wjeżdża na tor czwarty przy peronie drugim. Powtarzam...”

[на пыстанку трамваявым 1. нарэшце естэйшы олу алэ длаціўго сама гдзе марэк 2. абещал пышыцьчы до мне о годзіне пэнтэй о пул до шустэй ештэй го не было пышыхалам венц сама 3. я гізкам на вас юш кфадранс 4. гітыжбы ктура тэрас годзіна 5. пункт шуста 6. а о ктурэй докладне пышыходзі почёнк 7. о ошешнастэй дваццешычя мамы невелэ гітасу 8. гіты купилэйшы юш білэты пэроноез 9. не не эдо"жылэм купич не былэм ештэй на дворцу 10. хочмы на двожэц 11. мушмы гіткач на пыстанку инагіўэй марэк нас не знайдэ 12. о видзэ" го влашыне ешыяда с трамваю 13. алэйш ше" выстроил на таки упал вложыл крават и чемы гарнитур 14. марку не видэиш нас знуф ше" спужынилэйшы 15. пышпрашам че" олу жэ ше" спужынилэм досталэм дэпэйш" марыйка и влодэк не пышыядо" бэспошырднім почёнгем з москфы маё" пышыяткэ" в бжэшычю 16. мушмы венц поехач на двожэц глывны 17. о ктурэй годзіне пышыходзі до варшавы почёнк бжэски 18. можэмы запытач на дворцу гданьским ест информация 19. шкода гітасу ечмы на двожэц глывны там справдэжмы в раскладже язды на дворцу глывным 20. попатимы на расклад язды почёнк поспешны з бжэшычя пышыходзі о годзіне джэвентнастэй 21. ф ктурэй каше спшэдаё" білэты пэроноез 22. вэ фшыстких касах білэтовых 23. пыш

каше проиш^т тшы пэронуфки и!э плацэ^т 24. касьер шэшьч золотых 25. хочмы тэрас до погшэкаини позостало нам ешгшэз дваждешьчя минут гшасу 26. не там ест душно хочмы на пэрон 27. пшы възшьчю на пэроны о!а марэк и тадэк оказуэ^т бизты 28. бизтэр справэдза е и информуе их на ктуры пэрон пшыходэжи почэжк э бжэшьчя 29. слышьче оглашаэ^т пшыйшьче почэжгу 30. увага увага почэжк поспешны э бжэшьчя до варшавы глукэй вэеждэа на тор гшэфарты пшы пэронче други!а пофгажам!

С Л О В А Р Ъ

bezpośredni	прямой	poszekainia	зал ожидания
bileter	контролер	popatrzeć	посмотреть
czyżby	разве	pozostać	остаться
do	к	przesiadka	пересадка
dekiadnie	точно	przy	у
dotać	получить	przyjście	прибытие
dużno	душно	przystanek	остановка
dworzec	вокзал	punkt	равно
garnitur	костюм	rozkład jazdy	расписание (дви- жения поездов)
inaczej	в противном слу- чае	sprawnić się	опоздать
informacja	справочное бюро	wprawdzie	проверять
informować	сообщать, инфор- мировать	wydziać	проверить
kasa	касса	wprzedawać	продавать
kasjer	кассир	ter	пусть
krawat	галстук	tramwaj	трамвай
który	который, какой	tramwajowy	трамвайный
kwadram	четверть часа	uwaga	внимание
napreszcie	наконец	widzieć	видеть
obieczać	обещать	wjeżdżać	въезжать, здесь: прибывать
ogłaszać	объявлять	włożyć	надеть
okazywać	предъявлять	wyśladzać	выходить
peron	платформа, перрон	wystrzelić się	нарядиться
peronowy	перронный	zapytać	спросить
peronówka	перронный билет	zdać	успеть
placić	платить	znów	опять

НА ТРАМВАЙНОЙ ОСТАНОВКЕ

1. Наконец ты явилась, Оля! Но почему одна? Где Марк?
2. Он обещал прийти ко мне в пять часов. В половине шестого его еще не было. Вот я и приехала одна.
3. Я вас жду уже четверть часа.
4. Разве? . . . Который теперь час?
5. Ровно шесть.
6. А когда (во сколько) точно приходит поезд?
7. В 18²⁰. У нас времени немного.
8. Ты купил уже перронные билеты?
9. Нет, не успел купить, я еще не был на вокзале.
10. Пойдем на вокзал!

11. Нам надо ждать на остановке, в противном случае Марк нас не найдет.
12. О, я его вижу! Вот он выходит из трамвая.
13. Ну и нарядился! В такую жару надел темный костюм и галстук.
14. Марк, ты нас не видишь? Ты опять опоздал!
15. Извини, Оля, что я опоздал. Я получил телеграмму: Марийка и Володя не приедут прямым поездом из Москвы. У них пересадка в Бресте.
16. Значит, мы должны поехать на Центральный вокзал.
17. В котором часу прибывает в Варшаву брестский поезд?
18. Мы можем спросить. На Гданьском вокзале есть справочное бюро.
19. Жаль времени! Давайте поедem на Центральный вокзал! Там мы посмотрим (проверим) по расписанию.

НА ЦЕНТРАЛЬНОМ ВОКЗАЛЕ

20. Посмотрим на расписание! Скорый поезд из Бреста прибывает в 18 часов.
21. В какой кассе продают перронные билеты?
22. Во всех билетных кассах.
23. У кассы: Дайте, пожалуйста, три перронных билета!... Сколько с меня (плачу)?
24. Кассир: шесть злотых.
25. Пойдем теперь в зал ожидания. У нас осталось еще 20 минут (времени).
26. Нет, там душно. Пойдемте на перрон.
27. У выхода (входа) на перрон Оля, Марк и Тадек предъявляют билеты.
28. Контролер проверяет билеты (их) и сообщает им, на какую платформу прибывает поезд из Бреста.
29. Вы слышите? Объявляют прибытие поезда!
30. Внимание! Внимание! Скорый поезд Брест—Варшава (из Бреста в Варшаву Центральную) прибывает на четвертый путь второй платформы. Повторяю.....”

pociąg przychodzi
 pociąg odchodzi (odjeżdża)
 wsiadać do tramwaju (autobusu и т. д.)
 wysiadać z tramwaju (autobusu и т. д.)

поезд приходит, прибывает
 поезд отходит, отправляется
 садиться в (на) трамвай (автобус и т. д.)
 выходить из (сходить с) трамвая (автобуса и т. д.)

dworzec	вокзал
dworzec	pałac

garnitur	мужской костюм
garnitur	komplet

przy + предл. пад.	{ у + род. пад. при + предл. пад.
przy kasie	
przy wejściu	у кассы у входа (при входе)

КОММЕНТАРИЙ

2., 3. и др. Która godzina?

который час?

godzina szósta

godzina pół do szóstej

godzina pół do jedenastej

godzina dwunasta

В польском языке для обозначения времени используются порядковые числительные (их склонение не отличается от склонения прилагательных):

godzina szósta	шесть часов (не: шестой час)
godzina pół do szóstej	половина шестого

Официальное обозначение времени (по радио, на железной дороге и т. п.).

утром:	godzina szósta	шесть часов
	godzina szósta trzydzieści	шесть часов тридцать минут
вечером:	godzina osiemnasta	восемнадцать часов
	godzina osiemnasta trzydzieści	восемнадцать часов тридцать минут

Для указания времени употребляется известная Вам уже конструкция: o + предл. пад.

e której godzinie?	в котором часу?
o godzinie piątej	в пять часов
o godzinie pół do szóstej	в половине шестого

Официальное:

o godzinie piątej	в пять часов
o godzinie piątej trzydzieści	в пять часов тридцать минут
вечером: o godzinie siedemnastej	в семнадцать часов
o godzinie siedemnastej trzydzieści	в семнадцать часов тридцать минут

Слово *godzina* можно опускать. Сравните:

Która teraz?	—	Która teraz godzina?
O której przychodzi pociąg?	—	O której godzinie przychodzi pociąg?
O piątej.	—	O godzinie piątej.

Начиная с этого урока усваивайте порядковые числительные по таблице на конце книги. Они склоняются как имена прилагательные.

2. В восьмом уроке Вы познакомились с предлогом *do* + род. пад. Этот предлог имеет несколько значений. Он соответствует также русскому предлогу *к* + дат. пад.

do + род. пад. = к + дат. пад.

Obiecał przyjść do mnie o godzinie piątej.

Обещал прийти ко мне в пять часов.

Другие примеры:

podejść do stołu

подойти к столу

przygotować się do egzaminu

приготовиться к экзамену

zwrócić się do kogoś

обратиться к кому-нибудь и т. д.

— Za pięć minut będę gotowa do wyjścia.

21., 23. Здесь Вы встречаете новое чередование согласных в предложном падеже: *s* : *ś(si)*.

Оно встречается у существительных всех трех родов:

kasa — kasie [каше]

Другие примеры:

ж. род	szosa — szosie	[шоше]
	prasa — prasie	[праше]
м. род	czas — czasie	[чаше]
	głos — głosie	[глоше]
	sos — sosie	[соше]
ср. род	mięso — mięsie	[ме ^ш ше]

В некоторых случаях чередование *z : ś (si)* выступает с дополнительным чередованием гласных *a : e*

las — lesie [лэше]

21., 28. *który* — который, какой

Местоимению *który* употребляется как вопрос не о качестве предмета, а о порядке их выбора (какой из нескольких?).

W której kasie sprzedają bilety peronowe? В какой кассе продают перронные билеты?

Na który peron przychodzi pociąg? На какую платформу приходит поезд?

Którym tramwajem pojedziemy? На каком трамвае мы поедем?

Na którym piętrze pan mieszka? На каком этаже вы живете?

Местоимение *jakі* (какой) употребляется лишь как вопрос о качестве предметов.

ПРЕДЛОЖНЫЙ ПАДЕЖ (o kim? o czym?) ЕД. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО И СР. РОДОВ (ПРОДОЖЕНИЕ)

Вы уже знаете (см. урок 6), что в предложном падеже мужского и среднего родов два окончания: *-o* и *-u*.

В текст настоящего урока мы ввели формы предложного падежа с окончанием *-u*. Оно прибавляется к существительным с мягкой основой и с основой на следующие согласные: *c, cz, dz, dź, sz, rz, ż, l, k, g, ch*.

м. род	dworzec	—	dworca
	tramwaj	—	tramwaju
	pociąg	—	pociągu
	nauczyciel	—	nauczyciela
	dzień	—	dnia
ср. род	mieszkanie	—	mieszkania
	morze	—	morza
	wejście	—	wejścia

Исключения (существительные с основой на твердый согласный):

dom	—	domu	syn	—	synu
pan	—	pani	państwo	—	państwa

Так же образуется звательная форма. Она тождественна форме предложного падежа. Исключений из этого правила почти нет. Запомните следующие отступления:

предл.	panu	—	зват.	panie!
	ojcu	—		ojcze!
	chłopcu	—		chłopcze!

РОДИТЕЛЬНЫЙ-ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖИ ЛИЧНЫХ МЕСТОИМЕНИИ

	ja	ty	on	my	wy	oni	one
род.	mnie	cię	go	nas	was	ich	ich
вин.	mnie	cię	go	nas	was	ich	je

Примеры из текста:

O pól do szóstej jeszcze go nie było. (2)

O, widzę go! (12).

Bileter sprawdza je (= билеты) i informuje ich (= наших знакомых). (28)

Przegraszam cię, Olu. (15).

Таким образом, Вы знаете уже следующие формы местоимений: ja, ty, on:

им.	ja	ty	on
род.	mnie	cię	go (niego)
дат.	mi	ci	mu (niemu)
вин.	mnie	cię	go (niego)
твор.	mną	tobą	nim
предл.	mnie	tobie	nim

Напоминаем, что краткие формы *mi*, *ci*, *mi*, *cię*, *go* не имеют своего ударения. Они не могут стоять в начале предложения и не сочетаются с предлогами. О соответствующих им полных формах будет сказано ниже (см. урок 13).

Склонение местоимений *my*, *wy*, *oni*, *one* повторите по таблице в конце книги.

ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ

Прошедшее время в польском языке, в полном соответствии с русским, образуется от основы инфинитива путем добавления суффикса *-ł*:

być	—	był
czekać	—	czekał
dziękować	—	dziękował
myć	—	mył
mówić	—	mówił

Но в отличие от русского, в польском языке приведенная выше форма является лишь формой 3-го лица ед. ч. м. рода. В других лицах прибавляются окончания, которых нет в русском языке.

м. род	ж. род	ср. род
czekałem	czekałam	—
czekałeś	czekałaś	—
czekał	czekała	czekało

Примечание: личные местоимения при формах прошедшего времени употребляются лишь тогда, когда на них падает логическое ударение (см. урок 5).

Obliczał przyjąć do mnie o godzinie piątej. (2)

Przyjechałam więc sama. (2)

Czy kupiłeś już bilety peronowe? (8)

Nie, nie zdażyłem kupić, nie byłem jeszcze na dworcu. (9)

Ależ się wystroił! (13) и др.

Усвойте пока лишь формы единственного числа. Формы множественного числа будут даны в следующем уроке.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Вместо точек вставьте формы местоимений *ty, on, oni, one*:

1. Spotkałem... na dworcu.
2. Wkrótce ... znajdziemy.
3. Wczoraj ... nie było.
4. O pół do szóstej jeszcze ... nie było.
5. Przepraszam ...
6. Wybaczę....
7. Pójdziemy jutro do....
8. Widzę... na przystanku.
9. Należy... zapytać.

II. Образуйте предложный падеж ед. ч. существительных и прилагательных:

na(bilet kolejowy), o(godzina druga), na(peron trzeci), na(przystanek autobusowy), w(dom), w(morze), w(pokój), w(duże miasto), przy(kasa biletowa), o(pierwszy syn), w(pociąg pośpieszny), w(samolot), w(czas wojny), na(dworzec kolejowy), w(pałac królewski), przy(wejście na perony), w(ręka), w(czarny garnitur), w(autobus), w(duży las), na(po-dłoga), wszystko w(porządek), zupa na (talerz), w(ten rok).

III. В приведенных ниже предложениях образуйте прошедшее время глаголов (формы мужского и женского родов):

1. Kupuję bilety peronowe.
2. Przychodzę na dworzec co dzień o godzinie czwartej.
3. Czekam na was kwadrans.
4. Wyjedziesz do Warszawy.
5. Dostaniesz depeszę.
6. Myję się rano.
7. Pisziesz list.
8. Biorę książkę.
9. Wrócę do domu o pół do drugiej.
10. Widzę was na przystanku tramwajowym.
11. Pojedzie do Moskwy.

IV. Прочитайте по-польски:

- 1) 2 ч. 2) В 1³⁰ ч. 3) 8 ч. 4) В 11³⁰ ч. 5) В 7 ч 6) 8³⁰ ч. 7) 5 ч.

12

LEKCJA DWUNASTA

1. Родительный падеж ед. ч. существительных м. и ср. родов.
2. Формы 3-го лица повелительного наклонения.
3. Прошедшее время (продолжение).
4. Союз *że*.

SPOTKANIE *)

1. Marek: — Dzień dobry, Maryjko! Dzień dobry, Włodku! Jakże się cieszę, że możemy powitać was w Warszawie.
2. Maryjka: — Dzień dobry, Marku!
3. Marek: — Poznajcie się! To Ola i Tadek, a to są moi przyjaciele z Moskwy. Na pewno szybko się zaprzyjaźnicie. Tadek, zawołaj numerowego, niech odniesie walizki do taksówki!

*) Текст записан на пластинке

4. Tadek: — Czyż sami nie możemy zanieść dwóch walizek?
5. Maryjka: — Chcecie wziąć taksówkę? Chodźmy pieszo! Tak długo czekałam, żeby zobaczyć Warszawę, a wy chcecie natychmiast zawieźć nas do domu!
6. Tadek: — Oddajmy więc walizki do przechowalni bagażu. Przywieziemy je potem. Niech państwo wezmą tylko nesesery.
- °
° °
7. Tadek: — Oddałem już walizki do przechowalni. Panie Włodku, niech pan schowa kwit bagażowy. Chodźmy!
8. Marek: — Nie mogliśmy się was doczekać. Dlaczego nie przyjechaliście bezpośrednim pociągiem z Moskwy?
9. Maryjka: — Za późno zamówiliśmy bilety w biurze „Inturist” i nie było już miejscówek na pociąg berliński. Musieliśmy więc jechać z przesiadką.
10. Ola: — To mieli państwo chyba nie bardzo wygodną podróż? Czy do Brześcia jechali państwo pociągiem osobowym?
11. Włodek: — Nie, pospiesznym. Pociąg brzeski zatrzymuje się tylko na dużych stacjach i idzie tak samo szybko, jak pociąg berliński. Jechaliśmy wagonem sypialnym. Jedliśmy w wagonie restauracyjnym. Poza tym w Brześciu jest bardzo wygodne połączenie do Warszawy.
12. Maryjka: — Mieliliśmy bardzo sympatycznego konduktora. Gdy dowiedział się, że po raz pierwszy jedziemy za granicę, zaopiekował się nami. W Brześciu pokazał nam, z którego peronu odchodzi pociąg do Warszawy, i pomógł nam znaleźć wagon pierwszej klasy. Nie wiedzieliśmy, że „мягкий и жесткий вагоны” to w polskich pociągach wagony pierwszej i drugiej klasy.
13. Włodek: — Potem nadawaliśmy do was telegram i omal nie spóźniliśmy się na pociąg.

14. Maryjka: — W ogóle wszystko było bardzo niezwykle. Czułam się jakoś dziwnie, gdy mijaliśmy granicę. I nawet wówczas, gdy zobaczyłam żołnierza polskiego i polskiego kolejarza z orzełkami *) na czapkach, nie mogłam uwierzyć, że już jestem w Polsce.
15. Włodek: — Maryjka wszystko przeżywała bardzo silnie. W Terespolu **) z wrażenia nie mogła znaleźć paszportu, a podczas odprawy celnej miała tak przerażoną minę, że rozśmieszyło to nawet celnika. Zresztą celnik wcale nie zamierzał sprawdzać bagażu Maryjki.
16. Maryjka: — Wołodia też na swój sposób przeżywał tę podróż. W wagonie interesowały go jedynie polskie napisy, które wielokrotnie aż do znużenia odczytywał.
17. Włodek: — W przedziale z nami...
18. Maryjka: — Przepraszam cię, Wołodia, czy poznajesz? Przed nami Pałac Kultury i Nauki ***).

Споткание 1. дзень добры марыйка дзень добры влотку язжэ ше^е чеш^е жэ можэмы позитач вас в варшаве 2. дзень добры марку 3. познайце ше^е то оіа и тадж в то со^е мои пышычелэ з москфы напэвно шытко ше^е запшыяжэтычэ тадж завалай пужэровэго нех однешэ валіскі до таксуфкы 4. Гітыш сами не можэмы занешыч двух валізэк 5. хіччэ вжёнчы таксуфкэ^е хочмы нешо так длуго фізкалам жэбы зобафідыч варшавэ^е а вы хіччэ натыжмяст завешыч нас до дому 6. отдаймы венц еаліскі до пшыховаіні багажу пышывежэмы в потэм нех пачыство ездо^е тыко нэсэсэры 7. отдалям юш еаліскі до пшыховаіні пане влотку нех пан схова кфит багажовы хочмы 8. не моглишымы ше^е вас дофіжкэч діафізго не пышыгалашычэ беспшырэднім почэргэм з москфы 9. за пужыно замувіцішымы білэты в бюжэ итурист и не было юш мейсцувэк на почэрк бэрліньскы мушелішымы венц ехач с пшышятко^е 10. то мейм пачыство хыба не бардзо выгядно^е падруш фіды до вжэшчыч ехачі пачыство почэргэм особовым 11. не поспешным почэрк бжэскы за-

*) Orzełek — уменьшительное от orzeł (орел). Белый орел является гербом Польской Народной Республики.

**) Terespol — пограничный пункт на польско-советской границе.

***) Pałac Kultury i Nauki — дворец культуры и науки (высотное здание в Варшаве, дар Советского Союза Польше).

тышыме ше^н тылко на дужых стацьях и идже так само шыпко як почётк бэрліньскі ехалішымы вагонэм сыпалным едішымы в вагоне рэстаўрацыйным позатым в бжэшычю ест бардзо выгудна полонішэне до варшавы 12. мейшымы бардзо сымпатышнэго кондуктора гды доведэял ше^н жэ по рас перфшы еджемэ за границэ^н заопековал ше^н нами в бжэшычю показал нам с ктурэго пэроку отходжы почётк до варшавы и помугл нам зналэшч вагон перфшэй класы не веджешышымы жэ мяжкы и жэстыкы вагоны то ф полскых почётках вагоны перфшэй и другей класы 13. потэм надавалішымы до вас тэлеграм и омаі не спужэнішымы ше^н на почётк 14. в огулэ фшыстко было бардзо незвыклэ фшулам ше^н якошэ джывне гды мялішымы границэ^н и навэт вуфшас гды зобашылам жолнежа полскего и полскего коіэяжа з ожежками на фшапках не моглэм увезыч жэ юш естэм ф полсцэ 15. марыйка фшыстко пшэжывала бардзо шыне ф тэрэсполу з вражэня не могла зналэшч патшорту а потшас отправы цэлнэй мяла так пшэражонэ^н лінэ^н жэ росшэмшыло то навэт цэлніка зрэшто^н цэлник фцалэ не замешал справдэач багажу марыйки 16. еолодя тэш на сфуй спосуп пшэжывал тэ^н подруш а вагоне мнтрэсовалы го едыне полске напысы ктурэ велокротне аж до энуджэня отшытывал 17. ф пшэдэялэ з нами 18. пшэпрашам че^н володя, фшы познаеш пшэд нами палац културы и науки]

С Л О В А Р Ь

bagażowy	багажный	omal nie	чуть не
cełnik	таможенник	orzelek	орел
cełny	таможенный	osobowy	пассажирский
czapka	шапка	paszport	паспорт
deszczuć się	дождаться	podczas	во время
dowiedzieć się	узнать	podróż	путешествие
dziwnie	странно	połączenie	сообщение
granica	граница	powitać	приветствовать
jakoś	как-то	poznać się	познакомиться
jeść	есть	przechowywanie	камера хранения
klasa	класс	przeżycia	купе
kolejars	железнодорожник	przeżyczyć	испытанный
konduktor	проводник	przeżywać	переживать
kwit	квитанция	rozmieszczyć	рассеять
miejscówka	плацкарта	sam	сам
mijać	переезжать	silnie	сильно
nadawać	отправлять	spotkanie	встреча
napis	надпись	stacja	станция
natychmiast	сразу же	sympatyczny	симпатичный
nieeser	несессер	zupialny	спальный
niezwykły	необычный	zzybko	скоро, быстро
numerowy	носовой	taksówka	такси
odczytywać	перечитывать	telegram	телеграмма
odnieść	отнести	uwierzyć	поверить
odprawa (cełna)	домотр	wagon restauracyjny	вагон-ресторан

waliska	чемодан	zapieść	отнести
wielokrotnie	много раз	zapiekować się	позаботиться
wrażenie	впечатление	zarkująć się	подружиться
wziąć	взять	zawieść	отвезти
za granicę	за границу	zawołać	позвать
zamiernie	думать	zgestą	впрочем
zamówić	заказать	żołnier	солдат

ВСТРЕЧА

1. Здравствуй, Марийка! Здравствуй, Володя! Как я рад (радуюсь), что мы можем приветствовать вас в Варшаве.
2. Здравствуй, Марк!
3. Познакомьтесь! Это Оля и Тадек, а это мои друзья из Москвы. Наверное, вы скоро подружитесь. Тадек, позови носильщика, пусть отнесет чемоданы к такси!
4. Неужели мы сами не можем нести два чемодана?
5. Хотите ехать на такси? Пойдемте пешком! Я так долго ждала, чтобы увидеть Варшаву, а вы хотите сразу же отвезти нас домой!
6. Тогда сдадим чемоданы в камеру хранения. Привезем их потом. Возьмите только несессеры...
7. Я уже сдал чемоданы в камеру хранения. Володя, спрячьте багажную квитанцию. Пойдемте!
8. Мы не могли вас дожидаться. Почему вы не приехали из Москвы прямым поездом?
9. Мы слишком поздно заказали билеты в бюро „Интуриста“, и на берлинский поезд не было уже купированных мест. Поэтому мы были вынуждены ехать с пересадкой.
10. Значит, у вас было не очень удобное путешествие. До Бреста вы ехали пассажирским поездом?
11. Нет, скорым. Брестский поезд останавливается только на больших станциях и идет так же быстро, как и берлинский поезд. Мы ехали в спальном вагоне, или в вагоне-ресторане. Кроме того, из Бреста очень удобное сообщение с Варшавой.
12. У нас был очень симпатичный проводник (кондуктор). Когда он узнал, что мы впервые едем за границу, он позаботился о нас. В Бресте он показал нам, с какой платформы отправляется поезд в Варшаву и помог нам найти мягкий вагон (1-го класса). Мы не знали, что „мягкий и жесткий вагоны“ — это в польских поездах вагоны 1-го и 2-го классов.
13. Потом мы отправляли вам телеграмму и чуть не опоздали на поезд.
14. Вообще все было очень необыкновенно. Я чувствовала себя как-то странно, когда мы переезжали границу. И даже когда я увидела польского солдата и польского железнодорожника с польским орлом на шапках, я не могла поверить, что я уже в Польше.

15. Марийка все переживала очень сильно. В Тересполе от обилия впечатлений она не могла найти паспорт, а во время таможенного досмотра у нее было такое испуганное лицо, что это рассмешило даже таможенника. Впрочем таможенник вовсе не думал проверять вещи (багаж) Марийки.
16. Володя тоже своеобразно переживал это путешествие. В вагоне интересовали его только польские надписи, которые он много раз перечитывал, так что это мне даже надоело.
17. В купе с нами.....
18. Извини, Володя, узнаешь? Перед вами Дворец культуры и науки.

wziąć taksówkę взять такси, поехать на такси

телеграмма $\left\{ \begin{array}{l} depeza \text{ (ж. род)} \\ telegram \text{ (м. род)} \end{array} \right.$

z wrażenia от обилия впечатлений, от волнения, под сильным впечатлением

podczas	во время
подчас	czasem, czasami

na swój sposób своеобразно

nadawać co do kogo	отправлять что кому
--------------------	---------------------

Nadawaliśmy do was telegram.

Мы отправляли вам телеграмму.

przepraszać kogo (виж. пад.)	извиняться
------------------------------	------------

przepraszam cię, Wołodia извини, Володя

przepraszam panią	} извините, простите
przepraszam pana	
przepraszam państwa	

dzień dobry!	} + зват. форма (или им. падеж) имени
do widzenia!	
dobry wieczór!	
dobranoc!	

Dzień dobry, Maryjko (Maryjka)!

Dzień dobry, Włodku (Włodek)!

Dzień dobry, Marku (Marek)!

КОММЕНТАРИЙ

3., 6. К первому спряжению принадлежат следующие глаголы с разным типом чередования в основе (а также производные от них):

wieźć [вешьч] — wiozę [вѣзэ"], wieziesz [вешеш], wiozą [вѣзо"]

Так же: przewieźć, zawieźć, odwieźć и др.

nieść [нешьч] — niosę [нѣсэ"], niesiesz [нешеш], niosą [нѣсо"]

Так же: przynieść, zanieść, odnieść, wnieść, wynieść и др.

wziąć [вжэньч] — wezmę [вѣзмэ"], weźmiesz [вѣжэmesh], wezmą [вѣзмо"]

Так же: zdjąć (zdejmę, zdejmiesz), wyjąć (wyjmę, wyjmiesz), przyjąć (przyjmę, przyjmiesz), zająć (zajmę, zajmiesz) и др.

9. Слова иностранного происхождения на -o (ср. род) в польском языке склоняются:

biuro	—	род. biura,	предл. biurze
kino	—	род. kina,	предл. kinie
metro	—	род. metra,	предл. metrze
palce	—	род. palca,	предл. palcie

Исключение: какао (несклоняемое).

10., 16. Известный Вам уже предлог **do** + род. пад. (эквивалент русских: в + вин. пад., к + дат. пад.) имеет в польском языке еще одно значение:

do + род. пад. = до + род. пад.

jechaliście do Brześcia	вы ехали до Бреста
do znużenia	до тошноты

Другие примеры:

pracować do północy	работать до полуночи
wypić do dna	выпить до дна
do czasu	до поры, до времени

Этот предлог (и некоторые другие) может быть усилен с помощью слова **aż**:

aż do znużenia	
pracować aż do północy	(вплоть до)
wypić aż do dna	выпить до самого дна
dojechaliśmy aż do Warszawy	мы доехали до самой Варшавы

17. Еще один тип чередования согласных в предложном падеже — **! : !**

przedział — przedziało

Это чередование встречается у существительных всех родов:

м. род	stół	—	stole
	tytuł	—	tytule
ж. род	szkoła	—	szkole
ср. род	dzieło	—	dziele

При этом возможно дополнительное чередование *a* : *e*

	ciało	—	ciele
	światło	—	światle

Сочетание *-si-* чередуется с *-śi-*:

	krzesło	—	krzeście
	masło	—	masie

РОДИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (kogo? czego?) ЕД. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО И СРЕДНЕГО РОДОВ

Родительный падеж, как Вам известно (см. урок 5), имеет два окончания: *-n* и *-a*. В тексте 11-го урока Вы встретили форму род. пад. с окончанием *-a* (z Brześcia). В настоящем уроке этих форм больше.

Примеры:

м. род	konduktor	—	konduktora
	żołnierz	—	żołnierza
	kolejarz	—	kolejarza
	pan	—	pana
ср. род	wrażenie	—	wrażenia
	znudzenie	—	znudzenia

Окончание *-a* принимают все без исключения существительные среднего рода (потому у них форма род. пад. в словаре не отмечена).

Среди существительных мужского рода окончание *-a* принимают:

- 1) все одушевленные существительные, независимо от характера основы;
- 2) огромное большинство слов с основой на мягкий согласный:

	cień	—	cienia
	gwóźdź	—	gwóździa
	kamień	—	kamienia
	liść	—	liścia

Исключение представляют слова с основой на *-j*, например, kraj — kraju.

Только существительные мужского рода с твердым согласным основой, не обозначающие одушевленных предметов, принимают два окончания: *-n* и *-a*. Не существует никаких строгих правил об употреблении в этой группе слов того или иного окончания. Можно лишь указать на то, что окончания *-n* принимают существительные собирательные, вещественные и отвлеченные, например: tłum, ludu, cukru, piasku, bólu, gniewu и др.

Форму род. пад. существительных м. рода надо запоминать в каждом отдельном случае. Он приводится нами в словаре.

В группе одушевленных существительных м. рода форма род. пад. ед. ч. функционирует и в значении винительного падежа (так же как в русском языке). Это правило относится лишь к единственному числу.

Mieliśmy sympatycznego konduktora.

Zobaczyłam żołnierza polskiego.

Zobaczyłem polskiego kolejarza.

To rozśmieszyło nawet oślnika.

— A dlaczego interesuje pana, ile kosztuje bilet dla psa?

Это относится и к существительным с формой прилагательного, например: numerowy, podróżny.

Zawołaj numerowego.

Позови носильщика.

У слова państwo винит. пад. тоже равен родительному:

Przepraszam państwa.

Извините, простите.

Witam państwa.

Я приветствую вас

Запомните несколько слов с чередованием е : ноль звука, в которых исчезновение е вызывает изменения в основе:

ojciec

— ojca

dworzec

— dworca

marzec

— marca

przechodzień

— przechodnia

dzień

— dnia

kwiecień

— kwietnia

Особо образует косвенные падежи слово *tydzień*, изменяя также первую часть:

tydzień — *tygodnia, tygodnie*

Слова на *-niec*, в отличие от русского языка, сохраняют мягкость *ń*:

koniec — *końca*
mieszkanie — *mieszkańca*

ФОРМЫ 3-ГО ЛИЦА ПОВЕЛИТЕЛЬНОГО НАКЛОНЕНИЯ

Формы 3-го лица ед. и мн. ч. повелительного наклонения образуются с помощью слова *niech*, прибавляемого к соответствующим формам будущего простого или настоящего времени.

Niech odnieście walizki.
Niech państwo weźmą paszporty.
Panie Włodku, niech pan schowa kwit bagażowy.
Niech oni tu nie przychodzą

Со словами: *pan, pani, panie, państwo* надо употреблять эти формы. В таких случаях они являются эквивалентами русской формы 2-го лица мн. ч. повелительного наклонения. При вежливом обращении нужно добавить слово *proszę*.

<i>Proszę, niech pan (pani) usiądzie.</i>	} Садитесь, пожалуйста.
<i>Proszę, niech państwo usiądą.</i>	
<i>Niech pan pozdrowi żonę.</i>	Передайте привет жене.
<i>Proszę, niech pan (pani) wejdzie.</i>	} Войдите, пожалуйста.
<i>Proszę, niech państwo wejdą.</i>	

Когда хотим назвать имя, фамилию, профессию, звание того, к кому обращаемся, тогда добавляем звательную форму. Такой конструкции в русском языке соответствует обращение по имени-отчеству или по званию (должности).

Ср.: <i>Panie Tadeuszu, niech pan chwilę poczeka!</i>	Тадеуш, подождите минутку! (или имя и отчество)
<i>Panie Zalewski, niech pan przyjdzie jutro!</i>	(здесь в русском языке чаще всего имя и отчество)
<i>Panie konduktorze (pani konduktorko), niech pan(-i) zatrzyma autobus!</i>	Кондуктор, остановите автобус!
<i>Panie inżynierze, niech mi pan zostawi te plany.</i>	(имя, отчество или товарищ инженер) оставьте мне эти планы.

Русским обращениям „товарищ”, „девушка” и др. соответствует конструкция: *Proszę pana (pani, państwa)*.

Proszę pana (pani), niech pan (pani) pokaże mi ten materiał! Продавец (девушка), покажите этот материал!

Формулу: *Proszę pana* и т. д. употребляем тогда, когда не называем ни имени ни звания (должности), в частности, обращаясь к незнакомым.

В отличие от формы повелительного наклонения со словом *niech* употребляемая в первых текстах конструкция: *proszę* + инфинитив, например:

proszę usiąść, proszę zjadnąć и т. д.

имеет более официальный характер.

Panie doktorze, proszę przepisać mi to lekarstwo! Доктор, пропишите мне, пожалуйста, это лекарство!

или: *Proszę pana, proszę przepisać mi to lekarstwo!*
Пропишите мне, пожалуйста, это лекарство.

ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Во множественном числе в польском языке имеем две группы форм прошедшего времени.

1) Одна из них употребляется тогда, когда речь идет о мужчинах или о группе лиц, в составе которых есть мужчины. Это так называемые лично-мужские формы. Во множественном числе также выступают личные окончания (ср. урок 11):

czek'aliśmy
czek'aliście
czek'ali

— *Mieliśmy bardzo przyjemną podróż*

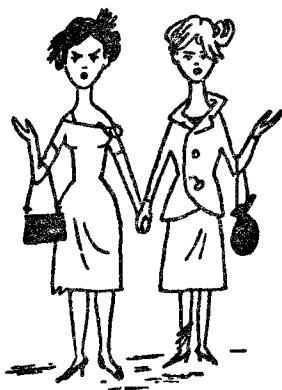
— Zrobiliśmy wam niespodziankę.

2) В остальных случаях употребляются так называемые женско-вещные формы:

czek'amyśmy

czek'amyście

czek'amy

— Jechaliśmy tramwajem.

Ударение в формах 1-го и 2-го лица мн. ч. падает на третий слог от конца.

В прошедшем времени возможны разные случаи чередования гласных основы, которых нет в русском языке. Самый распространенный тип чередования — это чередование гласных *e* : *a* у слов с инфинитивом на *-eć*. Основа с гласным *a* выступает во всех формах ед. ч. и в женско-вещных формах мн. ч.

mieć — *miałem, miałam, miałyśmy*

Формы с е — в лично-мужской парадигме мн. ч.:

mieć — mieliśmy

Примеры глагола из текста:

musieć — musiałem, musiałyśmy, musieliśmy

dowiedzieć się — dowiedziałem się, dowiedziałyśmy się, dowiedzieliśmy się

wiedzieć — wiedziałem, wiedziałyśmy, wiedzieliśmy

Особые случаи:

jeść — jadłem, jadłyśmy, jedliśmy

znaleźć — znalazłem, znalazłyśmy, znaleźliśmy

usiąść — usiadłem, usiadłyśmy, usiedliśmy

śmiać się — śmiałem się, śmiałyśmy się, śmieliśmy się (и śmialiśmy się)

СОЮЗ ŻE

Выше (см. урок 7) шла речь о различении союза *że* и местоимения *co* (в русском языке в обоих случаях „что“). В тексте настоящего урока также имеются примеры на употребление союза *że*.

Jakże się cieszę, że możemy powitać was w Warszawie. (1)

Nie wiedzieliśmy, że „miękki i жесткий wagony”, to w polskich pociągach wagony pierwszej i drugiej klasy. (12)

Nie mogłam uwierzyć, że już jestem w Polsce. (14)

Miała taką przerażoną minę, że rozśmieszyło to nawet celnika. (15)

Союз *że* лишь связывает придаточное предложение с главным. Местоимение *co*, связывая придаточное предложение с главным, одновременно служит подлежащим или дополнением сказуемого придаточного предложения.

Практический совет: если, отбросив первую (главную) часть соответствующего русского сложного предложения, получим вопросительное предложение, тогда в польском языке употребим *co*. Возьмем примеры:

Не знаю, что он заметил на вокзале.

Отбросим первую часть. Получаем вопросительное предложение:

Что он заметил на вокзале?

следовательно, в польском языке *co*:

Nie wiem, co on zauważył na dworcu.

Скажи, что ты ешь?

Что ты ешь?

следовательно: Powiedz, co jesz.

Не хочу слышать, что случилось.

Что случилось?

следовательно: Nie chcę słyszeć, co się stało.

Когда такое превращение невозможно, тогда употребляется *że*, например:

Я знаю, что у вас сегодня нет времени.

(нет: что у вас сегодня нет времени).

Следовательно: *Wiem, że pan (pani) dziś nie ma czasu.*

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Переведите на русский язык:

1. Pójdę jutro do ojca.
2. Jedziemy do Polski.
3. Dojechaliśmy do miasta.
4. Pracowaliśmy do rana.
5. Zwracam się do milicjanta.
6. Będziemy pracować do późnego wieczora.

II. Вставьте союз *że* или местоимение *co*.

1. Nie wiedziałem, ... czekasz na mnie.
2. Nie wiedziałem, ... mi przywieziesz.
3. Nie wiedziałem, ... mi przywieziesz tego pięknego psa.
4. Obawiam się, ... się spóźnisz.
5. On mówi, ... nie ma już miejscówek na pociąg pospieszny.
6. Opowiedzieli mi, ... widzieli za granicą.

III. Употребите предлог *do* или *z*, одновременно образуя форму род. пад.

1. Wsiadam (tramwaj).
2. Wsiadam (pociąg).
3. Wchodzimy (biuro).
4. Wychodzimy (kino).
5. Otrzymuję list (Związek Radziecki).
6. Chodźmy (mój kolega).
7. Przyjechaliśmy (Warszawa).
8. Odłożymy pracę (następny dzień).

IV. Образуйте нужные формы прошедшего времени:

1. (Cieszyć się -my = две девушки), że możemy powitać was w Polsce.
2. Czy (oddać -wy = два парня) багаż do przechowalni?
3. Dlaczego państwo nie (przyjechać) bezpośrednim pociągiem z Moskwy?
4. Pociągi (zatrzymywać się) tylko na dużych stacjach.
5. One (musieć) jechać z przesiadką.
6. (znaleźć -my = две женщины) na peronie numerowego.
7. Czy panie (być) za granicą?
8. Taksówki (przewozić) podróżnych z jednego dworca na drugi.

LEKCJA TRZYNASTA

1. Дательный-предложный падеж слов женского рода (продолжение).
2. Краткие и полные формы местоимений *ja, ty, on*.
3. Повелительное наклонение (продолжение).

KOLACJA U MARKA

T e k s t A

1. — Czy kolację zjemy dziś w restauracji?
2. — Nie, u mnie. Wszystko, co trzeba już kupiłem. Olu, chodź ze mną do kuchni! Przekonasz się wreszcie, że potrafię ci dorównać przynajmniej w przygotowaniu kolacji. Spójrz, jaką wędlinę kupiłem: szynkę, poledwicę, parówki.
3. — Czy nie za mało?
4. — Nie żartuj! Po takim spacerze na pewno wszyscy mają doskonały apetyt. Kupiłem również sałatkę, ser, szproty.
5. — Gdzie kupowałeś sałatkę?
6. — W garmazerii, a wędlinę w „Delikatesach” *). Na pewno jest smaczna. Pomóż mi nakryć do stołu!
7. — Przecież miałeś zamiar sam przygotować kolację... Ale chętnie ci pomogę.
8. — Będziemy jeść w jadalni. Olu, nakryj stół tym obrusem.
9. — Ja też pomogę wam nakrywać do stołu.
10. — Świetnie, Maryjko! Tak będzie prędzej. Przecież po kolacji chcieliście jeszcze pójść na spacer. Postaw na stole chleb, masło i cukier. Olu, w kredensie są talerzyki, spodki i szklanki, a w tej szufladzie noże, widelce i łyżeczki. Połóż je na stole.
11. — Tylko ty, Tadku, nic nie rób. Zaraz coś stłuczesz.

*) „Delikatesy” — большие магазины, где продают деликатесы.

12. — Gdzie są zapalki? Trzeba zapalić gaz. Jeszcze nie zagotowaliśmy wody na herbatę.
13. — Nie trzeba zapalać gazu. Już włączyłem czajnik elektryczny. Woda za chwilę się zagotuje. Niech Tadek zaparzy herbatę. On wprowadzie od czasu do czasu tłucze naczynia, ale herbatę zaparza świetnie.
14. — Możecie siadać do stołu. Za chwilę podam wam herbatę.

[koiacъя у марка 1. fыы koiacъe^н зъемы дъишь е рстафрацъиы
 2. не у мне фшыетко цо тшзба юш купилэм оу хоч зэ мю^н до кутки
 пшэконаш ше^н вршче жэ потрафе^н чи дорувнач пшынаймней ф пшы-
 готовеаю koiacъиы спуйш яко^н вэндлинэ^н купилэм шынко^н полендеицэ^н
 паруфки 3. fыы не за мало 4. не жартуй по takim спацижэ на пэно
 фшысцы маё^н досконалы апэтыт купилэм рувнеи салаткэ^н сэр и шпро-
 ты 5. едъе куповалэшь салаткэ^н 6. в гармажэръиы а вэндлинэ^н е дэи-
 катэсах на пэно ест слафйна полуш ми накрывач до столу 7. пшэчеш
 мялэшь замяр сам пшыготовач koiacъe^н алэ хэнтне чи помозэ^н 8. бэкь-
 дъамы ешьч е ядаини оу накрый стул тым обрусэм 9. я тэм помозэ^н
 вам накрывач до столу 10. шъфетне марыйко так бэньдъе прэмдзэи
 пшэчеш по koiacъиы хчялышьче ешфлэ пуйшьч на спациэр постаф на
 стоиз хлэп масло и цукер оу ф крденьше со^н талэжыки спотки и шклан-
 ки а ф тэй шуфладъе ножэ видэицэ и лыжэфилки полуш е на стоиз
 11. тько ты татку ииц не руп зарас цошь стлуфлэиш 12. едъэ со^н за-
 палки тшзба запалич гас ешфлэ не заготовалишьмы воды на хэрбатэ^н
 13. не тшзба запалич газу юш елонгфылэм fидайник элэктрыфинны
 вода за хфилэ^н ше^н заготуе нех тадэк запажы хэрбатэ^н он фпввадъе
 от fидасу до fидасу тлуфлэ нафшынэ алэ хэрбатэ^н запажэ шъфетне
 14. можэче шядач до столу за хфилэ^н подам вам хэрбатэ^н].

С Л О В А Р Ъ

apetyt	аппетит	łyżeczka	ложечка
chleb	хлеб	masło	масло
sukier	сахар	posuda	посуда
czajnik	чайник	nakryć	накрыть
porównać	сравниваться	nóż	нож
doskonaly	замечательный	obrus	скатерть
elektryczny	электрический	porówka	сосиска
garmateria	кулинария	po	после
gaz	газ	podać	подать
herbata	чай	połowica	филейная колбаса
jadalnia	столовая (комната)	położyć	положить
kolacja	ужин	postawić	поставить
kraędens	буфет	potrafić	суметь

prędzej	быстрее	szynka	ветчина
przekonać się	убедиться	świetnie	замечательно
przygotowanie	приготовление	talerzyk	тарелка
przynajmniej	по крайней мере	łusc	бить
sałatka	салат	tyko	но
ser	сыр	wędlina	копчености
siadać	садиться	widelec	вилка
smaczny	вкусный	włączyć	включить
spacer	прогулка	zagotować	вскипятить
spodek	блюдо	zagotować się	закипеть
zjeść	посмотреть, взгля- нуть	zapaść	зажечь
stuc	разбить	zapałka	спичка
szproty	шпроты	zapaść	заваривать
zupa	щипок	zapaść	заварить
		zjeść	съесть

УЖИН У МАРКА

А

1. Ужинать сегодня будем в ресторане?
2. Нет, у меня. Все нужное я уже купил. Оля, пойдем со мной на кухню. Ты, наконец, убедишься, что я сумею сравняться с тобой, по крайней мере, в приготовлении ужина. Посмотри, что я купил: ветчину, филейную колбасу, сосиски.
3. А не слишком мало?
4. Не шути! После такой прогулки, наверно, у всех замечательный аппетит. Я купил также салат, сыр, шпроты.
5. Где ты покупал салат?
6. В кулинарии, а копчености в „Деликатесах”. Наверно, все вкусно. Помоги мне накрыть на стол!
7. Ведь ты собирался сам приготовить ужин... Но я с удовольствием тебе помогу.
8. Мы будем ужинать в столовой. Оля, накрой стол этой скатертью.
9. Я тоже помогу вам накрывать на стол.
10. Замечательно, Марийка! Так будет быстрее. Ведь после ужина вы еще хотели пойти погулять (на прогулку). Поставь на стол хлеб, масло и сахар. Оля, в буфете есть тарелки, блюда и стаканы, а в этом ящике ножи, вилки, ложечки. Положи их на стол!
11. Но ты, Тадек, ничего не делай! Сразу что-нибудь разобьешь.
12. Где спички? Надо зажечь газ. Мы еще не вскипятили воды для чая.
13. Не надо зажигать газ. Я уже включил электрический чайник. Вода через несколько минут закипит. Пусть Тадек заварит чай! Правда, он время от времени бьет посуду, но чай заваривает замечательно.
14. Можете садиться за стол. Сейчас я подам вам чай.

jeść (zjeść) śniadanie	завтракать (позавтракать)
jeść (zjeść) obiad	обедать (пообедать)
jeść (zjeść) kolację	ужинать (поужинать)
nakrywać do stołu	накрывать на стол
siadać do stołu	садиться за стол
prosić do stołu	просить к столу
mieć zamiar	намереваться, собираться
od czasu do czasu	время от времени

салат — салат (zielona)
 — sałatka

sałatka rybna	салат из рыбы
sałatka mięsna	мясной салат
sałatka śledziowa	салат из селедки
sałatka jarzynowa	салат из овощей
sałatka z drobiu	салат из кур

КОММЕНТАРИЙ

2. В польском языке конструкция: *u + род. пед.* употребляется гораздо реже, чем соответствующая русская конструкция, в основном, лишь при обозначении пребывания, проживания и т. п. у кого-нибудь.

być u kogoś быть у кого-н
mieszkać u kogoś жить у кого-н

Kolację zjemy u mnie. Мы будем ужинать у меня.

Вы знаете уже три других эквивалента русской конструкции „у + род. пад.“

например:	Я стою у входа.	<i>Stoję przy wejściu.</i>
	Я выхожу у вокзала.	<i>Wysiadam koło dworca.</i>
	У меня собственная квартира.	<i>Mam własne mieszkanie.</i>

2., 6. Для польского слова *wędlina* нет точного эквивалента в русском языке. Это собирательное название всех колбасных и мясных изделий (кроме мяса). Можно его переводить словом „копчености“ (хотя это и не очень точно) или словом „колбасы“, но польское *wędlina* употребляется гораздо шире.

Nie chcę sera, chcę spróbować wędliny.

Я не хочу сыра, хочу попробовать колбасу (или „что-нибудь из мяса“, или „что-нибудь из мясного“).

Popatrz, jaką wędlinę kupilem: szynkę, poledwice, parówki.

Посмотри, что я купил: ветчину, филейную колбасу, сосиски. (В переводе слово wędlina пропущено).

Wędlinę kupilem w „Delikatesach”.

Копчености я купил в „Деликатесах”.

10. Глаголы *stawiać* (*postawić*) и *kłaść* (*położyć*) сочетаются с двумя типами предложных конструкций: со значением места и со значением направления (факультативно):

stawiać, kłaść со *na czym* (на со)
w czym (до czego)
pod czym (под со)
za czym (за со)

kłaść książkę *na stole* (на stół)

класть книгу на стол

stawiać lampę *na biurku* (na biurko)

ставить лампу на письменный стол.

Глаголы *wieszać* (*powiesić*), *siadać* (*usiąść*, *siąść*) сочетаются лишь с конструкциями со значением места (*gdzie?*):

wieszać obraz *na ścianie* (предл.)

вешать картину на стену

wieszać ubranie *w szafie* (предл.)

вешать одежду в шкаф

siadać *na krześle* (предл.)

садиться на стул

siadać *w fotelu* (предл.)

садиться в кресло

opierać się (*oprzeć się*) *na czym* (предл.)

опираться на что

opierać się (*oprzeć się*) *o coś* (вин.)

опираться обо что

opierać się *na faktach*

опираться на факты

opierać się *o ścianę*

опираться о стену

11. Усвойте следующие глаголы, принадлежащие к первому спряжению (по образцу *móc*):

thuc — *thukę*, *thuczesz*, *thuką*

piec — *piekę*, *pieczesz*, *pieką*

spozrzec — *spozrzegę*, *spozrzeczysz*, *spozrzegą*

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Образуйте в следующих предложениях прошедшее время от глаголов:

1. *Jem* obiad.

2. *Oni zjedzą* kolację *w domu*.

3. *Salatka jarzynowa* *jest* smaczna.

4. *Mamę* (девушки) *zamiar* *pójść* *do „Delikatesów”*.

5. Czy chcesz (мужчина) spróbować wędliny?
6. Nie wiemy (женщины), czy on żartuje, czy nie.
7. Czy położysz (девушка) nakrycie na stole?
8. Pomogę mu napisać list.
9. Oni siadają do stołu.

II. Вставляя предлоги на, до или w, поставьте существительные (в скобках) в нужной форме:

1. Siadam (stół).
2. Prosimy państwa (stół).
3. Kładę nakrycie (stół).
4. Siadam (fotel).
5. Wieszam garnitur (szafa).
6. Wieszam obraz (ściana).
7. Mam zamiar postawić tapczan (pokój).
8. Stawiam wazon z kwiatami (stół).
9. Nakrywam (stół).

T e k s t B

PRZY STOLE

1. — Na co masz apetyt, Maryjko? Może spróbujesz sałatki?
Proszę!
2. — Wolę wędlinę. Podaj mi musztardę albo chrzan! Dziękuję!
3. — Olu, a co tobie podać?
4. — Mam apetyt na szproty.
5. — Zupełnie o nich zapomniałam. Zaraz je przyniosę, są w kuchni.
6. — Włódku, dlaczego tak mało jesz? Weź jeszcze coś! Może wędliny?
7. — Dziękuję, już się najadłem. Czy możesz mi nalać herbaty?
8. — Lubisz mocną czy słabą?
9. — Mocną.
10. — Proszę, posłodź herbatę i weź cytrynę!
11. — Ja nie słodzę herbaty, lubię gorzką.
12. — Czy smakuje wam kolacja?
13. — Owszem, wszystko jest bardzo smaczne. Ale za wcześnie na pochwały. Zobaczmy, co nam jeszcze podasz do herbaty.

14. — Do herbaty? Zupełnie o tym zapomniałem. Nie kupiłem ani ciastek, ani w ogóle nic słodkiego.
15. — Szkoda, że nic nie wiedziałyśmy o twojej kolacji. Byłyśmy z Maryją na Nowym Świecie *) i mogłyśmy w cukierni kupić ciastek.
16. — Przypuszczałem, że Marek o czymś zapomni. Ale nie martwcie się! Kupiłem tort.
17. — W takim razie Tadekowi, nie tobie, należy się pochwała.
18. — Pokraj, Olu, tort i połóż nam na talerzykach. A ja zaparzę jeszcze herbaty. Już nie ma esencji.
19. — Ja chcę się napić fruktowitu. Dziś taki gorący wieczór.
20. — Pij ostrożnie, jest bardzo zimny. Trzymałem go w lodówce.
21. — Pyszny!
22. — A tort wam smakuje?
23. — Tak, bardzo smaczny.
24. — Chciałyście po kolacji iść na spacer. Która godzina?
25. — Pół do dziesiątej. Chodźmy!
26. — Pokażemy wam Mariensztat **). Wieczorem i w nocy jest tam wyjątkowo pięknie

[пиши столъ 1. на чо маш апэтыт марыйко можэ спрубует салатки прошэ 2. волэ вэндлинэ подай ми муштардэ або хшан джежкье 3. олу а чо тебе подач 4. мам апэтыт на шпроты 5. зупэме о них запожнялэм зарас е пыынэсэ со ф кутни 6. влогку длатэго так мало еш възь ешлэ цошы можэ вэндлины 7. джежкье юш ше наядлэм фшы можэш ми калач хэрбаты 8. лубиш моцно фшы слабо 9. моцно 10. прошэ послоч хэрбатэ и възь цытрынэ 11. я не сладзэ хэрбаты лубе гошко 12. фшы смакуе вам колацэя 13. офшэм фшыстко ест бар-бэо смашнэ але за фшэшьне на похвалы зобашымы цо нам ешлэ подаш до хэрбаты 14. до хэрбаты зупэме о тым запожнялэм не купилэм ани чястэк ани в огулэ ниц слоткего 15. шкода жэ ниц не ееджэ-лышьмы о тфоей колацэи былышьмы з марыйко на новым шьфече и моглышьмы ф цукерни купич чястэк 16. пышпышлалэм же марэк о фшышь запомни алэ не мартфче ше купилэм торт 17. ф таким раже тагкови не тебе налэжы ше похвала 18. покрай олу торт и полуш нам на талэжыках а я запажэ ешлэ хэрбаты юш не ма эсэнцэи]

*) Nowy Świat — улица в Варшаве.

**) Mariensztat — небольшой жилой район на левом берегу Вислы.

19. я хчэ" ше" напич фруктовиту дѣмшь таки горонцы есѣшур 20. пий остроже ест бардзо жимны тшымазм го в Іодуфце 21. пышны 22. а торт еам смакуе 23. так бардзо смагѣны 24. хчялышыче по колацѣи ишыч на спацир ктура годжина 25. пул до джешѣнтэй хочмы 26. покажэмы вам марьенштат есѣшорэм и е ноцы ест там выѣнтково пержне]

С Л О В А Р Ъ

chrzan	хрен	pié	пить
ciastko	пирожное	poswala	похвала
sukiernia	кондитерская	pradaé	передать, дать
cytryna	лимон	przekaжаé	нарезать
oceanja	заварка	posiodzié	насыпать сахару
fruktowit	фруктовая вода	przypuszczaé	предполагать
gorący	жаркий	ryszny	великолепный
gorzki	горький	slaby	слабый
lodówka	холодильник	slodki	сладкий
martwié sié	беспокоиться, огорчаться	siodzié	сыпать сахар
mosny	крепкий	smakowaé	нравиться
musztarda	горчица	spróbowaé	попробовать
najeé sié	наестся	tert	горт
nalac	налить	trzymac	держать
nalezy sié	следует	wczefnie	рано
napic sié	напиться	wyjątkowo	исключительно
ostrożnie	осторожно	zapomniec	забыть

В

ЗА СТОЛОМ

1. Что ты хочешь, Марийка? Может быть, попробуешь салат. Пожалуйста!
2. Я предпочитаю что-нибудь из мясного... Передай мне горчицу или хрен!... Спасибо!
3. Оля, а что тебе дать?
4. Я хочу шпроты.
5. Я совершенно о них забыл. Сейчас их принесу, они в кухне.
6. Володя, почему ты так мало ешь? Возьми еще чего-нибудь? Не хочешь что-нибудь из мясного?
7. Спасибо, я уже наелся. Можешь налить мне чаю?
8. Любишь крепкий или слабый?
9. Крепкий.
10. Пожалуйста, насыпь сахару и возьми лимон!
11. Я пью чай без сахару (я не сыплю сахару), люблю горький.
12. Ну, как ужин?
13. Все очень вкусно. Но хвалить еще рано. Посмотрим, что нам еще дашь к чаю.
14. К чаю? Я совершенно об этом забыл. Не купил ни пирожных, ни вообще ничего сладкого.

15. Жаль, что мы ничего не знали о твоём ужине. Мы с Марийкой были на улице Новый Свят и могли в кондитерской купить пирожных.
16. Я так и знал (предполагал), что Марк о чём-нибудь забудет. Но не беспокойтесь! Я купил торт.
17. В таком случае следует похвалить не тебя, а Тадека.
18. Нарезь, Оля, торт и положи нам на тарелки! А я заварю ещё чаю. Уже нет заварки.
19. Я хочу выпить фруктовой воды. Сегодня такой жаркий вечер.
20. Пей осторожно! Она очень холодная. Я держал её в холодильнике.
21. Великолепная.
22. А торт вам нравится?
23. Да, очень вкусный.
24. Вы хотели после ужина пойти погулять (на прогулку). Который час?
25. Половина десятого. Пойдём!
26. Покажем вам Мариенштат. Вечером и ночью там исключительно красиво.

(siedzieć) przy stole

(сидеть) за столом

(ср.: siadać do stołu и siedzieć przy stole)

mieć apetyt na coś

(точно на русский язык не переводится)

Na co masz (pani ma) apetyt?

(мы переводим): Что хочешь (хотите) есть?

Mam apetyt na coś (na sałatkę itp.).

Хочу, мне хочется чего-нибудь (салат и т.п.).

Szy wam smakuje kolacja (śniadanie, wędlina и вообще все, что можно кушать)?

Нравится вам ужин (завтрак...)?

Jak wam smakuje kolacja?

Ну, как ужин (вкусный ли ужин)?

Kolacja mi smakuje.

Ужин мне нравится (ужин вкусный).

Szproty mi smakują.
podawać (podać) do stołu

Шпроты вкусные.
подавать (подать) на стол

podaj mi musztardę!

передай мне горчицу!

co ci podać?

что тебе дать?

podać dane

сообщить (указать) данные

podać adres

дать (сообщить) адрес

zapomnieć	забыть
zapomniТЬ	запаміа́таць

Zupełnie o tym zapomniałem. Я совершенно об этом забыл.
Przypuszczałem, że Marek Я знал, что Марк о чем-ни-
o czymś zapomni. будь забудет.

gorący — жаркий
 горячий

próbować czego	пробовать что
----------------	---------------

Spróbować sałatki Попробовать салат

Pora dnia (время суток)	kiedy?	
ranek, poranek	rano, rankiem	(утром)
przedpołudnie	przed południem	(перед обедом)
południe	w południe	(в полдень)
popołudnie	po południu	(после обеда)
wieczór	wieczorem	(вечером)
północ	o północy	(в полночь)
dzień	w dzień	(днем)
noc	w nocy, nocą	(ночью)

КОММЕНТАРИЙ

14. Форма им.-вин. пад. слова **nic** (ничто) употребляется очень часто в тех случаях, когда в русском языке требуется форма „ничего” (т. е. при глаголах с отрицанием или с некоторыми прилагательными в род. пад.).

nic nie słyszę	я ничего не слышу
nic nie słychać	ничего не слышно
nie kupiłem nic słodkiego	я не купил ничего сладкого
nic mi nie smakuje	все не вкусно, мне все не нравится
nic nie wiedzieliśmy	мы ничего не знали о твоём
o twojej kolacji	ужине
nic nie zauważyłem	я ничего не заметил
nic podobnego	ничего подобного
nic dziwnego	ничего удивительного
nic nowego	ничего нового

— Nic nie słyszę (nic nie słychać)!

15., 24. Обращаем Ваше внимание на употребление женско-вещных форм прошедшего времени (на *-ły-*) (говорится о девушках).

Szkoda, że nic nie wiedziałyśmy o twojej kolacji.

Byłyśmy z Maryjką na Nowym Świecie i mogłyśmy w cukierni kupić ciastek.

Chciałyście po kolacji iść na spacer.

Предлог *po* в польском языке сочетается с предложным падежом. В настоящем уроке он выступает в такой функции, как русский предлог „после”.

po + предл. пад. = после + род. пад.

po spacerze	после прогулки (погуляв)
po kolacji	после ужина
po wakacjach	после каникул
po przyjeździe	после приезда (приехав)

**ДАТЕЛЬНЫЙ (komu? czemu?)— ПРЕДЛОЖНЫЙ (o kim? o czym?) ПАДЕЖ
ЕД. Ч. СЛОВ ЖЕНСКОГО РОДА**

В обеих частях урока выступают новые для Вас формы предложного падежа существительных женского рода с окончанием *-i(-y)*. Это окончание принимают слова (склонения на *-a* и на согласный) с мягкой основой и основой на согласные *s, cz, 'dz, dź, gz, sz, ź, l*.

В этой группе дат. пад. также совпадает с предложным. Вот примеры:

restauracja	—	restauracji
garniazeria	—	garniazerii
kolacja	—	kolacji
cukiernia	—	cukierni
pani	—	pani
jesień	—	jesieni
noc	—	nosy

Сравните с русскими окончаниями:

ziemia	—	ziemi	(земле)
kuchnia	—	kuchni	(кухне)
czytelnia	—	czytelni	(читальне)
świeca	—	świecy	(свече)
burza	—	burzy	(буре)

Обратите особое внимание на формы дат.-предл. пад. существительных на -а с мягкой основой и основой на указанные выше согласные, так как слова этого склонения в русском языке имеют окончание -е.

Окончание -i (-у) является также окончанием звательной формы существительных женского рода на согласный и слов на -i, напр., pani
pani konduktorko!

Сравните:

(o) ziemio!	(o) nosy!
-------------	-----------

Теперь Вы знаете уже все падежные формы ед. ч. слов всех трех родов твердой и мягкой разновидности. Просим Вас повторить их по таблице на конце книги.

КРАТКИЕ И ПОЛНЫЕ ФОРМЫ МЕСТОИМЕННИЙ JA, TY, ON.

До сих пор Вы познакомились со следующими краткими формами местоимений ja, ty, on.

	ja	ty	on
род. пад.	—	cię	go
дат. пад.	mi	ci	mu
вин. пад.	—	cię	go

Эти формы нейтральны в стилистическом отношении и именно их надо употреблять в качестве эквивалентов соответствующих форм русских личных местоимений.

Но в отличие от русского языка, польские местоимения ja, ty, on характеризуются также наличием полных форм:

род. пад.	mnie	ciebie	jego
дат. пад.	mnie	tobie	jemu
вин. пад.	mnie	ciebie	jego

Полные формы употребляются лишь в тех случаях, когда местоимение особо подчеркивается, когда на него падает смысловое ударение, т.е. в начале предложения, при противопоставлении, при усилении с помощью слов *ównież, także, i, oraz* и др. (Напоминаем, что в таком случае употребляются местоимения *ja, ty, mu, wy* при глагольных формах, см. урок 5).

Co *ci (mu)* podać?

A co *tobie (jemu)* podać?

Należy *ci (mu, mi)* się pochwała.

Jemu, nie tobie (mnie) należy się pochwała.

Tobie (mnie, jemu) należy się pochwała.

Opowiedzą *ci (mu, mi)* o tym zdarzeniu.

Również tobie (jemu, mnie) opowiedzą o tym zdarzeniu.

Nie ma *cię (go)* w domu.

Ciebie (jego) nie ma w domu.

Również ciebie (jego) nie ma w domu.

Odprowadzę *go (cię)* do domu.

Jego (ciebie) odprowadzę do domu.

Odprowadzę *i jego (ciebie)* do domu.

Не следует употреблять полные формы в нейтральной речи, т.е. тогда, когда местоимение логически не подчеркнуто.

Примечание: Краткая форма род. пад. местоимения *ty - cię* не сочетается с возвратными глаголами.

Так как краткие формы не сочетаются с предлогами, то в предложных конструкциях употребляются формы *mnie, tobie, ciebie*.

walczą przeciwko *mnie (tobie)* (дат. пад.)

patrzą na *mnie (ciebie)* (вин. пад.)

Местоимение *on* образует специальные формы, сочетающиеся с предлогами: *niego, niemu* (ср. русск.: него, нему).

Теперь просим Вас повторить все падежные формы местоимений *ja, ty, on* по таблице на конце книги.

ПОВЕЛИТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Возвращаемся еще раз к образованию форм повелительного наклонения. Особенностью форм повелительного наклонения от слов с гласным *o* и последующими звонкими согласными в основе наст.-простого буд. времени является замена *o* гласным *ó*. Вот примеры из текстов:

spójrzy — spójrzi!

pomóże — pomóź!

położy — połóź!

robi — róbi!

Другие примеры:

złoży	—	złóż!
otworzy	—	otwórz!
zastanowi się	—	zastanów się!

Но чередование *o* : *ó* проведено непоследовательно. Сравните:

	zgodzi się	—	zgódź się
	posoli	—	posól!
но:	chodzi	—	chodź!
	ogoli się	—	ogól się!
	posłodzi	—	posłodź!

Второй особенностью повелительного наклонения в польском языке является утрата мягкости согласных *b, p, w, f, m*:

postawi	—	postaw! (ср.: поставь)
robi	—	rób!
martwi się	—	martw się!

Другие примеры:

kłamię	—	kłam!
kupi	—	kup!
mówi	—	mów!
zostawi	—	zostaw! (ср.: оставь)
kapie się	—	kap się!

Особо образует повелит. накл. глагол *wziąć* — *węf!*

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Употребите соответствующие формы местоимений *ja, ty* и *on*.

1. Nie ma w domu.
2. Oni rozprawiają o
3. należy się pochwała.
4. Należy się pochwała.
5. Oni boją się
6. One długo czekały na
7. Ona podaje herbatę.

II. Образуйте предложный падеж следующих существительных:

sałatka, kolacja, cuklarnia, kuchnia, wędlina, szynka, poędwica, ja-dalnia, szklanka, zaparka, woda, herbata, musztarda, pochwała, esen-cja, lodówka, noc, jajecznica, ziemia, godzina, wiosna, jesień.

III. Поставьте глаголы в следующих сочетаниях в формах (всех трех) повелительного наклонения:

1. posłodzić herbatę, 2. pomóc im w pracy, 3. otworzyć drzwi, 4. kupić chleb, 5. postawić kwiaty na stole, 6. położyć się do łóżka, 7. napić się wody, 8. uszyć garnitur, 9. żyć długo, 10. pokazać im Warszawę, 11. kąpać się w jeziorze.

IV. Переведите на польский язык:

1. После обеда они пойдут на прогулку.
2. Я запомнил все, что вы (женщина) мне сказали.
3. Пей осторожно, эта фруктовая вода холодная.
4. Мойся быстро, у нас мало времени.
5. Ничего удивительного, что вы (мужчина и женщина) опоздали.
6. Я ничего интересного в этой пьесе не заметил.
7. Время от времени мы ходим в кафе.
8. После урока я должен был отдохнуть.
9. Что тебе хочется кушать?
10. Они (мужчины и женщины) сидели за столом.

14

LEKCIJA CZTERNASTA

1. Возвратное и личные местоимения.
2. Глаголы с суффиксами -ą-, -ną- в инфинитиве.

PIERWSZY WIECZÓR U OLI

1. — Maryjko, spodziewam się, że będziesz się czuć u mnie jak u siebie w domu.
Chodź, zapoznam cię teraz z moją mamą.
Mamusiu, to moja koleżanka Maryjka. Znasz ją już z opowiadań Marka.
2. — Bardzo mi przyjemnie poznać panią. Mam nadzieję, że będzie pani u nas dobrze. Jak się pani czuje po podróży?
3. — Dziękuję, bardzo dobrze. Nawet nie jestem zmęczona.
4. — Zaraz nakryję do stołu. Zjemy razem kolację.
5. — Dziękuję pani! Jesteśmy już po kolacji.
6. — Jedliśmy wszyscy u Marka, a potem byliśmy na spacerze. Kiedy wróci tatuś?
7. — Dopiero za półtorej godziny. Zapoznasz go z panią jutro. Teraz jest już po jedenastej. Idźcie spać! O której chcecie wstać jutro rano?

8. — Wczesnie. O ósmej.
 9. — Jestem pewna, że zaśpicie. Dam ci, Olu, budzik. Nastawisz go sobie. Może jeszcze czegoś potrzebujecie?
 10. — Nie, mamusiu, dobranoc! Szkoda, że tatusia nie ma. Powiedz mu, że bardzo chciałam go zobaczyć.
 11. — Dobranoc pani.
 12. — Dobranoc.

*

(Maryjka i Ola wchodzą do swego pokoju)

13. — Maryjko, może rozpakujesz swoją walizkę? W szafie są wieszaki. Powieszysz tam sukienki, a na tej półce możesz poukładać bieliznę.
 14. — Olu, pomóż mi otworzyć walizkę. Tak mocno ją zamknęłam, że teraz nie mogę jej otworzyć. Naciśnij ten zamek, a ja przekręcę kluczyk. O, już! Dziękuję.
 15. — Zaprowadzę cię teraz do łazienki.
 16. — Najpierw się przebiorę. Zdejmę sukienkę i włożę szlafrok. No, proszę! Oderwał mi się guzik! Muszę go sobie przyszyć.
 17. — Dać ci igłę i nici?
 18. — Dziękuję, mam je ze sobą.
 19. — A czego jeszcze szukasz?
 20. — Pióra. Jeszcze dziś chcę napisać list do rodziców. Oni się zawsze bardzo niepokoją, gdy gdzieś wyjadę. Papier i kopertę znalazłam. Ale gdzie jest pióro? Czyżbym go nie wzięła?
 21. — Dam ci swoje. Zaraz je przyniosę.
 Kładę je na nocnej szafce. Atrament znajdziesz w szufladzie.
 22. — Dziękuję ci.

*

23. — Jestem bardzo ciekawa, co jutro będziemy robić, dokąd pójdziemy?
 24. — Spotkamy się jutro z Włodkiem, Markiem i Tadkiem o pół do pierwszej i pójdziemy chyba zwiedzać Muzeum Narodowe.

25. — O której wyjdziemy z domu?
26. — Możemy wyjść dziesięć albo piętnaście po dwunastej.
27. — To mi bardzo dogadza. Przed południem pójdę do fryzjera. Czy jest tu gdzie blisko zakład fryzjerski?
28. — Owszem. Niedaleko stąd. Pokażę ci.
29. — Czesalam się niedawno, w zeszły czwartek. Minął dopiero tydzień, ale po podróży nic z tego nie zostało. A co ty będziesz robić, gdy ja pójdę do fryzjera?
30. — Muszę załatwić w mieście kilka spraw. Nie zabrałam wczoraj sandałów od szewca. Wezmę je jutro. Potem wstąpię do krawca. Jeśli u fryzjera nie będzie kolejki, może zdążysz pójść ze mną?
31. — Dobrze!
32. — Maryjko, już późno. Chodźmy spać. Będziemy jutro bardzo zmęczone.
33. — Nakręć, Olu, budzik, bo stoi.
34. — Która teraz godzina?
35. — Na moim zegarku jest dwadzieścia po dwunastej, ale on źle chodzi. Raz się spóźnia, raz spieszy. Włącz radio! (Ola włącza radio. Po chwili słychać głos spikera):
36. — Minęła godzina dwudziesta czwarta. Zakończyliśmy nasz dzisiejszy program. Życzymy państwu dobrej nocy.

[перфшы вефшур у олі 1. марыйка сподзевам ше" жэ бэньддеш ше" фшуч у мне як у шебе а дому хоч запознам че" тэрас з моё" мамо" мамушо то моя коіэжанка марыйка знаш ё" юш з опавядань марка 2. бардзо ми пышыемне познач панё" мам наддее" жэ бэньддэ пани у нас добжэ як ше" пани фшуче по подружы 3. ддэркуе" бардзо добжэ навэт не естэж мэньфшона 4. зарас накрые" до столу зьемы разэм колацье" 5. ддэркуе" пани естэшымы юш по колацым 6. едіншымы фшыцы у марка а потэм былышымы на спацэжэ кеды вручи татушы 7. доперо за пулторэй годжыны запознаш го с панё" ютро тэрас ест юш по едэнастэй ичче спач о ктурэй хэчче фстач ютро рано 8. фшэшыне о ускай 9. естэм пэвча жэ зашыпиче дам чи олу буджик наставшш го себе можэ ештэ гшэгош потшэбуче 10. не мамушо добраноц шкода жэ татушы не ма повец му жэ бардзо хчялам го виджеч 11. добраноц пани 12. добраноц (марыйка и ола фходзо" до сфэго покою) 13. марыйка можэ распакуюеш сфое" валіскэ" ф шафе сс" вешаки посешш там су-

кенки а на тэй пулцэ можэш поукладач белізны^а 14. Олу помуш ми отфожыч валіскэ^а так моцно ё^а замкнулам жэ тэрас не могэ^а ей отфожыч начишыйнй тэн замк а я пшэкрэныэ^а ктугшык о юш джешкуе^а 15. запровадзэ^а че^а тэрас до лаженки 16. найперф ше^а пшэбэру^а здэймэ^а сукенкэ^а и вложэ^а шафрок но промэ^а одэрвал ми ше^а гужик мушэ^а го собе пшышыч 17. дач чи иглэ^а и ничи 18. джешкуе^а мам е зэ собо^а 19. а гшэго ешгшэ шукаш 20. пюра ешгшэ джешы гшэ^а написач імст до роджыцуф они ше^а зафшэ бардзо непокоё^а эды гджешы выядз^а папер и конэртэ^а зналазам алэ гдже пюра гшыжбым го не вжела 21. дам чи сфое зарас е пшынёсэ^а кладэ^а е на шафцэ ноцнэй атрамэнт знайджеш ф шуфладже 22. джешкуе^а чи 23. естэм бардзо чэкава цо ютро бэньджемы робич доконт пуйджемы 24. споткамы ше^а з влоткем маркем и таткем о пул до перфшей и пуйджемы хыба зведзач музэум народоваэ 25. о ктурэй выйджемы з дому 26. можэмы выйшыч джешенэч албо пентнашыче по двунастэй 27. то ми бардзо догадэа пшэт полуднем пуйдэ^а до фрызэтера гшы ест ту гджешы бліско заклат фрызэтерски 28. офшэм недалекэ стонт покажэ^а чи 29. гшэсалам ше^а недавно в эшлы гшэфартэк микол доперо тыдженэ алэ по подружы ниц с тэго не зостало а цо ты бэньджеш робич эды я пуйдэ^а до фрызэтера 30. мушэ^а залатфич в мешыче килка спраф не забралам фшэораі сандалуф от шэфца вэзмэ^а е ютро потэм фстомене^а до крафца ешэли у фрызэтера не бэньдже коіэйки можэ здэжыш пуйшыч зэ жо^а 31. дбэжэ 32. марыйко юш пужэно хочмы спач бэньджемы ютро бардзо змэнтэомэ 33. накрэныч олу буджык бо стонт 34. ктура тэрас годжына 35. на мом эгарку ест дваджешычя по двунастэй алэ он жылэ ходжы рас ше^а спужэня рас спешы влонгш радэё (ола влонгша радэё по хфшл слышач глос спикэра) мінэла годжына двуджеста гшэфарта законьгшы-лишымы наш джышейшы програм жыгшымы панэстфю добрэй ноцы]

С Л О В А Р Ь

atrament	чернила	nierpokoié sié	беспокоиться
bielizna	белье	oderwaé sié	оторваться
budzik	будильник	opowiadanie	рассказ
czesaé sié	причесываться	powien	уверенный
dogadzaé	устраивать	pióro	ручка
fryzjer	парикмахер	południe	обед, полдень
glas	голос	potrzebowaé	нужно (что-н.)
guzik	пуговица	powiesié	повесить
igla	иглолка	piótorej	полторы
kilka	несколько	program	программа
kolejka	очередь	przebraé sié	переодеться
koperta	конверт	przekreécié	повернуть
krawiec	портной	przyzyé	пришить
minacé	пройти	rano	утром
nakreécié	завести	rozpakowaé	распаковать
nacisnacé	нажать	sandaé	сандалия
nastawié	поставить	spiker	диктор
nié	нитка	spodziewaé sié	надеяться

aprawa	дело	zakończyć	закончить
sukienka	платье	zamek	замок
szafka nocna	тумбочка	zamknąć	закрывать
szewc	сапожник	zaprowadzić	проводить
szlafrok	халат	zapaść	проспать
szukać	искать	zdjąć	снять
wieszak	вешалка	zeszły	прошлый
wstać	встать	złoty	усталый
wstać	встать	zostać	остаться
wzajemnie	взаимно	żyć	жить

ПЕРВЫЙ ВЕЧЕР У ОЛИ

1. Марийка, надеюсь, что у меня ты будешь чувствовать себя как (у себя) дома. Пойдем, теперь я познакомлю тебя с моей мамой. Мама, это моя подруга, Марийка. Ты ее уже знаешь по рассказам Марка.
2. Мне очень приятно познакомиться с вами. Надеюсь, что вам будет у нас хорошо. Как вы себя чувствуете с дороги?
3. Спасибо, очень хорошо. Я даже не устала.
4. Сейчас я накрою на стол. Мы вместе поужинаем.
5. Спасибо! Мы уже поужинали!
6. Мы все ужинали у Марка. А потом гуляли (были на прогулке). Когда вернется папа?
7. Только через полтора часа. Познакомишь его с Марийкой завтра. Теперь уже двенадцатый час. Ложитесь спать! В котором часу хотите встать завтра утром?
8. Рано. В восемь.
9. Я уверена, что вы проспите. Я дам тебе, Оля, будильник. Ты заведи его. Вам не нужно еще что-нибудь?
10. Нет, мама. Спокойной ночи! Жаль, что нет папы. Скажи ему, что я очень хотела его видеть.
11. Спокойной ночи!
12. Спокойной ночи!
(Марийка и Оля входят в свою комнату).
13. Марийка, распакуй свой чемодан! В шкафу есть вешалки. Повесишь туда платья. А на эту полку можешь положить белье.
14. Оля, помоги мне открыть чемодан! Я его так крепко закрыла, что теперь не могу открыть. Нажми этот замок, а я поверну ключик. Вот уже все! Спасибо.
15. Теперь я провожу тебя в ванную комнату.
16. Сначала я переоденусь. Сниму платье и надену халат. Ну вот! У меня оторвалась пуговица. Надо пришить ее.

17. Дать тебе иголку и нитку?
18. Спасибо, я взяла их с собой.
19. А что ты еще ищешь?
20. Ручку. Еще сегодня я хочу написать письмо родителям. Они всегда очень беспокоятся, когда я куда-нибудь еду. Бумагу и конверт я нашла, но где ручка? Неужели я ее не взяла?
21. Я дам тебе свою. Сейчас ее принесу. Вот, кладу ее на тумбочку. Чернила ты найдешь в ящичке.
22. Спасибо.
23. Мне очень интересно, что мы будем делать завтра, куда пойдем?
24. Мы встретимся завтра с Володей, Марком и Тадеком в половине первого и пойдем, вероятно, в Национальный музей.
25. В котором часу мы выйдем из дому?
26. Мы можем выйти 10 или 15 минут первого.
27. Это меня устраивает. До обеда я пойду к парикмахеру. Здесь есть где-нибудь поблизости парикмахерская?
28. Да, недалеко отсюда. Я покажу тебе.
29. Я причесывалась недавно, в прошлый четверг. Прошла только неделя, но после дороги ничего не осталось. Что ты будешь делать, когда я пойду к парикмахеру?
30. У меня в городе несколько дел. (Я должна сделать в городе несколько дел). Вчера я не взяла сандалий у сапожника. Возьму их завтра: Затем зайду к портному. Если у парикмахера не будет очереди, может быть, ты успеешь пойти со мной?
31. Хорошо!
32. Марийка, уже поздно. Пойдем спать! Мы будем завтра очень утомлены.
33. Заведи, Оля, будильник. Он стоит.
34. Который час теперь?
35. На моих часах 20 минут первого, но они плохо ходят. То отстают, то спешат. Включи радио!
(Оля включает радиоприемник. Минуту спустя слышен голос диктора):
36. „Ноль часов. Мы закончили нашу сегодняшнюю программу. Желаем всем спокойной ночи“.

być pewnym

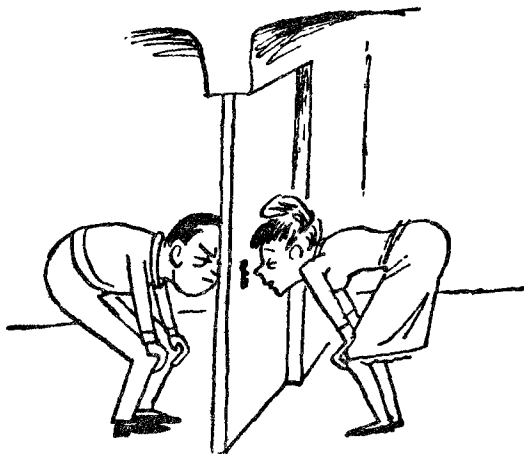
jestem pewien, pewna

jestem ciekaw, ciekawa

быть уверенным

я уверен, уверена

мне интересно

Jestem ciekaw.

Jestem ciekawa.

zakład fryzjerski
 nakręcać zegarek
 nastawiać zegarek
 zegarek chodzi
 zegarek staje
 zegarek się spieszy
 zegarek się spóźnia

парикмахерская
 заводить часы
 ставить часы
 часы идут, ходят
 часы останавливаются
 часы идут вперед, спешат
 часы отстают

rano	утром
рано	впервые

przy okazji

при случае

Dni tygodnia: poniedziałek
 wtorek
 środa
 czwartek

piątek
 sobota
 niedziela

niedziela	воскресенье
неделя	тыждень

pisać list do kogo	писать письмо кому
--------------------	--------------------

Chcę napisać list
do rodziców.

Хочу написать письмо
родителям.

potrzebować czego нужно что кому, нуждаться в чем

Może jeszcze czegoś
potrzebujecie?

Вам не нужно еще что-нибудь?

szukać czego искать что и чего

A czego jeszcze szukasz? А что ты еще ищешь?

В некоторых оборотах дат. пад. соответствует русской констр. „у кого”:

Oderwał mi się guzik.

У меня оторвалась пуговица.

zabrać, wziąć co od kogo взять что у кого

Nie zabrałam wczoraj
sandałów od szewca.

Я не взяла вчера сандалий
у сапожника.

dziękować komu благодарить кого

dziękuję ci

благодарю тебя

КОММЕНТАРИЙ

Определение времени

Która godzina?

Который час?

30 (minut)
po szóstej

kwadrans
po siódmej

8 (minut)
po drugiej

10 (minut)
po dziesiątej

30 (minut)
po pierwszej

Для обозначения времени между полным часом и половиной употребляется конструкция: po + предл. падеж.

Możemy wyjść 10 (dziesiąt) albo 15 (piętnaście) po 12 (dwunastej).

Можем выйти (в) 10 или 15 минут первого.

Na moim zegarku jest 20 (dwadzieścia) po 12 (dwunastej).

На моих часах 20 минут первого.

Обратите внимание на перевод:

jest już po jedenastej	уже двенадцатый час
już po drugiej	уже третий час
już po sześciej	уже седьмой час

Начиная с этого урока, систематически учите количественные числительные по таблице на конце книги.

2., 5., 36. Конструкция *po + предл. пад.* в известном Вам уже значении (см. урок 13) употребляется шире, чем русская конструкция „после + род. пад.”.

Сравните примеры:

Jak się pani czuje po podróży?
Jesteśmy już po kolacji.
Po chwili słycać głos spikera.

Как вы себя чувствуете с дороги?
Мы уже (по)ужинали.
Минуту спустя слышен голос диктора.

А также:

Po godzinie odjechaliśmy.
Po roku wrócił do Warszawy.

Спустя час мы уехали.
Спустя год он вернулся в Варшаву.

В сочетании с формами прошедшего времени эта конструкция является также эквивалентом предлога „через”.

Po godzinie odjechaliśmy.
Po roku wrócił do Warszawy.

Через час мы уехали.
Через год он вернулся в Варшаву.

Ср.: Otec wróci przez час.
Otec wrócił przez час.

Ojciec wrócił za godzinę.
Ojciec wrócił po godzinie.

2., 16., др. Частица *się* (структурный элемент возвратных глаголов) не только может стоять перед глаголом или после него (см. урок 3), но может быть также отделена от глагола другими словами.

Jak się pan czuje po podróży?
Oderwał mi się guzik.
Oni się zawsze bardzo niepokoją, gdy gdzieś wyjadą.

Если рядом встречаются два или больше возвратных глаголов, частица *się* стоит только при одном из них.

On źle chodzi. Raz się spieszy, raz spóźnia. (15)

9. В глаголе *zrasć* (и производных, например: *zasrać, wyzrać się*) наблюдается чередование *zr : śp(i)*

zrasć — śpieć, śpisać, śpią (zasrać — zaśpięć)

11. Если хотите быть более вежливыми употребляйте с оборотами *dzień dobry, do widzenia* и т.п. дательный падеж слов *pan, pani, państwo*.

*dzień dobry pani, panu, państwu
do widzenia pani, panu, państwu
dobry wieczór pani, panu, państwu
и т. д.*

Этот дат. падеж соответствует (когда обращаетесь к знакомым Вам лицам) русскому обращению по имени-отчеству после упомянутых оборотов:

*Здравствуйте, Александр Васильевич!
Добрый вечер, Надежда Захаровна!
и т. д.*

Глагол *dziękować* при более вежливом выражении благодарности также требует дательного падежа.

dziękuję pani, panu, państwu — спасибо, благодарю вас.

12. Местоимения *swój, twój* склоняются как *moj* (см. таблицу на конце книги). Все они образуют полные и стяженные формы.

Maryjka i Ola wchodzi do swego pokoju.

20. Вопросительное слово *skąd* (неужели), сочетаясь с формами прошедшего времени, отрывает их окончания и присоединяет их к себе (о других случаях отрыва окончания от форм прошедшего времени см. урок 24).

Skądbyś go (pióra) nie wzięła?

Другие примеры:

*Skądbyśmy się spóźnili?
Skądbyś zapomniał napisać do mnie?
Skądbyś nie pokręciła zegarka?*

26. Так же как и в русском, в польском языке названия дней недели в форме винительного падежа сочетаются с предлогом *w (we)*.

*Czesałam się niedawno, w zeszły kwiatek.
We środę pojeździemy zwiedzać muzeum.
W niedzielę pojedziemy na wycieczkę.*

35. В польском языке, как и в русском, слово *radio* употребляется также в значении „радиоприемник”. В разговорном языке оно более употребительно, чем слово *odbiornik* или сочетание *aparatus radiowy*.

ВОЗВРАТНОЕ И ЛИЧНЫЕ МЕСТОИМЕНИЯ

В настоящем уроке встречается много разных форм личных местоимений. Обратите особое внимание на формы местоимений *она, оно*, с которыми Вы встречаетесь впервые.

Формы родительного и дательного падежа местоимения *она* одинаковы — *jej* (ср. в русск. языке род. — ее, дат. — ей). Форма винительного падежа *ją*, в отличие от русского языка, не совпадает с формой род. пад.

Znasz *ją* już z opowiadań Marka.

Tak mocno *ją* (вин.) zamknęłam, że teraz nie mogę *jej* (род.) otworzyć.

Dziękuję *jej* (дат.).

Opowiadam *jej* (дат.).

Форма творительного падежа — *nią* (ею):

Interesuję się *nią*.

С предлогами употребляются особые формы (так же как в русском языке): *niej* (род., дат. пад.), *nią* (вин. пад.):

dla *niej*, bez *niej*

Piszę do *niej* list.

Patrzę na *nią*.

Czekam na *nią*.

Формы местоимения среднего рода *ono* в основном совпадают с соответствующими формами мужского рода.

Разница наблюдается лишь в винительном падеже. Формы родительного и винительного падежей мужского рода совпадают,

ср: Nie ma *go* (род.) w domu.

Znam *go* (вин.) osobiście.

A *jego* (род.) tam nie było.

Jego (вин.) wszyscy znają.

В среднем роде они различаются:

род. пад. *go, jego*

вин. пад. *je*

Czyżbym *go* (= pióra) nie wzięła? (род. пад.)

Zaraz *je* (= pióro) przyniosę. (вин. пад.)

Kładę *je* na szafce nocnej. (вин. пад.)

По форме вин. пад. ср. рода (*je*) совпадает с вин. падежом женско-вещной формы мн. ч.

Ср.: (18) Mam *je* ze sobą (*je* = igłę i nici).

(21) Zaraz *je* przyniosę (*je* = pióro).

(21) Kładę *je* na szafce nocnej (*je* = pióro).

(30) Wezmę *je* jutro (*je* = sandały).

Теперь Вы знаете уже все формы личных местоимений. Повторите их по таблице на конце книги.

В тексте настоящего урока встречаются формы возвратного местоимения *siebie* (себя).

(род. пад.)	Będziesz się czuć u mnie jak u siebie w domu. (1)
(дат. пад.)	Nastawisz go sobie. (9)
(дат. пад.)	Muszę go sobie przyszyć. (16)
(твор. пад.)	Dziękuję, mam je ze sobą. (18)

Выучите все формы по таблице на конце книги.

ГЛАГОЛЫ С СУФФИКСАМИ -ą-, -ną- В ИНФИНИТИВЕ

Все глаголы с суффиксами -ą- -ną- в инфинитиве принадлежат к первому спряжению:

zamknąć	—	zamknę, zamkniesz
sprzątnąć	—	sprzątnę, sprzątniesz
zginąć	—	zginę, zginiesz
zacząć	—	zacznę, zaczniesz
zapląć	—	zapnę, zapniesz
zdjąć	—	zdejmę, zdejmiesz
zająć	—	zajmę, zajmiesz

В настоящем (простом будущем) времени наблюдается чередование групп *zn, zm* (1 лицо ед. ч. и 3 лицо мн. ч.) и *śń, źm'* (другие лица):

rosnąć	—	rosnę, rośniesz
zasnąć	—	zasnę, zaśniesz
wziąć	—	wezmę, weźmiesz

Повелительное наклонение глаголы этой группы образуют двояко:

1) если перед *ń* (*ni*) имеется гласный звук, повелит. накл. образуется без суффикса:

odsunie	—	odsuń!
zginie	—	zgiń!
stanie	—	stań!

2) если перед *ń, m'* (*mi*) имеется согласный звук, повелительное наклонение образуется с помощью суффикса -ij:

zamknie	—	zamknij!
zacznie	—	zacznij!
zapnie	—	zapnij!
zdejmie	—	zdejmij!
zaśnie	—	zaśnij!

во вспомните: weźmie — weź!

В прошедшем времени глаголы этой группы характеризуются чередованием гласных *a* : *e* (произношение *o* : *e* см. фон. п. 1). В ед. ч. в формах мужского рода основа с гласным *a*, во всех других формах с гласным *e*:

zamknąłem	zamknęłam	zamknęliśmy	zamknęliście
zamknąłeś	zamknęłaś	zamknęłyście	zamknęliście
zamknął	zamknęła	zamknęły	zamknęli

Некоторые глаголы в прошедшем времени теряют суффикс *-ną*:

zmoknąć	—	zmokłem (ср. промокнуть-промок)
zmarznąć	—	zmarzłem [змарзлэм] (замерзнуть — замерз)
zgasnąć	—	zgasł (погаснуть — погас)

и др.

Примеры глаголов этой группы из текста:

Tak mocno ją zamknęłam, że teraz nie mogę jej otworzyć. (14)

Naciśnij ten zamek, a ja przekręcę kluczyk. (14)

Zdejmę sukienkę i włożę szlafrok. (16)

Czyżbym go nie wzięła? (20)

Minał dopiero tydzień. (29)

Wezmę je jutro. (30).

Mineła godzina dwudziesta czwarta. (36)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Прочитайте по-польски:

только первый час, уже третий час, четверть шестого, 11²⁰, 9²⁷, 2¹⁰, 8¹⁸.

II. Употребите нужные формы местоимений: *ty, on, ona, oni, one*.

1. Jutro napiszę list.
2. nie ma w domu.
3. Odwiedzę jutro.
4. Szukam
5. już rozmawialiśmy.
6. Nic nie wiem.
7. Potrzebujemy, a nie kogo innego.
8. Spodziewam się dopiero jutro.
9. Chcemy podziękować za uprzejmość.

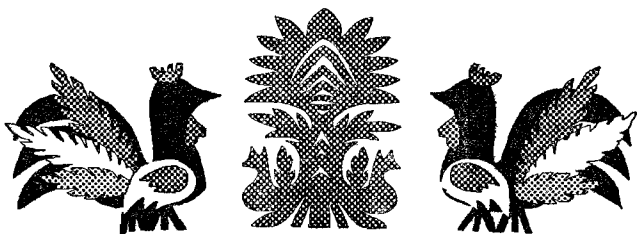
III. Переведите на польский язык:

1. Я ложусь очень поздно, но встаю ранним утром.
2. Он всегда заводит часы утром.
3. Его часы никогда не отстают и не идут вперед. Они идут точно.
4. Я взял у него ручку.
5. Мне интересно, когда вы к нам приедете.
6. Мы приедем к вам через месяц.

7. Через месяц они приехали.
8. Положи белье на эту полку.
9. Я уверен, что мы завтра проснемся поздно.
10. Надо поставить будильник, в противном случае мы проспим.

IV. От глаголов в скобках образуйте прошедшее время:

1. One (zasnąć) dopiero po północy.
2. W pokoju (zgasnąć) światło.
3. Nie (wziąć — ja, mężczyzna) ze sobą zegarka.
4. (minąć) już dwa tygodnie, a oni do nas nie (napisać).
5. (zginąć) mi klucz.
6. (zdjąć — on) palto.
7. Przed waszym przyjazdem (sprzątnąć — my, dziewczynki i parni) pokój.
8. Maryjka nie (znaleźć) pióra.
9. Oni (wsiąść) do tramwaju, a one (wsiąść) do autobusu.
10. Podczas deszczu one bardzo (zmoknąć).
11. Zegarek (stanąć).

15

LEKCJA PIĘTNASTA

1. Безличнѣй оборот — настоящее время.2. Составное будущее время II.

NASTĘPNEGO DNIA RANO

1. — Włodek, wstawaj! Już późno. Ależ ty mocno śpisz!
2. — Która godzina?
3. — Za 25 (dwadzieścia pięć) ósma. Jak się czujesz? Wypałeś się?
4. — Nie bardzo. Jestem jeszcze trochę senny.
5. — Nic dziwnego, położyliśmy się o północy.
6. — Ja zasnęłam dopiero o świcie, nad ranem.
7. — Dlaczego?
8. — Nie mogłam zasnąć. Myślałam o naszych rozmowach, spacerach, o wszystkim, co widziałem.
9. — To niedobrze. Będziesz miał wciąż nowe wrażenia i co wtedy? W ogóle nie będziesz spać?
10. — Nie żartuj! Wkrótce się przyzwyczaję i wtedy będę spał jak zabity.
11. — Jeżeli jesteś senny, to zaśnij jeszcze!

12. — O tej porze? Nie, nie warto, już czas wstawać... Czy pościel schować do tapczana?
13. — Złóż razem kołdrę, poduszkę i prześcieradło i zostaw na tapczanie. Ja to potem sprzątnę. Idź teraz do łazienki umyć się.
14. — Chwileczkę, tylko nakręcę zegarek, bo potem zapomnę.
15. — Spójrz! Na tej półeczce będzie zawsze leżało twoje mydło, gąbka, szczoteczka i pasta do zębów. Chcesz się wykąpać? Przygotuję ci wannę.
16. — Nie, dziękuję, wezmę prysznic.
17. — A może się najpierw ogolisz?
18. — Nie, dziś nie będę się golił. Gole się co drugi dzień.
19. — Spójrz do lustra! Już ci broda rośnie.
20. — Rzeczywiście... Muszę wyjąć z walizki przybory do golenia. Wiesz, wydaje mi się, że zapomniałem wziąć mydło do golenia i wodę kolońską. Czy możesz mi je dać?
21. — Proszę, weź! Może ci jeszcze czegoś trzeba? Czy masz maszynkę do golenia, żylętki?
22. — Tak, wszystko mam. Pokaż mi tylko, jak się zapala gaz.
23. — Spójrz, przesuwa się tę rączkę, zapala gaz i puszcza wodę. W tym kranie jest woda gorąca, a w tamtym zimna. Nie myj zębów nad umywalką. Jest zepsuta. Dopiero dziś albo jutro przyjdą ją naprawić.
24. — Gdzie ja wczoraj podziałem ręcznik?
25. — Nie szukaj teraz swojego ręcznika, weź mój, jest nieużywany, i zacznij się golić. Zaraz będziemy jedli śniadanie. Mama już prosiła do stołu.

HUMOR

TRUDNOSC OBIEKTYWNA

- Która godzina?
- Za dwadzieścia.
- Dziękuję, ale która za dwadzieścia?
- Niestety, w moim zegarku brak małej wskazówki.

EGZAMIN

Pan Narcyz przychodzi do biura z siedmioma plastrami na twarzy.

— Poszedłem dziś rano do zakładu fryzjerskiego ogolić się i akurat uczniowie fryzjerscy mieli egzamin. Właśnie mnie golił uczeń.

— No i co?

— I oblał egzamin.

[настэпняго дня рано 1. владэк фставай юш пужьно алэш ты моцно шьпнш 2. ктура годжмна 3. за дваждешьчя пеньч усма як ше^н гйуеш выспалэш ше^н 4. не бардзо естэм ешгшз трохз^н сэнны 5. ниц джвнрзго положышышьмы ше^н о пулноцы 6. я засмолям доперо о шьфиче над рнзм 7. дагшзго 8. не моглэм засконьч жышыалэм о нашых розмовах спацэрах о фшысткш цо виджялэм 9. то недобжэ бэньджеш мял фчэ^ш новэ вражэнш и цо фтэдэ в огуле не бэньджеш спач 10. не жартуй фкрутцэ ше^н. пшызвыгшае^н и фтэдэ бэндэ^н спал як забиты 11. ежэлш естэш сэнны то зашыний ешгшз 12. о тэй поже не варто юш гшас фставач гшы пошычел сховач до тапгшана 13. злуш разэм колдрэ^н подушкэ^н и пшышчерадло и застаф на тапгшане я то потэм спшонтнэ^н ич тэраз до лаженки укыч ше^н 14. хфшлэгшкэ^н тшыко накрэнцэ^н зэгарэч бо потэм запожкэ^н 15. спуйш на тэй пулэгшцэ бэньджэ зафшз лэжало тфое мыдло голпка шгшотэгшкэ и паста до зэмбуф хцэш ше^н выкомпач пшыготув^н чи ванкэ^н 16. не джержуэ^н вэзмэ^н прышниц 17. а можэ ше^н найперф оголшш 18. не джышш не бэндэ^н ше^н голш я голэ^н ше^н цо друш джэнь 19. спуйш до лустра юш чи брода рошыне 20. жэгшы-вшышчэ мушэ^н выёнч з валшскш пшыборы до голэнш веш выдае мш ше^н жэ запожнлэм вжёнч мыдло до голэнш и водэ^н колоньско^н гшы можэш мш е дач 21. прошэ^н вэшш можэ чи ешгшз гшзгошш тшыба гшы маш машынкэ^н до голэнш жылэткш 22. так фшыстко мам покаш мш тшыко як ше^н запала гас 23. спуйш пшысува ше^н тэ^н ронгшкэ^н запала гас и пушгша водэ^н в тым кране ест вода вкронца а ф тамтым жшмна не мый зэмбуф над укывалко^н ест зэпсута доперо джышш албо ютро пшыыдо^н ё^н напавяч 24. гдже я фгшорай поджялэм рэнгшннк 25. не шукай тэрас сфэго рэнгшнника вэшш муй ест неужываны и загшншй ше^н голмч зарас-бэньджемэ едш шьнядане мама юш прошшла до столу]

[хумор трудношч объекывна ктура годжмна за дваждешьчя джержуэ^н алэ ктура за дваждешьчя нестэгы в мошм зэгарку брак малэй фска-зшфшкш]

С Л О В А Р Ь

akurat	как раз	humor	юмор
brak	нет, не хватает	koldra	одеяло
broda	борода	kran	кран
gabka	мочалка	lastro	зеркало
golé cié	бриться	malu	маленький

maszynka do golenia	безопасная бритва	zeczywiście	в самом деле
mydło	мыло	senny	сонный
naprawiać	чинить	złoteczka	щетка
nowy	новый	śniadanie	завтрак
obiektywny	объективный	świt	рассвет
ogolić się	побриться	trudność	трудность
pasta	паста	twara	лицо
plaster	пластырь	uczeń	ученик
poduszka	подушка	umyć się	умыться
podnieść	дочь	umywalka	умывальник
położyć się	лечь	wkrótce	вскоре, скоро
pora	время	woda kolońska	одеколон
pościel	постель	wkaszka	стрелка
pełnoc	полночь	wyjąć	достать, вынуть
przysnąć	дуть	wybrać się	принять ванну
przesuwać	передвигать	wzburzyć się	выспаться
prześcieradło	простыня	zabity	убитый
przorybny do golenia	бритвенный прибор	zasnąć	заснуть
przyzwyczaić się	привыкнуть	zab	зуб
puszka	пускать	zegarek	часы
raczka	ручка	zepsuty	неисправный
racznik	полотенце	złożyć	сложить
rosnąć	расти	złotka	лезанье

НА СЛЕДУЮЩИЙ ДЕНЬ УТРОМ

1. Володя, вставай! Уже поздно. Ну и крепко же ты спишь!
2. Который час?
3. Без 25-и восемь. Как ты себя чувствуешь? Ты выспался?
4. Не очень. Я бы еще немного поспал.
5. Ничего удивительного. Мы легли в полночь.
6. Я заснул лишь на заре, к утру.
7. Почему?
8. Я не мог заснуть. Думал о наших разговорах, прогулках, обо всем, что видел.
9. Это нехорошо. У тебя будут все время новые впечатления, и что же? Все не будешь спать?
10. Не шути! Вскоре я привыкну и тогда буду спать, как убитый.
11. Если тебе хочется спать, засни еще!
12. Теперь? Нет, не стоит, уже пора вставать... Постель спрятать в тахту?
13. Сложи вместе одеяло, подушку и простыню и оставь на тахте! Я все это потом уберу. Иди теперь в ванную умыться.
14. Минутку, только еще заведу часы, а то потом забуду.
15. Посмотри! Здесь, на этой полочке, будет всегда лежать твое мыло, мочалка, зубная щетка и зубная паста. Хочешь принять ванну? Я тебе приготовлю.

16. Нет, спасибо, я приму душ.
17. А может быть, сначала побрееешься?
18. Нет, сегодня я не буду бриться. Я бреюсь через день.
19. Посмотри в зеркало, у тебя уже растет борода.
20. В самом деле... Мне надо достать из чемодана бритвенный прибор. Знаешь, мне кажется, что я забыл взять мыльную палочку и одеколон. Можешь мне их дать?
21. Пожалуйста, возьми! Не нужно ли тебе еще что-нибудь? Есть ли у тебя безопасная бритва, лезвия?
22. Да, у меня все есть. Покажи только, как зажигается газ.
23. Посмотри! Передвигается эта ручка, зажигается газ, и пускается вода. В этом кране горячая вода, а в том холодная. Чисти зубы не над умывальником. Он неисправен. Только сегодня или завтра придут его чинить.
24. Куда я вчера дел полотенце?
25. Не ищи теперь свое полотенце, возьми мое. Оно новое. Начинай бриться! Сейчас будем завтракать. Мама уже приглашала к столу.

время — czas
 — pora

часы — zegarek (наручные, карманные)
 — zegar (стенные, башенные, на жел. дор.)

kąpać się — kąpać się
 — myć się (в ванне), przyjmować kąpiel

wziąć prysznic — принять душ
 już ci broda rośnie — у тебя уже растет борода

zimny	холодный
zimний	zimowy

żyłetka	лезвие
жилетка	kamizelka

myć zęby — чистить зубы

oblać egzamin — провалиться на экзамене

определение дней

przedwczoraj > dziś < jutro
 wczoraj > < pojutrze

КОММЕНТАРИЙ

Продолжаем изучение способов определения времени.

Która godzina?

Kоторый час?

Для определения времени с половины до полного часа служит конструкция: **za + вин. пад.**

разг.:	za dwadzieścia pięć ósma	za kwadrans dziesiąta	za pięć awunasta	za dziesięć pierwsza
оффц. днем:	siódma trzydziesiąt pięć	dziewiąta czterdzieści pięć	jedenasta pięćdziesiąt pięć	dwunasta pięćdziesiąt
оффц. вечером:	dziewiętnasta trzydziesiąt pięć	dwudziesta pierwsza czterdzieści pięć	dwudziesta trzecia pięćdziesiąt pięć	zero pięćdziesiąt

В этих определениях времени слова **godzina** и **minuta** могут опускаться,

ср.: **godzina za dziesięć minut druga**
za dziesięć minut druga
za dziesięć druga

o której godzinie?

в котором часу?

o której?

во сколько?

(o godzinie) **za dziesięć druga**

без десяти два

(o godzinie) **za kwadrans dziesiąta**

без четверти десять

Запомните также следующие способы определения времени:

а) конструкция: **o + предл. пад.**

o północy

в полночь

o świcie

на заре

o zmroku

в сумерки

o zmierzchu

o tej porze

в это время

б) конструкция: **nad + твор. пад.**

nad ranem

к утру (под утро)

nad wieczorem

к вечеру (под вечер)

6. и др. В настоящем уроке встречаются формы глаголов с суффиксами -q- и -pq-.

прошедшее время:

Ja zasnąłem dopiero o świcie, nad ranem. (6)

повелительное наклонение:

Jeżeli jesteś senny, to zaśnij jeszcze. (11)

Proszę, weź! (21)

Nie szukaj teraz swojego ręcznika, weź mój i zacznij się golić! (26)

8. и др. Вот еще группа глаголов с чередованием е : а в формах прошедшего времени (из текста):

leżeć — leżałem, leżaliśmy, leżeliśmy

mieć — miałem, mieliśmy, mieliśmy

myśleć — myślałem, myśleliśmy, myśleliśmy

podziąć — podziąłem, podziąaliśmy, podzieliśmy

widzieć — widziałem, widzieliśmy, widzieliśmy

zapomnieć — zapomniałem, zapomnieliśmy, zapomnieliśmy

14. В 1-ом лице ед. ч. и 3-ем лице мн. ч. глагола zapomnieć звук я твердый (поэтому нет буквы i):

zapomniaę, zapomnią

18. co drugi dzień

через день (см. урок 3)

По этому образцу:

co trzeci dzień	каждый третий день
co trzeci tydzień	каждую третью неделю
co drugi miesiąc	каждый второй месяц
co piąty człowiek	каждый пятый человек
co dziesiąty autobus	каждый десятый автобус

Известный Вам уже предлог do в словосочетании с существительным в роли главного слова имеет такое значение, как русский предлог „для” (надо переводить его русским „для” или прилагательным).

szcztoczka do zębów	зубная щетка
pasta do zębów	зубная паста
proszek do zębów	зубной порошок
przybory do golenia	бритвенный прибор
mydło do golenia	мыльная палочка
krem do golenia	крем для бритья
pasta do obuwia	крем для обуви
maszynka do golenia	безопасная бритва
chusteczka (chustka) do nosa	носовой платок
atrament do wiecznych piór	чернила для авторучек
szcztotka do ubrania	щетка для одежды (одежная щетка)

БЕЗЛИЧНЫЙ ОБОРОТ — НАСТОЯЩЕЕ ВРЕМЯ

В тех случаях, когда в русском языке употребляются формы страдательного залога или так называемые неопределенно-личные формы глагола (т.е. 3-е лицо мн. ч. без подлежащего), в польском языке употребляются безличные формы глаголов.

Безличная форма настоящего времени образуется с помощью частицы *się*, прибавляемой к форме 3-го лица ед. ч. настоящего времени невозвратного глагола. При этом глагол в безличной форме управляет тем же падежом, что и в личных формах, следовательно, переходные глаголы в безличной форме сохраняют при себе винительный падеж. Ср. следующие примеры в польском и русском языках:

On <i>rozpoczyna pracę o ósmej.</i>	Он начинает работу в восемь.
<i>Pracę (вин. пад.) rozpoczyna się o ósmej.</i>	Работа (им. пад.) начинается в восемь.
On <i>puszcza wodę.</i>	Он пускает воду.
<i>Puszczają się wodę.</i>	Пускают воду.
On <i>przesuwa tę rączkę.</i>	Он передвигает эту ручку.
<i>Przesuwa się tę rączkę.</i>	Эта ручка передвигается.

При отрицании, как и в личных конструкциях, винительный падеж прямого дополнения заменяется родительным.

<i>Sklepy otwiera się o siódmej.</i>	Магазины открываются в семь.
<i>Sklepów nie otwiera się o siódmej.</i>	Магазины не открываются в семь.

При замене единств. числа множественным форма глагола не изменяется.

Ср.: <i>Tu sprzedaje się chleb.</i>	Здесь продается хлеб (здесь продают хлеб).
<i>Tu sprzedaje się książki.</i>	Здесь продаются книги (здесь продают книги).

Практически от каждого глагола (переходного и непереходного) можно образовать безличную форму. Исключения составляют лишь возвратные глаголы.

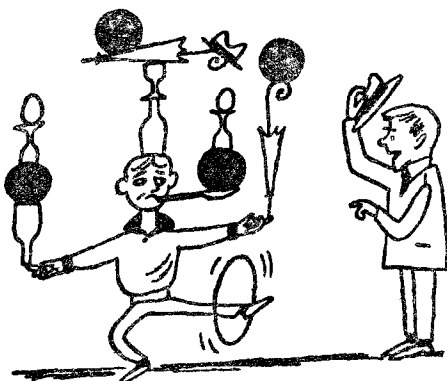
Примеры из текста:

Jak się zapala gaz? (22)
Przesuwa się rączkę, zapala gaz i puszcza wodę. (23)

Другие примеры:

Bilety sprzedaje się na trzy dni naprzód.
Po odejściu od kasy reklamacji nia przyjmuje się.
Nie jeździ się tramwajem bez biletu.
Za towar płaci się w kasie.
Często mówi się o sztuce nowoczesnej.

W Polsce produkuje się samochody.
 Tu mówi się po rosyjsku i po angielsku.
 Imiona własne pisze się dużą literą.
 W języku polskim często używa się form nieosobowych.

— Jak się to robi?

СОСТАВНОЕ БУДУЩЕЕ ВРЕМЯ II

Кроме известного Вам уже составного будущего времени, польский язык знает еще второй тип образования этого времени. Составное будущее время второго типа образуется с помощью форм будущего времени глагола *być* и формы 3-его лица *imiesłowного* времени соответствующего глагола.

ед. ч.		
м. род	ж. род	ср. род
będę chciał	będę chciała	—
będziesz chciał	będziesz chciała	—
będzie chciał	będzie chciała	będzie chciało

мн. ч.	
ж.-вещн. формы	лично-муж. формы
będziem ^v chcieli	będziemy chcieli
będziecie chcieli	będziecie chcieli
będą chcieli	będą chcieli

Оба типа будущего времени равноправны в польском языке, и между ними нет никакой разницы в значении. Можно лишь отметить, что они различаются в стилистическом отношении. Формы второго типа следует употреблять в вежливых разговорах и при вежливом обращении.

Надо заметить, что некоторые глаголы образуют лишь будущее время второго типа, например:

będę mógł	смогу
będę musiał	должен буду, мне нужно будет
będę chciał	нет эквивалента (иногда „захочу“)

В этой форме употребляются также все глаголы в сочетании с инфинитивом, например:

Będę się starał wrócić wcześniej.	Я постараюсь вернуться рано.
Będę się uczył jeździć na nartach.	Я буду учиться ходить на лыжах.
Będę próbował rozmawiać po polsku.	Я буду пробовать разговаривать по-польски.

Примеры употребления форм будущего времени (из текста):

- Będziesz miał wciąż nowe wrażenia i co wtedy? (9)
 Wtedy będę spał jak zabity. (10)
 Na tej półeczce będzie zawsze leżało twoje mydło. (15)
 Dziś wlo będę się golił. (18)
 Zaraz będziemy jedli śniadanie. (26)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Ответьте на следующие вопросы:

1. O której Tadek zbudził Włodka?
2. Czy Włodek golił się co dzień? (нет, через день)
3. Czy Włodek wziął ze sobą mydło do golenia i wodę kolońską? (забыл)
4. Czy pani bierze prysznic co dzień? (через день)
5. Czy pani (pan) kąpie się rano czy wieczorem? (вечером)
6. O której pani (pan) wstaje? (на заре)
7. Kiedy kładzie się pani spać? (в полночь)
8. O której godzinie wychodzi pani (pan) z domu do pracy? (без 15 девять)

II. От глаголов в скобках образуйте будущее время II-го типа:

1. Nie (мужчина, я — móc) wstać jutro wcześniej.
2. Czy państwo (хотеть) wrócić tu jeszcze?
3. Czy jutro nie (девушка, вы — mieć) czasu przyjąć do mnie?
4. (Женщины, мы — myśleć) zawsze o Warszawie.
5. Stąd państwo nic nie (видеть).
6. Czy panie teraz (jeść) obiad?
7. Nie (девушка и парни, мы — siedzieć) cały czas w Warszawie (zwiedzać) również inne miasta Polski.
8. Dziś nie (девушка, я — kąpać się).

- III. Прочитайте по-польски (в разговорном языке и официально):
10⁰⁵, 21¹⁵, 11³⁵, 18³⁰, 4⁴⁰, 12²⁰, 00⁰⁵, 21⁵⁰.
- IV. Из личных образуйте безличные предложения:
1. On zwykle wstaje o godzinie siódmej.
 2. Oni chowają koldrę, poduszkę i prześcieradło do tapczanu.
 3. Sprzątamy pokój wczesnym rankiem.
 4. Nakręcam zegarek rano lub w południe.
 5. Myjemy zęby nad umywalką.
 6. Oni jedzą obiad o godzinie drugiej.

16

LEKCJA SZESNASTA

1. Образование им. пад. мн. ч. личных существительных мужского рода.
2. Образование лично-мужских форм прилагательных.

WRAŻENIA Z TEATRU *)

1. — Dlaczego nie przyszłyście wczoraj wieczorem do kawiarni? Czekaliśmy na was prawie godzinę, od 20 (dwadzieścia) po szóstej do kwadrans po siódmej. Mieliśmy bilety do kina „Moskwa” na film *Mali muzycy*. Ten film dopiero niedawno wszedł na ekrany kin warszawskich.
2. — Bardzo was przepraszamy, że nie przyszliśmy do kawiarni. Przypadkowo byliśmy w Teatrze Polskim na sztuce Mickiewicza *Dziady*. Moi sąsiedzi nie mogli pójść do teatru i oddali nam swoje bilety. Przykro nam, że nie mogliśmy was uprzedzić.
3. — No cóż, nie będziemy się n'a was gniewać... Opowiedz, Maryjko, o swoich wrażeniach z teatru. Czy dobrze rozumiałaś tekst sztuki?
4. — Z początku nie bardzo. Gdy kurtyna uniosła się w górę, obserwowałam wszystko n'a raz: dekoracje, kostiumy aktorów, ich grę. To rozpraszało moją uwagę.

*) Текст записан на пластинке.

5. — Jakie miałyście miejsca?
6. — Byliśmy na parterze. Siedziałyśmy wprawdzie w ostatnim rzędzie, ale w Teatrze Polskim ze wszystkich miejsc dobrze widać scenę, a przez lornetkę można było doskonale obserwować grę aktorów.
7. — Jak grali aktorzy?
8. — Jestem zachwycona grą Gogolewskiego, wykonawcą roli Gustawa-Konrada. Inni artyści grali również znakomicie. Po każdym akcie publiczność gorąco ich oklaskiwała.
9. — Jak oceniasz grę polskich aktorek w tej sztuce?
10. — Barszczewska w roli Maryli zrobiła na mnie duże wrażenie, natomiast inne artystki grały przeciętnie. Jestem zadowolona, że widziałam tę sztukę. Gustaw-Konrad to jeden z moich ulubionych bohaterów. Polscy poeci XIX (dziewiętnastego) wieku stworzyli piękne postacie bohatera romantycznego.
11. — Czy podobał ci się Teatr Polski?
12. — Owszem. W przerwach oglądałam widownię, byliśmy z Olą w łóżach, na balkonie, w foyer... Jakie są jeszcze teatry w Warszawie?
13. — Filią Teatru Polskiego jest Teatr Kameralny. W obu występują ci sami artyści. Teatr Narodowy wystawia przeważnie sztuki klasyczne. Ciekawy, współczesny repertuar mają takie teatry, jak Teatr Dramatyczny i Teatr Współczesny. Są także teatry satyryczne. Ogółem w Warszawie jest ponad 20 (dwadzieścia) teatrów.
14. — Zdaje się, że dwadzieścia pięć. Przedwczoraj czytałem afisz z programem wszystkich teatrów warszawskich i naliczyłem ich chyba dwadzieścia pięć.
15. — Jutro kupimy bilety do Teatru Współczesnego. Właśnie teraz grają tam dramat Kruczkowskiego Niemcy.

[1. [пшышышычы] [фшздл] 2. [тэатршэ] [сo'шeдѣш] 3. [н'а еас] [оповец] [сфoиx] [тэкст] 4. [дэкарац'е кoстыюмы актoрyф] 7. [актoжы] 8. захвoцoнa] [инни] 9. [актoрэк] 10. [иннэ артысткi] [пшычeнтнe] [пoлцы пoзчi дзeвeтнaстeгo вeкy стфoжылi] 12. [фyа'e] 13. [тэатр кaмeрaлнy] [чi сaмi артышычы] [рeп'eртyар] [сaтырыч'шнэ] 14. [пшытф'шoрaй]

С Л О В А Р Ъ

afisz	афиша	posta	пост
akt	действие	ponad	свыше, больше
aktor	актер	postać	образ
aktorka	актриса	przeciętnie	средне
artysta	артист	przedwczoraj	позавчера
bohater	герой	przerwa	антракт
dekoracja	декорация	przeważnie	главным образом, преимущественно
doskonale	великолепно		
dramat	драма	przekro	жаль
ekran	экран	przypadkowe	случайно
filia	фильм	publiczność	публика
film	фильм, кинокар- тина	repertuar	репертуар
foyer (фуа'е)	фойе	romantyczny	романтический
gniewać się	сердиться	rozprasać	отвлекать
gra	игра	zad	ряд
kameralny	камерный	zaturczony	сатирический
kino	кинотеатр	zasiad	сосед
klasyczny	классический	stworzyć	создать
kurtyna	занавес	sztuka	пьеса
lornetka	бинокль	tekst	текст
łóża	ложа	ulubiony	любимый
muzyk	музыкант	unieść się	подняться
naliczyć	насчитать	uprzedzić	предупредить
na raz	сразу	uwaga	внимание
nabomiast	мо	w górę	вверх
oba	оба	widać	виден, -а, -о, -ы
obserwować	смотреть, наблю- дать	widownia	зрительный зал
oceniać	оценивать	wiek	век
ogółem	в общем	wykonawca	исполнитель
okłaskiwać	аплодировать	wystawiać	ставить
partier	партер	występować	выступать
		zasłuchany	восхищенный
		z rozłąką	сначала

ВПЕЧАТЛЕНИЯ О ТЕАТРЕ

1. Почему вы вчера вечером не пришли в кафе? Мы вас ждали почти час, с 20 минут седьмого до четверти восьмого. У нас были билеты в кинотеатр „Москва” на фильм „Маленькие музыканты”. Этот фильм только недавно вышел на экраны варшавских кинотеатров.
2. Извините нас, что мы не пришли в кафе. Случайно мы попали в Польский театр и смотрели спектакль „Дяды” Мицкевича. Мои соседи не могли пойти в театр и отдали нам свои билеты. Нам очень жаль, что мы не могли вас предупредить.
3. Ну что ж, не будем на вас сердиться. Расскажи, Марийка, о своих впечатлениях о театре! Ты хорошо понимала текст пьесы?
4. Сначала не очень. Когда поднялся занавес, я смотрела на все сразу: на декорации, костюмы актеров, на их игру. Это меня отвлекало.
5. Какие у вас были места?

6. Мы были в партере. Правда, мы сидели в последнем ряду, но в Польском театре с любого места хорошо видна сцена, а в бинокль можно было великолепно наблюдать игру актеров.
7. Как играли актеры?
8. Я восхищена Гоголевским, исполнителем роли Густава-Конрада. Другие артисты играли также великолепно. После каждого действия публика горячо аплодировала им.
9. Как ты оцениваешь игру польских актрис в этой пьесе?
10. Барщевска в роли Марыли произвела на меня большое впечатление, но другие артистки играли средне. Я очень рада, что смотрела этот спектакль. Густав-Конрад — это один из моих любимых героев. Польские поэты XIX века создали замечательные образы романтических героев.
11. Понравился ли тебе Польский театр?
12. Да. В антрактах я осматривала зрительный зал, мы с Олей были в ложах, на балконе, в фойе... Какие еще есть театры в Варшаве?
13. Филиал Польского театра — Камерный театр. В обоих выступают те же самые артисты. Национальный театр ставит главным образом классические пьесы. Интересный, современный репертуар в таких театрах как Драматический театр, театр Современник. Есть также театры сатиры. В общем в Варшаве свыше 20-ти театров.
14. Кажется, 25. Позавчера я читал сводную афишу с программой варшавских театров и насчитал их, кажется, 25.
15. Завтра мы купим билеты в театр Современник. Сейчас там идет драма Кручковского „Немцы“ *).

kino — кино
 — киотеатр

Film wszedł na ekrany.

Фильм вышел на экраны.

sztuka — пьеса
 — искусство
 — штука

być na sztuce

смотреть спектакль

przykro mi (ci, mu, jej и т. д.)

мне (тебе, ему, ей и т.д.) жаль

rozpraszać czyjąś uwagę

отвлекать кого-нибудь

parter — первый этаж
 — партер

* Пьеса была переведена на русский язык под заглавием „История одной семьи“.

być na parterze

быть в партере

obserwować, oglądać, patrzeć
przez lornetkęнаблюдать, осматривать,
смотреть в бинокль

artysta

артист

художник

robić (wywierać) na kim duże
wrażenieпроизводить на кого-нибудь
большое впечатление

przerwa

перерыв

антракт

grają, wystawiają sztukę
grają (wyświetlają) filmидет пьеса, ставят пьесу
идет фильм, демонстрируется
фильм

wrażenie z czego

впечатление о чем

wrażenia z teatru

впечатления о театре

wrażenia z podróży do Polski

впечатления о поездке
в Польшу

oklaskiwać co

аплодировать чему

Publiczność gorąco ich oklaski-
wała.Публика горячо аплодирова-
ла им.

КОММЕНТАРИЙ

1. Формы прошедшего времени от глагола *ić* и производных (*wyjść*, *wejść*, *przyjść* и др.) образуются след. образом:

ić — *szedłem*, *szałam*, *szyliśmy*, *szliśmy*

wejść — *wszedłem*, *weszłam*, *weszliśmy*, *weszliśmy*

wyjść — *wyszedłem*, *wyszałam*, *wyszliśmy*, *wyszliśmy*

przyjść — *przyszedłem*, *przyszłam*, *przyszyliśmy*, *przyszliśmy*

1. Конструкция с двумя предлогами: *od... do*, в составе которой имеются слова, обозначающие время, соответствует русской конструкции «с... до... (от... до...)».

Czekać od szóstej do siódmej.

Ждать с шести до семи.

Przedstawienie trwało od siódmej do pół do jedenastej.

Спектакль продолжался с семи до половины одиннадцатого.

1., 2. и др. Обратите внимание на встречающиеся в тексте урока женско-вещные формы прошедшего времени (когда говорится о Марийке и Оле, актрисах).

Dlaczego nie przyszyliście wczoraj wieczorem do kawiarni? (1)
 Bardzo was przepraszamy, że nie przyszyliśmy do kawiarni. (2)
 Przypadkowo byliśmy w Teatrze Polskim. (2)
 Przykro nam, że nie mogliśmy was uprzedzić. (2)
 Jakie miałyście miejsca? (5)
 Byliśmy na parterze. Siedzieliśmy w ostatnim rzędzie. (6)
 Inne artystki grały przeciętnie. (10)

2. Если хотите быть более вежливыми, добавляйте к известной Вам уже формуле извинения слово **bardzo** (очень):

Bardzo was przepraszamy.
Bardzo panią przepraszam(-y).
Bardzo pana przepraszam(-y)
Bardzo państwa przepraszam(-y).

5. Jakie miałyście miejsca? (= вопрос о том, хорошие ли у них были места),

но: **Które** krzesła państwo mają? Какие кресла?
W którym rzędzie? В каком ряду?

6. Еще одно чередование в группе существительных м. рода: **ą** : **ę**. (Пока Вы знакомы с двумя: 1) **ó** : **o**, 2) **e** : **o**ль **z**еука).

Основа с гласным **ą** выступает в форме им.(-вин.) пад. ед. ч. В других падежных формах — основа с гласным **ę**:

rząd — rzędu
 urząd — urzędu
 mąż — męża
 ząb — zęba
 błąd — błędu

Существительное: rząd — rządu (без чередования) имеет значение: правительство.

Этот тип чередования наблюдается также в группе существительных женского и ср. родов. Основа с гласным **ą** выступает в форме род. пад. мн. ч.:

gęka — gąk
 męka — mąk
 święto — święt

словаре это чередование отмечается следующим образом:

rząd м., (ę) род. -и, пр. -dzie
 święto ср., пр. -cie, род. мн. (ą)

6. Слова *widać* и *słychać* сочетаются с вин. пад. и не изменяются.

Ср.:	<i>nic nie widać</i>	ничего не видно
	<i>nic nie słychać</i>	ничего не слышно
	<i>widać scenę</i>	видна сцена
	<i>widać sceny</i>	видны сцены
	<i>słychać szum</i>	слышен шум

13. Числительное *oba, obie* склоняется как *pięć*, то есть во всех косв. падежах имеет окончание **-u** (см. таблицу на конце книги). В творит. пад. возможны две формы: *obu, oboma* (ж. род. *obema*).

13.	<i>ten sam</i>	тот же
	<i>ta sama</i>	та же
	<i>to samo</i>	то же
	<i>te same</i>	те же
	<i>ci sami</i>	те же (лично-мужская форма, см. ниже)

ОБРАЗОВАНИЕ ИМ. ПАД. МН. Ч. ЛИЧНЫХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО РОДА

Говоря об образовании формы им. пад. множественного числа имен существительных (см. уроки 2, 9), мы Вас предупредили, что все сказанное не касается существительных мужского рода, обозначающих лиц. В настоящем уроке Вы встречаетесь с этими формами впервые. Это типично польское явление, его нет в русском языке.

Легче всего усвоить образование лично-мужских форм от существительных с мягким конечным согласным основы, так как почти все они принимают известное Вам уже окончание **-e**. Но в отличие от всех охарактеризованных в 9-ом уроке существительных они получают это окончание только в им. пад.

<i>gość</i>	—	<i>goście</i>
<i>przechodzień</i>	—	<i>przechodnie</i>

Это окончание (**-e**) могут принимать также существительные с основой на *cz, rz, sz, ź, l*:

<i>dziennikarz</i>	—	<i>dziennikarze</i>
<i>obywatel</i>	—	<i>obywatele</i>

Гораздо сложнее образование им. пад. мн. ч. существительных с твердым согласным основы. Для них имеются в польском языке два окончания: 1) **-i(-y)**, 2) **-owie**. Пока мы займемся первым из них.

Прибавлению окончания **-i(-y)** сопутствует в определенных случаях изменение качества предшествующего согласного, а иногда и гласного основы:

sąsiad	— sąsiedzi	(d : dź и a : e)
milicjant	— milicjanci	(t : ć)
poeta	— poeci	"
artysta	— artyści	(st : ść)
mężczyzna	— mężczyźni	(zn : źń)

Если получившийся путем чередования согласный по фонетическим причинам не может сочетаться с -i (см. фон. п. 11), тогда прибавляем окончание -y:

aktor	aktorzy	(r : rz)
muzyk	muzycy	(k : c)
robotnik	robotnicy	"
kolega	koleżdy	(g ; dz)
Niemiec	— Niemcy	(без чередования согласных)
dozorca	— dozorczy	(без чередования)

Все нарицательные существительные с твердым согласным основы принимают окончание -y(-i) без изменения качества согласного.

Ср.:	teatr	— teatry	но	aktor	— aktorzy
	słownik	— słowniki		robotnik	— robotnicy
	aparat	— aparaty		milicjant	— milicjanci

Так же в склонении на -a:

kobieta	— kobiety	но	poeta	— poeci
---------	-----------	----	-------	---------

Лично-мужская форма им. пад. мн. числа отмечается в нашем словаре следующим образом:

aktor *м., мн.* -rzy

ОБРАЗОВАНИЕ ЛИЧНО-МУЖСКИХ ФОРМ ИМЕН ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ

Еще во втором уроке мы просили Вас запомнить, что форма им. пад. мн. ч. прилагательных с окончанием -e не сочетается с личными существительными м. рода.

Все выше охарактеризованные существительные сочетаются с особой формой прилагательного. Ее окончание — -i(-y), и ему сопутствуют разные изменения конечного согласного основы.

Примеры:

stary	starzy	(r : rz)
duży	duzi	(ź : ź)
cichy	cisi	(ch : ś)
polski	polscy	(k : c)
drogi	drodzy	(g : dz)

uparty	uparci	(t : ć)
młody	młodzi	(d : dź)
biały	białi	(t : l)

Эту форму образуют также местоименные прилагательные, порядковые числительные и причастия:

mój	moi	
sam	sami	(m : m')
inny	inni	(n : n')
jakí	jacy	(k : c)
ten	ci	(t : ć)
pierwszy	pierwsi	(sz : ś)
drugi	drudzy	(g : dz)

Сравните следующие сочетания и обратите внимание на различие в образовании форм им. пад. мн. ч.:

mei sąsiedzi	meje sąsiadki
ci sami mężczyźni	te same kobiety
polscy poeci	polskie poetki
inni artyści	inne artystki
młodzi artyści	młode artystki
dobrzy aktorzy	dobre aktorki
wszyscy koledzy	wszystkie koleżanki

Лично-мужская форма приводится нами в словаре. Следовательно, прилагательное в словаре отмечается следующим образом:

dobry, л.м. -rzy, нар. -rze

УПРАЖНЕНИЯ

I. Замените существительные женского рода личными существительными мужского рода, соответственно изменяя формы других слов:

1. W tej samej sztuce grały znakomite artystki.
2. Moje sąsiadki nie mogły pójść do teatru.
3. Te znane poetki spotkały się dziś z czytelnikami.
4. Moje znajome siedziały w trzecim rzędzie parteru.
5. Te stare nauczycielki zakończyły już pracę.
6. Sympatyczne urzędniczki wyszły z biura o godzinie trzeciej.
7. Te kobiety bardzo mi się podobały.

II. Образуйте лично-мужские формы следующих слов:

ten sam, taki sam, wielki, jaki, taki, który, mały, pierwszy, drugi, trzeci, wasz, piękny, przeciętny, ostatni, gorący, wysoki, niski, gruby, cienki, rosyjski, niemiecki, angielski, ciekawy, współczesny, stary.

III. Переведите на польский язык:

1. Мы посмотрели афишу с репертуаром кинотеатров.
2. В кинотеатре „Столица” демонстрируется польская картина „Поезд”.
3. Эта картина вчера вышла на экраны варшавских кинотеатров.
4. Какое впечатление произвела на вас (женщина и мужчина) эта пьеса?
5. Наши места были в партере, а наши товарищи пошли на балкон.
6. Они смотрели в бинокль.
7. В антракте мы (девушки) осматривали зрительный зал и фойе.
8. Мне очень жаль, что я опоздал.
9. Все время что-то меня отвлекало.
10. Она живет на первом этаже.
11. Мы очень извиняемся (обращаясь к женщинам), что не могли (мужчины) купить билетов в „Драматический театр”.

17

LEKCIJA SIEDEMNASTA

1. Имя числительное.
2. Образование степеней сравнения прилагательных.

ZAMELDOWANIE

1. — Jakie formalności należy załatwić w związku z naszym przyjazdem do Polski? W ambasadzie radzieckiej już byliśmy. Co jeszcze trzeba zrobić?
2. — Musimy was zameldować. Wypełnij, Maryjko, kartę meldunkową.
3. — Nie wiem, czy potrafię.
4. — Pomogę ci.
5. — Wczoraj Tadek też dał mi taką kartę i jeszcze jej nie wypełniłem. Czy Polacy wypełniają przy zameldowaniu inne karty niż cudzoziemcy?
6. — Tak, w Polsce są specjalne karty meldunkowe dla cudzoziemców. Jeśli wzięłeś tę kartę ze sobą, to siadaj i pisz razem z nami! Ja będę wpisywać dane Maryjki, a ty swoje.

7. — U góry należy wypełnić rubrykę „obywatelstwo”. Piszemy „radzieckie”.
Miejsce zameldowania: Warszawa, ulica Marszałkowska nr 58, mieszkania 10. Włódku, ty podaj adres Tadzka!
Punkt pierwszy: nazwisko i imiona.
8. — Jak się nazywam, wiesz. Imię mam tylko jedno: Maria.
9. — Data i miejsce urodzenia.
10. — 24 (dwudziesty czwarty) marca 1939 (tysiąc dziewięćset trzydziestego dziewiątego) roku. Urodziłam się w Moskwie.
11. — Jesteś ode mnie młodsza o dwa lata. A ty ile masz lat, Włódku?
12. — Jestem z was najstarszy. Mam 28 (dwadzieścia osiem) lat. Od ciebie jestem starszy o trzy lata, a od Maryjki o pięć lat. Maryjka jest z nas najmłodsza.
13. — Następny punkt: zawód.
14. — Nie mam jeszcze żadnego zawodu, jestem na razie studentką.
15. — Wpiszemy więc „studentka”, a ty, Włódku, pisz „aspirant”.
16. — Punkt czwarty: rodzaj paszportu.
17. — Jak należy wypełnić tę rubrykę?
18. — Należy podać, czy masz paszport dyplomatyczny, służbowy czy zwykły.
19. — Mamy oczywiście paszporty zwykłe.
20. — Zaczekaj chwilę, Olu! Muszę zajrzeć do paszportu. Tu jest taka olbrzymia ilość danych, że nie sposób wszystkich zapamiętać: numer paszportu, wizy, terminy ważności... Z tego wszystkiego pamiętam jedynie datę przekroczenia granicy.
- *
21. — Podaj jeszcze tylko miejsce zamieszkania, podpisz się i to już wszystko.
22. — Przypuszczałem, że wypełnienie takiej karty meldunkowej jest znacznie łatwiejsze.
23. — Tak, to chyba nawet trudniejsze niż wypełnienie ankiety paszportowej. Może dlatego, że wszystko wpisuje się tu w języku obcym.

24. — Nie, tu po prostu trzeba podać większą ilość danych.
 25. — Ależ nic podobnego. Tu ilość danych jest mniejsza. Nie ma na przykład takich punktów, jak kolor włosów, oczu, wzrost... Wiesz, Olu, w Moskwie, gdy Włodek otrzymał paszport, stał przed lustrem i przyglądał się swoim oczom i włosom.
 26. — Robiłem to tylko dlatego, żeby sprawdzić, czy urzędniczka właściwie określiła kolor oczu. Ale nie wiem. Raz wydawały mi się jaśniejsze, raz ciemniejsze.
 27. — Czy dziś jeszcze pójdziemy do biura meldunkowego?
 28. — Nie, jutro. Dziś biuro jest nieczynne.

HUMOR

- Mamusiu, ile lat ma nasz piesek?
 — Tyle samo, co ty.
 — To dlaczego nie umie jeszcze mówić?

* * *

- Gdy Zosia coś opowiada, zawsze musi przesadzić
 — A czy pytałaś ją, ile ma lat?

1. [залатфич] [э нашым] [тшэба] 2. [выпэлний] 5. [шыы замэдованю] [цубзожсемцы] 6. [спэцьялкэ] [вжэлышь] 7. [обыватэ'стфо] [мейсэ замэдованя] 8. [Мар'я] 10. [тышэньц джэвэньчэст тшыджэстэю джэвэньчэго] 11. [млогша] 12. [наймлогша] 13. [настэмны] 16. [тшэфарты] [рэдзай пашпорту] 17. [р'убрыкэ"] 18. [дыпломаты'шны] 20. [зайжэч] [шлюшьц даныт] [тэрмыны важношьчы] [пшыкратшэня] 22. [пшыпуш'шэалэм] [латфейшыэ] 24. [вэркшэ"] 25. [мейша] [на пшыклат] 26. [яшьмейшыэ] [чэмейшыэ]

С Л О В А Р Ъ

ambasada	посольство	łatwy	простой
ankieta	анкета	marzec	март
aspirant	аспирант	młody	молодой
biuro meldunkowe	паспортный стол	na razie	пока
cudzoziemiec	иностранец	naawisko	фамилия
dane	данные	niekupnu	не работает
data	дата	ebcy	иностранный
dyplomatyczny	дипломатический	obywatelstwo	гражданство
formalność	формальность	określić	определить
ilość	количество	otrzymać	получить
imię	имя	piesek	собачка
karta meldunkowa	бланк для прописки	podać	указать
	ки	podpisać się	расписаться
kolor	цвет	przekroczenie	переезд

prasaadzić	преувеличить	właściwie	правильно
przyglądać się	присматриваться	wpisywać	вписывать
przykład	пример	wypełniać	заполнять
rodzaj	вид	wypełnić	заполнить
rubryka	графа	wzrost	рост
slużbowy	служебный	w związku	в связи
termin	срок	zajrzeć	заглянуть
trudny	трудный	zrealizować	выполнить
w górę	вверх	zameldować	зарегистрировать
wrodzenie	рождение	zameldowanie	регистрация, прописка
wrodzić się	родиться	zamieszkanie	жительство
wzajemnie	взаимно	zwyczaj	обычай
ważność	действие	żaden	никакой
wiza	виза		

РЕГИСТРАЦИЯ

1. Какие формальности надо выполнить в связи с нашим приездом в Польшу? В советском посольстве мы уже были. Что еще надо сделать?
2. Мы должны вас зарегистрировать. Заполни, Марийка, бланк для прописки.
3. Не знаю, сумею ли.
4. Я помогу тебе.
5. Вчера Тадек дал мне тоже такой бланк, и я еще не заполнил его. Поляки при прописке заполняют другие бланки чем иностранцы при регистрации?
6. Да, в Польше есть специальные бланки для иностранцев. Если ты взял с собой этот бланк, садись и пиши вместе с нами. Я буду вписывать данные Марийки, а ты свои.
7. Вверху надо заполнить графу „гражданство“. Пишем „советское“... Куда прописывается (место прописки): Варшава, ул. Маршалковска д. 58, кв. 10. Володя, ты пиши адрес Тадека! Теперь пункт первый: фамилия и имена.
8. Мою фамилию ты знаешь. Имя у меня только одно: Мария.
9. Время и место рождения.
10. 24-ое марта 1939 года. Я родилась в Москве.
11. Ты моложе меня на два года. А сколько тебе лет, Володя?
12. Я старше вас обеих. Мне 28 лет. Я старше тебя на три года и старше Марийки на пять лет. Марийка самая молодая из нас.
13. Следующий пункт: профессия.
14. У меня еще нет никакой профессии, пока я студентка.
15. Тогда впишем „студентка“, а ты, Володя, пиши „аспирант“.
16. Пункт четвертый: вид заграничного паспорта.
17. Как надо заполнить эту графу?
18. Надо написать, какой у тебя паспорт: дипломатический, служебный или общегражданский.

19. У нас, конечно, общегражданские паспорта.
20. Подожди минутку, Оля! Я должен заглянуть в паспорт. Здесь еще такое огромное количество данных, что невозможно всех их запомнить: номер паспорта, визы, сроки действия. Из этого всего помню лишь дату переезда через границу...

*

21. Укажи еще только место жительства, распишись, и это уже все.
22. Я думал, что заполнение такого бланка для прописки гораздо проще.
23. Да, это, пожалуй, даже труднее, чем заполнение анкеты на заграничный паспорт. Возможно, потому, что все надо здесь вписывать на иностранном языке.
24. Нет, здесь просто надо указать больше (большее количество) данных.
25. Ничего подобного. Здесь данных меньше (меньшее количество). Нет, например, таких граф, как цвет волос, глаз, рост. Знаешь, Оля, в Москве, когда Володя получил паспорт, он стоял перед зеркалом и присматривался к своим глазам и волосам.
26. Я делал это лишь для того, чтобы проверить, правильно ли служащая определила цвет глаз. Но не знаю. Они казались мне то светлее, то темнее.
27. Мы пойдем в паспортный стол еще сегодня?
28. Нет, завтра. Сегодня паспортный стол не работает.

He masz lat?

Сколько тебе лет?

He pan ma lat?

Сколько вам лет?

He lat ma nasz piesek?

Сколько лет нашей собачке?

Mam dwadzieścia osiem lat.

Мне 28 лет.

— Ile masz lat?

nie sposób

невозможно

zawsze musi przesadzić

всегда преувеличивает

podpisywać się	расписываться
podpisywać się (na что-н.)	prenumerować

w języku obscym	на иностранном языке
-----------------	----------------------

wzrost	рост
wiek	возраст

przyglądać się czemu	присматриваться к чему
----------------------	------------------------

Przyglądał się swoim oczom
i włosom.Присматривался к своим гла-
зам и волосам.

КОММЕНТАРИЙ

2. Кроме глаголов с суффиксами *-ą-*, *-ną-* (см. урок 14) повелительное наклонение с помощью суффикса *-ij* (*-ijj*) образуют глаголы, на конце основы которых имеется стечение (два или больше) согласных:

(wypełnić)	wypełni	—	wypełnij
(spać)	śpi	—	śpij
(obejrzeć)	obejrzy	—	obejrzyj
(drwić)	drwi	—	drwiij
(upaść)	upadnie	—	upadnij

и другие

5. В настоящем уроке Вы встречаете еще два примера им. пад. мн. ч. личных существительных м. рода:

Polak	—	Polacy	(ср.: ptak	—	ptaki
sudzoziemiec	—	sudzoziemcy	pałac	—	pałace)

Одновременно обратите внимание на то, что названия национальностей пишутся с большой буквы:

Polak	—	Polka	(поляк — полька)
Rosjanin	—	Rosjanka	(русский — русская)
Amerykanin	—	Amerykanka	(американец — американка)
Anglik	—	Angielka	(англичанин — англичанка)
Francuz	—	Francuzka	(француз — француженка)
Niemiec	—	Niemka	(немец — немка)
Bułgar	—	Bułgarka	(болгарин — болгарка)

7. По-польски адрес пишется следующим образом:

Warszawa, ul. Marszałkowska (Nr) 58, m. 10
(ul. = ulica, m. = mieszkania (род. пад.))

8. У слова *imię* (имя) особое склонение (см. таблицу на конце книги):

род. пад.	<i>imienia</i>
им. мн.	<i>imiona</i>

Так же склоняется *ramię* (плечо) и некоторые другие.

25. Слова *oko* и *ucho* образуют особые формы род. пад. мн. ч.:

им. мн.	<i>oczy</i>	<i>uszy</i>
род. мн.	<i>oczu</i>	<i>usz</i>

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ

Теперь мы просим Вас усвоить по таблице на конце книги падежные формы количественных числительных вещно-женского типа (о лично-мужских мы будем говорить позже).

Все количественные числительные за исключением *dwa*(*dwie*), *trzy*, *sztęty* образуют лишь две формы: одну для именительного и винительного падежей и другую для остальных падежей. Лишь в творительном падеже, кроме формы с окончанием *-w*, возможна форма с окончанием *-oma*. Обе эти формы равноправны.

Здесь мы хотим обратить ваше внимание лишь на некоторые особенности в образовании форм косвенных падежей.

У числительных *siedem* и *ośm* появляется при склонении мягкость *m*:

<i>siedmiu</i>
<i>ośmiu</i>

У числительных *jedenaste* — *dziewiętnaste*, а также *dwadzieścia*, *trzydzieści* и *czterdzieści* чередуются согласные *ś* : *st*

jedenaste — *jedenasta*

Числительные *dwanaście*, *dwadzieścia* и *dwieście* склоняются в обеих частях:

<i>dwanaście</i>	—	<i>dwunasta</i>
<i>dwadzieścia</i>	—	<i>dwudziesta</i>
<i>dwieście</i>	—	<i>dwusta</i>

У числительных *pięćdziesiąt* — *dziewięćdziesiąt* чередуются гласные *ę* : *e* и согласные *t* : *ć*. Но они, в отличие от соответствующих русских числительных, склоняются лишь в одной части:

pięćdziesiąt — *pięćdziesiącia* (ср.: пятьдесят)

У числительных pięćset — dziewięćset склоняется только первая часть:

pięćset — pięćsiuset
sześćset — sześćsiuset

и т. д.

Все формы косвенных падежей даются в таблице числительных.

Как вы уже знаете, числительные dwa (dwie), trzy, cztery сочетаются с им. пад. мн. ч. существительных, например:

dwa lata
trzy lata
cztery lata

Все числительные, начиная с 5-и, сочетаются в им.-вин. пад. (как и в русском языке) с род. пад. мн. ч. существительного. В других падежах числительное согласуется с существительным

pięć lat
sześć lat

так же: *dwadzieścia jeden lat* (ср.: двадцать один год)

trzydzieści jeden lat (ср.: тридцать один год)

и т. д.

но: *dwadzieścia dwa lata*

„ *trzy lata*

„ *cztery lata*

Косвенные падежи:

род.	pięciu książek
дат.	pięciu książkom
твор.	pięciu (pięcioma) książkami
предл.	(o) pięciu książkach

род.	dwudziestu jeden książek
дат.	dwudziestu jeden książkom
твор.	dwudziestu jeden książkami
предл.	(o) dwudziestu jeden książkach

Так же как числительные, склоняются слова:

ile	— ilu	(сколько)
tyło	— tylu	(столько)
wiele	— wielu	(много)
parę	— paru	(несколько)
kilka	— kilku	(несколько)
kilkanaście	— kilkunastu	(больше десяти, от 11 — 19)
kilkadziesiąt	— kilkadziesiąciu	(несколько десятков)
kilkaset	— kilkuset	(несколько сот)

Их сочетаемость такая же, как числительных от 5-и.

Порядковые числительные склоняются, как имена прилагательные. Разница между польским и русским языками наблюдается в склонении составных порядковых числительных. В польском языке склоняются и единицы и десятки.

dwudziesty pierwszy — род. dwudziestego pierwszego
(двадцать первого)
дат. dwudziestymi pierwszymi
(двадцать первому)
и т.д.

rok tysiąc dziewięćset pięćdziesiąty dziewiąty
„ tysiąc dziewięćset sześćdziesiąty
„ tysiąc dziewięćset sześćdziesiąty pierwszy

Кiedy urodziła się Maryjka?

Dwudziestego czwartego marca tysiąc dziewięćset trzydziestego dziewiątego roku.

При обозначении даты порядковые числительные выступают в форме мужского рода, а не среднего (подразумевается „dzień”; в русском языке подразумевается „число”).

pierwszy maja	первое мая
piętnasty stycznia	пятнадцатое января
dwudziesty czwarty marca	двадцать четвертое марта
trzydziesty pierwszy lipca	тридцать первое июля

ОБРАЗОВАНИЕ СТЕПЕНЕЙ СРАВНЕНИЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ

Сравнительная степень прилагательных в польском языке образуется с помощью двух суффиксов: *-sz-* и *-ejsz-*. Суффикс *-sz-* принимают прилагательные, у которых на конце основы нет стечения согласных:

młody	— młodszy
stary	— starszy
cichy	— cichszy
ciekawy	— ciekawszy
głupi	— głupszy
tani	— tańszy

Его принимают также прилагательные с группами *rd, st* в конце основы:

twardy	— twardszy
prosty	— prostszy

Очень часто суффиксу *-sz-* сопутствует изменение качества согласных (и гласных) основы:

biały	—	bielszy	(l : ł и a : e)
wesoły	—	weselszy	(l : ł и o : e)
długi	—	dłuższy	(g : z)
gorący	—	gorętszy	(c : t и a : e)

При стечении согласных сравнительная степень образуется с помощью суффикса *-ejsz-*. Обратите внимание на смягчение основы (на письме знак смягчения *ł*) и возможные чередования:

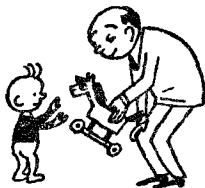
trudny	—	trudniejszy	(n : Ń)
łatwy	—	łatwiejszy	(w : w')
jasny	—	jaśniejszy	(sn : śń)
ciemny	—	ciemniejszy	(n : Ń)
ciepły	—	cieplejszy	(ł : ł')
dowcipny	—	dowcipniejszy	(n : Ń)
mądry	—	mądrzejszy	(r : rz)

Превосходящая степень образуется с помощью префикса *-naj-*, прибавляемого к формам сравнительной степени:

młodszy	—	najmłodszy
starszy	—	najstarszy
ciekawszy	—	najciekawszy
weselszy	—	najweselszy
dłuższy	—	najdłuższy
trudniejszy	—	najtrudniejszy

Запомните формы степеней сравнения прилагательных: **dobry, zły, duży, mały**.

dobry	zły	duży	mały
lepszy	gorszy	większy	mniejszy
najlepszy	najgorszy	największy	najmniejszy

dobry

lepszy

najlepszy

Прилагательные в сравнительной и превосходной степени изменяются по родам, падежам и числам:

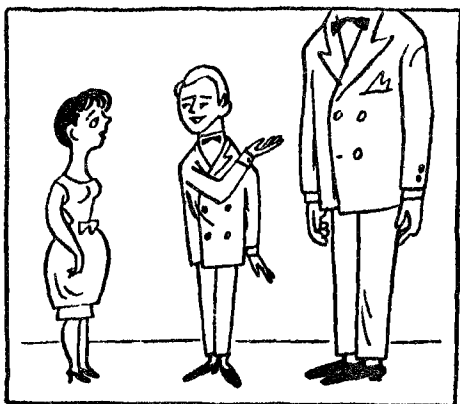
	ед. ч.		
	м. род	ср. род	ж. род
им. пад.	(naj)młodszy	(naj)młodsze	(naj)młodsza
род. пад.	(naj)młodszege	(naj)młodszege	(naj)młodszej
дат. пад.	(naj)młodszemu	(naj)młodszemu	(naj)młodszej

и т.д.

ин. ч.

	женско-вещные	лично-мужские
им. пад.	(naj)młodsze	(naj)młodzi
род. пад.	(naj)młodszych	(naj)młodszyeh
дат. пад.	(naj)młodszym	(naj)młodszym

и т.д.

— Oto jeden z największych poetów naszego miasta.

Конструкции с прилагательным в сравнительной степени в польском языке строятся иначе, чем в русском. Эквивалентом род. пад. является в польском языке конструкция

od + род. пад. (или niż + им. пад.)

ты моложе меня

jestes młodszy(-a) ode mnie (niż ja)

ты старше его

jestes starszy(-a) od niego (niż on)

Эквивалентом русской конструкции „на + вин. пад.“ является в польском языке не известная Вам еще до сих пор конструкция *o + вин. пад.*

Марийка моложе Володи на 5 лет.

Maryjka jest młodsza od Włodka o pięć lat.

Володя старше Оли на 3 года.

Włodek jest starszy od Oli o trzy lata.

Примеры форм сравнительной и превосходной степеней из текста:

Jesteś ode mnie młodsza o dwa lata. (11)

Jestem z was najstarszy. Od ciebie jestem starszy o trzy lata, a od Maryjki o pięć lat. Maryjka jest z nas najmłodsza. (12)

Przyпускаłem, że wypełnienie takiej karty meldunkowej jest znacznie łatwiejsze. (22)

Tak, to chyba nawet trudniejsze niż wypełnienie ankiety paszportowej. (23)

Tu trzeba podać większą ilość danych. (24)

Tu ilość danych jest mniejsza. (25)

Raz wydawały mi się jaśniejsze, raz ciemniejsze. (26)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

Ответьте на следующие вопросы:

1. Ile lat ma Maryjka?
2. Ile lat ma Ola?
3. Ile lat ma Włodek?
4. O ile lat Włodek jest starszy od Maryjki?
5. O ile lat Ola jest młodsza od Włodka?
6. O ile lat Maryjka jest młodsza od Oli?
7. Gdzie mieszka Maryjka?
8. Kim jest Maryjka? (русская)
9. Czym jest Maryjka? (студентка)
10. Kim jest Włodek? (русский)
11. Czym jest Włodek? (аспирант)
12. Kiedy i gdzie urodziła się Maryjka?
13. Obywatелем jakiego państwa jest Włodek?
14. Jakie paszporty mają Maryjka i Włodek?

II. Образуйте сравнительную и превосходную степени от выступающих в примерах прилагательных:

1. Ona ma ciemne oczy.
2. Oni są weseli.
3. One są wesole.
4. Ten mężczyzna jest dowcipny.
5. Te towary są tanie.

6. Przyglądam się ciekawemu rysunkowi.
7. Dzisiejszy dzień jest ciepły.
8. Wypełniam trudną ankietę paszportową.
9. Szukam ciekawej książki.
10. Język polski nie jest łatwy.

III. Образуйте нужные формы числительных:

1. Ona nie ma jeszcze (23 года).
2. Związek Radziecki istnieje (44 года).
3. Druga wojna światowa zakończyła się w (1945 год).
4. Dziś jest (31-08) lipca (1962 год).
5. Nie przeczytałem nawet (50 страниц).
6. Delegacja przyjechała (25 машин).
7. Ta powieść ma (несколько сот страниц).
8. Uczę się (несколько иностранных языков).
9. Konduktor wydał mi resztę z(e) (20, 50, 100 złotych).
10. Muszę dziś napisać list (два товарища).

18

LEKCJA OSIEMNASTA

1. Именит. пад. мн. ч. личных существительных мужского рода (продолжение).
2. Образование страдательных причастий прошедшего времени.
3. Страдательный оборот.

ZWIEDZAMY WARSZAWĘ *)

1. — Dziś jest piękna pogoda. Może pospacerujemy po ulicach Warszawy?
 2. — Dobrze. Pokażemy wam najciekawszą część miasta.
- *
3. — Zaczniemy od Placu Zamkowego! Przed nami kolumna Zygmunta. Na lewo ślady ruin Zamku Królewskiego. Od XVII wieku mieli tu swoją siedzibę królowie polscy.

*) Текст записан на пластинке.

W tym właśnie czasie stolica Polski została przeniesiona z Krakowa do Warszawy. Podczas ostatniej wojny światowej zamek został zburzony przez okupantów hitlerowskich.

4. — Marku, mówisz, jak zawodowy przewodnik!
5. — No, więc słuchajcie dalej! Pod Placem Zamkowym przebiega tunel trasy W—Z. Możemy zjechać na dół ruchomymi schodami.
6. — Ale po co? Przecież na Trasie W—Z już byliśmy. Chodźmy na Krakowskie Przedmieście!
7. — Ta część Warszawy powstała w XVII i XVIII wieku. Od pierwszej połowy XIX wieku koncentruje się tu życie kulturalne stolicy. Obok mieszczańskich kamieniczek i zabytkowych kościołów charakterystycznym elementem Krakowskiego Przedmieścia są pałace dawnej arystokracji. Na tym skwerze na lewo jest pomnik Mickiewicza.
8. — A co mieści się obecnie w tych pałacach?
9. — Tu jest Urząd Rady Ministrów, a naprzeciwko, w pałacu Potockich, Ministerstwo Kultury i Sztuki.
10. — Tamte domy pochodzą chyba z późniejszego okresu? Ich architektura jest zupełnie inna.
11. — Tak, one pochodzą z końca XIX wieku. Tu jest hotel, restauracja i kawiarnia „Bristol”.
Zbliżamy się teraz do Uniwersytetu.
12. — W roku 1958 (tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym ósmym) obchodziliśmy 140- (stoczerdziesto-) lecie istnienia Uniwersytetu Warszawskiego. Na tę uroczystość przyjechali do Warszawy znakomici profesorowie i wybitni uczeni z różnych krajów.
13. — Po przeciwległej stronie w pałacu Raczyńskich znajduje się teraz Akademia Sztuk Pięknych. Przejdźmy przez jezdnię!
Widzicie tę tablicę pamiątkową? W tym pałacu mieszkał Fryderyk Chopin.
14. — A to jest pomnik Kopernika i Pałac Staszica.
15. — Skąd wiesz, Maryjko?
16. — Znam już trochę Warszawę...

17. — Pomnik Kopernika został wzniesiony z inicjatywy Staszica.
18. — W Pałacu Staszica mieszczą się obecnie niektóre wydziały i instytuty Polskiej Akademii Nauk.
19. — Idziemy teraz ulicą Nowy Świat. W tym domu mieszkał Julian Tuwim.
20. — Zatrzymajmy się na chwilę! Widzicie tę tablicę wmurowaną w ścianę domu? W czasie okupacji w masowych egzekucjach ginęli pod ścianami domów bohaterowie walk o wolność i niepodległość.
21. — Czy ulice Krakowskie Przedmieście i Nowy Świat były zburzone w czasie wojny?
22. — Tak, prawie wszystkie domy zostały spalone przez faszystów. Przy odbudowie został całkowicie zachowany ich dawny styl.
23. — Mijamy skrzyżowanie ulic Nowego Świata i Alei Jerozolimskich. Ten duży, monumentalny gmach to Dom Partii.
24. — Ja już tu byłam z Olą zaraz następnego dnia po przyjeździe.
25. — Jak się nazywa ten plac?
26. — To Plac Trzech Krzyży. Maryjko, czy tę ulicę również znasz?
27. — Nie. Jeszcze tu nie byłam.
28. — To Aleje Ujazdowskie. Są tu trzy najstarsze parki stolicy: park Ujazdowski, Ogród Botaniczny i Łazienki. Na końcu ulicy znajduje się Belweder *).
29. — A w tych pałacach mieszczą się ambasady różnych państw.
30. — Czy pójdziemy dziś do Łazienek?
31. — Oczywiście. Pokażemy wam pomnik Chopina, pałac łazienkowski i królewski teatr letni.
32. — Co dziś jeszcze zwiedzimy?
33. — Mamy czas tylko do godziny trzeciej. Myślę, że dalsze zwiedzanie miasta odłożymy do jutra.

*) Belweder — дворец в классическом стиле, построенный в начале XIX века. Местопребывание конституционной главы государства (Председателя Государственного совета).

34. — A może przyjdziemy tu dziś jeszcze o zmroku zobaczyć uroczą o tej porze ulicę Warszawy — Agrykołę.

3. [от шедэмнастэго веку] [потфшас] 5. [гунэ] [грасы су-эст] [зъезач н'а дул] 6. [н'о цо] 7. [ф шедэмнастым и ошемнастым; джеветнастэго] [мештшаньских каменитшэн] [кошьчэлуф] [характэрстышным эл-мэнтэм] [арыстокрацьш] [скфэжэ] 8. [мешьчи ше^н абэцне] 9. [мини-стэрстоф] 10. [с пужьнейшэго] [архитэктуры] [инна] [с коньца джеветнастэго] [хотэл] [рэстаўрацья] [брысто] [унивэрсытэту] 12. [ф тышэня джевеньчэст пеньдзешентым усэм] [стофштэрдзестошэчэ] [ушшэни] 13. [по пшэчывшэглэй] [рафшыньских] [акадэмья] [шопэн] 14. [сташыца] 17. [э иницьятывы] 18. [акадэмьш] 19. [юльян] 20. [окупацьш] [гинэли] [бохатэрове] 22. [давын стыл] 23. [скшышоване] [алш срозшмских] [пар-тшш] 24. [настэмнэго] 26. [пшэц тшэх кшыжы] 28. [бэлэвэр] [паньстоф] [одложымы]

С Л О В А Р Ь

architektura	архитектура	odbudowa	реконструкция
charakterystyczny	характерный	odłożyć	отложить
ogłębienie	экзакуция, рас- стрел	okres	период
fascyzata	фашист	okupant	оккупант
ginać	погибать	pamiętkowy	мемориальный
gmach	здание	państwo	государство
hitlerowski	гитлеровский	plac	площадь
inicjatywa	инициатива	prochodzić	здесь: быть постро- енным
istnienie	существование	pod	у
jeźdnia	улица	połowa	половина
kolumna	колонна	pomnik	памятник
koncentrować się	сосредоточиваться	powstać	возникнуть
kościół	костел	przebiegać	проходить
kraj	страна	przeciwległy	противоположный
król	король	przejść	перейти
królewski	королевский	przenieść	перенести
krzyż	крест	przewodnik	экскурсовод
kulturalny	культурный	rada	совет
masowy	массовый	ruiny	руины, развалины
mieszkański	относящийся к го- рожанам	schody ruchome	эскалатор
mieścić się	помещаться	średziba	местопребывание
minister	министр	skrzyżowanie	перекресток
ministerstwo	министерство	skwer	сквер
na dół	вниз	spalić	сжечь
na lewo	налево	ślad	след
naprzeciwko	напротив	światowy	мировой
niepodległość	независимость	tablica	доска
obchodzić	отмечать, праздно- вать	tunel	туннель
obok	наряду	uczoney	ученый
obecnie	в настоящее время	uroczy	очаровательный
		uroczystość	торжество
		urząd	бюро, ведомство

walka	борьба	zamek	здесь: дворец
wmurować	вмуровать	zamkowy	дворцовый
wojna	война	zawodowy	профессиональный
wolność	свобода	zburzyć	разрушить
wybitny	выдающийся	zjechać	спуститься
wydział	отделение	zmrok	сумерки
wzniesić	воздвигнуть	życie	жизнь
zachować	сохранить		

ОСМАТРИВАЕМ ВАРШАВУ

1. Сегодня прекрасная погода! Погуляем по улицам Варшавы?
2. Хорошо. Мы покажем вам самую интересную часть города.
3. Начнем с Дворцовой площади. Перед нами колонна (короля) Сигизмунда. Налево следы руин Королевского дворца. Начиная с XVII века дворец был местопребыванием польских королей. Именно в это время столица Польши была перенесена из Кракова в Варшаву. Во время последней мировой войны дворец был разрушен гитлеровскими оккупантами.
4. Марк, ты говоришь, как профессиональный экскурсовод.
5. Слушайте дальше! Под Дворцовой площадью проходит туннель трассы В-3 (Восток-Запад). Можем спуститься вниз по экскалатору.
6. Но зачем? Ведь на трассе В-3 мы уже были. Пойдем на (улицу) Краковское Предместье.
7. Эта часть Варшавы возникла в XVII и XVIII вв. Начиная с первой половины XIX века здесь сосредотачивается культурная жизнь столицы. Наряду с домами горожан и историческими костелами характерным элементом Краковского Предместья являются дворцы бывшей аристократии. В этом сквере налево памятник Мицкевичу.
8. А что помещается теперь в этих дворцах?
9. Здесь Бюро Совета министров, а напротив, во дворце Потоцких, Министерство культуры и искусства.
10. Те дома были, вероятно, построены в более поздний период? Их архитектура совершенно другая.
11. Да, они были построены в конце XIX века. Здесь гостиница, рестораны и кафе „Бристоль”. Мы приближаемся теперь к университету.
12. В 1858 году мы праздновали 140-летие со дня основания Варшавского университета (существования университета). На торжество приехали в Варшаву знаменитые профессора и выдающиеся ученые из разных стран.
13. На противоположной стороне, во дворце Рачинских, находится теперь Академия художеств. Перейдем через улицу. Видите мемориальную доску? В этом дворце жил Фридерик Шопен.
14. А это памятник Копернику и дворец Сташица.

15. Ты откуда знаешь, Марийка?
16. Я уже немного знаю Варшаву.
17. Памятник Копернику был воздвигнут по инициативе Сташица.
18. В настоящее время во дворце Сташица помещаются некоторые отделения и институты Польской Академии наук.
19. Мы идем теперь по улице Новый Свят. В этом доме жил Юлиан Тувим.
20. Остановимся на минутку! Видите эту доску, вмурованную в стену дома? Во время оккупации в результате массовых экзекуций у стен домов погибали герои борьбы за свободу и независимость.
21. Улицы Новый Свят и Краковское Предместье были разрушены во время войны?
22. Да, почти все дома были сожжены фашистами. При реконструкции был полностью сохранен их прежний стиль.
23. Мы проходим перекресток улиц Новый Свят и Иерусалимская аллея. Это большое, монументальное здание — Дом Партии.
24. Я здесь уже была с Олей на следующий же день после приезда.
25. Какая это площадь?
26. Это площадь Трех Крестов. Марийка, эту улицу ты тоже знаешь?
27. Нет, здесь я еще не была.
28. Это Уяздовская аллея. Здесь три старейших парка столицы: Уяздовский парк, Ботанический сад и Лазенки. В конце улицы находится Бельведер.
29. А в этих дворцах помещаются посольства разных государств.
30. Мы пойдем сегодня в Лазенки?
31. Конечно, мы покажем вам памятник Шопену, Лазенковский дворец и королевский летний театр.
32. Что мы еще посмотрим сегодня?
33. У нас время только до трех. Я думаю, что дальнейшее осматривание города отложим на завтра.
34. А может быть, мы придем сюда еще в сумерки посмотреть очаровательную в эту пору улицу — Агриколу.

wiek возраст
век

przewodnik экскурсовод
путеводитель

ruchome schody эскалатор

po co? зачем?

pomnik Mickiewicza (род. пад.) памятник Мицкевичу
pomnik Kopernika (род. пад.) памятник Копернику

na skwerze в сквере, на сквере

państwo $\left\{ \begin{array}{l} \text{вы — обращение к женщине (-ам)} \\ \text{и мужчине (-ам)} \\ \text{государство} \end{array} \right.$

zaczynać od czego начинать с чего

Zacznijmy od Placu Zamkowego! Начнем с Дворцовой площади!

Od czego zacząć?

С чего начать?

walczyć o co бороться за что

walka o co борьба за что

bohaterowie walk o wolność i niepodległość герои борьбы за свободу и независимость

КОММЕНТАРИЙ

1. 13. Напоминаем, что предлог *po* в польском языке сочетается с предложным падежом. В настоящем уроке предлог *po* употреблен в функции, свойственной русскому предлогу „по”.

po + предл. пад. = *po* + дат. пад.

rozszereżować *po* ulicach

погулять *po* улицам

po przeciwległej stronie

po противоположной стороне

Другие примеры:

po całych dniach

po целым дням

po nocach

po ночам

chodzić *po* mieście

ходить *po* городу

po godzinie na dobę

po часу в сутки

2. 7. Вторая функция предлога *od* — его употребление при обозначении времени. С его помощью обозначается момент, с которого начинаем считать время. В этой функции предлог *od* является эквивалентом русского „с” (иногда „от”).

od + род. пад. = *s(ot)* + род. пад.

Od XVII wieku mieli tu swoją siedzibę królowie polscy.

Начиная с XVII века дворец был местопребыванием польских королей.

od pierwszej połowy XIX wieku	начиная с первой половины XIX в.
od dzieciństwa	с детства
od wczoraj	со вчерашнего дня
od 1959 roku	с 1959 года
od (chwili) zakończenia wojny	с момента окончания войны
od urodzenia	от рождения
od tego czasu	с тех пор
od pierwszej chwili	с первого момента
od (samego) rana	с (самого) утра

В этой функции он Вам уже известен и соединении с предложением **do** (см. урок 16):

od drugiej do czwartej	(с до ...)
od rana do wieczora	(с до ...)
od rana do nocy	(с/от до ...)

§. 20. В польском языке конструкция **w + предл. пад.** чаще, чем в русском языке, используется для обозначения времени:

w tym czasie	в это (то) время
w czasie okupacji	во время оккупации
w czasie wojny	во время войны
w naszych czasach	в наше время
w epoce socjalizmu	в эпоху социализма
w dniu pierwszego maja	в день 1-го мая
w tych dniach	на этих днях
w tym, przyszłym, ubiegłym tygodniu	на этой, будущей, прошлой неделе
w tym, przyszłym, ubiegłym miesiącu	в этом, будущем, прошлом месяце
w tym, przyszłym, ubiegłym roku	в этом, будущем, прошлом году
w roku 1958	в 1958 году
w XVII wieku	в XVII веке
w nocy	ночью
w zimie	зимой
w lecie	летом

§. 29. К известным Вам уже чередованиям в формах настоящего (будущего) времени глаголов II-го спряжения прибавьте еще одно **śc** : **zszc.**

mieścić się	— mieszczę się, mieścisz się, mieszczą się
złościć się	— zloszczę się, złościsz się, zloszczą się
mścić się	— mszczę się, mścisz się, mszczą się

10., 11. Конструкцию: **pochodzić z + существительное** со значением времени передаем на русский язык по-разному:

Tamte domy pochodzą chyba z późniejszego okresu.

Те дома были построены, вероятно, в более поздний период.

One pochodzą z końca XIX wieku.

Они были построены в конце XIX века.

Ta tradycja pochodzi z XII wieku.

Эта традиция восходит к XII веку.

Te zabytki pochodzą z XI wieku.

Это памятники XI века; эти памятники относятся к XI веку.

24. Для обозначения времени употребляется и польском языке также род. падеж:

następnego dnia po przyjeździe

на следующий день после приезда

pewnego dnia, pewnego razu

один раз, однажды

tego dnia

в этот день

tego ranka

этим утром

każdego tygodnia (=co tygodni)

каждую неделю

każdego roku (=co rok)

каждый год

Русскому языку известно лишь одно употребление родительного падежа со значением времени, т. наз. родит. даты, например:

Мы приехали в Варшаву двадцать первого июня.

Przyjechalіśmy do Warszawy dwudziestego pierwszego czerwca.

ИМ. ПАД. МН. Ч. ЛИЧНЫХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ МУЖСКОГО РОДА (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Возвращаемся к характеристике личных существительных мужского рода. Теперь мы займемся вторым окончанием им. пад. **-owie**. Это окончание принимает часть личных существительных, в основном слова, обозначающие должности, звания, титулы (но не все слова с таким значением), а также слова со значением родства.

Вообще трудно определить границы применения окончаний **-i (-y)** и **-owie**. Иногда даже одно и то же слово может принимать оба окончания. По этой причине мы приводим формы им. пад. мн. ч. личных существительных в словаре. Окончание **-owie** выступает в основном в словах с твердой основой, хотя встречаются отдельные примеры слов с мягкой основой (например, *uczeń — uczniowie*). Окончание **-owie** не вызывает никаких изменений в основе слова.

Примеры из текста:

król — królowie

profesor — profesorowie

bohater — bohaterowie и bohaterzy

Другие примеры:

minister	—	ministrowie
wódz	—	wodzowie
generał	—	generałowie
wróg	—	wrogowie
pan	—	panowie
ojciec	—	ojcowie
syn	—	synowie
mąż	—	mężowie
(но: brat	—	bracia)

Все эти слова, конечно, сочетаются с лично-мужскими формами прилагательных:

znakomity profesor	—	znakomici profesorowie
wielki bohater	—	wielcy bohaterowie
król polski	—	królowie polscy

Теперь, наконец, Вы знаете все формы обращения.

К женщине (девушке): **pani**

Czy **pani** chce zwiedzić Warszawę? (русск.: вы)

К нескольким женщинам (девушкам): **panie**

Czy **panie** chcą zwiedzić Warszawę? (русск.: вы)

К мужчине: **pan**

Czy **pan** chce zwiedzić Warszawę? (русск.: вы)

К нескольким мужчинам: **panowie**

Czy **panowie** chcą zwiedzić Warszawę? (русск.: вы)

К группе, в которой имеются мужчины и женщины: **państwo**

Czy **państwo** chcą zwiedzić Warszawę? (русск.: вы)

Обратите внимание на им пад. мн. ч. слова uczoney:

uczony — uczeni

ОБРАЗОВАНИЕ СТРАДАТЕЛЬНЫХ ПРИЧАСТИЙ ПРОШЕДШЕГО ВРЕМЕНИ

Страдательные причастия прошедшего времени образуются от глаголов совершенного вида следующим образом:

1) если глагол в инфинитиве оканчивается на -ać, отбрасывается -ć и прибавляется суффикс -n-:

zbudować	—	zbudowany
schować	—	schowany
dać	—	dany
zameldować	—	zameldowany

2) для глаголов II спряжения на *-ić* (*уć*) надо взять за основу I лицо ед. ч., отбросить *-ę* и добавить *-on-*:

<i>spalę</i>	— <i>spalony</i>
<i>zburzę</i>	— <i>zburzony</i>
<i>zniszczę</i>	— <i>zniszczony</i>
<i>zrobię</i>	— <i>zrobiony</i>
<i>zaproszę</i>	— <i>zaproszony</i>
<i>zaplącę</i>	— <i>zaplącony</i>
<i>zbudzę</i>	— <i>zbudzony</i>

3) для глаголов I спряжения (типа: *przenieść*, *przewieźć*, *spozrzeć*) надо взять за основу 3-е лицо ед. ч., отбросить *-e* и добавить суффикс *-on-*:

<i>przeniesie</i>	— <i>przeniesiony</i>
<i>przewiezie</i>	— <i>przewieziony</i>
<i>spozrzeje</i>	— <i>spozrzedzony</i>
<i>stłucze</i>	— <i>stłuczony</i>

СТРАДАТЕЛЬНЫЙ ОБОРОТ

С помощью этих причастий образуются формы прошедшего времени страдательного залога. В отличие от русского, в польском языке страдательные причастия от глаголов совершенного вида для образования форм страдательного залога сочетаются с двумя глаголами *zostać* и *być* (о различии в значении см. урок 29):

<i>został zaproszony</i>
<i>został zburzony</i>
<i>został przyniesiony</i>
<i>został spalony</i>

Русскому страдательному обороту с творительным исполнителя действия соответствует в польском языке конструкция

<i>przez + вин. пад.</i>

<i>został zaproszony przez kolegów</i>	был приглашен товарищами
<i>został zburzony przez okupantów</i>	был разрушен гитлеровскими оккупантами
<i>został przyniesiony przez listonosza</i>	был принесен почтальоном
<i>został spalony przez faszystów</i>	был сожжен фашистами

Примеры из текста:

Stolica Polski została przeniesiona z Krakowa do Warszawy. (3)

Zamek został zburzony przez okupantów hitlerowskich. (3)

Pomnik Kopernika został wzniesiony z inicjatywy Staszica. (17)

Правильно все дома были сожжены фашистами. (22)
 При реставрации остался полностью сохранился их старинный стиль. (22)
 Были ли разрушены улицы Краковское Предмесье и Новый Свет во время войны? (21)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Превратите действительный залог в страдательный:

1. Фашисты разрушили Варшаву.
2. Она сообщила Марийку.
3. Рабочие и инженеры советскому строили Дворец Культуры и Науки.
4. Публика высоко оценила игру актеров.
5. Эту повесть написал знаменитый писатель.
6. Коллекция Театра Современного представила драму Кручковского немцам.

II. Образуйте им. над. мн. ч. следующих слов:

оккупант, проводник, немец, француз, англичанин, солдат, поляк, актер, министр, механик, король, студент, продавец, пан, офицер, чиновник, посол, кондуктор.

III. Ответьте на следующие вопросы:

1. Где находится колонна короля Зигмунта?
2. В каком веке столица Польши была перенесена в Варшаву?
3. Где находится Министерство Культуры и Искусств?
4. Когда отметили 140-летие существования Университета Варшавского?
5. По инициативе какой организации был возведен памятник Копернику?
6. На какой улице находятся самые старейшие парки Варшавы?

IV. Переведите на польский язык:

1. С самого утра наши знакомые начали осматривать Варшаву.
2. Со вчерашнего дня они в Варшаве.
3. На будущей неделе Марийка и Володя поедут в Краков.
4. На следующий день после приезда Марийка была в театре.
5. Он работает с восьми до трех.
6. С момента окончания войны Польша строит социализм.
7. В наше время все борются за мир.
8. Во время войны поляки боролись за свободу и независимость.

LEKCJA DZIEWIĘTNASTA

JAN KNOTHE

A TU JEST WARSZAWA

(Fragment)

... Dnia piętnastego maja roku tysiąc dziewięćset czterdziestego piątego Inspektor znalazł się w Warszawie. Powiedzeniu „znalazł się w Warszawie” można by zarzucić odrobinę przesady.

... To, co widział z okien wagonu, nie było chyba Warszawą; przypominało... nie, właściwie nic nie przypominało. Płaskie, okopcone ściany. lekko wystrzępione u góry, i czarne dziury okien. Gdzieniedzie cudem ocalała od ognia, bezużyteczna rama okienna podkreślała pustkę...

Inspektor wyszedł z wagonu. Tłum ludzi ¹⁾ szedł w stronę miasta. Droga w niczym nie przypominała ²⁾ ulicy — tylko szlak, przypadkowo przetarty przez pagórkowaty teren. Jego splatające się ³⁾ z wielu ścieżek, przetykane kałużami pasmo prowadziło w kierunku ściany wypalonych domów...

Wbrew przewidywaniom tłum nie robił wrażenia „opłakującego ³⁾ gruzy ukochanej stolicy”. Wprost przeciwnie, był ruchliwy, gwarny i — o dziwo! — całkiem wesoły.

Przekupki, sławne warszawskie przekupki, trwały na posterunku. Ich pyskata indywidualność wypełniała w sposób zdecydowany całą przestrzeń placu. Reszta służyła jako tło ⁴⁾. Ale tło nie pozbawione swego kolorytu i siły wyrazu. Stroje były, mówiąc najskromniej ⁵⁾, przypadkowe. Noszono ⁶⁾ je ze swobodą i fantazją. Poza tym każdy prawie przechodzień dźwigał tobolek, walizę albo inny co dziwniejszy przedmiot. Obywatel w pasiastych pidżamowych spodniach i słomkowym kapeluszu paradował dzierząc pod każdą pachą wałek od kanapy. Dwie panienki w nieprzemakalnych płaszczach niosły stolik obrócony do góry nogami ⁷⁾, między którymi zwałona była piramida wszelkiego rodzaju gratów...

Zagospodarowują się — pomyślał Inspektor.

Szedł Grójecką i skreślił w Mochneckiego. Zupełna pustka i poporzelsko. Ludzie nie mieli tu czego szukać⁸)...

Dziki wino zieleniło się wspaniale na okopconych ścianach. W ogródkach kwiaty i krzewy, zostawione sobie samym, rozpleniły się w bezczelny sposób. Bujność roślinności podkreślała jeszcze bardziej pustkę tych miejsc...

Zbliżał się do Marszałkowskiej. Na Hożej z przyjemnością obejrzał nie zniszczony dom. Wprawdzie gdyby mu w czasach przedwojennych pokazano taką budę, skrzywiłby się z obrzydzeniem. Pocziwe domisko sterczało jakby zawstydzone tym, że nie spaliło się jak jego najbliżsi sąsiedzi. Poobijane też było niezgorzej. Ściany ospowate od gęstych śladów pocisków. Szyby częściowo wstawione, reszta okien pozatykana prowizorycznie. Ale stał na swoim miejscu, a z kominów szedł dym równiutki mi słupami...

Na Marszałkowskiej ruch był ogromny. Gdziekolwiek w podłatanych parterach widać już było sklepy. Czym tu handlują — zastanawiał się przybysz — i kto to kupuje, i za co? Handlowano⁶) właściwie wszystkim. Sklepy spożywcze, galanteryjne, antykwariaty... Parę lotnych księgarni na wózkach...

Zbaczał co chwila, porwany pasją zobaczenia wszystkiego od razu. To było jego miasto — beznadziejnie chore i wynędzniałe, niektórzy twierdzili nawet, że martwe. Martwe nie było na pewno. Co do tego⁹) był spokojny. Cóż... można nawet wszystkie budynki zburzyć, nawet miejsca po nich zaorać... Miasto tworzą ludzie, a ci powrócą na pewno. I wtedy — Inspektor mówił to sobie z naiwną dumą — wtedy przydamy się my, architekci.

Potrafimy przecież odtworzyć wszystko to, co było cenne, to, co zrosło się z nazwą Warszawa w nierozłączną całość. Toteż mimo całej przeraźliwości oglądanych widoków czuł się podniesiony na duchu. Nie było tak źle, jak mówiono⁶). Miasto jest zburzone, ale żyje, i to żyje dosyć intensywnie.

С Л О В А Р Ъ

antykwarjat	букинистический	ogródek	небольшой садик
architekt	магазин	okorony	закопченный
bezszelny	архитектор	osrowaty	в осипных
bezpodzielnie	нахальный	rasca	здесь: рука
bezpodzielny	безнадёжно	ragórkowaty	холмистый
brada	ненужный	rawienka	девушка
budynek	постройка	razadowac	выступать
buja	дом, здание	rawia	полосатый
całkiem	буйный, совсем	razem	сильное желание
całoc	целое	wiadamowy	полоса
szery	большой	ziaski	пешкомный
szk	чудо	rosiak	плоский
szkciowo	частично, отчасти	roscisly	свояд, пуля
szta	гордость	rodzajny	добрый
szteryc	держать	rodzajac	отрёмонтированный
sziki	дым	rodzajniak	на скорую руку
szyns	дыра	rodzajny	подчеркивать
szyns	тащить	rodzajac	пепелаше
szyns	галантерейный	rodzajac	здесь: пострадал
szyns	кое-где	rodzajac	увлечь
szyns	хлыв	rodzajac	пост
szyns	руины	rodzajac	суметь
szyns	шумный	rodzajac	слова
szyns	торговать	rodzajac	вернутья
szyns	индивидуальность	rodzajac	лишить
szyns	напряженный, не-	rodzajac	зак-как, временно
szyns	теневный	rodzajac	предмет
szyns	лужа	rodzajac	прохожий
szyns	диван	rodzajac	домовный
szyns	шляпа	rodzajac	торгаша
szyns	направленные	rodzajac	ужас
szyns	колотит	rodzajac	преувеличение
szyns	труба	rodzajac	пространство
szyns	хуст	rodzajac	проложный
szyns	слетка	rodzajac	здесь: ожидание
szyns	передвижной	rodzajac	присажив
szyns	мертвый	rodzajac	присогдаться
szyns	несмотря на	rodzajac	напоминать
szyns	название, имя	rodzajac	пустоте
szyns	непримокоемый	rodzajac	языкостый, острый
szyns	непорядочный	rodzajac	на язык
szyns	порядочно	rodzajac	остальное
szyns	перевёрнуть	rodzajac	растительность
szyns	отращение	rodzajac	разрастать, раз-
szyns	гражданин	rodzajac	множитск
szyns	сохраниться	rodzajac	полный (уменьш.)
szyns	сразу	rodzajac	выразительность
szyns	крупица	rodzajac	свернуть
szyns	восстановить, вос-	rodzajac	сжаться
szyns	создать	rodzajac	знаменитый
szyns	как ни странно	rodzajac	
szyns	огонь	rodzajac	

siomkowy	соломенный	widok	виденное, вид
siup	столб	wiele	много
spalić się	сгореть	wino	виноград
spodnie	брюки	wózek	повозка
spozycwscy	продовольственный	wspaniale	пышно
sterczoć	торчать	wstawić	вставить
strój	одежда	wyudźniały	истощенный
sweisty	своеобразный	wypalić	сжечь (внутри)
szlak	дорога	wystrzępiony	выщербленный
szyba	оконное стекло	wagopodagowywać	
ścieżka	тропинка	się	устраиваться
teren	местность, про- странство	wzorać	вспахать
tle	фон	wzruszyć	здесь: считать
tłum	толпа	wzstydzić	пристыдить
tobielek	узелок	wzwracać	сворачивать в сто- рону
toteż	поэтому	wzyscydowany	решиительный
trwać	быть	wzielenić się	зеленеть
twierdzić	утверждать	wziależć się	очутиться, ока- заться
tworzyć	создавать	wzostawić samym	предоставить са- мым себе
w góry	вверх	wzobio	срастись
wkochany	любимый	wzoznać się	здесь: вымылся
walek	валик	wzwalony	
wbrew	вопреки		

ЯН КНОТЕ

ВОТ ОНА ВАРШАВА

(Отрывок)

Пятнадцатого мая 1945 года инспектор очутился в Варшаве. „Очутился в Варшаве” можно было бы сказать лишь с некоторым преувеличением.

... То, что он видел из окон вагона, не было, пожалуй, Варшавой. Это напоминало... нет, собственно говоря, это ничего не напоминало. Плоские, закопченные, выщербленные стены и черные отверстия окон. Кое-где чудом сохранившаяся от огня ненужная оконная рама подчеркивала пустоту...

Инспектор вышел из вагона. Толпа народа направлялась к городу. Дорога ничем не напоминала улицу. Это была скорее дорога, случайно проложенная через холмистую местность. Она состояла из многих переплетающихся тропинок с бесконечными лужами и вела к стене сожженных домов...

Сверх всякого ожидания, толпа не производила впечатления „оплакивающей руины любимой столицы”. Напротив... она была полна движения, шумная и, как ни странно, веселая.

Торговки, знаменитые варшавские торговки были на своих постах.

Их характерная речь заполняла всю площадь... Одежда людей, мягко говоря, была случайной... Но носили ее непринужденно, даже франтовато. Притом почти каждый прохожий тащил узелок, чемодан или какой-нибудь еще весьма странный предмет. Какой-то гражданин в полосатых пижамных брюках и соломенной шляпе выступал, держа под каждой рукой валик от дивана. Две девушки в непромокаемых плащах несли столик, перевернутый вверх ногами. На нем высилась пирамида всякого хлама... Устраиваются, — подумал инспектор.

Он шел Груецкой и свернул на улицу Мохнацкого. Улица представляла собой сплошное гепелище. Людям нечего было здесь искать...

На закопченных стенах пышно зеленел дикий виноград. В небольших садиках буйно разрослись предоставленные самим себе цветы и кусты. Буйная растительность еще сильнее подчеркивала пустоту этих мест...

Он приближался к Маршалковской. На Хожей он с удовольствием заметил неразрушенный дом. Правда, если бы ему показали эту жалкую постройку до войны, он бы взглянул на нее с отвращением. Домишко торчал, будто стыдясь, что не сгорел вместе с ближайшими соседями. Но пострадал он порядочно. Стены были в оспинах от многочисленных следов пуль. Несколько оконных стекол было уже вставлено, остальные окна были кое-как заткнуты. Но дом стоял на своем месте, а из труб столбом поднимался дым...

На Маршалковской было большое движение. Кое-где, в отремонтированных на скорую руку первых этажах домов уже видны были магазины. Чем здесь торгуют? — размышлял приезжий. — И кто покупает, на какие деньги?

Впрочем, торговали всем: продовольственные магазины, галантерейные, букинистические... Несколько повозок с книгами...

Инспектор сворачивал с одной улицы на другую, увлеченный желанием увидеть все сразу. Это был его город, безнадежно больной, истощенный, даже мертвый, как утверждали некоторые. Но мертвым он во всяком случае не был. В этом отношении инспектор был спокоен. Что ж... Можно даже все дома разрушить и вспахать места, на которых они стояли... Но город создают люди, а они обязательно вернуться. И тогда, — инспектор говорил это себе с наивной гордостью, — тогда пригодимся мы, архитекторы. Мы ведь сумеем восстановить все ценное, все то, что неразрывно срослось с Варшавой. И поэтому, несмотря на ужасные разрушения, которые он видел, инспектор приободрился. Было не так плохо, как говорили. Город разрушен, но он живет, и притом живет напряженной жизнью.

1) tłum ludzi	толпа народа
2) w niczym nie przypominała	ничем не напоминала
3) splatający się opłakujący	сплетающийся (действ. прича- оплакивающий стия наст. вр.)
4) służyć jako ce	служить чем
5) mówiąc najskromniej	мягко говоря, сдержанно говоря
6) noszono handlowano mówiono	носили (безличные фор- торговали мы прошедшего говорили времени)
7) do góry nogami	вверх ногами
8) nie mieli tu czego szukać	ничего им было здесь искать
9) co do tego	в этом отношении

20

LEKCJA DWUDZIESTA

1. Винительный падеж множественного числа существительных.
2. Образование степеней сравнения прилагательных (продолжение).
3. Страдательные причастия настоящего времени.

NA KONCERCIE

1. Przed Filharmonią spacerują Ola, Maryjka i Włodek. Po upływie kilku minut podchodzi do nich Tadek w towarzystwie trzech osób: młodej dziewczyny i dwóch młodych mężczyzn.
2. Tadek: — Proszę, niech się państwo poznają — moi koledzy z redakcji: Ewa Barska, Andrzej i Mirek Urbanowicze — nasi goście z Moskwy.
3. Młodzi ludzie podają sobie ręce, wymieniają nazwiska, witają się.
4. Maryjka: — Bardzo mi przyjemnie poznać państwa — Czarużina.

5. Włodek; — Mnie również. Jestem Korolkow.
6. Ola: — Może wejdziemy do Filharmonii? Za kilka minut rozpocznie się koncert.
7. Tadek (do Oli i Maryjki): — Pozwólcie, że oddam wasze płaszcze do szatni.
8. Ola: — Jesteś bardzo uprzejmy, dziękuję.
9. Ewa: — Nie znam dokładnie programu dzisiejszego koncertu.
10. Tadek: — Solistą jest dziś pianista X.
11. Ewa: — To wiem. Wykona drugi koncert fortepianowy Chopina. Ale co usłyszymy poza tym?
12. Andrzej: — *Symfonię g-moll* Mozarta i *Symfonię pieśni*.
13. Maryjka: — Czyj to utwór?
14. Andrzej: — Serockiego.
15. Maryjka: — Nie znam żadnego utworu tego kompozytora.
16. Mirek: — Kupimy program, żeby się czegoś dowiedzieć o wykonywanych utworach i o kompozytorach.
17. Portier: — Czy państwo życzą sobie program? Proszę uprzejmie. Trzy złote pięćdziesiąt groszy.
18. Tadek płaci i bierze program.
19. Portier: — Dziękuję państwu.
20. Wszyscy wchodzi na salę. Maryjka, Ola i Włodek mają miejsca bliższe, w szóstym rzędzie, a pozostali — dalsze.
21. Maryjka: — Szkoda, żeśmy nie dostali miejsc obok siebie. Czy w Warszawie wszystkie koncerty symfoniczne cieszą się tak wielkim powodzeniem, że trudno na nie dostać bilet?
22. Ola: — Tak, zwłaszcza gdy w programie jest któryś z koncertów fortepianowych Chopina.
23. Włodek: — Chyba żaden polski kompozytor nie jest tak ceniony i uwielbiany przez Polaków, jak Chopin.
24. Maryjka: — Wydaje mi się, że nic piękniejszego, nic wspanialszego nad utwory Chopina nie słyszałam.
25. Ola: — Maryjko, usiądź na moim miejscu. Stąd będziesz dobrze widziała ręce pianisty. Czy wzięłaś program od Tadka?

26. Maryjka: — Tak, ale teraz nie zdążę już go przeczytać.
27. Na sali gasną światła. Orkiestra pod dyрекcją Stanisława Skrowaczewskiego rozpoczyna koncert *Symfonię g-moll* Mozarta.

W CZASIE PRZERWY

28. Włodek: — Nie widzę nikogo z naszych kolegów. Czyżby jeszcze byli na sali?
29. Ola: — Możliwe ... Poczekajmy chwilę!
30. Maryjka: — Niedawno orkiestra Filharmonii Warszawskiej była u nas w Moskwie.
31. Ola: — Czyś była wówczas na jakimś koncercie?
32. Maryjka: — Nie, nie dostałam biletu.
33. Włodek: — Przeważnie gdy przyjeżdżał z zagranicy jakiś zespół lub solista, nikomu z nas, ani Maryjce, ani mnie, nie udawało się kupić biletów. Nie mieliśmy czasu stać w kolejce.
34. Maryjka: — Dlatego bardzo chcę jeszcze pójść w Warszawie na kilka koncertów symfonicznych, kameralnych... A może w tym miesiącu będą również jakieś recitale? Chcę usłyszeć polskie śpiewaczki, polskich śpiewaków i wasze słynne skrzypaczki. Nigdy bezpośrednio ich nie słyszałam. Jeśli chodzi o polskich pianistów i pianistki, byłam tylko na recitalu Czerny-Stefańskiej.
35. Ola: — Jutro jest recital fortepianowy Reginy Smendzianki.
36. Maryjka: — W dniu recitalu nie dostaniemy biletów.
37. Ola: — Może jeden z moich kolegów będzie mógł postarać się dla nas o trzy bilety.
38. Maryjka: — Czy ten, z którym mnie wczoraj poznałaś?
39. Ola: — Tak. Jeszcze dziś zadzwonię do niego.
40. Włodek: — Widziałem afisze tego recitalu. Między innymi pianistka wykona te same trzy utwory, które usłyszeliśmy dziś na bis: *Poloneza fis-moll*, *Walca As-dur* i *Etiudę a-moll*.

41. Zbliżają się Ewa, Tadek i Urbanowicze.
42. Ola: — Gdzieście byli tak długo?
43. Tadek: — Szukaliśmy was gdzie indziej. Który z utworów granych na bis podobał się wam najbardziej.
44. Maryjka: — *Polonez fis-moll* i jeszcze jeden krótki utwór. Ten, który zaczynał się kilkoma pojedynczymi dźwiękami...
45. Tadek: — To *Etuda a-moll* Chopina. Moim zdaniem, taki utwór należy grać inaczej: tempo powinno być szybsze, uderzenie lżejsze. Ta uwaga dotyczy również trzeciej części koncertu.
46. Ewa: — Jestem tego samego zdania. Natomiast druga część koncertu wykonana była po mistrzowsku.
47. Mirek: — Ja najbardziej lubię słuchać muzyki współczesnej.
48. Ola: — A ja jej wcale nie rozumiem.
49. Mirek: — Ten, kto chociaż parę razy słyszał na przykład Prokofiewa, nie może go nie rozumieć i nie cenić.
50. Słysząc uderzenie gongu.
51. Tadek: — To już trzeci gong...
52. Portier: — Państwo będą łaskawi wejść na salę. Za chwilę druga część koncertu.

HUMOR

UZNANIE

Małą Zosię, córkę małżeństwa skrzypków pytają:

— Kto, według ciebie, gra lepiej, tatuś czy mamusia?

— Ojstrach.

POWOD

Do kasy sali kongresowej przed koncertem znanego pianisty wirtuoza podchodzi jakaś pani z synkiem.

— Ile kosztuje bilet w drugim rzędzie?

— Sto dwadzieścia złotych.

Pani zwraca się do synka:

— Słyszysz, ludzie płacą sto dwadzieścia złotych za bilet. Czy teraz nareszcie będziesz się uczył grać na fortepianie?

1. [фи́лармоньё^н] [ф товажыстфе тшэз осун] [мэ^ншт^нызын] 7. [позву-
че] [плашт^нэ до шатни] 11. [фортэпьяновы] [поз^а тым] 13. [ф^ныи то
утфур] 15. [жаднэго] [кожпозытора] 17. [порт^ньер] [пеньд^нжешэнт] 20. [на
са^нз^н] [б^нишшэ] 21. [н^а не] 22. [звлашт^на] [ктурышь] 25. [ушёнч] [рэнце
пьянисты] [вжселашь] 27. [дырэкц^ньё^н] [сымфоньё^н ге-мо^н Моцарта]
34. [камэра^нных] [рэчиталэ] [шьпева^ншки] [бэспошьрэднэ] 40. [полонэза
фис-мо^н валца ас-дур и эт^нюдэ^н а-мо^н] 43. [гд^нже 'инд^нжей] [найбард^нжей]
44. [поедыньт^ныки д^нжэвешаки] 45. [моим зданем] [шыпшэ удэжэне
лэжэйшэ] [ф^нлэ^ншьчи] 49. [хочяи парэ^н разы]

С Л О В А Р Ъ

a-moll	ла-минор	recital [рэчиталэ]	концерт солиста
As-dur	ла-бемоль-мажор	redakcja	редакция
cenić	ценить	sala kongresowa	зал конгрессов
chociaż	хотя бы	skrzypaczka	скрипачка
córka	дочка	skrzypek	скрипач
część	отделение, часть	słynny	знаменитый
dostać	достать	solista	солист
dotyczyć	касаться	symfonia	симфония
dyrekcja	управление	synek	сын
dźwięk	звук	szatnia	гардероб
etiuda	этюд	śpiewaczka	певица
filharmonia	филармония	śpiewak	певец
fis-moll	диез-минор	światło	свет
fortepian	рояль	tataś	папа
fortepianowy	фортепианный	tempo	темп
gasań	гаснуть	towarzystwo	общество
g-moll	соль-минор	udawać się	удаваться
gong	гонг	uderzenie	туше, удар
koncert	концерт	uprzejmy	вежливый, лю- безный
konstować	стоять	uwaga	замечание
małżeństwo	супруги	uwielbiać	любить, обожать
matka	мама	uznanie	признание
mężczyzna	мужчина	walc	вальс
orkiestra	оркестр	według	по
osoba	лицо, человек	wielki	большой
parę	несколько	wirtuoz	виртуоз
płacić	платить	witać się	здороваться
plaszcz	пальто	wykonać	исполнить
pojedynczy	отдельный	wymieniać	называть
polonez	полонез	zdanie	мнение
po mistrzowski	мастерски	zespół	ансамбль
postarać się	здесь: достать	zwłaszcza	особенно
po upływie	спустя	zwracać się	обращаться
powodzenie	успех	zyszczyć sobie	хотеть
powód	причина		
przeważnie	почти всегда		

НА КОНЦЕРТЕ

1. Перед филармонией прогуливаются Оля, Марийка и Володя. Несколько минут спустя, к ним подходит Тадек в обществе трех человек: молодой девушки и двух молодых мужчин.
2. Познакомьтесь, пожалуйста! Мои товарищи по редакции — Эва Барска, Андрей и Мирек Урбановичи — наши гости из Москвы.
3. Молодые люди подают друг другу руку, называют фамилии, здороваются.
4. Мне очень приятно познакомиться с вами. Чаругина.
5. Мне тоже. Корольков.
6. Может быть, войдем в филармонию! Через несколько минут начнется концерт.
7. Разрешите, я отдам ваши пальто в гардероб.
8. Ты очень любезен. Спасибо.
9. Я не знаю точно программы сегодняшнего концерта.
10. Солист сегодня — пианист N.
11. Это я знаю. Он исполнит второй концерт для фортепиано Шопена. Но что мы еще (кроме этого) услышим?
12. Симфонию соль-минор Моцарта и Симфонию песен.
13. Кто написал (чье) это произведение?
14. Сероцкий.
15. Я не знаю ни одной музыкальной пьесы этого композитора...
16. Давайте купим программу, чтобы узнать что-нибудь об исполняемых произведениях и композиторах.
17. Хотите купить программу? Пожалуйста... Три злотых пятьдесят грошей.
18. Тадек платит и берет программу:
19. Благодарю вас...
20. Все входят в зал. У Марийки, Оли и Володи места поближе, в шестом ряду, а у остальных — подальше.
21. Жаль, что мы не достали мест рядом. Все ли симфонические концерты в Варшаве пользуются таким большим успехом, что на них трудно достать билеты?
22. Да, особенно, когда в программе один из фортепианных концертов Шопена!
23. Ни одного, пожалуй, польского композитора поляки не ценят и не любят так, как Шопена.
24. Мне кажется, что я не слышала ничего прекраснее, ничего более замечательного, чем музыкальные произведения Шопена.
25. Марийка, сядь на мое место. Отсюда ты хорошо будешь видеть руки пианиста. Ты взяла программу у Тадека?
26. Да, но теперь я уже не успею прочитать ее.
27. В зале гаснет свет. Оркестр под управлением Станислава Скrowsачевского начинает концерт симфонией соль-минор Моцарта.

В АНТРАКТЕ

28. Я не вижу никого из наших товарищей. Неужели они ещё в зале?
29. Возможно. Подождем минутку!
30. Недавно оркестр Варшавской филармонии приезжал к нам в Москву.
31. Ты была тогда на каком-нибудь концерте?
32. Нет, я не достала билета.
33. Почти всегда, когда приезжал из-за границы какой-нибудь ансамбль или солист, никому из нас, ни Марийке, ни мне, не удавалось купить билеты. У нас не было времени стоять в очереди.
34. Поэтому я очень хочу пойти в Варшаве еще на несколько симфонических и камерных концертов... А не будет ли в этом месяце концертов кого-нибудь из солистов? Мне хочется услышать польских певцов, польских певцов и ваших знаменитых скрипачек. Я их никогда не слышала в концерте. Что касается польских пианистов и пианисток, то я была только на концерте Черны-Стефанской.
35. Завтра концерт Регины Смендзянки.
36. В день концерта мы не достанем билетов.
37. Возможно, что один из моих товарищей сможет достать для нас три билета.
38. Тот, с которым ты меня вчера познакомила?
39. Да. Еще сегодня я позволю ему.
40. Я видел афиши этого концерта. Среди других произведений пианистка исполнит те же три произведения, которые мы слышали на бис: полонез диез-минор, вальс ла-бемоль-мажор и этюд ла-минор.
41. Подходят Эва, Тадек и Урбановичи.
42. Где вы были так долго?
43. Мы вас искали в другом месте. Какое из произведений, исполненных на бис, понравилось вам больше всего?
44. Полонез диез-минор и еще одно короткое произведение. То, которое начиналось несколькими отдельными звуками...
45. Это этюд ла-минор Шопена. По-моему, такое произведение надо играть иначе: темп должен быть быстрее, туше легче... Мое замечание касается также третьей части концерта.
46. Я того же мнения. Но зато вторая часть концерта была исполнена мастерски.
47. Я больше всего люблю слушать современную музыку.
48. А я ее совсем не понимаю...
49. Тот, кто хотя бы несколько раз слышал, например, Прокофьева, не может не понимать и не ценить его.

50. Слышен удар гонга.
 51. Это уже третий гонг.
 52. Будьте добры войти в зал! Сейчас (через минуту) начнется второе отделение концерта.

po upływie kilku minut	}	несколько минут спустя, че- рез несколько минут
po kilku minutach		

так же:

po upływie godziny, kilku godzin (po godzinie, po kilku godzinach)
 po upływie tygodnia (po tygodniu)
 po upływie miesiąca (po miesiącu)
 po upływie roku (po roku)

osoba	человек, лицо
trzy osoby	три человека
pięć osób	пять человек

и т.д.

w towarzystwie trzech osób	в обществе (в сопровождении) трех человек
w towarzystwie pięciu osób	в обществе пяти человек
podawać sobie ręce	подавать (протягивать) друг другу руку

na salę, na sali	в зал, в зале
------------------	---------------

cieszyć się powodzeniem moim zdaniem	пользоваться успехом по-моему
jego zdaniem	по его мнению
ich zdaniem	по их мнению
być tego samego zdania	быть того же мнения
na przykład	например
jeśli chodzi o (+ вин. пад)	что касается (+ род. пад.)
niech pan(i) będzie łaskaw(a)	будьте любезны
niech państwo będą łaskawi	

starać się o co	хлопотать о чем, стараться
-----------------	----------------------------

Będzie mógł postarać się o trzy bilety. Сможет достать три билета.

dzwonić (telefonować) do kogo	звонить (телефонировать) кому
-------------------------------	-------------------------------

Zadzwonię dzisiaj do niego. Сегодня я ему позвоню.

śłuchać czego	слушать что
---------------	-------------

Lubię słuchać muzyki współczesnej. Я люблю слушать современную музыку.
 Słucham koncertu. Я слушаю концерт.

КОММЕНТАРИЙ

1. Родит. пад. мн. числа существительных мужского рода на -а образуется с помощью окончания -ów:

artysta — artystów
 poeta — poetów
 kolega — kolegów

исключение:

mężczyzna — mężczyzn

17. Слово *przejście* (вежливо) в обороте:

proszę przejście

подчеркивает вежливость обращения и употребляется лишь тогда, когда кому-нибудь что-нибудь вручается.

21, 25. и др. Личные окончания 2-го л. ед. ч., 1-го и 2-го л. мн. ч. прошедшего времени могут отрываться от глагольной формы и присоединяться к другим словам. Чаще всего они присоединяются к вопросительным и относительным словам, к союзам и к личным местоимениям. Это явление типично не только для разговорного языка, но в разговорном языке оно наблюдается особенно часто. Обороты с окончаниями, отделившимися от глагольных форм, считаются более естественными.

Примеры из текста:

Szkoda, żeśmy nie dostali miejsc obok siebie. (21)
 (ср.: Szkoda, że nie dostaliśmy miejsc obok siebie.)

Czyś była wówczas na jakimś koncercie? (31)

Gdzieście byli tak długo? (42)

Другие примеры:

Dlaczegoś się spóinił?

Kiedyście przyjechali?

Gdyśmy wrócili do domu, nikogo już nie było.

Coś ty zrobił!

Wyście to zrobili!

Po cośmy się tego uczyli?

Tyś jeszcze tego nie zrobił?

Слово, к которому присоединяется личное окончание, сохраняет свое прежнее ударение.

Ki'edyście, p o cośmy, dlacz'egoście и др.

22. В отличие от русского языка, в польском языке от слова *który* (который) образуется неопределенное местоимение:

który — *któguś* (какой-нибудь, один из)

23. Местоимения *nikt*, не склоняются так же, как: *kie*, со

род. *nikogo*, *niczego*

дат. *nikomu*, *niczemu* и т.д.

Когда местоимения *nikt*, не выступают в сочетании с предлогами, не отделяется от остальной части слова. Сравните:

do nikogo dziś nie będę dzwonił

никому я сегодня не буду звонить

z nikim tam nie pójdę

ни с кем я туда не пойду

od nikogo nic nie brałem

ни у кого я ничего не брал

na nie nie chcę patrzeć

ни на что я не хочу смотреть

o nikym nie chcę rozmawiać

ни о чем я не хочу говорить

w nikym nie chciał mi pomóc

он ни в чем не хотел мне помочь

33, 44, 49. *ten* (ta, to) = этот (эта, это),

но перед придаточным предложением *ten* = тот.

Czy *ten*, z *którym* mnie wczoraj zapoznałaś?

Тот, с которым ты меня вчера познакомила?

Ten, *który* zaczął się kilkoma pojedynczymi dźwiękami.

Тот, который начинался несколькими отдельными звуками.

Ten, *któ* chociaż parę razy słyszał na przykład Prokofiewa...

Тот, кто хотя бы несколько раз слышал, например, Прокофьева...

40. В польском языке, а выражениях:

grać poloneza

grać walca

grać fokstrota

а также: tańczyć poloneza
tańczyć walca
tańczyć fokstrota и др.

винительный падеж совпадает с родительным.

49. Форма род. пад. мн. ч. слова *raz* совпадает с формой им. пад. мн. числа. Сравните:

<i>dwa (trzy, cztery) razy</i>	два (три, четыре) раза
<i>pięć razy</i>	пять раз
<i>dziesięć razy</i>	десять раз
<i>sto razy</i>	сто раз

ВИНИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (kogo? co?) МН. Ч. СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

В польском языке почти во всех случаях винительный падеж мн. ч. существительных всех родов совпадает с именительным. Исключение представляют лишь личные существительные мужского рода, винительный падеж которых совпадает с родительным. В этом заключается отличие польского языка от русского, в котором все одушевленные существительные образуют форму винительного падежа, совпадающую с родительным.

В польском языке винит. = родит. не выступает ни у одушевленных существительных женского рода, ни у одушевленных существительных мужского рода, не обозначающих лиц. Присмотритесь к следующим примерам.

примеры из текста

(34) Chcę usłyszeć polskie śpiewaczki (вин. = им.), polskich śpiewaków (вин. = род.) i wasze słynne skrzypaczki (вин. = им.).

(34) Jeśli chodzi o polskich pianistów (вин. = род.) i pianistki (вин. = им.)...

Как видно из приведенных примеров вин. пад. одушевленных существительных женского рода совпадает с именительным.

Другие примеры:

Przepraszam panów. (вин. = = род.) Przepraszam panie. (вин. = им.)

Proszę panów. (вин. = род.) Proszę panie. (вин. = им.)

Ср.: Pytam kolegów.

Pytam koleżanki.

Widzę mężczyzn.

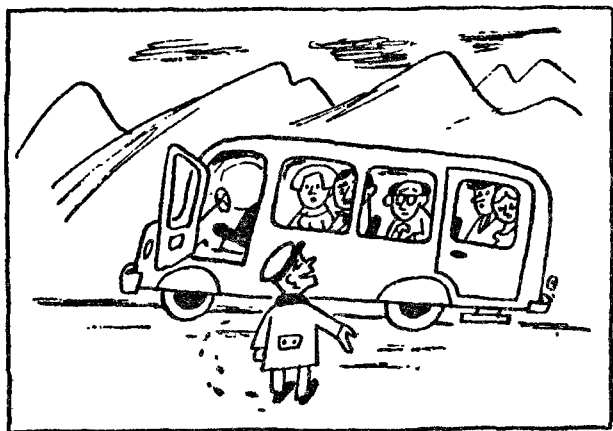
Widzę kobiety.

Znam Polaków.

Znam Polki.

Została zaproszona przez znajomych.

Została zaproszona przez znajome.

— Zapraszam panie na spacerek, a panów do pchania wozu.

В ед. ч. в польском языке, так же как и в русском, вин. пад. всех одушевленных существительных мужского рода (кроме слов на -а) совпадает с родительным.

Ср.: Widzę konduktora.

— Widzę psa.

Widzę studenta.

— Widzę oria.

Во мн. ч. это касается лишь личных существительных:

Ср.: Widzę konduktorów.

— Widzę psy.

Widzę studentów.

— Widzę orły.

Лично-мужские формы винит. пад. заменяются местоимением в форме *ich* (*nich*), все остальные — *je* (*nie*):

Ср.: Pytam kolegów.

— Pytam ich.

Pytam koleżanki.

— Pytam je.

Jestem zaproszona przez znajomych. — Jestem zaproszona przez nich.

Jestem zaproszona przez znajome. — Jestem zaproszona przez nie.

Patrzę na studentów.

— Patrzę na nich.

Patrzę na orły.

— Patrzę na nie.

Zwiedzam miasta.

— Zwiedzam je.

Oglądam domy, sklepy

— Oglądam je.

В русском языке во всех случаях, конечно, „их”, так как двух форм у местоимения нет.

ОБРАЗОВАНИЕ СТЕПЕНЕЙ СРАВНЕНИЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНЫХ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Сравнительная степень прилагательных на *-k-*, *-ok-*, *-ek-* образуется также с помощью суффиксов *-sz-* или *-ejsz-* (см. урок 17), но при образовании сравнительной степени они утрачивают *-k-*, *-ok-*, *-ek-*

krótki	—	krótszy
prędko	—	prędszy
plytko	—	plytszy
słodki	—	słodszy
gładki	—	gładszy
brzydki	—	brzydszy
ciężki	—	cięższy
głęboki	—	głębszy
szeroki	—	szerszy
daleki	—	dalszy

Прибавлению суффикса сравнительной степени могут сопутствовать изменения звуков в корне:

<i>ś : ż</i> (произн. [ш])	niski	—	niższy	[нишшы]
	wysoki	—	wyższy	[вышшы]
	bliski	—	bliższy	[блишшы]
<i>ą : ę, s : ż</i>	wąski	—	węższy	
<i>n : Ń</i>	cienki	—	cieńszy	

От слова *lekki* сравнит. степень *lżejszy*.

Превосходная степень образуется от форм сравнительной степени с помощью префикса *naj-*:

krótszy	—	najkrótszy
niższy	—	najniższy

Напоминаем, что формы сравнительной и превосходной степеней в польском языке склоняются.

Примеры из текста:

(20) *Maryjka, Ola i Włodek mają miejsca bliższe, a pozostali — dalsze.*

(45) *Tempo powinno być szybsze, uderzenie lżejsze.*

Другие примеры:

To opowiadanie jest za długie.

Znajdź coś krótszego.

Kar się przy brzegu. Nie pływaj na głębszą wodę.

W Warszawie nie ma gmachów wyższych od Pałacu Kultury i Nauki.

Przy bliższej znajomości ten człowiek zyskuje.

Daj mi tę cięższą walizkę, a weź tamtą lżejszą.

Этот рассказ длинен. Найди что-нибудь покороче.

Купайся у берега. Не выплывай на более глубокую воду.

В Варшаве нет более высоких зданий, чем Дворец культуры и науки.

При более близком знакомстве с ним этот человек выигрывает.

Дай мне этот (более) тяжелый чемодан, а возьми тот полегче.

СТРАДАТЕЛЬНЫЕ ПРИЧАСТИЯ НАСТОЯЩЕГО ВРЕМЕНИ

Страдательные причастия настоящего времени образуются от глаголов несовершенного вида. Но в отличие от русского языка, польские причастия этого типа по образованию ничем не отличаются от причастий прошедшего времени (т.е. причастий образуемых от глаголов сов. вида, см. урок 18).

Ср.: (наст. вр.)	wykonuwać	—	wykonuwany	(исполняемый)
(прош. вр.)	wykonać	—	wykonany	(исполненный)
(наст. вр.)	roznać	—	roznawany	(познаваемый)
(прош. вр.)	roznać	—	roznany	(познанный)
	znać	—	znany	
	brać	—	brany	
	uwielbiać	—	uwielbiany	
	grać	—	grany	
	plącać	—	plącony	
	rządzić	—	rzadzony	
	cenić	—	ceniony	
	mówić	—	mówiony	
	prosić	—	proszony	
	niesić	—	niesiony	
	wieźć	—	wieziony	

В отличие от русского языка, страдательные причастия настоящего времени выступают в предложении не только как определения, но также (подобно страдательным причастиям прошедшего времени) — как составная часть сказуемого страдательных конструкций. Страдательные конструкции с причастиями настоящего времени образуются при помощи вспомогательного глагола *być*.

To osiedle jest budowane przez członków spółdzielni mieszkaniowej.	Этот поселок строится членами жилищного кооператива.
Ten utwór jest wykonywany przez znakomitego pianistę.	Это музыкальное произведение исполняется знаменитым пианистом.
W piątki transmitowane są koncerty z sali Filharmonii Narodowej.	По пятницам транслируются концерты из зала Национальной филармонии.
Wniosek był kilkakrotnie dyskutowany.	Предложение обсуждалось несколько раз.
Począwszy od jutra codziennie będą organizowane wycieczki w góry.	Начиная с завтрашнего дня каждый день будут организовываться экскурсии в горы.

В функции определения:

Wydarzenia opisywane w tej książce są jedynie fikcją literacką.

События, описываемые в этой книге, — это только литературный вымысел.

Wydawane w języku rosyjskim pismo „Polska” cieszy się dużym zainteresowaniem.

Издаваемый на русском языке журнал „Польша” вызывает большой интерес.

Примеры из текста:

(23) Chyba żaden polski kompozytor nie jest tak ceniony i uwielbiany przez Polaków, jak Chopin.

В функции определения:

(16) ... żeby dowiedzieć się czegoś o wykonywanych utworach.

(43) Który z utworów granych na bis podobał się wam najbardziej?

Примечание: в польском языке страдательный оборот употребляется гораздо реже, чем в русском языке. В тех случаях, когда исполнитель действия не обозначен, чаще всего употребляются безличные конструкции.

УПРАЖНЕНИЯ

I. Переведите на польский язык:

1. Он старается получить заграничный паспорт на поездку в Польшу.
2. Они (девушки) будут мне звонить завтра после обеда.
3. Меня спрашивают о моих впечатлениях о поездке в Советский Союз.
4. Мы (женщины и мужчины) слушали концерт камерной музыки.
5. Через час на заседании осталось лишь несколько человек.
6. Я придерживаюсь другого мнения.
7. Гастроли Польского театра пользовались большим успехом.
8. Делегация состояла из 23 человек.

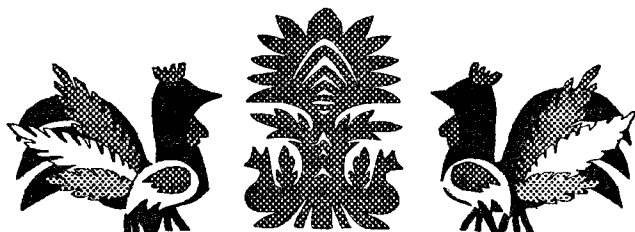
II. Замените отрицательные предложения утвердительными, изменяя соответственно формы существительных:

1. Nie słuchałam bezpośrednio koncertów polskich pianistek.
2. Nie rozumiałem tych kobiet.
3. Nie poznaję granych teraz utworów.
4. Nie proś przechodniów o informację.
6. Nie pytaj milicjantów.
6. Nie znam Rosjanek.
7. Nie widzę rąk pianisty.
8. W tym sklepie nie sprzedają się ryby.

III. В образованных вами утвердительных предложениях замените существительные местоимениями.

IV. От глаголов в скобках образуйте прошедшее время, присоединяя личные окончания не к глаголу, а к другому слову предложения.

1. Wy mnie z nim (zapoznać — мужчины).
2. Niczego się nie (dowiedzieć — девушки, мы).
3. O co (pytać — мужчина, ты) konduktora?
4. Gdzie tak długo (być — женщины и мужчины, вы)?
5. Dlaczego do mnie nie (zadzwoić — девушка, ты)?
6. Do kogo (dzwoić — вы, девушки)?
7. Czy (jechać — вы, женщины и мужчины) autobusem czy tak-
sówką?

21

LEKCJA DWUDZIESTA PIERWSZA

1. Образование степеней сравнения наречий.
2. Лично-мужские формы страдательных причастий.

W POSZUKIWANIU ZACHĘTY *)

1. — Przepraszam panią, którym tramwajem można stąd dojechać do Placu Zwycięstwa?
2. — W tym kierunku idzie kilka tramwajów: piętnastka, piątka, czwórka, osiemnastka, trzydzieści jeden. Wsiądzie pan na czwartym przystanku.
3. — Dziękuję pani.
Maryjko, nie przechodź przez jezdnię przy czerwonym świetle! Zapłacisz karę.

W TRAMWAJU

4. Konduktor: — Proszę państwa, proszę przechodzić do przodu! Jeszcze bardziej do przodu! Tam jest znacznie luźniej... Kto z państwa nie ma jeszcze biletu?
5. Włodek: — Proszę dwa bilety.
6. Konduktor: — Normalne czy ulgowe?

*) Zachęta — салон искусства в Варшаве.

7. Włodek: — Normalne. Ile płacę?
8. Konduktor: — 1 (jeden) złoty.
(Włodek podaje banknot dwudziestozłotowy),
Czy nie ma pan drobnych?
9. Włodek: — Niestety, nie mam drobnych.
10. Konduktor (wydaje resztę z dwudziestu złotych). — Proszę resztę.
11. Włodek: — Dziękuję.
12. Konduktor: — Czy panowie mają już bilety?
13. Pasażerowie: — Miesięczne.
14. Konduktor: — Proszę okazywać miesięczne.
15. Włodek: — Przejdźmy, Maryjko, na przedni pomost. Wkrótce wysiadamy. (Do pasażera): Przepraszam pana! (Do Maryjki): Ależ tłok w tym tramwaju! (Po kilku minutach do pasażerki): Przepraszam, czy pani będzie wysiadała na tym przystanku?
16. Pasażerka: — Nie, dopiero na następnym. Proszę, niech państwo przejdą!

* * *

17. — Nie mogę się zorientować, gdzie jesteśmy... Czy to Plac Zwycięstwa?
18. — Chyba tak. Marek tłumaczył mi, że z jednej strony jest Ogród Saski. Tu właśnie widać jakiś park.
19. — Ale jak znaleźć Zachętę? Może to tutaj?

Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne
--

20. — Nie! A może w tamtym pałacu? Przejdźmy na drugą stronę!

Prezydium Rady Narodowej m. st. Warszawy

21. — Niestety, znów źle trafiliśmy. To Stołeczna Rada Narodowa, a nie salon sztuki.

22. — Musimy zapytać kogoś z przechodniów.
23. — Przepraszam pana, jak się nazywa ten plac?
24. — Plac Dzierżyńskiego. Stoi pan pod pomnikiem Dzierżyńskiego i nie poznaje pan?
25. — Ach, rzeczywiście, to pomnik Dzierżyńskiego.
26. — Dlaczegoś się od razu nie poinformował, jak trafić na Plac Zwycięstwa?
27. — Byłem trochę zmieszany odpowiedzią tego mężczyzny.
28. — Przez cały dzień będziemy błądzili i nic dziś nie zobaczymy.
29. — Jesteś niezadowolona, Maryjko? Przecież w ten sposób też zwiedzasz miasto.
30. — Zapytaj tych panów o Plac Zwycięstwa.
31. — Nie, oni na pewno nie wiedzą.
32. — Dlaczego?
33. — To nie warszawiacy. Poznają po wyglądzie.
34. — Co ty możesz wiedzieć o wyglądzie warszawiaków? Zapytajmy te dwie panie.
35. — Nie mam odwagi. Spójrz, jak są zajęte rozmową, spieszą się gdzieś. Lepiej im nie przeszkadzać.
36. — Od tygodnia jesteśmy w Warszawie i do tej pory nie wiemy, czym gdzie można dojechać.
37. — Chyba będziemy musieli zaraz wrócić do domu. Jesteśmy już zmęczeni. Przecież chodzimy od rana. Odpocznijmy w tym parku!
38. — Ty co parę kroków chcesz odpoczywać. Mam już dość spacerów z tobą... Ale chodźmy! Przy okazji obejrzymy park. Spójrz, jakie ładne, opalone dzieci biegają! Widzę nie tylko matki, ale i ojców z małymi dziećmi.
39. — Chodźmy dalej! Tam są miejsca na ławce.
40. — Nie, wróćmy raczej na Plac Dzierżyńskiego. Poszukamy milicjanta i zapytamy go o Zachętę.
41. — Na placu jest postój taksówek. Weźmiemy taksówkę i szofer zawiezie nas, dokąd trzeba. Dlaczego wcześniej nie przyszło mi to do głowy?

42. — Właśnie! Chodźmy szybciej! Uważaj, idziesz po trawniku!
43. — Tam na rogu ulicy stoi milicjant. On nas najlepiej poinformuje.
- * * *
44. — Przepraszam pana, jak dojść do Zachęty?
45. — Chwileczkę, obywatelu, spojrzę na plan miasta... To niedaleko stąd. Mogą państwo na tym przystanku wsiąść do setki. Wsiąść należy na drugim przystanku.
46. Przechodzień: — Państwo szukają Zachęty? Nie warto jechać autobusem, to bardzo blisko. Proszę przejść przez Ogród Saski. Dojdą państwo do Grobu Nieznanego Żołnierza *). Parę kroków na prawo jest Zachęta.
47. — Dziękujemy panom.
48. — Teraz już chyba nie zabłądzimy!

HUMOR

- Panie, ja już tu czekam od czterech tygodni!
- A o co panu chodzi?
- Chciałbym przedłużyć pobyt w Polsce o dwa dni.

S L O W A R Ź

banknot	купюра	następny	следующий
biażać	бродить, блуждать	nieznany	неизвестный
chciałbym	я хотел бы	normalny	обычный
dojechać	проехать, доскаты	obracać	отдохнуть
dojść	пройти, дойти	odpowieść	ответ
do przodu	вперед	odwaga	смелость
drobne	мелкие	ogród	сад, парк
głowa	голова	okarża	случай
grób	могила	orazony	загорелый
kara	штраф	pasażer	пассажир
komunikacyjny	относящийся к транспорту, общению	rebut	пребывание
luźno	свободно	reinformować	проинформировать, объяснить
ławka	скамейка	reinformować się	справиться
miejski	городской	rozmot	площадка
miesięczny	месячный, проездной	rostój	стойка
milicjant	милиционер	rozszukiwanie	поиски
przedłużyć	продлить	zgaszczać	переходить, проходить
		trawnik	газон

* Grób Nieznanego Żołnierza — могила Неизвестного солдата. Памятник польским солдатам, павшим в бою за независимость, воздвигнутый после первой мировой войны.

przedni	передний	ulgowy	льготный
przejsć	пройти	uwazać	быть вниматель-
przedsiębiorstwo	предприятие	wygląd	ным
reszta	сдача	wyśląć	внешность, внеш-
róg	угол	zabłądzić	ний вид
salon	салон	zapłacić	выйти
spojrzeć	взглянуть	zniechęcony	заблудиться
stołeczny	столичный	znaczenie	заплатить
szofer	шофер	zorientować się	смущенный
ślóg	давка	zwycięstwo	гораздо
tłumaczyć	объяснять	źle	сообразить
trafić	попасть		победа
			здесь: не туда

В ПОИСКАХ ЗАХЕНТЫ

1. Извините, пожалуйста, на каком трамвае можно отсюда проехать к площади Победы.
2. В этом направлении идет несколько трамваев: пятнадцатый, пятый, четвертый, восемнадцатый, тридцать первый. Выйдете на четвертой остановке.
3. Благодарю вас... Марийка, не переходи улицу на красный свет! Заплатишь штраф.

В ТРАМВАЕ

4. Кондуктор: Проходите вперед! Еще дальше вперед! Там гораздо свободнее... У кого еще нет билета?
5. Володя: Дайте, пожалуйста, два билета!
6. Кондуктор: Обычные или льготные?
7. Володя: Обычные. Сколько с меня?
8. Кондуктор: Один злотый. (Володя дает купюру в двадцать злотых.) У вас нет более мелких?
9. Володя: К сожалению, у меня нет мелких.
10. Кондуктор (дает сдачу с 20-и злотых): Получите сдачу!
11. Володя: Спасибо.
12. Кондуктор: У вас, граждане, уже есть билеты?
13. Пассажиры: Проездные.
14. Кондуктор: Предъявляйте проездные!
15. Володя: Пройдем, Марийка, на переднюю площадку! Скоро выйдим. (Пассажиру): Разрешите пройти! (Марийке): Ну и давка в этом трамвае! (Несколько минут спустя, обращаясь к пассажирке): Вы выходите на этой остановке?
16. Нет, на следующей. Пройдите, пожалуйста!
17. Не могу сообразить, где мы?... Это площадь Победы?
18. Вероятно, да. Марк объяснял мне, что с одной стороны находится Сасский парк. Здесь я как раз вижу (виден) какой-то парк.

19. Но как найти Захенту? Может быть, это здесь? (Управление городского транспорта). Нет!
20. А может быть, это в том дворце? Перейдем на другую сторону. (Совет столичного города Варшавы).
21. К сожалению, опять неудача. Здесь (столичный) горсовет, а не салон искусства.
22. Нам надо спросить у кого-нибудь из прохожих.
23. Извините, пожалуйста, какая это площадь?
24. Площадь Дзержинского. Вы стоите у памятника Дзержинскому и не узнаете?
25. Да, действительно, это памятник Дзержинскому.
26. Почему ты сразу не спросил, как попасть на площадь Победы?
27. Меня смутил ответ этого мужчины.
28. Весь день мы будем искать и ничего сегодня не увидим!
29. Ты нелюбопытна, Марийка? Ведь таким образом ты тоже осматриваешь город.
30. Спроси у этих мужчин, где площадь Победы!
31. Нет, они, наверное, не знают.
32. Почему?
33. Это не варшавяне, я вижу это по их внешности.
34. Что ты можешь знать о внешности варшавян? Спросим у этих двух женщин!
35. У меня не хватает смелости! Смотри, как они заняты разговором, куда-то спешат. Лучше им не мешать.
36. Мы уже неделю в Варшаве и до сих пор не знаем, как можно куда-нибудь проехать.
37. Пожалуй, нам надо будет сейчас вернуться домой. Мы уже устали. Мы ведь ходим с самого утра. Отдохнем в этом парке!
38. Ты на каждом шагу хочешь отдыхать! Мне уже надоело ходить с тобой! Ну, хорошо, пойдем, воспользуемся случаем и осмотрим парк. Посмотри, Володя, какие красивые загорелые дети бегают. Я вижу не только матерей, но и отцов с маленькими детьми.
39. Пойдем дальше, там есть места на скамейке.
40. Нет, лучше вернемся на площадь Дзержинского. Там мы найдем милиционера и спросим у него, где Захента.
41. На площади есть стоянка такси. Сядем в такси и шофер довезет нас, куда надо. Почему раньше это не пришло мне в голову?
42. Вот именно. Идем быстрее! Будь внимателен, ты ходишь по газону.
43. Там на углу (улицы) стоит милиционер. Он нам прекрасно все объяснит.
44. Извините, пожалуйста, как пройти в Захенту?
45. Одну минутку, гражданин, взгляну только на план города... Это недалеко отсюда. На этой остановке вы можете сесть в сотый автобус и выйдете на второй остановке.

46. Прохожий: Вы ищете Захенту? Не стоит ехать автобусом. Это очень близко. Пройдете через Сасский парк. Дойдете до могилы Неизвестного солдата. Направо, в нескольких шагах, будет Захента.
47. Благодарим вас!
48. Теперь мы, пожалуй, уже не заблудимся.

dojechać do		проехать к доехать до
wydawać resztę		давать сдачу
dowiadawać się		узнавать
poznawać		

od rana	с утра
z rana	утром, с утра

do tej pory	до сих пор
od tej pory	с тех пор
co parę kroków, co krok	на каждом шагу
przy okazji	при случае

prosić kogo o coś	просить кого (у кого) о чем (что, чего)
-------------------	---

prosić o pomoc	просить (о) помощи
prosić o bilety	просить билеты

В разговорном языке часто:

prosić coś	
Proszę dwa bilety.	Дайте, пожалуйста, два билета
Proszę kilo cukru.	Дайте, пожалуйста, килограмм сахара

Prosić coś	также при вручении:
Proszę dwa bilety.	Пожалуйста, (возьмите) два билета.

pytać kogo o coś	спрашивать кого (у кого) о чем
------------------	--------------------------------

Zapytaj tych panów o Plac Zwycięstwa.
 Спроси у этих мужчин, где площадь Победы.

Zapytaj go o Zachętę.
 Спроси у него, где Захента.

КОММЕНТАРИЙ

1., 23. и др. Формула извинения:

Przepraszam panią, pana, państwa...

Przepraszam panie, panów...

употребляется также тогда, когда обращаются к кому-либо с просьбой, вопросом и т.п.

Przepraszam panią, którym tramwajem można stąd dojechać do Placu Zwycięstwa?

Przepraszam pana, jak się nazywa ten plac?

В трамвае, автобусе и т.п. этот оборот может быть эквивалентом русского „разрешите пройти” (предл. 15).

2. Русским порядковым числительным, употребляемым для обозначения номеров трамваев, автобусов и т.п., соответствуют в польском языке образованные от числительных существительные:

первый (напр., трамвай)	jedynka	(единица)
второй	dwójka	(двойка)
третий	trójka	(тройка)

и т.д. до двадцати, а также:

двадцатый	dwudziestka
тридцатый	trzydziestka
сотый	setka

Номера, обозначаемые составными числительными, передаются следующим образом:

(tramwaj)	dwadzieścia jeden
(trolleybus)	pięćdziesiąt dwa
(autobus)	sto dwadzieścia pięć и т.д.

28. Еще одно употребление предлога **przez** (+ вин. пад.). В сочетании с существительным со значением времени он служит для обозначения отрезка времени, полностью занятого действием.

Pracował przez tydzień.

Он работал в течение недели.

Zrobił to przez dwa dni.

Он сделал это в два дня.

Przez godzinę zdążył wrócić.

За один час он успел вернуться.

przez cały dzień

весь день, за весь день.

przez cały tydzień

всю неделю, за всю неделю

przez cały miesiąc, rok

весь месяц, год, за весь месяц, год

przez tydzień

неделю, за неделю

przez miesiąc

месяц, за месяц

przez rok

год, за год

Пример из текста:

Przez cały dzień będziemy błądzili i nic dziś nie zobaczymy.

36. Предлог *od* (+ род. пад.) в сочетании с существительными, обозначающими промежутки времени (а также с количественными числительными + такое существительное), надо переводить формой винительного падежа со словами „уже”.

<i>od tygodnia</i> (jesteśmy w Warszawie)	уже неделю
<i>od miesiąca</i>	уже месяц
<i>od roku</i>	уже год
<i>od kilku godzin</i>	уже несколько часов
<i>od kilkunastu lat</i>	уже больше десяти лет
<i>od tylu (wielu) lat</i>	уже столько (много) лет

Ср. (урок 18):

<i>od zeszłego tygodnia</i>	с прошлой недели
<i>od przyszłego miesiąca</i>	начиная с будущего месяца
<i>od roku tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego dziewiątego</i>	с 1959 года
<i>od godziny drugiej</i>	с двух часов

ОБРАЗОВАНИЕ СТЕПЕНЕЙ СРАВНЕНИЯ НАРЕЧИЙ

При образовании **сравнительной степени** наречий суффикс *-e* или *-o* положительной степени заменяется суффиксом *-ej*:

<i>ciekawí(e)</i>	— <i>ciekawiej</i>
<i>tani(o)</i>	— <i>taniej</i>
<i>mądrz(e)</i>	— <i>mądrzej</i>

Прибавлению этого суффикса могут сопутствовать изменения согласных (и гласных) основы.

<i>d : dź</i>	<i>młodo</i>	— <i>młódziej</i>
<i>dz : dź</i>	<i>bardzo</i>	— <i>bardziej</i>
<i>g : ź</i>	<i>długo</i>	— <i>dłużej</i>
<i>ch : sz</i>	<i>cicho</i>	— <i>ciszej</i>
<i>ł : l</i>	<i>cieplo</i>	— <i>cieplej</i>
—, — (<i>a : e</i>)	<i>biało</i>	— <i>bielej</i>
—, — (<i>o : e</i>)	<i>wesoło</i>	— <i>weselej</i>
<i>n : Ń</i>	<i>trudno</i>	— <i>trudniej</i>
<i>r : rz</i>	<i>staro</i>	— <i>starzej</i>
<i>sn : śń</i>	<i>jasno</i>	— <i>jaśniej</i>
<i>st : ść</i>	<i>prosto</i>	— <i>prościej</i>
”	<i>często</i>	— <i>częściej</i>
<i>w : w'(wi)</i>	<i>łatwo</i>	— <i>łatwiej</i>
<i>ą : ę</i>	<i>gorąco</i>	— <i>goręcej</i>

Если в основе имеется *-k-* (*-ok-*, *-ek-*), в сравнительной степени он утрачивается, а конечные согласные корня (а также предшествующие им гласные) могут подвергаться изменениям.

t : c	krótko	— krócej
d : dz	prędko	— prędzej
l : dź	brzydko	— brzydziej
n : ń	cienko	— cieniej
r : rz	szeroko	— szerzej
s : ź	nisko	— niżej
ś : ź (ą : ę)	wąsko	— wężiej
от szybko	ср. степень:	szybciej
от lekko	ср. степень:	lżej

Превосходная степень образуется, так же как и у прилагательных, с помощью префикса *naj-*, прибавляемого к формам сравнительной степени:

najtrudniej
najczęściej
najweselej
najgorzej
najbardziej
najkrócej
najprędzej

Запомните формы степеней сравнения следующих наречий:

dobrze	źle	dużo	mało
lepiej	gorzej	więcej	mniej
najlepiej	najgorzej	najwięcej	najmniej

больше *bardziej*
więcej

Он работает **więcej** niż ja.
 nie **więcej**
 co **więcej**,...

Он работает больше, чем я.
 больше ничего
 больше того,...

Ты się **bardziej** denerwujesz niż on.
 Он **bardziej** lubi film niż teatr.

Ты волнуешься больше, чем он
 Он больше любит кино, чем театр.

Если в положительной степени можно употребить в русском языке слово „очень” (в польском *bardzo*), в сравнительной степени русскому „больше” соответствует *bardziej*. Если же в русском языке можно употребить в положительной степени слово „много” (= польск. *dużo*, *wiele*), то в сравнительной степени русскому „больше” соответствует польское *więcej*:

Bardzo się denerwujesz.
 Denerwujesz się **bardziej** niż on.
Bardzo lubi film.
Bardziej lubi film niż teatr.
Dużo (wiele) pracuje.
 Pracuje **więcej** niż ja.
Dużo się uczy.
 Uczy się **włócej**, niż przypuszczasz.

Ты очень волнуешься.
 Ты волнуешься больше, чем он
 Он очень любит кино.
 Он больше любит кино, чем театр.
 Он много работает.
 Он работает больше, чем я.
 Он много занимается.
 Он занимается больше, чем ты думаешь.

Сравнительная степень сочетается также с конструкцией

o + вин. пад.

Kiosk jest o 20 metrów dalej.

Кiosk находится в двадцати метрах отсюда.

Mieszkam o 2 piętra wyżej.

Я живу двумя этажами выше.

— Czy tu mieszka weterynarz?
 — Nie, o dwa kilometry dalej.

Примеры наречий из текста:

Jeszcze **bardziej** do przodu! Tam jest znacznie **luźniej**.. (4)

Lepiej im nie **przeszkadzać**. (35)

Chodźmy **dalej**! (39)

Dlaczego **wcześniej** nie przyszło mi to do głowy? (41)

Chodź **szybciej**! (42)

On nas **najlepiej** poinformuje. (43)

ЛИЧНО-МУЖСКИЕ ФОРМЫ С РАДАТЕЛЬНЫХ ПРИЧАСТИЙ

Причастия в польском языке, так же как и прилагательные, образуют лично-мужские формы. В им. пад. мн. ч. лично-мужских форм выступает окончание *-i*. Причастия, образованные с помощью суффикса *-i-*, не видоизменяют основы, например:

znany	—	znani	poznany	—	poznani
oglądany	—	oglądani	nazwany	—	nazwani
uwielbiany	—	uwielbiani	powitany	—	powitani

У причастий, образованных с помощью суффикса *-on-*, наблюдается чередование *o* : *e* в основе:

rzządzony	rządzeni	zniszczony	zniszczeni
ceniony	cenieni	przeniesiony	przeniesieni
proszony	proszeni	przewieziony	przewiezieni
prowadzony	prowadzeni	zmuszony	zmuszeni

Сказанное касается также прилагательных с суффиксом *-on-*:

niezadowolony	—	niezadowoleni
zmęczony	—	zmęczeni
opalony	—	opaleni

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Переведите на русский язык:

1. Od tygodnia Maryjka i Włodek są w Polsce.
2. Od zeszłego tygodnia zwiedzają Warszawę.
3. Od roku 1959 pracują jako tłumacz.
4. Od pięciu lat Włodek mieszka w Moskwie.
5. Od tego czasu uczy się języka polskiego.
6. Od miesiąca Marek czeka na przyjazd Maryjki i Włodka.

II. В следующих предложениях образуйте от глаголов прошедшее время:

1. Przejdźmy (женщина и мужчина) na drugą stronę ulicy.
2. Wejdziemy (мужчины) do tego pałacu.
3. Nie mogę się zorientować (девушка), gdzie jesteście.
4. Przejdź (девушка) przez jezdnię.
5. W tym kierunku idzie kilka tramwajów.
6. Wsiądzie pan na czwartym przystanku.
7. Odpocznijmy (две девушки) w tym parku.
8. Przy okazji obejrzymy (две девушки) park.
9. Spójrzę (милиционер) na plan miasta.

III. От наречий в скобках образуйте сравнительную степень:

1. (очень) mi się to podoba, niż przypuszczałem.
2. Czekał na nich (долго) niż miesiąc.

3. W tym pokoju jest o pięć osób (много).
4. W tym (bieżącym) roku uroczystość została zorganizowana o wiele (интересно) niż w zeszłym.
5. Rozmawiajcie trochę (тихо)!
6. Wyglądasz dziś o kilka lat (молодо).
7. Obecnie (часто) bywam w Warszawie.
8. W tym towarzystwie jest jakoś (весело).
9. Dziś jest o cztery stopnie (тепло).
10. Mówcie (много) po polsku.
11. Czuję się z każdym dniem (хорошо).
12. (Мало) czytam, ale (много) piszę.
13. W zimie pociągi chodzą (плохо) niż o innej porze roku.

22

LEKCJA DWUDZIESTA DRUGA

1. Родительный падеж множественного числа существительных (продолжение).
2. Образование страдательных причастий (продолжение).
3. Образование отглагольных существительных.

LIST DO KOLEGI

DROGI JURKU!

1. Jestem w Polsce już dłużej niż tydzień.
2. Bardzo jestem zadowolony z pobytu w Waszym kraju.
3. Nie wyobrażasz sobie, jak gościnnie i serdecznie zostałem przyjęty przez Marka i jego przyjaciół.
4. Szkoda, że nie znasz Oli ani Tadek (to moi nowi znajomi). Przed przyjazdem do Warszawy sądziłem, że będę mieszkał w hotelu, a tymczasem Tadek oddał mi swój pokój. Mieszkam więc na Starym Mieście.
5. Mam ci wiele do opowiedzenia.
6. Każdy dzień przynosi wciąż nowe wrażenia, każdy dzień wypełniony jest zwiedzaniem i poznawaniem nowych ludzi.

7. Jestem zajęty od rana do wieczora.
8. Przed kilku dniami zostałem zaproszony na spotkanie dziennikarzy ze studentami. (Tadek jest dziennikarzem.)
9. W tym tygodniu organizowane są w Klubie Księgarza dwa spotkania pisarzy z czytelnikami.
10. Myślę, że uda mi się pójść przynajmniej na jedno z nich: na spotkanie z Kazimierzem Brandysem.
11. Będę w Warszawie jeszcze przez całe dziesięć dni, to znaczy do dwudziestego lipca.
12. Zaplanowaliśmy kilka ciekawych wycieczek, między innymi do Żelazowej Woli *) i do Wilanowa **). Zobaczą wreszcie miejsce urodzenia Chopina i dowiem się jeszcze czegoś nowego o wielkim kompozytorze.
13. Następnie pojedziemy do Krakowa. Tam pozostaniemy przez tydzień.
14. Nie wiem, czy starczy nam czasu na zwiedzenie wszystkich zabytków Krakowa.
15. Przy okazji zwiedzimy Nową Hutę.
16. Z Krakowa chcemy pojechać do Zakopanego, zobaczyć Tatry i polskich górali.
17. Po tygodniu wrócimy znów do Warszawy.
18. Wątpię jednakże, czy uda nam się zobaczyć wybrzeże. Po powrocie z Krakowa zostanie już niewiele czasu do odjazdu.
19. Wyjeżdżamy z Polski piątego sierpnia.
20. Nie wiem, czy zdołam napisać do ciebie jeszcze raz. Strasznie trudno znaleźć chwilę wolnego czasu, a poza tym zdają sobie sprawę, że opisanie w krótkim liście wszystkiego, co tu widzę i przeżywam, jest absolutnie niemożliwe.
21. W połowie przyszłego tygodnia, to znaczy jeszcze przed wyjazdem do Krakowa, zamówię rozmowę telefoniczną. Będę miał do ciebie prośbę w związku z obroną mojej pracy kandydackiej. A ponieważ chcę ci szczegółowo wyjaśnić, o co

*) Żelazowa Wola — местность в 30 км от Варшавы, место рождения Фридриха Шопена.

***) Wilanów — местность недалеко от Варшавы. Славится дворцом в стиле барокко, построенным по указаниям короля Яна III, победителя под Венной, и большим парком, окружающим дворец.

chodzi, wygodniej będzie porozmawiać przez telefon, niż pisać kilkunasturowy list. Czy w tym czasie będziesz jeszcze w Moskwie?

22. Spodziewam się szybkiej odpowiedzi na mój list.

Pozdrowienia

Włodek

Pisz do mnie pod adresem:

Pan
TADEUSZ KALINOWSKI
Warszawa 1
Rynek Starego Miasta 4 m. 9
(dla W. Korotkowa)

P.S. Dziś wysłałem do Lidy pocztówkę, ale niezależnie od tego proszę cię o przekazanie jej najserdeczniejszych pozdrowień ode mnie.

W.

Warszawa, dnia 11 lipca 1959 r.

С Л О В А Р Ь

absolutnie	абсолютно	serdecznie	сердечно
czytelnik	читатель	spodziewać się	ждать
gościnnie	гостеприимно	starczyć	хватить
góral	горец	szczegółowo	подробно
kilkustronicowy	в несколько страниц	szybki	скорый
księgarz	работник книжного дела	wątpić	сомневаться
niemożliwy	невозможный	wciąż	все
niezależnie od	несмотря на	wiele	много
obrona	защита	wybrzeże	побережье
opisać	описать	wypełnić	заполнить
organizować	организовать	wycieczka	экскурсия
pisarz	писатель	wyjaśnić	объяснить
pocztówka	открытка	wyobrażać sobie	представлять (себе)
połowa	середина	zabytek	памятник, достопримечательность
powrót	возращение	zaplanować	наметить, запланировать
pozostać	пробыть	zdołać	сможь
przeżywać	переживать	znajomy	знакомый
przyszły	будущий	zostać	остаться

ПИСЬМО К ТОВАРИЦУ

Дорогой Юра!

1. В Польше я уже больше недели.
2. Я очень доволен, что имею возможность побывать в вашей стране.
3. Не можешь себе представить, как гостеприимно и сердечно меня принял Марк и его друзья.

4. Жаль, что ты не знаешь ни Оли, ни Тадека (это мои новые знакомые). До приезда в Варшаву я думал, что буду жить в гостинице, но Тадек отдал мне свою комнату. Живу в Старом городе.
5. Хочется о многом тебе рассказать.
6. Каждый день приносит все новые впечатления, каждый день заполнен посещением новых людей и знакомством с ними.
7. Я занят с утра до вечера.
8. Несколько дней тому назад я был приглашен на встречу журналистов со студентами. (Тадек — журналист.)
9. На этой неделе организуются в Клубе работников книжного дела две встречи писателей с читателями.
10. Думаю, что мне удастся пойти, по крайней мере, на одну из них: на встречу с Казимежем Брандысом.
11. Буду в Варшаве еще целых десять дней, т.е. до 20 июля.
12. Мы наметили несколько интересных экскурсий, в том числе, в Желязову Волю и в Вилянов. Я увижу наконец место рождения Фридерика Шопена и узнаю еще что-нибудь о великом композиторе.
13. Затем мы поедем в Краков. Там пробудем неделю.
14. Не знаю, хватит ли у нас времени осмотреть все достопримечательности Кракова.
15. При случае побываем в Новой Хуте.
16. Из Кракова мы хотим поехать в Закопане, увидеть Татры и польских горцев.
17. Через неделю мы опять вернемся в Варшаву.
18. Но я сомневаюсь, удастся ли нам увидеть побережье. После возвращения из Кракова останется уже немного времени до отъезда.
19. Мы уезжаем из Польши пятого августа.
20. Не знаю, смогу ли написать тебе еще раз. Ужасно трудно найти свободную минуту, кроме того, я понимаю, что в коротком письме невозможно описать все, что я здесь вижу и переживаю.
21. В середине будущей недели, т.е. еще до отъезда в Краков, я закажу разговор по телефону. У меня будет к тебе просьба в связи с защитой моей кандидатской диссертации. А так как я хочу подробно объяснить, в чем дело, удобнее будет поговорить по телефону, чем писать письмо на нескольких страницах. Ты будешь еще в Москве в это время?
22. Жду скорого ответа на мое письмо. Шлю привет. Володя. Пиши мне по адресу... Сегодня я отправил открытку Лиде, но, несмотря на это, прошу тебя передать ей мой самый сердечный привет.

między innymi

между прочим, в том числе,
в числе других

to znaczy (tzn.)

то есть (т.е.)

pisać, wysyłać pod adresem	писать, посылать по адресу (в адрес)
usłyszeć przez telefon	услышать по телефону
rozmawiać przez telefon	разговаривать по телефону
słuchać koncertu przez radio	слушать концерт по радио
nadáwać przez radio	передавать по радио
zdawać sobie sprawę z czego	отдавать себе отчет в чем

Nazwy miesięcy

1. styczeń	7. lipiec
2. luty	8. sierpień
3. marzec	9. wrzesień
4. kwiecień	10. październik
5. maj	11. listopad
6. czerwiec	12. grudzień

zadowolony z czego	довольный чем
cieszyć się z czego	радоваться чему

Jestem zadowolony z pobytu.	Я доволен возможностью по- бывать (пребыванием)...
Cieszę się z pobytu.	Я рад (радуюсь) возможности побывать (пребыванию)...

dowiedzieć się czego	узнать что
----------------------	------------

Dowiem się czegoś nowego.	Узнаю еще что-нибудь
----------------------------------	----------------------

spodziewać się czego	ждать чего, надеяться на что
----------------------	------------------------------

Spodziewam się szybkiej odpo- wiedzi.	Жду скорого ответа.
Spodziewam się listu.	Жду письма.
Spodziewam się, że przyje- dziesz.	Надеюсь, что ты приедешь.
Czegoś się spodziewał?	На что ты надеялся?

КОММЕНТАРИЙ

3. **przyjaciół** (друзей) род.-вин. пад. мн. ч. слова **przyjaciel**:

дат. мн.	przyjaciółom
творит.	przyjaciółmi
предл.	przyjaciółach

8. Конструкция: **przed** + твор. пад. существительного со значением времени является эквивалентом русского сочетания „вин. пад. существит. + (тому) назад”:

przed kilku (kilkoma) dniami	несколько дней тому назад
przed rokiem	год тому назад
przed dwoma miesiącami	два месяца тому назад
przed tygodniem	неделю тому назад

В этой конструкции слово **rok** во мн. числе образует особую форму творит. падежа — **laty** (обычная форма — **latami**):

przed dwoma laty	два года тому назад
przed kilkudziesięciu laty	несколько десятков лет тому назад
przed kilkuset laty	несколько сот лет тому назад
przed laty	давным давно

Синонимическая конструкция:

kilke dni temu
rok temu
tydzień temu
kilkanaście lat temu
kilka godzin temu
godzinę temu

13. **pozostawać, pozostać** (gdzie) оставаться, остаться.

Синонимический глагол: **zostawać, zostać** (gdzie)

pozostawać przez dłuższy czas
zostać w domu
zostać u kogoś na obiedzie

В сочетании с творительным падежом эти глаголы расходятся по значению:

pozostać kim	остаться кем
zostać czym	стать кем (с названиями профессий)
Pozostał tym samym człowiekiem.	Он остался тем же человеком.
Pozostań nieznanym.	Останусь неизвестным.
Został dyrektorem.	Он стал директором.
Został pisarzem.	Он стал писателем.
stać się (stawać się)	стать (становиться) (в значениях: сделаться, превратиться, совершиться)

Stał się ostrożny i skryty.
 Stał się dorosłym mężczyzną.
 Co się z nim stało przez ten rok?

Он стал осторожным и замкнутым.
 Он стал взрослым мужчиной.
 Что с ним стало за этот год?

21. Предлог *przed* во временном значении соответствует двум русским предлогам „до” и „перед”:

<i>przed przyjazdem do Warszawy</i>	до приезда в Варшаву
<i>jeszcze przed odjazdem do Krakowa</i>	еще до отъезда в Краков
<i>przed wojną</i>	до войны, перед войной

22. В следующих оборотах конструкция: *do* + род. пад. является эквивалентом русского дат. пад. (с некоторыми из них Вы уже знакомы):

<i>pisac (list) do kogo</i>	писать письмо (кому)
<i>dzwonic, telefonowac do kogo</i>	звонить (телефонировать) кому
<i>nadawac co do kogo</i>	отправлять что кому
<i>wysylac co do kogo</i>	посылать что кому
<i>adresowac co do kogo</i>	адресовать что кому
<i>mowic do kogo</i>	говорить кому (в значении: обращаться)
<i>usmiechac sie do kogo</i>	улыбаться кому

22. В Польше принято писать адрес на письмах иначе, чем в СССР. Сначала надо написать имя и фамилию (отчество не употребляется) в им. пад. со словами:

Pani, Pan, Państwo

в официальных письмах *Ob.* (= *obywateł*).

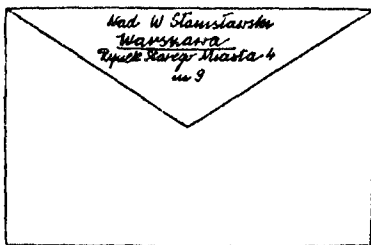
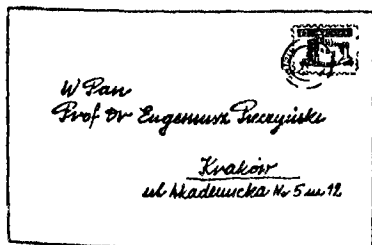
В частной переписке, особенно тогда, когда хотят подчеркнуть вежливый характер обращения, употребляются иногда формулы:

WPani (= *Wielmożna Pani*)

WPan (= *Wielmożny Pan*)

WPaństwo (= *Wielmożni Państwo*)

Ниже следует название города, номер почтового отделения, название улицы, номер дома и квартиры.

В группе существительных женского рода это окончание принимают слова на согласный (типа *pos*), а также некоторые слова на *-a* с мягким согласным основы.

В группе среднего рода — некоторые существительные с окончанием *-e*.

	им. п. мн. ч.	род. п.
м. род	<i>ludzie</i>	— <i>ludzi</i>
	<i>dni</i>	— <i>dni</i>
	<i>tygodnie</i>	— <i>tygodni</i>
	<i>liście</i>	— <i>liści</i>
	<i>goście</i>	— <i>gości</i>
	<i>dziennikarze</i>	— <i>dziennikarzy</i>
	<i>pisarze</i>	— <i>pisarzy</i> (реже: <i>pisarzów</i>)
	<i>górale</i>	— <i>górali</i>
ж. род	<i>opowieści</i>	— <i>opowieści</i>
	<i>noce</i>	— <i>nocy</i>
	<i>rzeczy</i>	— <i>rzeczy</i>
	<i>linie</i>	— <i>linii</i>
	<i>partie</i>	— <i>partii</i>
	<i>lekcje</i>	— <i>lekcji</i>
	<i>księgarnie</i>	— <i>księgarń</i>
ср. род	<i>wybrzeża</i>	— <i>wybrzeży</i>
	<i>narzędzia</i>	— <i>narzędzi</i>

Формы род. пад. мн. ч. с чередованием гласных *ą* : *ę*

<i>miesiące</i>	— <i>miesiący</i>
<i>pieniądze</i>	— <i>pieniędzy</i>
<i>tysiące</i>	— <i>tysięcy</i>

Все сказанное об образовании род. пад. мн. ч. существительных мужского рода касается также вин. пад. мн. ч. личных существительных м. рода (см. урок 20).

... *zobaczyć polskich górali*. (16)

ОБРАЗОВАНИЕ СТРАДАТЕЛЬНЫХ ПРИЧАСТИЙ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Страдательные причастия от глаголов с суффиксами *-ą-*, *-ną-*, (см. урок 14) образуются от основы прошедшего времени лично-мужского типа с помощью суффикса *-t-*.

<i>przyjęli</i>	— <i>przyjęty</i>
<i>wzięli</i>	— <i>wzięty</i>
<i>zaczęli</i>	— <i>zaczęty</i>
<i>zamknęli</i>	— <i>zamknięty</i>
<i>sprzątnęli</i>	— <i>sprzątnięty</i>

С помощью суффикса *-t-* образуются страдательные причастия также от глаголов с основой на гласные *y (i)*:

szyli — szyty
myli — myty
bili — bity

Лично-мужские формы им. пад. мн. ч. образуются с помощью окончания *-i* с одновременной заменой *t* согласным *ć*:

przyjęty — przyjęci
wzięty — wzięci
myty — myci и др.

ОБРАЗОВАНИЕ ОТГЛАГОЛЬНЫХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ

Отглагольные существительные в польском языке гораздо продуктивнее и гораздо употребительнее, чем в русском. Они образуются от обеих видовых форм глагола.

Ср.: (несов.)	opowiadać — opowiadanie	} (в русском нет)
(сов.)	opowiedzieć — opowiedzenie	
(несов.)	zwiedzać — zwiedzanie	} осматривание
(сов.)	zwiedzić — zwiedzenie	
(несов.)	roznać — poznawanie	познавание
(сов.)	roznać — poznanie	познание
(несов.)	opisywać — opisywanie	} описание
(сов.)	opisać — opisanie	
(несов.)	przekazywać — przekazywanie	} (нет)
(сов.)	przekazać — przekazanie	

При образовании отглагольных существительных возьмите за основу лично-мужскую форму страдательного причастия (у переходных глаголов) и, отбросив окончание им. пад. мн. ч., добавьте *-e* (см. урок 21). У глаголов непереходных образуйте основу так, как образуются страдательные причастия.

В отглагольных существительных буква „*i*” является лишь знаком мягкости.

spotykani — spotkanie
spotkani — spotkanie
paleni — palenie
spaleni — spalenie
zniszczeni — zniszczenie
niszczeni — niszczenie
przyjęci — przyjęcie
zamknięci — zamknięcie

В большинстве случаев польским конструкциям с отглагольным существительным соответствуют в русском языке конструкции с инфинитивом, например:

Wystarczy czasu na zwiedzenie.

Хватит времени посетить (осмотреть).

Opisanie wszystkiego jest niemożliwe.

Совершенно невозможно описать все.

Proszę o przekazanie.

Прошу передать.

Одновременно запомните несколько выражений с отглагольными существительными:

mieć wiele (niewiele) do opowiadania

хотеть о многом (много, немного) рассказать

mieć wiele (niewiele) do powiedzenia

мочь многое сказать (почти нечего сказать)

mieć dużo do zrobienia

иметь много работы (надо еще много сделать)

mieć z kimś do czynienia

иметь дело с кем-нибудь

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Поставьте слова (в скобках) в нужной форме:

1. Cieszę się (zwiedzenie) Krakowa.
2. Jestem zadowolony (obejrzenie) tego filmu.
3. Proszę pana (przyniesienie) mi pieniędzy.
4. Będę dzwonić (rodzice) w przyszłym tygodniu.
5. Od trzech tygodni nie otrzymałem listu (dom).
6. Wysłałam (profesor) depeszę.
7. Napisałem (on) list.
8. Jutro będę rozmawiać (telefon) z ambasadą polską w Moskwie.

II. От глаголов в следующих сочетаниях образуйте существительные. Если надо, измените также форму других слов в предложении:

1. wypełnić dzień pracą,
2. spotkać pisarzy,
3. poznawać nowych ludzi,
4. planować ciekawe wycieczki,
5. zwiedzać zabytki Krakowa,
6. zobaczyć polskie góry i górali,
7. pisać listy,
8. opisywać wszystkie wrażenia,
9. zamknąć sklepy o godzinie 19 (dziewiętnastej),
10. sprzątnąć pokoje,
11. przekazać pozdrowienia,
12. wziąć lekcję języka polskiego.

III. От ниже приведенных глаголов образуйте причастия (им. пад. ед. ч. и лично-мужск. ф. им. пад. мн. ч.):

zapytać, poznać, poinformować, przesunąć, znać, zająć, zwrócić, zbudzić, rządzić, zwiedzić, rzucić, zaprosić, zmusić, stracić, umieścić, rozwinąć, nosić.

LEKCJA DWUDZIESTA TRZECIA

1. Место прилагательного в сочетании с существительным.
2. Сослагательное наклонение.

POCZTA, TELEGRAF, TELEFON

1. — Marku, mam do ciebie prośbę. Napisałem list do mego profesora. **Mógłbyś** sprawdzić, czy nie popełniłem jakiegoś błędu?
2. — Chętnie. Co to za profesor? Czy to Rosjanin?
3. — Nie, Polak. Przez pewien czas, od roku 1953 (tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego trzeciego) do 1955 (tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego piątego) wykładał na Uniwersytecie Moskiewskim język polski. Obecnie mieszka w Krakowie. Po jego wyjeździe przez cały czas korespondujemy ze sobą. (Wchodzą Maryjka i Ola.)
4. — Włodku, miałeś zamiar iść z nami na pocztę. Wstąpiliśmy po ciebie, a ty dopiero teraz piszesz list.
5. — Czy nie mogłybyście chwilę poczekać? Weźcie coś do czytania. Tu są czasopisma i gazety.
Daj mi list, Włodku!
(Marek czyta list.)

SZANOWNY PANIE PROFESORZE!

6. Bardzo się cieszę, że mogę napisać do Pana z Polski, z Warszawy.
7. Przyjechałem tu na zaproszenie mego kolegi.
8. Staram się wykorzystać mój pobyt w Polsce dla pogłębienia znajomości języka polskiego.
9. Za kilka dni będę w Krakowie.
10. Czy zechce Pan przyjąć u siebie swego dawnego ucznia?
11. Dla mnie spotkanie z Panem będzie bardzo radosną i długo oczekiwaną chwilą.

12. Łączę wyrazy głębokiego szacunku.
 13. Proszę o przekazanie Małżonce Pana Profesora ukłonów ode mnie.

W. Korolkow

Warszawa, dnia 12 lipca 1960 r.

14. — W liście nie zrobiłeś żadnego błędu, natomiast koperta zaadresowana jest nieprawidłowo. Dlaczego napisałeś nazwisko na końcu? Rosjanie często adresują listy w ten sposób.
 15. — Ach, rzeczywiście! Zrobiłem to zupełnie niechcący. Przecież wiem, że w Polsce listy adresuje się inaczej niż u nas, że nazwisko adresata należy pisać na początku.
 16. — Włódku, pośpiesz się, bo urząd pocztowy jest czynny tylko do szóstej.
 17. — Ja również pójdę z wami. Dostałem dziś zawiadomienie o nadejściu przesyłki pocztowej i muszę ją odebrać.

NA POCZCIE

18. — Chciałabym zamówić rozmowę telefoniczną.
 19. — Z jakim miastem?
 20. — Z Moskwą.
 21. — Na kiedy?
 22. — Na dziś.
 23. — To niemożliwe. Rozmowy zagraniczne trzeba zamawiać na dzień naprzód.
 24. — Proszę więc na jutro.
 25. — Na którą godzinę?
 26. — Na ósmą wieczorem.
 27. — Awizo czy na numer?
 28. — Na numer: D 5-76-35.
 29. — Proszę podać adres.
- * * *
30. — Co chcesz jeszcze załatwić na poczcie?
 31. — Muszę nadać depezę i wysłać list lotniczy.
 32. — Czy masz już blankiet na depezę?
 33. — Jeszcze nie.

PRZY OKIENKU

34. — Ile kosztuje znaczek na list lotniczy do Moskwy?
 35. — Polecony czy zwykły?
 36. — Polecony.
 37. — Siedem złotych dwadzieścia groszy. Proszę nakleić znaczki na kopercie. (Maryjka podaje urzędnikowi pocztowemu 10 złotych. Urzędnik wydaje 2 złote 80 groszy reszty.)
 38. — W którym okienku nadaje się depesze?
 39. — W drugim.
 40. — Dziękuję.

* * *

41. — Proszę o blankiet na depeszę.
 42. — Ile się płaci za słowo?
 43. — A jaki telegram pani wysyła? Zwykły krajowy czy zagraniczny?
 44. — Zwykły zagraniczny do Leningradu.
 45. — Dwa złote pięćdziesiąt groszy.
 46. — Czy za granicę można wysyłać depesze ozdobne?
 47. — Owszem, proszę bardzo.

* * *

48. — Maryjko, czyś już wszystko załatwiła?
 49. — Chciałabym wysłać jeszcze kilka pocztówek z pozdrowieniami, ale załatwię to jutro. Muszę je najpierw napisać, a teraz by to za długo trwało.
 50. (Do Włodka): — Czyś już wrzucił listy do skrzynki?
 51. — Tak. Może byśmy przy okazji zadzwonili do Tadka? Musimy go uprzedzić, że nie będziemy mogli spotkać się z nim wieczorem. Czy jest teraz w domu?
 52. — Nie, będziesz musiał zadzwonić do redakcji.
 53. — Jak się dzwoni z tego automatu?
 54. — Przeczytaj! Tu jest instrukcja.
 55. „Podnieś słuchawkę. Włóż monetę do otworu w aparacie. Po usłyszeniu sygnału nakręć numer żadanego abonenta. W wypadku nieuzyskania połączenia powieś słuchawkę i wyjmij monetę”.

56. — Czy pamiętasz numer centrali?

57. — Tak.

* * *

58. — Halo! Proszę wewnętrzny 26 (dwadzieścia sześć). Zajęty?...
Czy mógłbym poczekać przy aparacie?...

59. — Halo! Chciałbym rozmawiać z panem Zalewskim. Wyszedi?... Przepraszam.

60. — Bedziemy musieli zadzwonić do Tadka później.

HUMOR

OSTROŻNY

Jakiś pan podchodzi do okienka na poczcie i pyta, czy nalepił na list dostateczną ilość znaczków. Urzędnik waży list i stwierdza, że list jest za ciężki i znaczków jest na nim za mało.

— Zwracam panu uwagę — mówi interesant — że jeśli nalepię jeszcze jeden znaczek, list będzie cięższy...

С Л О В А Р Ь

abonent	абонент	niechcący	несознательно, нечаянно
adresat	адресат, получатель	nieprawidłowo	неправильно
automat	(телефон-) автомат	nieuzyskanie	не получение
awizo	с вызовом	oczekiwać	ожидать
biał	ошибка	odebrać	получить
centrala	коммутатор	otwór	отверстие
czynny	работает	ozdobny	на художественном бланке
dostać	получить	pocztowy	почтовый
dostateczny	достаточный	podać	сообщить
instrukcja	инструкция, правила	podnieść	снять
interesant	здесь: отправляющий письмо	pogłębienie	углубление
korespondować	переписываться	polesony	заказной
krajowy	относящийся к данной стране, в данной стране	połączenie	соединение
lotniczy	отправляемый авиапочтой	popęnić	сделать
łączyć	досл. присоединять, прибавлять	pośpieszyć się	поторопиться
nadejście	прибытие	przesyłka	бандероль, посылка
nakleić	наклеить	radosny	радостный
nakleić	здесь: набрать	skrzynka	ящик
nalepić	наклеить	sluchawka	трубка
		sprawdzić	проверить
		starać się	стараться
		stwierdzać	констатировать
		sygnał	гудок
		szacunek	уважение

szanowny	уважаемый, много- уважаемый	wykorzystać	использовать
trwać	продолжаться	zaadresować	написать адрес
ukłony	привет	zagraniczny	международный
ważyć	взвешивать	zająć	сделать
wewnętrzny	добавочный	zaproszenie	приглашение
włożyć	опустить	zawiadomienie	извещение
wstąpić	зайти	znak	марка
wyjąć	вынуть, получить	znajomość	знакомство
wykładać	преподавать	zwykły	простой
		żądany	требуемый

ПОЧТА, ТЕЛЕГРАФ, ТЕЛЕФОН

1. Марк, у меня к тебе просьба. Я написал письмо моему преподавателю. Ты мог бы проверить, не сделал ли я какой-нибудь ошибки?
2. С удовольствием. Что это за преподаватель? Он русский?
3. Нет, поляк. Некоторое время, с 1953 до 1955 года, он преподавал в Московском университете польский язык. Теперь он живет в Кракове. После его отъезда мы все время переписываемся. (Входят Марийка и Оля.)
4. Володя, ты собирался пойти с нами на почту. Мы зашли за тобой, а ты только теперь пишешь письмо.
5. Вы не могли бы минутку подождать? Возьмите что-нибудь почитать! Здесь есть журналы и газеты. Дай мне письмо, Володя! (Марк читает письмо.)
Многоуважаемый профессор!
6. Я очень рад, что могу вам написать из Польши, из Варшавы.
7. Я приехал сюда по приглашению моего товарища.
8. Стараюсь использовать мое пребывание в Польше для лучшего знакомства с польским языком.
9. Через несколько дней я буду в Кракове.
10. Можете ли вы принять у себя своего бывшего ученика?
11. Для меня встреча с вами будет очень радостным, давно ожидаемым событием.
12. Примите уверения в моем глубоком уважении.
13. Прошу передать привет вашей многоуважаемой супруге.
14. В письме ты не сделал ни одной ошибки, но адрес на конверте написан неправильно. Почему ты написал фамилию на конце? Так часто пишут адрес русские.
15. Да, в самом деле! Я сделал это неосознанно. Я ведь знаю, что в Польше адрес на письмах пишут иначе, чем у нас, что фамилию адресата следует писать в начале.
16. Володя, поторопись, почтовое отделение работает только до шести.
17. Я тоже пойду с Вами. Сегодня мне принесли (я получил) извещение на получение заказной бандероли, и мне надо получить ее.

НА ПОЧТЕ

18. Я хотела бы заказать разговор по телефону.
19. С каким городом?
20. С Москвой.
21. На какой день?
22. На сегодня.
23. Это невозможно. Международные разговоры надо заказывать за один день вперед.
24. Тогда, пожалуйста, на завтра.
25. На который час?
26. На восемь вечера.
27. С вызовом или на номер телефона?
28. На номер: Д5-76-35.
29. Сообщите, пожалуйста, адрес.
30. Что еще тебе нужно сделать на почте?
31. Мне надо отправить телеграмму и послать письмо авиапочтой.
32. У тебя уже есть бланк для телеграммы?
33. Нет еще. (У окошка.)
34. Сколько стоит марка для письма авиапочтой в Москву?
35. Для заказного или простого?
36. Для заказного.
37. 7 злотых 20 грошей... Наклейте, пожалуйста, марки на конверт. (Марийка подает почтовому работнику 10 злотых. Почтовый работник дает 2 злотых 80 грошей сдачи.)
38. В каком окошке принимают телеграммы?
39. Во втором.
40. Спасибо.
41. Дайте, пожалуйста, бланк для телеграммы.
42. Сколько стоит слово?
43. А какую телеграмму Вы отправляете? Простую? В Польшу или международную?
44. Простую международную, в Ленинград.
45. Два злотых 50 грошей.
46. Можно ли послать за границу телеграмму (с доставкой) на художественном бланке?
47. Да, пожалуйста.
48. Марийка, ты уже все сделала?
49. Я хотела бы послать еще несколько открыток с приветом из Варшавы, но это я сделаю завтра. Мне надо сначала их написать, а теперь это заняло бы слишком много времени.
50. (Володе): Ты уже опустил письма в ящик?
51. Да. Давайте воспользуемся случаем и позвоним Тадеку! Нам надо предупредить его, что мы не можем встретиться с ним вечером. Он теперь дома?

52. Нет, ты должен позвонить в редакцию.
 53. Как пользоваться этим автоматом?
 54. Прочитай! Вот инструкция.
 55. „Снимите трубку. Опустите монету в отверстие в аппарате. Услышав гудок, наберите номер абонента. Если нет соединения, повесьте трубку и получите монету”.
 56. Ты помнишь номер коммутатора?
 57. Да.
 58. Алло, дайте, пожалуйста, добавочный 26! Занят?... Можно подождать у телефона?...
 59. Алло, я хотел бы поговорить с товарищем Залевским. Вышел?... Извините.
 60. Мы должны будем позвонить Тадеку позже.

robić błędy, popełniać błędy
 zrobić błąd, popełnić błąd
 przyjechać na zaproszenie

делать, совершать ошибки
 сделать, совершить ошибку
 приехать по приглашению

list	письмо
лист (дерева)	liść
лист (бумаги)	arkusz

na końcu	в, на конце
na początku	в начале

(urząd) jest czynny
 (urząd) jest nieczynny
 naklejać znaczek na kopercie
 (предл. пад.)
 wrzucać list do skrzynki (pocztowej)
 nakreślać numer
 zwracam panu uwagę

(отделение) работает
 (отделение) не работает
 наклеивать марку на конверт
 (вин. пад.)
 опускать письмо в (почтовый) ящик
 набирать номер
 учтите

КОММЕНТАРИЙ

2.14. Существительные м. рода с суффиксом *-in*, так же как и в русском языке, утрачивают этот суффикс во мн. числе.

им. пад. ед. ч. Rosjanin

—

им. мн. Rosjanie

Amerykanin	—	Amerykanie
Słowianin	—	Słowianie
mieszczanin	—	mieszczanie

род. пад. мн. ч. Rosjan
Słowian
mieszczan

но: Amerykanów

3. Русской конструкции: „глагол + друг друга” со значением взаимности действия соответствует в польском языке конструкция: „глагол + + соответствующая падежная форма местоимения *siebie*”:

korespondujemy ze sobą	мы пишем друг другу, переписываемся
spotykają się ze sobą	они встречаются друг с другом
walczą ze sobą	они борются друг с другом
znali się dobrze	они хорошо знали друг друга
nienawidzą się	они ненавидят друг друга
kochają się	они любят друг друга
pomagają sobie	они помогают друг другу
podają sobie ręce	они подают (протягивают) друг другу руки
patrzą na siebie	они смотрят друг на друга
zadowoleni z siebie	они довольны друг другом

4. Предлог *po* кроме предложного падежа, сочетается также с винительным падежом. В этом сочетании он имеет значение цели и является эквивалентом русской конструкции „за + творительный падеж”:

wstąpiłyśmy po ciebie	мы зашли за тобой
pójść po lekarza	пойти за врачом
pojechać po dzieci	поехать за детьми
stać w kolejce po mięso	стоять в очереди за мясом

Запомните выражения:

po co?	зачем?
po to, aby (by)...	для того, чтобы...
pracujemy po to, aby wam było lepiej	мы работаем для того, чтобы вам стало лучше

5. Запомните еще несколько оборотов с отглагольными существительными (см. урок 22):

wziąć coś do czytania	возьмите что-н. почитать
kupić (przynieść, mieć) coś do zjedzenia	купить (принести, иметь) что-н. поесть
wziąć coś do przejrzenia	взять что-н., чтобы просмотреть (перелистать)
mieć coś do napisania	надо еще кое-что написать

15., 38 и др. В тексте урока встречаются безличные формы глаголов с частицей się (см. урок 15). Напоминаем, что безличные формы переходных глаголов сохраняют винительный падеж.

W którym okienku nadaje się depesze?

В каком окошке принимают (дают) телеграммы?

W Polsce listy adresuje się inaczej.

В Польше адрес на письмах пишут иначе.

Ile się płaci za słowo?

Сколько стоит слово? (Сколько надо платить за слово?)

Jak się dzwoni z tego automatu?

Как (надо) звонить с этого автомата?

МЕСТО ПРИЛАГАТЕЛЬНОГО В СОЧЕТАНИИ С СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫМ

Прилагательное в польском языке может стоять как перед существительным, так и после него (см. урок 2). Во многих случаях постановка прилагательного перед существительным или после него зависит от содержания всего высказывания, и изменение положения прилагательного влечет за собой изменение значения высказывания или изменение значения самого прилагательного. Иногда положение прилагательного является строго определенным в данном сочетании и изменение его места вообще невозможно.

Вопрос о месте прилагательного в польском языке является для говорящих на русском языке одним из наиболее сложных, так как в русском языке прилагательное в основном стоит перед существительным.

Рассмотрим отдельные случаи употребления имен прилагательных.

Качественные прилагательные обычно стоят перед определяемым словом. Также относительные прилагательные, когда они выражают качественную характеристику предмета, (т.е. употребляются в переносном значении), как правило, стоят перед существительным, например:

dramatyczne nastroje
patetyczny dramat
romantyczna opowieść
nowoczesne meble
klasyczne rysy

драматические настроения
патетичная драма
романтическая повесть
современная мебель
классические черты лица и др.

Положение относительных прилагательных, употребленных в их прямом значении зависит от того, противопоставляет ли говорящий данный предмет другим или характеризует его безотносительно к другим предметам. При противопоставлении (наличествующем в предложении или предполагаемом) т.е. тогда, когда прилагательное в данном высказывании выражает свойства характеризуемого предмета, отличающие его

от других однородных предметов, когда говорящий ставит его в ряд других предметов и выделяет по называемому признаку, прилагательное занимает положение после существительного.

Когда данный предмет не противопоставляется другим, характеризуется по называемому признаку безотносительно к другим предметам, прилагательное стоит перед существительным.

Таким образом, во многих сочетаниях прилагательное может стоять перед существительным в том случае, когда по каким-либо причинам противопоставление несущественно, или следовать за ним, когда нужно подчеркнуть противопоставление, например:

wina zagraniczne

заграничные вина (напр., на весах в магазинах, где существенно противопоставление винам неимпортным),

но говорят:

pilem zagraniczne wino

я пил заграничное вино (противопоставление в данном высказывании несущественно)

waluta obca

иностранная валюта (напр., в таможенной декларации, где существенно противополож. валюте данной страны)

но говорят:

Przewoził przez granicę obcą walutę.

Он перевозил через границу иностранную валюту.

stroje polskie

польские народные костюмы (напр., на выставке, где существенно противополож. костюмам других народов)

но говорят:

wieśniak w polskim stroju

крестьянин в польском народном костюме (в польской одежде)

wydarzenia współczesne

современные события (для говорящего существенно противопоставление их, напр., событиям, происходившим в прошлом)

Współczesne wydarzenia

современные события (= происходящие в настоящее время)

wpływy francuskie

французские влияния (противопост. влияниям других народов)

francuskie wpływy

французские влияния (= идущие из Франции).

Одни и те же прилагательные в одних сочетаниях могут всегда сигнализировать противопоставление и их постановка перед существительным недопустима, в других же такое противопоставление либо несущественно в данном высказывании, либо вообще невозможно. Сравните следующие пары сочетаний:

wojna światowa	мировая война (противопост. напр., значению: война между двумя странами)
światowy konflikt	мировой конфликт (= охватывающий весь мир, без противопост. другим видам конфликтов)
(Возможно также сочетание: konflikt światowy с сигнализацией противопоставления)	
współpraca międzynarodowa	международное сотрудничество (противопост. другим формам сотрудничества)
międzynarodowe znaczenie	международное значение
wakacje letnie	летние каникулы (противопост., напр., знач.: зимние каникулы)
letni dzień	летний день
dzień świąteczny	праздничный день (противопост., напр., знач.: будний день)
świąteczny nastrój	праздничное настроение
(возможно также сочетание: nastrój świąteczny с сигнализацией противопоставления)	
konflikt wewnętrzny	внутренний конфликт (противопост., явн., знач.: международный конфликт)
wewnętrzny głos	внутренний голос, голос души
język obcy	иностранный язык (противопост., напр., знач.: родной язык)
obce zwyczajne życie	чужая обычная жизнь (= не своя)

В первом сочетании каждой пары всегда (постоянно) сигнализируется противопоставление, и потому перестановка прилагательного недопустима.

Прилагательное занимает положение после существительного во всякого рода сочетаниях, имеющих характер сложных названий, или в сочетаниях, в которых прилагательное имеет терминологическое значение. В таких случаях всегда налицо противопоставление, и изменение места прилагательного недопустимо. Приведем примеры:

urząd pocztowy	почтовое отделение
list polecony	заказное письмо
paszport zagraniczny	заграничный паспорт
telefon międzymiastowy	междугородный телефон
bilet peronowy	перронный билет
pociąg podmiejski	пригородный поезд
koncert fortepianowy	концерт для фортепиано
muzyka poważna	симфоническая музыка
ambasada radziecka	советское посольство
utwór literacki	художественное произведение
aparat radiowy	радиоприемник

и др.

Названия:

Związek Radziecki	Советский Союз
Rewolucja Październikowa	Октябрьская революция
Stany Zjednoczone	Соединенные Штаты
Uniwersytet Warszawski	Варшавский университет
Teatr Polski	Польский театр
Plac Zamkowy	Дворцовая площадь

В некоторых сочетаниях, где положение прилагательного строго определено (оно стоит после существительного), все же можно изменить место прилагательного, но тогда изменится его значение. Имя прилагательное получает переносное качественное значение. Сравните следующие пары сочетаний:

życie kulturalne	культурная жизнь (противопост., напр., понятию: życie gospodarcze — экономическая жизнь)
kulturalne życie	культурная жизнь (= жизнь на высоком уровне культуры)
literatura piękna	художественная литература (= значение терминологическое)
piękna literatura	означало бы: прекрасная литература
bohater romantyczny	романтический герой (противопост., напр., значению: bohater współczesny — современный герой)
romantyczny bohater	романтичный герой (являющийся романтиком)
sztuka nowoczesna	современное искусство (противопост., напр., значению: sztuka tradycyjna — традиционное искусство)

nowoczesna sztuka	современное искусство (= качественная характеристика, искусство, отвечающее требованиям новейших течений)
aktor komiczny	комический актер (= играющий комические роли, противополож., напр., значению: aktor tragiczny — трагический актер)
komiczny aktor	комичный, смешной актер
paszport zwykly	общегражданский паспорт (противопост., напр., значению: paszport dyplomatyczny — дипломатический паспорт)
zwykly paszport	обычный паспорт (= не отличающийся ничем особенным).

Сравните теперь сочетания, в которых прилагательное занимает положение после существительного или перед ним в зависимости от своего значения (прямого или перекосного):

teatr dramatyczny	драматический театр
dramatyczne wydarzenie	драматичное, исполненное драматизма событие
związek zawodowy	профессиональный союз
zawodowy przewodnik	профессиональный экскурсовод
paszport dyplomatyczny	дипломатический паспорт
dyplomatyczna odpowiedź	дипломатичный (ловкий) ответ
legitymacja partyjna	партийный билет
partyjna ocena	партийная оценка (чего-н.)

В сочетаниях с несколькими неоднородными прилагательными после существительного ставится то прилагательное, которое в данном высказывании выражает противопоставление, например:

współczesne malarstwo polskie	современная польская живопись
в данном сочетании для говорящего существенно противопоставление польской живописи живописи других народов	
polskie malarstwo współczesne	современная польская живопись
в данном сочетании существенно противопоставление современной живописи, например, классической живописи.	

В сочетаниях, в которых от определяемого прилагательным существительного зависит другое существительное, прилагательное может

занимать место перед определяемым словом (если зависимое существительное исключить из сочетания, необходимо изменить место прилагательного).

Komunistyczna Partia Związku Radzieckiego

ср.: **partia komunistyczna ekonomiczne i polityczne przyczyny wojny**

ср.: **przyczyna ekonomiczne i polityczne**

krajowa produkcja samochodów

ср.: **produkcja krajowa**

Коммунистическая партия Советского Союза

коммунистическая партия экономические и политические причины войны

экономические и политические причины

отечественная продукция автомобилей

отечественная продукция

СОСЛАГАТЕЛЬНОЕ НАКЛОНЕНИЕ

В тексте настоящего урока впервые встречаются формы сослагательного наклонения. Они образуются, как и в русском языке, от форм прошедшего времени с помощью частицы *by*, но в отличие от русского языка, у них имеются еще личные окончания. Частица *by* находится между основой и окончанием. Частица *by* + личное окончание пишутся слитно.

Обратите внимание на место ударения, ударение в этих формах может стоять даже на 4-ом слове от конца.

ед. ч.		
м. род	ж. род	ср. род
chciał by m	chciał a ł aby m	
chciał by s	chciał a ł aby s	
chciał by	chciał a ł aby	chciał aby
мн. ч.		
лично-мужские ф.		женско-вещные ф.
chciał e liby śmy	chciał a łyby śmy	
chciał e liby ście	chciał a łyby ście	
chciał e liby	chciał a łyby	

Употребляя сослагательное наклонение, не забывайте прибавлять окончания в 1-ом и 2-ом лицах обоих чисел. Только 3-е лицо по структуре похоже на формы сослагательного наклонения в русском языке.

Примеры:

Mógł**by**s sprawdzić, czy nie zrobiłem jakiegoś błęd**u**? (1)

Czy nie mogli**by**ście chwile poczekać? (15)

Chciał**aby**m zamówić rozmowę telefoniczną. (18)

Частица **by** вместе с личными окончаниями может отрываться от глагольной формы. В таких случаях она стоит перед глаголом и может отделяться от него другими словами, интонационно присоединяясь к предшествующему слову. Частица **by** вместе с личным окончанием глагола пишется тогда отдельно от предшествующего слова.

Teraz **by** to za długo **trwało**. (49)

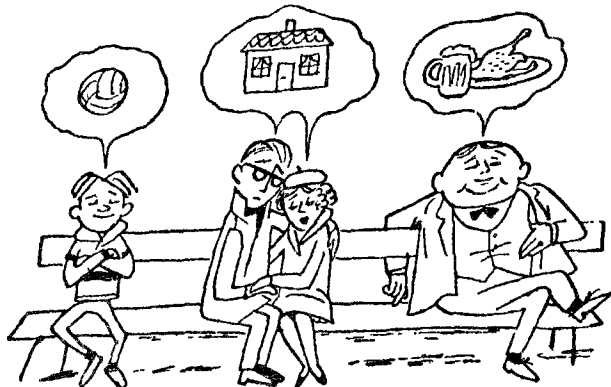
Może **byśmy** przy okazji **zadzwońi**l do Tadeka? (51)

Chętnie **bym** jutro **poszedł** do teatru.

Czy **byście** się na to **zgodzi**li?

Może **byś** jeszcze **zdąży**ł na pociąg?

Chętnie **byśmy** państwa **odwiedz**ili, ale już wyjeżdżamy.

Bardzo **bym** chciał mieć piłkę.

Ach, jakże **byśmy** chcieli mieć własny domek.

Chętnie **bym** coś przekąsił.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Ответьте на следующие вопросы:

1. Do kogo Włodek napisał list?
2. Co profesor robił w Moskwie?
3. Gdzie obecnie mieszka?
4. Po kogo wstąpiły Maryjka i Ola?
5. Dokąd poszli wszyscy po przeczytaniu listu?
6. Czy Włodek zrobił jakiś błąd w liście?
7. Jak się w Polsce adresuje koperty?

II. Из личных предложений образуйте безличные:

1. Tutaj mówimy tylko po polsku.
2. Jeśli nie mamy telefonu w domu, dzwonimy z automatu telefonicznego.

3. Na ogół unikamy błędów.
4. Listy wrzucamy do skrzynki pocztowej.
5. Po zdjęciu słuchawki czekamy na sygnał.
6. Potem nakreścamy właściwy numer.
7. Znaczki pocztowe naklejamy na kopercie.
8. Przy wejściu na perony okazujemy bilety.
9. Bilety sprzedają na kilka dni naprzód.

III. От инфинитива образуйте нужные формы сослагательного наклонения: а) не отрывая окончаний от глаголов; б) отрывая, там где это возможно, окончания.

1. (kupić — ja, мужчина) tę książkę, ale nie mam pieniędzy.
2. Chętnie (zadzwońić — my, девушки) do ciebie, ale nie mamy czasu.
3. Czy państwo (chcieć) pojechać na południe?
4. Bardzo (pragnąć — ja, dziewczynka) go zobaczyc.
5. Wielką radość (sprawić) im wycieczka do Polski.
6. Teraz już (umieć) panie porozumieć się z Polakami.
7. Czy nie (móc) pani poczekać na mnie kilkanaście minut?

IV. Переведите нижеследующие предложения на польский язык и поставьте прилагательные на соответствующее место по отношению к определяемому существительному:

1. Мы ехали в спальном вагоне.
2. Нам надо завтра зайти в паспортный стол за паспортом.
3. В этом книжном магазине принимаются заказы на иностранные книги.
4. Они отправили в Москву заказное письмо.
5. Советское посольство в Варшаве помещается в новом здании.
6. Граждане, предъявляйте, проездные (месячные) билеты.
7. Современное искусство ищет новых форм.
8. Повышается культурный уровень общества.
9. Сходи в продовольственный магазин купить что-нибудь поесть.
10. В варшавских театрах ставят современные пьесы.

LEKCJA DWUDZIESTA CZWARTA

1. Дательный падеж ед. ч. м. рода (продолжение).
2. Творительный падеж мн. числа' (продолжение).
3. Союзы *żeby, aby*.
4. Союзы *gdyby, jeźliby, jeżeliby*.

ODWIEDZAMY WARSZAWSKIE KSIĘGARNIE

1. — Jakie książki chciałbyście kupić?
2. — Mnie interesuje współczesna literatura polska. Pamiętasz, Marku, mniej więcej przed dwoma laty kupowaliśmy razem książki polskie w księgarni na ulicy Gorkiego.
3. — Doradziłem wówczas tobie i Włodkowi, żebyście kupili *Sławę i chwałę Iwaszkiewicza*. Czy podobała się wam ta powieść?
4. — To był pierwszy tom. Ja nie umiem oceniać utworu, jeśli nie znam całości.
5. — Miałem zamiar przysłać wam drugi tom z Polski, ale jedyny swój egzemplarz pożyczyłem bratu, a on, niestety, zgubił go.
6. — Czy to jest wspomniana kiedyś przez ciebie księgarnia naukowa?
7. — Tak. Tu możesz dostać książki z dziedziny nauk przyrodniczych, medycyny, matematyki, filozofii...
8. — Gdybym miał dużo pieniędzy, najchętniej bym sobie skompletował „Bibliotekę klasyków filozofii”. Z tego wydania mam tylko pięć tomów, między innymi *Człowiek-maszyna* La Mettrie, *Wstęp do Encyklopedii D'Alemberta*.
9. — A ja chciałabym kupić trzeci tom *Słownika języka polskiego*.
10. — Wejdźmy więc do księgarni. Jest tu również dział filologii.

11. — Czy mogę prosić o *Słownik języka polskiego*?
12. — Proszę... Jest również *Słownik poprawnej polszczyzny* Szobera.
13. — Dziękuję. Tę książkę już mam.
14. — A czy można dostać *Traktat o dobrej robocie* Kotarbińskiego?
15. — W tej chwili nie mamy. Może będzie dopiero za kilka miesięcy. Nie spodziewamy się wcześniej niż w końcu października lub na początku listopada.

* * *

16. — To jest księgarnia wydawnictw importowanych. Jest tu również dział książek radzieckich. Proponuję, **abyście obejrze**li, jakie książki rosyjskie są u nas w sprzedaży.
17. — Byliśmy wczoraj z Olą w Księgarni Klubu Międzynarodowej Prasy i Książki na Placu Unii Lubelskiej. W dziale książek radzieckich obejrzałyśmy chyba wszystko, co mogłoby nas interesować.

* * *

18. — Wstąpmy do księgarni muzycznej!
19. — Czy dostanę książkę Iwaszkiewicza *Chopin*?
20. — Owszem, proszę bardzo.
21. — Ile płacę?
22. — 19 (dziewiętnaście) złotych 90 (dziewięćdziesiąt) groszy. Proszę kwit do kasy. Czy zapakować **panu**?
23. — Dziękuję, nie trzeba. Chcę ją zaraz przejrzeć.
24. — Jesteśmy tak dawno **przyjaciółmi**, a ja nic nie wiedziałem o twoich zainteresowaniach muzycznych.

* * *

25. — Zatrzymajmy się przed tą wystawą!
Widzicie cztery tomy *Utworów wybranych* Gałczyńskiego?
Może chciałabyś kupić to wydanie?
26. — Mam jeden duży tom wierszy tego poety. W Moskwie kupiłam również trzy tomy dzieł Tuwima i zbiór wierszy Broniewskiego.

27. — Wejdźmy do środka!
28. — Spójrz, Maryjko, są *Liryki Staffa*.
29. — O właśnie! Tę książkę muszę kupić.
Do sprzedawcy: — Proszę o *Liryki Staffa*. Czy jest jeszcze coś tego autora?
30. Sprzedawca: — Owszem, mamy jeszcze *Wiklinę*. Zapakować to pani?
31. — Na razie nie. Chciałabym jeszcze coś wybrać.
32. Sprzedawca: — Może *Poezje zebrane Różewicza, Liryki Broniewskiego*...
33. — Jeżeli interesujesz się współczesną poezją polską, to radzę, żebyś się zapoznała z twórczością najmłodszego pokolenia poetów. Może kupisz zbiorek wierszy Harasymowicza albo Małgorzaty Hillar?
Włodku, a ty co wybrałeś?
34. — Dwie książki Jana Parandowskiego: *Niebo w płomieniach* i *Petrarca* i Dąbrowskiej *Gwiazda zaranna*.
35. — Próbowałam kiedyś czytać *Niebo w płomieniach*, ale wówczas jeszcze bardzo słabo znałam język polski i nie wszystko mogłam zrozumieć.
36. — Teraz, Maryjko, już dobrze opanowałaś język polski.
37. — To chyba nie komplement?
38. — Nie, naprawdę bardzo dobrze mówisz po polsku.
- * * *
39. — Czy mogłabym dostać jeszcze coś z ostatnich powieści Brandysa i Brezy?
40. Sprzedawca: — Niedawno otrzymaliśmy książkę Kazimierza Brandysa z cyklu *Wspomnienia z teraźniejszości* i *Brezy Spiżowa brama*.
41. — *Wspomnienia z teraźniejszości* mam. Proszę o *Spiżową bramę*.
42. — Czy jest jeszcze coś z nowości wydawniczych?
43. Sprzedawca: — Owszem. Jest *Podróż Dygata, Dziura w niebie* Konwickiego. A może interesują państwa większe wydania? Obecnie wydaje się w Polsce *Dziela wszystkie* Słowackiego.

44. — Dziękujemy. Na razie to wszystko. Do widzenia panu!
 45. Sprzedawca: — Dziękuję państwu. Do widzenia!

С Л О В А Р Ь

aby	чтобы	poprawny	правильный
autor	автор	powieść	роман
chwała	хвала	pożyczyć	одолжить
cykl	цикл	proponować	предлагать
dobry	здесь: доброка- чественный	próbować	пытаться
doradzić	посоветовать	przejrzeć	просмотреть
dziedzina	область	przyrodniczy	естественный
dzieło	произведение	rohoła	труд
egzemplarz	экземпляр	skompletować	собрать
gdyby	если бы	słownik	словарь
importowany	импортный	spізowy	бронзовый
jedyny	единственный	sprzedawca	продавец
jeśliby	если бы	teraźniejszość	настоящее
komplement	комплимент	tom	том
kwit	чек	wiersz	стихотворение, стих
lirok	лирическое сти- хотворение	wikiłna	ива
listopad	ноябрь	wspomnieć	упомнить
medycyna	медицина	wstęp	введение
muzyeczny	музыкальный	wybrać	избрать, выбрать
nowość	новинка	wydanie	издание
oceniać	оценивать	wydawnictwo	издание
odwiedzać	посещать	wydawniczy	здесь: книжный (досл.: издатель- ский)
opanować	овладеть	zainteresowanie	интерес
październik	октябрь	zakować	завернуть
pieniądze	деньги	zagałny	утренний
plomień	пламя	zbiorek (уменьш.)	сборник
poesje zebrane	сборник (собрание) стихотворений	zbiór	сборник
pokolenie	поколение	zgnubić	потерять
połszczyzna	польский язык	żeby	чтобы

ЗАХОДИМ В ВАРШАВСКИЕ КНИЖНЫЕ МАГАЗИНЫ

1. Какие книги вы хотели бы купить?
2. Меня интересует современная польская литература. Помнишь, Марк, примерно два года тому назад мы покупали вместе польские книги в книжном магазине на улице Горького.
3. Я посоветовал тогда тебе и Володе купить „Славу и хвалу” Увашкевича. Понравился ли вам этот роман?
4. Это был первый том. Я не умею оценивать произведение, если не знаю его полностью.
5. Я собирался прислать вам второй том из Польши, но свой единственный экземпляр я одолжил брату, а он, к сожалению, потерял его.

6. Это тот книжный магазин научной литературы, о котором ты когда-то упоминал?
7. Да. Здесь можно достать книги по естественным наукам, медицине, математике, философии...
8. Если бы у меня было много денег, охотнее всего я бы собрал „Библиотеку классиков философии“. Из этого издания у меня только пять томов, между прочим, „Человек-машина“ Ла Метри, „Введение в энциклопедию“ Даламбера.
9. А я хотела бы купить третий том „Словаря польского языка“
10. Тогда зайдём в книжный магазин! Здесь есть и отдел филологии.
11. Можете мне дать „Словарь польского языка“?
12. Пожалуйста... Есть также „Нормативный словарь польского языка“ Шобера.
13. Спасибо. Эта книга у меня уже есть.
14. Можно ли у вас достать „Трактат о доброкачественном труде“ Котарбинского?
15. В настоящее время у нас его нет. Возможно, что он будет у нас только через несколько месяцев. Мы не ждём этой книги раньше конца октября или начала ноября.
16. Это книжный магазин литературы на иностранных языках (импортных изданий). Здесь есть также отдел советской книги. Предлагаю вам посмотреть, какие русские книги имеются у нас в продаже.
17. Мы были вчера с Олей в книжном магазине Клуба международной печати и книги на площади Любельской Унии. В отделе советской книги мы посмотрели, пожалуй, все, что могло бы нас интересовать.
18. Зайдём в магазин музыкальной литературы!
19. У вас есть книга Ивашкевича „Шопен“?
20. Да, пожалуйста.
21. Сколько с меня?
22. 19 злотых 90 грошей. Отдайте, пожалуйста, чек в кассу. Завернуть вам?
23. Спасибо, не надо. Я хочу сейчас просмотреть ее.
24. Мы так давно дружим, а я и не знал, что ты интересуешься музыкой.
25. Остановимся перед этой витриной!... Видите четыре тома „Избранных произведений“ Галчивского? Может быть, ты хотела бы купить это издание?
26. У меня есть однотомник стихотворений этого поэта. В Москве я купила также три тома произведений Тувима и сборник стихотворений Броневского.
27. Войдём в магазин (внутри)!
28. Посмотри, Марийка, продаются „Лирические стихи“ Стаффа.
29. Вот эту книгу мне и надо купить. (Продавцу:) Дайте, пожалуйста,

„Лирические стихи” Стаффа! У вас есть еще что-нибудь этого автора?

30. Продавец: Да, у нас есть еще „Ива”. Вам завернуть?
31. Нет, я хотела бы еще что-нибудь выбрать.
32. Продавец: Может быть, „Собрание стихотворений” Ружевича, „Лирические стихи” Броневского...
33. Если ты интересуешься современной польской поэзией, то советую тебе познакомиться с творчеством молодого поколения поэтов. Куши, например, сборник стихотворений Харасимовича или Малгожаты Хилляр! Володя, а ты что выбрал?
34. Две книги Яна Парандовского: „Небо в огне” и „Петрарка” и книгу Домбровской „Утренняя звезда”.
35. Я пыталась когда-то читать „Небо в огне”, но тогда я еще очень плохо знала польский язык и не все могла понять.
36. Теперь, Марийка, ты хорошо знаешь польский язык.
37. Это, надеюсь, не комплимент, Марк?
38. Нет, ты на самом деле очень хорошо говоришь по-польски.
39. Можете мне дать еще что-нибудь из последних романов Брандыса и Брезы?
40. Продавец: Недавно мы получили книгу Казимежа Брандыса „Воспоминания о настоящем” и книгу Брезы „Бронзовые ворота”.
41. „Воспоминания о настоящем” у меня есть. Дайте, пожалуйста, „Бронзовые ворота”.
42. У вас есть еще какие-нибудь новинки?
43. Продавец: Да. Например, „Путешествие” Дыгата, „Дыра в небе” Конвицкого. А не интересуют ли вас большие издания? Теперь издается в Польше полное собрание сочинений Словацкого.
43. Спасибо. Пока это все. До свидания!
44. Спасибо. До свидания!

mniej więcej

более или менее, приблизи-
тельно, примерно

powieść	роман
powieść	описание

w końcu czego

в конце чего

na początku (w początkach)

в начале чего

liryka	лирика
liryki (мн.)	лирические стихи

nowości wydawnicze

книжные новинки

nowość	новинка
nowość	новина

dzieła wszystkie
wszystkie dzieła

pełne собрание сочинений
все сочинения (произведения)

pożyczać komu	одалживать, давать в долг кому
pożyczać od kogo	брать займы, занимать у кого

Jedyny swój egzemplarz poży-
czyłem bratu.

Свой единственный экземпляр
я одолжил брату.

Pożyczyłem książkę od brata.

Я взял книгу у брата.

Pożyczyłem pieniądze od zna-
jomych.

Я занял деньги у знакомых.

opanować co	овладеть чем
-------------	--------------

Już, dobrze opanowałaś język
polski.

Ты хорошо овладела поль-
ским языком.

КОММЕНТАРИЙ

1. и др. Обращаем ваше внимание на формы сослагательного накло-
нения. В польском языке они имеют личные окончания (в 1-ом и 2-ом
лице обоих чисел).

Jakie książki chciałabyście kupić? (1)

Gdybym miał dużo pieniędzy, najchętniej bym sobie skompletował.. (8)

A ja chciałabym kupić trzeci tom *Słownika języka polskiego*. (9)

Obejrzałyśmy chyba wszystko, co mogłoby nas interesować. (17)

Może chciałabyś kupić to wydanie? (25)

Chciałabym jeszcze coś wybrać. (31)

Czy mogłabym dostać jeszcze coś? (39)

6. Страдательные причастия (наст. и прош. времени) от глаголов с окон-
чанием -eć образуются от основы инфинитива с помощью суффикса -n
с одновременной заменой e гласным a. Это касается тех глаголов, в ко-
торых наблюдается чередование звуков и в формах прошедшего вре-
мени.

инф.	прош. время	страдат. причастие
wspomnieć	wspomniałem	wspomniany
zapomnieć	zapomniałem	zapomniany
obejrzeć	obejrzałem	obejrzany
widzieć	widziałem	widziany
słyszeć	słyszałem	słyszany

Лично-мужские формы этой группы по огласовке основы не отличаются от других форм. Но здесь выступает различие в основе между лично-мужскими формами и отглагольными существительными. Последние имеют гласный *e*:

wspomniani	wspomnienie
zapomniani	zapomnienie
obejrzeni	obejrzenie
słyszani	słyszanie

От глагола *widzieć* отглагольное существительное = *widzenie*

**ДАТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (кому? czemu?) ЕД. Ч. МУЖСКОГО РОДА
(ПРОДОЛЖЕНИЕ)**

Как Вы знаете, окончание дательного падежа ед. ч. мужского рода *-owi* принимает огромное большинство существительных мужского рода. Лишь немногочисленная группа слов принимает окончание *-u*. Пока Вы знаете лишь одно слово с окончанием *-u* в дат. пад. ед. ч. — *panu*. Из наиболее часто употребляемых существительных в эту группу входят:

brat	—	bratu
ojciec	—	ojcu
chłop	—	chłopu
chłopiec	—	chłopcu
kot	—	kotu
pies	—	psu
świat	—	światu

Запомните их, так как форма дательного падежа не отмечена в словаре.

ТВОРИТЕЛЬНЫЙ ПАДЕЖ (kim? czym?) МН. Ч. (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Немногочисленная группа существительных мужского рода с мягким согласным основы (а также слова на *-dz, -l*) и женского рода на мягкий согласный образует творительный падеж мн. ч. с помощью окончания *-mi*.

м. род	gość	—	gośćmi
	liść	—	liśćmi
	koń	—	końmi
	brat (мн. bracia)	—	braćmi
	człowiek (мн. ludzie)	—	ludźmi
	pieniądz	—	pieniędzmi (черед. <i>q : ę</i>)
	przyjaciel	—	przyjaciółmi
ж. род	nić	—	nićmi
	kość	—	kośćmi
	dłoń	—	dłońmi

и одно слово ср. рода:

dziecko (мн. dzieci) — dziećmi

Одновременно усвойте склонение слов **brat** и **dziecko**.

им. ед. ч. brat	им. мн. ч. bracia	им. ед. ч. dziecko	им. мн. ч. dzieci
род. brata	род. braci	род. dziecka	род. dzieci
дат. bratu	дат. braciom	и т.д. дат.	дат. dzieciom
и т.д.	вин. braci		вин. dzieci
	твор. bracmi		твор. dziećmi
	предл. braciach		предл. dzieciach

СОЮЗЫ **żeby**, **aby**

Союзы **żeby** и **aby**, так же как русский союз „чтобы”, сочетаются с формами прошедшего времени (другие временные формы исключаются).

К союзам **żeby**, **aby** присоединяются личные глагольные окончания, которые в этом случае отрываются от форм прошедшего времени глагола:

Chcę, **żebyś** pojechał.

Radzę, **żebyście** kupili.

Chcę, **aby** pojechał.

Я хочу, чтобы ты поехал.

Советую вам купить.

Я хочу, чтобы он поехал. (здесь в польском языке нет окончания, это 3-е лицо)

Присмотритесь к примерам из текста:

(3) Doradziłam wówczas tobie i Włodkowi, **żebyście** kupili...

(16) Proponuję, **abyście** obejrzeeli...

(33) Radzę, **żebyś** się zapoznała...

Личные окончания присоединяются также к слову **oby** (лишь бы, только бы):

Obyś przyszedł!

Лишь бы ты пришел!

СОЮЗЫ **gdyby**, **jeśliby**, **jeżeliby**

Условные союзы **gdyby**, **jeśliby**, **jeżeliby** также выступают с личными глагольными окончаниями:

(8) **Gdybym** miał dużo pieniędzy...

Если бы у меня было много денег...

так же:

Jeślibyśmy mieli dużo czasu, poszlibyśmy do kina. (**Gdybyśmy** mieli...)

Если бы у нас было много времени, мы пошли бы в кино.

Gdyby (**jeśliby**) mieli dużo czasu, poszliby do kina.

Если бы у них было много времени, они бы пошли в кино.

(здесь вет личных окончаний — 3-е лицо)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Изменяя, где нужно, лицо исполнителя действия, употребите союз *żeby*:

Образец:

On chce (pojechać) do Warszawy. (ja)

On chce, *żeby*m pojechał (pojechała) do Warszawy.

1. Proponowałem (skompletować) utwory Gałczyńskiego. (ty)
2. Radzę wam (kupić) wszystkie dzieła Słowackiego.
3. Oni chcą (pochodzić) po księgarniach. (my)
4. Postaram się (poznać) literaturę polską. (wy)
5. Proszę (zapoznać się) z twórczością młodych poetów. (państwo)
6. Rozkazał oficerowi (przysłać) mu żołnierzy.

II. Переведите русский текст, используя инфинитив или отглагольное существительное:

1. У меня есть возможность пойти сегодня в театр. (сущ.)
2. Я заставляю его приехать. (сущ.)
3. Он бросил курить. (сущ.)
4. Я решил ничего не говорить. (инф.)
5. Они обещали привезти с собой стихотворения. (инф.)
6. Я собираюсь просмотреть это произведение. (инф.)
7. Прошу принести воды. (инф. и сущ.)
8. Она начала интересоваться детьми. (инф.)
9. У меня привычка вставать в 6 часов. (инф.)
10. Я считаю нужным познакомиться со „Словарем польского языка“. (сущ, инф.)

III. Образуйте дательный падеж ед. ч. существительных:

1. Pokażemy (nasz gość) Warszawę.
2. Dziękuję (pan).
3. Opowiadamy (dziecko) bajkę.
4. Przesyłam (matka i ojciec) pozdrowienia z Polski.
5. Kupiłam (mąż) upominek.
6. Kazałam (syn) zostać w domu.
7. Co pan zrobił (ten chłopiec)?
8. Podaję (sprzedawca) pieniądze.
9. (siostra) potrzebne jest mieszkanie.
10. Przyglądam się (ten człowiek).
11. (pisarz i poeta) została przyznana nagroda.

LEKCJA DWUDZIESTA PIĄTA

KAZIMIERZ BRANDYS

KORSO MANIAKÓW

(Fragmenty)

Niedzielne przedpołudnie w pierwszym dniu Oświaty, Książki i Prasy spędziłem przy stoisku w Alejach Ujazdowskich. Od paru lat utarł się zwyczaj¹⁾, że literaci podpisują tego dnia swoje książki. Jest to święto ruchome: raz wypada w połowie maja, kiedy indziej z początkiem czerwca, w zależności od przygotowań organizacyjnych Domu Książki, instytucji ogólnie szanowanej, lecz nieco kapryśnej.

Ustaloną datę zwykle poprzedza sympatyczny telefon: „Prosimy o wzięcie udziału²⁾ w Kiermaszu, czytelnikom bardzo, bardzo zależy na pana podpisie³⁾, nikt z kolegów dotychczas nie odmówił...” Literat zjawia się o oznaczonej godzinie przed wskazanym stoiskiem, cichy, odświętny i pełen tkliwości. Jeśli jest szczęściarzem, sadzają go na krzeselku za stertami jego tomów; raz i mnie się to zdarzyło. Ale czasami jego nadejście witane jest z chłodnym zdumieniem; nieszczęśnik został źle poinformowany⁴⁾: nie ma jego książek, natomiast stół ugina się pod stosami *Przyjaciela kierowcy*. Jeśli literat ma usposobienie filozoficzne, wówczas zgodzi się na podpisywanie⁵⁾ tego pożytecznego dziełka dla początkujących szoferów. Posiedzi sobie parę godzin w słońcu, może się trochę opali, wzbudzi ludzkie współczucie... Nie ma mowy⁶⁾ o żadnej tragedii, można w ten sposób miło spędzić świąteczne przedpołudnie...

* * *

Która to? Pół do pierwszej? Niedługo skończy się mój dyżur; żebym tylko nie zapomniał kupić nowego wydania *Lalki*⁷⁾, które widziałem o parę kiosków dalej. Do mojego stoiska podchodzi dwunastoletni chłopiec z rudą czupryną i piegami na zadartym nosku. Zaczyna wertować moje książki, nie zwracając uwagi na

mnie ⁸⁾ ani na otoczenie. Z ponurą, nieufną miną bierze do ręki egzemplarz i odkłada. To samo z następnym. Nie patrzy na mnie i najwyraźniej jest z czegoś niezadowolony.

— Czego kolega sobie życzy? — pyta sprzedawczyni z Domu Książki.

— *Klubu Pickwicka* — odpowiada posepnie klient. — Szukam go już od godziny i nigdzie nie ma.

Poznaję go! To jeden z nas, maniaków, czytających po nocach! Przyszedł tu węszyć i myszkować, to przecież jego dzień, jego święto.

— A może by kolega kupił książkę tego pana? — uśmiecha się sprzedawczyni, wskazując na mnie wzrokiem.

Zamknąłem oczy, żeby nie widzieć, co się stanie.

— Po czemu? ⁹⁾ — słyszę po chwili jego głos.

Sprzedawczyni wymieniła cenę. Chwila namysłu, ja przyglądam się gałęziom rosnącego nad nami kasztanu, klient zachowuje się nieufnie; potem wyciąga z kieszeni garść pomiętych dwuzłotówek i liczy śliniąc palce. Potem znowu się namyśla, wreszcie kładzie pieniądze na stole z miną: „No, ostatecznie”.

Podpisuję egzemplarz, zamieniamy spojrzenia, tłumaczę mu się wzrokiem z tego, że to nie ja napisałem *Klub Pickwicka*, klient kiwa głową i odchodzi.

Do widzenia, kolego-miłośniku książek, obym ci tylko nie sprawił zawodu ¹⁰⁾...

С Д О В А Р Ь

chiopiec	мальчик	kiwać	кивать
czasami	иногда, подчас	kłaść	класть
szupryna	волосы	lalka	кукла
dotychczas	до сих пор	liczyć	считать
dwuzłotówka	двузлотовая бу- мажка	literat	писатель, литера- тор
dyżur	дежурство	maniak	маньяк
gałąź	ветвь	miłośnik	любитель
garść	пригоршня	myszkować	рыться
instytucja	учреждение	namysł	размышление, не- решительность
kapryśny	капризный	namyślać się	раздумывать
kasztan	каштан	niesco	немного
kiedy indziej	(в) другой раз	niedzielny	воскресный
kiermasz	книжный базар	nieszczęśnik	неудачник
kierowca	водитель	nieufny	недоверчивый
kieszon	карман		

odkładać	откладывать	szanować	уважать
odmówić	отказать	szczęściarz	счастливчик
odpowiadać	отвечать	ślubić	слупить
odsświętzy	празднично на- строенный (оде- тый и т.п.)	święteczny telefon	праздничный (телефонный) зво- нок
ogólnie	здесь: всеми	tkliwość	умиление
opalić się	загореть	tłumaczyć się	извиняться, оправ- дываться
organizacyjny	организационный	udział	участие
ostatecznie	впрочем	ugiąć się	прогибаться
oświata	просвещение	usposobienie	нрав
otoczenie	окружающие	ustalić	определить
oznaczony	назначенный	uśmiechać się	улыбаться
piegi	веснушки	wertować	перелистывать
porządkująca	начинающий	węszyc	проноживать
podpis	автограф	witać	встречать
podpisywać	снабжать автогра- фами, подписы- вать	wskazać	указать
promięty	смятый	współczucie	сочувствие
porzucić	приисходить рань- ше, предшество- вать	wyciągać	вытаскивать
posępnie	угрюмо	wymienić	назвать
pożyteczny	полезный	wypadać	приходиться
przedpołudnie	время до обеда	wzbudzić	вызвать
przygotowań	подготовка	wzrok	взгляд
ruchomy	подвижной	zachowywać się	держаться, вести себя
rudy	рыжий	zadarty	курносый
spojrzenie	взгляд	zależeć	быть заинтересо- ванным
sprzedawcy	продавецца	zależność	зависимость
stać się	произойти	zamieniać	обмениваться
sterta	груда	zdarzyć się	случиться
stolskø	киоск	złumienie	недоумение
stos	груда	zjawiać się	появляться
		zwyczaj	обычай, традиция

КАЗИМЕЖ ВРАНДЫС

КОРСО МАНЬЯКОВ

(Отрывки)

Воскресное утро в первый день праздника Просвещения, Книги и Печати я провел в киоске в Унздовских Аллеях. Уже в течение нескольких лет установился обычай, что писатели в этот день снабжают свои книги автографами. Этот праздник не имеет точной даты: один раз он приходится на середину мая, другой раз — на начало июня, в зависимости от организационной подготовки Дома книги, учреждения, пользующегося всеобщим уважением, но немного капризного...

За несколько дней до праздника в телефонной трубке раздается симпатичный голос: „Примите, пожалуйста, участие в книжном базаре.

Читатели очень, очень заинтересованы в том, чтобы получить ваш автограф. Ни один из ваших коллег нам не отказал." Писатель появляется в назначенный час перед указанным киоском, скромный, празднично настроенный, полный умиления. Если ему везет, его сажают на стульчик за грудой его томов; один раз и со мной так было. Но нередко его приход встречают с холодным недоумением; неудачника не так проинформировали: его книг нет, зато стол прогибается под грузом „Друга водителя". Если писатель настроен философски, тогда он согласится снабжать своим автографом это полезное произведение для начинающих шоферов. Он посидит несколько часов на солнце, может быть, даже загорит немного, вызовет у покупателей сочувствие. Не может быть и речи ни о какой трагедии, таким образом можно приятно провести праздничное утро.

* * *

Который час? Половина первого? — Вскоре кончится мое дежурство; только бы мне не забыть купить новое издание „Куклы", которое я видел в одном из соседних киосков. К моему киоску приближается двенадцатилетний мальчик с рыжими волосами и веснушками на курносом носике. Он начинает перелистывать мои книги, не обращая внимания ни на меня, ни на окружающих. С угрюмым, недоверчивым выражением лица, он берет в руки один экземпляр и откладывает. То же он делает со следующим. Он не смотрит на меня и совершенно явно чем-то недоволен.

— Что вам угодно, коллега? — спрашивает продавщица Дома книги.

— „Пиквикский клуб", — угрюмо отвечает покупатель. — Я ищу уже час, и нигде его нет.

Я узнаю его! Это один из нас, маньяков, читающих по ночам! Он пришел сюда, чтобы все пересмотреть, порыться. Это ведь его день, его праздник!

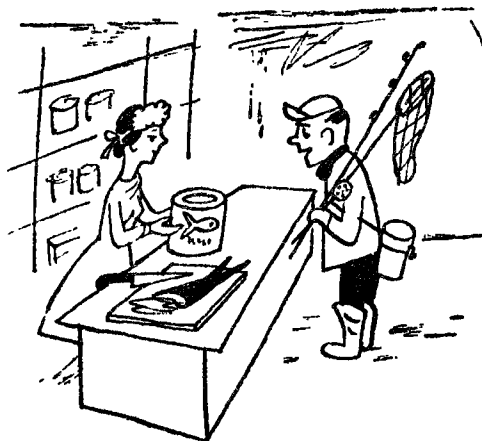
— А не купили бы вы, коллега, книгу этого товарища? — улыбается продавщица, указывая на меня глазами.

Я закрыл глаза, чтобы не видеть того, что произойдет.

— Почему? — слышу через минуту его голос. Продавщица назвала цену. Минуту он размышляет. Я пристально смотрю на ветви растущего над нами каштана. Покупатель держится так, как будто не доверяет нам. Потом он вытаскивает из кармана смятые двузлотовые бумажки и считает, сжюя пальцы. Опять раздумывает и в конце концов кладет деньги на стол с миной говорящей: „Ну, впрочем". Я надписываю книгу, мы обмениваемся взглядами. Я мысленно извиняюсь за то, что не написал „Пиквикский клуб", покупатель кивает головой и уходит.

До свидания, паренек, влюбленный в книги, только бы мне не подвести тебя...

1) utarł się zwyczaj	установился обычай, сложилась традиция
2) wziąć udział w czym	принять участие в чем
3) zależy komu na czym	(очень) заинтересован в чем (кто)

— Zależy mi raczej na świeżych rybach...

4) poinformować kogo o czym	сообщить, объяснить что кому, проинформировать кого
5) zgodzić się na podpisywanie	согласиться снабжать своим автографом (надписывать)
6) nie ma mowy o czym
jest mowa o czym	и речи нет о чем,
речь о чем, речь идет о чем
7) żeby tylko nie zapomnieć
zapomnieć czego
zapomnieć kupić (инф.) czego	только бы мне не забыть
забыть что
забыть купить что
8) zwracać uwagę na co
zwracać uwagę komu	обращать внимание на что
делать замечание кому
9) po czemu?	почем?
10) sprawić zawód komu
obym ci tylko nie sprawił za-
wodu	подвести кого
только бы мне не подвести тебя

LEKCJA DWUDZIESTA SZÓSTA

1. Описательные формы степеней сравнения прилагательных и наречий.
2. Powinien.

CZYTAMY WIERSZE

1. — Myślę, że nie możemy jechać dziś do Młocin^{*)}. Jest już zbyt późno, a poza tym zanosi się na burzę. Spójrzcie, jak się chmurzy! Może spędzimy ten wieczór u mnie? Napijemy się kawy.
 2. — Proponuję, żebyśmy przeczytali wiersze. Wczoraj kupiliśmy tyle książek!
 3. — Dobrze.
- * * *
4. — Zaczniemy od poezji najmłodszych. Posłuchajcie!

NARCYZY

Narcyzy mają płatki
 białe i miękkie
 jak twoje włosy
 Gdybyś był blisko
 dałabym ci te narcyzy
 Gdybym miała wiele pieniędzy
 byłbyś zawsze blisko
 Szlibyśmy przez wielki most
 i patrzyli na katedrę świętego Jana^{**)}
 Twojego imiennika
 Kupiłabym Ci
 najładniejszą koszulę
 najładniejszy krawat
 i dużo narcyzy
 Za to że nauczyłeś mnie
 Głaskać zwierzęta i owoce (M. Hillar)

^{*)} Młociny — Местность под Варшавой, место отдыха варшавян. В Млочицах находится Музей народных культур.

^{**)} Katedra św. (świętego) Jana — один из ценнейших памятников готической архитектуры XIII—XIV вв., находящихся в Старом городе в Варшаве. Во время войны был разрушен гитлеровцами. В настоящее время полностью восстановлен.

5. — Ten wiersz jest prostszy niż zwykła piosenka, a jednocześnie nie banalny, pełen głębokiego uczucia.
6. — Zgadnijcie, komu autorka go poświęca! Narzeczonemu, mężowi, ojcu, bratu?
7. — Oczywiście, ojcu! To żadna zagadka!
8. — Jeżeli już bawicie się w zagadki literackie, to powiem wam dwa wiersze. Zgadnijcie, kto jest ich autorem?

WIEK

Dlaczego — pytasz mnie —
 Śmiałeś się wczoraj,
 A dziś masz chmurę na czole?
 Przecież wczoraj deszcz padał,
 A dziś jest piękna pogoda.

— Tak, czasem mam lat cztery,
 A czasem cztery tysiące.

CHWILA

Że mijają? I cóż, że przemijają?
 Od tego chwila, by minęła,
 Zaledwo moja, już niczyja,
 Jak chmur znikome arcydzieła.

Chociaż się wszystko wiecznie zmienia
 I chwila chwili nie pamięta,
 Zawsze w jeziorach na przemiany
 Kąpią się gwiazdy i dziewczęta.

Olu, ty powinnaś wiedzieć, czyje to wiersze.

9. — Prostota stylu... filozoficzna refleksja... To chyba wiersze Staffa.
10. — Tak, zgadłaś! A ten wiersz?

OCIEMNIAŁY

— Pokaż mi drzewo.
 — Jestem niewidomy.
 — Gdzie jest prawo i lewo?
 — Jestem niewidomy.
 — Gdzie jest światło i ciemność?
 — Jestem niewidomy.
 — Powiedz mi! Jestem jasnowidzem!
 Czy trzeba kochać?! — Tak. Widzę

11. — Skąd ty znasz tyle wierszy na pamięć?
12. — Uczyłem się kiedyś, bardzo dawno i dotychczas pamiętam. Ale zgadnijcie, kto jest ich autorem. Marku, ty powinieneś zgadnąć! Kiedyś czytałeś tylko poezje Broniewskiego.
13. — W twórczości Broniewskiego najbardziej wartościowa i porywająca jest rewolucyjność jego poezji. Zacytowany przez ciebie wiersz jest zupełnie inny, dlatego nigdy bym nie odgadł, że jego autorem jest Broniewski.
14. — Znalazłam w *Wierszach* Gączyńskiego uroczy wiersz miłosny. Posłuchajcie!

LIST JEŃCA

Kochanie moje, kochanie,
dobranoc, już jesteś senna —
i widzę Twój cień na ścianie,
i noc jest taka wiosenna!

Jedyna moja na świecie,
jakże wysławię Twe imię?
Ty jesteś mi wodą w lecie
i rękawicą w zimie.

Tyś szczęście moje wiosenne,
zimowe, letowe, jesienne —
lecz powiedz mi na dobranoc,
wyszeptaj przez usta senne:

za cóż to taka zapłata,
ten raj przy Tobie tak błogi?...
Ty jesteś światłem świata
i pieśnią mojej drogi.

15. — Najbardziej urocze jest zakończenie wiersza:
Ty jesteś światłem świata
i pieśnią mojej drogi.
16. — Co wam jeszcze przeczytać?
17. — Chyba już nic. Powinniśmy iść do domu. Czy wiecie, która godzina? Dziesięć po dwunastej.
18. — Co? Już po północy? Jak szybko minął czas!
19. — W porę spojrzaleś na zegarek! Może zdążymy jeszcze na ostatni autobus. Po północy trudno stąd dojechać na Stare Miasto.

20. — Tak. Musicie natychmiast iść. Najwyższy czas!
 21. — Nie bój się o nas, Olu. Możemy nawet przejść się pieszo.
 Tadek będzie nam po drodze recytować wiersze.
 22. — Dobranoc!
 23. — Dobranoc! Do jutra!

HUMOR

NIE MUSI

W biurze szef opowiada dowcip. Cały personel pokłada się ze śmiechu, tylko jedna urzędniczka nie śmieje się. Szef urażony pyta:

— Czy pani nie zrozumiała dowcipu?

— Owszem, rozumiałam, ale ja pierwszego odchodzę...

DOBRA RADA

— Jestem w rozterce. Nie mogę się zdecydować czy ożenić się ze starą bogatą wdową, czy też z młodą, biedną dziewczyną, którą kocham.

— Powinieneś ożenić się z tą, którą kochasz.

— Masz rację! Pal sześć pieniędzy!

— Słuchaj, a gdzie mieszka ta wdowa?

S L O W A R Y

arcydzieło	шедевр	miłosny	любовный
bać się	беспокоиться, бояться	most	мост
bawić się	играть	na przemiany	попеременно
biedny	бедный	narcyz	нарцисс
blęgi	блаженный	nauczyć	научить
bogaty	богатый	niezuj	ничей
by	чтобы	niewidomy	слепой
chmura	туча	ociemniały	слепой
chmurzy się	небо покрывается тучами	odgadnąć	отгадать
ciemność	тьма	od tego	для того
szaszem	иногда	owoc	фрукт
czoło	лоб	ożenić się	жениться
dowcip	анекдот	personel	сотрудники, персо- нал
głaskać	гладить	piatek	лепесток
imiennik	тезка	poezje (жн.)	стихи
jasnowidz	ясновидец	poruwający	захватывающий
jeniec	пленный	poświęcać	посвящать
katedra	кафедральный со- бор	powinien	должен
kawa	кофе	przejść się	пройтись
kapać się	купаться	przemijać	проходить
kochanie	любимая	pytać	спрашивать
koszula	рубашка	raj	рай
literacki	литературный	recytować	читать
		refleksja	рефлексия, раз- мышления

rewolucyjność	революционность	wysławieć	расславить
rękawica	рукавица	wyszeptać	прошептать
resterka	внутренний разлад	zasytować	привести, процитировать
szef	начальник	zakonczenie	последние строки, заключение
śmiech	смех	zaledwo	едва
święty	святой	zapanosi się (na co)	собирается (что)
twórczość	творчество	zapłata	вознаграждение
tytuł	столько	zdecydować się	решиться
uczucie	чувство	zmieniać się	изменяться
uznać	обидеть	znikomy	мимолетный
wartościowy	ценный	zwierzę	животное
wdowa	вдова		
wiek	возраст		

ЧИТАЕМ СТИХИ

1. Я думаю, что сегодня мы не можем ехать в Млоцины. Уже слишком поздно и, кроме того, собирается гроза. Посмотрите, как небо покрывается тучами. Может быть, этот вечер проведем у меня? Будем пить кофе.
2. Я предлагаю почитать стихи. Вчера мы купили столько книг!
3. Хорошо.
4. Начнем с поэзии самых молодых. Послушайте!
5. Это стихотворение проще обыкновенной песенки и одновременно не банальное, оно исполнено глубокого чувства.
6. Отгадайте, кому автор посвящает его! Жениху, мужу, отцу, брату?
7. Конечно, отцу! Это вовсе не загадка!
8. Если уж вы играете в литературные загадки, то я прочитаю вам два стихотворения. Отгадайте, кто их автор. Оля, ты должна знать, чьи это стихи.
9. Простота стиля... философские размышления... Это, пожалуй, стихи Стаффа?
10. Да, ты отгадала! А это стихотворение?
11. Откуда ты знаешь столько стихотворений наизусть?
12. Я учил их когда-то, очень давно, и до сих пор помню. Но отгадайте, кто автор! Марк, ты должен отгадать! Когда-то ты читал только поэзию Броневского.
13. В творчестве Броневского наиболее ценным и захватывающим является революционность его поэзии. Прочитанное тобою стихотворение совершенно другое, поэтому я бы никогда не отгадал, что его автор — Броневский.
14. Я нашла в „Стихотворениях“ Галчинского чудесное любовное стихотворение. Послушайте!
15. Последние строки самые чудесные.
16. Что вам еще прочитать?

17. Пожалуй, уже ничего. Мы должны идти домой. Вы знаете, который час?
18. Что? Уже первый час? Как быстро прошло время!
19. Ты вовремя посмотрел на часы! Может быть, успеем еще на последний автобус. После двенадцати отсюда трудно доехать до Старого города.
20. Да. Вам необходимо сейчас же идти. Уже пора!
21. Не беспокойся о нас, Оля! Мы можем даже пройти пешком. Там-дек будет нам по дороге читать стихи.
22. Спокойной ночи!
23. Спокойной ночи! До завтра!

zanosi się na burzę
zanosi się na deszcz

собирается гроза
собирается дождь

na pamięć	наизусть
на память	на памятку

poezja
poezje (мн.)
w porę
najwyższy czas
recytować wiersze
pokładać się ze śmiechu
być w rozterce

поэзия
стихотворения
вовремя
уже пора
читать стихи наизусть
покатываться со смеху
быть в состоянии душевного
разлада
к черту

ożenić się z kim	жениться на ком
------------------	-----------------

Czy ożenić się ze starą bogatą
wdową, czy też z młodą
biedną dziewczyną, którą ko-
cham?
Powinieneś ożenić się z tą, któ-
rą kochasz.

Жениться ли мне на старой бо-
гатой вдове или же на мо-
лодой бедной девушке, ко-
торую я люблю?
Ты должен жениться на той,
которую любишь.

bawić się w co	играть во что
----------------	---------------

Bawicie się w zagadki literac-
kie.

Вы играете в литературные
загадки.

bać się o kogo бояться за кого, беспокоиться
о ком, за кого

Nie bój się o nas, Olu!

Не беспокойся о нас, Оля!

КОММЕНТАРИЙ

2. Обращаем Ваше внимание на случаи употребления в настоящем уроке союзов *żeby* и *gdyby* и напоминаем, что к ним присоединяется личное глагольное окончание (см. урок 24).

Proponuję, *żebyśmy* przeczytali wiersze.

Gdybyś był blisko, dałabym ci te narguzy.

Gdybym miała wiele pieniędzy, *byłbyś* zawsze blisko.

4. *Szlibyśmy* przez wielki most

i *patrzyli* na katedrę świętego Jana

patrzyli = *patrzylibyśmy*

Пропуск окончания вызван стремлением избежать повторения громоздкой глагольной формы.

4. (*i dużo*) *narguzy* — род. пад. мн. ч., форма необычная. Слово *narguzy* в род. пад. получает окончание *-ów*.

4., 8. Существительные ср. рода с оконч. *-ę* в косвенных пад. расширяют основу:

им. ед. *zwierzę*

род. ед. *zwierzęcia*

дат. ед. *zwierzęciu*

и т.д.

им. мн. *zwierzęta*

род. мн. *zwierząt* (черед. *ę* : *a*)

дат. мн. *zwierzętom*

и т.д.

Так же склоняется слово *dziewczę*, но в ед. ч. это слово употребляется преимущественно в поэтическом языке. В нейтральном лит. языке обычно употребляется слово *dziewczyna* (мн. ч. этого слова — *dziewczyny* употребляется в сниженном стиле). Следовательно:

	ед. ч.	
девушка =	им. <i>dziewczyna</i>	мн. ч. <i>dziewczęta</i>
	род. <i>dziewczyny</i>	<i>dziewcząt</i>
	дат. <i>dziewczynie</i>	<i>dziewczętom</i>
	и т.д.	и т.д.

	ед. ч.	
	им. <i>dziewczyna</i>	мн. ч. <i>dziewczęta</i>
	род. <i>dziewczyny</i>	<i>dziewcząt</i>
	дат. <i>dziewczynie</i>	<i>dziewczętom</i>
	и т.д.	и т.д.

3. При обратном порядке слов (в поэтическом языке) числительные *dwa* (две), *trzy*, *cztery* также сочетаются с формами род. пад. мн. ч. существительных:

...czasem mam lat *cztery*...

Изменение порядка слов не влечет за собой изменения смысла конструкции, которая, в отличие от русского языка, не имеет значения приблизительного количества.

8. by = чтобы

Od tego chwila, by mlućia.

Этот союз также отрывает окончания от глагольных форм и присоединяет их к себе.

14. latowy (летний) — форма индивидуальная.

Общепринятая форма — letni.

21. Усвойте следующие глаголы, сочетающиеся с конструкцией + в ин. пад.:

bać się o kogo, co	бояться за кого, что
obawiać się o kogo, co	опасаться за кого, что
niepokoić się o kogo, co	беспокоиться о ком, чем; за кого, что
martwić się o kogo, co	тревожиться за кого, что
drżeć o kogo, co	дрожать за кого, что
troszczyć się o kogo, co	заботиться о ком, чем

ОПИСАТЕЛЬНЫЕ ФОРМЫ СТЕПЕНЕЙ СРАВНЕНИЯ ПРИЛАГАТ. И НАРЕЧИЙ

Описательные формы сравнительной степени образуются с помощью наречия **bardziej** + положительная степень прилагательного или наречия.

прилаг. **bardziej** wartościowy
 bardziej uroczy
 bardziej rewolucyjny
 bardziej zrozumiały
 bardziej ironiczny
 bardziej chory

наречие **bardziej** uroczo
 bardziej rewolucyjnie
 bardziej zrozumiale
 bardziej ironicznie

Превосходная степень образуется с помощью наречия **najbardziej** + положительная степень прилагательного или наречия.

прилаг. **najbardziej** wartościowy
 najbardziej uroczy
 najbardziej rewolucyjny
 najbardziej zrozumiały
 najbardziej chory

наречие **najbardziej** uroczo
 najbardziej rewolucyjnie
 najbardziej zrozumiale
 najbardziej ironicznie

Хотя эти формы можно было бы образовать от всех без исключения прилагательных и наречий, в живой речи они образуются лишь от тех прилагательных (наречий), у которых нет известных вам уже синтетических (не описательных) форм (редко встречающиеся описательные формы этих прилагательных воспринимаются как искусственные либо специально стилизованные).

Описательные формы в основном образуются от прилагательных, внешне сходных с причастиями, от относительных прилагательных, в контексте получающих качественное значение, и от некоторых других (а также от образованных от них наречий).

znany	bardziej znany	najbardziej znany
opalony	bardziej opalony	najbardziej opalony
zadowolony	bardziej zadowolony	najbardziej zadowolony
zmęczony	bardziej zmęczony	najbardziej zmęczony
porywający	bardziej porywający	najbardziej porywający
błądny	bardziej błędny	najbardziej błędny
chory		и т.д.
gorzki		
gościnnie		
ironiczny		
krzywy		
miękki		
obcy		
słoneczny		
słony		
upały		
uparty		

POWINIEN — ДОЛЖЕН

Слово *powinien* изменяется в польском языке не только по родам и числам, но и по лицам, а также по временам и наклонениям. Вот состав форм.

Настоящее время

м. род	ж. род	ср. род
<i>powiniennem</i>	<i>powinnaam</i>	—
<i>powinieneś</i>	<i>powinnaś</i>	—
<i>powinien</i>	<i>powinna</i>	<i>powinno</i>
	мн. ч.	

лично-мужские ф.	женско-вещные ф.
<i>pow'innłsmu</i>	<i>pow'innuśmu</i>
<i>pow'innłście</i>	<i>pow'innuście</i>
<i>powinni</i>	<i>powinny</i>

Прошедшее время

м. род	ж. род	ср. род
powinienem był	powinnaś była	—
powinieneś był	powinnaś była	—
powinien był	powinna była	powinno było

мн. ч.

л.-м. ф.

pow'inniśmy byli
pow'inniście byli
powinni byli

ж.-в. ф.

pow'inniśmy byli
pow'inniście byli
powinni byli

Будущего времени нет. Его заменяют формы глагола **musieć**:

będę musiał, -a
będziesz musiał, -a
и т.д.

Сослагательное наклонение

м. род	ж. род	ср. род
powinien bym	powinna bym	—
powinien byś	powinna byś	—
powinien by	powinna by	powinno by

мн. ч.

л.-м. ф.

powinni byśmy
powinni byście
powinni by

ж.-в. ф.

powinni byśmy
powinni byście
powinni by

Следовательно, Вы знаете уже два польских эквивалента русского слова „должен“: глагол **musieć** и слово **powinien**.

Разница между ними следующая:

powinien — выражает субъективную, моральную необходимость, т.е. обязанность, к исполнению которой никто (ничто) не принуждает

musieć — выражает объективную необходимость, независимую от данного человека, которой он не в состоянии противостоять

Напр.: Pan **musi** to zrobić.

Вы должны это сделать (= я или кто-н. другой вас принуждает это сделать, для вас нет другого выхода).

Pan **powinien** to zrobić.

Вы должны это сделать (= это ваша моральная обязанность, к исполнению которой никто, конечно, вас не принуждает, в конце концов вы можете этого не сделать, но ваш собеседник считает это необходимым).

Muszę już iść.

Мне нужно уже идти, уходить (= может быть, я хотел бы и остаться, но есть что-то независимое от меня, что меня заставляет уйти).

Powinienom już iść.

Я должен уже уйти (= я понимаю, что уже пора уходить; внутренняя мотивировка).

Возьмем примеры из текста:

Ty powinnaś wiedzieć, czyje to wiersze.

Ты должна знать (я уверен, что ты не можешь не знать).

Ty powinnaś zgadnąć.

Ты должен отгадать.

Powinnłśmy iść do domu.

Мы должны идти домой (= мы понимаем, что пора уходить)

Musiele natychmiast iść.

Вам необходимо сейчас же идти (= вас принуждают обстоятельства, потом не на чем будет ехать).

У П Р А Ж Н Е Н И Я

От помещенных в скобки инфинитивов образуйте нужные формы:

1. Gdyby (mieć — ja=девушка) dużo pieniędzy, (kupić) sobie samochód.
2. Gdyby (być — my = mężczyźni i kobiety) w Warszawie, przede wszystkim (obejrzeć) Stare Miasto.
3. Gdyby (być) ciepło, (wykąpać się — ja=девушка) w rzecze.
4. Jeśliby (dostać — ty=мужчина) bilety, (pójść — my=dziewczeta) na tę sztukę.
5. Gdyby (być - ty = dziewczyna) blisko, (czuć się — ja) szczęśliwy.
6. Jeśliby (pozostać - my = mężczyźni) u siebie dłużej, (spóźnić się) na ostatni autobus.

II. Поставьте прилагательные в форме сравнительной и превосходной степени.

1. Ten krawat jest ładny.
2. Twoje włosy są białe i miękkie.
3. Styl tego wiersza jest prosty.
4. Pogoda jest piękna.
5. Głębokie uczucie.
6. Wartościowy utwór.
7. Miła dziewczyna.
8. Wiersz rewolucyjny.
9. Interesująca powieść.

III. Переведите текст на польский язык и употребите соответствующие формы от слов *powinien* или *musieć*:

1. Мне необходимо пойти в университет (я вынужден пойти).
2. Я должен уже уходить (чувствую).
3. Я вынужден поговорить с товарищем (что-то меня заставляет).
4. Если хотим поехать в Краков, мы должны сначала купить билеты.
5. Они должны быть здесь в 9 часов (предполагаем).
6. Все должно измениться в этом городе (говорит человек, у которого намерение многое изменить в городе).
7. Они должны наказать его за это (но неизвестно, накажут ли).
8. Человек должен умереть.
9. Этот человек должен умереть (таково мое убеждение).

27

LEKCJA DWUDZIESTA SIÓDMA

1. Эквиваленты русских местоимений „некого, нечего”.
2. Выражение долженствования (продолжение).

NA PLAŻY NAD WISŁĄ

1. — Gdzie usiądziemy? Między drzewami, na trawie czy może lepiej na piasku, bliżej rzeki?
2. — Chodźmy na piasek! Weź leżaki dla dziewcząt, a my położymy się na kocu. Gdzie jest Maryjka i Ola?
3. — Pewnie jeszcze w szatni. Ubieranie się, rozbieranie i czesanie zawsze zajmuje dziewczętom dużo czasu.
4. — Już idą!
5. — Nie widzę ich.
6. — Są tam za krzewami. Teraz poszły w stronę bufetu. Chodźmy do nich, mogą nas nie znaleźć!
7. — Znajdą nas na pewno! Przecież na plaży prawie nikogo nie ma.
8. — Czy o każdej porze dnia jest tu tak pusto?
9. — Nie, tylko z rana i przed południem.

10. — I to jedynie w dni powszednie. W niedzielę jest tu tak dużo ludzi, że po prostu nie ma czym oddychać, brak powietrza.
11. — Ja chodzę nad Wisłę lub na pływalnię zwykle z samego rana albo o zachodzie słońca. Po to jedynie, żeby popływać.
12. — Dlatego też wcale nie jesteś opalony.
13. — Nie lubię beczynnie leżeć na piasku i opalać się.
14. — Czy tu można wypożyczyć jakieś łódki, kajaki?
15. — Owszem, ale trzeba mieć kartę pływacką.
16. — O, już idą dziewczęta! Maryjka ma bardzo ładny kostium kąpielowy.
17. — Przyniosłyśmy z bufetu coś do jedzenia.
18. — Dajcie mi ze dwie kanapki. Jestem okropnie głodny.
19. — Świetne miejsce wybraliście! Oczywiście leżaki są dla nas, a dla was koce, nieprawdaż?
- * * *
20. — Maryjko, jeśli chcesz, mogę ci pożyczyć swoje okulary słoneczne.
21. — A tobie nie są potrzebne?
22. — Nie, idę się kąpać. Kto ze mną? Ty, Tadek?
23. — Oczywiście.
24. — Marek, ty zostajesz? I ty, Maryjko, też?
25. — Mnie tu będzie lepiej. Wolę się opalać niż kąpać. Zresztą nie umiem pływać.
26. — Nie szkodzi. Nie masz się czego bać, nie utoniesz! Przy brzegu jest płytko.
27. — Chodź! Tu nie będziesz miała nawet z kim porozmawiać. Marek zawsze śpi, gdy się opala.
28. — Tylko nie kpijcie sobie ze mnie! Idźcie już!
- * * *
29. — Jak tu płytko! Odeszliśmy tak daleko od brzegu, a wody wciąż tylko do pasa.
30. — Chodźmy jeszcze dalej! Tu już głębiej i jaki silny prąd!
31. — Nie wypływaj za boje, nie wolno! Przyjedzie milicja wodna i zapłacisz karę.
32. — Spójrz, jak Włodek świetnie pływa: crawlmem i na plecach.

Teraz dał nurka. Widzisz, jak daleko odpłynął od tego miejsca? Dobrze nurkuje i długo płynie pod wodą.

Olu, wychodzisz już z wody?

33. — Tak. Nie chcę zamoczyć włosów. Nie wzięłam czepka.

34. — Pożycz od Marka, on ma. Tadek, chodź z nami!

35. — Już idę!

Olu, przyglądałem się, jak pływasz. Masz trochę nierówny oddech i dlatego nie możesz długo płynąć.

36. — Muszę więcej trenować.

37. — Tak, powinnaś.

* * *

38. — Spójrzcie, jak Marek zabawia Maryjkę! Chociaż nie zasnął ale za to coś pilnie czyta.

Mówiłem ci, że nie będziesz miała z kim rozmawiać.

39. — Marek, połóż się trochę dalej, zająłeś cały koc. Nie mam się gdzie położyć.

40. — Odsuń się ode mnie! Jesteś mokry i zimny.

41. — A ty za bardzo opaliłeś sobie nogi i plecy. Posmarować cię kremem?

42. — Czy masz coś do czytania?

43. — Kupiłem Nową Kulturę *). Przejrzyj, wyjątkowo ciekawy numer.

44. — Olu, czy macie jeszcze coś do jedzenia i do picia? Jestem głodny po tym pływaniu i pić mi się chce.

45. — Nie, nic już nie mamy. Idź do bufetu i kup coś!

46. — Ale od kogo z was mogę pożyczyć trochę pieniędzy? Swoje zostawiłem w szatni.

47. — Weź ode mnie! Ile ci dać?

48. — Ze 30 (trzydzieści) złotych. A może nie warto? Przecież o pierwszej mamy pójść na obiad. Która teraz?

49. — Za dwadzieścia pierwsza.

50. — Dokąd mamy dziś iść po obiedzie? Jaki jest plan?

51. — Pojedziemy do Wilanowa.

52. — Najwyższy czas! Z dnia na dzień odkładaliśmy tę wycieczkę.

53. — Ja, niestety, z wami nie pojade. Mam się spotkać z kolegą.

*) Nowa Kultura — еженедельная литературная газета.

HUMOR

POGODA

— Wróciłem właśnie z urlopu.

— Czy miał pan pogodę?

— O, tak. Przez cały miesiąc lało tylko dwa razy. Za pierwszym razem dziesięć dni, a za drugim dwadzieścia.

* * *

— Nie mogę się zdecydować, czy mam iść na ten ślub.

— A kto cię zaprosił?

— Nikt. Mam być panem młodym.

С Л О В А Р Ь

bezczyinnie	без дела, праздно	plaża	пляж
boja	бакен	plecy	спина
crawl [krawł]	кроль	plytko	мелко
czepiek	купальная шапочка	plywać	плавать
głodny	голодный	plywalnia	плавательный бассейн
kajak	байдарка	popływać	поплавать
kanapka	бутерброд	posmarować	смазать
karta pływacka	справка о том, что данное лицо умеет плавать	powietrze	воздух
kapielowy	купальный	powzedni	будний
koc	одеяло	prąd	течение
kostium	костюм	przejrzeć	просмотреть
lać; leje	лить; дождь льет	pusto	пусто
łpić	издеваться	rozbiegać się	раздеваться
leżak	шезлонг	ślub	свадьба
łódka	лодка	trenować	тренироваться
milicja	милиция	ubierać się	одеваться
nieprawdaż?	не так ли?	utonąć	утонуть
nurkować	нырять	wypływać	заплывать
oddech	дыхание	wypożyczyć	взять на прокат
oddychać	дышать	zabawiać	развлекать
odsunąć się	отодвинуться	zachód	закат
okulary	очки	zająć	занимать
pas	пояс	zajmować	занимать
piasek	песок	zamoczyć	намочить
pilnie	прилежно	zostawać	оставаться
		zwykłe	обычно

НА ПЛЯЖЕ НА ВИСЛЕ

1. Куда мы сядем? Между деревьями, на траве или на песке, ближе к реке?
2. Пойдем на песок! Возьми шезлонги для девушек, а мы ляжем на одеяло. Где Марийка и Оля?
3. Они, наверно, еще в гардеробе. Одевание, раздевание, прическа всегда занимают у девушек много времени.
4. Они уже идут!

5. Я их не вижу.
6. Они там за кустами, а теперь пошли в сторону буфета. Они могут нас не найти. Пойдем к ним!
7. Наверное, нас найдут. Ведь на пляже почти никого нет.
8. Здесь всегда так пусто?
9. Нет, только утром и до обеда.
10. И то только в будни. По воскресеньям здесь так много народу, что просто нечем дышать, не хватает воздуха.
11. Я хожу на Вислу или в плавательный бассейн обычно рано утром или на закате. Только для того, чтобы поплавать.
12. Поэтому ты совсем не загорел.
13. Не люблю без дела лежать на песке и загорать.
14. Здесь можно взять на прокат лодки или байдарки?
15. Да, но надо иметь справку о том, что умеешь плавать.
16. Уже идут девушки! У Марийки очень красивый купальный костюм.
17. Мы принесли из буфета кое-что поесть.
18. Дайте мне пару бутербродов! Я ужасно голоден!
19. Вы выбрали замечательное место! Конечно, шезлонги для нас, а для вас одеяла, не так ли?
20. Марийка, если хочешь, я могу дать тебе свои солнечные очки.
21. А тебе они не нужны?
22. Нет, я иду купаться. Кто со мной? Ты, Тадек?
23. Конечно.
24. Марк, ты остаешься? И ты, Марийка, тоже?
25. Мне здесь будет лучше. Предпочитаю загорать, чем купаться. Я ведь не умею плавать.
26. Ничего. Нечего тебе бояться, не утонешь! У берега неглубоко (мелко).
27. Идем! Здесь тебе даже не с кем будет поговорить. Марк всегда спит, когда загорает.
28. Ну, ну, хватит издеваться надо мной! Идите, наконец!
29. Как здесь мелко! Мы отошли так далеко от берега, а вода все еще по пояс.
30. Пойдем еще дальше! Здесь глубже, и какое сильное течение!
31. Не заплывай за бакены, нельзя! Придет водная милиция и заплатишь штраф.
32. Посмотри, как Володя замечательно плавает: кролем и на спине. Теперь нырнул. Видишь, как он далеко отплыл от этого места? Он хорошо ныряет и долго плавает под водой. Оля, ты уже выходишь из воды?
33. Да. Я не хочу намочить волосы. Я не взяла купальной шапочки.
34. Возьми у Марка, у него есть. Тадек, идем с нами!
35. Иду! Оля, я смотрел, как ты плавала. У тебя не всегда ровное дыхание, и поэтому ты не можешь долго плавать.

36. Мне надо больше тренироваться.
37. Да, обязательно.
38. Посмотрите, как Марк развлекает Марийку! Правда, он не заснул, но зато что-то прилежно читает. Я говорил, что тебе не с кем будет поговорить.
39. Марк, ляг немного дальше, ты занял все одеяло. Мне некуда лечь.
40. Отодвинься от меня! Ты мокрый и холодный.
41. А у тебя обгорели ноги и спина. Смазать тебе кремом?
42. У тебя есть что-нибудь почитать?
43. Я купил „Новую культуру“. Просмотри, исключительно интересный номер.
44. Оля, у вас есть еще что-нибудь поесть и попить? Я после плавания проголодался, и пить мне хочется.
45. Нет, ничего уже нет. Сходи в буфет и купи что-нибудь!
46. Но у кого из вас я могу занять немного денег? Свои я оставил в гардеробе.
47. Возьми у меня! Сколько тебе дать?
48. Злотых тридцать. А может быть, не стоит? Ведь в час мы собирались пойти обедать. Который теперь час?
49. Без двадцати час.
50. Куда мы пойдем сегодня после обеда? Какие у нас проекты?
51. Поедем в Вилянов.
52. Давно пора! Со дня на день мы откладывали эту экскурсию.
53. К сожалению, я с вами не поеду. Должен встретиться с товарищем.

dzień powszedni

будний день

dużo ludzi

много народу

wschód

восток

восход

zachód

запад

закат

nie szkodzi!

ничего! (не мешает!)

dać nurka

нырнуть

z dnia na dzień

со дня на день

pan młody

новобрачный, жених

panna młoda

новобрачная, невеста

kpić z kogo (czego)

издеваться над кем (чем)

Tylko nie kpijcie sobie ze mnie. Ну, хватит надо мной издеваться.

КОММЕНТАРИЙ

3. Отглагольные существительные, образованные от возвратных глаголов, в отличие от русского языка, сохраняют частицу **się**:

ubierać się — ubieranie się	одеваться — одевание
rozbierać się — rozbieranie się	раздеваться — раздевание
przebierać się — przebieranie się	переодеваться — переодевание
czesać się — czesanie się	причесываться — прическа
kąpać się — kąpanie się	купаться — купание
myć się — mycie się	мытья — мытье
opalać się — opalanie się	загорать — загорание
budzić się — budzenie się	просьшаться — нет
witać się — witanie się	здороваться — нет
namyślać się — namyślanie się	задумываться — нет

и др.

При стечении нескольких отглагольных существительных этого типа в тексте, частицу **się** надо ставить только при первом из них; при остальных она (по стилистическим соображениям) пропускается.

Uwieranie się, rozbieranie, czesanie zajmuje **dziewczętom** dużo czasu.

То же, как Вам известно, относится к возвратным глаголам (см. урок 14)

Wolę opalać się niż kąpać.

Co dzień trzeba się myć i czesać.

8., 9., 10. К известным Вам уже оборотам со значением времени добавьте следующие:

с конструкцией: **o** + предл. пад.

o wschodzie słońca

на заре, на восходе

o zachodzie słońca

на закате

o każdej porze dnia

во всякое (любое) время дня

с предлогом **z** + род. пад.

z rana

утром, с утра

z samego rana

ранним утром

с конструкцией: **w** + вин. пад.

w dzień

днем

w dni powszednie

в будни

w niedzielę, w niedziele

в воскресенье, по воскресеньям

w południe

в обед

w święto, w święta

в праздник, по праздникам

w deszcz

в дождь

с предлогом **przed** + твор. пад.

przed południem

до обеда

przed godziną dziesiątą

раньше (до) десяти

przed niedzielą

раньше (до) воскресенья

18., 48. Предлог *z* с существительным (+ числительное) в вин. падеже употребляется для обозначения приблизительного количества. В русском языке ему соответствует предлог „с” или обратный порядок слов в сочетании „числительное + существительное”.

<i>z tydzień</i>	с неделю
<i>z rok</i>	с год
<i>z minutę</i>	с минуту
<i>z godzinę</i>	с час
<i>z dziesięć osób</i>	человек с десятков
<i>ze trzydzieści złotych</i>	злотых тридцать
<i>ze dwie kanapki</i>	два-три бутерброда, пару бутербродов
<i>z piętnaście sztuk</i>	штук пятнадцать
<i>z pięć minut</i>	минут пять
<i>ze dwieście rubli</i>	рублей двести

и др.

28. Запомните синонимы глагола *króć*. Все они сочетаются с конструкцией: *z* + род. пад.

<i>drwić z kogo, czego</i>	насмехаться над кем, чем
<i>żartować z kogo, czego</i>	шутить над кем, чем
<i>śmiać się z kogo, czego</i>	шутить над кем, чем
<i>wyśmiewać się z kogo, czego</i>	смеяться над кем, чем, насмехаться над кем, чем

ЭКВИВАЛЕНТЫ РУССКИХ МЕСТОИМЕНИЙ „НЕКОГО”, „НЕЧЕГО” И НАРЕЧИЙ „НЕГДЕ”, „НЕКУДА” И Т.Д.

В качестве эквивалентов русских местоимений (и наречий) с префиксом *nie-* употребляются в польском языке конструкции с глаголом *mieć*: *nie tam* + соответствующее местоимение + инфинитив. Глагол *mieć* в составе этой конструкции имеет все личные формы.

Для примера возьмем оборот: *nie tam z kim rozmawiać*.

Настоящее время

ед. ч.

1. <i>nie mam z kim rozmawiać</i>	мне не с кем разговаривать
2. <i>nie masz z kim rozmawiać</i>	тебе не с кем разговаривать
3. <i>nie ma z kim rozmawiać</i>	ему не с кем разговаривать

мн. ч.

1. <i>nie mamy z kim rozmawiać</i>	вам не с кем разговаривать
2. <i>nie macie z kim rozmawiać</i>	вам не с кем разговаривать
3. <i>nie mają z kim rozmawiać</i>	им не с кем разговаривать

Прошедшее время

1. <i>nie miałem (-am) z kim rozmawiać</i>	мне не с кем было разговаривать

2. nie miałeś (aś) z kim rozmawiać	тебе не с кем было разговаривать
3. nie miał (-a, -o) z kim rozmawiać	ему (ей) не с кем было разговаривать

и т.д.

Будущее время

1. nie będę miał (-a) z kim rozmawiać	мне не с кем будет разговаривать
2. nie będziesz miał (-a) z kim rozmawiać	тебе не с кем будет разговаривать
3. nie będzie miał (-a, -o) z kim rozmawiać	ему (ей) не с кем будет разговаривать

и т.д.

Сослагательное наклонение

1. nie miał(-a)bym z kim rozmawiać	мне не с кем было бы разговаривать

и т.д.

Эта конструкция употребляется также без отрицания (во всех временных формах изъявительного наклонения и в сослагательном наклонении).

наст. вр.	mam z kim rozmawiać	мне есть с кем разговаривать
прош. вр.	miałem z kim rozmawiać	мне было с кем разговаривать
буд. вр.	będę miał z kim rozmawiać	мне будет с кем разговаривать
сосл. накл.	miałbym z kim rozmawiać	мне было бы с кем разговаривать

Безличные формы

nie ma z kim rozmawiać	не с кем разговаривать
jest z kim rozmawiać	есть с кем разговаривать
nie było z kim rozmawiać	не с кем было разговаривать
było z kim rozmawiać	было с кем разговаривать
nie będzie z kim rozmawiać	не с кем будет разговаривать
będzie z kim rozmawiać	будет с кем разговаривать
nie byłoby z kim rozmawiać	не с кем было бы разговаривать
byłoby z kim rozmawiać	было бы с кем разговаривать

Примеры из текста:

1. Личные формы

Nie masz się czego bać. (26)

Tu nie będziesz mlala 'nawet z kim porozmawiać. (27, 38)

Nie mam gdzie się położyć. (39)

2. Безличная форма

Nie ma czym oddychać. (10)

Другие примеры:

nie mam kiedy odpocząć	мне некогда отдохнуть
nie ma kiedy odpocząć	некогда отдохнуть
nie mam dokąd jechać	мне некуда ехать
nie ma dokąd jechać	некуда ехать
nie mam skąd przywieźć	мне неоткуда привезти
nie ma skąd przywieźć	неоткуда привезти
nie mam czego żałować	мне нечего жалеть
nie ma czego żałować	ничего жалеть
nie ma kto tego zrobić	некому это сделать

ВЫРАЖЕНИЕ ДОЛЖЕНСТВОВАНИЯ

Кроме оборотов: *musieć* + инфинитив и *powinien* + инфинитив, для выражения долженствования употребляется в польском языке еще одна конструкция: *mieć* + инфинитив. Оттенок долженствования в этой конструкции слабее, чем в первых двух. Она выражает лишь действие предстоящее и по этой причине необходимое. Она, так же как и конструкция *musieć* + инфинитив, служит для выражения внешней необходимости, и поэтому может сближаться с нею по значению. Конструкция *mieć* + инфинитив имеет формы настоящего и прошедшего времени. В будущем времени употребляется лишь *musieć* + инфинитив.

O pierwszej mamy pójść na obiad.	В час мы условились (нам предстоит) пойти обедать.
Mam spotkać się z kolegą.	Я должен встретиться с товарищем (мне предстоит).
Mam jeszcze napisać artykuł.	Мне нужно еще написать статью (мне предстоит, она у меня еще не написана).
Dokąd mamy pójść po obiedzie?	Куда мы пойдем после обеда (что нам предстоит, что мы планировали)?
Mają przyjechać o ósmej.	Мы их ожидаем в восемь (обещали приехать).
Ma jeszcze załatwić kilka spraw.	У нее еще несколько дел.

В вопросительных предложениях (и придаточных дополнительных с вопросительными словами) конструкциям с глаголом *mieć* соответствует в русском языке конструкция „даг. пад + инфинитив”:

Skąd mam to wiedzieć?	Откуда мне это знать?
Kiedy mamy się tu zgłosić?	Когда нам явиться сюда?
Po co ma pan czekać na nią?	Зачем вам ждать ее?
Gdzie mam się położyć?	Куда мне лечь?

Jak mam to zrobić?	Как мне это сделать?
Cóż miałem robić?	Что мне было делать?
Nie mogę się zdecydować, czy mam iść na ten ślub.	Не могу решиться, идти ли мне на эту свадьбу или нет.

Формы второго и третьего лица ед. и мн. ч., произнесенные с восклицательной интонацией, выражают приказание. Оно сильнее, чем приказание выраженное формой повелительного наклонения.

Masz stąd odejść!	Уходи отсюда!
Macie tu jutro być!	Обязательно будьте здесь завтра (приказ).

Mają się zgłosić do mnie! Пусть они же мне явятся.

Формы прошедшего времени выражают действие, которое предполагалось совершить в прошлом, но которое не осуществилось или не осуществится, а также действие подвергаемое сомнению.

Mieliśmy tam pojechać.	Мы собирались туда поехать (подразумевается: но не поехали или не поедem)
------------------------	---

Przecież państwo mieli przygotować tę pracę na dziś. Ведь вы должны были сделать эту работу на сегодня (= мы так условились. Подразумевается: вы не приготовили)

Miał tu być o dziewiątej. Он должен был прийти в девять (подразумевается: его еще нет, он не пришел)

Miałem dzisiaj wcześniej wrócić do domu (ale pójdę z tobą). Я собирался (обещал) сегодня раньше вернуться домой (но пойду с тобой). (Предполагается, что действие не осуществится)

Kiedy mieliście tam być? Когда вы должны были там быть? (Подразумевается: (еще) не были)

Сравните теперь различия в значении всех трех конструкций со значением долженствования:

Русскому предложению: „Я должен написать статью” соответствуют:

Mnszę napisać artykuł. = я вынужден, меня что-то застывает, мне необходимо

Powinienem napisać artykuł. = я морально обязан, от меня ждут, не могу подвести

Mam napisać artykuł. = мне предстоит

Русскому предложению: „После обеда мы должны отдохнуть” соответствуют:

Po obiedzie musimy odpocząć. = нам необходимо, мы вынуждены

- Po obiedzie **powinniśmy odprościć.** = мы обязаны (напр., если хотим беречь свое здоровье)
- Po obiedzie **namy odprościć.** = нам предстоит, мы условились отдыхать
- Русскому предложению: „Она должна сделать несколько дел” соответствуют:
- Musi załatwić kilka spraw.** = она вынуждена, ей необходимо
- Pewinna załatwić kilka spraw.** = морально обязана
- Ma załatwić kilka spraw.** = ей предстоит

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. От нижеследующих глаголов образуйте существительные:

uczyć się, zachwycać się, zgodzić się, zwrócić się, żegnać się, spotkać się, przesiadać się, opalać się, zastanawiać się, śmiać się, spóźnić się, kąpać się, nudzić się, odwracać się.

II. Переведите на польский язык:

1. Не над кем было даже смеяться.
2. Здесь негде купаться.
3. Нам некуда сегодня пойти.
4. Там не на что было смотреть.
5. Нам не с кем было разговаривать.
6. Мне некогда вас принять.
7. Некогда будет обедать.
8. По праздникам и воскресеньям на пляже негде даже лечь.
9. Некому было это сделать.
10. Нам нечего читать.

III. Ответьте на следующие вопросы:

1. Kiedy na plaży nikogo nie ma?
2. Kiedy na plaży jest dużo ludzi?
3. Kiedy Tadek chodzi nad Wisłę lub na pływalnię?
4. Czy pani (pan) chodzi na spacer z rana, przed południem, w południe, po południu czy wieczorem?
5. Czy pani (pan) pracuje w niedzielę, czy tylko w dni powszednie?
6. Czy można dzwonić do pani (pana) o każdej porze dnia? (да)
7. Czy skończy pani (pan) tę pracę przed niedzielą? (нет)
8. Czy Francja leży na wschodzie Europy?
9. Czy pani (pan) wstaje o wschodzie słońca?
10. Czy Związek Radziecki leży na zachód od Polski?

LEKCJA DWUDZIESTA ÓSMA

Прошедшее время глаголов

W RESTAURACJI

1. — Usiądźmy przy tym stoliku koło okna. Okno jest otwarte, więc świeżego powietrza będzie dosyć.
2. — Czy to jest ta restauracja, o której mi opowiadałeś? Zapomniałem, jak się nazywa.
3. — Spójrz na rycerza w zbroi, zaraz sobie przypomnisz!
4. — Restauracja „Rycerska”! Przed laty gospodarze podawali tu swoim gościom-rycerzom, a teraz siedzą tu jacyś skromni studenci, jakiś dziennikarz... i nie mogą doczekać się kelnera.
5. — Kto właściwie obsługuje ten stolik?
(Zjawia się kelner)
6. — Dzień dobry państwu. Proszę kartę.
(Kelner kładzie na stole nakrycia i odchodzi)
7. — Przejrzyjcie kartę!
8. — Dla mnie odczytanie i zrozumienie tych wszystkich nazw będzie zbyt trudne.
9. — Czyżby rzeczywiście rozumienie ich sprawiało ci do tej pory trudności?
10. — Tak, widocznie za mało interesuję się jedzeniem.
11. — Więc czytaj ty, Ołiu, i doradź, co mamy zamówić.
12. — Czy weźmiecie jakieś zakąski?
13. — Ja mam apetyt na sałatkę mięsną.
14. — Ja też.
15. — A ty, Włodku?
16. — Dla mnie może być szczupak w galarecie.
(Podchodzi kelner)
17. — Słucham państwa.

18. — Proszę trzy salátky mięsne, raz szczupak w galarecie, raz śledź w śmietanie i pieczywo. Zup jeszcze nie wybraliśmy.
19. — Z zup polecam państwu rosół z makaronem i ogórkową. Są bardzo smaczne.
20. — Dobrze. Proszę więc dwie zupy ogórkowe, jeden rosół i dla mnie barszcz z pasztecikiem.
21. — Barszczu już nie ma. Jest tylko bulion z pasztecikiem. Czy może być bulion?
22. — Proszę!
23. — A czy jest zupa szczawiowa?
24. — Owszem, proszę bardzo.
(Kelner odchodzi)
25. — Co zamawiacie na drugie danie? Posłuchajcie, co jest!
Pieczeń cielęca, marchewka z groszkiem, frytki
Sztuka mięsa, ziemniaki, mizeria
Wątróbka, buraczki, ziemniaki
Bitki wołowe z kaszą gryczaną, kalafior
Schab pieczony z pieczarkami, kapusta, ziemniaki
Kotlet schabowy, fasolka, sałatka z pomidorów, frytki
Gołąbki z ziemniakami
26. — Chwileczkę, czytasz wszystko jednym tchem i nic z tego nie możemy zapamiętać!
Jakie jarzynki są do wątróbki?
27. — Buraczki albo sałata zielona do wyboru.
28. — Dla mnie zamów wątróbkę.
29. — A dla mnie schab pieczony.
30. — Ja wolę coś z jarskich dań. Pozwól na chwilę kartę! Czy są tam jakieś dania jarskie? Może być bukiet z jarzyn albo omlet ze szpinakiem.
31. — A dla nas pierożki z mięsem.
- * * *
32. — Jak długo ten kelner nie przychodzi! Tak szybko przyniósł kartę i nakrycia, a teraz każe nam umierać z głodu. Strasznie mi się jeść chce.
33. — Widzicie, podaje tamtym państwu, a przecież oni przyszli znacznie później niż my.
34. — No, nareszcie idzie do nas. Co zamówimy na deser?

35. — Chyba kompot z truskawek.
 36. — Dla mnie lody!
 37. Kelner: — Czy państwo wybrali już drugie danie?
 38. — Owszem. Prosimy wątróbkę, schab pieczony, omlet i dwa razy pierożki z mięsem. I niech pan przymiesie dwie butelki fruktowitu.
 39. Kelner: — A co państwu podać na deser?
 40. — Dwa kompoty z truskawek, jeden kompot z jabłek i dwa razy lody.
 41. — Proszę bardzo.
 (Kelner odchodzi)
 42. — Nareszcie możemy przystąpić do jedzenia! Smacznego!

PO SKOŃCZONYM OBIEDZIE

43. — Prosimy o rachunek.
 44. — Płacą państwo 154 (sto pięćdziesiąt cztery) złote 50 (pięćdziesiąt) groszy.
 (Marek podaje kelnerowi 200 (dwieście) złotych).
 45. — Może pan ma drobne? 4 (cztery) złote 50 (pięćdziesiąt) groszy.
 46. — Mam, proszę.
 47. — Proszę 50 złotych reszty.
 Dziękuję państwu. Do widzenia!
 48. — Dziękujemy również. Do widzenia!
 49. — Marek, zabierz nasze płaszcze z szatni.
 50. — Rozmieńcie mi 20 (dwadzieścia) złotych. Chciałbym dać coś szatniarzowi.
 51. — Ja mam drobne. Weź!

HUMOR

GOLONKA

Gość do kelnera:

— Proszę o kartę!

— Proszę bardzo, ale i tak wiem, że pan zamówi golonkę.

— Skąd pan wie? Czy pan mnie zna? — pyta uradowany gość.

— Nie, ale nic innego nie ma.

С Л О В А Р Ь

barszczyk	борщ прозрачный	odeczytać	прочитать
bitki wołowe	говядина тушеная	ogórkowa (zupa)	рассольник
bukiet z jarzyn	тушеные овощи	omlet	омлет
buhon	бульон	pasztecik	пирожок
buraczki	свекла тушеная	pieczarka	шампиньон
cielęcy	из телятины, те- лячий	pieczeń	жаркое
danie	блюдо	piecącywo	хлеб
deser	сладкое	piezozki z mięsem	пельмени
doradzić	посоветовать	polecać	рекомендовать
fasolka	фасоль	pomidor	помидор
frytki	жареный карто- фель	przed laty	когда-то
galareta	заливное	przypomnieć sobie	вспомнить
golonka	вареные свиные ножки	przystąpić	приступить
gołąbki	голубцы	rachunek	счет
gość	посетитель	rosół	бульон
groszek	горошек	rycerz	рыцарский
gruczana	гречневая	rycerz	рыцарь
jabłko	яблоко	rozmiennieć	разменять
Jarski	вегетарианский	schab pieczony	жареная свинина
jarzynki	гарнир	skromny	скромный
kalafior	цветная капуста	szatniarz	гардеробщик
karta	меню	wzawliwowy	щавелевый
kasza	каша	wzsupak	щука
kelner	официант	szpinak	шпинат
kompot	компот	sztuka mięsa	отварное мясо
ketlet schabowy	свиная отбивная	śledz	сельдь
lody	мороженое	śmietana	сметана
makaron	лапша	świeży	свежий
marchewka	морковь	truskawki	клубника
mięśny	мясной	uradowany	обрадованный
mizzeria	салат из огурцов	wątróbka	печенка
nakrycie	прибор	właściwie	собственно
nazwa	название	zakuska	закуска
		zbroja	доспехи
		ziemniaki	картофель
		zupa	суп

В РЕСТОРАНЕ

1. Сядем за этот стол у окна. Окно открыто, будет много свежего воз-
духа.
2. Это тот ресторан, о котором ты мне рассказывал? Я забыл, как он
называется.
3. Посмотри на рыцаря в доспехах, и сразу вспомнишь.
4. Ресторан „Рыцарский“. Когда-то хозяйева обслуживали здесь по-
сетителей-рыцарей, а теперь здесь сидят скромные студенты, ка-
кой-то журналист... и не могут дожидаться официанта.
5. Кто, собственно, обслуживает этот стол? (Появляется официант).
6. Здравствуйте! Вот, мевю. (Официант ставит на стол пять приборов
и уходит.)
7. Просмотрите меню!

8. Для меня чтение и понимание всех этих названий будет слишком трудно.
9. Неужели до сих пор тебя это затрудняет?
10. Да, по-видимому, я слишком мало интересуюсь едой.
11. Тогда прочитай ты, Оля, и посоветуй, что нам заказать!
12. Вы возьмете какие-нибудь закуски?
13. Я с удовольствием съел бы мясной салат.
14. Я тоже.
15. А ты, Володя?
16. Я бы взял заливную щуку. (Подходит официант.)
17. Я вас слушаю.
18. Принесите, пожалуйста, три мясных салата, одну заливную щуку, одну селедку в сметане и хлеб. Супов мы еще не выбрали.
19. Из супов рекомендую бульон с лапшой и рассольник. Они очень вкусные.
20. Хорошо. Принесите, пожалуйста, два рассольника, один бульон, а для меня прозрачный борщ с пирожком.
21. Борща уже нет. Есть только бульон с пирожком. Можно подать вам бульон?
22. Пожалуйста!
23. А щавелевый суп есть?
24. Да, пожалуйста. (Официант уходит.)
25. Что вы заказываете на второе? Послушайте, что есть! Жаркое из телятины, морковь с горошком, жареный картофель. Отварное мясо, картофель, салат из огурцов. Печенка, свекла тушеная, картофель. Говядина тушеная с гречневой кашей, цветная капуста. Жареная свинина с шампиньонами, капуста, картофель. Свиная отбивная, фасоль, салат из помидоров, жареный картофель. Голубцы с картофелем.
26. Минутку, ты читаешь слишком быстро, и мы ничего не можем запомнить... Какой гарнир к печенке?
27. Свекла тушеная или зеленый салат, на выбор.
28. Закажи мне печенку!
29. А мне жареную свинину!
30. Я предпочитаю что-нибудь из вегетарианских блюд. Дай на минутку меню! Здесь есть какие-нибудь вегетарианские блюда? Я бы взял тушеные овощи или омлет со шпинатом.
31. А для нас пельмени.
32. Как долго не приходит официант! Так быстро принес нам меню и приборы, а теперь заставляет нас умирать с голода. Мне ужасно хочется есть.
33. Видите, он обслуживает этих товарищей, а ведь они пришли гораздо позже нас.
34. Ну, наконец-то идет к нам. Что закажем на третье (на сладкое)?

35. Пожалуй, компот из клубники.
36. Для меня мороженое.
37. Официант: Вы уже выбрали второе?
38. Да. Принесите, пожалуйста, печенку, жареную свинину, омлет и две порции пельменей. Принесите еще, пожалуйста, две бутылки фруктовой воды.
39. А что вам подать на третье?
40. Два компота из клубники, один компот из яблок и две порции мороженого.
41. Пожалуйста. (Официант уходит.)
42. Наконец-то, мы можем приступить к еде! Приятного аппетита! После обеда.
43. Подайте, пожалуйста, счет.
44. С вас 154 злотых 50 грошей (Марк дает официанту 200 злотых.)
45. Нет ли у вас мелких? 4 злотых 50 грошей?
46. Есть. Пожалуйста.
47. Вот, пожалуйста, 50 злотых сдачи. Благодарю вас. До свидания!
48. Спасибо. До свидания!
49. Марк, возьми наши пальто в гардеробе.
50. Разменяйте мне 20 злотых. Я хотел бы дать что-нибудь гардеробщику.
51. У меня есть мелкие. Возьми

Na krucie

Столовый прибор

talerz głęboki	глубокая тарелка
talerz płytki	мелкая тарелка
talerzyk	десертная тарелка
widelec, łyżka, nóż	вилка, ложка, нож
solniczka	солонка
kieliszek	рюмка
szklanka	стакан
sprawiać trudności	затруднять

pasztecik	пирожок (печеный)
pierógzek	вареник
pieróżki z mięsem	пельмени

jednym tchem	очень быстро, не переводя дыхания
ziemniak (pazg. kartofel)	картофелина
ziemniaki (kartofle) мн. ч.	картофель

menu [мэню] обычно в больших ресторанах
 меню — jadłospis
 — karta raz. (= karta potraw)

smaczego!

приятного аппетита!

przypominać sobie co; o czym	вспоминать что; о чем припоминать что
------------------------------	--

Przypomniał sobie dawno zapomniany wiersz. Он вспомнил давно забытое стихотворение.

Przypomniał sobie list. Он вспомнил письмо.

Przypomniał sobie o liście. Он вспомнил о письме.

przypominać (komu) co; o czym	напоминать (кому) что; о чем
-------------------------------	---------------------------------

Przypomniał im o kilku sprawach. Он напомнил им о нескольких делах.

Przypomniał jej o sobie. Он напомнил ей о себе.

To przypomina utwory klasyczne. Это напоминает классические произведения

wspominać co	вспоминать что
--------------	----------------

Wspominał dawne czasy. Он вспоминал прежние времена.

wspominać o czym	упоминать о чем
------------------	-----------------

Wspomniał o nim w przemówieniu. Он упомянул о нем в своем выступлении.

umierać z czego	умирать от чего
-----------------	-----------------

umrzeć z głodu умереть от голода, с голода
 umrzeć z nudów умереть от скуки (см. урок 7)

umierać na co	только со словами, обозн. болезнь
---------------	-----------------------------------

umrzeć na gruźlicę умереть от туберкулеза

RESTAURACJA „RYCERSKA”

Menu

Zakąski

Sledź w oliwie	zł.
Sledź w śmietanie	zł.
Salatka mięsna	zł.
Salatka z drobiu	zł.
Salatka jarzynowa	zł.
Karp w galarecie	zł.
Szczupak faszerowany	zł.
Jajko w majonezie	zł.
Nóżki	zł.
Szynka	zł.
Masło	zł.
Pieczyno	zł.

Cena

Dania mięsne

Sznyceł cielęcy, marchewka z groszkiem, frytki
Mostek cielęcy, kapusta czerwona, ziemniaki
Befszyk, kalafior, ziemniaki
Kotlet siekany, marchewka, ziemniaki
Wątróbka, buraczki, ziemniaki
Cynaderki z kaszą perlową
Pierozki z mięsem

Zupy

Rosół z makaronem
Zupa grzybowa z kłuskami
Zupa pomidorowa z ryżem
Zupa szczawiowa z jajkiem
Bulion z pasztecikiem
Barszcz z pasztecikiem
Zupa ogórkowa
Zupa grochowa
Zupa jarzynowa
Flaki

Dania rybne

Filet z dorsza, surówka, ziemniaki
Szczupak po grecku
Sandacz smażony z pieczarkami, sałata zielona, frytki
Karp z wody, fasolka, ziemniaki
Lin w śmietanie, ziemniaki

Dania z drobiu

Gęś pieczona z jabłkami, frytki
Indyk z borówkami, frytki
Kurczak pieczony, marchewka z groszkiem, frytki
Kaczka pieczona, sałatka z pomidorów, frytki

Dania jarskie

Omlet z groszkiem zielonym
Omlet ze szpinakiem
Jajka sadzone z ziemniakami
Bukiet z jarzyn
Kalafior z masłem
Groszek zielony z masłem
Naleśniki z serem
Leniwe pierozki

Desery

Kompot z truskawek
Kompot z jabłek i śliwek
Kompot z moreli
Krem śmietankowy
Budyń czekoladowy
Galarełka cytrynowa
Tort
Ciastko
Lody

Napoje

Kawa mała	Herbata	Oranżada	Woda mineralna
Kawa duża	Fruktowit	Piwo jasne	Woda sodowa

Wina, wódki, likiery

Wino czerwone	Likier miętowy
Wino węgierskie wytrawne	Czysta wyborowa
Szampan radziecki	Stoleczna
Białe reńskie	Wiśniak
Miód dwójniak	Silwowica
Koniak francuski	Miętówka
Koniak ormiański	Starka
Likier wiśniowy	Cherry Brandy

КОММЕНТАРИЙ

1. Некоторые причастия (а следовательно и существительные) надо образовывать от форм прошедшего времени.

znaleźli	—	znaleziony	—	znalezienie
starli	—	starty	—	starcie
podarli	—	podarty	—	podarcie
oparli	—	oparty	—	oparcie

Особо образуются причастия (и существительные) от глаголов (z)jeść, otworzyć:

(z)jeść	—	(z)jedzony	—	(z)jedzenie
otworzyc	—	otwarty	—	otwarcie

8. Примеры употребления отглагольных существительных в тексте урока. Напоминаем, что в польском языке они образуются от обоих видов глагола.

Odczytanie i zrozumienie tych wszystkich nazw będzie zbyt trudne.

Czyżby rzeczywiście roznamię ich sprawiało ci do tej pory trudności? Za mało interesują się jedzeniem.

18. **Pieczywo** — общее название всех булочных изделий. Иногда (напр., в меню) оно заменяет слово **chleb** или **bulka**.

33. Слова **pani**, **pan**, **państwo** в сочетании с определяющими словами (а также без них), напр., с указательными местоимениями, имеют значение женщина, мужчина, товарищ, женщины и мужчины, товарищи.

ten, tamten **pan**

этот, тот мужчина (товарищ, гражданин)

ta, tamta **pani**

эта, та женщина (товарищ, гражданка)

Слово państwo требует определения в форме мн. числа.

им. пад.	ci, tamci państwo	эти, те товарищи, граждане
род. пад.	tych, tamtych państwa	
дат. пад.	tym, tamtym państwu	
вин. пад.	tych, tamtych państwa	
твор. пад.	tymi, tamtymi państwem	
предл. пад. (o)	tych, tamtych państwu	

В сочетании с фамилией (во мн. ч.) слово państwo по значению соответствует русскому „супруги“:

pan Zalewski	тов. Залевский
pani Zalewska	тов. Залевская
państwo Zalewscy	(супруги) Залевские

— Niech się państwo nie cieszą, bo ja jestem przebrany za kelnera.

Некоторые фамилии принимают в этом значении окончание -owie, при обычном мн. числе с другим окончанием:

пр.:	Urbanowicze	(= panowie)
	Urbanowiczowie	(= państwo)

ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ ГЛАГОЛОВ

В глаголах móc, pomóc, в прошедшем времени наблюдается чередование о : ó в основе (см. урок 12: mogłem, pomogłem — mógł, pomógł). В польском языке имеются и другие глаголы с этим типом чередования:

nieść, wieźć, wlec, pleść и др., а также производные от них. Основа с гласным *ó* выступает в 3 лице ед.ч. м.род. Кроме того, у них наблюдается чередование *o : e*. Основа с *e* представлена в лично-мужских формах мн. числа:

nieść — *niosłem, niósł, niosłyśmy, nieśliśmy*

Эти же чередования выступают и во всех произведенных от него глаголах, а именно, в глаголах: *zanieść, przynieść, odnieść* и др.

wieźć — *wiozłem, wioził, wiozłyśmy, wieźliśmy*

То же и в произведенных от него глаголах: *zawieźć, przywieźć, odwieźć* и др.

wlec — *wlokłem, włókł, wlokłyśmy, wlekliśmy*

pleść — *plotłem, plótł, plotłyśmy, pletliśmy*

В третьем лице ед. ч. м. рода глаголов с основой на согласный пишется *ł*. Это конечное *ł* звучит только при особенно старательном произношении.

Сравните:

<i>niósł</i>	—	нес
<i>wioził</i>	—	вез
<i>włókł</i>	—	волок
<i>pomógł</i>	—	помог
<i>mógł</i>	—	мог
<i>plótł</i>	—	плел

Перед *ł* представлен тот же согласный, который выступает в первом лице ед. ч. настоящего (будущего простого) времени.

<i>kłaść (kładać)</i>	—	<i>kładł</i>	(он клал)
<i>piec (piekę)</i>	—	<i>piekł</i>	(он пек)
<i>spostrzec (sposzrzegę)</i>	—	<i>sposzrzegł</i>	(он заметил)
<i>usiąść (usiadę)</i>	—	<i>usiadł</i>	(он сел)
<i>uciec (ucieknę)</i>	—	<i>uciekł</i>	(он сбежал)
<i>upaść (upadnę)</i>	—	<i>upadł</i>	(он упал)

В двух последних глаголах в будущем простом времени имеем *n*; перед *ł* в прошедшем времени этого звука нет.

Особо образуется прошедшее время глаголов *umrzeć, trzeć* (производные: *zetrzeć, wytrzeć* и др.), *drzeć (podrzeć), oprzeć (się)*.

В основе этих глаголов чередуются группы *rze : ar*.

<i>umrzeć</i>	—	<i>umarł</i>
<i>zetrzeć</i>	—	<i>starł</i>
<i>podrzeć</i>	—	<i>podarł</i>
<i>oprzeć (się)</i>	—	<i>oparł (się)</i>

Подводим итог всему сказанному о прошедшем времени:

В отличие от русского языка, формы прошедшего времени в польском языке образуются с помощью личных окончаний (см. уроки 11, 12).

Во множественном числе имеются особые формы, сочетающиеся лишь с личными существительными м. рода (и местоимением *oni*). Это так называемые лично-мужские формы.

Ср.: *oni czytali — one czytały*

В формах прошедшего времени наблюдаются следующие чередования в глагольных основах:

1) *e : a*: у глаголов с окончанием *-eć* в инфинитиве (см. урок 12).

Основа с гласным *e* выступает в лично-мужских формах, во всех остальных формах — основа с гласным *a*:

zapomnieć — zapomnieliem, zapomnieliśmy, zapomnieliście

2) *a : ę* (в произношении *o : e*): у глаголов с суффиксами *-nąć-*, *-ą-* (см. урок 14). Основа с гласным *ą* выступает в формах ед. ч. м. рода. Во всех остальных формах — основа с гласным *ę*:

zamknąć — zamknąłem, zamknęłam, zamknęliśmy, zamknęliście

У некоторых глаголов этой группы (так же как и в русском языке) суффикс *-nąć-* может утрачиваться.

Ср.:	<i>złapać</i>	—	<i>złapał</i>	[<i>луп(а)</i>]
	<i>zmarznąć</i>	—	<i>zmarznął</i>	[<i>змарз(а)</i>]
	<i>zgasnąć</i>	—	<i>zgasł</i>	[<i>згас(а)</i>]
	<i>roznąć</i>	—	<i>rozniósł</i>	[<i>рус(а)</i>]

3) *o : ó*: в небольшой группе глаголов (см. выше). Гласный *ó* выступает в 3 лице ед. ч. м. рода:

móc — mogłem, mógł, mogliśmy, mogliście

Чередование *o : ó* наблюдается также у глаголов, утрачивающих суффикс *-nąć-* в формах прошедшего времени

(*u*)*rosnąć* — (*u*)*rosłem, (u)rosł, (u)rosliśmy, (u)rosliście*

(*z*)*złapać* — (*z*)*złapałem, (z)złapał, (z)złapaliśmy, (z)złapaliście*

4) *o : e*: в небольшой группе глаголов (см. выше). Гласный *e* выступает в лично-мужских формах. Кроме чередования гласных в глаголе *nieść* (и производных от него) выступает чередование согласных *s : ś*, а в глаголе *wieźć* (и производных от него) — чередование согласных *z : ź*:

nieść — niosłem (niosł), niosliśmy, niosliście

wieźć — wiozłem (wioził), wiozliśmy, wiozliście

5) *rze : ar*: в небольшой группе глаголов типа *przeć (się)* (см. выше).

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Ответьте на следующие вопросы:

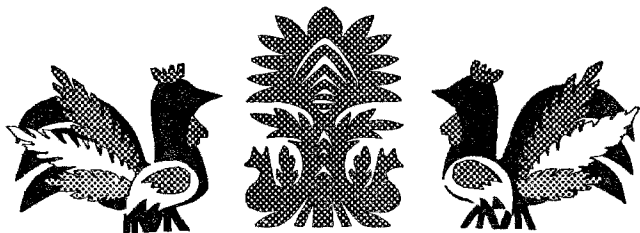
1. Czy Włodek przypomniał sobie nazwę restauracji?
2. Kto przypomniał Włodkowi nazwę restauracji?
3. Czy Marek przypomina sobie szczegóły pobytu w Moskwie? (tak)
4. Czy Maryjka przypomniała Markowi, jak razem kupowali książki w Moskwie? (tak)
5. Czy Maryjce sprawia trudność rozumienie nazw dań?
6. Jakis zupy wybrali nasi znajomi?
7. Co wybrali na drugie danie?
8. Co wybrali na deser?

II. Поставьте глаголы в прошедшем времени:

1. Usiądźmy (девушки и парни) przy tym stoliku koło okna!
2. Spójrz na rycerza w zbroi i zaraz sobie przypomnisz!
3. Siedzą tu jacyś skromni studenci.
4. Kelner podejdzie do stolika i przyniesie kartę.
5. Czy bierzecie jakieś zakąski? Czy weźmiecie jakieś zakąski?
6. Ja mam apetyt na sałatkę mięsną.
7. Dla mnie może być szczupak w galarecie.
8. Kelner kładzie na stole nakrycie.
9. Maryjka przywiezie z Polski dużo wrażeń.
10. Maryjka i Włodek przywiozą z Polski dużo wrażeń.
11. Kierowca zawiezie nas, dokąd trzeba.
12. Ona oprze się o stół.
13. One zetrą kurz z mebli.
14. Ten człowiek ci pomoże.

III. Переведите на польский язык:

1. О чем я должен был тебе напомнить?
2. Перед отъездом нам надо (предстоит) еще посетить музей.
3. Куда нам сегодня пойти обедать?
4. Они должны были приехать на заре, а до сих пор их еще нет.
5. Перепишите это немедленно! (Машинистке, резко.)
6. Посоветуй, что нам выбрать?
7. Что ж мне было там делать?
8. Чему мне радоваться?
9. Я собирался было пойти погулять, но раздумал.
10. Как же мне его понять, если он говорит не переводя дыхания.
11. Я не могу вспомнить, кому я должен (внутр. необх.) сегодня позвонить.

29

LEKCJA DWUDZIESTA DZIEWIĄTA

1. Конструкции со страдательным причастием.2. Безличные обороты (продолжение).

PODAJEMY WIADOMOŚCI

1. — Tadku, pozwól, że włączę radio. Nie będzie ci przeszkadzać?
 2. — Oczywiście, że nie... Chcesz posłuchać wiadomości?
 3. — Tak. O której godzinie ma być dziennik?
 4. — Nastawiłeś radio na fale długie czy średnie?
 5. — Na średnie.
 6. — Przełącz na długie. Za pięć minut na falach długich będzie nadawany dziennik.
- * * *
7. — Tu Warszawa. Dobry wieczór państwu! Podajemy wiadomości dziennika wieczornego.
Z zagranicy.
 8. — Genewa. Wczoraj wznowiono rozmowy przedstawicieli Związku Radzieckiego, Stanów Zjednoczonych i Wielkiej Brytanii. Obradowano nad zagadnieniem zaprzestania doświadczeń z bronią jądrową. Przypuszcza się, że ministrowie spraw zagranicznych przystąpią wkrótce do redagowania komunikatu końcowego.
 9. — Moskwa. Wczoraj z wizytą przyjaźni na zaproszenie Ko-

mitetu Centralnego Komunistycznej Partii Związku Radzieckiego i rządu radzieckiego przybyła do Moskwy delegacja partyjno-rządowa Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Na czele delegacji stoi pierwszy sekretarz Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej towarzysz Władysław Gomułka. W skład delegacji wchodzi także minister Handlu Zagranicznego. Dziś rano rozpoczęły się rozmowy między przedstawicielami obu bratnich partii. Dotyczyć one będą m. in. planu wymiany handlowej między Związkiem Radzieckim a Polską w latach 1962—1965.

10. — Nowy Jork. Na kolejnym posiedzeniu Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych ponownie przystąpiono do dyskusji nad sprawą przyjęcia Chińskiej Republiki Ludowej w poczet członków Organizacji. W dyskusji zabrali głos przedstawiciele Francji, Indii i Związku Radzieckiego.
11. — Moskwa. Na uroczystym przyjęciu zorganizowanym przez prezydium Akademii Nauk ZSRR obecny był pierwszy sekretarz KC KPZR tow. N. S. Chruszczow. W przemówieniu wygłoszonym podczas przyjęcia tow. Chruszczow złożył podziękowanie uczonym radzieckim za ich wybitne osiągnięcia w dziedzinie techniki raketowej i wniósł toast za dalszy rozwój nauki radzieckiej.
12. — Paryż. Strajk pracowników komunikacji miejskiej trwa. Przerwany został ruch na sześciu liniach metra. Z trzystu sześćdziesięciu stacji metra dwieście pięćdziesiąt dwie stacje są zamknięte. Przestały również kursować autobusy. Pracownicy komunikacji miejskiej żądają podwyżki płac. Z kraju.
13. — Warszawa. Dzisiejsza prasa podaje nowe meldunki o wykonaniu zobowiązań podjętych przez robotników dla uczczenia Święta Odrodzenia Polski.
O wykonaniu zobowiązań meldują robotnicy Fabryki Samochodów Osobowych na Żeraniu, Warszawskiej Fabryki Motocykli, inżynierowie, konstruktorzy i robotnicy Zakładów Radiowych im. Kasprzaka.

14. — Katowice. Górnicy z kopalni „Pokój” wezwali do współzawodnictwa inne kopalnie węgla.
15. — Warszawa. Uroczyscie **obchodzone będzie** w całym kraju Święto Odrodzenia Polski. W Warszawie w sali Kongresowej Pałacu Kultury i Nauki odbędzie się 21 lipca centralna akademicka. W dniu 22 lipca o godzinie dziesiątej rano rozpocznie się defilada wojskowa.
16. — Łódź. W fabryce włókienniczej im. M. Nowotki **zorganizowano** spotkanie robotników z członkami Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. W czasie spotkania **omawiano** uchwały ostatniego plenum Komitetu Centralnego. **Poruszono** też szereg zagadnień związanych z działalnością rad robotniczych.
17. — Warszawa. Dziś w Sejmie rozpoczęła się debata Komisji Handlu Wewnętrznego.
18. — Poznań. Dziś w Poznaniu zakończyły się obrady aktywistów Związku Młodzieży Socjalistycznej. **Obradowano** nad sprawami wzmoczenia działalności wśród młodzieży robotniczej.
19. — Warszawa. W ciągu najbliższych siedmiu lat mieszkańcy śródmieścia otrzymają ponad 25 (dwadzieścia pięć) tysięcy nowych mieszkań.
20. — Warszawa. W Klubie Księgarza otwarto dziś wystawę wydawnictw zagranicznych, przywiezionych do Polski na Międzynarodowe Targi Książki. Ogółem w bieżącym miesiącu wpłynęło około pięciu tysięcy zamówień na książki zagraniczne.
21. — W dzisiejszej prasie ogłoszono wyniki konkursu na opowiadanie o powojennej Warszawie. Konkurs **został zorganizowany** przez redakcję Życia Warszawy, Sztandaru Młodych i tygodnika Stolica. Pierwszą nagrodę **przyznano** Andrzejowi X. za opowiadanie *Warszawianka*.
22. — Dziś wszedł na ekrany kin stołecznych nowy film produkcji polskiej *Pociąg*. Film reżyserował Jerzy Kawalerowicz. Wykonawcami głównych ról są: Lucyna Winnicka i Leon Niemczyk.

23. — Prognoza pogody na jutro:

Jutro w całym kraju będzie zachmurzenie zmienne z możliwością przelotnych opadów. Na południu kraju większe roz pogodzenia. Temperatura maksymalna 23 stopnie na wschodzie i 21 stopni na zachodzie kraju. Pojutrze bez większych zmian.

24. — Nadaliśmy dziennik wieczorny.

Obecnie prosimy posłuchać muzyki tanecznej.

HUMOR

Zona pana Nowaka wyszła z domu i po kilku dniach nie było jej jeszcze z powrotem. Pan Nowak zgłasza się do milicji, gdzie dyżurny prosi, by petent wypełnił specjalny formularz, w którym opisać należy osobę zaginioną.

— Jeśliby moja żona się znalazła, — mówi pan Nowak po dokonaniu tej czynności — prosiłbym bardzo, by jej tego formularza nie pokazywano.

ROZGŁOSNIA

Do Kowalskich przyjechał krewny. Po obiedzie zdrzemnął się w fotelu i po chwili zaczął chrapać. Mały synek gospodarza zbliża się na palcach i naciska guzik u marynarki wuja.

— Co robisz, Jasiu? — pyta matka.

— Chcę złapać inną stację.

С Л О В А Р Ь

akademia	академия; торже- ственное заседа- ние	formularz górnik jądrowy kolejny komunikat końcowy kopalnia krewny kursować ludowy marynarka meldować meldunek mieszkaniec motocykl naciskać nadawać nagroda ubradawać	формуляр шахтер ядерный очередной коммюнике заклочительный шахта родственник ходить народный лиджак докладывать рапорт житель мотоцикл нажимать передавать премия обсуждать разные вопросы
aktywista	активист		
bieżący	текущий		
bratni	братский		
broń	оружие		
chiński	китайский		
chrapać	храпеть		
czynność	действие		
debaty	дебаты		
defilada	парад		
długi	длинный		
dokonać	совершить		
doświadczenie	испытание		
dyżurny	дежурный		
działalność	деятельность		
dziennik	последние известия		
fabryka	завод, фабрика		
fala	волна		

odrodzenie	возрождение	sekretarz	секретарь
ogłosić	опубликовать	skład	состав
ogólny	здесь: генеральный	stopień	градус
omawiać	обсуждать	strajk	забастовка
opady	осадки	szereg	ряд
opowiadanie	рассказ	sztandar	знамя
osiągnięcie	достижение	śródmieście	центр города
osobowy	легковой	targi	ярмарка
potent	посетитель	taneciany	танцевальный
placa	зарплата	toast	тост
poďawać	передавать, сообщать	towarzysz	товарищ
podwyżka	повышение	tygodnik	еженедельник
rokó¿	мэр	uciekliwy	решение
ponownie	иновь	uzupełnić	отметить, отпраздновать
poruszyć	затронуть	wroczyły	торжественный
posiedzenie	заседание	wzwać	вызвать
powojenny	послевоенный	wiadomość	известие
pracownik	работник	wielkocenny	текстильный
produkcja	производство	wielki	военный
prognoza	здесь: сводка	wpłynąć	поступить
przedstawiciel	представитель	współzawodnictwo	соревнование
przełoty	кратковременный	wśród	среди
przełaczyć	переключить	wyłosić	произнести
przemówienie	речь, выступление	wykonać	выполнить
przyjęcie	прием	wymiana	обмен
przysnać	присудить	wzmóc	усилить
rakietyowy	ракетостроительный	wuj	дядя
redagować	здесь: готовить	wznowić	возобновить
rezyserować	ставить	wachmistrz	облачность
robotniczy	рабочий	wagańnienie	вопрос
robotnik	рабочий	waprzestać się	прекратить
rozgłoszenia	радиовещательная станция	wdrzemnąć się	вздremнуть
rozmięty	переговоры	wglaskać się	являться
rozpogodzenie	прояснение	wgromadzenie	ассамблея
rozwoj	развитие	wjednoczyć	объединить
rząd	правительство	wmiana	изменение
Rzeczpospolita	республика	wmieć się	переменный
Samochód	автомобиль	wnieść się	быть обнаруженным
Sejm	сейм	wobowiązanie	обязательство
		w powrotem	обратно

ПЕРЕДАЕМ ПОСЛЕДНИЕ ИЗВЕСТИЯ

1. Тадек, разреши, я включу радиоприемник. Это тебе не помешает?
2. Конечно, нет... Ты хочешь послушать последние известия?
3. Да. В котором часу их передают?
4. Ты поставил радиоприемник на длинные или средние волны?
5. На средние.
6. Переключи на длинные. Через пять минут на длинных волнах будут передаваться последние известия.

* * *

7. Говорит Варшава. Добрый вечер! Передаем последние известия. За рубежом.
8. Женева. Вчера были возобновлены переговоры представителей Советского Союза, Соединенных Штатов и Великобритании. Обсуждался вопрос о прекращении испытаний ядерного оружия. Предполагают, что министры иностранных дел вскоре приступят к подготовке (к формулированию) заключительного коммюнике.
9. Москва. Вчера с визитом дружбы по приглашению ЦК КПСС и советского правительства прибыла в Москву партийно-правительственная делегация Польской Народной Республики. Делегацию возглавляет первый секретарь ЦК Польской объединенной рабочей партии тов. Владислав Гомулка. В составе делегации прибыл также министр внешней торговли. Сегодня утром начались переговоры между представителями обеих братских партий. Во время переговоров будут затронуты, между прочим, вопросы плана торгового обмена между Советским Союзом и Польшей в 1962—1965 гг.
10. Нью-Йорк. На очередном заседании Генеральной Ассамблеи ООН вновь обсуждался вопрос о принятии Китайской Народной Республики в члены Организации. В дискуссии взяли слово представители Франции, Индии и Советского Союза.
11. Москва. На торжественном приеме, организованном президиумом Академии наук СССР, присутствовал первый секретарь ЦК КПСС тов. Н. С. Хрущев. В своей речи, произнесенной на приеме, Хрущев поблагодарил советских ученых за их выдающиеся достижения в области ракетостроительной техники и поднял тост за дальнейшее развитие советской науки.
12. Париж. Забастовка работников городского транспорта продолжается. Было остановлено движение на шести линиях метро. Из 360 станций метро закрыты 252 станции. Не работают также автобусы. Работники городского транспорта требуют повышения зарплаты. По Польше (стране)
13. Варшава. Сегодняшняя печать помещает рапорты о выполнении обязательств, принятых рабочими в честь праздника Возрождения Польши. О выполнении обязательств докладывают рабочие автозавода (фабрики легковых автомобилей) в Жеране, Варшавского завода мотоциклов, инженеры, конструкторы и рабочие Радиозавода им. Каспжака.
14. Катовице. Шахтеры шахты „Мир” вызвали на соревнование другие угольные шахты.
15. Варшава. Торжественно будет отмечаться по всей стране праздник Возрождения Польши. В Варшаве в зале Конгрессов Дворца культуры и науки состоится 21 июля торжественное заседание. 22 июля в десять часов утра начнется военный парад.

16. Лодзь. На текстильной фабрике им. М. Новотко была организована встреча рабочих с членами ЦК ПОРП. Во время встречи обсуждались решения последнего пленума ЦК. Были также затронуты некоторые проблемы (ряд проблем), связанные с деятельностью рабочих советов.
17. Варшава. Сегодня в Сейме начались дебаты Комиссии внутренней торговли.
18. Познань. Сегодня в Познани закончилось совещание актива Союза Социалистической Молодежи. Обсуждались вопросы усиления деятельности среди рабочей молодежи.
19. Варшава. В течение ближайших семи лет жители центра города получат свыше 25-и тысяч новых квартир.
20. Варшава. В Клубе работников книжного дела была открыта сегодня выставка иностранных изданий, привезенных в Польшу на Международную книжную ярмарку. В текущем месяце поступило около пяти тысяч заказов на иностранные книги.
21. В сегодняшней печати были опубликованы результаты конкурса на рассказ о послевоенной Варшаве. Конкурс был организован редакциями газет „Жице Варшавы“, „Штандар Млодых“ и еженедельника „Столица“. Первая премия была присуждена Андрею Н. за рассказ „Варшавянка“
22. Сегодня вышел на экраны столичных кинотеатров новый польский кинофильм „Поезд“. Режиссер — Ежи Кавалерович. Исполнители главных ролей — Люцина Винницка и Леон Немчик.
23. Передаем сводку погоды: Завтра по всей стране переменная облачность. Возможны кратковременные дожди. На юге страны ожидается прояснение. Максимальная температура 23 градуса на востоке и 21 градус на западе страны. Послезавтра погода без особых изменений.
24. Мы передавали вечерние известия. Теперь послушайте танцевальную музыку.

dziennik

(radiowy, telewizyjny) последние известия (синоним: wiadomości)

дневник

dziennik poranny

последние известия, передаваемые утром

dziennik wieczorny

последние известия, передаваемые вечером

dziennik popołudniowy

последние известия, передаваемые после обеда

ostatnie wiadomości	(букв.: последние известия) известия, передаваемые перед окончанием программы передач
rozmowy	разговоры переговоры
zagraniczny	иностранный заграничный зарубежный внешний
paszport zagraniczny	заграничный паспорт
towary zagraniczne	иностранные (заграничные) товары
książki zagraniczne	иностранные книги
prasa zagraniczna	зарубежная печать
handel zagraniczny	внешняя торговля
Ministerstwo Handlu Zagranicznego	Министерство внешней торговли
polityka zagraniczna	внешняя политика
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	Министерство иностранных дел
но: język obcy	иностранный язык
waluta obca	иностранная валюта
na czele	во главе
stać na czele	возглавлять, стоять во главе
zabrać głos	взять слово
przyjąć w poczet członków	принять в члены
wznieść toast	поднять тост
złożyć podziękowanie	поблагодарить
wzwać do współzawodnictwa	вызвать на соревнование

robotnik	рабочий
robotnik	грасownik

zakład

предприятие, ателье, мастерская

zakłady (мн. ч.)

завод

w fabryce

на фабрике

w zakładach

на заводе

akademia

академия

торжественное заседание

prognoza pogody

сводка погоды

iść, zbliżyć się na palcach

идти, подходить на цыпочках

КОММЕНТАРИЙ

2. У существительных женского рода на согласный (типа rzecz) с окончанием им.-вин. падежа мн. ч. -i (-y) совпадают формы именительного, винительного и родительного падежа мн. числа:

им.-вин. мн.

род. мн.

ostatnie wiadomości

ostatnich wiadomości

ciekawe rzeczy

ciekawych rzeczy

te części

tych części

nowości wydawnicze

nowości wydawniczych

Это касается также слов dzień, dziecko:

wielkie dni

wielkich dni

małe dzieci

małych dzieci

Chcesz posłuchać wiadomości?

В этом примере род. пад., так как глаголы słuchać и posłuchać сочетаются только с род. пад.

8., 13., 14. В тексте урока встречаются новые примеры форм им. пад. мн. ч. личных существительных м. рода. Мы специально так часто обращаем внимание на особое образование этих форм, так как русские, говорящие по-польски, обычно делают в этой форме много ошибок. Обратите внимание на чередования согласных перед окончанием -i (-y).

pracownik

pracownicy

robotnik

robotnicy

konstruktor

konstruktorzy

górnik

górnicy

minister

ministrowie

inżynier

inżynierowie

Слово	członek	— член (в значении член какого-н. общества, делегации и т.п.) образует им. пад. мн. ч. członkowie
но	członek	— член (в значении : часть тела) в им. пад. мн. числа имеет форму członki.

КОНСТРУКЦИИ СО СТРАДАТЕЛЬНЫМ ПРИЧАСТИЕМ

Вам уже известно, что страдательные причастия настоящего времени (от глаголов несовершенного вида) в сочетании с соответствующими формами глагола *być* образуют страдательные обороты. В русском языке этим оборотам обычно соответствуют конструкции с глаголом на -ся. Страдательные обороты несовершенного вида образуют формы настоящего, прошедшего и будущего времени:

наст. вр.	wiadomości są nadawane	известия передаются (букв. суть передаваемы)
	zobowiązania są podejmowane	обязательства принимаются (букв. суть принимаемы)
	święto jest obchodzone	праздник отмечается (букв. есть отмечаем)
пр. вр.	wiadomości były nadawane	известия передавались
	zobowiązania były podejmowane	обязательства принимались
	święto było obchodzone	праздник отмечался
буд. вр.	wiadomości będą nadawane	известия будут передаваться
	zobowiązania będą podejmowane	обязательства будут приниматься
	święto będzie obchodzone	праздник будет отмечаться

Запомните, что в польском языке возвратные глаголы (с *się*) в функции страдательного залога не встречаются.

Страдательные причастия прошедшего времени (от глаголов совершенного вида) образуют два типа страдательных оборотов. С одним типом (*zostać* + причастие) вы уже знакомы. Второй тип образуется с помощью глагола *być*. Разница между ними заключается в том, что оборот с глаголом *zostać* передает значение действия, процесса, а оборот с глаголом *być* — результат действия, состояние. Оборот с глаголом *zostać* употребляется в прошедшем и будущем времени:

пр. вр.	ruch został przerwany	движение было остановлено
	sklepy zostały zamknięte	магазины были закрыты
	miasto zostało zniszczone	город был разрушен

буд. вр.	ruch zostanie przerwany sklepy zostaną zamknięte miasto zostanie zniszczone	движение будет остановлено магазины будут закрыты город будет разрушен
Обороты с глаголом <i>być</i> употребляются в трех временах:		
наст. вр.	ruch jest przerwany sklepy są zamknięte miasto jest zniszczone	движение остановлено магазины закрыты город разрушен
прош. вр.	ruch był przerwany sklepy były zamknięte miasto było zniszczone	движение было остановлено магазины были закрыты город был разрушен
буд. вр.	ruch będzie przerwany sklepy będą zamknięte miasto będzie zniszczone	движение будет остановлено магазины будут закрыты город будет разрушен

Различие между конструкциями: *miasto zostało zniszczone* и *miasto było zniszczone* следующее: в первом случае утверждается, что действие было произведено в прошлом, но его результаты сохранились до настоящего времени. Поэтому конструкция *miasto zostało zniszczone* может приближаться по употреблению к конструкции *miasto jest zniszczone*. Во втором случае результат произведенного действия, состояние относится к прошлому.

БЕЗЛИЧНЫЕ ОБОРОТЫ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Русский язык гораздо свободнее, чем польский, пользуется страдательными конструкциями. Польский язык избегает страдательных оборотов и заменяет их безличными оборотами.

Вы уже знакомы с безличными оборотами в форме настоящего времени (с частицей *się*). Они переводятся на русский язык личными оборотами с глаголами на -ся или формой 3 лица мн. ч. (т. наз. неопределенно-личной формой).

<i>przeglądają się, że</i>	предполагают, что
<i>mówi się, że</i>	говорят, что
<i>neguje się osiągnięcia</i>	отрицают достижения
<i>zamyka się sklepy o 19</i>	магазины закрывают в 19 ч. (и : магазины закрываются в 19 ч)

В прошедшем времени безличная форма образуется от обоих глагольных видов. Основа этой формы совпадает с основой страдательного причастия (у глаголов переходных) или образуется так, как основа страдательного причастия (у глаголов непереходных). К этой основе прибавляется суффикс -o.

<i>zamknięt(y)</i>	<i>zamknięto</i>
<i>zamykan(y)</i>	<i>zamykano</i>
<i>przeczytan(y)</i>	<i>przeczytano</i>
<i>czytan(y)</i>	<i>czytano</i>

poznan(y)	poznano
poznawan(y)	poznawane
ocenion(y)	ocenione
ocenian(y)	oceniane
wzięt(y)	wzięto
bran(y)	brane

Безличные формы непереходных глаголов:

chodzone
mówione
telefonowane
czekane
stano

Возвратные глаголы сохраняют частицу się:

uczesane się
czesano się
ubrane się
ubierane się
umyte się
myte się

В тексте настоящего урока примеров безличной конструкции в форме прошедшего времени много.

несовершенный вид

Obradowano nad zagadnieniem zaprzestania doświadczeń z bronią jądrową.

W czasie spotkania omawiano uchwały ostatniego plenum.

— Mówiono mi, że w Polsce całuje się w rękę...

совершенный вид

Wczoraj wznowiono rozmowy.

Ponownie przystąpiono do dyskusji.

Zorganizowano spotkanie robotników.

Poruszono też szereg zagadnień.

Otwarto wystawę wydawnictw zagranicznych.

Ogłoszono wyniki konkursu.

Nagrodę przyznano Andrzejowi X.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Переведите на польский язык следующие сочетания:

иностранное происхождение, иностранная валюта, заграничные вина, заграничные сигареты, министры иностранных дел, заграничные товары, заграничный паспорт, заграничная поездка, внешний рынок, внешняя политика, иностранные языки, зарубежные страны, зарубежная печать

II. Замените пассивные конструкции безличными оборотами:

1. Ostatnie wiadomości są nadawane (były nadawane) o północy.
2. Ostatnie wiadomości zostały nadane o północy.
3. Dla uczczenia Święta Odrodzenia były podejmowane (są podejmowane, zostały podjęte) zobowiązania.
4. Jest zorganizowany (był organizowany, został zorganizowany) konkurs.
5. Nasze osiągnięcia były negowane.
6. Sklepy zostały zamknięte o godzinie dziewiętnastej.
7. Wczoraj zostały wznowione obrady.
8. W czasie spotkania zostały omówione uchwały plenum.
9. Kilkakrotnie były organizowane spotkania robotników.

III. Поставьте числительные в нужном падеже:

1. Wydano książkę w (25.000) egzemplarzy.
2. Do (несколько десятков тысяч) mieszkań przeprowadzili się już nowi mieszkańcy.
3. Wczoraj odbyło się uroczyste otwarcie (больше десяти) nowych stacji metra.
4. Ten zakład przemysłowy nie zatrudnia nawet (100) robotników.
5. Nie zdążyli omówić nawet (больше десяти) zagadnień.
6. Prasa doniosła o uruchomieniu (21) obiektów przemysłowych.
7. Oczekujemy jeszcze około (10) osób.
8. Nastąpiło zderzenie (2) samochodów.

LEKCJA TRZYDZIESTA

1. Предложный падеж ед. ч.
2. Выражение долженствования (продолжение).

PRZYGOTOWANIE DO PODRÓŻY

1. — Maryjko, czy już jesteś gotowa?
2. — Prawie. O której odchodzi pociąg do Krakowa?
3. — O szóstej po południu. Nasi koledzy mają wstąpić po nas. Powinni tu przyjść na pół do piątej.
4. — Czy mamy już bilety?
5. — Tadek miał kupić wczoraj w „Orbisie” *).
6. — Ile czasu jedzie się z Warszawy do Krakowa pociągiem pośpiesznym?
7. — Około sześciu godzin. Na dwunastą w nocy powinniśmy być na miejscu.
8. — W czym jedziesz, Olu?
9. — Włożę jakąś letnią sukienkę i płaszcz.
10. — W tych pantoflach na wysokim obcasie będzie ci chyba niewygodnie?
11. — Oczywiście. Włożę tamte białe na płaskim obcasie.
12. — Czy dużo rzeczy bierzesz ze sobą?
13. — Bluzkę, tę spódnicę w kratę, sweter i jeden komplet bielizny. Myślę, że to wszystko zmieści się w neseserze. A ty?
14. — Mam wrażenie, że zapakowałam zbyt dużo rzeczy.
15. — Chcesz wziąć ze sobą tę dużą walizkę?! Jaka ciężka! Co w niej jest? Po co ci to wszystko? Jedziemy przecież do Krakowa na kilka dni, może nawet na niecały tydzień.
16. — Nie mam mniejszej walizki.
17. — Pożyczę ci swojej.
18. — Mam więc od nowa się pakować? Przecież zaraz przyjdą chłopcy.

*) „Orbis” — польское бюро путешествий и туризма.

19. — Nie denerwuj się! Mamy jeszcze dość czasu. Dopiero za dwadzieścia czwarta. W tej walizce zmieścisz wszystko, co trzeba.
20. — Wezmę jedną sukienkę, dwie bluzki wełniane, spodnie...
21. — Masz spodnie? No, widzisz! W spodniach będziesz bardzo ładnie wyglądać. Jesteś wysoka, zgrabna...
22. — Tylko bez komplementów!
23. — Weź również ten sweterek. W niebieskim kolorze jest ci bardzo do twarzy.
24. — Pończochy zostawię. Na pewno nie będzie zimno.
25. — Rękawiczki skórkowe weź! Ostatnio są modne. Poza tym bardzo pasują do twojej torebki i do pantofli.
26. — Jak się zamyka tę walizkę?
27. — Pomogę ci.
28. — Poczekaj! Zapomniałam włożyć chusteczki do nosa i skarpetki.
29. — Postawmy walizki koło ściany, żeby nam nie przeszkadzały. Która godzina?
30. — Już dziesięć po czwartej. Za dwadzieścia minut powinni przyjść chłopcy. Trzeba się ubierać!
31. — Maryjko, co włożysz na siebie?
32. — Kostium i jedną z tych bluzeczek w paski.
33. — Radziłabym ci włożyć białą jedwabną bluzkę. Według mnie w takim popielatym kostiumie i białej bluzeczce będziesz wyglądała bardzo elegancko.
34. — Ale na podróż biała bluzka jest niepraktyczna.
35. — Czy mam umalować usta?
36. — Nie, szminka wcale ci nie jest potrzebna. Możesz tylko nieznacznie się upudrować. Masz puder?
37. — Nie zabieraj mi jeszcze lusterka, chcę się uczesać.
38. — Gdzie jest mój beret?
39. — Leży na stole, za lusterkiem.
40. — No, już jesteśmy gotowe. Która godzina?
41. — Pięć po piątej.
42. — Co?! Tak późno, a chłopcy jeszcze nie przyszli?! Już od pół godziny powinni tu być. Przez nich spóźnimy się na

pociąg! Zadzwońię do Tadek. Może dowiemy się czegoś od niego lub od jego rodziców.

Halo! Mówi Ola. Czy Tadek jest w domu?... Słucham?... Jak to?! Już dawno wyszli?... Co im się mogło przydażyć?... Nie, musimy czekać. Do widzenia panu! Przeczam.

43. — Co mamy teraz robić?

44. — Według mnie, nic dziś nie będzie z naszego wyjazdu.

45. — A może jednak zaraz przyjdą? Może zdążymy na pociąg?

HUMOR

— Czy nie cisną cię te klipsy? Masz spuchnięte uszy.

— Tak, ale kiedy bolą mnie uszy, to mniej myślę o nogach.

С Л О В А Р Ь

beret	берет	przydażyć się	случиться
bluzka	блузка, кофточка	puder	пудра
chusteczka	платок	rękawiczka	перчатка
ciężki	тяжелый	skarpetka	носок
ciągnąć	жать	skórkowy	кожаный
elegancko	элегантно	spódnica	юбка
jedwabny	шелковый	spuchnięty	распухший
komplet	гарнитур	sweter	свитер
krata	клетка	sweterek	кофточка
modny	модный	wzminka	губная помада
niescały	неполный	torbka	сумка
niepraktyczny	неудобный	umalewać	покрасить
nieznacznie	слегка	upudrować się	напудриться
obcas	каблук	usta	здесь: губы
pakować się	упаковываться	wielniany	шерстяной
pantofel	туфля	włóczyć	надеть
pasek	полоска	zabierać	забирать
pasować	подходить	zapakować	упаковать
plaski	низкий	zgrabny	стройный
pończocha	чулок	zmieścić się	поместиться
przek	из-за	zostawić	оставить

ПОДГОТОВКА К ПУТЕШЕСТВИЮ

1. Марийка, ты уже готова?
2. Да, в котором часу отходит поезд в Краков?
3. В шесть часов вечера. Наши товарищи зайдут (должны зайти) за нами. Они должны сюда прийти к половине пятого.
4. Билеты у нас есть?
5. ТADEK должен был купить вчера в „Орбисе“.

6. Сколько времени надо ехать из Варшавы в Краков скорым поездом?
7. Около шести часов. К двенадцати ночи мы должны быть на месте
8. В чем ты едешь, Оля?
9. Надену какое-нибудь летнее платье и пальто (летнее).
10. В этих туфлях на высоких каблуках тебе будет, пожалуй, неудобно?
11. Конечно. Я надену белые на низких каблуках.
12. Что ты берешь с собой?
13. Блузку, эту юбку в клетку, свитер и один гарнитур белья. Я думаю, что все поместится в несессере. А ты?
14. Мне кажется, что я упаковала слишком много вещей.
15. Ты хочешь взять с собой этот большой чемодан? Какой он тяжелый! Что в нем? Зачем тебе все это? Мы ведь едем в Краков на несколько дней, возможно, даже меньше, чем на неделю.
16. У меня нет чемодана поменьше.
17. Я дам тебе свой.
18. Значит опять мне упаковываться? Ведь сейчас придут ребята!
19. Не волнуйся! У нас еще достаточно времени. Теперь только без двадцати минут четыре. В этот чемодан поместишь все необходимое.
20. Я возьму одно платье, две шерстяные кофточка, брюки...
21. У тебя есть брюки? Ну, вот видишь! В брюках тебе будет очень хорошо. Ты высокая, стройная...
22. Только без комплиментов.
23. Возьми и эту кофточку! Голубой цвет тебе очень к лицу.
24. Чулки я оставляю. Наверное, не будет холодно.
25. Возьми кожаные перчатки. Они сейчас модны. Кроме того, они очень подходят к твоей сумочке и туфлям.
26. Как закрывается этот чемодан?
27. Я тебе помогу.
28. Подожди! Я забыла положить носовые платки и носки.
29. Давай поставим чемоданы у стены, чтобы они нам не мешали! Который час?
30. Уже десять минут пятого. Через двадцать минут должны прийти ребята. Надо одеваться!
31. Что ты наденешь, Марийка?
32. Костюм и одну из этих блузок в полоску.
33. Я бы тебе советовала надеть белую шелковую блузку. По-моему, в сером костюме и белой блузке ты будешь выглядеть очень элегантно.
34. Но в дороге белая блузка неудобна.
35. Покрасить губы?
36. Нет, губная помада тебе совершенно не нужна. Можешь только слегка напудриться. У тебя есть пудра?
37. Не забирай еще зеркало, я хочу причесаться.

38. Где мой берет?
 39. Он лежит на столе, за зеркалом.
 40. Ну, мы уже готовы. Который час?
 41. Пять минут шестого.
 42. Как?! Так поздно, а ребята еще не пришли?! Они должны были здесь быть уже полчаса тому назад. Из-за них мы опоздаем на поезд. Я позвоню Тадеку. Может быть, мы узнаем что-нибудь у него или у его родителей. Алло! Говорит Оля. Тадек дома?... Слушаю... Как? Они уже давно вышли?!... Что с ними могло случиться?... Нет, мы должны ждать. До свидания! Извините!
 43. Как нам теперь быть?
 44. По-моему, из нашей поездки сегодня ничего не выйдет.
 45. А может быть, они сейчас придут, и мы успеем на поезд?

mieć wrażenie

mam wrażenie

w czymś jest komu bardzo do
 twarzy

pasuje do czego

włożyć co na siebie

włożyć co

malować usta

przez nich

przypadło się coś komu

казаться

мне кажется (представляется),
 у меня создается впечатление

что-то очень к лицу (очень
 идет) кому

идет к чему-нибудь, подходит
 к чему-н.

одеться во что

надеть что

красить губы

из-за них

что-то случилось с кем

zmieścić się w czym (gdzie)

поместиться во что (куда);
 в чем (где)

Wszystko zmieści się w neseserze.

Все поместится в несессере.

W tej walizce zmieścisz wszystko, co trzeba.

В этот чемодан поместишь все необходимое.

dowiedzieć się czego od kogo

узнать что у кого

Może dowiemy się czegoś od niego lub od jego rodziców.

Может быть, мы узнаем что-нибудь у него или у его родителей.

КОММЕНТАРИЙ

3, 7. Предлог *na* в сочетаниях со словами, обозначающими определенное время, может соответствовать по значению русскому предлогу „к”:

<i>Przyjdą tu na pół do piątej.</i>	Они будут здесь к половине пятого.
<i>Na dwunastą w nocy powinniśmy być na miejscu.</i>	К двенадцати ночи мы должны быть на месте.
<i>Na rano wszystko będzie gotowe.</i>	К утру все будет готово.
<i>To powinno być zrobione na wczoraj.</i>	Это должно было быть сделано ко вчерашнему дню (на вчера).

В подобных случаях может употребляться также предлог *do*:
Zrobimy to do południa. Сделаем это к обеду (до обеда).

6, 26. В настоящем уроке встречаются случаи употребления безличной конструкции в настоящем времени (с частицей *się*).

<i>Jak się zamyka tę walizkę?</i>	Как закрывается этот чемодан (и: как закрывать этот чемодан)?
<i>Pe czasu jechać się z Warszawy do Krakowa?</i>	Сколько времени надо ехать из Варшавы в Краков?

Как видно из выше приведенных примеров, эти конструкции иногда переводятся на русский язык оборотами с инфинитивом.

19. Запомните несколько глаголов с частицей *się*, которым в русском языке соответствуют невозвратные глаголы.

Примеры из текста:

<i>denerwować się</i>	нервничать
<i>spóźniać się, spóźnić się</i>	опаздывать, опоздать
<i>dowiadawać się, dowiedzieć się</i>	узнавать, узнать

Другие примеры:

<i>nudzić się</i>	скучать
<i>zmęczyć się</i>	устать
<i>opalać się, opalić się</i>	загорать, загореть
<i>czzerwienić się</i>	краснеть
<i>zaczzerwienić się</i>	покраснеть
<i>zielenić się</i>	зеленеть
<i>położyć się</i>	лечь
<i>stać się</i>	стать
<i>spieszyć się</i>	спешить
<i>bawić się</i>	играть

Следующим русским возвратным глаголам соответствуют в польском языке глаголы невозвратные:

останавливаться, остановиться	stawać, stanąć
возвращаться, вернуться	wracać, wrócić
садиться	siadać, wsiadać
спускаться, спуститься	schodzić, zejść
подниматься, подняться	wchodzić, wejść
кататься	jeździć
отправляться, отправиться	wyruszać, wyruszyć
собираться (делать что-н.)	zamierzać, mieć zamiar
отсыпаться, отоспаться	odsypiać, odespać
клясться, поклясться	przysięgać, przysiąc
подписываться, подписаться (на что-н.)	prenumerować, zaprenumerować (co)
прогуливаться	spacerować
33., 42. według mnie	по-моему
по этому образцу:	
według siebie	по-такому
według niego, niej	по его, ее мнению
według nas	по-нашему
według was	по-вашему
według nich	по их мнению

Синонимическая конструкция:

moim zdaniem
twoim zdaniem
jego, jej zdaniem и т.д.

13., 32. В настоящем уроке вы встречаетесь с употреблением предлога **w** + вин. пад. (не во временных конструкциях). Подобные случаи в польском языке очень ограничены. Вот несколько примеров:

spódnica w kratę	юбка в клетку
bluzka w paski	блузка в полоски
grać w szachy (w karty)	играть в шахматы (в карты)
bawić się w zagadki literackie	играть в литературные загадки
wprowadzić w błąd	вести в заблуждение
coś rzucić się w oczy	что-то бросается в глаза
patrzeć prosto w oczy	смотреть прямо в глаза
wystrzelić raketę w przestrzeń kosmiczną	запустить ракету в космическое пространство

ПРЕДЛОЖНЫЙ ПАДЕЖ (o kim? o czym?) ЕД. Ч.

Подводим итог всему сказанному об образовании предложного падежа. В польском языке предложный падеж ед. ч. может иметь 3 окончания:

- 1) окончание **-e**. Это окончание вызывает смягчение или замену предшествующих согласных, а иногда также изменение гласных

основы. Оно прибавляется к существительным всех трех родов с основой на твердый согласный (за исключением всегда выделяемой нами группы согласных *c, dz, cz, dź, l, rz, sz, ź*, а в мужском роде (кроме слов на *-a*) и среднем окончании *-e* не выступает также после звуков *k, g, ch*).

В предложном падеже ед. ч. возможны следующие чередования согласных:

<i>t : ć (ci)</i>	instytut — instytucie, kobieta — kobiecie, złoto — złocie, lato → lecie
<i>st : śc (ści)</i>	list — liście, kapusta — kapuście, miasto — miście
<i>d : dź (dzi)</i>	naród — narodzie, woda — wodzie
<i>zd : źdź (ździ) + e : a</i>	przyjazd — przyjeździe, gwiazda — gwieździe, gniazdo — gnieździe
<i>r : rz</i>	teatr — teatrze, góra — górze
<i>s : ś (si)</i>	obcas — obcasie, kasa — kasie, mięso — mięsie
<i>z : ź (zi)</i>	parowóz — parowozie, iza — izie
<i>ł : ł</i>	stół — stole, siła — sile, mydło — mydle
<i>sł : śl</i>	pomysł — pomysle, masło — maśle
<i>sn : śń (śni)</i>	wiosna — wiosnie
<i>zn : źń (źni)</i>	bielizna — bieliźnie

Следующие чередования согласных выступают только у существительных на *-a*:

<i>k : c</i>	walizka — walizce
<i>g : dz</i>	kolega — koledze
<i>ch : sz</i>	pończocha — pończoszce

2) окончание *-a*, прибавляемое к существительным мужского (кроме слов *-a*) и среднего рода с основой на мягкий согласный и на согласные *c, dz, cz, dź, l, rz, sz, ź, k, g, ch*, после которых не выступает окончание *-e*. Оно не влечет за собой никаких изменений основы.

Примеры:

м. род	kwiecień	— kwietniu
	liść	— liściu
	tramwaj	— tramwaju
	dworzec	— dworcu
	wódz	— wodzu
	król	— królu
	żołnierz	— żołnierzu
	nóż	— nożu
	porządek	— porządku
	róg	— rogu
	ruch	— ruchu

ср. род	południe	— południa
	miejsce	— miejsca
	jajko	— jajki

Это же окончание имеют следующие слова с твердым согласным основой: **państwo** (обращение, товарищи, супруги), **dom**, **wyn**, **rap**.

3) Окончание **-i (-u)**, прибавляемое к существительным женского рода на **-a** с конечным мягким согласным основы или согласным **s, dz, cz, dź, l, rz, sz, ź**, а также к существительным женского рода на согласный (типа **noc**):

kuchnia	— kuchni
stacja	— stacji
ulica	— ulicy
burza	— burzy
wieś	— wsi
noc	— nocy
wół	— woli и др.

Формы предложного и дательного падежей существительных женского рода совпадают.

ВЫРАЖЕНИЕ ДОЛЖЕНСТВОВАНИЯ

Обратите внимание на употребление в тексте урока разных конструкций со значением долженствования и на разницу в их значениях.
mieć + инфинитив

Nasi koledzy mają wstąpić po nas.

Наши товарищи должны зайти за нами (= действие предстоящее, планированное)

Tadek miał wczoraj kupić bilety.

Тадек должен был вчера купить билеты (= вероятно купил, предполагается, что купил вчера; так они условились)

Mam więc od nowa się pakować?

Значит, опять мне упаковываться?

Czy mam pomalować usta?

Покрасить губы? (= покрасить ли мне губы?)

Co mamy teraz robić?

Как нам теперь быть?

powinien + инфинитив

Powinni tu przyjechać na pół do piątej

Они должны сюда прийти к половине пятого (= мы считаем, что это должно состояться, надеемся)

Na dwunastą w nocy powinniśmy być na miejscu.

К двенадцати ночи мы должны быть на месте (= предполагаем)

Za dwadzieścia minut powinni
przejść chłopcy.

Już od pół godziny powinni tu być.

musieć + инфинитив

Musimy czekać.

Через двадцать минут должны
прийти ребята (= мы так услови-
лись, они обязались)

Они должны были здесь быть
уже полчаса тому назад

Мы должны ждать (= мы вынуж-
дены, другого выхода нет)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Переведите на польский язык:

ввести кого-нибудь в заблуждение, ввести кого-нибудь в комнату,
юбка в клетку, дорога в Берлин, пойти в университет, пойти на
фабрику, работать на фабрике, играть в карты, пойти в магазин
за хлебом, приехать к 12-ти ночи, узнать что-нибудь у знакомых,
слушать концерт по радио.

II. Образуйте предложный падеж ед. ч. и род. пад. мн. ч. следующих слов:

rzecz, dzień, wiadomość, wiosna, kolega, ręka, gwiazda, zjazd, iza,
część, lekcja, noc, partia, pan, miejsce, oko, ucho, Rosjanin, Amery-
kanin, woda, noga Bułgar, wiatr, ciało, las, narzędzie, wybrzeże, mo-
rze, pole, święto.

III. Употребите нужные конструкции со значением долженствования. Укажите, в каких случаях возможны разные конструкции и объясните разницу в их значении.

1. (my) słuchać starszych, ale nie zawsze ich słuchamy.
2. (my) się śpieszyć, jeżeli chcemy pojechać tym pociągiem.
3. Nie mamy innego wyjścia, przyjść tu jeszcze raz.
4. Przy jedzeniu nie (my) czytać.
5. (ja) pójść dziś do kina.
6. (ja) jutro pojechać do Krakowa.
7. Już od pół godziny (oni) tu być.
8. (on) być tu już wczoraj.

LEKCJA TRZYDZIESTA PIERWSZA

Действительные причастия настоящего времени и деепричастия несовершенного вида.

PODRÓŻ DO KRAKOWA

1. — Którędy wychodzi się na perony?
 2. — Tędy. Chodź szybciej, Maryjko!
W przejściu do biletera:
 3. — Czy pociąg do Krakowa jest już podstawiony?
 4. — Tak.
 5. — Na który peron?
 6. — Peron A.
 7. — Dziękuję.
- * * *
8. — Jak! przepełniony jest ten pociąg! Często jeżdżę do Krakowa, ale takiego przepełnienia nie widziałam. Przez wasze spóźnienie będziemy musieli całą drogę stać w korytarzu.
 9. — Ale naprawdę to nie nasza wina. Ja po prostu zawsze mam pecha. Gdy się spieszę, albo wyłączają prąd, albo wstrzymują ruch z powodu jakiegoś wypadku. A przecież wiesz, jak trudno o tej porze złapać taksówkę... Może jednak znajdziemy gdzieś wolne miejsce.
 10. — Chodźcie dalej! W przednich wagonach będzie chyba luźniej.
 11. — Tu są dwa zupełnie puste wagony.
 12. — Ale to druga klasa, a my mamy pierwszą. A poza tym te wagony są zarezerwowane dla wycieczki. Chodźmy dalej!
 13. — W tym przedziale są jeszcze miejsca.
 14. — Przepraszam panią, czy te miejsca są wolne?
 15. — Owszem, ale to jest przedział dla matek z dziećmi.

16. Do konduktora:
— Proszę pana, czy już nigdzie nie ma miejsc?
17. — Przed chwilą doczepiono dwa wagony, ale niech państwo idą szybciej, za trzy minuty odjazd.

W PRZEDZIALE

18. — Przepraszam pana, czy te miejsca są wolne?
19. — Owszem.
20. — Marku, pomóż mi postawić walizki na półce!
21. — Czy postawić je z tej strony?
22. — Nie, postaw je na tamtej półce! Tam jest więcej miejsca.
23. — Maryjko, usiądź przy oknie!
24. — Załedwie zdążyliśmy wsiąść, a już pociąg rusza. Gdyby nie taksówka, z pewnością byśmy nie zdążyli.

* * *

25. — Czy to przedział dla palących?
26. — Masz chęć zapalić? Zaraz cię poczęstuję. Dostałem od znajomego papierosy bułgarskie. Ale gdzie ja je podziałem?
27. — Poszukaj w kieszeniach płaszcz! Na pewno ich nie wzięłeś.
28. — Rzeczywiście! Nie mam przy sobie papierosów.
29. — Ja wprawdzie nie palę, ale mogę was poczęstować papierosami.
30. — Wydaje mi się, że kiedyś paliłaś, Olu?
31. — Tak, ale od pewnego czasu lekarz zabronił mi palić. Czy masz zapalki?
32. — Nie. Poproś tamtego pana o zapalki. Tylko co zapalał papierosa.
33. — Czy mamy coś do czytania?
34. — Nie. W pośpiechu nie zdążyliśmy nic kupić. Nie mamy żadnych czasopism ani dzisiejszych gazet.
35. — Nie mamy też co jeść.
36. — Mama dała mi na drogę trochę słodyczy i owoców. Zaraz zobaczymy, co tam jest w tej paczce. Czekolada, cukierki, biszkopty.

37. — Jedz, Maryjko, przecież jesteśmy bez obiadu.
38. — I to wszystko przez nas.
39. — Oczywiście. Przecież mieliśmy razem pójść na obiad.
- • •
40. — Marku, opuść trochę niżej okno! Jaki piękny las mijamy! Ten jest znacznie większy niż te, które dotąd widziałam w Polsce.
41. — Najwspanialsze na tej trasie lasy, ciągnące się kilometrami wzdłuż toru kolejowego, zaczynają się dopiero w okolicach Kielc.
42. — Podobno do Krakowa można dojechać teraz pociągami elektrycznymi.
43. — Tak. Linia Warszawa — Śląsk.
44. — Szkoda, że nie mamy czasu pojechać na Śląsk. Zobaczylibyśmy ośrodek polskiego przemysłu.
45. — Ja byłem na Śląsku tylko raz, w Katowicach, w 1953 roku. Od tego czasu nie miałem okazji tam pojechać. Ola dobrze zna Śląsk.
46. — Tak. Mieszkałem na Śląsku od 1947 do 1954 roku. Mój ojciec jest górnikiem.
47. — Już się ściemnia. Czy można zapalić światło?
48. — Maryjko, już nie będziesz mogła wyglądać oknem.
49. — Szkoda! Krajobraz polski jest zupełnie inny niż nasz. Nie ma tu tak rozległych przestrzeni. Pojawiające się wciąż miasta i wsie bardzo go urozmaicają. Ciągłe widać ludzi pracujących w polu, spieszących ulicami mijanych miast, napełniających gwarem stacje i perony.
50. — Czy prędko dojedziemy do Krakowa?
51. — Mniej więcej za dwie i pół godziny.

HUMOR

ZALEŻY

Do konduktora stojącego na peronie podchodzi młody mężczyzna:

— Panie konduktorze, moja żona odjeżdża tym pociągiem. Czy zdąży jeszcze wejść do pociągu i pocałować ją na do widzenia?

— To zależy, jak długo jesteście państwo po ślubie.

С Л О В А Р Ь

biskopt	бисквит	przemysł	промышленность,
bułgarski	болгарский	przepełnienie	индустрия
ciągnąć się	тянуться	przepełniony	сутолока, много-
cukierek	конфета	rozległy	люде
czekolada	шоколад	ruszać	переполненный
doczepić	прицепить	ślodyszce	обширный
gwar	шум	ściemniać się	трогаться
kilometr	километр	tędy	конфеты, шоколад
kolejowy	железнодорожный	urozmaicać	и т.п.
krajobraz	пейзаж	wieś	смеркаться
którędy	каким путем, как	wstrzymywać	этим путем, этой
lekarz	врач	wyglądać	дорогой
napelniat	наполнять	wyłączać	разнообразить
naprawdę	действительно, на	wypadek	деревня
	самом деле	wzduła	останавливать
okolica	окрестность	zależy	смотреть
opuścić	опустить	zabronić	выключать
ośrodek	центр	zaledwie	несчастный случай
paczka	пакет	zapalać	вдоль
palić	курить	zapalić	смотря
papieros	папироса, сигарета	zarezerwować	запретить
pocałować	поцеловать	z pewnością	едва
poszczstować	угостить		закуривать
pośpiech	спешка		закурить
prąd	ток		забронировать
prądko	скоро		навверное, несо-
przedni	передний, головной		менно

ПУТЕШЕСТВИЕ В КРАКОВ

1. Где выход на платформы?
 2. Здесь. Поторопись, Марийка! (У выхода, контролеру):
 3. Поезд в Краков уже подан?
 4. Да.
 5. На какую платформу?
 6. На платформу А.
 7. Спасибо.
- • •
8. Как переполнен этот поезд! Я часто езжу в Краков, но такой сутолоки еще не видела. Из-за того, что вы опоздали, мы должны будем всю дорогу стоять в коридоре.
 9. Но мы действительно не виноваты. Мне просто всегда не везет. Когда я тороплюсь, выключают ток или останавливают движение из-за какого-нибудь несчастного случая. А ведь ты знаешь, как трудно в это время поймать такси. Но может быть, мы все-таки найдем где-нибудь свободные места.
 10. Пойдемте дальше! В передних вагонах будет, пожалуй, свободнее.
 11. Здесь два совершенно пустых вагона.

12. Но это второй класс, а у нас первый. Притом эти вагоны забронированы для экскурсии. Пойдемте дальше!
13. В этом купе есть еще места.
14. Извините, эти места свободны?
15. Да, но это купе для матерей с детьми.
16. Проводнику: Уже нигде нет мест?
17. Только что прицепили два вагона, но поторошитесь, через три минуты отправление поезда.
(В купе)
18. Извините, эти места свободны?
19. Да.
20. Марк, помоги мне поставить чемоданы на полку!
21. Поставить их с этой стороны?
22. Нет, поставь их на эту полку! Там больше места.
23. Марийка, садись у окна!
24. Мы едва успели сесть, а поезд уже трогается. Если бы не такси, мы, наверное, не успели бы.
25. Это купе для курящих?
26. Хочешь закурить? Сейчас угощу тебя. Я получил от знакомого болгарские папиросы. Но куда я их дел?
27. Поищи в карманах пальто! Наверное, ты их вообще не взял.
28. В самом деле! У меня нет с собой папирос.
29. Правда, я не курю, но могу вас угостить сигаретами.
30. Кажется, что ты когда-то курила, Оля?
31. Да, но с некоторых пор врач запретил мне курить. У тебя есть спички?
32. Нет, попроси спички у этого мужчины. Только что он закуривал сигарету.
33. У нас есть что-нибудь почитать?
34. В спешке мы не успели ничего купить. У нас нет никаких журналов, нет даже сегодняшних газет.
35. Нам и есть нечего!
36. Мама дала мне на дорогу немного вкусных вещей и фруктов. Сейчас посмотрим, что в этом пакете. Шоколад, конфеты, бисквиты.
37. Ешь, Марийка, ведь мы сегодня не обедали.
38. И все это из-за нас?
39. Конечно, мы собирались вместе пойти обедать.
40. Марк, опусти ниже окно! Какой чудесный лес! Он гораздо больше тех, которые я до сих пор видел в Польше.
41. Самые замечательные леса на этой линии, тянущиеся целыми километрами вдоль железной дороги, начинаются только в окрестностях города Кельце.
42. Кажется, в Краков можно ехать теперь электрическим поездом.
43. Да, линией Варшава — Силезия.

44. Жаль, что у нас нет времени поехать в Силезию. Мы увидели бы центр польской промышленности.
45. Я был в Силезии только один раз, в Катовицах в 1953 году. С тех пор мне ни разу не представился случай туда поехать. Оля хорошо знает Силезию.
46. Да. Я жила в Силезии с 1947 до 1954 года. Мой отец — шахтер.
47. Уже смеркается.. Можно зажечь свет?
48. Марийка, уже не будешь (не сможешь) смотреть в окно.
49. Жаль! Польский пейзаж совершенно другой, чем наш. Здесь нет таких обширных пространств, как у нас. Постоянно мелькающие города и деревни очень его разнообразят. Все время видишь людей, работающих в поле, спешащих улицами городов, мимо которых мы проезжаем, наполняющих шумом станции и перроны.
50. Мы скоро будем в Кракове?
51. Примерно (более или менее) через два с половиной часов.

którédy

tędy

tamtédy

каким путем, дорогой? как?
где?

этим путем, дорогой; здесь.

тем путем, дорогой: там

— Którédy?

— Tędy.

podstawić pociąg (na peron)

подать поезд (на платформу)

mieć peca

не везти

mam peca

мне не везет

zawsze mam peca

мне всегда не везет

przednie wagony

передние, головные вагоны

tylne wagony

задние, хвостовые вагоны

только что		przed chwilą dopiero co tylko co
przedział (wagon) dla palących przedział (wagon) dla niepalących palić papierosa		купе (вагон) для курящих купе (вагон) для некурящих курить папиросу (сигарету)
papieros		папироса сигарета
w pośpiechu mieć okazję mam okazję mniej więcej na do widzenia to zależy, jak długo jesteście państwo po ślubie		в спешке иметь случай мне представляется случай более или менее, примерно на прощание смотря как давно вы поженились

КОММЕНТАРИЙ

8., 38. Конструкция *przez* + и.и. над. выполняет в польском языке еще одну функцию: она служит для выражения причины и соответствует русским конструкциям „из-за + род. пад.“ и „по + дат. пад.“.

<i>przez nich spóźnimy się na pociąg</i>	из-за них мы опоздаем на поезд
<i>przez wasze spóźnienie</i>	из-за того (вследствие того), что вы опоздали
<i>I to wszystko przez nas</i>	и все это из-за нас
<i>przez nieostrożność</i>	из-за неосторожности, по неосторожности
<i>przez roztrągnięcie</i>	по рассеянности

8. Еще один тип чередования в группе глаголов II-го спряжения — *źdź* : *źdź*

jeździć [еждѣѣч] — *jeżdżę* [еждѣѣз], *jeździsz* [еждѣѣши]

Следовательно, в этой глагольной группе возможны следующие типы чередований:

<i>dź</i> : <i>dz</i>	<i>chodzić</i> — <i>chodzę</i>
<i>ć</i> : <i>c</i>	<i>placić</i> — <i>placę</i>
<i>ś</i> : <i>sz</i>	<i>musieć</i> — <i>muszę</i>
<i>ść</i> : <i>szcz</i>	<i>mieścić się</i> — <i>mieszczę się</i>
<i>źdź</i> : <i>źdź</i>	<i>jeździć</i> — <i>jeżdżę</i>

11. Прилагательное при числительных *dwa* (dwie), *trzy*, *cztery*, выступающих в форме именительного (винительного) падежа, принимает формы им. (вин.) пад. мн. числа, т.е. согласуется с определяемым существительным:

<i>dwa puste wagony</i>	два пустых вагона
<i>dwie małe dziewczynki</i>	две маленькие девочки
<i>trzy wolne miejsca</i>	три свободных места
<i>trzy duże stacje</i>	три большие станции
<i>trzy piękne lasy</i>	три прекрасных леса

и т.д.

21., 22 и др. Возвращаемся к формам винительного падежа мн. ч. местоимений *one*, *oni*.

Форма *je* (= вин. пад. от *one*) заменяет все существительные за исключением личных существительных мужского рода.

<i>Czy postawić je z tej strony?</i> (<i>je</i> = <i>walizki</i>)	Поставить их с этой стороны?
<i>Postaw je na tamtej półce!</i> (<i>je</i> = <i>walizki</i>)	Поставь их на ту полку!
<i>Gdzie ja je podziałem?</i> (<i>je</i> = <i>papierosy</i>)	Куда я их дел?

Личные существительные м. рода заменяются в вин. пад. мн. ч. формой местоимения *ich* (= вин. пад. от *oni*):

<i>Zobaczyłem polskich żołnierzy.</i>	Я увидел польских солдат.
<i>Zobaczyłem ich.</i>	Я их увидел.

После отрицания употребляется не винит., а род. пад., который имеет только одну форму *ich*:

Na pewno ich nie wziąłem (ich = papierosów).
Nie zobaczyłem polskich żołnierzy.
Nie zobaczyłem ich.

21. Напоминаем, что предлог *o* в сочетании с существительными, обозначающими какой-то момент (а не отрезок) времени, переводится на русский язык предлогом „с“.

<i>o pewnego czasu</i>	с некоторых пор
<i>o tego czasu</i>	с тех пор

ДЕЙСТВИТЕЛЬНЫЕ ПРИЧАСТИЯ НАСТОЯЩЕГО ВРЕМЕНИ И ДЕЙСТВИТЕЛЬНЫЕ ПРИЧАСТИЯ НЕСОВЕРШ. ВИДА

Образование действительных причастий настоящего времени в польском языке очень просто. К форме 3-го лица мн. ч. прибавляется *-o-*, а также родовые и падежные окончания прилагательных:

pałą	— pałący (-a)	курящий, -ая
ciągną się	— ciągnący (-a, -e) się	тянущийся, -аяся, -еся
pojawiają się	— pojawiający (-a, -e) się	появляющийся, -аяся, -еся
pracują	— pracujący (-a, -e)	работающий, -ая, -ея
spieszą się	— spieszący (-a, -e) się	спешащий, -ая, -ея
pełnią	— pełniący (-a, -e)	наполняющий, -ая, -ея

Форма без окончания = деепричастие несов. вида.

pałąc	куря
pojawiając się	появляясь
pracując	работая
	и т.д.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Переведите на польский язык:

1. Он курит сигарету.
2. Мы зажигаем огонь.
3. Они (девушки) только что вернулись из Польши.
4. По рассеянности она потеряла часы.
5. Они ехали в одном из передних вагонов электрического поезда.
6. Поезд был подан за час до отъезда (перев. безличн. оборотом)
7. Из-за вас мы чуть не опоздали.
8. С некоторых пор я бросаю курить.
9. Сегодня нам нечего делать.
10. Некому позаботиться о нас.

II. Замените личные предложения безличными:

1. Te wagony są zarezerwowane dla wycieczek.
2. Lekarz zabronił mi palić.
3. Zwiedziliśmy ośrodek polskiego przemysłu.
4. Pociąg został podstawiony.
5. Kupiliśmy tygodniki i gazety popołudniowe.
6. Marek opuścił okno.

III. От следующих глаголов образуйте деепричастия и действительные причастия настоящего времени:

wychodzić, dziękować, widzieć, wiedzieć, jeść, mieć, iść, brać, nieść, wieźć, móc, drzeć, kłaść, chcieć, być, opierać się, częstować, myć się, żyć, stać, dawać, budzić, pisać, spać, jechać, lecieć, rosnąć.

LEKCJA TRZYDZIESTA DRUGA

W KRAKOWIE

1. — Nasz pociąg spóźnił się o czterdzieści pięć minut. Zamiast o dwunastej, przyjechaliśmy za piętnaście pierwsza.
2. — Musimy zapytać kogoś o najbliższy hotel.
3. — O parę kroków stąd jest hotel „Europejski”. Zaprowadzę was.

W REKPCJI

4. — Czy są wolne pokoje?
5. — Jakie pokoje państwo sobie życzą?
6. — Dla nas proszę jeden pokój dwuosobowy.
7. — A dla nas jeden trzyosobowy.
8. — Na pierwszym piętrze mamy jeszcze jeden pokój dwuosobowy, ale wszystkie pokoje trzyosobowe są zajęte. Mogę dać panom tylko pokój czteroosobowy. Będzie kosztować o 20 złotych drożej.
9. — Jaka jest cena pokoju czteroosobowego?
10. — 110 (sto dziesięć) złotych za dobę. Doba hotelowa, jak państwo wiedzą, trwa od godziny osiemnastej do osiemnastej.
11. — A ile my płacimy za pokój?
12. — 70 (siedemdziesiąt) złotych. Proszę wypełnić te formularze! Czy mogę prosić o dowody osobiste?
13. — My dwoje jesteśmy z zagranicy. Mamy paszporty zagraniczne.
14. — W takim razie niech państwo będą łaskawi wypełnić ten formularz.
15. — Olu, którego mamy dzisiaj? Nie wiem, jaką datę wpisać.
16. — Dziś jest już 21 lipca.
17. — Na jak długo zamawiają państwo pokoje?
18. — Na razie na cztery dni.
19. — Gdy tylko będzie wolny pokój trzyosobowy, natychmiast panów zawiadomię.

Proszę klucze. Numer pokoju pań 116. Pokój panów jest na drugim piętrze, numer 231. Portier zaprowadzi państwa na górę. Życzę państwu dobrej nocy.

20. — Dobranoc panu!

ŚNIADANIE

21. — Maryjko, po co wracasz na górę?

22. — Po portmonetkę. Zostawiłam pieniądze w pokoju.

23. — A ja pójde po płaszcz. Dziś jest chłodny ranek.

24. — Przecież nie będziemy na razie wychodzili z hotelu.

25. — Sądziłem, że pójdziemy na śniadanie do baru mlecznego.

26. — Możemy zjeść śniadanie w hotelu. Tu jest restauracja.

PRZY STOLE

27. Kelner: — Słucham państwa.

28. — Prosimy bułki, masło, dla mnie dwa jajka na miękko.

29. — A dla mnie porcję jajecznicy.

30. — Czy można dostać gotowane mleko?

31. — Owszem, jest mleko, kawa, kakao, herbata.

32. — Dla mnie proszę kawę.

33. — A dla pani mleko?

34. — Tak.

35. — A co panowie zamawiają?

36. — Trzy porcje wędliny, dżem śliwkowy i trzy szklanki herbaty.

(Po chwili wraca kelner)

37. — Pan się pomylił! Zamiast zamówionej przez nas wędliny przyniósł pan ser.

38. — A dla mnie zamiast kawy — kakao.

39. — Bardzo państwa przepraszam, pomyliłem się. To śniadanie zamawiali tamci panowie.

* * *

40. — Mam wrażenie, że wkrótce zacznie padać deszcz. Spójrzcie, jak się chmurzy!

41. — Co, ty znów boisz się deszczu?

42. — Nie, tylko przypominam wam, żebyście wzięli płaszcze nieprzemakalne.

43. — Zamiast chodzić po mieście, możemy dziś zwiedzać muzea.
44. — Czy Wawel jest otwarty dla zwiedzających we wszystkie dni?
45. — We wszystkie dni prócz poniedziałków.
46. — A ów słynny ołtarz Wita Stwosza *) w kościele Mariackim **) można obejrzeć o każdej porze dnia?
47. — Tak. Kościół Mariacki jest otwarty przez cały dzień.
48. — Chodźmy już! Zawołaj kelnera! Uregulujemy rachunek.

HUMOR

Gość do portiera w hotelu:

— Jaka tu jest cena pokojów?

— 250 złotych na pierwszym piętrze, 220 zł. na drugim, 200 zł. na trzecim, 160 zł. na czwartym, 120 zł. na piątym, 100 zł. na szóstym i 80 na siódmym piętrze.

— Dziękuję panu, ale ten budynek jest dla mnie za niski.

С Л О В А Р Ь

bułka	булочка	pekółj	номер
doła	сутки	pomylił się	ошибиться
dwójce	оба	porcja	порция
dwuosobowy	двухместный	portier	швейцар
dżem	джем	permonetka	портмоне
europajski	европейский	przypominać	напоминать
gość	приезжий	recepja	бюро приема
gotować	кипятить	śliwkowy	сливовый
jajecznica	яичница	zaprowadzić	проводить
jajko	яйцо	zawiadomić	сообщить, известить
lpliec	мюль		стать
ołtarz	олтарь	zawołać	позвать

В КРАКОВЕ

1. Наш поезд опоздал на сорок пять минут. Вместо 12 часов, мы приехали без 15-ти час.
2. Нам надо спросить у кого-нибудь, где ближайшая гостиница.
3. В нескольких шагах отсюда находится гостиница „Европейская“
Я провожу вас.
В бюро приема.

*) Ołtarz Wita Stwosza — триптих в готическом стиле (XV в.) работы выдающегося скульптора средневековья, один из немногочисленных памятников этого типа в Европе.

**) Kościół Mariacki — один из красивейших памятников готической архитектуры в Кракове, построенный в XIV веке.

4. Есть свободные номера?
5. Какие номера вы желаете?
6. Нам, пожалуйста, один двухместный номер.
7. А для нас один трехместный.
8. На втором этаже есть еще один двухместный номер, но все трехместные номера заняты. Могу вам дать только четырехместный номер. Он будет стоять на 20 злотых доро.
9. Сколько стоит четырехместный номер?
10. 110 злотых в сутки. Сутки в гостинице, как вы знаете, считаются с восемнадцати до восемнадцати часов.
11. А сколько стоит (мы платим за) наш номер?
12. 70 злотых. Заполните, пожалуйста, эти бланки! Дайте, пожалуйста, ваши паспорта!
13. Мы оба из-за границы. У нас иностранные паспорта.
14. В таком случае, будьте добры, заполните этот бланк!
15. Оля, какое сегодня число? Не знаю, какое число вписать.
16. Сегодня уже 21-ое июля.
17. На какой срок вы заказываете номера?
18. Пока на четыре дня.
19. Как только освободится трехместный номер, немедленно сообщу вам об этом. Пожалуйста, вот ключи. Ваш номер 116. А ваш номер 231 на третьем этаже. Швейцар проводит вас наверх. Желаю вам спокойной ночи.
20. Спокойной ночи.
Завтрак.
21. Марийка, зачем ты возвращаешься наверх?
22. За портмоне. Я оставил деньги в номере.
23. А я пойду взять пальто. Сегодня холодное утро.
24. Ведь мы пока не будем выходить из гостиницы.
25. Я думал, что мы пойдем завтракать в кафе-молочную.
26. Можем позавтракать в гостинице. Здесь есть ресторан.
За столом.
27. Официант: Я вас слушаю.
28. Подайте, пожалуйста, булочки, масло, для меня два яйца всмятку.
29. А для меня яичницу.
30. Можно получить кипяченое молоко?
31. Да, есть молоко, кофе, какао, чай.
32. Мне, пожалуйста, кофе.
33. А вам молоко?
34. Да.
35. А что вы заказываете?
36. Две порции колбасы, сливовый джем и три стакана чаю.
(Через некоторое время официант возвращается.)

37. Вы ошиблись! Вместо заказанной нами колбасы, вы принесли сыр.
 38. А мне — вместо кофе, какао.
 39. Извините, пожалуйста, я ошибся. Этот завтрак заказывали те товарищи.
 40. Мне кажется, что скоро пойдет дождь. Посмотрите, какие тучи!
 41. Ты что, опять боишься дождя?
 42. Нет, я только напоминаю вам, чтобы вы взяли непромакаемые плащи.
 43. Вместо того чтобы ходить по городу, мы можем сегодня посещать музеи.
 44. Вавель во все дни открыт для посетителей?
 45. Во все дни, кроме понедельников.
 46. А этот знаменитый алтарь Вита Ствоша в Мариацком костеле можно смотреть во всякое время дня?
 47. Да. Мариацкий костел открыт весь день.
 48. Пойдемте! Позови официанта! Заплатим по счету.

pokój jednoosobowy

номер на одного, одноместный

pokój dwuosobowy

номер на двоих, двухместный

pokój trzyosobowy

номер на троих, трехместный

Jaka jest cena pokoju?

Сколько стоит номер? (какова цена номера?)

Pe kosztuje pokój?

Сколько стоит номер?

Pe płacimy za pokój?

Сколько стоит наш номер?

Pe płacimy?

Сколько с нас (следует)?

dowód osobisty

паспорт (удостоверение личности)

paszport (zagraniczny)

заграничный паспорт

Którego mamy dzisiaj?

Какое сегодня число?

Jaki dzień mamy dzisiaj?

Какой сегодня день?

jajko na miękko

яйцо всмятку

jajko na twardo

крутое яйцо

jajko sadzone

яичница-глазунья

jajecznicza

яичница-болтунья

plaszcz nieprzemakalny

дождевик, непромакаемый плащ

uregulować rachunek

заплатить по счету

КОММЕНТАРИЙ

1., 2. и др. Повторяем случаи употребления конструкции: $e + \text{в.н. пад.}$, добавляя некоторые новые сочетания:

spóźnić się o 45 minut
zapytać o najbliższy hotel

опоздать на 45 минут
спросить, где ближайшая гостиница („о чем“)

o parę (kilka) kroków stąd jest hotel

в нескольких шагах отсюда находится гостиница

prosić o dowody osobiste

просить паспорта

Эта же конструкция выступает в оборотах со сравнительной степенью прилагательных и наречий:

pokój droższy o 20 złotych
będzie kosztować drożej o 20 zł.
tańszy o 20 złotych
taniej o 20 złotych

комната дороже на 20 злотых
будет стоить дороже на 20 зл.
дешевле на 20 злотых
дешевле на 20 злотых

13. Числительные *dwoje*, *troje*, *czworo* и т.д. употребляются в польском языке немного иначе, чем в русском. В сочетании с личными местоимениями и существительными, обозначающими лиц, они употребляются только тогда, когда в данной группе лиц есть женщины (девушки) и мужчины (при числительном *dwoje*, конечно, женщина (девушка) и мужчина).

my dwoje jesteśmy z zagranicy

мы оба (т.е. Марийка и Володя)
из-за границы

nas było dwoje

обязательно женщина (девушка)
и мужчина

dwoje państwa

вы оба

oboje rodzice

мать и отец

troje przyjaciół

три друга (девушка и парни или
девушки и парень)

pięciorgo moich znajomych

пять моих знакомых (= в группе
должны быть женщины и муж-
чины)

kilkoro studentów

несколько студентов (= студент-
ки и студенты)

В том случае, когда речь идет только о мужчинах, эти числительные не употребляются. Русским сочетаниям „двое мужчин, трое рабочих, пятеро солдат и др.“ соответствуют в польском языке сочетания с другими числительными (о них см. урок 35).

Числительные *dwoje*, *troje* и т.д. употребляются со словом *dzieci* (дети) и с существительными, обозначающими детенышей животных и птиц:

dwoje dzieci	двое детей
dwoje kociąt	двое котят
pięcioro jagniąt	пятеро ягнят
troje kurcząt	трое цыплят

а также с существительными, обозначающими натуральные пары предметов, и с некоторыми словами, не имеющими ед. числа (последняя группа очень ограничена; русским собирательным числительным в этих случаях чаще всего соответствуют в польском языке сочетания со словом para):

dwoje oczu	два глаза
dwoje uszu	два уха
dwoje rąk	две руки (у одного человека)
dwoje drzwi	две двери

но: трое ножиц	trzy pary nożyczek
двое брюк	dwie pary spodni
четверо лыж	cztery pary nart
двое сапог	dwie pary butów

В косевых падежах этих числительных прибавляется суффикс -g- и падежное окончание (по типу существительных среднего рода):

dwoje	troje	czworo	kilkoro
dwojga	trojga	czworgo	kilkorgo
dwojgu	trojgu	czworgu	kilkorgu

и т.д. (см. таблицу)

31. В отличие от других существительных на -o иностранного происхождения, склоняющихся в польском языке (напр. kino, biuro, palto), слово kakao не склоняется.

37., 38., 43. Известный вам уже предлог zamiast сочетается как с существительными (в род. пад.), так и с инфинитивом:

zamiast zamówionej przez nas wę- dliny	вместо заказанной нами колбасы
zamiast kawy	вместо кофе
zamiast chodzić po mieście	вместо того чтобы ходить по го- роду

39. Вы знаете, что слово państwo имеет два значения:

- 1) форма обращения к женщине (-ам) и мужчине (-ам)
- 2) государство

Но в каждом из этих значений оно характеризуется разными грамматическими признаками:

a) ci państwo	to państwo
tamci państwo	tamto państwo
b) państwo żądają od nas wiele	państwo żąda od nas wiele
w) szanuję państwa	szanuję państwo
z) mówimy o państwach	mówimy o państwie

43. Слова с окончанием *-um* (ср. род) не склоняются лишь в ед. ч.

Множественное число: muzea
 muzeów
 muzeom
 и т. д. (см. таблицу)

46. Слово *kościół* является единственным примером, где чередуются три гласных звука — *ó : o : e*

kościół, род. *kościół*, пр. *kościół*

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Ответьте на следующие вопросы:

1. O ile minut spóźnił się pociąg do Krakowa?
2. Czy nasi znajomi przyjechali do Krakowa przed północą, czy po północy?
3. Gdzie się zamawia pokoje hotelowe?
4. O ile drożej kosztuje pokój czteroosobowy od pokoju trzyosobowego?
5. Od której godziny do której trwa w Polsce doba hotelowa?
6. Czy Polacy w kraju mają paszporty, czy dowody osobiste?
7. Kto ma paszporty?
8. Którego dnia nasi znajomi przyjechali do Krakowa?

II. Вставьте нужные предлоги и прибавьте окончания:

1. Maryjka wróciła (portmonetka), ponieważ zostawiła pieniądze (pokój).
2. Urzędnik w hotelu prosi gości (dowody osobiste).
3. Muszę zapytać (najbliższy hotel).
4. Pójdziemy (śniadanie, bar mleczny).
5. Przyjechaliśmy do Warszawy (rok).
6. Przebywam w Krakowie (1 maja).
7. Wszystkie pokoje zostały zajęte (cudzoziemcy).
8. W Krakowie pójdziemy (muzea i kościoły).

III. Приведите обороты:

1. Как надо обратиться к женщине (мужчине, женщинам, мужчинам, женщинам и мужчинам) с просьбой, вопросом и т.п.?
2. Что вы скажете, если случайно толкнули в автобусе, трамвае и т.п. женщину (несколько женщин), мужчину (неск. мужчин), женщину и мужчину?
3. Как вы поблагодарите, если женщина (неск. женщин), мужчина (неск. мужчин), женщина и мужчина оказали вам услугу?
4. Приведите вежливые формы приветствия: утром, вечером (к женщине (к неск. женщинам), мужчине (неск. мужчинам), женщине и мужчине)?
5. Что вы скажете, прощаясь с женщиной (-ами), мужчиной (-ами), женщиной и мужчиной днем, поздним вечером?

LEKCJA TRZYDZIESTA TRZECIA

Величные обороты (продолжение)

W DWÓCH SŁOWACH O KRAKOWIE

1. O początkach i najstarszych dziejach Krakowa opowiada ludowa legenda.
2. Według tej legendy miasto zostało założone na wzgórzu Wawel, w miejscu gdzie przebiegły Krak zwyciężył straszne-
go smoka. Od imienia zwycięzcy miasto nazwano Krakowem.
3. Rzeczywista historia Krakowa zaczyna się oczywiście nie od
Kraka.
4. W X (dziesiątym) wieku, za panowania Mieszka Pierwsze-
go *), włączono Kraków w granice państwa polskiego.
5. W roku 1138 miasto stało się atolicą Polski.
6. Wraz z rosnącym znaczeniem gospodarczym i politycznym
Krakowa wzrastać zaczyna jego rola jako ośrodka kultury
i nauki.
7. W połowie XIII w. (wieku) po najazdach Tatarów, którzy
zniszczyli stary gród, na ruinach powstaje nowy Kraków.
8. Od tej chwili zaczyna się szybka rozbudowa miasta.
9. Na rynku Krakowskim wzniesiono gotycki gmach ratusza.
10. Obok ratusza, pośrodku rynku, zbudowano Sukiennice —
dawne hale targowe.
11. W wieku XIV również na rynku krakowskim wzniesiony
został jeden z najpiękniejszych zabytków architektury go-
tyckiej w Polsce — Kościół Mariacki.
12. Znajduje się w nim wielki ołtarz, rzeźbiony przez Wita Stwo-
sza.

*) Mieszko I — pierwszy polski król, o którym mamy historyczne zapisy.

13. W 1364 r. za panowania króla Kazimierza Wielkiego został założony pierwszy w Polsce uniwersytet *) — jedna z najstarszych uczelni w Europie.
14. Po odnowieniu uniwersytetu, w XV wieku, powstała krakowska dzielnica uniwersytecka. Najstarszym budynkiem uniwersyteckim jest słynne Collegium Maius.
15. Na Uniwersytecie Jagiellońskim studiował Mikołaj Kopernik.
16. Przez dłuższy czas uczelnia była ośrodkiem postępu i humanizmu.
17. W XVI w. (tak zwany „złoty wiek” w kulturze polskiej) Kraków staje się ośrodkiem polskiego renesansu.
18. Na dwór wawelski przyjeżdżają z Włoch wybitni architekci i rzeźbiarze.
19. Dawny gotycki zamek na Wawelu przebudowano na wspaniałą renesansową pałac.
20. Również stare domy i gmachy Krakowa, na przykład Sukiennice, bogato upiększono renesansowymi ozdobami.
21. Wiek XVII przynosi nowy styl — barok.
22. Druga połowa XIX wieku to okres naśladowania stylów historycznych. W tym okresie zbudowano m. in. dzisiejszy gmach główny Uniwersytetu Collegium Novum w stylu neogotyckim.
23. W takim stanie, z niewielkimi tylko zmianami, przetrwał stary Kraków do dnia dzisiejszego, zachowując obok zabytków sztuki wiele ciekawych starych obyczajów.
24. Należy do nich hejnał mariacki**), rozbrzmiewający w południe z wieży mariackiej, pochodź lajkonika, przypominający o wypędzeniu Tatarów, szopki krakowskie i wiele innych.
25. Warto wspomnieć jeszcze o murach obronnych i fosach, które niegdyś otaczały Kraków. Ze starych średniowiecznych murów obronnych pozostała tylko w północnej części miasta resztką baszt i bram. Najciekawsze fragmenty to Brama

*) Краковский университет был впоследствии преобразован и по имени короля Ягайло (по-польски: Jagiello) получил название Ягеллонского университета (Университет Ягеллонский).

**) Hejnał mariacki — обрывающийся музыкальный мотив, исполняемый трубачом на колокольне Марицкого костела.

Floriańska i Barbakan, jeden z rzadkich w Europie bastionów tego typu.

26. W wieku XIX. na miejscu dawnych fos i nie zachowanej części murów założono słynne krakowskie Planty, wspaniały park, otaczający zielenią stare miasto.
27. Planty pełne uroku latem i zimą są ulubionym miejscem spacerów mieszkańców Krakowa.
28. Obecnie miasto znacznie się rozrosło.
29. Wciąż buduje się nowe dzielnice mieszkaniowe.
30. Obok Krakowa powstała Nowa Huta, nowoczesne, znane całemu światu miasto i wielki kombinat przemysłowy.

С Л О В А Р Ь

barok	барокко	renesans	ренессанс
bastion	бастион	renesansowy	в стиле ренессанса
bastia	башня	restka	остаток
dwór	двор	rozbrzmiewać	раздаваться
dziesięć	десять	rozbudowa	развитие
dzielnica	район, квартал	rozrosnąć się	разрастаться
fosa	ров, окружающий крепость	rzadki	редкий
gospodarszy	экономический	rzeczywisty	действительный
gotycki	готический	rzeźbiarz	скульптор
gród	город-крепость	rzeźbić	ваять, высекать
hale targowe	торговые ряды	smok	змея
humanizm	гуманизм	stan	состояние
kombinat	комбинат	szopka	кукольный театр
legenda	легенда	średniowiecze	средневековый
mur	стена	Tatar	татарин
najazd	нашествие	tur	тип
należać	принадлежать	uczelnia	университет, высшее учебное заведение
naśladowanie	подражание	ninjiomu	излюбленный
neogotycki	неоготический	upiększyć	украсить
obronny	здесь: крепостной	urok	обаяние
odnowienie	реформа	wieża	колокольня
ordoba	украшение	wyrębnić	изгнать
panowanie	царствование	wzgórze	холм
poshód	шествие	wznieść	возвести
polityczny	политический	wzrastać	возрастать
postęp	прогресс	zachowywać	сохранять
powstawać	возникать	zaleźć	основать, заложить, разбить
próbczny	северный	zielen	зелень
przebiegły	хитрый	zwycięzca	победитель
przekładować	перестроить	zwyciężyć	победить
przemysłowy	промышленный		
przeżyć	просуществовать		
ratuna	ратуша		

В ДВУХ СЛОВАХ О КРАКОВЕ

1. О возникновении и древнейшей истории Кракова рассказывает народная легенда.
2. Согласно этой легенде, город был основан на холме Вавель, в том месте, где хитрый Крак победил страшного змея. По имени победителя город был назван Краковом.
3. Действительная история Кракова начинается, конечно, не с Крака.
4. В X веке, в царствование князя Мешко I, Краков был включен в границы польского государства.
5. В 1138 году город стал столицей Польши.
6. Вместе с возрастающим экономическим и политическим значением Кракова начинает возрастать его роль как центра культуры и науки.
7. В середине XIII века, после нашествий татар, разрушивших старый город, на его руинах возникает новый Краков.
8. С этого момента начинается быстрое развитие города.
9. На краковском рынке было возведено здание ратуши в готическом стиле.
10. Возле ратуши, посередине рынка были построены Сукенницы, бывшие торговые ряды.
11. В XIV веке также на краковском рынке был возведен один из самых красивых памятников готической архитектуры в Польше — Марицкий костел.
12. В нем находится главный алтарь работы Вита Ствоша.
13. В 1364 году в царствование короля Казимежа Великого здесь был основан первый в Польше университет, один из старейших университетов в Европе.
14. После реформы университета, в XV веке, возник краковский университетский квартал. Самое старое здание университета — знаменитое Collegium Maius.
15. В Ягеллонском университете учился Николай Коперник.
16. Долгое время университет был центром прогресса и гуманизма.
17. В XVI веке (т. наз. „золотой век” польской культуры) Краков становится центром польского ренессанса.
18. На вавельский двор приезжают из Италии выдающиеся архитекторы и скульпторы.
19. Старый готический замок на Вавеле был перестроен в замечательный дворец в стиле ренессанса.
20. Другие старые дома и здания Кракова, например, Сукенницы, также были богато украшены разными деталями (украшениями) в стиле ренессанса.
21. XVII век приносит новый стиль — барокко.
22. Вторая половина XIX века — это период подражания разным историческим стилям. В это время было построено центральное здание университета Collegium Novum в неоготическом стиле.

23. В таком состоянии, лишь с небольшими изменениями, просуществовал Краков до наших дней, сохраняя наряду с памятниками искусства много интересных древних обычаев
24. К ним принадлежит марицкий хейнал, раздающийся в полдень с колокольни Марицкого костела, шествие лайконика, напоминающее об изгнании татар, краковские кукольные театры и много других.
25. Стоит еще упомянуть о крепостных стенах и рвах, некогда окружавших Краков. Из старых средневековых крепостных стен сохранились лишь в северной части города остатки башен и ворот. Наиболее интересные их фрагменты — это Флорианские ворота и Барбакан, один из редких в Европе бастионов этого типа.
26. В XIX веке на месте, где прежде были не сохранившиеся крепостные стены и рвы, был разбит великолепный краковский парк Планта, окружающий зеленью старый город.
27. Планта, прекрасные и летом, и зимой, — излюбленное место прогулок жителей Кракова.
28. В настоящее время город значительно разросся.
29. Все время строятся новые жилые районы.
30. Возле Кракова возникла Новая Гута, вполне современный, известный всему миру город и большой промышленный комбинат.

stać się	стать
stać	стоять

gród (ист.) город-крепость

КОММЕНТАРИЙ

1. *dzieje* (мн. ч.) — синоним слова *historia*, отличающийся от него в стилистическом отношении; ово употребляется в более торжественном стиле.

4. 13. В польском языке предлог *za* сочетается также с родительным падежом. В этом сочетании он соответствует разным русским конструкциям с тем же временным значением:

za panowania Mieszka Pierwszego	в царствование князя Мешко I, при князе Мешко I
za panowania króla Kazimierza Wielkiego	в царствование короля Казимежа Великого
za życia	при жизни
za moich czasów	в мои времена

7., 25. В польском языке нет действительных причастий прошедшего времени. Русские обороты с этим причастием надо переводить на польский язык конструкцией: *któru* + прошедшее время глагола

После нашествий татар, разрушивших старый город.

Po najazdach Tatarów, którzy zniszczyli stary gród.

Крепостные стены, некогда окружавшие старый Краков.

Mury obronne, które niegdyś otaczały stary Kraków.

18. Примеры лично-мужских форм существительных (об окончаниях этих форм см. урок 16):

architekt — architekt

rzeźbiarz — rzeźbiarze

23. и др. Дееспричастие и причастия настоящего времени:

zachowując сохраняя

rozbrzmiewający раздающийся

przypominający напоминающий

otaczający окружающий

БЕЗЛИЧНЫЕ ОБОРОТЫ (ПРОДОЛЖЕНИЕ)

Примеры безличных оборотов прошедшего времени на *-ne*, *(-te)*:

Od imienia zwycięzcy miasto nazwane Krakowem.

По имени победителя город был назван Краковом.

Za panowania Mieszka I włączone Kraków w granice państwa polskiego.

В царствование Мешко I Краков был включен в состав польского государства.

Na rynku krakowskim wzniesione gotycki gmach ratusza.

На краковском рынке было возведено готическое здание ратуши.

Dawny gotycki zamek na Wawelu przebudowane na wspniany renesansowy pałac.

Старый готический замок на Вавеле был перестроен в замечательный дворец в стиле ренессанса.

Stare domy i gmachy Krakowa upiększono renesansowymi ozdobami.

Старые дома и здания Кракова были богато украшены разными деталями в стиле ренессанса.

W tym okresie zbudowano dzisiejszy gmach główny Uniwersytetu.

В это время было построено центральное здание университета.

Na ich miejscu założone słynne krakowskie Planty.

На их месте был разбит замечательный краковский парк Плянты.

Во всех этих случаях возможны страдательные конструкции: *zostać + страдательное причастие*. Сравните:

Na rynku krakowskim *wzniesiono* gotycki gmach ratusza.

Na rynku krakowskim *wzniesiony* został jeden z najpiękniejszych zabudków architektury gotyckiej w Polsce.

Miasto *zostało założone* na wzgórzu Wawel.

Na ich miejscu *założono* słynne krakowskie Planty.

Но безличные обороты в польском языке употребительнее.

Безличный оборот в форме настоящего времени:

Wciąż *buduje się* nowe dzielnice mieszkaniowe.

Все время *strоятся* новые жилые районы.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Переведите на польский язык:

1. Я не хочу здесь дольше стоять.
2. Передо мной вдруг встал мой старый знакомый.
3. Они остановились у выхода на платформы.
4. Часы остановились.
5. Он стал читать.
6. Что с ним стало за этот год?
7. Он стал инженером.
8. Разговоры становились веселее.
9. Он становился все более угрюмым.
10. Стать под дерево.
11. Ягеллонский университет, ставший центром прогресса и гуманизма, будет вскоре праздновать 600-летие своего существования.
12. Согласно народной легенде Краков был основан Краком, победившим страшного змея.
13. В XVI веке в Краков, ставший центром польского ренессанса, приезжают иностранные архитекторы.
14. Одним из старых обычаев Кракова является *марицкий хейнал*, напоминавший и напоминающий об изгнании татар.

II. Ответьте на следующие вопросы:

1. Kiedy Kraków został włączony w granice państwa polskiego?
2. Jakie gmachy zostały wzniesione na rynku krakowskim?
3. Za panowania którego króla został założony Uniwersytet Jagielloński?
4. W którym wieku został przebudowany zamek wawelski?
5. Jakie dawne obyczaje Krakowa zna pani (pan)?
6. Gdzie i kiedy założono krakowskie Planty?

LEKCJA TRZYDZIESTA CZWARTA

Местоимения <i>никт</i> , <i>ни</i> с предлогами.

WŁODEK ZACHOROWAŁ

1. — Dzień dobry, Tadku! Przyszliśmy się dowiedzieć, jak zdrowie Włodka. Czy już mu lepiej?
2. — Jest z nim raczej źle, gorzej niż wczoraj. W nocy miał wysoką temperaturę: 39,8. Był prawie nieprzytomny. Chciałem nawet wezwać pogotowie.
3. — Włodek nie był wczoraj u lekarza?
4. — Nie, nie mogłem go namówić. Twierdził, że to lekkie zażębienie i zażył aspirynę. Nic mu to nie pomogło.
5. — Włodek nie lubi się leczyć. Gdy chorował, nigdy nie brał zwolnienia lekarskiego, chodził na wykłady kaszląc, gorączkując, z bólem głowy.
6. — Czy on jeszcze śpi?
7. — Nie, ale oczywiście nie pozwoliłem mu wstawać. Miał dziś o ósmej 38,4. Zaraz przyjdzie lekarz.
8. — Ciekawe, co mu jest? Chyba grypa... A może zapalenie płuc? Już w drodze powrotnej zauważyliśmy, że się źle czuje. Nie miał chęci z nikim rozmawiać, do nikogo się nie odzywał.
9. — Tak, widać było, że coś mu dolega i nawet o niczym nie wspomniał.
10. — Co będzie z naszym powrotem do Moskwy? Przecież za kilka dni mamy wyjechać.
(Dzwoni lekarz)
11. — Czy tu jest chory?
12. — Tak, proszę do tego pokoju.
13. — Dzień dobry panu! Co się stało? Co panu dolega?
14. — Może ja będę mówił za kolegę. On zawsze uważa się za zdrowego. Nawet wówczas, gdy ma temperaturę ponad 39 stopni.

15. — Czy pan mierzył temperaturę? Jaka temperatura była dziś rano?
16. — 38,4 stopni.
17. — Proszę zdjąć piżamę, muszę pana zbadać.
(Lekarz wyjmuje słuchawkę)
18. — Proszę położyć się na wznak... Serce ma pan zdrowe. Puls przyspieszony wskutek gorączki. Czy ma pan bóle brzucha?
19. — Nie.
20. — Żołądek w porządku?
21. — Tak.
22. — Proszę usiąść! Czy bolą pana plecy?
23. — Tak, czuję łamanie w kościach, mam dreszcze i boli mnie głowa.
24. — Płuca są zdrowe. Proszę pokazać gardło! Niech pan szerzej otworzy usta!
Tak, jest pan chory na anginę.
25. — Ale ja muszę wstać!
26. — Nie ma mowy! Powinien pan leżeć.
27. — To bardzo przykre.
28. — Trudno, trzeba się zmusić. Poleży pan ze trzy dni i wszystko przejdzie. Przepiszę panu trzy zastrzyki penicyliny. Proszę recepty. Witaminy będzie pan zażywał trzy razy dziennie po dwie tabletki. Te proszki proszę brać co trzy godziny. Przepiszę jeszcze krople do płukania gardła. Gardło należy płukać co dwie godziny. Na pół szklanki wody dziesięć kropli lekarstwa. Zastrzyk zrobi panu siostra jeszcze dziś.
29. — Czy po zastrzyku poczuję się lepiej?
30. — Po zastrzyku powinna spaść temperatura, ustana bóle głowy i dreszcze. Czy dać panu zwolnienie?
31. — Nie, dziękuję! Mam teraz wakacje.
32. — Proszę więc stosować się do wszystkich moich wskazówek, a szybko to panu przejdzie. Ma pan silny, młody organizm.
33. — Kiedy będę mógł wstać?

34. — Nie wcześniej niż za trzy, cztery dni. Jeżeli nie będzie żadnej poprawy, proszę mnie wezwać ponownie. Do widzenia panom!
35. — Do widzenia panu, panie doktorze! Bardzo dziękuję.
36. — Włodku, pójdę teraz do apteki zamówić lekarstwa.

HUMOR

DIETA

Do gabinetu lekarskiego wtacza się bardzo otyły pan i prosi o środek na schudnięcie.

— Ścisła dieta — mówi lekarz. — Plasterek chleba z margaryną, kotlecik cielęcy lub udko kurze, biały ser i dwa jabłka.

— Przed jedzeniem czy po?

С Л О В А Р Ь

angina	ангина	powrotny	обратный
apтека	аптека	proszek	порошок
aspiryna	аспирин	przeписаć	прописать
biały ser	творог	przypleszony	ускоренный
brzuch	живот	puls	пульс
chorować	болеть	recepta	рецепт
dieta	диета	schudnąć	похудеть
dresscze	озноб	serce	сердце
gabinet	кабинет	sraść	унасть
gardło	горло	stosować się	соблюдать
gorączka	температура	ścisły	строгий
gorączkować	температурировать	środek	средство
grupa	грипп	tabletki	таблетки
kasieł	кашлять	twierdzić	утверждать
kość	кость	udko	ножка
kotlecik	котлетка	ustać	прекратиться
kropia	капля	witamina	витамин
kurcy	куриный	wskazówka	указание
leczyć się	лечиться	wskutek	от, вследствие
lekarzki	относящийся к врачу	wtaczać się	вкатываться
	чу	wykład	лекция
łamać	ломить	wychorować	заболеть
margaryna	маргарин	wzalenie	воспаление
mierzyć	измерять	zastrzyk	укол
nawadzić	уговаривать	zanieżenie	простуда
na wznak	на спину	każdy	принять
nieprzytomny	без сознания	zwać	осмотреть
otyły	полный	zgarwie	здоровье
penicylina	пенициллин	złoty	здоровый
plasterek	ломтик	złazić się	заставить себя
pliska	легкое	zwolnienie lekarskie	освобождение от
plukać	полоскать		работы, болевень
pregotowie	скорая помощь		желудок
poprawa	улучшение	szczęście	

ВОЛОДЯ ЗАБОЛЕЛ

1. Здравствуй, Тадек! Мы пришли узнать, как здоровье Володи. Ему уже лучше?
2. Нет, он чувствует себя плохо. Хуже, чем вчера. Ночью у него была высокая температура, 39,8. Он был почти без сознания. Я хотел даже вызвать скорую помощь.
3. Володя не был вчера у врача?
4. Нет, я не мог его уговорить. Он утверждал, что это легкая простуда и принял аспирин. Но это ему несколько не помогло.
5. Володя не любит лечиться. Когда он болел, никогда не брал освобождения от занятий, ходил на лекции с кашлем, с температурой и головной болью.
6. Он еще спит?
7. Нет, но конечно, я не позволил ему встать. Сегодня утром у него было 38,4. Сейчас придет врач.
8. Интересно, что с ним? Это, наверное, грипп.. А может быть, воспаление легких? Уже на обратном пути мы заметили, что он плохо себя чувствует. Ему не хотелось ни с кем разговаривать, ни с кем не заговаривал.
9. Да, видно было, что у него что-то болит, но он ни о чем даже не сказал.
10. Что будет с нашим возвращением в Москву? Ведь через несколько дней нам надо уезжать.
(Звонит врач)
11. Больной здесь?
12. Да, пройдите, пожалуйста, в эту комнату.
13. Здравствуйте! Что случилось? На что вы жалуетесь?
14. Может быть, я буду говорить за товарища. Он всегда считает себя здоровым. Даже тогда, когда у него температура выше 39 градусов.
15. Вы измеряли температуру? Какая температура была сегодня утром?
16. 38,4.
17. Снимите, пожалуйста, пижаму! Мне нужно вас осмотреть.
(Врач вынимает трубку).
18. Ложитесь, пожалуйста, на спину... Сердце у вас в порядке. Пульс ускоренный от температуры. У вас болит живот?
19. Нет.
20. Желудок в порядке?
21. Да.
22. Сядьте, пожалуйста! У вас болит спина?
23. Да, все тело ноет, меня знобит и голова болит.
24. Легкие в порядке. Покажите горло! Откройте шире рот! Да, у вас ангина.
25. Но мне необходимо встать.

26. И речи быть не может! Вы должны лежать.
27. Очень жаль.
28. Ничего не поделаешь, надо себя заставить. Полежите дня три и все пройдет. Пропишу вам три укола пенициллина. Вот, пожалуйста, рецепт. Витамины будете принимать три раза в день по две таблетки. Эти порошки принимайте, пожалуйста, через каждые три часа. Пропишу вам еще капли для полоскания горла. Горло следует полоскать каждые два часа. На пол стакана воды десять капель лекарства. Укол сделает вам сестра еще сегодня.
29. После укола я буду чувствовать себя лучше?
30. После укола должна упасть температура, прекратится головная боль и озноб. Дать вам освобождение?
31. Нет, спасибо! У меня теперь какикулы.
32. Прошу соблюдать все мои указания, и тогда все быстро у вас пройдет. У вас молодой, сильный организм.
33. Когда мне можно будет подняться?
34. Не раньше, чем через три, четыре дня. Если не будет никакого улучшения, вызовете меня опять. До свидания!
35. До свидания, доктор! Большое спасибо.
36. Володя, теперь я пойду в аптеку заказать лекарство.

Pogotowie Ratunkowe

Скорая помощь

принимать (лекарство)

brać

zażywać

zwolnienie lekarskie

освобождение от занятий (работы), бюллетень

Co mi (mi, ci и т.д.) jest?

что с ним (мною, тобой и т.д.)?

Co rana jest?

Что с вами?

Co rana (rani, ci, mi и т.д.) dolega?

На что вы (ты, он) жалуетесь?

Mam kaszel.

У меня кашель.

Mam dreszcze.

Меня знобит.

Boli mnie (cię, go, ją, rana, ranią) głowa.

У меня (тебя, него, нее, вас) болит голова.

Czy boli rana plecy?

У вас болит спина?

plecy

спина

плечи

ramiona (ед. ч. ramię)

to bardzo przykre
bardzo mi przykreэто очень неприятно, досадно
мне очень жаль

wskazówka указание
стрелка (часовая и т.п.)

chorować na co болеть чем

chorować na gripę болеть гриппом
chorować na oczy болеть глазами
chorować na zapalenie płuc болеть воспалением легких
Ср.: umrzeć na + название болезни

uważać się za kogo (co) считать себя кем (чем)

uważać się za zdrowego считать себя здоровым
uważać się za przystojnego считать себя красивым муж-
 męższczyzną чиной
uważać się za uczonego считать себя ученым

stosować się do czego соблюдать что

stosować się do wskazówek соблюдать указания
stosować się do zarządzeń соблюдать распоряжения

Синоним

przestrzegać czego

przestrzegać dyscypliny соблюдать дисциплину
środek na schudnięcie средство для того, чтобы по-
 худеть
ściśła dieta строгая диета

КОММЕНТАРИЙ

8. и др. Следующим возвратным глаголам соответствуют русские глаголы с местоимением „себя”:

czuć się	чувствовать себя
uważać się	считать себя
zmuszać się	заставлять себя
zachowywać się	вести себя

10. и др. Сравните встречающиеся в тексте конструкции со значением долженствования:

za kilka dni mamy wyjechać	через несколько дней нам надо ехать
muszę pana zbadać	мне нужно вас осмотреть
muszę wstać	мне необходимо встать

powinien spać leżąc

вы должны лежать (но никто, конечно, не в состоянии вас заставить)

powinna spać temperatura

должна упасть температура
(= у меня все основания, что она должна упасть, но может произойти что-то неожиданное)

МЕСТОИМЕННИА *nikt, nie* С ПРЕДЛОГАМИ

Отличительной чертой польских местоимений *nikt, nie* (склоняются, как *кто, со?*) является то, что они не разделяются в сочетаниях с предлогами.

Сравните русские и польские конструкции:

nie miał chęci z nikim rozmawiać

ему не хотелось ни с кем разговаривать

do nikogo się nie odzywał

ни с кем не заговаривал

o niczym nawet nie wspomniał

ни о чем даже не упоминал

Другие примеры:

z nikogo się nie śmiał

ни над кем не смеялся

nie troszczył się o nic

не заботился ни о чем

o nikim nie zapomniał

ни о ком не забыл

na nic nie chorował

ничем не болел

o nic nie prosił

ни о чем не просил

o nic nie pytał

ни о чем не спрашивал

nad niczym się nie zastanawiał

ни над чем не задумывался

o niczym nie wiedział

ни о чем не знал

po nikogo nie wstępował

ни за кем не заходил

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Прибавьте нужные предлоги и образуйте соотв. формы существительных:

1. Włodek jest chory (angina).
2. Ubiegłej zimy chorowałem (grypa).
3. Na tej sztuce można umrzeć (nuda).
4. Ten człowiek umarł (zapalenie płuc).
5. Lekarz kazał Włodkowi stosować się (wszystkie jego wskazówki).
6. Włodek nigdy nie uważał się (chory).
7. Chcemy dowiedzieć się (ty), czy Włodek czuje się lepiej.
8. Warszawa stała się stolicą Polski (czas) króla Zygmunta Trzeciego.
9. Leningrad został zbudowany (panowanie) Piotra Wielkiego.
10. (Najazdy) Tatarów, którzy zniszczyli miasto, powstaje nowy Kraków.
11. Czy Włodek posłucha (rada) lekarza?

II. Wstawьте нужные формы местоимений *nikt* или *nie*.

1. *mnie* nie rozumie.
2. Patrzył na scenę, nie będąc zauważony
3. „Nie czekamy”
4. On jest dla mnie
5. Nie mogę ani robić, ani myśleć.
6. On jest nie wart.
7. On nie powiedział.
8. Czy pana nie boli?
9. Dookoła nie widać.
10. z tego nie rozumiem.
11. Nie stosuję się
12. On nie słucha
13. Nie pożyczałem ołówka.
14. nie pamiętam.
15. Dziś nie dzwoniłem.
16. nie potrzebuję.

III. Wstawьте нужные конструкции со значением долженствования:

1. Uważam, że (ja) tu zostać.
2. Jutro wreszcie zdać ten egzamin.
3. Kazano mi, więc skończyć tę pracę.
4. Obiecałem im i dlatego do nich zadzwonić.
5. Za tydzień niestety (my) już wyjechać z Polski.
6. Przed wyjazdem (ja) zrobić jeszcze trochę zakupów.

35

LEKCJA TRZYDZIESTA PIĄTA

1. Сочетаемость числительных с личными существительными м. рода.
2. Неопределенные местоимения.

ZAKUPY

1. — Maryjko, chciałabym kupić materiał na sukienkę. Bardzo byłoby mi przyjemnie, gdybyś zechciała pójść ze mną do sklepu. Nie mam się kogo poradzić, co wybrać.
2. — Chodźmy, ja bardzo lubię robić wszelkie zakupy.

3. — Chcecie iść same, bez nas?
4. — Wiem, że chłopcy nie lubią chodzić po sklepach. Poza tym Włodek się zmęczy. Jest jeszcze osłabiony po chorobie.
5. — Czuję się bardzo dobrze!
6. — Chodźmy więc wszyscy razem! Chyba wiesz, Olu, że Marek ma dobry gust. Tylko z nim powinnaś kupować materiały.
7. — Może wejdziemy do tego sklepu? Tu jest duży wybór materiałów.
8. — Zdaje się że ten sklep jest zamknięty.
9. — No, oczywiście! Remanent!
10. — Chodźmy na Plac Konstytucji do „Gallux'u”! *)

W SKLEPIE

11. — Sprzedawca: — Czym mogę służyć?
12. — Proszę pokazać mi ten niebieski materiał!
13. — Ten jasny?
14. — Nie, tamten ciemniejszy.
15. — Czy to jest czysta wełna?
16. — Nie, to jest wełna 80%/-wa (osiemdziesięcioprocentowa).
17. — W jakiej cenie, jest ten materiał?
18. — Po 150 (sto pięćdziesiąt) złotych metr.
19. — Proszę pokazać mi coś w lepszym gatunku.
20. — Mamy 100%/-owe wełny w innych kolorach: bordo, granatowe, zielone, brązowe, czarne...
21. — Proszę pokazać mi zieloną.
22. — Proszę.
23. — Jak ci się podoba?
24. — Bardzo ładny wyrób, ale nie wiem, czy będzie ci do twarzy w tym kolorze.
25. — Który materiał decyduje się pani kupić?
26. — Nie widzę nic odpowiedniego. Przepraszam pana. Chodźmy do działu jedwabów, może tam coś wybiorę.
27. — Olu, kup ten biały jedwab w czerwone kwiaty!
28. — Słyszysz, jak Marek dobrze ci radzi?!

*) „Gallux” (галукс) — сокращенное название: Galanteria luksusowa (высококачественная галантерея).

29. — Och, jakież to brzydki materiał! A poza tym, Marku, czy nie wiesz, że teraz modne są paski albo kratki, a nie kwiaty?
Do sprzedawczyni: — Czy mogę prosić...
30. — Zaczekaj, Olu, przed tobą są jeszcze ci dwaj panowie.
31. — Przepraszam, nie zauważyłam panów...
32. — Sprzedawczyni: — Słucham panie?
33. — Czy mogę obejrzyć ten jedwab w paski?
34. — Proszę bardzo.
35. — Z bliska jest brzydszy niż z daleka. Nie podoba mi się!
36. — A to co za materiał?
37. — Nylon.
38. — Po czemu metr?
39. — Po 200 (dwieście) złotych.
40. — Czy jest jeszcze nylon w jakieś inne desenie?
41. — Tak, zaraz pani pokażę... Proszę.
42. — Jaki piękny, oryginalny desień! Może kupisz, Olu?
43. — A czy nie bardziej podobają ci się tamte gładkie jedwabie? Widzisz je?
44. — Są raczej brzydkie.
45. — Ach, Olu, wybierz cokolwiek i chodźmy już stąd!
46. — No, proszę! Już się niecierpliwicie! Nie mogę wybrać **czegokolwiek**. Muszę się dobrze zastanowić.
47. — Sprzedawczyni: — Który materiał zamierza pani kupić?
48. — Chyba żaden. Przepraszam!... Może kupię sobie w „Galuks'ie” gotową sukienkę. Czy pójdziecie ze mną? Oczywiście nie dziś!
49. — Ja raczej nie pójdę. To jednak trochę zbyt nudne! Wyprowadzisz z równowagi pięciu sprzedawców, dziesięć sprzedawczyń i w końcu nic nie kupisz!
50. — Uprzedzałam cię.
51. — My, Olu, nie pójdziemy z tobą jedynie dlatego, że pojutrze już wyjeżdżamy.
- * * *
52. — Powiedźcie, w którym sklepie można kupić coś na pamiątkę pobytu w Polsce. Ale nie chciałabym kupować **było czego!**

53. — Oczywiście w sklepie C.P.L.i.A. *) Tam są piękne, artystyczne wyroby ludowe. Można wybrać coś bardzo oryginalnego.
54. — Czy to daleko?
55. — Nie, parę kroków stąd.
- * * *
56. — W tym dziale są różne tkaniny artystyczne, wstążki, dywaniki, maty...
57. — Z czego robione są te maty?
58. — Ze słomy i z nitek lnu. Tu obok możecie kupić różne lalki, bransoletki, korale, szkatułki...
59. — Z czego robi się te korale?
60. — Z farbowanych pestek ogórka. A te z drzewa.
61. — Nigdy bym nie przypuszczała! Jakie to piękne!
62. — Czy chcesz je kupić?
63. — Tak. Te broszki i klipsy też są robione z drzewa?
64. — Sprzedawczyni: — Tak, a tamte z gliny. A może chcą państwo obejrzeć wyroby ze srebra czy z bursztynu?
65. — Nie, to jest już mniej oryginalne. Kupię sobie te korale. Ile kosztują?
66. — 50 (pięćdziesiąt) złotych,
67. — Tu są ludowe naczynia: dzbanki, talerze, popielniczki...
68. — Czy są ręcznie malowane?
69. — Tak. A tamte talerze wyrabiane są z drzewa.
70. — Włodku, co ty kupiłeś?
71. — Dla siebie ten portfel i popielniczkę. A poza tym dwie lalki: krakowiaka i krakowiankę. Podaruję je Lidzie.
72. — A ja kupię jeszcze tę małą lalkę ze słomy i taką ludową chustkę na głowę.
73. — Maryjko, pośpiesz się! Mamy przecież jeszcze wstąpić do drogerii.
74. — Czy już się zbliża siódma?
75. — Tak, już za dwadzieścia siódma.

*) C.P.L.i.A (произносится [цэпэля]) — сокращение названия: Centrala Przemysłu Ludowego i Artystycznego (Центральное управление кустарной и художественной промышленности).

HUMOR

WYZNANIE

On: — Cieszę się bardzo, kochanie, że wkrótce zostaniesz moją żoną, tylko muszę ci coś wyznać...

Ona: — Cóż takiego?

On: — Widzisz, zarabiam tylko dwa tysiące miesięcznie. Czy ci to wystarczy?

Ona (po namyśle): — No, mnie to ostatecznie wystarczy, ale jak ty wtedy dasz sobie radę?

С Л О В А Р Ь

artystyczny	художественный	oryginalny	оригинальный
bransoletka	браслет	osłabiony	не окреп
brązowy	коричневый	ostatecznie	в конце концов
brzydki	некрасивый	pestka	семечко
burzystyn	янтарь	popielniczka	пепельница
choroba	болезнь	poradzić się	посоветоваться
decydować się	решать	portfel	бумажник
deseń	рисунк	romant	переучет
drogeria	парфюмерный магазин	gęsanie	ручным способом
dzbanek	кувшин	górnwaga	равновесие
farbować	красить	siema	солома
gatunek	сорт	srebro	серебро
granatowy	синий	szkatulka	шкатулка
gust	вкус	tkanina	ткань
jedwab	шелк	wełna	шерсть
klips	клипс	wstążka	лента
kolor	расцветка	wszelki	всякий
korale	бусы	wybró	выбор
kwiat	цветок	wybrać	подобрать
len	лен	wyrobić	делать
mat	мат	wyroby	изделия
materiał	материал	wyrób	выделка
miesięcznie	в месяц	wyznać	признаться
naczynia	посуда	wyznanie	признание
niebieski	голубой	zakupy	покупки
niecierpliwić się	терять терпение	zamierzać	соизраться
niechęć	скудный	zarabiał	зарабатывать
nylon	нейлон	z bliska	вблизи
odpowiedni	подходящий	z daleka	издали

ПОКУПКИ

1. Марийка, я хотела бы купить материал на платье. Мне было бы очень приятно, если бы ты пошла со мной в магазин. Мне не с кем посоветоваться, что подобрать.
2. Пойдем, я очень люблю делать всякие покупки.
3. Хотите пойти одни, без нас?
4. Я знаю, что мужчины не любят ходить по магазинам. Кроме того, Володя устанет. Он еще не окреп после болезни.

5. Я чувствую себя очень хорошо.
6. Тогда пойдёмте все вместе. Ты ведь знаешь, Оля, что у Марка хороший вкус. Только с ним ты должна купить материал.
7. Зайдем в этот магазин? Здесь большой выбор материалов.
8. Кажется, этот магазин закрыт.
9. Ну, конечно! Переучет!
10. Пойдем на Площадь Конституции в „Галлюкс“!
в МАГАЗИНЕ
11. Продавец: Что вам угодно?
12. Покажите, пожалуйста, этот голубой материал!
13. Этот светлый?
14. Нет, тот, потемнее.
15. Это чистая шерсть?
16. Нет, это 80%-ая шерсть.
17. Сколько стоит этот материал?
18. По 150 злотых метр.
19. Покажите что-нибудь лучшего сорта!
20. У нас есть 100%-ные шерстяные материалы других расцветок: бордо, синий, зеленый, коричневый, черный...
21. Покажите зеленый!
22. Пожалуйста!
23. Как тебе нравится?
24. Очень красивая выделка, но не знаю, будет ли тебе этот цвет к лицу.
25. Какой материал вы решаете купить?
26. Не вижу ничего подходящего. Извините! Пойдем в отдел шелка. Может быть, я там что-нибудь подберу?
27. Оля, купи этот белый шелк с красными цветами.
28. Слышишь, как Марк хорошо тебе советует?
29. Ох, какой это некрасивый материал! А кроме того, Марк, разве ты не знаешь, что теперь модны полоски или клетка, а не цветы?
Продавцу: Вы можете мне показать...
30. Подожди, Оля! Перед тобой еще эти двое мужчин!
31. Простите, я вас не заметила...
32. Продавщица: Я вас слушаю!
33. Можно мне посмотреть этот шелк в полоску?
34. Пожалуйста.
35. Вблизи он не такой красивый, как издали. Мне не нравится!
36. А это что за материал?
37. Нейлон.
38. Сколько стоит метр?
39. По 200 злотых.
40. У вас есть нейлон с каким-нибудь другим рисунком?
41. Да, сейчас вам покажу... Пожалуйста.

42. Какой красивый, оригинальный рисунок! купишь, Оля?
43. А не больше ли тебе нравятся вот эти гладкие шелка? Видишь их?
44. Они, мне кажется, некрасивые.
45. Оля, выбери что-нибудь, и пойдем уже отсюда!
46. Ну вот, уже теряете терпение. Я ведь не могу взять первый попавшийся материал. Я должна хорошо обдумать.
47. Продавщица: Какой материал вы собираетесь купить?
48. Пожалуй, никакой. Извините!... Может быть, куплю в „Галлюксе“ готовое платье. Пойдете со мной? Конечно, не сегодня!
49. Я, пожалуй, не пойду. Это все же слишком скучно! Выведешь из равновесия пять продавцов, десять продавщиц, и в результате ничего не купишь!
50. Я тебя предупреждала.
51. Мы, Оля, не пойдем с тобой только потому, что послезавтра уже уезжаем.
52. Скажите, в каком магазине можно купить что-нибудь на память о пребывании в Польше! Но конечно, я не хотела бы купить что-нибудь неинтересное!
53. В магазине ЦЕПЕЛИЯ. Там прекрасные художественные изделия в народном стиле. Можно выбрать что-нибудь очень оригинальное.
54. Это далеко?
55. Нет, в нескольких шагах отсюда.
56. В этом отделе есть разные художественные ткани, ленты, коврики, маты.
57. Из чего делаются эти маты?
58. Из соломы и ниток льна. Здесь рядом можете купить разных кукол, браслеты, бусы, шкатулки...
59. А из чего делаются эти бусы?
60. Из крашенных семечек огурца. А эти из дерева.
61. Никогда бы не подумала! Как это красиво!
62. Хочешь купить их?
63. Да. Эти брошки и клипсы тоже из дерева?
64. Продавщица: Да, а те из глины. А не хотите ли посмотреть изделия из серебра или явтаря?
65. Нет, это уже менее оригинально. Я куплю эти бусы. Сколько они стоят?
66. 50 злотых.
67. Здесь посуда в народном стиле: кувшины, тарелки, а также пепельницы...
68. Это ручная работа (Они раскрашены ручным способом)?
69. Да. А вот эти тарелки делаются из дерева.
70. Володя, ты что купил?
71. Для себя этот бумажник и пепельницу. А кроме того, двух кукол: краковянина и краковянку. Подарю их Лиде.

72. А я куплю еще эту маленькую куклу из соломы и этот платок на голову в народном стиле.
 73. Марийка, поторопись! Нам ведь надо еще зайти в парфюмерный магазин.
 74. Уже скоро семь?
 75. Да, уже без двадцати минут семь.

Szum mogę służyć?

Что для вас? Что вы желаете?

Что вам угодно? Чем могу служить?

Вопросы о цене товара:

Pe kosztuje metr?

Сколько стоит метр?

Po czemu metr?

Почем метр?

W jakiej cenie material?

В какую цену материал?

w tym (czym) ci (komu) do twarzy

это (что) тебе (кому) идет, это тебе к лицу

coś w lepszym gatunku

что-нибудь лучшего сорта

wełny w innym kolorze

шерсть других расцветок

wyprowadzić z równowagi

вывести из равновесия

portfel

бумажник

portfel

teczka

(po) radzić się kogo

(по) советоваться с кем

Nie mam się kogo poradzić.

Мне не с кем посоветоваться

po namyśle

подумав

dać sobie radę

здесь: прожить

СОЧЕТАЕМОСТЬ ЧИСЛИТЕЛЬНЫХ С ЛИЧНЫМИ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫМИ М. РОДА

Личные существительные м. рода сочетаются в им. пад. с особыми формами числительных.

Przed tobą są jeszcze ci dwaj panowie.

Przed tobą są jeszcze ci trzej panowie.

Przed tobą są jeszcze ci czterej panowie.

Dwa] milicjanci, żołnierze, panowie, Rosjanie, Polacy...

Trzej milicjanci, żołnierze, panowie, Rosjanie, Polacy...

Czterej milicjanci, żołnierze, panowie, Rosjanie, Polacy...

Следовательно, лично-мужские формы числительных 2, 3, 4 = **dwa]**, **trzej**, **czterej**.

Кроме того, в функции им. пад. может также выступать форма род. пад. Обе они равноправны. Обратите также внимание на разницу в глагольных формах.

Przed tobą jest jeszcze tych dwóch panów.

Przed tobą jest jeszcze tych trzech panów.

Przed tobą jest jeszcze tych czterech panów.

Ср.: **Na rogu ulicy stoją dwa]** (**trzej**, **czterej**) **milicjanci**.

Na rogu ulicy stoi dwóch (**trzech**, **czterech**) **milicjantów**.

С формой родит. пад. совпадает при личных именах существительных форма винительного падежа.

Widzę dwóch (**trzech**, **czterech**) **milicjantów**

Со всеми остальными существительными употребляются известные вам уже числительные **dwa** (**dwie**), **trzy**, **cztery**.

Dwie, **trzy**, **cztery** **kobiety**, **artystki**, **książki**, **lalki**...

Dwa, **trzy**, **cztery** **domy**, **parki**, **psy**, **koty**, **ptaki**...

Числительные от 5-ти и выше образуют лишь одну форму им. пад. сочетающуюся с личными существительными м. рода. Форма им. падежа совпадает с родительным (а также с винительным) пад.

Przed tobą jest jeszcze tych pięciu (**sześciu** itd.) **panów**.

Na rogu ulicy stoi pięciu (**sześciu** itd.) **milicjantów**.

Ср. вин. пад. (пример из текста):

Wprowadziłam z równowagi pięciu sprzedawców i dziesięć sprzedawczyń.

Так же:

Kilku sprzedawców, mężczyzn

(ср.: **kilka sprzedawczyń, kobiet**)

**kilkunastu sprzedawców, męż-
czyzn**

(ср.: **kilkanaście sprzedawczyń, ko-
biet**)

**kilkadziesięciu sprzedawców, męż-
czyzn**

(ср. **kilkadziesiąt sprzedawczyń, ko-
biet**)

Усвойте парадигму лично-мужских форм имен числительных по таблице на конце книги.

Напоминаем (см. урок 32), что числительные **dwoje**, **troje** и т.д. не выступают с личными существительными мужского рода. Русским собирательным числительным в сочетании с личными существительными мужского рода соответствуют в польском языке охарактеризованные выше формы числительных.

Сравните польские соответствия следующих русских конструкций:

двое друзей
пятеро рабочих
шестеро солдат
их было четверо
пришли все трое
мы трое там были

dwaj przyjaciele, dwóch przyjaciół
pięciu robotników
szóstu żołnierzy
było ich czterech
przyszli wszyscy trzej
my trzej tam byliśmy

НЕОПРЕДЕЛЕННЫЕ МЕСТОИМЕНЯ

Среди неопределенных местоимений в польском языке наиболее употребительными являются местоимения, образованные с помощью элементов *-kolwiek* и *byle*. По значению они соответствуют русским местоимениям с элементом *-либо* или *-нибудь*.

<i>kto</i>	— <i>ktokolwiek</i>
<i>co</i>	— <i>cokolwiek</i>
<i>jaki</i>	— <i>jakikokolwiek</i>
<i>czyj</i>	— <i>czyjkokolwiek</i>
<i>który</i>	— <i>którykolwiek</i>

Их склонение ничем не отличается от склонения местоимений *któs*, *coś* и т.д., т.е. склоняется только первая часть, а элемент *-kolwiek* прибавляется к падежной форме, напр., *szegokolwiek* и т.д. Эти неопределенные местоимения пишутся слитно:

<i>gdzie</i>	— <i>gdziokolwiek</i>
<i>dokąd</i>	— <i>dokądkokolwiek</i>
<i>kiedy</i>	— <i>kiedykolwiek</i>
<i>jak</i>	— <i>jakikokolwiek</i>

Примеры из текста:

Olu, wybierz cokolwiek i chodźmy już stąd!
Nie mogę wybrać szegokolwiek.

Неопределенные местоимения с элементом *byle* соответствуют по значению русским местоимениям с элементами *-либо*, *-нибудь*, кое-. Они пишутся раздельно.

<i>byle kto</i>	кто-либо (-нибудь)
<i>byle co</i>	что-либо (-нибудь)
<i>byle jaki</i>	кое-какой, какой-либо
<i>byle jak</i>	кое-как, как-нибудь, спустя рукава
<i>byle gdzie</i>	где-либо, где-нибудь, куда-либо, куда-попало.

Примеры:

Nie chciałabym kupować byle czego.	Я не хотела бы купить первый попавшийся материал (и др.), что-нибудь неинтересное.
Nie rzucaj ubrania byle gdzie.	Не бросай одежду куда-попало.
Robisz wszystko byle jak.	Ты все делаешь спустя рукава.
Byle kto potrafi to zrobić.	Это любой может сделать.

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Прибавляя числительные 2, 4, 5 измените формы существительных и глаголов:

1. W tym sklepie pracuje jeden sprzedawca i jedna sprzedawczyni.
2. Profesor egzaminuje studentów.
3. Turysta zwiedza Warszawę.
4. Kelner i kelnerka obsługują klientów.
5. Ulicą idzie mój brat.
6. W tej sztuce gra jeden aktor.
7. Ten ptak bardzo mi się podoba.
8. Kasjer sprzedaje bilety kolejowe.

II. Вставьте нужные формы местоимений (или наречия) с элементом -kolwiek.

1. On rozumiał sztukę lepiej niż inny.
2. Chciała o tym porozmawiać, ale nikt nie zwracał na nią uwagi.
3. Niech z was pomoże mi w pracy.
4. Przyjdź do mnie
5. W tym roku chcę pojechać
6. będziesz, zawsze o mnie pamiętaj.
7. Porozmawiajmy
8. Nie chcę kupić, ale rzeczywiście coś oryginalnego.
9. Chcę się uczyć języka.
10. Nie mam czasu wybierać, proszę mi dać z tych lalek.

III. Ответьте на вопросы:

1. W którym sklepie można coś kupić na pamiątkę z Polski?
2. W ilu działach byli nasi znajomi?
3. Co można kupić w dziale tkanin artystycznych?
4. Co można kupić w dziale obok?
5. Z czego wykonane były korale, które podobały się Maryjce?
6. Dlaczego Maryjka nie chciała oglądać wyrobów ze srebra i bursztynu?
7. Co można kupić w trzecim dziale?
8. Co kupiła Maryjka?
9. Co kupił Włodek dla siebie, a co dla Lidy?

LEKCJA TRZYDZIESTA SZÓSTA

Личные существительные мужского рода.

W KAWIARNI *)

1. — Przy tym stoliku nie zmieścimy się w pięcioro, usiądźmy przy tamtym większym.
2. — Za chwilę powinien rozpocząć się dancing. Mam wielką ochotę potańczyć.
3. — Szkoda, żeśmy nie zaprosili na dzisiejszy wieczór którejs z naszych koleżanek. Zawsze jeden z nas będzie siedzieć samotnie podczas tańca.
4. — U was nie ma zwyczaju zapraszać do tanca nieznanymych pań?
5. — Raczej nie, każdy na ogół bawi się w swoim towarzystwie.
6. — Tadku, bądź tak dobry, podaj mi mój szal!
7. — Chłodno ci?
8. — Trochę... Teraz będzie cieplej. Dziękuję!
9. — Co macie ochotę zamówić? Lody, ciastka, kawę?
10. — Ja dużą kawę. Ostatnio coraz częściej piję kawę... Podobają mi się wasze kawiarnie.
11. — Niewątpliwie są bardzo przyjemne. Szczególnie niektóre. Powiedzmy, chodzi się po mieście, jest się zmęczonym, można wstąpić do kawiarni, zamówić filiżankę kawy, odpocząć, przejrzeć prasę...
12. — Wasze kawiarnie to wymarzone miejsce dla zakochanych. Przychodzi dwoje młodych ludzi, zamawiają byle co, najczęściej oczywiście małą kawę, i przesiadują całymi wieczorami zapatrzeni w siebie.
13. — Tacy zakochani to klęska dla kelnerek. Przesiadują całymi godzinami, zajmują stoliki i przez nich kelnerki nie wykonują planu. Szczególnie zimą.

*) Текст записан на пластинке.

14. — W kawiarni można niekiedy przypadkowo usłyszeć ciekawą rozmowę. Na przykład niedawno byłem świadkiem zaciętej dyskusji literackiej trzech młodych ludzi, prawdopodobnie literatów.
15. — A niektórzy mają w kawiarni swój „warsztat pracy” Piszą tam artykuły, reportaże, felietony. To przeważnie dziennikarze.
16. — Kawiarnia jako miejsce spotkań i dyskusji ma w Polsce swoje tradycje. Chyba się nie mylę, nieprawdaż? Czytałem parę lat temu książkę o Chopinie *Kształt miłości* *). Autor wspomina o warszawskich kawiarniach początku XIX wieku. Znajdowały się one gdzieś niedaleko stąd... Kawiarnia „Dziurka” na Miodowej, „Kopciuszek”. Bywał tam często Chopin. Przesiadywał w towarzystwie swych przyjaciół: poetów, myślicieli, przyszyłych działaczy patriotycznych.
17. — Kto ma ochotę zapalić? Proszę bardzo, częstujcie się. A nawiązując do tego, co mówiłeś o polskich kawiarniach XIX wieku, chciałbym przypomnieć wam, że w XX wieku zaczęły się pojawiać u nas kawiarnie-kabarety. Piosenki i anegdoty kabaretowe nie tylko bawiły, lecz przede wszystkim wyśmiewały mieszczaństwo i jego obyczaje. Kwitła tam również satyra polityczna.
18. — Masz na myśli krakowski „Zielony balonik” **)?
19. — Tak... Tradycje kabaretów nie zagięły do dzisiaj...
20. — Ale nie będziemy chyba dziś cały wieczór rozmawiać o kawiarniach. Zamawiam wino. Wzniesiemy toast za nasze ponowne spotkanie!
21. — Zanim się znów wszyscy razem spotkamy, upłynie na pewno dużo czasu.
22. — Ale miejmy nadzieję, że to kiedyś znów nastąpi. W tym

*) *Kształt miłości* — роман Ежи Брошкевича.

**) „Zielony balonik” — литературное кабаре „Зеленый шарик” было основано в 1886 году группой художников, музыкантов и литераторов. Оно вошло в историю польской литературы, благодаря участию в нем польского писателя Войцеховского (Вой-Зелеński) и, главным образом, благодаря его „Словечкам” („Słówka”) — сборнику сатирических стихов и эстрадных песенок.

roku trzech moich kolegów jedzie na praktykę do Lenin-gradu. Będę im bardzo zazdrościł tego wyjazdu.

23. — Trudno mi wyobrazić sobie, że już jutro odlatujemy do kraju. Nasz pobyt w Polsce minął tak prędko!...
24. — A więc pijmy za nasze ponowne spotkanie!...
25. — Maryjko, czy mogę zaprosić cię do tańca?
26. — Bardzo chętnie zatańczę...

HUMOR

Bądź punktualna, wówczas nikogo nie narazisz na niepotrzebną stratę czasu, tylko siebie.

NOWOCZESNY TANIEC

Młody człowiek ma obandażowaną głowę. Przyjaciel pyta:

— Jakiś wypadek?

— Nie, tylko byłem wczoraj u mojej dziewczyny i podczas gdy tańczyłyśmy cha-cha wszedł niespodziewanie jej ojciec.

— I cóż w tym złego, że tańczyłeś z dziewczyną?

— Nic, ale jej ojciec jest kompletnie głuchy i nie słyszał muzyki.

С Л О В А Р Ь

anegdota	анекдот	niepotrzebny	напрасный
artykuł	статья	nieprawdaż	не так ли
balonik	шарик	niepospieszanie	вдруг
bawic	развлекать	niewątpliwie	несомненно
bawić się	развлекаться	obandażować	забинтовать
cha-cha [cza-cza]	ча-ча (один из со- временных за- падных танцев)	obyczaj	нрав
dancing [дансинг]	дансинг, танцы	odlatywać	вылетать, отлетать
filizanka	чашка	patriotyczny	патриотический
głuchy	глухой	podczas	во время
babaret	кабаре	przesiadujący	просиживать
kabaretowy	относящийся к ка- баре	ponowny	следующий, по- вторный
kelnerka	официантка	potanńczyć	потанцевать
klęska	бедствие	przeważnie	преимущественно
kompietnie	полностью, совер- шенно	punktualny	пунктуальный
korciuszek	золушка	przyszły	будущий
kwitnąć	процветать	reportaż	очерк, репортаж
mylić się	ошибаться	samoctny	одинокий, один
mylicielel	мыслитель	strata	потеря
na ogół	обычно	szal	шалль
nawiazywać	здесь: возвращать- ся	szczególnie	особенно
		świadek	свидетель
		taniec	танец
		towarzystwo	компания, обще- ство

uczesznik	участник	raginać	исчезнуть
wprytnąć	пройти	zakochany	влюбленный
warsztat	здесь: кабинет	zamówić	заказать
wykonować	выполнять	zanim	пока, прежде чем
wymaganiu	чудесный	zatańczyć	потанцевать
wyśmiewać	шутливый	zandroszcic	завидовать
wzięty	острый, жесто- ченный	zwyska	обычай

В КАФЕ

1. За этим столиком мы впятером не поместимся. Сядем за тот побольше.
2. Через несколько минут должны начаться танцы. Мне очень хочется потанцевать.
3. Жаль, что мы на сегодняшний вечер не пригласили кого-нибудь из наших подруг. Всегда кто-нибудь из нас будет во время танца сидеть один.
4. У вас не принято приглашать на танец незнакомых женщин?
5. Нет, обычно все развлекаются в своей компании.
6. Тадек, будь добр, дай мне мою шаль.
7. Тебе холодно?
8. Немного. Теперь будет теплее. Спасибо.
9. Что вы хотите заказать? Мороженое, пирожные, кофе?
10. Я большую чашку кофе. В последнее время я все чаще пью кофе... Мне нравятся ваши кафе.
11. Несомненно, в них очень приятно. Особенно в некоторых. Ходишь по городу, устал и вот можешь зайти в кафе, заказать чашку кофе, отдохнуть, просмотреть газеты...
12. Ваши кафе — чудесное место для влюбленных. Приходят двое молодых людей, что-нибудь заказывают, чаще всего, конечно, маленькую чашку кофе, и просиживают целые вечера, глядя друг другу в глаза.
13. Такие влюбленные — это настоящее бедствие для официанток. Они сидят целыми часами, занимают столики, и из-за них официантки не выполняют плана. Особенно зимой.
14. А иногда в кафе можно случайно услышать интересную беседу. Например, я недавно был свидетелем острой литературной дискуссии. Спорили три молодых человека, вероятно, литераторы.
15. Есть даже такие, для которых кафе — „рабочий кабинет”. Они пишут там статьи, очерки, фельетоны. Это преимущественно журналисты.
16. Кафе как место встреч и дискуссий имеет в Польше свои традиции. Я, пожалуй, не ошибаюсь, не так ли? Несколько лет тому назад я читал книгу о Шопене „Образ любви”. Автор упоминает о варшавских кафе начала XIX века. Они находились где-то

неподалеку отсюда. Кафе „Дырка” на Медовой улице, „Золушка”... В них часто бывал Шопен. Просиживал в обществе своих друзей: поэтов, мыслителей, будущих участников патриотического движения.

17. Кто хочет закурить? Пожалуйста, угощайтесь! А возвращаясь к тому, что ты говорил о польских кафе XIX в., я хотел бы напомнить вам, что в XX в. стали у нас появляться кафе-кабаре. Песенки и анекдоты кабаре не только развлекали, но главным образом, высмеивали мещанство и его нравы. Процветала там также политическая сатира.
18. Ты имеешь в виду краковский „Зеленый шарик”?
19. Да... Традиции кабаре живы и в наши дни.
20. Мы, надеюсь, не будем весь вечер говорить о кафе? Я заказываю вино! Поднимем тост за нашу следующую встречу!
21. Пройдет, наверное, много времени, когда мы все опять встретимся.
22. Но будем надеяться, что это когда-нибудь будет. В этом году три моих товарища едут на практику в Ленинград. Я буду им очень завидовать.
23. Мне трудно себе представить, что завтра мы уже вылетаем на родину. Все это (наше пребывание в Польше) прошло так быстро.
24. Так давайте же выпьем за нашу новую встречу!
25. Марийка, можно тебя пригласить на танец?
26. С удовольствием потанцую.

siadać przy stole

садиться за стол

nie ma zwyczaj

не принято

jest zwyczaj

принято

bądź tak dobry

будь добр

niech pan będzie tak dobry

будьте добры

zapatrzeni w siebie

глядя друг другу в глаза

nawiązując do tego, co mówi-
łeś

возвращаясь к тому, что ты
говорил

mieć na myśli

иметь в виду

wznieść toast za co

поднять тост за что

do kraju, w kraju

на родину, на родине

zaprosić do tańca

пригласить на танец

nikogo nie narazisz na stratę
czasu

никто из-за тебя не будет те-
рять времени

КОММЕНТАРИЙ

4. Родительный падеж требуется в польском языке не только тогда, когда он непосредственно зависит от отрицаемого глагола, но даже тогда, когда отрицается один из глаголов в предложении:

nie ma zwyczają zapraszać do tańca nieznanymych pań
nie zdążyliśmy kupić biletów

Формы повелительного наклонения глагола być:

—	bądźmy!
bądź!	bądźcie!
niech będzie!	niech będą!

11. Обратите внимание на употребление безличных форм глаголов:

chodzi się po mieście
jest się zmęczonym

12., 14. Напоминаем, что собирательные числительные типа *dwoje, troje* и т.д. употребляются для обозначения лиц обоих полов:

przy tym stoliku nie zmieścimy się w pięciorgo (= девушки и мужчины)
przychodzi *dwoje* młodych ludzi (= девушка и парень)
но: dyskusja literacka trzech młodych ludzi (= мужчин)
(ср.: dyskusja literacka trojga młodych ludzi (= девушек и мужчин))

22. Формы повелительного наклонения глагола mieć:

—	miejmy!
miej!	miejcie!
niech ma!	niech mają!

Запомните:

miejmy nadzieję, że...

будем надеяться, что...

ЛИЧНЫЕ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ МУЖСКОГО РОДА

В настоящем уроке мы хотим подвести итог всему сказанному о личных существительных мужского рода. Вот их грамматические признаки: 1. Они отличаются от всех остальных существительных особыми окончаниями им. пад. мн. ч. *-i (-y)* и *-owie*. Это касается как существительных на согласный (типа *literat*), так и существительных с окончанием *-a* (*poeta, sprzedawca*). Совпадающее с другими группами окончание *-e* принимают (за некоторыми исключениями) только существительные с основой на мягкий согласный и на согласные *sz, rz, sz, l* (см. уроки 16, 18).

minister — ministrowie

pan — panowie

organizator — organizatorzy

poeta — poeci

sprzedawca — sprzedawcy

(ср.: pani — panie

organizatorka — organizatorki

poetka — poetki

sprzedawczyni — sprzedawczy-
nie)

Личные существительные мужского рода на -а во мн. числе склоняются по типу существительных м. рода на согласный. В родительном падеже (с которым совпадает винительный) все они получают окончания -ów.

poetów

sprzedawców

kolegów

Исключение: mężczyzna — mężczyzn

2. В им. пад. мн. ч. личные существительные мужского рода заменяются местоимением oni (все остальные o n e):

robotnicy pracują

oni pracują

(ср.: robotnice pracują

one pracują

jadą samochody

one jadą)

3. Форма вин. пад. мн. ч. этих существительных всегда совпадает с род. пад.

род. пад. Rada Ministrów

spotkanie robotników

biblioteka poetów

вин. пад. Sejm mianował nowych ministrów

widzimy robotników przy pracy

podziwiamy poetów

(ср.: widzimy robotnice przy pracy

podziwiamy poetki)

Личные существительные м. рода в ед. ч. также имеют винит. пад. равный родительному (конечно, это касается только существительных на согласный), но этим грамматическим свойством характеризуются все одушевленные существительные м. рода

widzę robotnika

widzę orła

4. Вин. пад. мн. ч. этих существительных заменяется формой местоимения ich (все остальные существительные заменяются местоимением je)

widzimy robotników przy pra-

cy

widzimy ich przy pracy

podziwiamy poetów

podziwiamy ich

(ср.: widzimy robotnice przy pracy

widzimy je przy pracy

podziwiamy poetki

podziwiamy je)

5. Личные существительные м. рода сочетаются с особыми формами прилагательных (и других слов, склоняющихся, как прилагательные):

wybitni poeci	(ср.: wybitne poetki
zdolni robotnicy	zdolne robotnice
uprzejmi sprzedawcy	uprzejme sprzedawczynie
nasi sąsiedzi	nasze sąsiadki
wysocy mężczyźni	wysokie kobiety)

6. Они сочетаются также с особыми лично-мужскими формами прошедшего, будущего составного II времени и сослагательного наклонения:

robotnicy pracowali	(ср.: robotnice pracowały
robotnicy będą pracowali	robotnice będą pracowały
robotnicy pracowaliby	robotnice pracowałyby)
sprzedawcy obsługiwali klientów	(ср. sprzedawczynie obsługiwały
sprzedawcy będą obsługiwali klientów	klientów
sprzedawcy obsługiwaliby klientów	sprzedawczynie będą obsługiwały klientów
	sprzedawczynie obsługiwałyby klientów)
krawcy szyli ubrania	(ср.: krawcowe szyły ubrania
krawcy będą szyli ubrania	krawcowe będą szyły ubrania
krawcy szyliby ubrania	krawcowe szyliby ubrania
	autobusy pędziły ulicami miasta
	autobusy będą pędziły ulicami miasta)
	autobusy pędziłyby ulicami miasta)

Tatarzy zniszczyli Kraków	(ср.: najazdy tatarskie zniszczyły Kraków)
---------------------------	--

7. Наконец, они сочетаются с особыми формами числительных (см. урок 35).

Примеры:

Przychodzi dwóch młodych ludzi или przychodzą dwaj młodzi ludzie
(ср.: przychodzi dwoje młodych ludzi)

dyskutuje trzech literatów или dyskutują trzej literaci
(ср.: dyskutuje troje literatów; dyskutują trzy literatki)

dzisiaj spotkałem w teatrze kilku znajomych
(ср.: spotkałem kilkoro znajomych; spotkałem kilka znajomych)

ulicą szło kilku mężczyzn, panów
(ср.: ulicą szło kilka kobiet, pań)

ośmiu moich kolegów wyjechało do Związku Radzieckiego
(ср.: ośmiu kolegów wyjechało do ZSRR; ośmiu koleżanek wyjechało do ZSRR)

У П Р А Ж Н Е Н И Я

I. Замените существительные ж. рода существительными мужского рода, соответственно изменяя формы сочетающихся с ними слов.

1. Dwie znane artystki otrzymały nagrodę państwową.
2. W tym sklepie pracowało kilka zdolnych sprzedawczyń.
3. W biurze podróży „Orbis” pracowało kilkadziesiąt urzędniczek.
4. Kilkanaście rosyjskich studentek przyjechało na studia do Polski.
5. W tej kawiarni obsługują klientów cztery uprzejme kelnerki.
6. Trzy nasze koleżanki wyjechały do Francji.
7. Proszę cię, pozdrów w Moskwie dwie moje znajome.

II. Образуйте им. пад. мн. ч. следующих существительных:

podróż, nieporozumienie, liść, list, pieczeń, kierowca, kelner, krawiec, szewc, fryzjer, ręka, czoło, wieża, łoża, palec, dworzec, przechodzień, ruch, brzuch, kuchnia, stacja, przystanek, Niemiec, przyjaciel, dzwonek, pies, kościół.

III. Поставьте глаголы в форме прошедшего времени:

1. Bardzo rzadko zdarza mi się robić błędy w języku polskim.
2. Nasi znajomi wznoszą toast za spotkanie w Moskwie.
3. Marek gratuluje Włodkowi jego znajomości języka polskiego.
4. Usłodziemy przy tym większym stoliku.
5. Maryjka cztery lata uczy się języka polskiego.
6. Nie ma zwyczaju zapraszać do tańca nieznanym pań.

LEKCJA TRZYDZIESTA SIÓDMA

POŻEGNANIE

1. — Przyszliśmy tu trochę za wcześnie, autokar przyjedzie dopiero za parę minut.
2. — To są twoje rzeczy, Maryjko? Na ogół uważa się, że dziewczęta biorą ze sobą w podróż po kilka walizek, a do tego mnóstwo różnych torebek i koszyczków. A ty masz jakoś wyjątkowo mało, tylko jedną walizkę.
3. — Staralam się wziąć jak najmniej bagażu, żeby sobie nie psuć przyjemności podróży.
4. — A co by to było, gdybyś wzięła więcej! Spróbujcie podnieść tę walizkę!
5. — Najlżejsza to ona nie jest!
6. — Nie miejcie nam za złe, ale do waszych pakunków dodamy jeszcze te dwa.
7. — Co to takiego?
8. — Drobiazg. To na pamiątkę od nas.
9. — Bardzo wam dziękujemy!
10. — Marku, ty zawsze musisz się pospieszyć; Znalazłeś odpowiedni moment!
11. — Uwaga! Nadjeżdża autokar!... Wsiadaj, Maryjko, i zajmij miejsce przy oknie!
12. — Zobaczycie po drodze nie znaną wam jeszcze część Warszawy.
13. — W tej części akurat nie ma nic ciekawego.
14. — Marku, po co znów wzięłeś ze sobą płaszcz? Powieś go przynajmniej!
15. — Nie... ja... wolę go mieć przy sobie.
16. — W tym płaszczu, moi drodzy, kryje się wielka tajemnica, niespodzianka.
17. — Ach, Tadek, te twoje ciągle żarty. Mam ich już powyżej uszu!

Zresztą, żebyście się ze mnie nie nabijali, zdradzę swoją tajemnicę już teraz. Proszę, Maryjko, to kwiaty dla ciebie.

18. — Dziękuję! Bardzo dziękuję! Jakie śliczne róże... Szkoda, że nie będę miała w co ich wstawić. Obawiam się, że zwiędną mi w czasie podróży.
19. — Sądzisz, że nie było komu pomyśleć o tym, żeby nie zwiędły?... Ściągnąłem z domu jakiś wazon. Ale ten „upominek” wręcę ci już na lotnisku.
20. — Jesteś wzruszający! Nie wiem, jak ci dziękować!
21. — Chciałem dać ci te kwiaty na lotnisku, przed samym odlotem. Byłoby bardziej uroczyście, ale Tadek zawsze wszystko popsuje.
22. — Powinieneś być mi wdzięczny! Róże ukryte w rękawie twego płaszcza nie czułyby się chyba najlepiej. Pewno byś je pogniótł i połamał. Ładnie by potem wyglądało urozyste wręczenie takich badyli!

* * *

23. — Czy jeszcze daleko do lotniska?
24. — Jeszcze spory kawałek drogi. Zanim dojedziemy, zdążycie jeszcze obejrzeć upominki... Pozwól, Maryjko, pomogę ci odwinąć.
25. — O, coś ciekawego! Co to za albumy?
26. — To Warszawa XVIII wieku w malarstwie Canaletta, a to współczesna Warszawa w grafice Toma. Kupiliśmy dla was jednakowe albumy.
27. — A tu są jeszcze takie dwa drobiazgi, żebyście zbyt szybko nie zapomnieli o Warszawie.
28. — Syrenka! Herb Warszawy! *)
29. — Obydwie jednakowe. Żeby nikomu z was nie było przykro!
30. — Jesteśmy już na miejscu. Wsiadamy!... Do odlotu zostało pół godziny. Ciekawe, ile czasu będą trwały formalności celne i paszportowe?

*) В Польше каждый большой город имеет свой герб. Сирена — герб Варшавы. Сугенка — уменьшительное существительное от сугена.

31. — Z pewnością bardzo krótko. Chodźmy teraz na komorę celną! A wy zaczekajcie na nas w poczekalni!
32. — Chyba będziemy mogli wyjść na peron?
33. — Oczywiście.

* * *

34. — Czy lataliście już kiedykolwiek?
35. — Ja leciałem już kilka razy.
36. — A ja lecę dziś dopiero pierwszy raz. Obawiam się, że źle będę znosiła podróż.
37. — Pogoda jest doskonała do lotów, nie będzie was kolysać. Start również nie powoduje przykrych wrażeń. Dopiero lądowanie może być odrobinę nieprzyjemne.
38. — Szkoda, że na linii Warszawa—Moskwa nie kursują samoloty odrzutowe. W nich nie odczuwa się ani startu, ani lądowania.
39. — Musimy się już żegnać. Proszę pasażerów o zajmowanie miejsc w samolocie. Za chwilę odlot.
40. — Włodek, nie zapomnij pozdrowić ode mnie wszystkich naszych kolegów i przyjaciół.
41. — Do szybkiego spotkania u nas, w Moskwie!

С Л О В А Р Ь

album	альбом	obawiać się	бояться, опасаться
autokar	автокар, автобус	odczuwać	чувствовать
badynie	веник	odlot	отлет
ciągły	постоянный, бес- прерывный	odrobinę	немного, чуть
dobrać	прибавить	odrzutowy	реактивный
drobiazg	пустяк, мелочь	odwinąć	развернуть
herb	герб	opakunek	сверток, багаж
kolysać	качать	podnieść	поднять
komora celna	таможня	pognieść	смять
koszyczek	корзинка	połamać	поломать
kryć się	крыться	powodować	вызывать
latać	летать	pożegnać	прощание
lądowanie	посадка	przyjemność	удовольствие
lotnisko	аэропорт, аэро- дром	przekro	обидно
mnóstwo	множество, масса	przynajmniej	по крайней мере
nabijać się	насмехаться	psuć	портить
nadjeżdżać	подходить	rękaw	рукав
niespodzianka	сюрприз	róża	роза
		start	старт
		syrena	сирена

beiagnać	стащить	wręczyć	вручить
tajemnica	тайна	wstawić	поставить
ukryć	спрятать	zdradzić	здесь: открыть
prominek	подарок	złosić	переносить
prawać	считать	związać	увянуть
wazon	ваза	żegnać się	прощаться
wdzięczny	благодарный		

ПРОЩАНИЕ

1. Мы пришли сюда слишком рано. Автобус придет только через несколько минут.
2. Это твои вещи, Марийка? Обычно считают, что девушки берут с собой в дорогу по несколько чемоданов и к тому же множество разных сумочек и корзин. А у тебя как-то исключительно мало. Только один чемодан.
3. Я старалась взять как можно меньше багажа, чтобы мне было приятнее путешествовать.
4. А что бы только было, если бы ты взяла больше? Попробуйте поднять этот чемодан!
5. Да, он не из легких!
6. Не сердитесь на нас, но к вашему багажу мы прибавим еще два пакета.
7. Что это?
8. Пустяки. Это на память от нас.
9. Большое вам спасибо!
10. Марк, ты всегда торопишься. Нашел подходящий момент!
11. Внимание! Подходит автобус! Входи, Марийка, и займи место у окна!
12. По дороге вы увидите незнакомую вам часть Варшавы.
13. В этой части как раз нет ничего интересного.
14. Марк, ты зачем опять взял с собой пальто? Повесь его по крайней мере!
15. Нет,.. я... предпочитаю иметь его при себе.
16. В этом пальто, мои дорогие, кроется большая тайна, сюрприз!...
17. Ах, Тадек! Эти твои беспрерывные шутки! Мне это уже надоело!... Впрочем, чтобы вы надо мной не насмеялись, я уже теперь открою перед вами свою тайну. Пожалуйста, Марийка, это цветы для тебя!
18. Спасибо! Большое спасибо! Какие чудесные розы! Жаль, что мне не во что их поставить. Боюсь, они увянут во время пути.

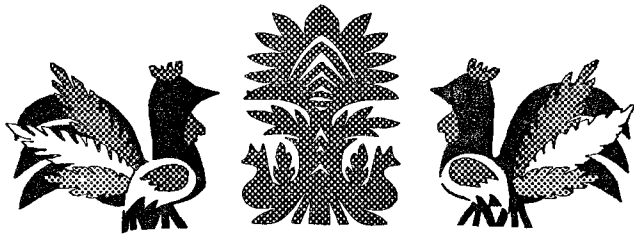
19. Думаешь, некому было позаботиться о том, чтобы они не увяли?... Я стащил дома какую-то вазу. Но этот „подарок“ я вручу тебе уже в аэропорту.
20. Ты меня совсем растрогал! Не знаю как тебя благодарить!
21. Я хотел дать тебе эти цветы в аэропорту, перед самым отлетом самолета. Было бы более торжественно, но Тадек всегда во всем помешает.
22. Ты должен быть мне благодарен! Ведь розам, спрятанным в рукав твоего пальто, пришлось бы плохо. Ты бы их смял и поломал. Ничего себе было бы торжественное вручение такого венка!
- * * *
23. Далеко еще до аэропорта?
24. Еще довольно далеко. Пока доедем, успеете посмотреть подарки... Позволь, Марийка, я помогу тебе развернуть.
25. О, что-то интересное! Что это за альбомы?
26. Это Варшава XVIII в. в живописи Каналетто, а это современная Варшава в графике Тома. Мы купили вам одинаковые альбомы.
27. А здесь еще два пустячка, чтобы вы не так скоро забыли Варшаву.
28. Сирена! Герб Варшавы!
29. Оба одинаковые, чтобы никому из вас не было обидно!
30. Мы уже на месте! Выходим! До отлета осталось полчаса. Интересно, сколько времени продлится оформление багажа и паспортов?
31. Наверное, недолго. Марийка, пойдем теперь со мной в таможню! А вы подождите нас в зале ожидания.
32. Нам можно будет выйти на летное поле?
33. Конечно.
- * * *
34. Вы уже когда-нибудь летали?
35. Я летал уже несколько раз.
36. А я лечу сегодня впервые. Боюсь, что плохо буду переносить путешествие.
37. Сегодня летная погода, не будет вас качать. Старт не вызывает неприятного самочувствия. Только посадка может быть немного неприятной.
38. Жаль, что на линии Варшава—Москва не летают реактивные самолеты. В них не чувствуешь ни старта, ни посадки.
39. Уже пора прощаться. Пассажиров просят занять места в самолете. Через несколько минут отлет.
40. Володя, не забудь передать от меня привет всем нашим товарищам и друзьям!
41. До скорой встречи у нас в Москве!

mieć komu co za nie
mieć czego powyżej uszu

mam tego powyżej uszu
spory kawałek drogi
pegeda doskonała (dobra) do lotów
jak najmniej
jak najwięcej

ставить что кому в упрек
быть сытым по горло (в перенос-
ном значении)

мне это надоело
довольно далеко
летняя погода
как можно меньше
как можно больше

ТЕКСТЫ ДЛЯ ЧТЕНИЯ

STEFANIA GRODZIENSKA

KRYTYK I MINISTER

— Co sądzicie o nowej powieści Zbysława Szproty? — spytał minister.

— Nową powieść Szproty uważam za dobrą ¹⁾, ministrze — odpowiedział krytyk.

Minister pokręcił głową.

— To jest, w pewnym sensie dobrą — poprawił się krytyk.

Minister pokręcił głową.

— W pewnym sensie dobra, to znaczy dobra dla wąskiej grupy kawiarnianych intelektualistów.

Minister pokręcił głową.

— Raczej dla publiczności o niewybrednym guście, źle się wyraziłem.

Minister pokręcił głową.

— A w ogóle to zła powieść, panie ministrze.

Minister pokręcił głową.

— Przy czym nie należy jej całkowicie potępiać.

Minister pokręcił głową.

— Strasznie niewygodny ten kołnierzyk — powiedział.

S L O W A R Ź

całkowicie	полностью	pokręcić	покрутить
intelektualista	интеллектуалист	porzucić się	уточнить, попра- вить
kawiarniany	относящийся к ка- фе	potępić	осуждать
kolejnyk	воротничок	zpytać	спросить
krytyk	критик	wyrazić się	выразиться
niewybredny	невыскательный		

O B ˙Y A S N E N I A

- 1) nową powieść Szproty uważam nowym romanem Szproty я считаю
za dobrą хорощим

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ

D Z I E W C Z Y N ˙ A I G O Ł ˙ E B I E

F r a g m e n t y

I

W dzień otwarcia MDM¹⁾ siedzieli od samego rana w Warszawie. Dzień był upalny, słoneczny, niebieski. Edek z Basią nie przyłączyli się do swoich szkół. Kiedy inżynier zapytał Edka, dlaczego tak uczynił, Edek wzruszył tylko ramionami²⁾. Dopiero po pochodzie żalowali tego.

Wzruszył ich ten marsz młodzieży jasnej, wesolej, śmiałej.

— Patrz, oni wszyscy mają jasne czupryny.

— Tylko za długie — swoim basem spokojnie powiedział Edek.

I rzeczywiście wiatr stroszył chłopcom na głowach ich długie jasne włosy, jak strzechy słomianych chat.

— Przecież strzech u nas na wsi nie będzie — powiedział Edek Basi, kiedy mu coś o tym wspomniała.

Ale potem, kiedy fale młodzieży zalały szeroki, biały plac Konstytucji³⁾, kiedy nastąpił moment przysięgi, Edek przestał żartować. Wziął Basię pod ramię.

— Dobrze, Baśka! Słusznie — powiedział schylając się nad uchem dziewczyny — my z nimi! Prawda?

— Przede wszystkim nie możesz być niezrzeszony — powiedziała Basia — jaki ty jesteś aspołeczny!

— Za to jestem solidny — powiedział Edek.

Przeszły fale młodzieży, przeszły zespoły artystyczne w rytmie tańca, przeszli jak rzeźby piękni sportowcy z lasem sztandarów.

Gdy wszystko minęło, Basia i Edek znaleźli się sami na środku placu, trzymając się za ręce. Było już bardzo późno. Poczuli gwałtowny głód.

Chcieli więc ruszyć do domu, kiedy na pustym miejscu, które się naokoło nich zrobiło, zauważyli małego, może trzyletniego chłopczyka. Szedł bezmyślnie przed siebie ⁴⁾ i darł się wniebogłosy. Cała jego jasna twarzyczka zaczerwieniła się na policzkach, uszy miał purpurowe, z oczu spływały jasne, duże krople, a usta to szeroko rozwierał, to zaciskał kurczowo, łkając boleśnie.

Basia podskoczyła do dziecka i przysiadając przy nim zatrzymała je, a raczej chłopczyk wpadł na nią, nic nie widząc przed sobą, i gwałtownie chwycił ją za szyję.

— Do mamy... — wołał szlochając — do mamy.

Edek podszedł do Basi i również przysiadł przy małym. Usiłował rozkurczyć jego piąstki, które zawarły się na sukience Basi przy wycięciu.

— Co się stało? — zapytał. — Co takiego?

Mały płakał bez przerwy.

— A gdzie twoja mama? — zapytała Basia.

— Nie wiem... — powiedział chłopczyk pomiędzy jednym szlochem a drugim — nie wiem...

С Л О В А Р Ь

apoteczny	человек, который сторонит от общественной ра-	podskoczyć	подскочить
	боты	przyłączyć się	присоединиться
bezmyślnie	бессмысленно	przysiąść	присесть
bez przerwy	не переставая	przysięga	присяга, клятва
boleśnie	здесь: горько	purpurowy	пурпурный
chwycić	схватить	rozkurczyć	расжать
drzeć się	резать	rozwierać	раскрывать
gwałtowny	внезапный, быстрый	ruszyć	здесь: направиться
		rzeźba	скульптура
kurczowe	судорожно	schylać się	наклоняться
łkać	рыдать	słomiany	соломенный
naokoło	вокруг	siuszenie	правильно
niezgrabny	здесь: не принадлежащий к союзу молодежи	solidny	добросовестный, честный
		apływać	течь
Piastka	кулачок	stroszyć	взьерошизать
podnosić	поднимать	strzecha	соломенная крыша, стреха
pośród	между	złoch	воплъ
pod ramię	под руку	złochać	рыдать
		złochać	сметь

trzymać się	держатъ друг дру- га	zaciśkać	сжимать
twarzyczka	личико	zaczzerwienieć się	покраснеть
uczuć	сделать	zalać	залить
usiłować	пытаться	zaimiać się	засмеяться
wniebogłoso	во всю глотку	zawzięć się	сжаться
wpaść (na kogo)	натолкнуться, на- лететь	zespół artystyczny	ансамбль худо- жественной са модельности
wycięcie	вырез		

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) MDM

Marszałkowska Dzielnica Mieszka-
niowa (жилой район в центре
Варшавы)

2) wzruszył tylko ramionami

только пожал плечами

3) plac Konstytucji

площадь в MDM

4) przed siebie

вперед

II

— To ładna historia 1) — zaśmiał się Edek — co my z nim, Basiu, zrobimy?

Basia nie traciła kontenansu 2).

— A jakże ty się nazywasz? — spytała.

Mały przestał płakać zupełnie nagle. Spojrzał na Basię przytomnie, jasnymi, przejrzystymi oczami i na twarzy jego odbił się wysilek myśli.

— Darek — powiedział z powagą 3) i grubym głosem. „R” wymawiał starannie, ale mu się jednak ześliznęło na „l”.

Po czym znowu chlipnęła i zdawało się, że zabiera się z powrotem do ryku. Ale zastanowił się i zatrzymał. Jasne krople zatrzymały się również na jego twarzy na końcu swoich dróg od kącików oczu do zaczerwienionych policzków.

Znowu popatrzył na Basię uważnie i prosto w oczy, a potem spojrział na kucniętego Edka i coś jak cień tryumfalnego uśmiechu przemknęło mu po wargach.

— Darek — powtórzył znowu i znowu mu „r” na „l” zjechało — Dariusz Kryska.

Basia uściskała małego.

— Patrzcie go, jaki mądry 4) — zawołała podnosząc go w górę.

— No, jeżeli wiesz, jak się nazywasz, to jest już pół biedy 5).

Ktoś im poradził dać znać ⁶⁾ do megafonów.

— Poczekamy na matkę pod świecznikiem — powiedział Edek i skoczył do aparatury. Gdy się rozmówił z panem, który zapowiadał, wrócił do Basi. Spostrzegł, jak szła, wysmukła i jak gdyby dumna, przez plac, prowadząc uspokojonego Darka za rękę. Mały lizał karmelek, który mu dał ktoś spośród zebranych widzów.

— Darek Kryska prosi swą mamusię — padały przez megafon pretensjonalnie wymawiane wyrazy.

Edek bez słowa podszedł i wziął Darka z drugiej strony za rękę. Tak szli w kierunku środkowego świecznika, pod którym zamówiono spotkanie.

Basia rzuciła na Edka ucieszone spojrzenie.

— Chciałbyś mieć takiego? — spytała.

Edek zarumienił się, potem uśmiechnął i bez słowa kiwnął głową. Pochylił się nad Darkiem, ściskając drobną jego piąstkę w swojej łapie i nieco zachwianym głosem powiedział:

— Co ty za świństwo tu smoczesz?

— Cukielek ⁷⁾ — powiedział Darek. Wyjął swą rękę z dłoni Edka, wysunął czerwony karmelek z ust i pokazał go Edkowi.

Ale już leciała ku nim zaaferowana, wystrojona kobieta, z wypiekami na twarzy ⁸⁾. Wyrwała im Darka prawie z ręki. Za nią biegł korpulentny pan w szarym ubraniu.

— Ja ci zawsze mówię... ty nigdy mnie nie słuchasz... — dobiegły ich uszu słowa pana.

Matka tymczasem zrzucała winę na Darka ⁹⁾.

— Jak ty mogłeś? Jak ty mogłeś? — powtarzała.

Basia i Edek nawet nie doczekali się podziękowania ¹⁰⁾ uszczęśliwionych rodziców Darka.

Jeszcze Edek nigdy nie był taki wesoły, jak w powrotnej drodze z Warszawy do Komorowa. Basia go nie poznawała, śmiała się, żartował, oczy mu błyszczały.

Kiedy wyszli z kolejki, było już dość późno. Szli w stronę swoich mieszkań. Edek wziął Basię pod rękę.

— Wiesz, Baśka — powiedział — muszę ci się pochwalić: czuję się bardzo szczęśliwy.

Basia zaśmiała się cicho.

— Dlaczego właśnie dziś?

No, bo mi się ta młodzież podobała... i tak mi jakoś różniej ¹¹⁾... i ten Darek taki miły... i ty...

— Co ja? — spytała Basia.

— Kocham ciebie — cichutko powiedział Edek.

С Л О В А Р Ь

blyszczeć	блестеть	ścisnąć	сжимать
chlipnąć	всклипнуть	środkowy	находящийся посередине
cichutko	тихоныко	świecznik	канделябр
coś jak	что-то вроде	triumfalny	торжествующий
dobrze	донестись	ucieszeniu	обрадованный
jak gdyby	как будто бы	uspokoić	успокоить
karmelek	карамелька	uszcześliwić	счастливым
kąciak	уголок	uściskać	обнять
kolejka	электричка	uważnie	внимательно
korpulentny	полный	wymyślać	произносить
kucnąć	сесть на корточках	wysiłek	усилие
megafon	громкоговоритель	wysmukły	стройный
nagle	вдруг, внезапно	wystrejeny	варьядный, раздетый
odbić się	отразиться	zaafetowany	озабоченный
pochwalić się	похвалиться	zabierać się (do czego)	здесь: собираться
pretensjonalnie	претенциозно	zachwiany	здесь: неуверенный
przejrzysty	здесь: чистый	zaczzerwieniony	покрасневший
przemknąć	пробежать	zarządzać	вести программу
przytomnie	понимающе	zarumienić się	покраснеть
rozmówić się	переговорить	zefbanu	собравшийся
ryk	рев	ześliznąć się	соскользнуть
skoczyć	посежать	z powrotem	опять
smoknąć	сосать		
spośród	из		
starannie	старательно		
szary	серый		

- 1) to ładna historia
- 2) nie traciła kontenansu
- 3) z powagą
- 4) patrzcie go, jaki mądry
- 5) to jest już pół biedy
- 6) dać znać
- 7) cukielek (детск.)
- 8) z wypiekami na twarzy
- 9) rzuciła winę na Darka
- 10) nawet nie doczekali się podziękowania
- 11) i tak mi jakoś różniej

- вот так история
не растерялась
серьезно
смотрите, какой умица
это уже полбеды
сообщить
= cukierek (конфета)
вся покрасневшаяся
сваливала вину на Дарка
их даже не поблагодарили
и так мне легко на душе

ANATOL POTEKOWSKI

OSZUST

W domu przepaliło się żelazko.

Oglądałem je dokładnie, popukałem palcem tu i tam, potrząsnąłem parę razy w powietrzu. Potem pelen optymistycznych przeczuć włączyłem do kontaktu.

Żelazko nie grzało nadal ¹⁾).

Powtórzyłem operację od początku, z tym samym rezultatem. Żona przyglądała mi się ironicznie. Powiedziała:

— Mężczyzna powinien umieć naprawiać żelazka.

— Oczywiście — przytaknąłem.

Zawinąłem żelazko w gazetę i wyszedłem na miasto. Zamierzałem oddać je do reperacji w pierwszym napotkanym zakładzie elektrotechnicznym.

Po godzinnym marszu napotkałem pierwszy taki zakład. Wszedłem i zademonstrowałem żelazko.

— Możemy podjąć się reperacji — rzekł niechętnie fachowiec.

— Będzie gotowe za sześć tygodni.

— O rany! ²⁾ — powiedziałem.

— A koszt naprawy wyniesie ³⁾ 120 złotych.

Zabrałem żelazko, ukloniłem się i poszedłem sobie. Postanowiłem zwrócić się do konkurencji. W następnym zakładzie nie chciano ze mną rozmawiać.

— Reperacje będziemy przyjmowali w sierpniu.

W trzecim miejscu mogli naprawić za miesiąc, ale chcieli 150 złotych.

To ja dla odmiany nie chciałem ⁴⁾).

Bardzo wolno wracałem do domu, wlokąc za sobą żelazko. Od niechybnej kapitulacji uchronił mnie spotkany przypadkowo znajomy.

— Jest tu taki prywatny specjalista od żelazek. Niedaleko. Bardzo uczciwy...

Bardzo uczciwy specjalista przywitał mnie uprzejmie. Obejrzał żelazko, powąchał, popukał palcem.

— Jutro będzie gotowe — rzekł.

— Pan żartuje! — zawołałem.

— Sporo roboty — rzekł fachowiec. — Ale jak panu pilno, to mogę zrobić na poczekaniu ⁵⁾).

Wyszedł do drugiego pokoju z żelazkiem. Po paru minutach wrócił, włączył żelazko do kontaktu. Grzało.

— Płaci pan 85 złotych — powiedział, owijając żelazko w gazetę.

Niespodziewanie dla siebie pocałowałem go w rękę.

— Pan jest aniołem! — wołałem płacząc ze wzruszenia. — Szybki, tani, skąd się biorą tacy elektrycy?!

Specjalista od żelazek sposepniał:

— Nie jestem elektrykiem — powiedział ze smutkiem. — Nie mam pojęcia, co trzeba zrobić, żeby takie coś grzało.

— Przecież naprawił pan żelazko — powiedziałem.

— Jestem oszustem — ciągnął specjalista. — Nie naprawilem w życiu ani jednego żelazka... Daję moim klientom nowe żelazka z „Cedetu” ⁶⁾... Zarabiam na sztuce po 25 złotych. Okradam społeczeństwo.

— A dużo ma pan klientów? — spytałem.

— Dużo — rzekł fachowiec. — Uczciwe zakłady długo trzymają robotę, poza tym ja jestem tańszy!

С Л О В А Р Ъ

anioł	ангел	powąchać	понюхать
ciągnąć	продолжать	prywatny	частный
elektrotechniczny	электротехнический	przeszycie	предчуствие
elektryk	электротехник	przepalić się	перегореть
fachowiec	специалист	przytaknąć	согласиться
grzać	нагреваться	przywitać	встретить
konkurencja	zdeś: конкурирующее ателье	reperacja	починка, ремонт
kontakt	штепсель	smutek	грусть
marsz	zdeś: ходьба	specjalista	специалист
napotknąć	встретить	społeczeństwo	общество
napotkany	встретившийся	zrosnąć się	помрачнеть
niechybny	неизбежный	zrogo	довольно много
niespodziewanie	неожиданно	uchronić	спасти
okradać	обкрадывать	ucieszyć się	честный
optymistyczny	оптимистический	wlec	раскляняться
oszust	обманщик	wzruszenie	тащить
owijać	завертывать	zademonstrować	волнение
pojęcie	понятие	zawinać	продемонстрировать
postanowić	решить	żelazko	завернуть
potrzebać	встряхнуть		утиот

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) żelazko nie grzało nadal	утюг все не нагревался
2) o rany!	о бог ты мой!
3) a koszt naprawy wyniesie	а ремонт будет стоить
4) to ja dla odmiany nie chciałem	тогда я не захотел
5) mogę zrobić na poczekaniu	могу сделать срочно (сразу)
6) Cedet	Centralny Dom Towarowy
(ЦУМ)

MARIA ZIENTAROWA

METODA PAWŁOWA

W niedzielę rano zadzwonił telefon.

Andrzej podbiegł szybko i podniósł słuchawkę.

— Kto mówi? — zapytał.

— Jak to, kto mówi? Ach to ty, Andrzejku. — powiedział stryjek Henio w słuchawce. — Czy mogę mówić z mamusią?

— Mamusia śpi — szepnął Andrzej — nie mogę jej obudzić, bo powiedziała, że mnie spierze i że nic nie dostanę na Dzień Dziecka.

— A czy mogę mówić z tatusiem?

— Tatuś też śpi i jego też nie mogę zbudzić, bo też spierze.

— No trudno, to zadzwonię we wtorek wieczorem.

— Możesz zadzwonić wcześniej. Oni się na pewno obudzą przedtem — powiedział Andrzej. — Już bym nawet chciał, żeby się obudzili, bo jestem bardzo głodny, a Janek stoi w bieliźnie na balkonie i oblewa ludzi z konewki, i zalał cały nasz pokój, wysmarował ściany moimi farbami. Lejek narobił w czterech miejscach na dywan w przedpokoju i przewrócił butelkę z mlekiem, i wszystko wypił, a tym, co zostało, Janek namalował duży obraz w kuchni na podłodze. Ale ja jestem bardzo grzeczny i nic nie robię, ale jestem głodny. Lejek też jest głodny, bo je taką dużą książkę tatusia z obrazkami i warczy, jak mu chcę odebrać, i nie mogę znaleźć jednego sandała, bo mi gdzieś zawłókł. Oni byli na imieninach.

— Lepiej już obudź mamusię — zawyrokował stryjek Henio. Powiedz, że ja kazałem.

— Może byś ty przyszedł i ją obudził? Ja jej nie obudzę. Chcę dostać hulajnogę na Dzień Dziecka.

— Ja ci kupię hulajnogę na Dzień Dziecka.

— O, dziękuję. To mama będzie mi mogła kupić teczkę. Wiesz co, przyjdź i zrób śniadanie ¹⁾). Zjadłem już całą czekoladę, co była w tym pudełku, co mama chowa na szafie, ale znów mi się chce jeść. Ja już lecę, bo muszę zobaczyć, czy mi Janek znów wszystkich klocków nie wyrzuca na podwórze. Pa!

O dwunastej ojciec Janka zmęczonym krokiem wszedł do łazienki. Do lewej nogawki od piżamy uczepony był Lejek ijechał za nim na tylnej części ciała.

— Tata — wrzasnął radośnie Andrzej — niech tata wejdzie do naszego pokoju. Tata zobaczy, jakie tam jest kino ²⁾ Praha ³⁾. W kuchni też. To Janek zrobił. Ja nic. Ja tylko zjadłem czekoladę, ale odkupię z tygodniówki, jak mi tata da. Basia jest dwa centymetry niższa ode mnie i dostaje.

— Mów trochę ciszej — ojciec Janka trzymał się za głowę — mam straszny ból głowy. Wczoraj pracowałem do późnej nocy. Jest jeszcze bardzo wcześnie i mamusia śpi. Zabierz tego psa.

— Tata go przestraszy, to on puści. Ten Kazio, co na naszym podwórzu robi Królaka na rowerze, powiedział, że najlepiej szczeknąć na psa, to się odczepi.

— Hau! Hau! — szczeknął ojciec Janka.

Skutek był piorunujący. Lejek puścił piżamę i szmyrgnął za miskę.

— Tata widzi.

— Widzę. Idź, obudź mamusię i poproś, żeby zrobiła coś do zjedzenia, tylko nie mów, że ci kazałem.

— Ja mamusi nie obudzę, bo nie kupi mi teczki na Dzień Dziecka.

— Ja ci kupię teczkę na Dzień Dziecka.

— To dobrze, to mamusia będzie mogła mi kupić trąbkę do roweru. Powiem Jankowi, żeby ją obudził, on i tak nic nie dostanie.

— Idź już, bo mi głowa pęka ⁴⁾.

— Bo tata nie pije mleka. Ten Kazio, co jest za Królaka ⁵⁾, mówi, że trzeba pić mleko i wcześnie chodzić spać, i się gimna... tata wie: kucać, skakać i udawać zajączka. Jakby tata kucnął

i udawał zajęczka, to by tacie głowa przestała. A wódkę tata pił na imieninach?

— Uciekaj, bo szczeknę.

— Bo Kazio mówi, że nie wolno pić. Tata myśli, że Królak by wygrał, żeby pił wódkę? Figa z makiem ⁶⁾.

W drzwiach łazienki stanęła matka Janka w szlafroku i rozczochrana.

Pies rzucił się do szlafroka i zaczął ciągnąć za poję.

— Hau! Hau! — szczeknął ojciec Janka. Pies puścił i uciekł za wiadro.

— Widzisz — uśmiechnął się ojciec Janka tryumfalnie. — To według metody Pawłowa.

— Nic podobnego — oburzył się Andrzej. — Żadnego Pawłowa, tylko Królaka, chciałem powiedzieć — Kazia.

— Gdzie Janek? — zaniepokoiła się matka Janka. — Ale mnie głowa boli.

— Na balkonie, ale on prezentu nie dostanie, mamusia zobaczy.

U drzwi rozległ się dzwonek. Matka Janka otworzyła, przyglądając odruchowo włosy.

W drzwiach stanęła młoda dziewczyna w chustce na ramionach.

— Ja spod piątki — powiedziała obrzucając przerażonym spojrzeniem podłogę kuchenną, na której mlekiem namalowany był wielki Pałac Kultury. — Moja pani ⁷⁾ kazała powiedzieć, że tu ktoś od pani wyrzuca przez balkon na podwórze łyżeczki od herbaty i różne inne rzeczy i leje wodę, i...

— Hau! Hau! — szczeknął ojciec Janka z łazienki. — Hau! Hau! No widzisz, działa za każdym razem.

Lejek jak oparzony ⁸⁾ wpadł do kuchni i rzucił się za spizarkę.

— O raju! ⁹⁾ — wrzasnęła dziewczyna. — To ja już pójdę.

Po drugiej stronie sieni otworzyły się drzwi i ukazała się głowa innej dziewczyny.

— Pani podziękuje swojej pani ¹⁰⁾ — powiedziała matka Janka uprzejmie i zamknęła drzwi.

— Niech ja skonom ¹¹⁾ — usłyszała jeszcze z sieni — ależ to musiały być imieniny! ¹²⁾

С Л О В А Р Ъ

butełka	бутылка	przyglądać	приглаживать
centymetr	сантиметр	poidełko	коробка
działać	действовать	rower	велосипед
farba	краска	rozszochrany	растрепанный
gimna... (= gimna- stykować się)	делать физзарядку	rozić się	раздаться
grzeczny	хороший, послу- шный	skutek	результат
hulałnoga	самокат	z pod piątki	из пятой кварта- ры
imieniny	именины	zgrać	отлупить
kłosek	кубик	zszeknąć	звляять
kopiewka	лейка	zszepnąć	шепнуть
kusać	приседать	zsturnąć	шмыгнуть
metoda	метод	stryjek	дядя
miska	таз	trąbka	гудок
namalować	написать	tryumfalnie	торжествующе
narobić	напакостить	tygodniówka	деньги, получае- мые раз в неде- лю
pagawka	штанина	uciekaj!	уходи! отстань!
oblać	облить	uczerpić się	вцепиться
obrazek	рисунок	pdawać	здесь: делать
obraucać	окидывать	pkazać się	появиться
oburzyć się	возмутиться	warczeć	ворчать
odczepić się	отстать	władro	ведро
odebrać	отобрать, отнять	wódka	водка
odkupić	купить и отдать, вернуть	wpaść	вбежать
odruchowo	инстинктивно	wrzaznąć	заорать
ploronujący	последовавший тотчас же	wygrać	победить
podbiec	подбежать	wystragować	цызмать
podwórze	двор	wzawonić	завзвонить
poła	пола	zajczak	зайчик
prezent	подарок	zalać	зелить
przedtem	раньше	zaniarokoić się	забеспокоиться
przeastraszyc	пугнуть	zawieć	затащить
przewrócić	перевернуть	zawyrokować	решить
		żeby (прост.)	если бы

ОБЪЯСНЕНИЯ

- 1) zrób śniadanie (разг.) приготовить завтрак
- 2) jakie tam jest kino „Praha” какой там цирк
- 3) kłno „Praha” название кинотеатра в Варшаве
- 4) głowa mi pęka всю голову у меня разломило
- 5) ten Kazio, co jest za Królaka тот Казик, который подражает Круляку (Круляк — известный польский велосипедист, многократный участник велогонок мира)
- 6) figa z maklem кукиш с маслом
- 7) moja pani моя хозяйка
- 8) jak oparzony как угорелый

9) o raju!	господи!
10) pani podziękuje swojej pani	поблагодарите вашу хозяйку
11) niech ja skonam	пусть я умру на месте
12) ależ to musiały być imieniny!	ну и именины это были!

WOJCIECH ZUKROWSKI

CÓRECZKA

Fragmenty

I

Obudził go głos coreczki. Mała podniosła się w łóżku i z zamkniętymi oczami wyszeptała błagalnie:

— Chcę iść do misiów, tatulku!

Kiedy wziął ją na ręce, odsunął kołdrę i układał wygodniej, dźwignęła powieki¹⁾, błysnęła dużą ciemną źrenicą, rozpoznała ojca i uśmiechnęła się sennie.

— Śpij, Basiu — powiedział — jeszcze do rana daleko...

Pochwyciła jego mocną dłoń obiema rączkami, przytuliła lekko do piersi.

— Kocham misie — szepnęła usypiając posłusznie.

Nachylony, przyglądał się chwilę dziecku z uczuciem lęku i jakby zawstydzenia. „Właściwie nic o niej nie wiem” — pomyślał marszcząc czoło²⁾. Twarz jego odbita w dużym lustrze miała wyraz psiego zatroskania. Potarł palcem wzdętą wargę³⁾, zatrzeszczał silny zarost.

„Przyszedł do nas mały gość — myślał — cieszymy się nią trochę jak zabawką. Teresa szyje sukienki, robi sweterki na drutach⁴⁾, a ja zbywam dziecko paru pocałunkami. Niby wszystko dla małej, a zarazem jest tego tak niewiele. Lubię słuchać tupotu jej nówek, kiedy biega z wózkim lalczynym dookoła stołu, lubię ten rytm pośpiesznych stąpań, ale poprzez zamknięte drzwi. Gdy tylko wdziera się do mnie, oświadczam kategorycznie: — Basiu, nie przeszkadzaj! Nie widzisz, że tatuś pracuje? — Widzę — odpowiada mała — ale przestań, bo chcę ci pokazać nowy ząbek.

— Otwiera kapryśne usteczka i nastaje długa chwila uroczystych oględzin. I wtedy czuję zakłopotanie ⁵⁾, lekką pogardę dla samego siebie. „Wymyślasz wydarzenia, tworzysz postacie, piszesz powieści, a nie dostrzegasz najbliższej sobie istoty, popatrz uważnie — obok ciebie rośnie mały człowiek, jego życie ciekawsze od twoich książek.”

Stał oparty dłońmi o drewnianą drabinkę ogradzającą łóżko. Dziewczynka spała w ulubionej pozycji, na brzuszku, przypominała żabkę skuloną w trawie. Poduszki jej nie dawano w myśl wskazań lekarki z Ośrodka ⁶⁾: — Dziecko powinno spać zupełnie równo, na poduszce tylko się główka zaparza. — „Śpi jak małe zwierzątko” — pomyślał wzruszony.

— Do kogo ona jest podobna? ⁷⁾ — zapytywali znajomi podnosząc na rękach małą. — Chyba do siebie — odpowiadali zgodnie rodzice, ale z przekornym zadowoleniem, każde z nich rozpoznawało swoje cechy w dziecku. Po matce zapowiadała się na wysoką i długonogą ⁸⁾, po ojcu miała duże brunatne oczy ⁹⁾, „zawiedzione spojrzenie tkliwego kupca z Lewantu” — jak złośliwie określiła Jana znajoma malarka.

Pomidorowa pidżama zaświeciła w zgaszonym lustrze. Przeszedł pokój pełny zmaconego przedświt. Odsunął płócienną zasłonę w zielone pasy, otworzył okno (...)

Chłód ciągnął od okna. Odwrócił się zaniepokojony, czy gwałt ptasi nie rozbudzi mu dziewczynki, ale spała twardo. Pierwsze promienie płamkami zaigrały na ścianie. Zalśniły jasne, mięciutkie włosy dziecka. Od drabinki ogradzającej łóżko niebieski cień położył się na kołdrze.

Basia spała przyciskając do policzka zmytą, starą lalkę, którą upodobała sobie ¹⁰⁾ z czasów niemowlęstwa. Ostatnie chwile posilnego snu zaróżowiły małej skraj policzka. Spała z nosem rozplaszczonym na materacu. Miał ją ochotę poprawić ¹¹⁾, ale po przestał na wygładzeniu kołderki ¹²⁾. „Niech śpi — pomyślał z chytrym wyrachowaniem — będę miał jeszcze parę chwil dla siebie.” Na palcach ¹³⁾ skradał się do tapczanu, parkiet słabo zaskrzypiał. Z uczuciem ulgi zanurzył się w zburzonej pościeli(...)

С Л О В А Р ь

blagaine	умоляюще	ptaśl	птичий
bluznać	блещуть	paśka	ручонка
brzyzak	животик	rodzidzić	разбудить
cecha	черта	rozprawiać	расплочить
cień	тень	rozpinać	распознавать, узнать
cofeśka	доченька	tożno	ровно
dostrzeżać	замечать	tużni	ритм
drabinka	здесь: стенка	składać się	идти крадучись
drzewiana	(кроватки)	skłoni	край
glówka	деревянный	skłoni	поджавший ноги
gwalt	головка	szepnąć	шепнуть
ikona	томон	talukni	(звэт. форма) па- нейка
karubiną	сушество	tkiwni	чувствительный
katechetycznia	капризный	topot	топот
lisczemu	каторически	uśni	облечение
zakarka	кукольный	usuwać	зачлпать
lek	врач (женщина)	wziąć	внимательно
malarka	болель	wziąć się	вдыхаться
matrac	живильный (желе- шина)	w męci	согласно
matrac	матрац	wztek	коляска
mięciutki	мягенький	wkazanie	указание
miś	мишка	wyustaś	придумывать
naczuć się	наглопиться	wyrachowanie	расчетливость
niawnie	масулать	wzruszać	прошептывать
niby	будто бы, как буд- то	wzruszoni	тронутый
niewolnictwo	владичество	wzruszoni	ирушка
obydzić	разбудить	wzruszoni	заснять
obcy	отраженный	wzruszoni	обеспокоенный
obłądany	осностр	wzruszoni	окунуться
ogrodzić	обводять	wzruszoni	слишком
ofiarować	завялать	wzruszoni	разорфе- ваться
pięć	трудоь	zakazni	вместе с тем, од- новременно
plamka	пятнышко	zakazni	растительность
plociny	пологонный	zakazni	сделать розовым
posalunek	поцелуй	zakazni	закрипеть
posuchcie	схватить	zakazni	штора
rodności	поднимать	zakazni	просинить
rodzina	презрение	zakazni	озабоченность
roliszek	шека	zakazni	затрещать
roprawić	положить, поудо- бнее	zakazni	разочарованный
ropzeka	через, сквозь	zakazni	скондруженность
rosznie	последуно	zakazni	сбывать
rosznie	прилаоциий	zakazni	потушить
rosznie	оолдрости	zakazni	единедушно
rosznie	полонжение	zakazni	извительное
rosznie	луч	zakazni	мутный
rosznie	предрасветная	zakazni	выливающий от частото млыда
rosznie	пора	zakazni	маленькое живот-
rosznie	лукавый	zakazni	ное
rosznie	прижывать	zakazni	зрачок
rosznie	пожкать	zakazni	ирушка
rosznie	собачий	zakazni	

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) dźwignęła powieki	она подняла неки
2) pomyślał marszczoło czoło	подумал, морща лоб
3) potarł palcem wzdętą wargę	повел пальцем по вздутой губе
4) robi sweterki na drutach	вяжет кофточки (на спицах)
5) i wtedy czują zakłopotanie	и тогда я испытываю неловкость
6) Ośrodek	— Ośrodek Zdrowia (поликлиника)
7) do kogo ona jest podobna	на кого она похожа
8) po matce zapowiadała się na wysoką i długonogą	она обещала быть такой же, как ее мать, высокой и длинноногой
9) po ojcu miała duże brunatne oczy	от отца она унаследовала большие карие глаза
10) którą upodobala sobie	которую она облюбовала
11) miał ją ochotę poprawić	ему хотелось положить ее поудобнее
12) poprzestał na wygiadzeniu kółderki	удовлетворился тем, что разгладил одеяльце
13) na palcach	на цыпочках

II

— Misie, misiunie — szeptała przez sen Basia.

Jan podłożył ręce pod głowę. Tyle razy już to rozważał. Zatrzymać, nie pozwolić, by mu się wymykały obrazy, opisać świat tej małej, narysować ją i utrwalić. Kiedyś, gdy córeczka urośnie, nie ośmieli się jej powiedzieć — taka byłaś. Może nawet na własne zdjęcia będzie spoglądała jak na obcą dziewczynkę, zdziwi się: „Więc to ja jestem?” Albo pomyśli: „Przecież ja zawsze byłam duża”, lub ogarnia ją bunt ¹⁾: „Ja nie chcę dalej rosnać, bo dorośli nie mają mamusi, tylko zawsze babcie...”

Opisać najprostsze sprawy, niech i w ludziach poruszają się zarte wspomnienia. Tyle razy przyrzekał sobie: „Och, to trzeba zapamiętać, to mi się przyda” — i zaraz zapominał.

Jan ma ochotę zerwać się. Jest pewny, że gdyby teraz zaczął, na pewno napisałby rzecz mocną, trafne zwroty same mu się układają, niemal słyszy kadencję zdań. Ale leży spokojnie. „Przecież nie mogę obudzić dziecka” — rozgrzesza się łatwo(...)

„A może by zacząć od tej sprawy z misiami — przemknęło mu — tylko jak to opowiedzieć? — Poczul się bezradny. — Najpierw zestawię sobie całą historię, same wydarzenia ponotuję w najprostszycich słowach, muszę przejrzeć materiał, zanim go opracuję

literacko" 2). Ułożył się wygodniej, spędził dotkliwy blask z oka i zaczął odwracać karty nie napisanej powieści(...)

Zaszeleściła pościel w łóżeczku. Podniósł głowę. Basia patrzyła na niego dużymi, brunatnymi źrenicami. Leciutki uśmieszek bezmyślnego szczęścia tlił jej na wargach.

— Ubieraj — zawołała — dziękuję, Basia się wyspała! Popatrz, słońeczko!

Za oknem rozżarzał się porywający błękit, na tle gorącej zieleni ostrą plamą przemigotał pierwszy cytrynek. Ptaki gwizdały zalotnie. Wabił wiosenny dzień.

„Siądę teraz z rana i zaraz sobie ponotuję” — zatarł ręce 3).

Drzwi skrzypnęły lekko, Teresa wsunęła głowę, błysnęła okularami.

— Wstawaj rażno, dosyć wylegiwania się. Był do ciebie telefon 4), zaraz przyjadą tu z Radia. Chcą, żebyś im zrobił jakiś pilny reportaż!

Pochwyciła córeczkę na ręce, zakręciła się uszczęśliwiona. Twarz miała zaróżowioną i wypoczętą. W niebieskich oczach spoza szkieleł polśniewała pogoda.

— Powiedz, skarbie — przygarnęła mocno małą — kochasz mamusię?

— A może tatulka — podpowiadał przekornie.

Dziewczynka przymrużyła oczy i wyznała szeptem jak aktorka:

— Basia kocha misie!

С Л О В А Р Ь

aktorka	актриса	obudzić	разбудить
babcia	бабушка	odwracać	перевертывать, перелистывать
bezmyślny	бессознательный	okulary	очки
behradny	беспомощный	ostrzy	острый
blask	блеск, свет	ośmielić się	осмелиться
brunatny	карий	pilny	срочный
cytrynek	лимонница	plama	пятно
dotkliwy	резкий	pochwycić	схватить
dziewczynka	девочка	podłożyć	подложить
gwizdać	свистеть	podpowiadać	подсказывать
kadencja	каденция	pośniewać	посвечивать
kartka	лист, страница	ponotować	записывать
leciutki	легонький	przemknąć	промелькнуть
łóżeczko	кроватька	przygarnąć	прижать
namalować	нарисовать	przymrużyć	прищурить
niemal	почти что		

przutekać	обещать	wabić	манить
raźny	живой, бодрый	warga	губа
reportaż	репортаж	wsunąć	просунуть
rozkrzesać się	здесь: оправдывать себя	wylegiwać się	вылеживаться
rozważać	продумывать	wymykać się	ускользать
rozżarzać	раскаливаться	wypoczęty	отдохнувший
skarb	сокровище	wyznać	признаться, со- знаться
skrząpnąć	скрипнуть	zakreślić się	закружиться
spoglądać	глядеть	złotnie	игриво, резво
sroza	сквозь	zaróżowiony	порозовевший
szept	шепот	zaszeleścić	зашелестеть
szeptać	шептать	Zatarty	здесь: смутный
wzklia	очки	zawołać	закричать
tiść	теплиться	zburzona (pościel)	разбросанная (постель)
trafny	меткий	zdjęcie	снимок
ulożyć się	уложиться	zgrać się	вскочить
urosnąć	вырасти	zestawić	составить
uszcęśliwiony	осчастливленный	z gapa	утром
uśmieszek	улыбочка	zwrot	оборот, выражение
utrwalić	запечатлеть		

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) ogarnia ją bunt	начинает протестовать
2) zanim go opracuję literacko	прежде чем подвергнуть его лите-
ратурной обработке
3) zatari ręce	потер руки
4) był do ciebie telefon	тебе звонили

MARIA ZIENTAROWA

LIST Z KOLONII

— Dlaczego nie ma wiadomości od chłopców? — denerwowała się matka Janka.

— Bo chłopcy nie umieją jeszcze pisać — ojciec Janka rozłożył aparat radiowy na małe kawałki i teraz składał go.

— Dlaczego wysadzasz język?

— Mmmm... — odpowiedział.

— Dlaczego rozłożyłeś aparat? Za chwilę będzie koncert, który chcę usłyszeć.

— Mmmm...

— Jesteś gorszy od dzieci — stwierdziła matka Janka tonem stanowczym. — Ale dlaczego nie ma od nich słowa? Chyba tam jutro pojedę.

— Nie pojedziesz — zachnął się ojciec Janka. — A niech to wszyscy diabli ¹⁾, ugryzłem się w język. Nie pojedziesz, bo wiesz, że nie wolno. Już dosyć się wygłupiałeś przy wyjeździe ²⁾. Siłą trzeba cię było wyciągać z autobusu.

— Nic podobnego — oburzyła się matka Janka. — A Buraczkowska to co? Pojechała pociągiem i była na kolonii, zanim jeszcze dzieci się zjawily. Cały dzień siedziała w krzakach i obserwowala.

— Wariatka! — stwierdził ojciec Janka krótko.

— Nic podobnego. Złapała swojego Kazia dwa razy, żeby mu nos wytrzeć. Poza tym zdała nam dokładne sprawozdanie ³⁾ o warunkach. Przyłapała naszego Andrzeja, jak kozikiem wycinał coś z deski.

— No i co? ⁴⁾

— Kierowniczka ją wyrzuciła.

— To doskonale! — ucieszył się ojciec Janka. — Co zrobiła z kozikiem Andrzeja? — Ja mu go podarowałem na drogę. Zwariować można z tymi babami.

— Jak to, co zrobiła? Odebrała mu. Miała czekać, aż się skaleczy? ⁵⁾

— Gdzie kozik? — krzyknął ojciec Janka.

— Nie wiem. Nie pytałam się.

— Masz go natychmiast od niej odebrać.

— Ja się denerwuję o dzieci, a tobie chodzi o kozik ⁶⁾.

— Mnie chodzi o dzieci. Andrzej miał zrobić ptasznik. Umówiliśmy się, że postawimy go na balkonie na zimę.

— Do zimy daleko, a ja umówiłam się z panną Kazią, tą nową od średniaków, że ona będzie pisała.

— Jak nie przestaniesz mówić, to ja nigdy tego radia nie zreperuję.

— Kiedy ono wcale nie było zepsute, ślicznie grało, poza tym nie mówisz chyba rękami.

Ojciec Janka zerwał się z krzesła.

— Wiesz co, zejść do skrzynki, może tam coś jest. Lejek, na spacer.

Lejek wygramolił się błyskawicznie spod łóżka. Matka Janka zajrzała tam podejrzliwym wzrokiem.

— Czego szukasz? — chciał wiedzieć ojciec Janka. — On na leżąco ⁷⁾ nie leje.

Matka Janka bez słowa wyciągnęła spod łóżka wełnianą skarpetkę, pokrywkę od słoika z dżemem i ołówkę.

— On w mieszkaniu już prawie nie leje — powiedziała. — Dziś tylko cztery razy i tylko raz na dywan. Poza tym oblewa schody, co jest już bardzo dobrym znakiem ⁸⁾, bo świadczy o tym, że domyśla się, że w domu nie wolno. Pudle to bardzo mądre psy.

— Dozorczyni jest innego zdania — mruknął ojciec Janka pod nosem. — No chodź już, idziemy. I żebyś mi części do radia nie ruszała ⁹⁾.

— Przecież to radio było zupełnie dobre...

Ojca Janka już nie było.

Po chwili wrócił, tryumfalnie wymachując niebieską kopertą.

— Jest, no widzisz, po co się było denerwować.

— Dawaj już albo sam czytaj na głos ¹⁰⁾.

— „Kochana mamó — czytał ojciec Janka — to znaczy ¹¹⁾ szanowna pani, bo pani nie jest moją mamą, ale Andrzej dyktuje, więc piszę: kochana mamó”. — Czytaj sama, bo ja nic nie rozumiem.

— Dawaj! To panna Kazia. Przecież to jasne. Ona nie jest moją córką, więc nie może pisać „kochana mamó”. Ma osiemnaście lat. Co ty sobie wyobrażasz, że ja już jestem taka stara? ¹²⁾

— „Tutaj jest bardzo dobrze, Janek wciąż za mną chodzi i mi przeszkadza, i nie chce jeść płatków, i już nie mam czasu, bo idziemy nad rzekę”. — No, widzisz, tam jest rzeka, a nam nic nie mówili. Potopią się. Janek zaraz dostanie kataru ¹³⁾. Ja chyba jutro tam pojedę.

— No i co? To już wszystko? — zapytał ojciec Janka.

— Nie, jeszcze dużo. Tylko tu są jakieś krzyżyki zrobione ołówkiem. — „Te krzyżyki to zrobił Janek, ale niech się pani nie gniewa, bo to mają być pocałunki. Teraz dyktuje Janek. — Kochana mamusi, całuję cię w buzię i w nos, i w całego człowieka. Czy Lejek nie mógłby tu przyjechać, bo tu są szyszki? — Szanowna pani. Andrzej poleciał gdzieś i Janek też, więc poczekam do jutra, żeby jeszcze coś podyktowali. Jest już jutro, to znaczy dziś, i udało mi się złapać Andrzeja, żeby jeszcze coś podyktował,

bo rozumiem, że się pani niepokoi, a ja takiego krótkiego listu nie chcę wysyłać. — Kochany tato. — To mówi Andrzej. — Mam nadzieję, że państwo rozumieją, o co chodzi, bo sama zdaję sobie sprawę z tego ¹⁴⁾, że ten list trochę dziwnie wychodzi ¹⁵⁾. O, Andrzej przez ten czas, co ja pisałam to ostatnie zdanie, uciekł na boisko i przeszkadza starszym chłopcom w siatkówce. Zaraz go sprowadzę. Wczoraj nie udało mi się już sprowadzić Andrzeja do dyktowania, bo musiał za karę ¹⁶⁾ siedzieć w sypialni przez całe popołudnie. Nie chcę się na niego skarżyć, ale przecież muszę wytłumaczyć, dlaczego tyle dni trwa pisanie tego listu. — Kochany tato, jedna pani zabrała mi siłą kozik, co mi dałeś, ale sobie pożyczyłem od Buraczkowskiego. Razem zrobiliśmy ptasznik, ale bez dna. Będzie wdechowa zabawa ¹⁷⁾, jak te ptaszki się będą zimną nabierały i wypadają na ziemię z ptasznika. Janek rozbił sobie kolano i od tego czasu kaszle. Jest tu jeden pies, większy od Lejka, ale jakiś głupi, bo wciąż staje przy drzewach na trzech nogach. Nie mam więcej czasu. Pa! — Szanowna pani, już chyba wyślę ten list, bo więcej mi się nie uda z nich wyciągnąć. Tu jest bardzo dobrze, wszystko w porządku. Zaraz zabiorę ten kozik Buraczkowskiemu. Z poważaniem ¹⁸⁾ — Kazia.”

— No i widzisz, wszystko w porządku — powiedział ojciec Janka zamykając skrzynkę radiową.

— Mówiłam, że Janek się przeziębi, jak będzie wchodził do wody. Już kaszle. Dokąd idziesz z tym radiem?

— Muszę je oddać do naprawy ¹⁹⁾. Jest poważnie uszkodzone. A po drodze wstąpię do Buraczkowskiej po ten kozik.

С Л О В А Р Ь

błyskawicznie	мигом	krzyknąć	воскликнуть
boisko	площадка	mrugnąć	буркнуть
buzia	здесь: губки	nabierać się	обманываться
deska	доска	oburzyc się	возмутиться
dezorczywi	дворничиха	odebrać	отобрать, отнять
domyślać się	догадываться	płatki	хлопья
dyktować	диктовать	posalunek	поцелуй
kiędy	здесь: ведь	podrażliwy	подозрительный
kierowniczka	руководительница	produkować	продиктовать
kolano	колено	pokrywa	крышка
kolonia	лагерь	potopić się	утонуть
kozik	перочинный ножик	przeziębic się	простудиться
krzak	куст	przyłapać	поймать

ptasznik	скворечник	ugryźć się (w coś)	укусить
pudeł	пудель	uszkodzić	повредить
rozbić	разбить	warlatka	сумасшедшая
rozłożyć	разобрать	warunek	условие
siatkówka	волейбол	wycinać	вырезать
stoik	банка	wygramolić się	выкарабкаться
skarżyć się (na kogo)	жаловаться	wymachiwać	размахивать
składać	собирать	wysadzać	высовывать
spód	из-под	wytłumaczyć	выяснить
sprowadzić	привести	wytrzeć	вытереть
stanowczy	решительный	zerwać się	вскочить
szpitalnia	спальня	zregenerować	починить
świadczyć	свидетельствовать	zwarłować	сойти с ума
tryumfalnie	торжествующе	zachnąć się	дернуться

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) a niech to wszyscy diabli	фу, черт
2) dosyć się wyglupiałaś przy wyjeździe	надурчилась во время их отъезда, и хватит
3) zdała nam dokładne sprawozdanie	она подробно рассказала нам
4) no i co?	и что?
5) miała czekać, aż się skaleczy?	что ей было делать? Ждать, пока он порежется?
6) a tobie chodzi o kozik	а ты все о ножике
7) na leżąco	лежа
8) co jest już bardzo dobrym znakiem	и это уже хорошо
9) i żebyś mi części do radia nie ruszała	и смотри, не трогай частей радиоприемника
10) czytaj na głos	читай вслух
11) to znaczy	то есть
12) co ty sobie wyobrażasz, że ja już jestem taka stara?	ты что, думаешь, я уже такая старая?
13) zaraz dostanie kataru	сейчас получит насморк
14) sama zdaję sobie sprawę z tego	я сама понимаю
15) że ten list trochę dziwnie wychodzi	что письмо получается немного странное
16) za karę	в наказание
17) będzie wdychowa zabawa	забава будет в доску
18) z poważaniem	с уважением
19) oddać do naprawy	сдать в ремонт

STANISŁAW DYGAT

PAN TRĄBKA SPRZEDAJE GAZETY

Panu Trąbce ogromnie spodobały się kioski „Ruchu” ¹⁾. Uważał, że jest coś szczególnie ujmującego, a i uspokajającego w takim drewnianym domku, pomalowanym na niebiesko ²⁾, oszklonym, wieczorem oświetlonym. Są tam nie tylko gazety, ale i papierosy, ale i mydło, wody kolońskie, szczoteczki do zębów, ale i pocztówki, znaczki pocztowe, papeteria, pióra wieczne, ale i broszki, spinki, pamiątki z Warszawy. Najbardziej jednak godne uwagi wydawało mu się chyba w tym wszystkim to, że w pewnych godzinach budkę oblegają tłumy ludzi, dosyć ożywionych, nieco podnieconych, czasem rozmarzonych, zawsze przymilnych i wdzięczących się przed kioskarzem, który z miną obojętną strofuje jednych, mrugając porozumiewawczo do innych, rozdziela gazety i tygodniki.

Pan Trąbka pracował wówczas jako statysta w operze, ale to nie zadowalało go w najmniejszym stopniu. Inni statyści pyszniли się swoim zajęciem, ... ale pan Trąbka był nadto inteligentny i wrażliwy, by nie zdawać sobie sprawy ³⁾, iż nie wywiera najmniejszego wpływu na przebieg dramatu ⁴⁾.

Korzystając ze znajomości (szwagier rekwizytora z opery pracował w „Ruchu”) panu Trąbce udało się zostać kioskarzem.

Ach, bardzo był szczęśliwy i zadowolony.

W dzień nie było to nic szczególnego. Sprzedawał mydła, pocztówki, ot tak sobie jak najzwyczajniejszy w świecie sprzedawca. Ale gdy nadchodził wieczór i przywożono „Express” ⁵⁾, a już szczególnie pod koniec tygodnia, gdy przychodziły tygodniki, zmieniał się nie do poznania ⁶⁾. Budkę otaczał tłum bardzo różnorodny, nierzadko złożony z dyrektorów departamentu, pułkowników, adwokatów, lekarzy, profesorów i inżynierów. Ludzie mruzczeni niecierpliwie, a pan Trąbka strofował ich w bezwzględny sposób ⁷⁾.

— Proszę o spokój ⁸⁾. Proszę o spokój i porządek, bo nie rozpocznę sprzedaży.

A ludzie odpowiadali przymilnie:

— No, dobrze, już dobrze, panie Trąbka. Stajemy w kolejce cichutko jak trusie ⁹⁾.

Potem pan Trąbka zrzędził na tych, co nie mają reszty, a wreszcie oznajmiał:

— Koniec! Wszystko wyprzedane!

— Jak to, panie Trąbka już nie ma „Expressu”?

— Ani „Expressu”, ani „Przeglądu Kulturalnego”, ani „Przekroju”, ani „Świata” ¹⁰⁾, ani w ogóle nic.

— To skandal.

— Może i skandal, ale ja nic na to nie poradzę ¹¹⁾. Ani ja to drukuję, ani rozprawdzam.

— Panie Trąbka, zlituj się pan ¹²⁾.

— Bardzo mi przykro. Proszę się rozejść i nie przeszkadzać mi w pracy.

Ludzie rozchodzili się zawiedzeni i wyrzekający, a wtedy zaczynał się właściwy, wielki moment, bo nagle, gdzieś zza latarni wyskakiwał jakiś cień i hyc do budki.

— Panie Trąbka, chyba dla mnie schował pan „Przekrój”? — Pan Trąbka robił minę tajemniczą, rozglądał się dokoła i wymował „Przekrój” spod lady.

— Proszę, panie ministrze, tylko nikomu ani słowa, bo pan wie... ¹³⁾

— Ani mru, mru ¹⁴⁾. Bardzo dziękuję, panie Trąbka, szczerze zobowiązany ¹⁵⁾.

A potem znów zza rogu jakiś cień hyc do budki. Wzrok błagalny, przymilny.

— Proszę, panie prokuratorze. Ale wie pan...

— Panie Trąbka, pan mnie przecież zna. Najuniżeniej panu dziękuję.

Wołają raz pana Trąbkę do kolportażu:

— Co jest, panie Trąbka? ¹⁶⁾ Wszędzie pisma rozchwytują, a u pana zawsze tyle zwrotów? ¹⁷⁾

— Tego już ja nie wiem. Nie będę przecież ludziom siłą wtykał.

— Hm, hm. Dziwne.

W jakiś czas potem ¹⁸⁾ wołają go znowu.

— No, co jest, panie Trąbka? Tyle u pana zwrotów, a ludzie z pana ulicy przychodzą prosić, żeby zwiększyć panu przydział?

— Tego już ja nie wiem!

— Oj, panie Trąbka, panie Trąbka, pan musi poszukać właściwego dla siebie zajęcia.

Ktoś spotyka pana Trąbkę na ulicy.

— Och, panie Trąbka, jaka szkoda, że już pan nie sprzedaje gazet.

Pan Trąbka macha ręką.

— Bogu dzięki ¹⁰⁾, że się tego pozbyłem. Jak człowiek chce wszystkim dogodzić, to tylko same ma z tego przykrości.

С Л О В А Р Ь

biagalny	умоляющий	przydział	доставляемое количество чего-н.
dogodzić	удодить	przykrość	неприятность
domnek	домик	przyimilny	заискивающий
drewniany	деревянный	przywozić	привозить
drukować	печатать	pułkownik	полковник
godny	достойный	puszczyć się	гордиться
huc	прыг	rekwisytor	реквизитор
inteligentny	интеллигентный	rozchodzić się	расходиться
jak to	как	rozchwytywać	расхватывать
kioskarz	киоскер	rozdzierać	распределять
kolportaż	бюро распространения печати	rozglądać się	разойтись
korzystać (z czego)	пользоваться	rozmarzony	осматриваться по сторонам
latarnia	фонарь	rozprowadzać	размечтавшийся
mrużyć	порчать	różnorodny	распространять
mrużyć	подмигивать	skandal	разнообразный
małchodać	наступать	spinka	безобразие
nałto	слишком	spodobać się	запонка
najuniższej	покорнейше	statysta	понравиться
niecierpliwo	с нетерпением, нетерпеливо	strofować	статист
niezadko	нередко	szwagier	отчитывать
oblegać	осаждать	tajemniczy	шурин
oszklić	застеклить	njmująca	таинственный
oświetlić	осветить	uspokajać	привлекательный
otaczać	окружать	wdzięczyć się	успокаивать
oknażmiać	заявлять	(przed ktm)	зангрывать
ożywiony	оживленный	wrażliwy	впечатлительный
rapateria	набор конвертов и бумаги для писем	wtykać	совать
piśmie	журнал	wyprzedać	распродать
pod koniec	к концу	wadowalać	удовлетворить
rodzimeony	возбужденный	zajęcie	занятие
rozozumiewawczo	многозначительно	zawiedziony	разочарованный
rozbuć się (czego)	отделаться	ziołony	состоявший
		zrzędzić	брюзжать
		zwiększyć	увеличить

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) „Ruch”	предприятие, занимающееся распространением печати. Соответствует предприятию „Союзпечать”
2) pomalowany na niebiesko	окрашенный в голубой цвет
3) by nie zdawać sobie sprawy	чтобы не понимать
4) Iż nie wywiera najmniejszego wpływu na przebieg dramatu	что он ни в малейшей степени не влияет на ход действия
5) „Express”	вечерняя газета
6) zmieniał się nie do poznania	его просто трудно было узнать
7) w bezwzględny sposób	беспощадно
8) proszę o spokój	спокойно, товарищи
9) zstajemy w kolejce cichutko jak trusie	встаем в очередь тихонько и смиренно
10) „Przegląd Kulturalny”, „Przekrój”, „Świat”	названия еженедельных журналов
11) ja nie na to nie poradzę	я ничего не могу поделать
12) zlituj się pan	помилуйте
13) bo pan wie...	а то знает...
14) ani mru mru	ни гу гу
15) szczerze zobowiązany	искреннее обязан
16) co jest, panie Trąbka?	что это у вас?
17) u pana zawsze tyle zwrotów	вы всегда столько возвращаете
18) w jakiś czas potem	некоторое время спустя
19) Bogu dzięki	слава богу

MIECZYŚLAW JASTRUN

PIĘKNA CHOROBA

Fragment

Były to rzeczywiście ostatnie dni Pompei, z tą różnicą, że Pompeja nie spodziewała się niczego, została zaskoczona, gdy dla nas znaki ostrzegawcze mnożyły się z każdym dniem. Na co liczyliśmy? Myślę, że nie liczyliśmy na nic i tylko czekaliśmy, jak skazańcy czekają na chwilę, gdy zostaną wyprowadzeni z więzienia, które wydaje im się miejscem bezpiecznym i które zdążyli już nawet pokochać jako jedyny azyl przed tym, co się stanie. Cały czas życia skrócił mi się w tych miesiącach do tego stopnia, że zmieściłem go prawie w rękę, mały nic nie znaczący wobec

tej nie znanej jeszcze przestrzeni, gdzie miała rozegrać się reszta. Nie pomyliłem się. Miał dla mnie nadejść czas, gdy godzina będzie znaczyła więcej od lat życia, gdy mała chwila będzie decydowała o istnieniu lub śmierci...

Wakacje tego roku upłynęły mi w jakimś półodrutwieniu, w oczekiwaniu na to, co się stać musi, a oznacza coś, czego naprawdę nie można sobie wyobrazić, jak nie można sobie wyobrazić śmierci. Wielka pogoda panowała ¹⁾ w górach i cisza nad reglami. Letnicy snuli się po uzdrowisku, opalali się w słońcu, ale czynili to bez zapału i wiary, czując tymczasowość swego bytu, nie mogli mieć pewności ²⁾, czy jeszcze wrócą do domów, które opuścili. Ci, których spotykałem tu co roku, przeważnie mieli przed sobą ³⁾ już niewiele miesięcy życia, nie wiedzieli o tym, lecz wydaje mi się dziś, że jakieś światło nie z tego świata oświetlało i zmieniało ich rysy czyniąc je gotowymi do śmierci. Wieczory były widmowe, gdy księżyc wschodził nad górami, a po białych korytarzach sanatoriów i hoteli przechadzali się portierzy w granatowych mundurach ze złotymi guzikami, milczący, ospali, niechętnie odpowiadający. „Czy mieszka tu pan N.?” „Wyjechał wczoraj”. Letnicy wyjeżdżali przed terminem ⁴⁾ czując, że lepiej być na własnych śmieciach ⁵⁾ w czasie, który nieuchronnie nadchodzi. I ja również wyjechałem, ale nie do domu, lecz nad morze, miałem jeszcze przed sobą trzy tygodnie wakacji. Morze było odrutowane. Patrole wojskowe laziły po plaży. W mieście portowym napis na pewnej restauracji głosił: „Żydom i psom wstęp wzbroniony”. Gospodarz pensjonatu, w którym mieszkałem, wyjeżdżał co kilka dni ⁶⁾ do Gdańska. Był to Niemiec zamieszkały w Polsce. Nieufnym okiem spoglądał na swoich gości. Wyprowadziłem się po dwóch tygodniach, aby ostatni tydzień spędzić w chacie rybaka. Morze odrutowane i strzeżone przez ludzi, nie było już dawnym morzem, było ludzkie, a to znaczyło w tej chwili: obce i wrogie. Albowiem życie, zagrożone przez wroga, staje się również nieprzyjazne, pełne podejrzeń albo ponurej obojętności. Tylko w alei lipowej po dawnemu kwitły lipy zgłaszając wesołą ofertę do dalszych ufnych przemian i odrodzin ⁷⁾.

Uciekłem z nad morza ⁸⁾ i na kilka dni przed wrześniem ⁹⁾ wróciłem do domu, który przyjął mnie cichy, otoczony sadem zaczynającym owocować, prześwietlony słońcami długich jeszcze dni.

С Л О В А Р Ь

albowiem	так как, ибо	portier	швейцар
azyi	убежище	portowy	портовый
bezpieczny	безопасный	półodętwienie	полуоцепенение
byt	бытие	przechadzać się	прогуливаться
cisza	тишина	przeświecić	просветить
skonać	делать	regie	лесистые холмы в Татрах
decydować	решать	rosegnać się	свершиться
istnienie	существование, жизнь	różnica	разница
kątyce	луна	guz	черты
letnik	дачник	sanatorium	санаторий
lipowy	липовый	skazaniec	приговоренный
milczeć	молчать	znać się	снова
mnogić się	множиться	wzglądać	посматривать
nadchodzić	приближаться	strzec	стеречь
nadzieję	прийти, наступить	śmierć	смерть
naprawdę	в самом деле, в действительности	tymczasowość	временность
niechętnie	неохотно	uzdrowisko	курорт
nieprzyjazny	неприязненный	wiara	вера
nieuchronnie	неизбежно, неот- вратимо	widmowy	призрачный
nieufny	полный недоверия	więzienie	тюрьма
obojętność	равнодушие	wobec	перед
oczekiwanie	ожидание	wrogi	враждебный
odrutowane	обведенное прово- локой	wschodzić	всходить
opaly	осовельный	wyprowadzić	вывести
oświetlać	освещать	wyprowadzić się	съехать (с кварти- ры)
otoczony	окруженный	wzbroniony	вооруженный
owocować	плодоносить	wagronić	подвергнуть угро- зе
patrol	патруль	zapał	энтузиазм
penjonat	пансион	zamieszkać	поселиться
po dawnemu	по-прежнему	zaskoczyć	застыгнуть врас- плох
podjęzienie	подозрение	zask ostrzegawczy	здесь: грозное предвестие
pokechać	полюбить		

ОБЪЯСНЕНИЯ

- 1) wielka pogoda panowała стояла чудесная погода
- 2) nie mogli mieć pewności не могли быть уверенными
- 3) ci... mieli przed sobą тем... осталось
- 4) wyjeżdżali przed terminem уезжали раньше времени
- 5) być na własnych śmieciach быть у себя дома
- 6) co kilka dni через каждые несколько дней

- 7) zgłaszając wesołą ofertę do dalszych ufnych przemian i odrodzin
 8) znad morza
 9) na kilka dni przed wrześniem

весело предлагая, как и всегда, беспечно обновляться и возрождаться
 с моря
 за несколько дней до начала войны (речь идет о сентябре 1939 года)

JAN PARANDOWSKI

POWRÓT DO ŻYCIA

Fragmenty

I

Zanim Jawień zdążył się jej zwierzyć ze swoich kłopotów ¹⁾, Irena już je rozstrzygnęła. Nie we dworze, ale w czworakach znalazła sojuszników i do tygodnia ²⁾ malarz miał sztalugi i doskonałe płótno. Chłop, wygnaniec z Wielkopolski, przyniósł mu wysoki taboret.

— Widziałem, proszę pana, taki stołek u malarza, który był u nas przez jedno lato, nad jeziorem.

Jawień uściskał mu rękę, zafrasował się i zarumienił, bo nie miał grosza przy duszy ³⁾. Chłop w lot zrozumiał.

— Niepotrzebnie się pan martwi, nikt tu od pana nie żąda pieniędzy. A ja — sięgnął do kieszeni i wyjął przedwojenną srebrną złotówkę i trzymał ją w wyciągniętej dłoni — o, widzi pan, ja to sobie chowam, i jak mnie złe myśli nachodzą ⁴⁾, to patrzę na tego orła w koronie. Jest. Prawda, że jest? No to wszystko dobrze ⁵⁾.

Uklonił się i wyszedł.

Chrostkowa zastała Jawienia w zadumie ⁶⁾: stał na środku pokoju z założonymi na piersiach rękami ⁷⁾ i patrzył na to nowe gospodarstwo, które tak niespodziewanie opanowało jego izbę.

— Zostawię drzwi otwarte — panny Niemyskie strzegą mej cnoty ⁸⁾ troskliwiej niż moja matka.

Nie zwrócił uwagi ⁹⁾ na jej słowa, w milczeniu podał jej krzesło.

— Nie, ja tylko na chwilę. Chciałam się przekonać, czy ma pan wszystko, czego panu potrzeba. Czemu pan taki smutny?

— To nie smutek, pani Ireno, to wahanie, może nawet niepokój. Od dawna nie malowałem olejnymi farbami, jeszcze pastel,

akwarela zdarzają mi się od czasu do czasu. Jestem człowiekiem ołówka, węgla, mniej pędzla. Poczciwy Jakub, który nie wyobraża sobie malarza bez farb, przyniósł mi dar Danaów¹⁰⁾. A pani dokonała reszty.

— Mój Boże, chciałam jak najlepiej¹¹⁾.

— I to mnie właśnie zobowiązuje i trwoży. Stoję przed tymi sztalugami, przed tym czystym białym płótnem okrutnie zakłopotany. To jak by mi kazano zaczynać nowe życie, a ja już jestem po czterdzieście¹²⁾.

Chrostkowa drgnęła i szybkim spojrzeniem obrzuciła jego postać¹³⁾, twarz bez żadnej zmarszczki, włosy bez śladu siwizny. Wzruszyła ramionami¹⁴⁾.

— No, widzi pani. Czterdzieści lat! Co jeszcze można zrobić w tym wieku?(...)

— Czterdzieści lat! Czyż to się liczy?¹⁵⁾(...)

W otwartych drzwiach stał Bułat i uśmiechał się dobrodusznie.

— Słyszałeś naszą rozmowę?

— Mówiłeś, Andrzej, tak głośno, że mógłbym cię słyszeć nawet w swoim pokoju. Ale naprawdę słyszałem tylko część idąc po schodach. To wystarczy, bym wiedział, co zamierzasz malować na tym świeżutkim płótnie.

— Żartujesz. Skąd miałbyś wiedzieć, jeśli¹⁶⁾ ja sam jeszcze nie wiem.

— Dlatego właśnie przyszedłem, żeby ci to powiedzieć.

Chrostkowa, którą Bułat zawsze trochę drażnił, odezwała się niemal opryskliwie:

— Umie pan czytać w ludzkich. myślach?¹⁷⁾

— Umiem — roześmiał się — i jak dobrze, zaraz to pani udowodnię. Oto rzuciła mi pani tylko połowę pytania¹⁸⁾, które miała pani na myśli¹⁹⁾. Pierwsza połowa brzmiała: Sądziłam, że umie pan czytać tylko w starych dokumentach.

Rumieniec Chrostkowej potwierdził jego domysł, ale on udał, że tego nie widzi i że obchodzi go tylko czyste płótno rozpięte na sztalugach. Trącił łokciem Jawienia i z jowialną powagą rzekł:

— Oto wróżba jasnowidza. Na tym świeżym płótnie będziesz malował panią Irenę.

Rozbawiony niespodzianką, jaką im sprawił²⁰⁾, patrzył na nich

sponad okularów. Chrostkowa pierwsza się otrząsnęła ze zdziwienia ²¹⁾ i wzruszyła ramionami, jak by chciała powiedzieć: „Niemądre żarty!” Ale Jawień szczerze się roześmiał:

— Ależ naturalnie, oczywiście, ma się rozumieć ²²⁾. Od pierwszej chwili o tym myślę, tylko nie miałem odwagi prosić... ²³⁾

— Prosić? — głos Chrostkowej zadrżał wzruszeniem ²⁴⁾. — Czyż trzeba, żeby pan o to prosił?

С Л О В А Р Ь

brzmieć	здесь: быть	grec	сказать
szworaki	избы для крестьянских семей в усадьбе	siegnąć	здесь: полезть
dobrodusznie	добродушно	siwizna	седина
dokonać	совершить, сделать	smutek	грусть
domysi	догадка	smutny	грустный
drażnić	раздражать	sojusznik	союзник
drgnąć	вздрагнуть	sponad	поверх
farba	краска	srebrny	серебряный
gospodarstwo	хозяйство	stolek	табуретка
jowialny	веселый, шуток-вый	szczerze	искренне
korona	корона	sztaluga	мольберт
malarz	живописец	świeżutki	свеженький
naturalnie	конечно	taboret	табурет
niemal	почти	trać	легко толкнуть, коснуться
niemądry	глупый	troskliwie	заботливо
niepotrzebnie	напрасно, зря	trwożyć	беспокоить, тревожить
niepodświadanie	неожиданно	udać	сделать вид
obrzucić	окинуть	udowodnić	доказать
odezwać się	здесь: сказать	uklonić się	поклониться
okrutnie	страшно	uściskać	пожать
olejny	масляный	wahanie	колебание, нерешительность
opryskliwie	резко	w lot	вмиг
pędki	кисть	wróżba	предсказание
piótno	холст, полотно	wygnaniec	изгнанник
posciwy	добрый	wystarczy	достаточно
potrzeba	нужно	zafrasować się	огорчиться
powaga	серьезность	zakłopotany	смущенный
prawda	верно	zarumienić się	покраснеть
potwierdzić	подтвердить	złotówka	монета, один злотый
roześmiać się	рассмеяться	zmarzszaka	морщина
rozstrzygnąć	разрешить	zobowiązywać	обязывать
rumieniec	румянец		

ОБЪЯСНЕНИЯ

- 1) zwierzyć się ze swoich kłopotów рассказать о своих затруднениях
 2) do tygodnia не прошла неделя

3) nie miał grosza przy duszy	ни гроша за душой у него не было
4) i jak mnie źle myśli nachodzą	и когда меня одолевают сомнения
5) no to wszystko dobrze	значит, все хорошо
6) zastała Jawnę w zadumie	застала Явню погруженным в мысли
7) z założonymi na piersiach rękami	скрестив на груди руки
8) strzegą mej cnoty	стерегут мою честь
9) nie zwrócił uwagi na jej słowa	не обратил внимания на ее слова
10) dar Danaów	данайский дар
11) chciałam jak najlepiej	я хотела устроить все как можно лучше
13) szybkim spojrzeniem obrzuciła jego postać	окинула его быстрым взглядом
12) ja już jestem po czterdziestce	мне уже за сорок
14) wzruszyła ramionami	пожала плечами
15) czyż to się liczy?	разве это важно?
16) skąd miałbyś wiedzieć, jeśli...	откуда тебе знать, если...
17) umie pan czytać w ludzkich myślach	вы умеете читать чужие мысли
18) rzuciła mi pani tylko połowę pytania	вы высказали только часть вопроса
19) miała pani na myśli	вы хотели задать
20) rozbawiony niespodzianką, jaką im sprawił	развеселенный сделанным им сюрпризом
21) pierwsza się otrząsnęła ze zdziwienia	первой отделалась от удивления
22) ma się rozumieć	конечно, само собой разумеется
23) nie miałem odwagi prosić	я не осмелился просить
24) głos zadział wzruszeniem	в голосе прозвучало волнение

II

Co dzień od dziesiątej rano do obiadu Chrostkowa pozowała Jawieniowi. Drzwi były zawsze uchylone, zaglądał przez nie każdy, kto przechodził korytarzem, ale nikt nie odważał się wejść, nawet Bułat. Cały dwór otoczył ten pokój ciszą i jakby szacunkiem, którego jedni sobie nie uświadamiali, drudzy nie byli zdolni się do niego przyznać. Panny Niemyskie trawiła zazdrość¹⁾, każdą z osobna i samotnie, nigdy o tym ze sobą nie mówiły.(...)

Dla Ireny, która nigdy dotąd nie widziała, jak się robi portret, знаła tylko gotowe, sławne portrety z galerii i muzeów, wszystko

tu było nowe i niezwykle. Olśniona i zalekniona patrzyła na te szybkie ruchy ręki i pociągnięcia pędzla, które ukształtowały jej głowę, twarz, całą postać w kostiumie, jeszcze utajonym wśród barwnych zygzaków. (...)

W żadnym lustrze nigdy siebie taką nie widziała i nie taką twarz nosiła we własnym wyobrażeniu²⁾. Czy była piękniejsza? Może — albo i nie³⁾. Była inna. Odkryła wreszcie, co ją tak zmieniało — uśmiech! Nie umiałaby powiedzieć, czy był on wywołany rysunkiem ust, czy oczu, czy ślizgał się po policzkach, raczej było to światło. (...) Nie wiedziała, że taki uśmiech mógł rozświetlać jej twarz — była zadziwiona, oczarowana, wdzięczna.

Cały dwór mówił o portrecie. Oczywiście, nie przy stole w jadalni czy w salonie, ale po kątach, w pokojach.

— Zrobił z niej anioła!

— Też pomysł!⁴⁾ powiedz: koczkodana.

— Dobrze mówi⁵⁾ pan Czado, że to marny malarz.

— Pan Malinowski inaczej mówi.

— Pan Malinowski! Pan Malinowski! Daj się wypchać z tym Malinowskim⁶⁾. Ciekawa jestem, co by o tym powiedział doktor Smęda.

Na sam dźwięk⁷⁾ tego imienia wszystkie trzy panny parsknęły śmiechem⁸⁾.

A doktor Smęda był w Kozłowie jedynym człowiekiem, który o niczym nie wiedział. (...)

Właśnie przed chwilą doktor Smęda wprowadził swoich trzech uczniów w błyskawicowy kosmos Króla Ducha⁹⁾ i szedł wolnym krokiem przez korytarz, jak zwykle¹⁰⁾ zatopiony w myślach¹¹⁾, i potracił przez nieuwagę Bułata, który właśnie wychodził od Jawienia.

— Bardzo przepraszam pana profesora, tu tak ciemno...

— Za to tutaj bardzo jasno — rzekł Bułat otwierając drzwi, które dopiero co zamknął i wprowadził Smędę do pracowni malarza.

I Jawień, i Bułat byli gotowi roześmiać się na widok¹²⁾ olśnienia Smędy. Stał u progu, zafascynowany i zdumiony. Na koniec szczerzy, wruszający naiwny uśmiech szczęścia zmienił do niepoznania tę twarz, tak zwykle szarą i zafrasowaną.

Przesunął dłonią po czole, zrobił nieśmiały krok naprzód.

— Ja doprawdy... ja nie wiedziałem...

— Ze mieszka pan w domu, gdzie rodzą się arcydzieła — dokończył Bułat.

Smeđa spojrział nań ¹³⁾ z wdzięcznością:

— Tak jest ¹⁴⁾, panie profesorze, to właśnie chciałem powiedzieć. A pan — zwrócił się do Jawienia — bardzo przepraszam, czy pozwoli pan uścisnąć sobie rękę?

Jawień już biegł ku niemu.

Lecz ich ręce nie miały się nigdy spotkać ¹⁵⁾. Jawień zamarł w pół kroku ¹⁶⁾: w drzwiach stał oficer niemiecki.

С Л О В А Р Ь

anioł	ангел	próg	порог
barwny	цветной, много- цветный	rodzić się	рождаться
błyskawicowy	молниинный	rozkwieslać	озарять
cisza	тишина	szkery	искренний
dokończyć	здесь: досказать	ślizgać się	скользнуть
doprawdy	в самом деле	uchylić	приоткрыть
galeria	галерея	ukształtować	здесь: вырисовать
kąt	угол	uściskać	пожать
koczkodan	чучело	uśmiech	улыбка
ku	к	uświadamiać sobie	осознавать
marny	плохой	ukryty	скрытый
na koniec	наконец	wdzięczność	благодарность
nieśmiały	всмелый, робкий	wywołać	вызвать
nieuwaga	рассеянность	zadziwiony	пораженный
odkryć	обнаружить	zafascynowany	очарованный
odważać się	осмеливаться	zafasowany	озабоченный
ośnienie	изумление	zagładać	заглядывать
ośniony	изумленный	zakłoniony	оробевший
osiągnięcie	здесь: движение, взмах	zdumiony	в недоумении
pozować	позировать	z osobna	отдельно, в от- дельности
pracownia	мастерская	zugzak	зигзаг

ОБЪЯСНЕНИЯ

- 1) trawiła zazdrość съедала зависть
- 2) nie taką twarz nosiła we własnym wyobrażeniu не таким она представляла свое лицо
- 3) może — albo i nie возможно, да — возможно и нет
- 4) też pomyśl! тоже придумала!
- 5) dobrze mówi правильно говорит
- 6) daj się wypchać z tym Malinowskim! да ну тебя с этим Малиновским!

7) na sam dźwięk	при одном упоминании
8) parsknęły śmiechem	прыснули со смеху
9) Król Duch	произведение Ю. Словацкого
10) jak zwykle	как всегда
11) zatopiony w myślach	погруженный в мысли
12) na widok	при виде, увидев
13) nań	= на niego (<i>стяженная форма</i>)
14) tak jest	да, да
15) lecz ich ręce nie miały się nigdy spotkać	но их рукам не суждено было встретиться
16) zamari w pół kroku	замер на месте

III

Wszyscy zebrali się w salonie, tylko Mikołaj Czado został w swoim pokoju.

— Szedłem za tym Niemcem — mówił pan Niemyski — bo to mój obowiązek i oto co zobaczyłem: (...)

Niemiec wpatrzył się w portret, jak urzeczony. Bardzo powoli zrobił krok naprzód, potem się pochylił i zaczął go pilnie oglądać. Coś mrucał, żuł jakieś słowa, może to były przekleństwa. W końcu krzyknął: Was ist das?

— Krzyknął to wprost w twarz pana Jawienia, który stał obok — rzekł Smęda.

— Ja słyszałam co innego ¹⁾ — odezwała się Niemyska — słyszałam, jak krzyczał na cały dom: Wo ist diese Dame? ²⁾

— To się pani przesiyszała — mruknął Bułat — Niemiec użył zupełnie innego słowa. Zresztą to było później.

Wszyscy zamilkli. Nagle Smęda zaczął jęczeć:

— To straszne, jak on niszczył i deptał ten obraz. Proszę pana — zwrócił się do Bułata — czy pan to rozumie?

— Każdy powinien to rozumieć po czterech latach.

— Ale ja też nie rozumiem. Proszę... — odezwał się wuj Ignacy.

Bułat mówił z niecierpliwością:

— Ten portret był wielkim dziełem sztuki, a Niemiec żył w przekonaniu ³⁾, że dwunożne istoty, które zamieszkują ten kraj, nie są zdolne do tworzenia dzieł sztuki. Niszcząc płótno Jawienia wyraził mu hołd ⁴⁾ na swój sposób. Przyjął to jak obelgę, jak wyzwanie, i odpowiedział z całą pasją dzikiego człowieka.

— A ja nie rozumiem: państwo ciągle mówicie o malowidle, tak jak by nie było przy tym człowieka, który już może nie żyje.

To odezwała się pani Dorota, która cały czas siedziała w milczeniu z założonymi na piersiach rękami ⁵⁾, z pochyloną głową. Na jej słowa podniósł głos doktor Smeđa ⁶⁾.

— Co pani mówi! Któż by o nim zapomniał! Do końca życia będę widział tę okrutną scenę. Niemiec najpierw go pchnął...

— Bo Jawień — dodał Niemyski — chwycił ręką za obraz, widocznie odgadł, co się święci ⁷⁾, chciał ratować...

— Padły strzały ⁸⁾ — zerwał się z krzesła Smeđa — padły strzały i pan Jawień zatoczył się i usunął na ziemię, zobaczyłem krew na podłodze.

С Л О В А Р Ь

chwycić	схватить	przekleństwo	проклятие, ругательство
deptać	топтать	przesłyszeć się	ослышаться
dwunożny	двуногий	ratować	спасать
istota	существо	urzeszemu	заколдованный
jęczać	стонать, здесь: говорить со стоном	usnąć się	медленно опуститься, осесть
krzyczeć	кричать	wpatrywać się	всмотреться
krzyknać	крикнуть	wprost	прямо
malowidło	здесь: картина	wuj	дядя
milczenie	молчание	wykwanie	вызов
mruczeć	бормотать	zamieszkiwać	обитать
mrucnąć	буркнуть	zamilknąć	умолкнуть
niecierpliwość	нетерпение	zatecszyć się	пошатнуться
obowiązek	обязанность	zebrać się	собраться
obejga	оскорбление	zegrać się	вскокить
okrutny	жестокий	zuc	жевать
pchnąć	толкнуть		
pochylić (się)	наклонить(ся)		

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) ja słyszałam ce innego	я слышала другое
2) wo ist diese Dame?	где эта женщина?
3) Niemiec żył w przekonaniu	немец был убежден
4) wyraził mu hołd	оказал ему честь
5) z założonymi na piersiach rękami	скрестив на груди руки
6) na jej słowa podniósł głos doktor Smeđa	доктор Сменда возразил ей повышенным голосом
7) odgadł, co się święci	угадал, что произойдет
8) padły strzały	раздались выстрелы

STANISŁAW WYGODZKI

POWRÓT

Fragmenty

I

„A więc to już? — pomyślał. — A więc trzeba będzie naprawdę rozstać się z dzieckiem?”

Zapytał:

— Zaopiekujesz się małą?

— Dlaczego pytasz?

Czy miał powiedzieć Andrzejowi, że oczekiwał przeczącej odpowiedzi? Tylko taka odpowiedź przyniosłaby mu w tej chwili ulgę, przywróciłaby mu spokój i dziecko. Uwierzyłby, że wyczerpał wszystkie możliwości i ze spokojem przyjąłby odmowę przyjaciela. Zatrzymałby dziecko, zostałoby przy nim i matce w tej ostatniej godzinie, dla której nie miał nazwy. (...)

— Idź po dziecko — powiedział Andrzej łagodnie.

Placzący człowiek, wsparty o drzwi, drgnął, otarł łzy, wysunął się cicho z mieszkania i ruszył pośpiesznym krokiem ku gettu. Niebawem ukazał się na przeciwnym krańcu obszaru, miejsca zbiorowego wyroku i przedwstępnej śmierci. Szedł szybko, prowadząc za rękę małą, może siedmioletnią dziewczynkę. Była drobna, jasnowłosa. Idąc odwracała ciągle głowę, jakby ktoś tajemniczy wzywał ją głosem, który tylko ona pojmowała. (...)

Od pół zbliżał się ku szosie wóz zaprzężony w dwa konie. Na koźle, z odkrytą głową, siedział Andrzej, jasnowłosy, smukły. Konie stanęły w głębokim cieniu.

— Pożegnamy się — powiedział człowiek z opaską na rękawie i ująwszy dziewczynkę pod pachy dźwignął wysoko. W tym krótkim locie zdążył musnąć wargami jej włosy. "Nic więcej, żadnych czułości, żadnych pocałunków." Posadził dziewczynkę obok Andrzeja, który patrzył w dal. (...)

— Bądź grzeczna, Rachel — powiedział głucho ojciec.

— Ona będzie grzeczna — odparł Andrzej.

— Dlaczego płaczesz? — zapytała Rachel.

— Nie. Zdaje ci się. (...)

— Daleko pojedziemy? — zapytała dziewczynka.

— Nie, medaleko. Do miasteczka.

— Do kogo?

— Do mojej matki.

— Pan ma matkę?

— Mam.

— A dawno pan odjechał od swojej matki?

— Dawno.

— Kiedy?

— Gdy dorosłem.

— A ja nie jestem jeszcze dorosła.

— Ale dorośniesz.

— Kiedy?

— O, kiedy! — krzyknął Andrzej beztrasko. — Za kilka lat!

— Ja bym chciała dopiero wtedy odjechać od mojej matki.

Andrzej odwrócił głowę i jego spojrzenie spotkało się ze wzrokiem dziewczynki. Rachel patrzyła uporczywie.

— Czy pana też ktoś zabierał, gdy pan odjeżdżał?

— Mnie?

— Pana.

— Tak, tak — odparł pośpiesznie. — Mnie też ktoś zabierał. A w ogóle, nie mów mi pan, tylko ty. Dobrze? Pamiętaj!

— Dlaczego?

— Tak będzie lepiej. Pamiętaj, mów mi ty.

— Kto ciebie zabierał?

— Ojciec.

— Ale ty nie jesteś moim ojcem!

— Hm — mruknął.

Jechali obok siebie ramię w ramię ¹⁾, oboje pełni podejrzeń. W sercu Andrzeja zjawiała się trwoga. Wydawało mu się, że nie ma nic łatwiejszego nad wynajdywanie kłamstw ²⁾, które uspokoją dziecko, lecz nagle pojął, że każde słowo, to kłamliwe i to prawdziwe, kompromituje go w jej oczach. W słowach Rachel nie odkrył jeszcze niepokoju, była w nich na razie dociekliwość, uparta ciekawość. Chciał za wszelką cenę ³⁾ zyskać jej zaufanie ⁴⁾, wprowadzić ją w stan zapomnienia ⁵⁾, odwrócić uwagę ⁶⁾. Wręczył jej lejce i zapewniwszy ją, że to ogromna przyjemność powozić koźmi, pouczał, że to nie wymaga wysiłku.

С Л О В А Р Ь

beztrosko	беззаботно	pod pachy	под мышки
ciekawość	интерес	podjeźrenie	подозрение
czułość	ласка, нежность	pojmować	понимать
dociekliwość	пытливость	posadzić	посадить
dorosnąć	стать взрослым	pouczyć	поучать
drgnąć	вздрыгнуть	powozić	править
dziewczynka	девочка	przeciwny	противоположный
dźwignąć	поднять	przeczący	отрицательный
grzeszny	послушный	przedwstępny	предварительный
jasnowłosy	светловолосый	przywrocić	вернуть
kłamliwy	лживый	rozstać się	расстаться
kolo	колесо	ruszyć	направиться
kompromitować	компрометиро- вать	smukły	стройный
kraniec	конец, край	śmierć	смерть
krzyknąć	воскликнуть, кри- кнуть	tajemniczy	таинственный
ku	к	trwoga	тревога
lejszo	вожжи	ująć	взять
łagodny	ласковый, мягкий	ukazać się	показаться, пок- виться
miasteczko	городок	ulga	облегчение
możliwość	возможность	uroszkwić	и упор
mruknąć	пробормотать	uspokoić	успокоить
musnąć	коснуться	wóz	телега
na koźle	на козлах	wręczyć	вручить, дать
niebawem	вскоре	wspierać się	опираться
niepokój	беспокойство	wyskerpać	исчерпать
obszar	пространство	wymagać	требовать
odeprzeć	ответить	wyrok	приговор
odkryć	обнаружить	wysiłek	усилие
odkryty	непокрытый	wywnąć się	здесь: выйти
odmowa	отказ	wkuwać	призывать
odwracać	повертывать (на- зад)	zabierać	забирать
opaska	повязка	zapewnić	заверив
otrząść	вытереть	zaprząć	запрячь
posalunek	поцелуй	zatrzymać	не отдать
		zaturkotać	загрохотать
		zbiorowy	массовый

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) ramię w ramię	плечом к плечу
2) nie ma nic łatwiejszego nad wy-
najdywanie kłamstw	нет ничего проще, чем придумы-
вать ложь
3) za wszelką cenę	во что бы то ни стало
4) zyskać jej zaufanie	приобрести, завоевать ее доверие
5) wprowadzić ją w stan zapomnienia	заставить ее забыть все, что было
6) odwrócić uwagę	отвлечь внимание

II

Przyjęła lekliwie parciane pasy. Po chwili zapytała:

— A ty masz dzieci?

— Mam. Nie, nie — zaprzeczył żywo. I dodał głośno: — Nie mam dzieci.

Postanowił mieć się na baczności ¹⁾.

— A gdybyś miał? (...)

— Gdybyś miał dzieci...

— Powiedziałem ci — przerwał jej w połowie zdania ²⁾ — że nie mam dzieci.

— Ale gdybyś miał?

— To co?

— Gdybyś miał dzieci, oddałbyś je komu?

— Pewnie!

— Dlaczego?

— Jak to: dlaczego? A cóż to dziecko?

— To dlaczego mój ojciec oddał mnie ciębie.

— Tobie się mówi, a nie ciębie.

— Dobrze. Więc dlaczego oddał mnie tobie.

— Bo chciał, żebyś wyjechała.

— Dlaczego?

— Może cię nie kocha?

— To nieprawda! — krzyknęła dziewczynka. — A ty dlaczego jedziesz do matki. Czy ona ciębie nie kocha?

— Chyba tak.

— I mnie matka mówiła, że kocha jak całe życie.

— Pewnie mówiła prawdę.

— To dlaczego oddała mnie ciębie.

— Tobie się mówi.

— Tobie.

— Zapytamy ją, jak wrócisz.

— To wracajmy.

Na odległym polu, po prawej stronie szosy widniał olbrzymi dół. Czworobok świeżo wykopanego wgłębienia otoczony był z wszystkich stron usypiskiem ziemi wydartej z głębin. Żółta gliniana niecka puchła w jaskrawym upale sierpniowego dnia. (...) Dziecko wbiło wzrok ³⁾ w tamtą kotlinę. (...)

— Wracajmy — powiedziała nagle Rachel.

— Jesteśmy już blisko — odparł Andrzej.

— Wracajmy! — rozkazała dziewczynka.

— Dlaczego?

— Ja chcę do domu, do mamy.

— Uspokój się.

— Czy chcesz, żebym tam zaczęła krzyczeć? — Wyciągnęła rękę i wskazała miasteczko spoczywające w dole. — Czy chcesz, żebym tam krzyczała?

Andrzej przystanął. Czuł, że podróż kończy się w tym miejscu, gdzie cień wyprzedzający konie wytyczał granice szosy. Stał u wozu, oniemiały z trwogi ⁴⁾, i patrzył w twarz dziewczynki.

— Widzisz? — powiedziała — tam ludzie chodzą po ulicy. Czy chcesz, żebym tym ludziom powiedziała, że wiesz Żydówkę?

— Nie! — krzyknął Andrzej rozpaczliwie. — Zginiemy.

— To zawracaj!

Andrzej przymknął oczy. Jeszcze czekał.

— Zawracaj — powiedziała teraz cicho, błagśnie. — Zawracaj...

Andrzej ściągnął lejce. Koń otarł się o wierzch jego dłoni, poczuł miękkość sierści, ciepło zwierzęcego brzucha, uderzył węń ⁵⁾ ostry zapach potu ⁶⁾. Konie zawracały powoli, posłuszne jego ręce. Droga opadała stromo, jego wzrok pomknął ku czworokątowi gliny, która błyszczała ostro na odległym polu. Na brzegach dołu widział pryzmy ziemi przygotowanej do zasypiania mogiły po masakrze.

— Nie gniewaj się.

Jechali w ciemnym zaciszu nieruchomych drzew, milczący. Rachel ze wzrokiem utkwionym w dał milczała, spokojna. Wypatrywała domostwa, które opuściła niedawno. Jeszcze było niewidoczne ⁷⁾, ukryte za zakrętem szosy. Gdy dojechali do miejsca, gdzie rozstała się z ojcem, zeskoczyła z wozu i krzyknęła do Andrzeja:

— Odjedź! Odjedź!

Słyszała gwar, głośny lament. Obejrzała się jeszcze raz. Słońce zachodziło, Andrzej jechał polną drogą ku swemu domowi, nie odwracając głowy.

Rachel ruszyła przed siebie ⁸⁾, szła szybko ku gromadzie, która właśnie ukazała się na rogatce. Warczały cicho ustawione w czworobok samochody. Pobiegła idącym naprzeciw, dostrzegła ojca i matkę.

С Л О В А Р Ь

blagalnie	умоляюще	rogatka	застава
blyszczec	блестеть	rozkazac	приказать
brzuch	живот	rozpaczaliwie	отчаянно
czworobok	четырёхугольник	stromo	круто
czworokat	четырёхугольник	sciagnac	натянуть
dozac	добавить	sierpniowy	августовский
domostwo	дом с пристройка-ми	slersc	шерсть
		sproczuwaac	лежать, прости- раться
dostrzec	замечить		только что
dói	яма	swieto	скрыть
glębina	глубина	ukryc	успокоиться
gromada	толпа	uspokoic się	выстроить
gwar	шум	ustawic	устремленный
jaskrawy	яркий	utkwionu	рокотать
kotlina	котловина	warczec	внизу
krzyczec	кричать	w dole	углубление
lament	причитание	wglębnie	виднеться
lękliwie	боязливо	widniec	тыльная сторона
masakra	расправа, массовое убийство	wierzch dlowi	руки
		wskazac	указать
miękkosc	мягкость	wyciagnac	протянуть
milczec	молчать	wydrzec	выдрать
nagle	вдруг	wykopaac	вырыть
naprzeciw	навстречу	wypatruwaac	искать глазами
niecka	впадина	wyprzedzac	идти (бежать и т.п.) вперед
nieruchomu	неподвижный		намечать
obejrzec sie	оглянуться	wytuszcac	заходить, закаты- ваться
odlegly	отдаленный	zachodziac	затишье
opadaac	опускаться	zacisze	поворот
opuscic	оставить, покинуть	zakret	возразить
otoczyc	окружить	zaprzeczyc	засыпать
otrzec się	потереться	zasuraac	поворачивать
parciany	пеньковый	zawracaac	спрыгнуть
prawnie	конечно	zeskoczyc	относящийся к животному
probiec	побежать	zwierzęcy	желтый
polny	полевой		еврейка
pomknac	помчаться	zólty	
przymknac	сомкнуть	Zydówka	
przystanac	остановиться		
puchnac	пухнуть		

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) mieć się na oaczności	быть осторожным
2) przerwał jej w połowie zdania	остановил ее на полуслове
3) dziecko wbiło wzrok	ребенок устремил взгляд

4) oniemiały z trwogi	онемев от ужаса
5) weń	= w niego (стяженная форма)
6) uderzył weń ostry zapach potu	его обдало острым запахом пота
7) jeszcze było niewidoczne	его еще не было видно
8) ruszyła przed siebie	пошла вперед

ADOLF RUDNICKI

NIEKOCHANA

Fragmenty

I

Powoli zaczęła przychodzić do siebie ¹⁾). Niewyraźnie, jak gdyby zza siódmej góry ²⁾), przenikał hałas domu wielkomiejskiego. (...)

Kamil wyszedł po doktora, ale sam nie wrócił. Przysłał posłańca z listem, w którym pisał, że nie widzi innego wyjścia. Już nie ma sił, niech Noemi sama rozstrzygnie o swym losie. Może kiedyś jego dzisiejszy krok wyda jej się podły. Ale musi być nareszcie koniec dla obopólnego dobra ³⁾). Każde z osobna niech decyduje o swym życiu.

Nie zdziwił jej ten list ani oburzył, nowy cios przyjęła jako coś naturalnego; w okresie gdy rzeczywistość staje przeciw nam, siłą dzisiejszego zła osłabia siła zła wczorajszego. Noemi zaczęła się ubierać. Musiała mieć silną gorączkę ⁴⁾), czuła swą chorobę w ustach i w ciele (...)

Zapadał wczesny zimowy wieczór ⁵⁾), ponad miastem wisiało niebo pąsowe od łątarń, zimowymi wieczorami niebo często bywa pąsowe. Ludzie gdzieś szli, ku czemuś śpieszyli, Noemi nie rozumiała, dlaczego tak śpieszą. Tramwajem pojechała na Dworzec Wschodni.

Czemu konduktor tak patrzył na nią? Co jej te oczy przypominały? Dawno — jak dawno temu — szli Ogrodem Saskim, drobne żółte liście opadały z drzew, naraz odezwała się bez przekonania ⁶⁾), że nie jest im dobrze, więc chce wyjechać. (Po tylu miesiącach ⁷⁾) — i nic nowego!) Kamil wtedy spojrział na nią podobnymi oczami i rzekł: — Jak to, chcesz wyjechać, Noemi? Chcesz mnie porzucić? — Konduktor stał nad nią, uśmiechał się i mówił coś. Pojęła wreszcie. Dworzec.

Jeszcze miała trochę czasu do odejścia pociągu. Znalazła sobie kawałek ławki i usiadła, znów tonąc w rojeniach: ujrzała się przed ogromnym, żółto pomalowanym domem, wywierającym niesamowite, przynębiające wrażenie. Dom był gładki jak ściana, o dużych, ciemnych krzyżach okien, jedyne oświetlenie, jakie posiadał, płynęło z latarni ulicznych. W tym domu, w jednym z okien trzeciego piętra, dostrzegła nagle Kamila, który się, gdy ją zauważył, ukrył. Wbiegła do domu, panowały tu nieprzeniknione ciemności⁸⁾. Stała z wyciągniętymi przed siebie⁹⁾ rękami. Rychło pojęła, że w tych ciemnościach nie odszuka go, choćby do końca świata szukała¹⁰⁾. Wołała więc: — Kamil! odezwij się! widzisz przecież, że cię odnalazłam. Nie odejdę stąd, choćbym miała stać do końca świata¹¹⁾. Gdzie jesteś? — Czują, że stoi obok, wystarczyło mu rękę wyciągnąć¹²⁾, ale nie chciał. I jeszcze się śmiał! Tak, śmiał się z tego, że o włos omijała go ręką¹³⁾. Zaczęła płakać i z tym płaczem zbudziła się w małym czerwonym pokoiku na Elektoralnej. Obok leżał Kamil i spoglądał na nią z rozczuleniem. Mówił: — Oto jak jesteśmy związani ze sobą! Czy wiesz, że przyśnił mi się ten sam sen co tobie? — Więc czemuś się nie odezwał? — pytała go z wyrzutem. — Bo to był sen — odpowiedział dobrotliwie. — Więc cóż, że sen?¹⁴⁾ — Czy we śnie postępuje się tak jak na jawie, jak w życiu? — Więc we śnie postępuje się inaczej, czyli że w życiu odezwałbyś się? — Oczywiście — rzekł z zapalem — kochana, kochana. — Dwa razy powiedział kochana, Noemi dobrze słyszała. — Toś ty wiedział, że to sen? — Wiedziałem. To się przecież zdarza, człowiek śni i mówi sobie, choć to sen, ale niech się wyśni do końca¹⁵⁾. — Noemi zamyśliła się. — Powiedziałeś, że to sen, więc czemuś krzyczał na mnie? — Ze złości, bo stale jestem zły na ciebie! (...)

С Л О В А Р Ь

choć	хотя	hałas	шум
choćby	если бы даже	jak to	как
cios	удар	krzyścieć	кричать
skętu	почему	ku	к
czyli że	значит, то есть	latarnia	фонарь
decydować (o czym)	решать	los	судьба
dobrotliwie	ласково	nagle	вдруг
dom wielkomięski	дом большого рода	na jawie	наяву
dostrzec	заметить	paraz	вдруг
		naturalny	естественный

nieprzeniknlony	непроницаемый	rojenie	греза
niesamowity	жуткий	rozczulenie	умиление
niewyraźnie	неотчетливо	rozstrzygnąć	решить
obrzyć	возмутить	rzec	сказать
odejście	отход, отправление	rzeczywistość	действительность
odezwać się	сказать, заговорить, откликнуться	rychło	скоро
odnaleźć	отыскать	spoglądać	смотреть
odszukać	отыскать	starać	идти
opadać	падать	śnić	видеть сон
osłabiać	ослаблять	śpieszyć	спешить
oświetlenie	освещение	tonąć	погружаться
pałowy	пунцовый	ujrzeć	увидеть
podły	подлый	wbiec	вбежать
podobny	здесь: такой же	wczorajszu	вчерашний
pojąć	понять	wschodni	восточный
romalować	окрасить	wyciągnąć	протянуть
porzucić	покинуть, оставить	wydać się	показаться
posiadać	иметь	wyrzut	упрек
postaniec	нарочный	zamyślić się	задуматься
postępować	поступать	zapał	страсть
powoli	постепенно	zdziwić	удивить
przenikać	проникать	złość	злость
przygłębiający	угнетающий	z osobna	отдельно
przysnąć się	присниться	związany	связанный
		żółty	желтый

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) przychodzić do siebie	приходить в себя
2) jak gdyby z za siódmej góry	как будто из-за тридцяти земель
3) dla obopólnego dobra	для нас обоих
4) musiała mieć silną gorączkę	должно быть, у нее был сильный жар
5) zapadał wczesny zimowy wieczór	подходил ранний зимний вечер
6) bez przekonania	неуверенно
7) po tylu miesiącach	столько месяцев прошло
8) panowały tu nieprzeniknione ciemności	вокруг была непроницаемая тьма
9) przed siebie	вперед
10) nie odszuka go, choćby do końca świata szukała	не отыщет его никогда
11) choćbym miała stać do końca świata	если бы даже мне пришлось стоять бесконечно
12) wystarczyło mu rękę wyoiągnąć	достаточно, чтобы он протянул руку
13) o włos omijała go ręką	она почти доставала до него рукой
14) więc oż, że sen?	так что же, если это сон?
15) ale niech się wyśni do końca	но пусть он снится до конца

II

W godzinę później¹⁾ sama jedna wysiadła na małej, pustej stacyjce²⁾. W poczekalni oświetlonej lampą naftową również nie było nikogo. Noemi podeszła do kasy i spytała o dworek „Józefin”. — To trzy kilometry stąd. Czy miał kto czekać na panią? Zwykle posyłają konie. Jak pani trafi teraz po nocy?³⁾ — Poprosiła, żeby jej określić drogę mniej więcej. — Co też pani mówi⁴⁾, „mniej więcej”. Nie spotka pani nikogo, żeby się zapytać! — krzyczał zawiadowca, wreszcie zamknął okienko. Noemi przypuszczając, że nie chce dłużej rozmawiać, wyszła.

Mgła, głuche pola, pełne lekko ściętych kałuż⁵⁾, groźne drzewa. Kroczyła przed siebie, szcękając zębami⁶⁾, gorączka prawdopodobnie podniosła się. W pewnym miejscu załamał się lód i Noemi poczuła wodę w butach. W tej samej chwili usłyszała wołanie. To zawiadowca przybiegł z chłopcem, który miał ją zaprowadzić.

— Niech się pani opamięta — próbował jeszcze — niech pani da spokój na dzisiaj⁷⁾. Za pół godziny będzie pociąg do Mińska. Jak pani nie chce wracać do Warszawy, to niech pani zanocuje w Mińsku, a z rana wróci. W dzień zawsze bezpieczniej⁸⁾.

Straciła rachubę czasu⁹⁾ i nie umiałyby określić, jak długo szli, nim stanęli przed długim, niskim budynkiem z zastawionymi okiennicami¹⁰⁾ (...)

Noemi pojęła bezsens swojego postępowania¹¹⁾. Teraz zgodziłaby się na Mińsk, na nie wiadomo co¹²⁾, aby tylko móc nie przekroczyć progu tego domu. Stałaby pod drzwiami nie wiedząc jak długo¹³⁾ (chłopiec, który ją przyprowadził, nie okazywał chęci do samodzielnego działania)¹⁴⁾, gdyby nie wzrastające ujadanie psów. Zresztą od środka ktoś pierwszy pchnął drzwi.

Zapytała o Kamila (...)

— Spodziewamy się go. —

— Dzisiaj?

— Dzisiaj? Dlaczego dzisiaj? Może zresztą dzisiaj. Będzie jeszcze jeden pociąg (...)

Wkrótce w sieni ktoś z hałasem¹⁵⁾ wycierał nogi. Wszedł Kamil.

Przywitał się z Noemi tak, jak gdyby byli umówieni¹⁶⁾. To, że wiedziała o „Józefinie”, jakkolwiek bardzo przed nią ukrywał ten adres, nie zdziwiło go nawet. Był przyzwyczajony do tego,

że wiedziała wszystko. Po kolacji oboje przeszli do pokoju nieobecnej córki właścicielki, w którym Noemi miała zanoć; był to ten sam, gdzie przedtem siedziała; dla Kamila szykowano „jego” pokój. Woda w dzbanku grzała się na piecu i tylko to syczenie wody było słycać przez jakiś czas. Wreszcie Kamil wybuchnął:

— Powiedz mi, po co to wszystko urządzasz? Co oznacza ten szalony przyjazd? ¹⁷⁾ Jak ty wyglądasz? Bez śniegowców przyjechałaś. Boże! Jak mogłaś bez śniegowców puścić się w taką drogę! Chcesz mnie na nowo ściać, i po co? Po to, aby otworzyć nową serię przejść i nową serię ucieczek? ¹⁸⁾ Nie jesteśmy dla siebie, nie powinniśmy już mieć złudzeń ¹⁹⁾. Miłość, która się nie udaje, to klęska życia. Tak, dlatego też ²⁰⁾ musimy się ratować. Źle umieściłaś swoje uczucia. Na co ci to wszystko? Noemi, ratuj swoją godność. Nie doprowadzaj do tego, abyś miała gardzić sobą. Chciałaś, abym pobył z tobą do wyjazdu, ale ten wyjazd nigdy by przecie nie nastąpił...

С Л О В А Р Ь

but	ботинок	puścić się	пуститься
córka	дочь	ratować (się)	спасать(ся)
doprowadzać	доводить	rytuał (o co)	спросить
dworek	небольшой дом	syczenie	шипение
	właściciel uсад-	szalony	безумный
	бы	szpara	щель
dzbanek	кувшин	szukować	готовить
gardzić (kim)	презирать	ściągnąć	здесь: заставить
głuchy	глухой		вернуться
godność	достоинство	śniegowce	ботинки
groźny	грозный	ujadanie	лай
grzać się	греться	ukrywać (przed kim)	скрывать
kroczyć	шагать	urządzać	устраивать
naftowy	керосиновый	właścicielka	владелица, хозяй-
na nowo	снова		ка
nieobecny	отсутствующий	wołanie	крик
nim	пока, прежде чем	wybuchnąć	вспылить, вспых-
oświetlać	освещать		нуть
pchnąć	распихнуть	wycierać	вытереть
piec	печь	walnąć się	подломиться
próg	порог	wanocować	переночевать
przedtem	раньше	zawiać	дежурный по стан-
przełączać się	проскакивать		ции
przybiec	прибегать	zdziwić	удивить
przeprowadzić	привести	z gana	утром
przywitać się	поздороваться		

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) w godzinę później	часом позже
2) stacyjka	уменьш. от stacja
3) po nocy	среди ночи
4) co też pani mówi	что вы говорите
5) pełne lekko ściętych kałuż	с множеством луж, подернутых тонким ледком
6) szcękając zębami	стуча зубами
7) niech pani da spokój na dzisiaj	сегодня вы и не думайте об этом
8) w dzień zawsze bezpieczniej	днем все же не так опасно
9) straciła rachubę czasu	потеряла счет времени
10) z zastawionymi okiennicami	с закрытыми ставнями
11) Noemi pojęła bezsens swojego postępowania	Ноэми поняла, как безумно она поступила
12) na nie wiadomo co	на все на свете
13) nie wiedzieć jak długie	бесконечно
14) nie okazywał chęci do samodzielnego działania	не проявлял желанья предпринять что-либо самостоятельно
15) z hałasem	шумно
16) jak gdyby byli umówieni	как будто они условились здесь встретиться
17) co oznacza ten szalony przyjazd?	как понимать этот безумный приезд?
18) po to, aby otworzyć nową serię przeżyć i nową serię ucieczek	для того, чтобы вновь и вновь страдать и уходить друг от друга
19) nie jesteśmy dla siebie, nie powinniśmy już mieć złudzeń	мы не созданы друг для друга и должны это наконец понять
20) dlatego też	и потому

III

Noemi milczała. Przyjechała, zdecydowała się na tę drogę, aby mu oznajmić, że już ostatecznie postanowiła wyjechać. Łudzila się, że jego litość stanie się z czasem prawdziwą miłością. Łudzila się, że on nie ma woli, więc zdoła mu narzucić swoją ¹⁾. Tymczasem on ma okrutną, lisią jakąś, ale i żelazną przy tym wolę. Nie chciała wyjeżdżać bez pożegnania i dlatego przyjechała do „Józefina”. Chciała mu to wszystko powiedzieć, ale nagle przeszła jej ochota ²⁾. Nie miała mu nic do powiedzenia.

Dreszcze wstrząsały jej ciałem ³⁾. Naraz uderzył Kamila wyraz jej twarzy. Zdawało mu się, że stało się z nią coś bardzo niedobrego. Zawsze w takich momentach zdawało mu się, że oślepla.

— Noemi — jego głos stał się bełkotliwy — chcesz, to wrócimy razem, zapomnimy, zaczniemy na nowo, Noemi...

Próbował dotknąć jej twarzy, ale odepchnęła go z całych sił. Poruszyła gwałtownie ustami ⁴⁾, jakby chciała coś powiedzieć, ale rozmyśliła się i wyleciała z pokoju bez słowa ⁵⁾. Biegąc wśród drzew słyszała wołanie Kamila: — Noemi! Noemi! — Jego krzyk wywabił gości z pokoju ⁶⁾. Słyszała, jak major zaproponował, żeby posłużyć się psem ⁷⁾, na co administrator odparł, że nim pies wytropi „panienkę”, wpierv pogryzie wszystkich pensjonariuszy.

Pamiętała, w której stronie leży stacja. Biegła po wodzie i śniegu, przeżywając najdziwniejsze uczucia ⁸⁾. Odległe wspomnienia mieszały się z ostatnio przeżytymi. Chwilami doznawała trwogi, lecz o wiele częściej szalonej radości ⁹⁾. Czy nie czekał jej wyjazd? — Nowy kraj, nowi ludzie? Czy najgorszego nie miała już poza sobą? ¹⁰⁾ Nie byłaż uleczona z tego straszego człowieka? Czy nie postąpiła z godnością? Nie uratowałaż godności? Od tej chwili powie sobie: Nigdy więcej! Nigdy więcej!

Biegła środkiem szyn, krzycząc w noc: — Koniec! Koniec! Życie na nowo! — Ogłuszyła ją radość własna — rzadki gość w jej sercu. Upiła się nią, ołśniło ją „nowe życie”, noc, przestrzeń, niebo. Była szczęśliwa, płakała i śmiała się na przemian ¹¹⁾. Noc jej życia skończy się wraz z nocą dzisiejszą. Jutro i na jej ulicy zaświeci słońce. Wyzwolona, lekka biegła środkiem toru, upojona trwającym zachwytem.

С Л О В А Р Ь

bełkotliwy	невнятный	ostatecznie	окончательно
blec	бежать	oślepnąć	ослепнуть
dotknąć (czego)	прикоснуться, коснуться	oznajmić	объявить
łtość	жалость	pensjonariusz	пансионер
ludzić się	обольщаться	pogryźć	искусать
major	майор	postanowić	решить
mieścić się	смешиваться	prawdziwy	настоящий
milczeć	молчать	rozmyślić się	раздумать
odepchnąć	оттолкнуть	szynę	рельсы
odległy	далекий	tyczasem	между тем
odparł	возразил	uderzyć	поразить
ogłuszyć	оглушить	uleczyć (z czego)	вылечить
ekrutny	жесточкий	upić się (szynę)	опьянеть
ośnić	поразить блеском	wpierv	сначала, сперва
		wraz z	вместе с

wylecieć	выбежать, вылететь	zapropozować	предложить
wytropić	выследить	zakwiesić się	засиять
zachwyć	восторг, восхищение	zależny	зависимый

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) więc zdoła mi narzucić swą	и потому она сможет подчинить его своей
2) przeszła jej ochota	потеряла желание
3) dreszcze wstrząsały jej ciałem	она дрожала всем телом
4) poruszyła gwałtownie ustami	вдруг она зашевелила губами
5) bez słowa	не сказав ни слова
6) jego krzyk wywabiał gości z pokoju	на его крик все выбежали из комнаты
7) żeby posłużyć się psem	чтобы взять собаку
8) przeżywając najdziwniejsze uczucia	испытывая самые странные чувства
9) chwilami doznawała trwogi, lecz o wiele częściej szalonej radości	минутами она испытывала тревогу, но чаще безумную радость
10) czy najgorszego nie miała już poza sobą	разве самое плохое не было уже позади
11) płakała i śmiała się na przemian	то плакала, то смеялась

STEFANIA GRODZIENSKA

LIZBONA

Dzień był niby jeszcze zimowy, a niby już wiosenny. W taki dzień w człowieku powstają tęsknoty, powleczone melancholią już w chwili ich narodzin. Każda kobieta myśli o sprawieniu sobie nowej sukni, a mężczyzna — nowej żony. Ale już następna myśl jest: „A co zrobić ze starą?” I najczęściej marzenie pozostaje w sferze marzeń, zwłaszcza w wypadku sukni.

W taki oto zimowo-wiosenny dzień, pełen niepokoju, nadziei i smutku, wyszłam na ulicę. Promień słońca, które już naprawdę, pierwszy raz w tym roku, grzało, wywołał we mnie nagłą chęć czegoś nowego, chęć przełamania szarego, normalnego tygodnia.

Przechodziłam akurat obok biura podróży. Podróż... tak. To jest to ¹⁾. Nastrój dworca... „Pociąg pośpieszny do Pragi, Wiednia, Paryża odejdzie z toru drugiego przy peronie pierwszym...” Odjazd. Za oknami pociągu domy obcych miast. Fragmenty miesz-

kań, ulic, ludzie, prowadzący tam swoje normalne życie²⁾), w które zaglądamy jak przez dziurkę od klucza: czy to nie dziwne, że ta kobieta z dziećmi tu micszka, w tym Brnie czy w tym Wiedniu. Ubrała dzieci i wyszła z nimi po zakupy. Chodzi tak co dzień, ale dla mnie gra ona tylko swoją rolę w teatrze. Dla mnie ona istniała przez tę chwilę, jej epizod trwał mniej więcej cztery sekundy. Tak. To jest to.

Weszłam do biura podróży.

— Poproszę o bilet drugiej klasy — powiedziała rozmarzona.

— Dokąd? — spytał przystojny urzędnik.

— Gdzieś daleko.

— Może do Koszalina?

— A dalej nie można?

— Za Koszalinem jest jeszcze Mielno.

— A dalej?

— Dalej już jest morze.

— Szkoda. A na łądzie nic innego pan nie ma?

— Proszę bardzo. Świeradów! Bardzo daleko i jednocześnie na łądzie.

— A dalej?

— Dalej już jest zagranica.

— Nie szkodzi. Nie zależy mi, żeby to było koniecznie w Polsce. Co pan mi może zaproponować za granicą?

— Żeby było daleko?

— Żeby było daleko.

— Może Lizbona?

— A to daleko?

— Daleko.

— To poproszę jeden drugiej klasy do Lizbony.

Przystojny urzędnik zastanowił się chwilę i powiedział:

— Niestety, proszę pani, musiałyby pani mieć paszport i wizę.

— Kiedy ja tam wcale nie chcę siedzieć, tylko bym się przejechała tam i z powrotem. Wiosna, wie pan, taki ładny dzień, po prostu mam ochotę się przewietrzyć. To chyba naturalne.

— Jak najzupełniej³⁾), proszę pani. Sam bym się chętnie przewietrzył. Ale przepisy, Niestety, utrudniają. Może by się pani jednak zdecydowała na coś krajowego?

— A co mi pan radzi?

— Ja bym pani polecił na przykład Poznań. Ładne miasto czyste. Uniwersyteckie.

— Hm... to nie jest zły pomysł. Jeśli pan już tak zachwala, to poproszę jeden drugiej klasy do Poznania. O której odchodzi pociąg?

— W nocy. Godzina zero dwadzieścia siedem.

— O, to dziękuję. Mówiłam panu wyraźnie, że wiosna, ładny dzień, mam ochotę gdzieś się przelecieć. A nie w nocy. Po co w nocy mam wyjeżdżać? W dzień nic pan nie ma?

— Dlaczego nie, proszę pani! Rozporządzamy szerokim asortymentem dziennym, proszę bardzo.

— Na przykład?

— Kraków. Piękne, stare miasto. Zabytki, kościoły, zamek królewski autentyczny na tak zwanym Wawelu. Będzie pani miała prawdziwą satysfakcję ⁴⁾.

— No dobrze, niech już będzie ten Kraków, żeby panu czasu nie zajmować ⁵⁾. Ile taki bilet kosztuje?

— Dziewięćdziesiąt jeden dwadzieścia.

— W jedną stronę?

— Tak.

— To tam i z powrotem sto osiemdziesiąt dwa czterdzieści?

— Tak jest, proszę pani.

— Za drogo. Fantazja fantazją, ale prawie dwieście złotych, to już pieniądz. Nie mówię, żeby się targować, broń Boże ⁶⁾, co innego ⁷⁾, gdybym tam miała jakiś interes, ale na fantazję to za drogo. Nic tańszego pan nie ma?

— Owszem, posiadamy piękne trasy po umiarkowanych cenach. Wyszaków — dziewiętnaście dwadzieścia. Tam i z powrotem podróżuje pani za jedno trzydzieści osiem czterdzieści.

— Ale czy ten Wyszaków ciekawy?

— Jeśli mam być szczerą ⁸⁾, to porównanie z Lizboną wypadłoby na jego niekorzyść ⁹⁾. Ale za to jaka przystępna cena!

— Pewnie, drogo to nie jest. Ale jak pan sam przyznaje, że gorsze miasto od Lizbony, to i czterdziestu złotych szkoda. Piechotą nie chodzi ¹⁰⁾.

— A co pani powiedziała by na Piastów? A może by Ursus

albo Włochy? Tanie jak barszcz¹¹⁾). Też ludzie podróżują. Nie chciałbym, żeby pani wyszła od nas z pustymi rękami.

Zamyśliłam się i spytałam:

— A jakiego zdania pan, jako fachowiec, jest o Wilanowie?

— Jak najlepszego¹²⁾, proszę pani. Wilanów mogę polecić z czystym sumieniem¹³⁾. Osiemdziesiąt groszy, park i zabytki.

— Poproszę więc jeden do Wilanowa.

— Bardzo mi przykro¹⁴⁾, ale biletów na miejskie autobusy nie sprzedajemy.

— Szkoda. Tak dobrze mi pan doradził, a teraz mam dać zrobić konkurencji. I w autobusach już mi pan nie będzie mógł pomóc.

Westchnęłam i spojrzałam na urzędnika. Miał bardzo ładne oczy.

— Za dziesięć minut kończę pracę — powiedział — jeżeli pani może poczekać, to postaram się pani załatwić autobus¹⁵⁾. Nasz klient — nasz pan¹⁶⁾.

Był piękny zimowo-wiosenny dzień. Błądziliśmy do zmroku po błocie wilanowskiego parku. Na drzewach były pąki, urzędnik biura podróży miał piękne oczy i wcale nie wiem, czy wiosna w Lizbonie jest ładniejsza.

С Л О В А Р Ь

autentyczny	подлинный	przejechać się	прокатиться
dziurka	скважина	przelecieć się	здесь: проехаться
fachowiec	специалист	przełamać	нарушить
grzać	греть	przewietrzyć się	проветриться
interes	дело	przystępny	доступный
kiedy	здесь: но	przymawać	соглашаться
koniecznie	обязательно	rozmarzony	погруженный в мечтах
ład	суша	rozporządzać	располагать
Lizbona	Лиссабон	sfera	область
marzenie	мечта, грёза	smutek	грусть
narodziny	рождение	sprawić sobie	приобрести
nastrój	атмосфера	spytać	спросить
naturalny	естественный	suknia	платье
niby	как будто	szary	серый
niepokój	беспокойство	tak zwany	так называемый
pąk	почка	targować się	торговаться
pewnie	конечно	tęsknoty	желания
polecić	порекомендовать	umiarkowany	умеренный
posiadać	иметь	utrudniać	осложнять
powieć	подернуть	westchnąć	вздокнуть
promień	луч		

wyraźnie	ясно	zapropnować	предложить
wywołać	вызвать	zarobić	заработать
zachwalać	расхваливать	zdecydować się	решиться
zamyślić się	задуматься	z powrotem	обратно

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) to jest to	это то, что нужно
2) ludzie, prowadzący tam swoje normalne życie	люди, которые живут там своей повседневной жизнью
3) jak najzupełniej	конечно
4) będzie pani miała prawdziwą satysfakcję	вы будете вполне удовлетворены
5) żeby panu czasu nie zajmować	не буду отнимать у вас время
6) broń Boże	сохрани бог
7) co innego	другое дело
8) jeśli mam być szczerą	откровенно говоря
9) wypadłoby na jego niekorzyść	было бы не в его пользу
10) pachołą nie chodzi	на улице не валяется
11) tanie jak barszcz	дешевле грибов
12) jak najlepszego	самого хорошего
13) a ekystym sumieniem	со спокойной совестью
14) bardzo mi przykro	очень жаль
15) postaram się pani załatwić autobus	помогу вам попасть на (найти) автобус
16) nasz klient — nasz pan	наш клиент — наш хозяин

STEFANIA GRODZIŃSKA

FOTOGRAFUJE SIĘ

Proszę sobie wyobrazić, miałam takie szczęście, że mi się udało wkręcić na wycieczkę za granicę. Tylko że do tego trzeba mieć kupę fotografii. Więc poszłam do fotografa i mówię:

— Proszę sobie wyobrazić, miałam takie szczęście, że mi się udało wkręcić na wycieczkę za granicę. Tylko że do tego trzeba mieć kupę fotografii. Więc może by mi pan zrobił taką kupę fotografii.

Ten fotograf powiedział, że dłaczego nie, od tego on tu jest ¹⁾, i poprosił mnie do atelier. Muszę się przyznać, że bardzo nie lubię się fotografować. To dlatego, że nie mamy dobrych fotografów. W ogóle u nas rzemiosło upada, a specjalnie fotograficzne. Jeszcze niedawno byli u nas tacy świetni fotografowie, a teraz brako-

róbstwo i brakoróbstwo. Wystarczy porównać moje zdjęcie sprzed dziesięciu lat ²⁾ i obecne.

Ale trudno, trzeba to trzeba. Siadam w tym atelier, a ten fotograf już łapie za aparat.

— Panie! — mówię — co pan, prosto z ulicy chce mnie pan fotografować? Muszę się chociaż trochę przetargać! Zdjęcie idzie do zagranicznego paszportu i zaraz tam powiedzą, że u nas fryzjerów nie ma.

Musiałam mu dobrze nadepnąć na tę dumę narodową ³⁾, bo dał mi lusterko, żebym się ładnie potargała.

— Myślę, żeby może tę całą grzywkę kopnąć do góry — mówię — to tak szlachetnie będzie. Co?

— Niech pani kopnie — powiada ten fotograf.

Kopnęłam grzywkę do góry, patrzę do lustra — coś okropnego!

— Pięknie mi pan poradził, wyglądam jak nauczycielka matematyki. Zgrabię to wszystko w dół. Co?

— Niech pani zgrabi — powiada fotograf.

Zgrabiłam w dół, patrzę — strasznie.

— Co z pana za fachowiec, każe mi pan z grzywką w dół, teraz wyglądam jak nauczycielka śpiewu. Może pół strząchnąć na dół, a pół strząchnąć do góry, co?

— Niech pani strzącha.

Strząchnęłam pół na dół i pół do góry i usiadłam.

— No, niech pan fotografuje — mówię — nie przyszedł tu nocować. Na co pan czeka?

A ten fotograf wziął i oświetlił mnie reflektorem z góry.

— Chwileczkę! Co pan, z góry mnie pan oświetla? Nie widzi pan, że mi się od tego zmarszczki robią?

No to oświetlił mnie... z dołu!

— Panie, czy pan pierwszy raz w życiu fotografuje? Z dołu mnie pan oświetla, oczy mi się od tego robią wpadnięte.

— Nic się pani nie robi. Oczy pani ma i tak wpadnięte.

No to się uspokoilam.

Więc ten fotograf obraca mnie z lewej strony i łapie za aparat.

— Zaraz — mówię — co mnie pan z lewej strony ustawia, czy pan nie widzi, jaką mam twarz?

On mi się przyjrzał i powiada:

— Twarz jak twarz.

— No pewnie że jak twarz! A jak co ma być? Ale oko lewe mam mniejsze. Niech pan zrobi z prawej strony, prawe za to mam większe. Ale zaraz, z prawej strony nos mam znowu krzywy. Z lewej nos mam prosty, ale oko mam mniejsze. To może en face? ⁴⁾ Chociaż en face nie wolno. Zdjęcie do dokumentów musi być jak nocne naczynie: z jednym uchem. Bez ucha nieważne.

— Niech będzie z uchem — zgodził się fotograf.

— Ale jaki wyraz twarzy pan by radził? Może poważnie? Chociaż to nie ma być zdjęcie na emaliowaną tabliczkę na grób, tylko na wesołą wycieczkę Orbisu. Taki urzędnik w biurze paszportowym obejrzy i powie: „Na katorgę ją wysyłają, że taka wściekła? Jedzie dla własnej przyjemności, państwo jej ułatwia, a ona mordę krzywi. Wszystkiego jej mało.” I mogą nie puścić. Już były takie wypadki. Może lepiej z uśmiechem. Uśmiech mam dość awantażowny. Tylko że to w zasadzie nie ma być zdjęcie na pamiątkę dla narzeczonego, tylko do poważnego dokumentu. Weźmie celnik na granicy paszport z takim zdjęciem do ręki i powie: „A ta czego znowu taka zadowolona? Ciekawe, co ona wiezie, że taka zadowolona. Pewno ma brylant w nosie”. I może nie puścić. Więc co pan radzi?

— Mam pomysł — powiedział ten fotograf. — Zrobię pani zdjęcie jak Łunnik księżycowi — po ciemku i od tyłu.

I tak zrobił. Potem wszyscy mówili, że dawno już nie miałam takiego dobrego zdjęcia.

С Л О В А Р Ь

atelier	ателье	nadernąć	наступить
awantażowny	авантажный	nieważny	недействительный
brakობbstwo	бракодельство	nie wolno	нельзя
do góry	зверху	nocny	ночной
emaliowany	эмалированный	nocować	ночевать
fachowiec	специалист	obesny	теперешний
fotografować się	сниматься	obracać	повертывать
grzywka	челка	od tyłu	с обратной стороны
kopnąć	толкнуть	oświetlić	осветить
krzywić	кривить	paszportów	паспортный
księżyc	луна	prawie	конечно
kupa	куча, уйма	prawno	наверное
łapać	хватать	po ciemku	в темноте
morda	рожа		

Jan: To dobrze. Ten, jakiśmy znali, nie był najlepszym ze światów.

Michał: Może się jednak okazać, że nie był również najgorszym. Diabli wiedzą ⁷⁾, może właśnie tego rozczarowania się boję? Myślisz, że naprawdę istnieje jeszcze coś, co pamiętamy jako prawdziwe życie?

Jan: Tak, coś takiego ⁸⁾ na pewno gdzieś istnieje. Kąpiel w rzece, wiosenna jazda tramwajem, spotkanie z dziewczyną w kawiarni... Mam już odwagę myśleć, że wszystko to będzie się zdarzać naprawdę — mnie, tobie, każdemu z nas... Ależ tak. Tobie również, mój kochany.

Michał (dlugo milczy, odchodzi od okna, po chwili): Mój chłopak miałby teraz dziewięć lat. To, widzisz, byłoby zdarzenie znowu poczuć w dłoni taką dziecinną ciepłą rączkę... A ja — ja nawet nie wiem, gdzie oni pochowani, ten mały i ona, Julia...

Jan: Wracamy przecież nie tylko do naszych zmarłych. Kobieta, dziecko — wybacz, to wszystko jeszcze się zdarzy. Sam powiedziałeś, że w gruncie rzeczy ⁹⁾ niczego teraz o sobie nie wiemy. Chwilami zdaje mi się, że w każdym z nas oprócz tego człowieka, którego widzimy w lustrze przy goleniu, żyje jeszcze jakaś druga, nie znana bliżej istota, wyhodowana tam, za drzwiami...

Michał (kpiąco): Niebezpieczni dla otoczenia, co? Boisz się, że możemy eksplodować? Jeżeli tak, to — prawdę mówiąc — najlepiej byłoby zgłosić się na front...

Jan: Kto wie, może? Ostatecznie po tych obrzydliwych latach coś wznioślejszego należy się nam od życia ¹⁰⁾, choćby szlachetna śmierć na polu chwały. Dotąd obie nas omijały — i śmierć, i chwała.

Michał: Tego już nie odrobimy, mój kochany. Śmierć kończy swój wielki sezon, a przydział chwały również został rozstrzygnięty. Krótko mówiąc ¹¹⁾, byliśmy po prostu niepotrzebni. Historia, jak rozzłoszczony nauczyciel, postawiła nas do kąta, a teraz wracamy chyłkiem i nawet nikt tego nie zauważy.

(Hieronim wchodzi z przedpokoju): Co, już z powrotem?

Hieronim: Znalazłem Janowi lekarza. Zaraz tu przyjdzie.

Jan: Prawdziwy lekarz?

Hieronim: Tutejszy, Niemiec. Jedyna z całej ludności rodzina, jaka odważyła się zostać w tym miasteczku. Mieszkają tuż obok, dwa domy od nas ¹²⁾, za kościołem. Przyjdzie zaraz obejrzyć twoją ranę.

Michał: Jak go znalazłeś?

Hieronim: Zwyczajnie, zobaczyłem na bramie domu tabliczkę, godziny przyjęć ¹³⁾ od trzeciej do piątej, a że właśnie mamy tę porę, pomyślałem: „Trzeba sprawdzić, czy tabliczka mówi prawdę”. I wyobraźcie sobie, pukam raz, drugi raz, po chwili jakieś szepty w przedpokoju, potem zachrobotwały zasuw. Nie chciałem wierzyć własnym oczom i uszom — no, bo pomyślcie tylko, on rzeczywiście przyjmuje, ten doktor. „O, proszę pana — powiada do mnie — gdybym wyjechał, zdjąłbym przedtem tę tabliczkę, żeby nie wprowadzała ludzi w błąd...” ¹⁴⁾

Jan: Łżesz jak pies, stary. Nie wierzę, żeby tak powiedział.

Hieronim: Możesz sprawdzić, on zaraz tu będzie. Ja też myślałem z początku, że to jakiś miejscowy upiór, kiedy go zobaczyłem w tych drzwiach. W pierwszej chwili zrobiło mi się niewyraźnie ¹⁵⁾, chciałem po prostu drapnąć.

Michał: A tamci dwaj?

Hieronim: Sam byłem. Pawła z Karolem zostawiłem na ulicy, przed kościołem... Uparli się, że pójdą pograć sobie na organach... No, ale jakoś nie drapnąłem. Prawdę mówiąc, nie bardzo wiedziałem, jak z nim rozmawiać, z tym doktorem: prosić czy rozkazywać? Niemiec wprawdzie, ale bądź co bądź odwykło się ¹⁶⁾ od człowieka ubranego w zwykłą marynarkę. Zdziwicie się, ale jego krawat wydał mi się o wiele ciekawszy niż jego twarz. To chyba przez ten krawat zrobiłem pewną niezręczność ¹⁷⁾, której teraz nie mogę sobie darować. Zamiast powiedzieć: „Niech pan się zaraz zamelduje tu w sąsiedztwie, w mieszkaniu niejakich Kluge”, powiedziałem: „Pan będzie łaskaw pofatygować się do nas, tu i tu...” Chociaż nie, to nie tylko przez ten krawat. Musicie jeszcze wiedzieć, że kiedy z nim rozmawiałem, drzwi jednego z pokojów uchyliły się i wyjrzała przez nie zalękniona twarzyczka bardzo miłej, może trzynastoletniej dziewczynki... Jak wiecie ¹⁸⁾, czegoś takiego nie widziałem od pięciu lat i sześciu mie-

sięcy... Możecie mi wierzyć albo nie, ale ta mała istota zrobiła na mnie wstrząsające wrażenie...

Jan: Może, wiecie, zamiast czekać tu na niego, przejdę się sam...

Hieronim: Jeszcze czego? ¹⁹⁾ Naucz się wreszcie, ciemniaku, że należysz teraz do zwycięzców. A zresztą... (stuknięcie drzwi wejściowych). O, to już chyba on, widzicie, jak się pośpieszył? (idzie do drzwi przedpokoju). Tutaj, tutaj, panie doktorze.

Doktor (wchodzi zdyszany z walizką w ręce): Bardzo się cieszę, że mogę panom być pomocny ²⁰⁾. (do Jana): To właśnie pan, nieprawdaż?

Jan: Dziękuję, że pan zechciał...

Doktor: O, to jest mój obowiązek. Pozwolą mi panowie zdjąć okrycie? Zaraz to sobie obejrzymy, mam nadzieję, że nic niebezpiecznego.

С Л О В А Р Ь

chwilami	иногда, подчас	ostatecznie	в конце концов
chylkiem	крадучись	pochowany	похороненный
ciemniak	темнота	połatygować się	здесь: прийти
darować (komu coś)	простить	pole chwwały	поле брани (досл. поле славы)
drapnąć	удрать	powiadać	говорить
druk	провокола	prawdziwy	настоящий
dziecinny	детский	przeszło	свыше, больше
dziwaczny	странный	przyszedł	раздел
eksplozować	взорваться	rana	рана
istota	существо	rozczarowanie	разочарование
kapieł	купание	rozkazywać	приказывать
kąt	угол	rozleczony	разозлившийся
ludność	население	rozstrzygnąć	здесь: закончить
lgąć	врать	sąsiedztwo	соседний дом
miasteczko	городок	stuknięcie	треск
miejscowy	местный	szept	шепот
milczeć	молчать	szlachetny	благородный
niebezpieczny	опасный	śmierć	смерть
niejaki	некий	tebliczka	вывеска
niepotrzebny	ненужный	twarzyczka	личико
nieprawdą	не так ли	wchulić się	приоткрыться
obowiązek	обязанность	upiór	привидение, призрак
obrzydliwy	омерзительный	uprzeć się	заупрямиться
od nowa	наново	walizeczka	чемоданчик
odrobić	наверстать, возместить	wejściowy	входной
odważyć się	осмелиться	widywać	видеть
okazać się	оказаться	wstrząsający	потрясающий
okrycie	верхняя одежда	wyhodować	вырастить
omijać	обходить	wyjrzeć	заглянуть
oprócz	кроме	wzniosły	возвышенный
organy	орган		

zachrobotac	заскрежетать	zechcieć	изволить
załękniony	испуганный	zguba	потеря
zameldować się	явиться	zmarły	умерший, покой- ник
zawuwa	засов, задвижка	zwyszajnie	очень просто
zdyszany	запыхавшийся		
zdziwić się	удивиться		

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) front o trzydzieści kilometrów	фронт в тридцати километрах
2) miasteczko wymiecione z ludzi	в городке ни живой души
3) od pokoleń	поколениями
4) prawdę mówiąc	по правде
5) mój stary	старина
6) czy będę miał odwagę	хватит ли у меня смелости
1) diabli wiedzą	черт знает
8) tak, coś takiego	да, что-то в этом роде
9) w gruncie rzeczy	в сущности
10) należy się nam od życia	нам жизнь должна дать
11) krótko mówiąc	короче говоря
12) dwa domy od nas	двумя домами дальше
13) godziny przyjęć	приемные часы
14) żeby nie wprowadzała ludzi
w błąd	чтобы она не вводила людей в за-
блуждение
15) zrobiło mi się niewyrażnie	мне стало не по себе
16) ale bądź co bądź odwykła się	но как бы то ни было, мы отвыкли
17) zrobiłem pewną niekrętność	я сделал оплошность
18) jak widać	как вам известно
19) jeszcze czego?	этого еще не хватало
20) bardzo się cieszę, że mogę pa-
nem być pomocny	я очень рад, что могу вам быть
полезен

STANISŁAW DYGAŁ

NIE MA TEGO ZŁEGO, CO BY NA DOBRE NIE WYSZŁO ¹⁾

I

Wstał piękny, słoneczny poranek ²⁾ (...) Zerwałem się z łóżka, przeciągnąłem się i rześko pobiegłem do łazienki. Goląc się i śpiewając powziąłem zamiar ³⁾, by tego dnia załatwić szereg (...) spraw ⁴⁾. Chciałem obmyć twarz z mydła, ale z odkręconego kurka nie pocięła woda. W tej chwili zgasło światło. To się bar-

dzo często zdarza w mojej łazience. W kuchni leci woda i w całym mieszkaniu pali się światło, a w łazience nie. Coś tam źle zostało skonstruowane i na to, żeby naprawić, trzeba by rozebrać cały dom. Trudno, by dla moich kapryśków rozbierać cały dom ⁵⁾). Postanowiłem obmyć twarz w kuchni, ale zacięła się kłamka i nie mogłem wyjść. W mojej łazience zacina się czasem kłamka tak jakoś dziwnie, że drzwi można otworzyć tylko od zewnątrz. Usiadłem na wannie i czekałem, aż wróci z zakupów moja gospodyni. Wróciła później niż zwykle, otworzyła mamrocząc coś niepochlebnego pod moim adresem, jak by to była moja wina. To drobne niepowodzenie nie zdołało zaćmwić mojego dobrego nastroju (...) Wybiegłem na ulicę. Jak zwykle ciekawy ostatnich wydarzeń z kraju i świata, skierowałem pierwsze kroki do budki z gazetami. Ale budka była zamknięta, a na przyczepionej kartce przeczytałem: „Poszłam po papierosy”. Stałem chwilę i patrzyłem na zamkniętą budkę.

Tam wewnątrz, tak blisko, leżały gazety. Pełno w nich zapewne ogromnie ciekawych wiadomości. Poszedłem dalej. Dawno już należało odebrać z pralni chemicznej ⁶⁾ zaplamione ubranie. Tyle razy przechodziłem obok pralni i nie chciało mi się do niej wejść. „Jutro” — myślałem sobie. Tego dnia poszedłem pewnym krokiem ku tej pożytecznej instytucji, stanowczym ruchem chwyciłem za kłamkę. Wszelako drzwi w sposób równie stanowczy ⁷⁾ przeciwstawiły się moim zamysłom, a z wnętrza sklepu bardzo ładna panienka, stworzona jak by się zdawało do uśmiechów, krzywiła się do mnie z niecierpliwą złością i pukała się palcem w czoło. Dopiero teraz zobaczyłem na drzwiach tabliczkę z napisem: „Remanent”. Chwilę jeszcze stałem bezmyślnie i z rozpędu ⁸⁾ naciskałem lekko kłamkę. Ładna panienka zaczęła jeść bułkę. Nadąsana i nieprzyjazna patrzyła ponuro w kąt sklepu i nie brała pod uwagę ⁹⁾ mojej obecności pod drzwiami.

Tam wewnątrz wisiało moje czyste ubranie. A jeszcze wewnątrz ładnej panienki tkwiła moc najpiękniejszych uśmiechów. Cóż kiedy dostępu do sklepu bronił napis ¹⁰⁾: „Remanent”, a dostępu do ładnej panienki remanent złości i gniewu na jej buzi (...) Westchnąłem i poszedłem na pocztę.

С Л О В А Р Ъ

bezmyślny	бессмысленный	posiec	потечь
buzia	личико	postanowić	решить
chwycić	схватить	przeciągnąć się	потянуться
gniew	гнев	przeciwstawić się	сопротивиться
gospodyni	домработница	przyczepić	приколоть
kaprys	прихоть, каприз	rozbrać	разбирать
kał	угол	rozebrać	разобрать
klamka	ручка	rzeško	живо
krzywić się	кривиться	skierować	направить
kurek	кран	skonstruować	сконструировать
mamrotać	бормочать	stanowczy	решительный
mas	масса, множество	tabliczka	вывеска
naciskać	нажимать	tkwić	здесь: быть
nadaşany	надутый	uśmiecħ	улыбка
niecierpliwy	полный нетерпения	westchnąć	вздохнуть
nepochlebny	нелестный, неодоб- рительный	wszelako	однако
nierpowodzenie	неудача	wyblec	выбежать
nieprzyjazny	неприятный	zaciąć się	заесть
obecność	присутствие	zaciąć się	заедать
obmyć	обмыть	zaciąć się	омрачить
odkręcić	отвернуть	zamysł	намерение
od zewnątrz	снаружи	zapewne	вероятно
pałć się	гореть	zarzucić	испачкать
pobiec	побежать	zerwać się	вскочить
		z wnętrza	изнутри

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) nie ma tego złego, co by na dobre nie wyszło	нет худа без добра
2) wstał piękny poranek	наступило прекрасное утро
3) powziąłem zamiar	я решил
4) zalaćwiece szereg spraw	сделать ряд дел
5) trudno, by dla moich kaprysów rozbraćcały dom	ведь нельзя же из-за моих прихотей ломать весь дом
6) odebrać z pralni chemicznej	взять из химчистки
7) w sposób równie stanowczy	так же решительно, упорно
8) z rozpędu	машинально
9) nie brała pod uwagę	не обращала внимания
10) eóħ kiedy dostępu do sklepu brońi napis	но что же было делать, если вход в магазин воспрещался надписью

II

Nie miałem pieniędzy, a bardzo były mi potrzebne. Spodziewałem się, że jakieś należności powinny leżeć dla mnie na poste-restante ¹⁾. Prosiłem, aby przysłano mi pieniądze na poste-restante, ponieważ moja gospodyni miała zwyczaj zabierać ²⁾ większą część moich dochodów na dom i na życie ³⁾.

Panienka z okienka na pocztę nie była ładna, ale brak urody wynagradzała przepięknym uśmiechem. Ucieszyłem się bardzo gdy się dowiedziałem, że leży dla mnie przekaz telegraficzny z Krakowa. Ale panienka jak by nagle posmutniała. Ochoczo wyciągnąłem dowód osobisty.

— Nie będę mogła panu wypłacić tych pieniędzy — powiedziała cicho panienka.

— Czemuż to? — zawołałem.

— Bowiem pieniądze, wysyłane telegraficznie na poste-restante, wolno wypłacać dopiero, gdy nadejdzie dowód potwierdzenia wysyłki.

— A jak długo może to potrwać?

— Dwa, trzy dni.

Stałem jeszcze przez chwilę pod okienkiem. Panienka zaczęła jeść bułkę, zdawało mi się, że ma łzy w oczach.

Tam za okienkiem leżały moje pieniądze, ale... Sądzę, że jest zbyt dużą rzeczą opisywać ⁴⁾ dalsze dzieje owego dnia. Każdy domyśli się, że ilekroć usiłowałem coś załatwić, musiałem zatrzymać się przed kryjącym moje dobro sezamem, do którego klucz zaginął nie wiadomo gdzie i nie wiadomo dlaczego.

Wróciłem późnym wieczorem zmęczony i nieco zgorzkniały. Ale mój ładny, przytulny pokój wlał mi do serca otuchę. Za oknem rozpościerało się przepiękne niebo, świecił przepiękny księżyc, radio grało serenadę Mozarta ⁵⁾, przy łóżku leżała książka ciekawa. Rozebrałem się i pobiegłem do łazienki, aby zażyć cieplej kąpeli ⁶⁾. Niestety, z odkręconego kurka nie pociekła woda. Chciałem wyjść z łazienki, ale klamka zatrzasnęła się. Po chwili zgasło również światło. Sytuacja była w tej chwili o tyle beznadziejna, że ⁷⁾ gospodyni moja pojechała na ślub wnuczki do Wołomina ⁸⁾ i miała wrócić dopiero rano. Położyłem się do pustej wanny i przykryłem ręcznikiem.

Tam obok w moim przytulnym pokoju leżała przy ciepłym, wygodnym łóżku książka ciekawa, radio grało serenadę Mozarta, za oknem rozpościerało się gwiazdzone niebo, świecił przepiękny księżyc.

Nagle z otwartego kurka buchnął strumień wody. Chciałem zakręcić kurek, ale kurek zaciął się. Woda zalewała powoli ła-

zienkę. Przywoływanie pomocy nie zdałoby się na nic ⁹⁾, gdyż głos mój zagłuszał szum wody i serenada Mozarta.

W tej chwili drzwi od łazienki otworzyły się i weszła moja gospodyni.

— Że też pan musi wyrabiać takie dziwne rzeczy ¹⁰⁾ — powiedziała. Okazało się, że pociąg do Wołomina spóźnił się o cztery godziny, więc nie miała po co jechać. Wyrzekała na niedociągnięcia na kolei, które pozbawiły ją możliwości uczestniczenia w święcie rodzinnym.

Ludzie są strasznymi malkontentami, widzą we wszystkim tylko własne, wąskie interesy.

С Л О В А Р Ь

bowiem	потому что	przepiękny	прекрасный
brak	отсутствие	przysłupiny	уютный
buchnąć	хлынуть	rodziny	семейный
czemu	почему	rozpscierać się	простираться
domyślić się	догадаться	strumień	струя
dowód	документ	sytuacja	положение
gdyż	так как	ślub	свадьба
gwiazdźzisty	звездный	świecić	светить
Hekróć	каждый раз, когда	telegraficzny	по телеграфу
Interesy	интересы	ucieszyć się	обрадоваться
kolej	железная дорога	ucsestwiczyć	участвовать
kryć	укрывать, прятать	uroda	красота
księżyc	луна	usiłować	пытаться
malkontent	нытик	wolno	можно, разрешает- ся
możliwość	возможность	wyciągnąć	достать, вынуть
nadejść	прийти	wynagradzać	возмещать
nakryć się	накрыться	wyplacić	выдать деньги, вы- платить
należność	здесь: деньги	wyrzekać	сетовать
niedociągnięcie	недостаток	wyżukać	отправление
ochoczo	с готовностью	zabierać	забирать
okazać się	выясниться	zalewać	затоплять
otucha	бодрость, надежда	zatrzasnąć się	защелкнуться
ów	тот	zgorzkniały	озлобленный
opemutnić	опечалиться		
potrwać	продлиться		
potwierdzenie	подтверждение		
przekaz	перевод		

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) na poste-restante [пост рэстант]	до востребования
2) miała zwyczaj zabierać	обычно брала
3) na dom i na życie	на содержание дома и на питание
4) sądzę, że jest zbędzną rzeczą opisywać	считаю лишним описывать

5) radio grało serenadę Mozarta	по радио передавали серенаду Моцарта
6) zażyć ciepłej kąpiel	принять теплую ванну
7) sytuacja była w tej chwili o tyle beznadziejna, że...	положение теперь было тем безнадежнее, что...
8) Wołomia	местность под Варшавой
9) przywoływanie pomocy nie zdaloby się na nic	призывать на помощь даже не стоило
10) że też pan musi wyrabiać takie dziwne rzeczy	и надо же вам вытворять такие странные вещи

ADOLF RUDNICKI

BUKIET KWIATÓW DLA PUSZKINOWCÓW

I

Gdzieś około piętnastego roku życia ¹⁾ urzekli mnie pisarze rosyjscy. Łatwiej odpowiedzieć mi na pytanie, co w nich dzisiaj kocham, niż na to, czym mogli urzec piętnastoletniego chłopca. Przyjąwszy jednak ²⁾, iż wrażliwość, choć mało czytelna, w piętnastym roku życia ³⁾ bywa już uformowana, przypuszczam, że Rosjanie urzekli mnie tym samym, czym nadal urzekają. Nikt w ich książkach nie robi kariery, ambicja i snobizm zajmują tam mało miejsca ⁴⁾, u Rosjan ludzie są jak gdyby czystszy. Są także twardsi, bezwzględniejsi, zwłaszcza wobec siebie. Nie są zdania ⁵⁾, iż świat jest im coś dłużny, przeciwnie, sami uważają się za dłużników świata. Nie gubią problemów w połowie drogi ⁶⁾, przeciwnie, ciągną je do końca, patroszą je jak dziecko lalkę. W prostocie stylu Rosjan mieszczą się szczyty doświadczeń. Główna jednak tajemnica urzeczenia, któremu ulegałem i nadal ulegam ⁷⁾, mieści się w staroświeckim słowie — powinowactwo. Skoro przygląnąłem do Rosjan, to prawdopodobnie dlatego, że byli mi bliżsi niż inni.

W ten krąg urzeczenia wszedłem bardzo wcześnie, jeszcze w rodzinnym miasteczku. Żyłem wówczas głównie książkami. (...)

Młody chłopiec, który nocami, przy naftowej lampce, psuł sobie oczy nad Rosjanami, byłby zdumiony, gdyby się dowiedział, że podlega zjawisku o charakterze ogólnym ⁸⁾. W ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat nie było na świecie artysty o jakimś znaczeniu,

który by nie ulegał wpływowi rosyjskim⁹⁾. Rosjanie dowiedzieli się takiej sztuki¹⁰⁾, iż, zużywając maksimum czerni¹¹⁾, dali sztukę — złotą.

II

Tak się złożyło¹²⁾, iż nigdy nie widziałem żadnego miasta rosyjskiego, żadnego teatru rosyjskiego. Pierwszy raz zobaczyłem Rosjan dopiero w Teatrze Polskim w Warszawie. Leningradzki Państwowy Akademicki Teatr grał „Żywego trupa” Lwa Tołstoja. Ten spektakl był moim pierwszym zetknięciem ze światem, który znałem dotąd z literatury¹³⁾, pierwszym przestąpieniem kręgu urzeczenia¹⁴⁾. Kiedy wszedłem do Teatru Polskiego, był jeszcze jasny dzień, który trudno zestroić¹⁵⁾ z Cyganką Maszą, z elektrycznym światłem, ze szminką, z tłumem ściągniętym nagle w sztuczną noc. Nie co dzień człowiek wchodzi o jedenastej przed południem¹⁶⁾ do teatru, by w nim posiedzieć do trzeciej.

O trzeciej po południu w sali Teatru Polskiego, najładniejszej z naszych sal teatralnych, przynoszącej zaszczyt¹⁷⁾ swemu twórcy, inżynierowi Przybylskiemu, przeszło tysiąc osób pośród ulewy oklasków podniosło się z miejsc. Wielki kunszt Rosjan podgrzał *raison d'être*¹⁸⁾ warszawskich artystów, dla których to przedstawienie było przeznaczone. Odmienieni, inni niż przed wejściem do teatru, lepsi i więksi, stali warszawscy artyści i oklaskiwali leningradczyków, zaś leningradzcy artyści kłaniali się warszawskim. Po czterech godzinach widownia nie chciała rozstać się z aktorami. Po końskiej dawce¹⁹⁾ teatru ludzie czuli się mniej zmęczeni niż w chwili rozpoczęcia spektaklu.

Po raz pierwszy oglądałem żywych, drogich mi bohaterów. Teatr to nie książka, gdzie człowiek czyta: Masza, a widzi Jasię czyta: Moskwa, a widzi kawałek Hożej. (...)

Teraz patrzałem wreszcie na nie zamazany wewnętrznym widzeniem kawał autentycznego kręgu urzeczenia. Mogłem być pewien, że to, co mi pokazują, jest wierne; Rosjanie kochają konwencję realistyczną, są jej mistrzami. Patrząc na świat Tołstoja wiedziałem, że oglądam także świat innych, drogich mi mistrzów; epoka zbliża indywidualności. Wciągnięty w krąg urzeczenia, rozgrzany byłem nie tylko ciepłym kręgiem, ale i ciepłym wspomnieniem, stałem młodszy o ćwierć wieku, przeniesiony w lata na

zawsze zmarłe. Rozpalony, zamyślony, upity sztuką jak wszyscy naokoło, jak wszyscy naokoło dziękowałem aktorom, którzy wynieśli mnie pod niebo ²⁰⁾, źli aktorzy zabiliby wszystko.

Gdy po wielu minutach oklaski wreszcie umilkły i kurtyna spadła na dobre ²¹⁾, poczułem naraz potężny głód jak po długim nocnym bombardowaniu.

С Л О В А Р Ь

ambicja	честолюбие	przeszłość	переступить
autentyczny	подлинный	przeszło	свыше, более
bezwzględny	суровый, беспощадный	przemaszyć	предназначить
bombardowanie	бомбежка	przylgnąć	прильнуть
ciepło	тепло	realistyczny	реалистический
czytelny	распознаваемый	rodzinny	родной
dzielnik	должник	rozgrzać	согреть
dziwny	должен	rozpalony	разгоряченный
doświadczenie	опытность	rozpoczęcie	начало
gubić	терять	rozstać się	расстаться
kariera	карьера	wzwyż	верх
kawał	часть	wzrost	если
kłaniać się	кланяться	staroświecki	устарелый, старомодный
konwencja	стиль	wzrost	искусственный
krąg	круг	ściągnąć	стянуть
kunst	мастерство	twórca	создатель
miasteczko	городок	informowany	сформировавшийся
mieścić się	крыться	plawa	плавал
mistrz	мастер	imilknąć	смокнуть
nadal	здесь: к теперь еще	prity	упившийся
naftowy	керосиновый	przeć	очаровать
naokoło	вокруг	irracjonalnie	очарование
naraz	вдруг	wciągnąć	вовлечь
na zawsze	навсегда, бесповоротно	w ciągu	в течение, на протяжении
nocny	ночной	wobec	по отношению к, перед
odmieniony	внутренне обновленный	wrażliwość	впечатлительность
potroszyć	потрошить	zamazany	здесь: тронутый
podgrzać	подогреть	zamyślony	погруженный в мысли
pośród	среди	zdumiony	изумленный
potężny	здесь: сильный	zotknięcie	встреча, столкновение
powinowactwo	родство	zmarły	умерший
problem	проблема		
przeciwnie	напротив		

ОБЪЯСНЕНИЯ

- 1) gdzieś około piętnastego roku życia кажется, мне не было еще пятнадцати лет, когда...
- 2) przyjąwszy jednak если предположить
- 3) w piętnastym roku życia на пятнадцатом году жизни

4) ambicja i snobizm zajmują tam mało miejsca	честолюбие и снобизм встречаются там редко
5) nie są zdania	они не считают
6) w połowie drogi	на полпути
7) któremu ulegałem i nadal ulegam	во власти которого я нахожусь до сих пор
8) gdyby się dowiedział, że podlega zjawisku o charakterze ogólnym	узнав, что интерес к русским — явление общего характера
9) który by nie ulegał wpływom rosyjskim	который не испытывал бы влияния русских
10) Rosjanie pokazali takiej sztuki	русские сумели достигнуть того,
11) zużywszy maksimum czerni	использовав максимум черных красок
12) tak się złożyło	так сложились обстоятельства
13) który znałem dotąd z literatury	который я знал до сих пор по литературе
14) pierwszym przestąpieniem kręgu urzeczenia	я тогда впервые переступил круг очарования
15) który trudno zestroić	который странно противоречит
16) o jedenastej przed południem	в 11 часов дня
17) w sali... przynoszącej zaszczyt	в зале... доставляющем честь
18) podgrzał raison d'être warszawskich artystów	еще сильнее утвердило варшавских артистов в их праве на существование
19) końska dawka	лошадиная доза
20) którzy wynieśli mnie pod niebo	поднявших меня на небывалые высоты
21) kurtyna spadła na dobre	занавес опустился последний раз

JERZY BRZOSKIEWICZ

KSZTAŁT MIŁOŚCI

Fragment

Jesień tonie w deszczu. Polski październik podpala drzewa i krzewy — lasy stoją w czerwieni. ¹⁾ Pożarów tych nie ugasi żadna ślota. Idąc ulicami miasta stąpasz wśród szumu i szelestu — górą szumi wiatr, pod stopami szeleszczą liście czerwone, złote, brązowe. Deszcz zaś gra co noc ciche werble na szybach ²⁾.

Jesień jest porą pracy — tej jesieni rozbiła się bania z muzyką ³⁾. Na facjacie pałacu Krasińskich małe okno świeci do naj-

późniejszej nocy, mury zaś budynku niosą dźwięk fortepianu aż ku parterom. Nawet przechodzień stając pod domem posłyszysz pobrzęk strun, jeśli przytuli ucho do chropawej ściany.

Na facjacie miejsca niewiele: stary fortepian, stare biurko, stół, krzesło, fotel, łóżko, cztery kąty i piec piąty ⁴⁾. Nad łóżkiem mały krzyżyk i duży portret Mickiewicza. Przeciwległa ściana bieli się i czerni afiszami wiedeńskich koncertów. Spójrzcie jednak na biurko, pokrywę i pulpit fortepianu — oto pola bitew: karty nutowego papieru(...) Pianista spojrzy na owe karty z obawą, wprawne oko łatwo odczyta, jak wysokiego mistrzostwa wymaga od wykonawcy kompozytor tego dzieła. Partacz lub dyletant zgubi się już w pierwszych zawilosciach technicznych.

Pod stosem zapisanych kart drzemie tytułowa — Concerto pour pianoforte en fa mineur, par Frédéric Chopin ⁵⁾. Concerto, koncert — oto forma, którą zrodziło kilka ostatnich miesięcy(...)

Sluchajmy uważnie — muzyka jest wymowna. Oto temat, w którym odczytasz patos młodej, walczącej o nową epokę romantyczności. Ten sam ton dźwięczy w strofach Byrona, pulsują nim poezje Mickiewicza ⁶⁾. W Sankt-Petersburgu Aleksander Sjergiejewicz Puszkina zamyka podobne treści melodią rosyjskiego wiersza ⁷⁾, w Paryżu Eugène Delacroix daje im świadectwo ⁸⁾ na rozpiętym w blejtramie lnianym płótnie. Przez Europę idzie w marszu „szkoła zdrady i zarazy” — karty rozrzucone na biurku i fortepianie w maleńkiej facjacie pałacu Krasieńskich to jeden z traktów owego marszu.

Na pulpicie złożono niedbale pierwsze szkice ostatniej części koncertu: świadectwo pamięci o pieśniach zielonego kraju. Gotowa zaś jest już część druga — miłosny poemat liryczny.

Partacz lub dyletant czytając owe karty zgubi się w pierwszych zawilosciach technicznych. Gość z sali koncertowej — taki, co słucha oczami i dla którego najgodniejszą uwagi sprawą jest widok bystrych palców pianisty — też niewiele pojmie, zadziwią go rozbiegane po klawiaturze dłonie. Można się — powie — na sam widok spocić ⁹⁾.

Pedant zaś, który wsadzi nos w nuty ¹⁰⁾, będzie się upierał, że Fryderyk tu zapatrzył się na Hummła, a tu na Kalbrennerowy Koncert w d-moll. Ten sam pedant wyłowi wędką erudycji ślady

klasycznej retoryki w poematach pana Mickiewicza. Cóż po jego mądrości ¹¹⁾?

Tu bowiem należy szukać żywych treści, twórczej wyobraźni. Tradycyjna forma koncertu, techniczne finezje czy jakieś tam filiacje — to sprawy uboczne. Jedyłą zaś istotną sprawą, sensem rzeczywistym spisanej na tych kartach muzyki jest żywy odblask świata — myśl i wzruszenie człowieka, jego pamięć o zielonym kraju, jego romantyczna дума, jego tęsknota za wzruszeniem miłosnym. Drobnymi, pajęczymi kreskami i kropkami spisuje się tu na skromnej facjatce pałacu Krasieńskich rejestr ¹²⁾ ludzkich spraw — tych, które zdążył już poznać młody człowiek, wsłuchujący się w tej chwili w nocną ciszę i własną wyobraźnię.

Fryderyk siedzi w fotelu odchyliwszy głowę w tył i przymknąwszy oczy ¹³⁾. Płomykiem lampy kołyszą ciche prądy powietrza. O tej porze w sklepie mistrza Gugenmusa dziesiątki zegarów zbliżają swe wskazówki ku północy, muzykę kurantów rozpoczyna najstarszy, kuty w srebrze i brązie ¹⁴⁾, majstersztyk Gugenmusa-ojca.

Noc jest jeszcze młoda, więc sporo godzin pracy przed tobą. Pora wrócić do instrumentu. Palce odtwarzają dyktat wyobraźni — frazę liryczną. W zapisie ¹⁵⁾ przypomni ona delikatny fresk(...) Mijają minuty, potem kwadrans utrwalania i cyzelowania owej frazy. Nakłada się ona na akompaniament, który jest dla melodii tym, czym dla słów jest towarzyszące im spojrzenie, oddech, rytm serca wypowiadającego je człowieka i gest dłoni podtrzymującej sens zdania.

Na koniec Fryderyk wstaje z uśmiechem dumy i zmęczenia. Zostało zapisane to, co pragnął zapisać, i tak, jak tego pragnął. Nad dachem idzie szeroki wiatr, a szyby znów drżą od deszczu. Podchodzi ku oknu. Szyba jest lekko zamglona. Błądząc po niej palcem, kreśli nic nie znaczące, łagodne, krągłe linie.

С Л О В А Р Ь

akompaniament	аккомпанемент	cisza	тишина
bielić się	белеть	cyzelować	оттачивать
blejtram	подрамник	skernić się	чернеть
bowiem	ибо	delikatny	тонкий
chrapawy	шероховатый	d-moll	ре-минор

drzemać	дремать	palpit	пиюпитр
dyktat (устар.)	диктант	retoryka	риторика
dźwięczeń	звучать	romantyzm	романтизм
erudycja	эрудиция, ученость	rozbiegany	быстро бегающий
facjatka	мезонин	rozrzucić	разбросать
filiacja	совпадение	siota	ненастые
finesja	тонкость	zisać	записать
fresk	фреска	zrosić się	вспотеть
gest	жест	stapać	шагать
godny	достойный	stopa	нога (досл. стопа)
górną	здесь: над тобой	strofa	строфа
istotny	существенный	szelęcić	шелестеть
klawiatura	клавиатура	szkie	набросок
kolysać	кользгать	świadećstwo	свидетельство
krągły (ност.)	круглый	świecić	светиться
kreska	линия	techniczny	технический
kreskile	чертить	teknota (за озум)	тоска
kropka	точка	tonać	тонуть
krzyżuk (уменьш.)	распятие	towarzystwo	сопровождать
ku	к	tradycyjny	традиционный
lyryczny	лирический	trość	содержание
liniany	льняной	twórczy	творческий
łagodny	мягкий	tytułowy	заглавный, титульный
majstersztyk	шедевр	uboczny	второстепенный
marak	шестью	ugasić	потушить
melodia	мелодия	wplecać się	здесь: упрямо утверждать
mistrz	мастер		
mistrzostwo	мастерство	przwałać	здесь: записывать
nakładać się	накладываться	wważać	внимательно
niedbale	небрежно	wędka	удочка
notowy	нотный	wiedeński	венский
opawa	опасение	wprawny	наметанный
odblask	отблеск	wsluchiwać się	вслушиваться
odtwarać	воспроизводить	wyłowić	выловить
ów (высок.)	этот	wymagać	требовать
rajęsu	как паутина	wymowny	выразительный
artafek	калтурчик	wyobraźnia	воображение
patos	пафос	wypowiadać	произносить
piomuk	(уменьш.) пламя	wzruszenie	волнение
piótno	холст	zadziwić	изумить
porządek	звучание	zamglony	здесь: вспотевший
podpalać	делать огненным	zarzązać się	здесь: увлечься
podtrzymuwać	здесь: подтверждать	zapisać	исписать, записать
	дать	zawiłość	сложность
pojąć	понять	zdraba	коварство
pokrywa	крышка	zmęczenie	усталость
pole bitwy	поле брани	zrodzić	породить
przytulić	прижать		

ОБЪЯСНЕНИЯ

- 1) lasy stoją w szeregach
- 2) deszcz zaś gra co noc cicho węgble na zrybach

леса одеты в багрец
дождь каждую ночь стучит тихой
барабанной дробью по стеклам
окоя

3) rozbiła się bania z muzyką	музыке не было конца
4) cztery kąty i pięć piątą	и больше ничего
5) Concerto pour pianoforte en fa mineur par Frédéric Chopin	концерт фа-минор для фортепиано Фридерика Шопена
6) pulsują nim poezje Mickiewicza	исполнены им стихи Мицкевича
7) zamyka podobne treści melodią rosyjskiego wiersza	воплощает те же идеи в мелодию русского стиха
8) daje im świadectwo	выражает их
9) można się na sam widok spojrzeć	посмотришь и испотеешь
10) wsadził nos w nuty	уткнется носом в ноты
11) oóż po jego mądrości	какой толк от его учености
12) spisywać rejestr	составлять список
13) odohyliwszy głowę w tył i przymknąwszy oczy	откинув назад голову и закрыв глаза
15) w zapisie	записанная
14) kuty w srebro i brązie	из серебра и бронзы

JAROSŁAW IWASZKIEWICZ

IKAR

I

Istnieje pewien obraz Breughla, zatytułowany „Ikar”. Kiedy się na ten obraz patrzy, spostrzega się chłopca orzącego ziemię na wysokim brzegu morza, pastucha pasącego obojętnie swoje stado, wędkarza, który wyciąga z morza swoje wędkę, miasto spokojne w oddali. Morzem płynie statek z rozwiniętymi żaglami ¹⁾, a na jego pokładzie kupcy rozmawiają o interesach. Słowem, widzimy życie z jego codziennymi troskami i codziennym napięciem zwykłych ludzkich zajęć i kłopotów. Gdzie jest Ikar? Gdzież ten, który usiłował wylecieć w słońce? I dopiero kiedy dobrze przyjrzymy się obrazowi, w pewnym kącie morza spostrzegamy dwie nogi wycierające z wody i parę piór w powietrzu nad wodą lecących, wyszarpniętych siłą upadku z przemyślnie skonstruowanych skrzydeł. Przed chwilą nastąpił upadek Ikara. Śmiałek, który przyprawił sobie skrzydła — podług greckiej legendy — wzniósł się wysoko, tak wysoko, że znalazł się w pobliżu słońca. Promienie słoneczne stopiły wosk, którym przymocował sobie rzędy piór do skrzydeł, i młodzieniec spadł. Dopełniła się tragedia ²⁾ — oto właśnie tonie i zanurza się w morzu, ale ludzie tego nie zauważyli. Ani chłop orzący ziemię, ani kupiec płynący

w dal, ani gapiący się na niebo pasterz — nikt nie spostrzegł śmierci Ikara. Jeden tylko poeta czy malarz ujrzał tę śmierć i przekazał ją potomności.

Obraz ten przypomina mi się zawsze, ilekroć pomyślę o pewnym moim przeżyciu³⁾. Był to czerwiec roku 1942 czy 1943. Piękny letni wieczór zapadał nad Warszawą⁴⁾, różowe blaski rzucały ozdobne cienie na zniszczone mury⁵⁾, a gwałtowny ruch wszystkich, dążących do domów, śpieszących przed policyjną godziną, aby dostać się do tramwaju, przykrywał tłumem cywilnych ubrań rzadkie już o tej chwili mundury. Gdy się patrzyło w tym momencie na ulice Warszawy, ożywione i piękne czerwcową pogodą, przez chwilę wydawać się mogło, że miasto wolne jest od okupanta. Przez chwilę⁶⁾...

Stałem na rogu ulicy Trębackiej i Krakowskiego Przedmieścia, na przystanku tramwajowym. Tramwaje dźwięcznie dzwoniące szeregowały się jedno za drugim swoimi czerwonymi cielskimi wzdłuż Krakowskiego Przedmieścia. Ludzie tłoczyli się do nich gromadami, wieszali na stopniach, czepiali zderzaków, gronami zwisali z tyłu i z boków. Od czasu do czasu przemykało czerwone „zero”⁷⁾, przeznaczone tylko dla Niemców, więc pustawe. Musiałem dość długo czekać na jakiś wóz, do którego można się było łatwiej dostać. A kiedy już nadszedł taki, nie chciało mi się wsiąść do niego, zasmakowałem nagle w tym tłumie⁸⁾, który mnie otaczał, obojętnie przyjmując do świadomości moje istnienie⁹⁾. Przede mną stał na swoim cokole Mickiewicz, naokoło pomnika skromne kwiaty kwitły jednakże i pachniały, samochody skręcały ze zgrzytem przed kościołem Karmelitów, chłopcy sprzedawali gazety, wykrzykując głośno, handlarze papierosów, ciastek roili się przed połyskującym sklepem, z hałasem zasuвано żaluzje i zaciągano kraty na drzwiach i oknach magazynów, w ogródku, zapełnionym do ostatnich miejsc na ławkach przez starych i młodych, ćwierkały wróble, równie gęsto osadzone po wątlých drzewinach — wszystko to zanurzało się powoli w niebieskim mroku letniego wieczoru. W tej chwili słyszałem bijące serce Warszawy¹⁰⁾ i mimo woli¹¹⁾ ociągałem się wśród ludzi, aby jeszcze trochę побыć z nimi razem i razem z nimi odczuwać ten miejski letni wieczór.

W pewnej chwili ¹²⁾ spostrzegłem młodego chłopca, który idąc gdzieś od Bednarskiej, dość nierozważnie wysunął się zza czerwonego kadłuba tramwaju, który już ruszał, i stanąwszy twarzą do jezdni, a plecami do ruchu, na małej wysepce, w dalszym ciągu ¹³⁾ nie odrywał oczu od książki, z którą razem wynurzył się z szarzejącego zmroku. Miał lat piętnaście, szesnaście najwyżej. Czytając, od czasu do czasu wstrząsał płową czupryną, odgarniając włosy, które mu spadały na czoło. Jedna książka sterczała mu z bocznej kieszeni, drugą złożoną trzymał przed oczami, najwidoczniej nie mogąc się od niej oderwać. Zdobył ją zapewne przed chwilą od jakiegoś kolegi czy też w tajnej wypożyczalni i, nie czekając na powrót do domu ¹⁴⁾, chciał się z jej treścią zaznajomić na gorąco ¹⁵⁾, na ulicy. Żałowałem, że nie wiedziałem, jaka to była książka, z daleka wyglądała na podręcznik, ale chyba żaden podręcznik nie budzi w młodzieńcu takiego zainteresowania ¹⁶⁾. Może były to wiersze? Może jakaś książka ekonomiczna? Nie wiem.

С Л О В А Р Ь

blaski	отблески	istnienie	существование
boczny	боковой	kadłub	корпус
ciejsko	увел. от ciała	kał	угол
codzienny	повседневный	kiopoty	заботы, хлопоты
cokół	цоколь	krata	решетка
cywilny	штатский	małara	живописец
czepiać się	хвататься	młodzieniec	юноша
ćwierkać	чирикать	mrok	сумерки
dażyć	здесь: идти, на- правляться	mundur	мундир
dość się	лопасть	nadejść	подойти
drzewina	деревцо	najwidoczniej	должно быть
dźwięczny	звонкий	najwyżej	самое большое
ekonomiczny	экономический, по экономии	naokoło	кругом, вокруг
gapić się	глазеть	natężenie	напряжение
głośno	громко	nierozważnie	опрометчиво
gromada	здесь: толпа, мас- са	obojętnie	равнодушно
grono	гроздь	ociągać się	медлить
gwałtowny	стремительный, быстрый	odgarniać	откидывать
halas	шум	odrywać	отрывать
handlarz	торговец	ogródek	садик
ilekroć	каждый раз, когда	orać	пахать
interes	дело	osadzony	здесь: сидящий
istnieć	существовать, быть	ożywiony	оживленный
		pachnąć	пахнуть
		pasterz (poet.)	пастух
		paść	пасты
		płowy	белесый

podług (czego)	по, согласно	wędkarz	рыбак
podręcznik	учебник	w oddali	адали
pokład	палуба	wóz	здесь: трамвай
polyskujący	сверкающий	w pobliżu	вблизи
potomność	будущие поколе- ния	wróbci	воробей
promień	луч	wstrząsać	встряхивать
przemukać	мчаться	wykrykiwać	выкрикивать
przemysłnie	ловко	wylecieć	улететь
przymocować	покрывать	wynurzyć się	вынырнуть
przyprowadzić	прикрепить	wypożyczalnia	библиотека
puszawy	приделать	wysepka	площадка на мосто- вой для пешехо- дов
rolić się	пустоватый	wystrząsnąć się	выдвинуться
równie	копошиться	wyżarzać	вырвать
różowy	также	wzierać	здесь: торчать
wkonstruować	розовый	wzniesić się	подняться
skręcać	сконструировать	wciążać	опускаться
skrzydło	сворачивать	zająć	занятие
wpadać	крыло	zauważać się	погружаться
wpostrzegać	падать	(w czym)	
statek	замечать	zapełnić	заполнить
stopień	судно	zapewne	по-видимому
szarzeń	растопить	zasiuwać	задвигать
szeregować się	сереть	zatyłować	назвать, озаглавить
śmiać	становиться в ряд	zaznaczyć się	ознакомиться
śpieszyć	смельчак	z boków	по бокам
ścisnąć się	спешить	zderzak	буфер
treść	толпиться	zdobyć	раздобыть
troška	содержание	zgrzyt	скрежет
ujrzeć	забота	z tyłu	сзади
upadek	увидеть	zwisać	свешиваться
usiłować	падение	zza	из-за
wątki	пытаться	zaliczają	жалюзи
w dal	тощий	żalować (czego)	сожалеть
wędka	вдаль		
	удочка		

ОБЪЯСНЕНИЯ

- 1) z rozwiniętymi żaglami на раздутых парусах
- 2) dopełniła się tragedia свершилась трагедия
- 3) o pewnym moim przeżyciu об одном событии, которое я пережил
- 4) piękny letni wieczór zapadał над Warszawą подходил прекрасный летний вечер
- 5) różowe blaski rzucały ozdobne cienie na zniszczone mury розовые отблески украшали разрушенные стены
- 6) przez chwilę одно мгновение
- 7) czerwone „zero” нулевой трамвай во время оккупации был предназначен для немцев

8) zasmakowałem nagle w tym tłumie	меня вдруг привлекла эта масса людей
9) obojętnie przyjmując do świadomości moje istnienie	и я стал почти безразличным к самому себе
10) w tej chwili słyszałem bijące serce Warszawy	в эту минуту я слышал, как бьется сердце Варшавы
11) mimo woli	невольно
12) w pewnej chwili	вдруг
13) w dalszym ciągu	здесь: все время
14) nie czekając na powrót do domu	и сразу же, еще до возвращения домой
15) na gorąco	не откладывая, немедленно
16) nie budzi w młodzieńcu takiego zainteresowania	не вызывает в юноше такого интереса

II

Chłopak przez chwilę stał na wysepce, pogrążony w czytaniu ¹⁾. Nie uważał na potrącanie, na cisnący się do wagonów tłum. Parę czerwonych smug przeminęło za nim, on wciąż nie odrywał oczu od książki. I wciąż z tą książką pod nosem — czy to, że znudziły go potrącania i krzyki wokół, czy też nagle podświadomie uczuł potrzebę pośpiechu ²⁾ do domu — widziałem, że stąpnął z wysepki na jezdnię — wprost pod nadjeżdżający samochód.

Rozległ się zgrzyt gwałtownie naciśniętych hamulców i gwizd gum na asfalcie, samochód unikając przejechania chłopca skręcił gwałtownie w bok i zatrzymał się nagle przed samym rogiem Trębackiej. Z przerażeniem spostrzegłem, że była to karetka gestapo. Młodzieniec z książką usiłował wyminąć samochód. Ale w tym samym momencie z tyłu karetki otworzyły się drzwiczki i dwóch osobników w hełmach z trupimi główkami wyskoczyło na jezdnię. Znaleźli się tuż obok chłopca. Jeden z nich krzyczał gardłowym głosem, drugi okrągłym ruchem ręki, z szyderstwem zaprosił go do środka.

Do dziś dnia widzę młodzieńca, jak stoi u drzwiczek karetki, zażenowany, po prostu zawstydzony... Jak wzbrania się przeczącym, naiwnym ruchem głowy, jak dziecko, które obiecuje, że już nigdy więcej nie będzie... „Ja nic nie zrobiłem — zdawało się, mówił — ja tylko tak...” Wskazywał na książkę, jako na przyczynę swojej nieuwagi. Jak gdyby tutaj można było coś wy-

tłumaczyć. Nie chciał wejść do karetki ostatnim odruchem traconego życia.

Zandarm zażądał od niego papierów, porwał wyjętą kennkartę³⁾ i gwałtownym ruchem popchnął chłopca do środka. Drugi mu pomógł, chłopiec wsiadł, za nim gestapowcy, drzwiczki trzasnęły i karetka, pędem porwawszy się z miejsca⁴⁾, szybkim tempem skierowała się w stronę Alei Szucha...⁵⁾

Zniknęła mi z oczu⁶⁾. Obejrzałem się dokoła, szukając jeszcze u kogoś zrozumienia, współczucia dla tego, co się tutaj zdarzyło. Przecież młodzieniec z książką zginął. Z najwyższym zdumieniem⁷⁾ spostrzegłem, że nikt tego zdarzenia nie zauważył. Wszystko, co opisałem, odbyło się tak szybko, tak błyskawicznie, każdy z tłumu na ulicy tak był zajęty swoim pośpiechem, że porwanie młodzieńca przeszło niepostrzeżenie. Panie, stojące tuż przy mnie, spierały się, którym numerem tramwaju będzie im wygodniej jechać, dwóch jegomościów za słupkiem tramwajowym zapalało papierosy, baba przy koszu ustawionym pod ścianą powtarzała bez przerwy swoje: „Cytryn, cytryn, cytryn ładnych”, jak buddyjskie zaklęcie, a inni młodzi chłopcy biegli przez ulicę za odchodzącymi wagonami, ryzykując dostanie się⁸⁾ pod inne samochody... Mickiewicz stał spokojnie i kwiaty pachniały i brzoźki, i jarzębiny obok pomnika poruszały się od lekkiego wiatru, zniknięcie tego człowieka nie znaczyło nic dla nikogo. Ja jeden zauważyłem, że Ikar utonął.

Stałem jeszcze długo na miejscu, czekając, aż tłum zrzednie. Myślałem, że może „Michaś” — tak go sobie w myślach nazwałem⁹⁾ — powróci. Wyobrażałem sobie jego dom, rodziców oczekujących na jego powrót, matkę przygotowującą wieczerzę i w głowie mi się pomieścić nie chciało, że oni nigdy nie dowiedzą się, jakim sposobem zginął ich syn. Nie przypuszczałem, znając zwyczaje naszych okupantów, aby się mógł wyrwać z tych pazurów. A wpadł w taki głupi sposób! Bezmyślne okrucieństwo tego porwania poruszyło mnie do głębi¹⁰⁾, porusza jeszcze do dziś dnia. Ci, co zginęli w walce, ci, co wiedzieli, za co giną, mieli może w tym pociechę, że¹¹⁾ śmierć ich ma jakiś sens. Ale iluż było takich jak mój Ikar, co tonęli w morzu zapomnienia z okrutnego w swej bezmyślności powodu.

Wieczór nadszedł, miasto usypiało gorączkowym, niezdrowym snem... Ruszyłem wreszcie spod mojego słupa, minąłem pomnik Mickiewicza, poszedłem do domu piechotą... A w myśli wciąż prześladował mnie obraz Michasia kręcącego głową, jak gdyby powiedział: „Nie, nie, to tylko ta książka temu winna... już teraz będę uważał...”

С Л О В А Р Ь

beźmyślność	нелепость	potracanie	толчки
beźmyślny	бессмысленный	przeszczą	отрицательный
beź przerwy	беспрерывно	przerazenie	ужас
biec	бежать	prześladować	преследовать
byśkawicznie	молниеносно	przyszuła	причина
brzońska	березка	rozlegać się	раздаваться
cisnąć się (do czego)	входить теснясь	rużyc	двинуться, тронуться
drzwiczki	дверца	rużykować	рисковать
gardziowy	гортанный	skierować się	направиться
gorączkowy	лихорадочный	sińp	столб
guma	здесь: шина	siłpek	столбик
gwałtownie	резко, стремительно	amuga	полоса
	но	przyrać się	спорить
gwizd	свист	spód	от
hamulec	тормоз	stąpiąć	шагнуть
helm	шлем	szulerstwo	издевательство
jak gdyby	как будто	śmierć	смерть
jakim sposobem	каким образом	tonąć	тонуть
jarzębina	рябина	trupia główka	мертвая голова
jeden	один	trzasnąć	стукнуть
jogomość	какой-то мужчина	tuż	тут же
karotka	здесь: машина	usiłować	пытаться
kosz	корзина	usypiać	засыпать
kręcić	качать	uważać	быть анимательным
krzyczeć	кричать		
nadejść	наступить	w bok	набок
niezdrowy	нездоровый	wieśnarka (wysooko)	ужин
nieuwaga	невнимательность	wraść	попасться
odruch	рефлекс	wprost	прямо
okrucieństwo	жестокость	wygodnie	удобно; здесь: лучше
okrutny	жестокий		
osobnik	индивид	wyminać	обойти
papiery	здесь: документы	wyrwać się	вырваться
razur	пешком	wytłumaczyć	выяснить
piechotą	пешком	wzbraniać się	сопротивляться
podświadomie	подсознательно	zaklęcie	заклинание
pomieścić się	уместиться	zaropnienie	забыть, забвение
porchnąć	втолкнуть	zażądać	потребовать
poruszać się	шевелиться	zależowany	смущенный
porwać	разорвать	zniknięcie	исчезновение
porwanie	похищение	zrzędnąć	поредеть

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) pogrążony w czytaniu	углубившись в чтение
2) czy te, że zdumiały go potrącenia i krzyki wokół, czy też nagle podświadomie uczył potrzebę pośpiechu	то ли ему надоели толчки и шум вокруг, то ли он подсознательно почувствовал, что нужно торопиться
3) kennkarta	удостоверение личности во время оккупации
4) pędem porwawszy się z miejsca	стремительно рванув с места
5) Aleja Szucha	в Аллее Шуха находился во время оккупации штаб гестапо
6) zniknęła mi z oczu	она исчезла из виду
7) z najwyższym zdumieniem	к моему величайшему удивлению
8) gwałtownie dostanie się	рискуя попасть
9) tak go sobie w myślach nazwał	так я его мысленно назвал
10) poruszyło mnie do głębi	потрясло меня до глубины души
11) mieli może w tym pociechę, że...	быть может, находили утешение в том, что...

BOHDAN CZESZKO

SCENA BALKONOWA

Było to kiedyś piękne miasto bogatych turystów. Przyjeżdżali i odchodzili. W łaźniach z kąpielami siarko-wodorowymi odnajdzie pan ich tablice, a na każdej podziękowanie za kurację wyryte alfabetem arabskim, łacińskim, gotyckim, a każde z podpisem. I co? Proszę spojrzeć na róg. Był tam dom towarowy ¹⁾ braci Szenerle. Teraz, proszę, zamknięte. Napisano „Remont”. Będzie tam dom towarowy, jak mówią, ale już nie braci Szenerle, lecz państwowy. Oni reklamowali się jednym z najbarwniejszych neonów w naszym mieście. Neon już odjęto. A jaka to była fortuna, Panie miły, co za obroty, jaka organizacja... Remont... remont, panie...

Mówił do mnie tak, odważając kilogram pięknych brzoskwiń, mały, czarny właściciel kiosku owocowego, umieszczonego opodal Opery. Tkwiał tu od lat ²⁾ za swoją wagą o szalach z cynkowej blachy, tkwiał tu od lat opodal braci Szenerle, podziwiał, zazdrościł, miał ambicję ³⁾, przestał mieć ambicję, współczuł, lecz zasklepił się w swym kiosku pełnym gęstego zapachu owoców, uznając, że w dobie wielkiej przemiany nie wyszedł źle na swej

małości ⁴). Tak oto banalnie i zgoła schematycznie wyobraziłem sobie uczucia rządzące nim, kiedy mówił warkotem złym niemieckim językiem, gestykułując nadmiernie i wrzucając ruchami kuglarza zamśzowane kule brzoskwiń do torby. (...)

— Czy było to kiedyś piękne miasto? — powiedziałem odbierając owoce. — Przecież jest.

— Zniszczone, panie, przez wojnę. Zwłaszcza po drugiej stronie rzeki.

— Mieszkam po drugiej stronie rzeki — powiedziałem i z uśmiechem kiwałem głową. On wziął to za gest pożegnania ⁵) i uklonił się pomiędzy pryzmą wielkich brzoskwiń i pryzmą jędrnych winogron, ponad wagą o szalkach z cynkowej blachy. Odszedłem więc w stronę rzeki. Szedłem w bezustannej ulewie kolorowych świateł, bijących z neonowych reklam, głoszących chwałę wina ⁶), książek, butów, muzyki, i gryzłem brzoskwinie, których sok ściekał mi po palcach.

„Zniszczone — myślałem. — Dziwny człowiek, co ty nazywasz zniszczeniem!” Zniszczone miasto wygląda jak czerwone morze, które zamarzło podczas sztormu. Zniszczone miasto wygląda tak, że ani nie płaczesz, ani nie krzyczysz na jego widok ⁷), lecz milczysz i przysięgasz. Twoje miasto jest pełne urody i nietknięte. Mury kamienic są stare. Tynk pokrywający fasady spatynował się w ciągu wielu dziesięcioleci i nadał gmachom godność ⁸) podobną do godności starych malowideł, gdzie pod warstwą spękanych werniksów kolory szlachetnym głosem grają swe odwieczne pieśni ⁹).

Rzeźby na frontonach trwają w nie zmaconym niczym geście ¹⁰), który już dawno nadał artysta wyobrażonym przez siebie postaciom ¹¹). Ulice pełne są gwaru ludzkiego za dnia ¹²) i wieczorem, a ze wszystkich okien bije światło. Nikt nie odarł z gałęzi wielkich drzew w parkach, dają, jak dawały, cień ¹³) w letnią spiekotę i łagodzą zielenią bezlitosne, białe światło słońca, rodzącego wino twojego kraju. Twoje miasto jest pełne urody i nietknięte.

Miasto usypiało w miarę mojej wędrówki ¹⁴). Błąkałem się, nie pytając odnalazłem właściwą drogę, nie spieszyłem wcale. Wracałem z pokazu tańców ludowych. Kipiały mi w głowie na-

rastające aż do zapamiętania ¹⁵⁾ rytmy melodii ni to słowiańskich, ni to tureckich, ni cygańskich, granych na prostych instrumentach. Kipiały mi w głowie kolory strojów, wodospady i wiry kolorów splecionych z muzyką.

Przy moście kupiłem pęk róż. Były pąsowe i pachnące, o płatkach delikatnych i przytulnych jak uszki dziecięce. Były bardzo tanie w tym słonecznym kraju.

Za rzeką, w dzielnicy, gdzie mieszkałem, panowała już cisza nocna. Noc nie wygasła spiekoty dnia, lecz przytłumiła ją nieco. Rzadkie tchnienia wiatru, ciągnącego znad rzeki, skoro przemijały ludząc chłodem, potęgowały żar bijący z nagranych murów i kamieni. Niebo drżało od dygotu gwiazd(...)

Po przeciwległej stronie opodal domu, w którym zamieszkałem, dziewczyna podlewała kwiaty rosnące w skrzynkach na balkonie. Tylko nas dwoje było w pustej, gorącej ulicy. Pochylała się miarowym, pełnym gracji ruchem. Włosy miała upięte w suty węzeł ¹⁶⁾ była naga i... mój Boże, jaka piękna.

Wyciągnąłem rękę przed siebie ¹⁷⁾. Wykonałem bezradny, obronny gest ¹⁸⁾. Oto noc tutejsza rozgromiła mnie.

Dziewczyna zauważyła mój ruch i moją sylwetkę ¹⁹⁾, cofnęła się poza zasłonę. Wtedy spostrzegłem, że w wyciągniętej dłoni trzymam różę. Bolałem nad tym, że mogła się śmiać z mojego gestu ²⁰⁾ uznając go za głupio adorujący. „A gdyby tak było, a gdyby nawet tak było — myślałem później. — To cóż z tego? ²¹⁾ Zresztą nie jest pewne, czy śmiała się”. A później jeszcze myślałem o tym, że dobrze jest, iż nie przyjeżdżają tu więcej i nigdy już przyjeżdżać nie będą nadziani forszą, przeżyci nababowie, aby moczyć swoje sflaczałe cielska w siarce tutejszych źródeł. Ta myśl — był to głos gniewnej zazdrości o dziewczynę. „Bo przecież ja — myślałem — nie jestem turystą, nie jestem nawet kuracjuszem. Jestem dla tego kraju i jego spraw, dla ludzi tutejszych i pejzażu przyjaciелем”.

С Л О В А Р Ь

adorujący	полный обожания	barwny	цветной, яркий
arabski	арабский	bezlitosny	безжалостный
balkonowy	балконный, здесь: на балконе	bezradny	беспомощный
		bezustanny	непрерывный

bić	здесь: изливаться	rapować	царить
blacha cynkowa	листовой цинк	paszka	пасть
białać się	блуждать, бродить	pasowy	пунцовый
bodać	по крайней мере	pek	бульшой букет
bogaty	богатый	platek	лепесток
brzoskwinia	персик	pochyłać się	наклоняться
but	ботинок	podewać	поливать
chiód	прохлада	podobny (do czegoś)	похожий
cielsko	увел.ч. суц. от ciała	podziękowanie	слова благодарности
cięża	тишина	pokaz	здесь: смотр
cofnąć się	здесь: скрыться	pomiedzy	между
delikatny	нежный	ponad	над
drobniomieszczańin	мелкий буржуа	połączać	усиливать
drżeć	дрожать	poza	за
dygot	дрожание	przemiana	перемена
dziesięciolecie	десятилетие	przeżyty	пресыщенный
forsa (paz.)	деньги	przysięgać	давать клятву
fortuna	богатство	przysłuchiwać	ослабить, приглушить
gosty kulować	жестиковать	przyniemy	здесь: миленький
gotycki	готический	rekin	акула
gracja	прелесть	reklamować	рекламировать
ja	что	rozić	рождать
jędrny	упругий	rozgromić	покорить
kąpiele	ванны	rzeźba	скульптура
krzyśać	кричать	siłaczaly	дряблый, размякший
kuglara	фокусник	siarka	сера
kuracja	лечение	siarko-wodorowy	сероводородный
knracjusz	нурортник	skoro	быстро
łaciński	латинский	zratuować się	превратиться в панину
łagodnić	смягчать	szekany	пололавшийся
łaźnie	водолечебные заведения	zplekota	эной
łudzić	обманывать	zpleć	сплести
miarowy	мерный	szala	чаша весов
milczeć	молчать	szlachetny	благородный
moczyć	мочить	ściekać	течь, стекать
nabab	здесь: богат	tablica	доска
nadziać	вачинить	technienie	дуновенио
nagi	голый	teoretycznie	теоретически
nażać	нагреть	torba	кулек
niby	словно, точно	tynk	штукатурка
nieknięty	невредимый	uklonić się	поклониться, раскланяться
nocny	ночной	uroda	красота
obronny	защитительный	usypiać	засыпать
obrotu	обороты	znawać	считать, признавать
odbierać	получать, брать	waga	весы
odjąć	здесь: снять	wartko	быстро
odnaleźć	найти, отыскать	warstwa	слой
odrzeć (z czegoś)	лишить	werniks	лак
odwazić	отвешивать, взвешивать	winogrona	виноград
opodać	поодаль, навдалеке		
owocowy	фруктовый, с фруктами		
pachnąć	пахнуть		

wir	вихрь	wyruć	вырезать
właściciel	владелец	zamagać	замерзнуть
wobec (kogoś)	перед	zamieszkać	поселиться
wedospad	водопад	zaklepić się	замкнуться
wrota	ворота	zakłona	штора
współuczucie	сочувствовать	zgoła	совсем, весьма
wyciągnąć	протянуть	złać	знять
wygaśnie	погасить, поту-	znad	с
	шить	zniszczenie	разрушение

ОБЪЯСНЕНИЯ

1) dom towarowy	универмаг
2) tkwił tu od lat	он торчал здесь годами
3) miał ambicję	хотел выдвинуться
4) nie wyszedł nie na swej małżeŃstwu	он ничего не потерял на своем низ-
	ком положении
5) on wziął to za gest potęgnięcia	он, видимо, подумал, что я с ним
	прощаюсь
6) głoŃzących chwale win...
7) na jego widok	прославляющих вино...
смотря на него, при виде его
8) nadał gmachom godnoŃć	придавал зданиям достойный вид
9) kolory szlachetnym głoŃsem gra-	цвета сохраняют все свое благо-
ją swojodwleczno pieŃni	родство и выразительность
10) trwają w nie zamęonym nieczym	стоят в невозмутимом спокойствии
gęŃszo	
11) który juŃ dawno nadał artysta	которым некогда наделил худож-
wyobraŃonym przez siebie po-	ник созданные в его воображе-
staŃiom	нии образы
12) za dnia	днем
13) dają, jak dawaty cień	они как и прежде бросают тень
14) miasto usypiało w miarę mojej	по мере того как я шел, город за-
wędrówki	сыпал
15) narastające aż do zapamiętania	нарастающие до исступленности
16) włosy miała upięto w suty węzeł	ее волосы были собраны в боль-
	шой узел
17) przed siebie	вперед
18) wykonałem bezradny, obronny	я сделал беспомощный жест, слов-
gest	но защищаясь
19) zauważyła mój ruch i moją syl-	заметила мой жест и меня
wetkę	
20) bolałem nad tym, że mogła się	мне было досадно, что она, быть
śmiać z mojego gestu	может, смеется над моим жестом
21) to coś z tego?	так что же?

ОБРАЗЦЫ СКЛОНЕНИЙ И СПРЯЖЕНИЙ

ИМЯ СУЩЕСТВИТЕЛЬНОЕ (RZECZOWNIK)

Женский род (rodzaj żeński)

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	ściana	ziemia	stacja	wieża
род.	ściany	ziemi	stacji	wieży
дат.	ścianie	ziemi	stacji	wieży
вин.	ścianę	ziemię	stację	wieżę
твор.	ścianą	ziemią	stacją	wieżą
предл.	ściania	ziemi	stacji	wieży
зват.	ściana!	ziemie!	stacja!	wieżo!

им.	wykładowczyni	myśl	noc
род.	wykładowczyni	myśli	nocy
дат.	wykładowczyni	myśli	nocy
вин.	wykładowczynię	myśl	noc
твор.	wykładowczynią	myślą	nocą
предл.	wykładowczyni	myśli	nocy
зват.	wykładowczyni!	myśli!	nocy!

Множественное число (liczba mnoga)

им.	ściany	ziemie	stacje	wieże
род.	ścian	ziem	stacji	wież
дат.	ścianom	ziemiom	stacjom	wieżom
вин.	ściany	ziemie	stacje	wieże
твор.	ścianami	ziemiami	stacjami	wieżami
предл.	ścianach	ziemiach	stacjach	wieżach
зват.	ściany!	ziemie!	stacje!	wieże!

им.	wykładowczynie	myśli	noc
род.	wykładowczyń	myśli	nocy
дат.	wykładowczyniom	myślom	nocom
вин.	wykładowczynie	myśli	noc
твор.	wykładowczyniami	myślami	nocami
предл.	wykładowczyniach	myślach	nocach
зват.	wykładowczynio!	myśli!	noco!

Мужской род (rodzaj męski)

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	sklep	kamień	palec
род.	sklepu	kamienia	palca
дат.	sklepowi	kamieniowi	palcowi
вин.	sklep	kamień	palec
твор.	sklepem	kamieniem	palcem
предл.	sklepie	kamieniu	palcu
зват.	sklepie!	kamieniu!	palcu!

Множественное число (liczba mnoga)

им.	sklepy	kamienie	palce
род.	sklepów	kamieni	palców
дат.	sklepom	kamieniom	palcom
вин.	sklepy	kamienie	palca
твор.	skleпами	kamieniami	palcami
предл.	skleпах	kamieniach	palcach
зват.	sklepy!	kamienie!	palce!

Лично-мужские существительные (rzeczowniki męsko-osobowe)

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	robotnik	minister	poeta
род.	robotnika	ministra	poety
дат.	robotnikowi	ministrowi	poecie
вин.	robotnika	ministra	poetę
твор.	robotnikiem	ministrem	poetą
предл.	robotniku	ministrze	poecie
зват.	robotniku!	ministrze!	poeto!

Множественное число (liczba mnoga)

им.	robotnicy	ministrowie	poeci
род.	robotników	ministrów	poetów
дат.	robotnikom	ministrom	poetom
вин.	robotników	ministrów	poetów
твор.	robotnikami	ministrami	poetami
предл.	robotnikach	ministrach	poetach
зват.	robotnicy!	ministrowia!	poeci!

Средний род (rodzaj nijaki)

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	drzewo	mieszkanie	imię	zwierzę	muzeum
род.	drzewa	mieszkania	imienia	zwierzęcia	muzeum
дат.	drzewu	mieszkanju	imieniu	zwierzęciu	muzeum
вин.	drzewo	mieszkanie	imię	zwierzę	muzeum
твор.	drzewem	mieszkaniem	imieniem	zwierzęciem	muzeum
предл.	drzewia	mieszkanju	imieniu	zwierzęciu	muzeum
зват.	drzewo!	mieszkanie!	imię!	zwierzę!	muzeum!

Множественное число (liczba mnoga)

им.	drzewa	mieszkania	imiona	zwierzęta	muzea
род.	drzew	mieszkań	imion	zwierząt	muzeów
дат.	drzewom	mieszkanjom	imionom	zwierzętom	muzeom
вин.	drzewa	mieszkania	imiona	zwierzęta	muzea
твор.	drzewami	mieszkaniami	imionami	zwierzętami	muzeami
предл.	drzewach	mieszkanjach	imionach	zwierzętach	muzech
зват.	drzewa!	mieszkania!	imiona!	zwierzęta!	muzea!

ИМЯ ПРИЛАГАТЕЛЬНОЕ (PRZYMIOTNIK)

Прилагательные с основой на твердый согласный
(przymiotniki twardeotematowe)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род
им.	nowy	nowe	nowa
род.	nowego	nowego	nowej
дат.	nowemu	nowemu	nowej
вин.	nowy, nowego	nowe	nową
твор.	nowym	nowym	nową
предл.	nowym	nowym	nowej
зват.	nowy!	nowe!	nowa!

Множественное число (liczba mnoga)

	женско-вещные	лично-мужские
им.	nowe	nowi
род.	nowych	nowych
дат.	nowym	nowym
вин.	nowe	nowych
твор.	nowymi	nowymi
предл.	nowych	nowych
зват.	nowe!	nowi!

Прилагательные с основой на мягкий согласный (przymiotniki miękkotematowe)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род
им.	tani	tanie	tania
род.	taniego	taniega	taniej
дат.	taniemu	taniemu	taniej
вин.	tani, taniego	tanie	tanią
твор.	tanim	tanim	tanią
предл.	tanim	tanim	taniej
зват.	tani!	tanie!	tania!

Множественное число (liczba mnoga)

женско-вещные формы лично-мужские формы

	женско-вещные формы	лично-мужские формы
им.	tanie	tani
род.	tanieh	tanieh
дат.	tanim	tanim
вин.	tanie	tanieh
твор.	tanimi	tanimi
предл.	tanieh	tanieh
зват.	tanie!	tani!

Прилагательные с основой на ж, г (przymiotniki z tematem na j, g)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род.
им.	daleki	dalekie	daleka
род.	dalekiego	dalekiego	dalekiej
дат.	dalekiemu	dalekiemu	dalekiej
вин.	daleki, dalekiego	dalekie	daleką
твор.	dalekim	dalekim	daleką
предл.	dalekim	dalekim	dalekiej
зват.	daleki!	dalekie!	daleka!

Множественное число (liczba mnoga)

женско-вещные формы лично-мужские формы

	женско-вещные формы	лично-мужские формы
им.	dalekie	dalecy
род.	dalekieh	dalekieh
дат.	dalekim	dalekim
вин.	dalekie	dalekieh
твор.	dalekimi	dalekimi
предл.	dalekieh	dalekieh
зват.	dalekia!	dalecy!

МЕСТОИМЕНИЕ (ZAIMEK)**Вопросительные (pytajne)**

им.	kto?	co?
род.	kogo?	czego?
дат.	komu?	czemu?
вин.	kogo?	co?
твор.	kim?	czym?
предл.	(o) kim?	(o) czym?

Личные (osobowo) и возвратное (zwrotny)**Единственное число (liczba pojedyncza)**

им.	ja	ty	—
род.	mnie	cie, ciebie	siebie
дат.	mi, mnie	ci, tobie	sobie
вин.	mie, mnie	cie, ciebie	się, siebie
твор.	mną	tobą	sobą
предл.	mnie	tobie	sobie
зват.	—	ty!	—

Множественное число (liczba mnoga)

им.	my	wy
род.	nas	was
дат.	nam	wam
вин.	nas	was
твор.	namí	wami
предл.	nas	was
зват.	—	wy!

Единственное число (liczba pojedyncza)

им.	on	ono	ona
род.	go, jego (niego)	go, jego (niego)	jej (niej)
дат.	mu, jemu (niemu)	mu, jemu (niemu)	jej (niej)
вин.	go, jego (niego)	ja (nie)	ją (nią)
твор.	nim	nim	nią
предл.	nim	nim	niej

Множественное число (liczba mnoga)

им.	oni	oni
род.	ich (nich)	ich (nich)
дат.	im (nim)	im (nim)
вин.	je (nie)	ich (nich)
твор.	nimi	nimi
предл.	nich	nich

Притяжательные (dialożkowe)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род
им.	moj	moje	moja
род.	mojego, tego	mojego, tego	mojej, mej
дат.	mojemu, temu	mojemu, temu	mojej, mej
вин.	mój, mojego, tego	moje	moją, tą
твор.	moim, tym	moim, tym	moją, tą
предл.	moim, tym	moim, tym	mojej, mej

Множественное число (liczba mnoga)

	женско-вещные	лично-мужские
им.	moje, me	moi
род.	moich, tych	moich, tych
дат.	moim, tym	moim, tym
вин.	moje, me	moich, tych
твор.	moimi, tymi	moimi, tymi
предл.	moich, tych	moich, tych

Указательные (wskazujące)

Единственное число (liczba pojedyncza)

	м. род	ср. род	ж. род
им.	ten	to	ta
род.	tego	tego	tej
дат.	temu	temu	tej
вин.	ten, tego	ta	te
твор.	tym	tym	tą
предл.	tym	tym	tej

Множественное число (liczba mnoga)

	женско-вещные формы	лично-мужские формы
им.	te	ci
род.	tych	tych
дат.	tym	tym
вин.	te	tych
твор.	tymi	tymi
предл.	tych	tych

ИМЯ ЧИСЛИТЕЛЬНОЕ (LICZEBNIK)**Количественные (głównie)**

	м., ср. род	ж. род	лично-мужские
им.	dwa	dwie	dwaj, dwóch
род.	dwóch	dwóch	dwóch
дат.	dwom	dwom	dwom
вин.	dwa	dwie	dwóch
твор.	dwoma	dwoma	dwoma
предл.	dwóch	dwóch	dwóch

женско-вещные

		лично-мужские
им.	trzy	trzej, trzech
род.	trzech	trzech
дат.	trzem	trzem
вин.	trzy	trzech
твор.	trzema	trzema
предл.	trzech	trzech

женско-вещные

		лично-мужские
им.	pięć	pięciu
род.	pięciu	pięciu
дат.	pięciu	pięciu
вин.	pięć	pięciu
твор.	pięciu, pięcioma	pięciu, pięcioma
предл.	pięciu	pięciu

Собирательные (zbiorowe)

им.	dwoje	czworo
род.	dwojga	czworga
дат.	dwojgu	czworgu
вин.	dwoje	czworo
твор.	dwojgiem	czworgiem
предл.	dwojgu	czworga

ГЛАГОЛ (ZASOWNIK)**I СПРЯЖЕНИЕ (I KONIUGACJA)**Инфинитив (bezokolicznik) — *kurować***Настоящее время (czas teraźniejszy)**

1. <i>kuruję</i>	1. <i>kurujemy</i>
2. <i>kurujecie</i>	2. <i>kurujecie</i>
3. <i>kuruje</i>	3. <i>kurują</i>

Прошедшее время (czas przeszły)

м. род	ж. род	ср. род
1. kupowałem	kupowałam	—
2. kupowałeś	kupowałaś	—
3. kupował	kupowała	kupowało

ж.-вещные	лично-мужские
1. kupow'ałyśmy	kupow'allśmy
2. kupow'ałyście	kupow'allście
3. kupowały	kupowali

Будущее время (czas przyszły)

I

1. będę kupować
2. będziesz kupować
3. będzie kupować

1. będziemy kupować
2. będziecie kupować
3. będą kupować

II

- będę kupował, kupowała
 będziesz kupował, kupowała
 będzie kupował, kupowała, kupowało

- będziemy kupowały, kupowali
 będziecie kupowały, kupowali
 będą kupowały, kupowali

Повелительное наклонение (tryb rozkazujący)

1. —	1. kupujmy!
2. kupuj!	2. kupujcie!
3. niech kupuje!	3. niech kupują!

Сослагательное наклонение (tryb warunkowy)

м. род	ж. род	ср. род
1. kup'owałbym	kupow'ałabym	—
2. kup'owałbyś	kupow'ałabyś	—
3. kup'owałby	kupow'ałaby	kupow'ałoby

ж.-вещные	лично-мужские
1. kupow'ałybyśmy	kupow'alibyśmy
2. kupow'ałybyście	kupow'alibyście
3. kupow'ałyby	kupow'aliby

Действит. причастие наст. вр.	kupujący
Страд. причастие наст. вр.	kupowany
Деепричастие несов. вида	kupując
Деепричастие сов. вида	kupiwszy
Отглагольное существит.	kupowanie

I

1. będę mówić	będę mówił, mówiała
2. będziesz mówić	będzieś mówił, mówiała
3. będzie mówić	będzie mówił, mówiała, mówią

II

1. będziemy mówić	będziemy mówić, mówili
2. będziecie mówić	będziecie mówić, mówili
3. będą mówić	będą mówić, mówią

Повелительное наклонение (tryb rozkazujący)

1. —	1. mów! —
2. mów!	2. mówcie!
3. niech mówi!	3. niech mówią!

Сослагательное наклонение (tryb warunkowy)

М. РОД	Ж. РОД	СР. РОД
1. mówilibym	mówiłabyś	—
2. mówilibyś	mówilibyś	—
3. mówiliby	mówiliby	mówiliby

Ж.-Вещные

Лично-Жские

1. mówilibym	mówilibym
2. mówilibyście	mówilibyście
3. mówiliby	mówiliby

II СПРЯЖЕНИЕ (II KONIUGACJA)

Инфинитив (bezokolicznik) — mówić

Настоящее время (czas teraźniejszy)

1. mówię	1. mówimy
2. mówisz	2. mówicie
3. mówi	3. mówią

Прошедшее время (czas przeszły)

м. Р О Д	ж. Р О Д	ср. Р О Д
1. mówilem	mówiłam	—
2. mówiłeś	mówiłaś	—
3. mówił	mówiła	mówiło

ж.-вещные

личн-омужские

1. mówiliśmy	mówiliśmy
2. mówiliście	mówiliście
3. mówili	mówili

Действит. причастие наст. вр.	mówiący
Страд. причастие наст. вр.	mówiony
Деепричастие несов. вида	mówiąc
Деепричастие сов. вида	powiedziawszy
Отглагольное существит.	mówienie

III СПРЯЖЕНИЕ (III KONIUGACJA)

Инфинитив (bezokolicznik) — czytać

Настоящее время (czas teraźniejszy)

1. czytam	1. czytamy
2. czytasz	2. czytacie
3. czyta	3. czytają

Прошедшее время (czas przeszły)

м. род	ж. род	ср. род
1. czytałem	czytałam	—
2. czytałeś	czytałaś	—
3. czytał	czytała	czytało

ж.-вещные

лично-мужские

1. czyt'aliśmy	czyt'aliśmy
2. czyt'aliście	czyt'aliście
3. czytali	czytali

Будущее время (czas przyszły)

I

II

1. będę czytać	będę czytał, czytała
2. będziesz czytać	będziesz czytał, czytała
3. będzie czytać	będzie czytał, czytała, czytało
1. będziemy czytać	będziemy czytali, czytali
2. będziecie czytać	będziecie czytali, czytali
3. będą czytać	będą czytali, czytali

Повелительное наклонение (tryb rozkazujący)

1. —	1. czytajmy!
2. czytaj!	2. czytajcie!
3. niech czyta!	3. niech czytają!

Сослагательное наклонение (tryb warunkowy)

м. род	ж. род	ср. род
1. czyt'alybym	czyt'alybym	—
2. czyt'alybyś	czyt'alybyś	—
3. czyt'alyby	czyt'alyby	czyt'alooby

ж.-вещные	лично-мужские
1. czyt'alybyśmy	czyt'alibyśmy
2. czyt'alybyście	czyt'alibyście
3. czyt'alyby	czyt'aliby

Действит. причастие наст. вр.	czytający
Страд. причастие наст. вр.	czytany
Деепричастие несов. вида	czytając
Деепричастие сов. вида	przeczytawszy
Отглагольное существит.	czytanie

**СПИСОК НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБИТЕЛЬНЫХ ГЛАГОЛОВ С РАЗНЫМИ
ЧЕРЕДОВАНИЯМИ В ОСНОВЕ**

ИНФИНИТИВ		НАСТОЯЩЕЕ (БУДУ- ЩЕЕ) ВРЕМЯ	ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ
brać się	несов.	brać się, bierzesz się	chciałem, chcieliśmy
brać	несов.	biorę, bierzesz	
być	несов.	jestem, jesteś, są	
chcieć	несов.	chcę, chcesz	
czuć (się)	несов.	czuję (się), czujesz (się)	
dać	сов.	dam, dasz, dadzą	darem, dari
drzeć	несов.	drę, drzesz	
iść	несов.	idę, idziesz	szedłem, szłam, szliśmy
jechać	несов.	jadę, jedziesz	jadłem, jedliśmy
jeść	несов.	jem, jesz, jedzą	
kłaść (się)	несов.	kładę (się), kładziesz (się)	kładłem (się), kładł (się)
mieć	несов.	mam, masz	miałem, mieliśmy
móc	несов.	mogę, możesz	mogłem, mógł
myć (się)	несов.	myję (się), myjesz (się)	
nakryć	сов.	nakryję, nakryjesz	nalałem, naleliśmy (na- laliśmy)
naleć	сов.	naleję, nalcjesz	
nieść	несов.	niosę, nieszsz	nosiłem, niośli, nieśliśmy
odebrać	сов.	odbiorę, odbierzesz	odpowiedziałem, odpo- wiedziałiliśmy
odpowiedzieć	сов.	odpowiem, odpo- wiesz, odpowiedzą	
oprzeć (się)	сов.	oprzę (się), oprzesz (się)	oparłem (się), oparł (się)
pić	несов.	piję, pijesz	podeszedłem, podeszłam, podeszliśmy
podejść	сов.	podejdę, podejdziesz	
podziąć	сов.	podzięję, podziąjesz	podziąłem, podziąliśmy
pognieść	сов.	pogniotę, pognieciesz	pogniotłem, pogniółł, pognietliśmy
pomóc	сов.	pomogę, pomożesz	pomogłem, pomógł
posłać	сов.	poślę, pošlesz	powiedziałem, powle- dziliśmy
powiedzieć	сов.	powiem, powiesz, po- wiedzą	
pójść	сов.	pójdę, pójdziesz	poszedłem, poszłam, po- szliśmy

ИНФИНИТИВ	НАСТОЯЩЕЕ (БУДУЩЕЕ) ВРЕМЯ	ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ
przebrać (się) <i>сов.</i>	przebiorę (się), przebierzesz (się)	
przyjąć <i>сов.</i>	przyjmę, przyjmiesz	przyjąłem, przyjęłam, przyjęliśmy
przystać <i>сов.</i>	przyślę, przyslesz	
psuć <i>несов.</i>	psuję, psujesz	
rosnąć <i>несов.</i>	rosnę, rośniesz	rosłem, rósł, rośliśmy
rozebrać (się) <i>сов.</i>	rozbiorę (się), rozbierzesz (się)	
spać <i>несов.</i>	śpię, śpisz	
spostrzec <i>сов.</i>	spostrzę, spostrzeżesz	spostrzegł
stać <i>несов.</i>	stoję, stoisz	
stać się <i>сов.</i>	stanę się, staniesz się	
śmiać się <i>несов.</i>	śmieję się, śmiejesz się	śmieliśmy się, (śmieliśmy się)
tłuc <i>несов.</i>	tłukę, tłuczysz	tłukłem, tłuki
ubrać (się) <i>сов.</i>	ubiorę (się), ubierzesz (się)	
ucieć <i>сов.</i>	ucieknę, uciekniesz	uciekłem, ucieki
umrzeć <i>сов.</i>	umrę, umrzesz	umarłem, umari
upaść <i>сов.</i>	upadnę, upadniesz	upadłem, upadł
usiąść <i>сов.</i>	usiądę, usiądziesz	usiadłem, usiadł, usiedliśmy
wejść <i>сов.</i>	wejdę, wejdziesz	wszedłem, wszłam, wszliśmy
wiedzieć <i>несов.</i>	wiem, wiesz, wiedzą	wiedziałem, wiedzieliśmy
wieźć <i>несов.</i>	wiozę, wieziesz	wiozłem, wioził, wieźliśmy
wlec <i>несов.</i>	wlokę, wleciesz	wlokłem, wlokł, wlekliśmy
wsiąść <i>сов.</i>	wsiądę, wsiądziesz	wsiadłem, wsiadł, wsiedliśmy
wstać <i>сов.</i>	wstanę, wstaniesz	
wyjąć <i>сов.</i>	wyjmę, wyjmiesz	wyjąłem, wyjąłam, wyjęliśmy
wysiąść <i>сов.</i>	wysiądę, wysiądziesz	wysiadłem, wysiadł, wysiedliśmy

ИНФИНИТИВ		НАСТОЯЩЕЕ (БУДУЩЕЕ) ВРЕМЯ	ПРОШЕДШЕЕ ВРЕМЯ
wysłać	сов.	wysłę, wysłesz	
wziąć	сов.	węzmę, weźmiesz	wziąłem, wzięłam, wzięliśmy
zapiąć	сов.	zapinę, zapniesz	zapiąłem, zapięłam, zapięliśmy
zapomnieć	сов.	zapomnę, zapomniesz	zapomniałem, zapomnieliśmy
zjąć	сов.	zdejmę, zdejmiesz	zjąłem, zdjęłam, zdjęliśmy
zejść	сов.	zejdę, zejdziesz	zszedłem, zszedł, zszedliśmy
zetrzeć	сов.	zetrę, zetrzesz	starłem, start
znaleźć	сов.	znajdę, znajdziesz	znalazłem, znalazł, znaleźliśmy
zostać	сов.	zostanę, zostaniesz	
żyć	несов.	żyję, żyjesz	

ТАБЛИЦА ЧИСЛИТЕЛЬНЫХ

	КОЛИЧЕСТВЕННЫЕ	ПОРЯДКОВЫЕ
1	jeden, jedn <i>a</i> , jedn <i>o</i>	pierwszy
2	dwa, dwi <i>e</i> , - <i>ó</i> ch	drugi
3	trzy, - <i>e</i> ch	trzeci
4	cztery, - <i>e</i> ch	czwarty
5	pięć, - <i>ciu</i>	piąty
6	sześć, - <i>ciu</i>	szósty
7	siedem, - <i>d</i> miu	siódmy
8	osiem, <i>o</i> śmiu	ósm <i>y</i>
9	dziewięć, - <i>ciu</i>	dziewiąty
10	dziesięć, - <i>ciu</i>	dziesiąty
11	jedenaście, - <i>ściu</i>	jedenasty
12	dwanaście, <i>dwunastu</i>	dwunasty
13	trzynaście, - <i>ściu</i>	trzynasty
14	czternaście, - <i>ściu</i>	czternasty
15	piętnaście, - <i>ściu</i>	piętnasty
16	szesnaście, - <i>ściu</i>	szesnasty
17	siedemnaście, - <i>ściu</i>	siedemnasty
18	osiemnaście, - <i>ściu</i>	osiemnasty
19	dziewiętnaście, - <i>ściu</i>	dziewiętnasty
20	dwadzieścia, <i>dwudziestu</i>	dwudziesty
21	dwadzieścia jeden, <i>dwudziestu jeden</i>	dwudziesty pierwszy
22	dwadzieścia dwa, <i>dwudziestu dwóch</i>	dwudziesty drugi
30	trzydzieści, - <i>ściu</i>	trzydziesty
40	czterdzieści, - <i>ściu</i>	czterdziesty
50	pięćdziesiąt, - <i>ęciu</i>	pięćdziesiąty
60	sześćdziesiąt, - <i>ęciu</i>	sześćdziesiąty
70	siedemdziesiąt, - <i>ęciu</i>	siedemdziesiąty
80	osiemdziesiąt, - <i>ęciu</i>	osiemdziesiąty
90	dziewięćdziesiąt, - <i>ęciu</i>	dziewięćdziesiąty
100	sto, - <i>u</i>	setny
200	dwieście, <i>dwustu</i>	dwóchsetny
300	trzysta, - <i>u</i>	trzechsetny
400	czterysta, - <i>u</i>	czterechsetny
500	pięćset, pięciuset	pięćsetny
600	sześćset, sześciuset	sześćsetny
700	siedemset, siedmiuset	siedemsetny
800	osiemset, ośmiuset	osiemsetny
900	dziewięćset, dziewięćuset	dziewięćsetny
1000	tysiąc, - <i>a</i>	tysięczny

КЛЮЧ К УПРАЖНЕНИЯМ

1.

- I. 1. Tak, Irena tu mieszka. Nie, Irena tu nie mieszka.
 2. Tak, to jest jej koleżanka. Nie, to nie jest jej koleżanka.
 3. Tak, to jest jej mieszkanie. Nie, to nie jest jej mieszkanie.
 4. Tak, jej rodzice odpoczywają. Nie, jej rodzice nie odpoczywają.
 5. Tak, oni rozmawiają. Nie, oni nie rozmawiają.
- II. 1. one 2. oni 3. oni 4. oni 5. one
- III. 1. czytają 2. są 3. jest 4. mieszkają 5. jest 6. czyta

2.

- I. 1. Tak (owszem), chcę zwiedzić muzeum.
 2. Tak (owszem), czytam książki.
 3. Tak (owszem), zgadzam się najpierw zobaczyć teatry.
 4. Tak (owszem), tu mieszkam.
 5. Tak (owszem), zwiedzam miasto.
 6. Tak (owszem), oglądam skłopy i wystawy.
- II. 1. Tu są dwa ogrody botaniczne.
 2. Tam są dwie ciekawe wystawy.
 3. Oglądam dwa stare domy.
 4. Chcę zobaczyć dwa teatry dramatyczne.
- III. 1. Czy państwo są tu po raz drugi?
 2. Czy pani zwiedza miasto?
 3. Oni oglądają teatry dramatyczne.
 4. One chcą iść pieszo.
 5. Czy pan chce jechać, czy iść pieszo?
 6. Tam są dwa piękne parki.

3.

- I. 1. koleżankę, koleżanki 2. książkę i gazetę, książki i gazety 3. górę, góry 4. oparę i teatr dramatyczny, opery i teatry dramatyczne 5. wystawę, wystawy 6. namiot i żaglówkę, namioty i żagłówki.
- II. 1. wyjeżdżają 2. ma 3. zaczynają się 4. oglądamy 5. znamy 6. masz
- III. 1. za tydzień 2. za trzy godziny (или: за tydzień) 3. co dzień (или: со рок, со місяць) 4. co dzień 5. za dwie minuty (или: за tydzień, за trzy godziny) 6. co rok

4.

- I. 1. Nie, nie jestem lekarzem.
 2. Tak, ta pani jest studentką.
 3. Nie, ten mężczyzna nie jest poetą.
 4. Jestem inżynierem.
 5. Tamte kobiety są maszynistkami.
 6. Ten mężczyzna jest nauczycielem.
- II. 1. Jestem komunistą.
 2. Ona jest robotnicą.
 3. Jesteś lekarzem.
 4. On jest studentem konserwatorium.
 5. Ta kobieta jest konduktorką.
 6. Pani (pan) jest nauczycielką (nauczycielem).
 7. Jestem mechanikiem.
 8. Jesteś górnikiem.
- III. 1. panią 2. panią 3. siostrę 4. literaturą i malarstwem. 5. Warszawę
 6. rodzicami

5.

- I. a) 1. Państwo mają rację.
 2. On ma rację.
 3. Mamy dziś dobry humor.
 4. Masz dziś zły humor.
 5. Umiecie mówić po polsku.
 6. One rozumieją łatwy tekst rosyjski.
- b) 1. Państwo nie mają racji.
 2. On nie ma racji.
 5. Nie umiecie mówić po polsku.
 6. One nie rozumieją łatwego tekstu rosyjskiego.
- II. 1. dopiero 2. tylko 3. tylko 4. dopiero 5. tylko 6. dopiero
- III. 1. chce 2. studiuje 3. ulemy 4. masz 5. może 6. pracują

6.

- I. 1. w instytucie 2. w teatrze 3. w klubie 4. w mieście 5. w teatrze
 6. na świecie 7. w barze na obiedzie
- II. 1. ma czas 2. jest 3. ma chęć 4. oni (one) są 5. jest obiad 6. jest wiatr
 7. jest wystawa
- III. 1. dzwonią 2. słyszy, mówi 3. możesz, robisz 4. słuchają 5. mam, piszę,
 czytam 6. myjemy się 7. dają

7a.

- I. 1. całe 2. wszystko 3. cały 4. wszystko 5. cały 6. cały, wszystko
- II. 1. Wolę lato niż zimę.
 2. Wolę czytać książkę niż rozmawiać z wami.
 3. Zamiast być w instytucie, ty piszesz list w domu.
 4. Z wami nigdy nie można pożartować.
 5. Jestem raczej nauczycielką niż inżynierem.
 6. Nie rozumiem, jak możesz spędzać z nimi całe lato.

- III. 1. jedzie na wczasy 2. mamy pogodę 3. zimę, myję się, wodą 4. lubią, deszczu i wiatru 5. rozmawia o książkach i teatrze 6. spędzają, w mieście

7b.

- I. 1. wie 2. zna 3. wiesz 4. wiecie 5. znam 6. wie
 II. 1. na niego 2. na autobus 3. w lecie, latem 4. o tobie 5. niepogody 6. wiosną, na wiosnę
 III. 1. przestanie 2. wyjedzie 3. poznam 4. będzie 5. dadzą 6. pójdziemy
 IV. 1. gdy 2. kiedy 3. gdy 4. kiedy 5. kiedy

8.

- I. 1. przyślą 2. będą spędzać 3. pozna 4. będziemy układać 5. opowiem 6. będziesz 7. pokażemy
 II. 1. piękną porą 2. gazecie rosyjskiej, Polsce 3. banalną piosenkę 4. o pogodzie 5. na podłodze 6. mojemu koledze 7. nauczycielowi 8. do Warszawy, wielką radość 9. czym, ostatnim liście, wyjeździe, do Moskwy 10. na Uniwersytecie Warszawskim
 III. 1. zimno i pochmurno 2. chętnie 3. dobrze 4. źle 5. gorąco i słonecznie 6. przyjemnie 7. krótko 8. osobiście

9.

- I. role, kamienice, pociągi, mieszkania, morza, samoloty, korytarze, noce, noże, pokoje, lekcje, części, rzeczy, style, dachy, gmachy, wieczory
 II. 1. Idę do domu.
 2. Pojadę na wczasy.
 3. Oni przyjadą do Polski.
 4. Polecimy do Moskwy za tydzień.
 5. Wejdiesz na drugie piętro.
 6. Zapraszam panią do teatru.
 III. 1. patrzę, patrzysz/widzę, widzisz, 2. chodzę, chodzisz 3. siedzę, siedzisz/wychodzę, wychodzisz 4. zwiedzę, zwiedzisz 5. zaproszę, zaprosisz 6. muszę, musisz 7. zaprowadzę, zaprowadzisz

10a.

- I. 1. Mam pokój.
 2. Dziś jest duży mróz.
 3. Mamy stół.
 4. Na Starym Mieście jest rynek.
 5. W tym mieście jest hotel.
 6. To mieszkanie ma balkon.
 II. 1. Moskwa leży na wschód od Warszawy.
 2. Berlin leży na zachód od Moskwy.
 3. Warszawa leży na północ od Pragi.
 4. Belgrad leży na południe od Warszawy.
 5. Ten pokój jest wygodny.
 6. Pośrodku pokoju stoi stół, wokół (dookoła) stołu cztery krzesła.
 7. Na ścianie wiszą obrazy.
 8. To jest nowoczesne mieszkanie.

- III. 1. Nie, mieszkamy gdzie indziej.
 2. Wracam stamtąd.
 3. Nigdzie nie idę.
 4. Nie, warto pojechać gdzie indziej.
 5. Chcemy pojechać wszędzie.
 6. Delegacje przyjeżdżają zewsząd.

10b.

- I. 1. To mieszkanie nie ma balkonów.
 2. W oknach nie ma firanek i kwiatów.
 3. Obok stołu nie ma krzeseł.
 4. Nie mam książek.
 5. Na północ od Moskwy nie ma mórz.
 6. Wokół ścian pokoju nie ma półek na książki.
 7. W tym sklepie nie sprzedają telewizorów i aparatów radiowych.
- II. 1. W tym mieście są cztery bary, jest pięć barów.
 2. Na tej ulicy stoją cztery domy, stoi pięć domów.
 3. Na parterze tego domu są cztery apteki, jest pięć aptek.
 4. On ma cztery siostry, pięć siostr.
 5. Oni wyrzucą te cztery krzesła, tych pięć krzeseł.
 6. Oni posprzątają cztery pokoje, pięć pokoiów.
- III. sprzątaj, sprzątajmy, sprzątajcie; poznaj, poznajmy, poznajcie; bierz, bierzmy, bierzcie; mieszkaj, mieszkajmy, mieszkajcie; pracuj, pracujmy, pracujcie; wchodź, wchodźmy, wchodźcie; wejdź, wejdźmy, wejdźcie; idź, idźmy, idźcie; jedź, jedźmy, jedźcie; odwróć się, odwróćmy się, odwróćcie się; płac, płacmy, płaccie; przeproś, przeprośmy, przeproście; myj, myjmy, myjcie; pisz, piszmy, piszcie; rozmawiaj, rozmawiajmy, rozmawiajcie; przekonuj, przekonujmy, przekonujcie; odbudowuj, odbudowujmy, odbudowujcie; prowadź, prowadźmy, prowadźcie; jedz, jedźmy, jedźcie; odpowiedz, odpowiedźmy, odpowiedźcie; wykonuj, wykonujmy, wykonujcie

11.

- I. 1. cię, go, ich, je 2. cię, go, ich, je 3. cię, go, ich, ich 4. cię, go, ich, ich 5. cię, go, ich, je 6. ci, mu, im, im 7. ciebie, niego, nich, nich 8. cię, go, ich, je 9. cię, go, ich, je
- II. bilecie kolejowym, godzinie drugiej, peronie trzecim, przystanku autobusowym, domu, morzu, pokoju, dużym mieście, kasie biletowej, pierwszym synu, pociągu pospiesznym, samolocie, czasie wojny, dworcu kolejowym, pałacu królewskim, wejściu na perony, ręce, czarnym garniturze, autobusie, dużym lesie, podłodze, porządku, talerzu, tym roku
- III. 1. kupowałem, kupowałam 2. przychodziłem, przychodziłam 3. czekałem, czekałam 4. wyjechałeś, wyjechałaś 5. dostałeś, dostałaś 6. myłem się, myłaś się 7. pisałeś, pisałaś 8. brałem, brałam 9. wróciłem, wróciłam 10. widziałem, widziałam 11. pojechał, pojechała
- IV. 1. (godzina) druga 2. o (godzinie) pół do drugiej 3. (godzina) ósma 4. o (godzinie) pół do dwunastej 5. o (godzinie) siódmej 6. (godzina) pół do dziewiątej 7. (godzina) piąta

12.

- I. 1. Я пойду завтра к отцу.
 2. Мы едем в Польшу.
 3. Мы доехали до города.
 4. Мы работали до утра.
 5. Я обращаюсь к милиционеру.
 6. Мы будем работать до позднего вечера.
- II. 1. że 2. co 3. że 4. że 5. że 6. co
- III. 1. z tramwaju 2. do pociągu 3. do biura 4. z kina 5. ze Związku Radzieckiego 6. do mojego kolegi 7. do Warszawy (и: z Warszawy) 8. do następnego dnia
- IV. 1. cieszyliśmy się 2. oddaliśmy 3. przyjechali 4. zatrzymywały się
 5. musiały 6. znalazłyśmy 7. były 8. przewoziły

13a.

- I. 1. jadłem 2. zjedli 3. była 4. miałyśmy 5. chciałeś 6. wiedziałyśmy
 7. położyłaś 8. pomogłem (и: pomogłam) 9. aledli
- II. 1. do stołu 2. do stołu 3. na stole (na stół) 4. w fotelu 5. w szafie 6. na ścianie 7. w pokoju 8. na stole (na stół) 9. do stołu

13b.

- I. 1. mnie, cię, go 2. mnie, tobie, nim 3. mnie, tobie, jemu 4. mi, ci, mu
 5. mnie, ciebie, go 6. mnie, ciebie, niego 7. mi, ci, mu
- II. sałatce, kolacji, cukierni, kuchni, wędlinie, szynce, poledwicy, jadalni, szkiance, zapalce, wodzie, herbacie, musztardzie, pochwale, esencji, lodowce, nocy, jajecznicy, ziemi, godzinie, wiośnie, jesieni
- III. 1. posłódź, posłodźmy, posłodźcie 2. pomóż, pomóżmy, pomóżcie
 3. otwórz, otwórzmy, otwórzcie 4. kup, kupmy, kupcie 5. postaw, postawmy, postawcie 6. połóż się, połóżmy się, połóżcie się 7. napij się, napijmy się, napijcie się 8. uszyj, uszyjmy, uszyjcie 9. żyj, żyjmy, żyjcie 10. pokaż, pokażmy, pokażcie 11. kąp się, kąpmy się, kąpcie się
- IV. 1. Po obiedzie oni pójda na spacer.
 2. Zapamiętałem wszystko, co pani mi powiedziała.
 3. Pij ostrożnie, ten fruktowit jest zimny.
 4. Myj się szybko, mamy mało czasu.
 5. Nic dziwnego, że państwo się spóźnili.
 6. Nic interesującego w tej sztuce nie zauważyłem.
 7. Od czasu do czasu chodzimy do kawiarni.
 8. Po lekcji musiałem odpocząć.
 9. Na co masz apetyt?
 10. Oni siedzieli przy stole.

14.

- I. dopiero po dwunastej, już po drugiej, kwadrans po piątej, dwadzieścia po jedenastej, dwadzieścia siedem po dziewiątej, dziesięć po drugiej, trzyście po ósmej
- II. 1. do ciebie, do niego, do niej, do nich, do nich 2. ciebie, jego, jej, ich, ich 3. cię, go, ją, ich, je 4. cię, go, jej, ich, ich 5. o tobie, o nim, o niej, o nich, o nich 6. o tobie, o nim, o niej, o nich, o nich 7. ciebie, jego, jej, ich, ich 8. ciebie, go, jej, ich, ich 9. ci, mu, jej, im, im

- III. 1. Kładę się spać bardzo późno, ale wstaję wczesnym rankiem.
 2. On zawsze nakręca zegarek rano.
 3. Jego zegarek nigdy się nie spóźnia i nie śpieszy. Chodzi dokładnie.
 4. Wziąłem od niego pióro.
 5. Jestem ciekaw (-a), kiedy do nas przyjdziecie.
 6. Przyjeździemy do was za miesiąc.
 7. Po miesiącu oni przyjechali.
 8. Połóż bieliznę na tej półce.
 9. Jestem pewien, że jutro obudzimy się późno.
 10. Trzeba nastawić budzik, inaczej zaśpiemy.
- IV. 1. zasnęły 2. zgasło 3. wziąłem 4. minęły, napisali 5. zginął 6. zdjął
 7. sprzątnęliśmy 8. znalazła 9. wsiadły 10. zmokły 11. stanął

15.

- I. 1. Tadek zbudził Włodka za dwadzieścia pięć ósma.
 2. Nie, Włodek goli się co drugi dzień.
 3. Włodek zapomniał wziąć ze sobą mydło do golenia i wodę kolońską.
 4. Biorę prysznic co drugi dzień.
 5. Kąpię się wieczorem.
 6. Wstaję o świcie.
 7. Kładę się spać o północy.
 8. Wychodzę z domu do pracy za kwadrans (piętnaście) dziewiąta.
- II. 1. będę mógł 2. będą chcieli 3. będziecie miały 4. będziemy zawsze
 myślały 5. będą widzieli 6. będą jadły 7. będziemy siedzieli, będziemy
 zwiędzali 8. będę się kąpała
- III. pięć po pierwszej (godz. pierwsza pięć); piętnaście (kwadrans) po drugiej (godz. druga piętnaście); za dwadzieścia pięć dwunasta (godz. jedenasta trzydzieści pięć); pół do siódmej (godz. osiemnasta trzydzieści); za dwadzieścia piąta (godz. czwarta czterdzieści); dwadzieścia po dwunastej (godz. dwunasta dwadzieścia); pięć po dwunastej (godz. zero pięć); za dziesięć dziesiąta (godz. dwudziesta pierwsza pięćdziesiąt)
- IV. 1. Zwykle wstaje się o godzinie siódmej.
 2. Koldrę, poduszkę i prześcieradło chowa się do tapczanu.
 3. Pokój sprząta się wczesnym rankiem.
 4. Zegarek nakręca się rano lub w południe.
 5. Zęby myje się nad umywalką.
 6. Obiad ja się o godzinie drugiej.

16.

- I. 1. W tej sztuce grali znakomici artyści.
 2. Moi sąsiedzi nie mogli pójść do teatru.
 3. Ci znani poeci spotkali się dziś z czytelnikami.
 4. Moi znajomi siedzieli w trzecim rzędzie parteru.
 5. Ci starzy nauczyciele zakończyli już pracę.
 6. Sympatyczni urzędnicy wyszli z biura o godzinie trzeciej.
 7. Ci mężczyźni bardzo mi się podobali.
- II. ci sami, tacy sami, wielcy, jacy, tacy, którzy, mali, pierwsi, drudzy, trzeci, wasi, piękni, przeciętni, ostatni, gorący, wysocy, niscy, grubi, ciency, rosyjscy, niemieccy, angielscy, ciekawi, współcześni, starzy

- III. 1. Obejrzelismy afisz z repertuarem kin.
 2. W kinie „Stolica” grają (wyświetlają) polski film *Pociąg*.
 3. Ten film wczoraj wszedł na ekrany kin warszawskich.
 4. Jakie wrażenie wywarła (zrobiła) na państwu ta sztuka?
 5. Mielismy miejsca na parterze, a nasi koledzy poszli na balkon.
 6. Oni patrzyli przez lornetkę.
 7. W przerwie oglądaliśmy widownię i foyer.
 8. Bardzo mi przykro, że się spóźniłem.
 9. Cały czas coś rozpraszalo moją uwagę.
 10. Ona mieszka na parterze.
 11. Bardzo panie przepraszamy, że nie mogliśmy kupić biletów do „Teatru Dramatycznego”.

17.

- I. 1. Maryjka ma dwadzieścia trzy lata.
 2. Ola ma dwadzieścia pięć lat.
 3. Włodek ma dwadzieścia osiem lat.
 4. Włodek jest starszy od Maryjki o pięć lat.
 5. Ola jest młodsza od Włodka o trzy lata.
 6. Maryjka jest młodsza od Oli o dwa lata.
 7. Maryjka mieszka w Moskwie.
 8. Maryjka jest Rosjanką.
 9. Maryjka jest studentką.
 10. Włodek jest Rosjaninem.
 11. Włodek jest aspirantem.
 12. Maryjka urodziła się dwudziestego czwartego marca tysiąc dziewięćset trzydziestego dziewiątego roku w Moskwie.
 13. Włodek jest obywatelem Związku Radzieckiego.
 14. Maryjka i Włodek mają paszporty zwykłe.
- II. 1. ciemniejsze, najciemniejsze 2. weselsi, najweselsi 3. weselsze, najweselsze 4. dowcipniejszy, najdowcipniejszy 5. tańsze, najtańsze 6. ciekawszemu, najciekawszemu 7. cieplejszy, najcieplejszy 8. trudniejszą, najtrudniejszą 9. ciekawszej, najciekawszej 10. łatwiejszy, najłatwiejszy
- III. 1. dwudziestu trzech lat 2. czterdzieści cztery lata 3. tysiąc dziewięćset czterdziestym piątym roku 4. trzydziesty pierwszy, tysiąc dziewięćset sześćdziesiątego drugiego roku 5. pięćdziesięciu stron 6. dwudziestu pięciu (dwudziestoma pięcioma) samochodami 7. kilkaset stron 8. kilku języków obcych 9. dwudziestu, pięćdziesięciu, stu złotych 10. do dwóch kolegów

18.

- I. 1. Warszawa została zniszczona przez faszystów.
 2. Maryjka została zameldowana przez Olę.
 3. Pałac Kultury i Nauki został zbudowany przez inżynierów i robotników radzieckich.
 4. Gra aktorów została wysoko oceniona przez publiczność.
 5. Ta powieść została napisana przez znakomitego pisarza.
 6. Dramat Kruczkowskiego *Niemcy* został wystawiony przez zespół Teatru Współczesnego.
- II. okupanci, przewodnicy, Niemcy, Francuzi, Anglicy, żołnierze, Polacy, aktorzy, ministrowie, mechanicy, królowie, studenci, sprzedawcy, panowie, oficerowie, ludzie, ambasadorowie, konduktorzy

- III. 1. Kolumna króla Zygmunta znajduje się na Placu Zamkowym.
 2. Stolica Polski została przeniesiona do Warszawy w XVII (siedemnastym) wieku.
 3. Ministerstwo Kultury i Sztuki mieści się w pałacu Raczyńskich.
 4. 140-lecie istnienia Uniwersytetu Warszawskiego obchodziliśmy w 1958 (tysiąc dziewięćset pięćdziesiątym ósmym) roku.
 5. Pomnik Kopernika został wzniesiony z inicjatywy Staszica.
 6. Najstarsze parki Warszawy znajdują się w Alejach Ujazdowskich.
- IV. 1. Od samego rana nasi znajomi zaczęli zwiedzać Warszawę.
 2. Od wczoraj są oni w Warszawie.
 3. W przyszłym tygodniu Maryjka i Włodek pojedą do Krakowa.
 4. Następnego dnia po przyjeździe Maryjka była w teatrze.
 5. On pracuje od ósmej do trzeciej.
 6. Od chwili zakończenia wojny Polska buduje socjalizm.
 7. W naszych czasach wszyscy walczą o pokój.
 8. W czasie wojny Polacy walczyli o wolność i niepodległość.

20.

- I. 1. On stara się o paszport na wyjazd do Polski.
 2. One będą do mnie dzwoniły jutro po południu.
 3. Pytają mnie o moje wrażenia z podróży do Związku Radzieckiego.
 4. Słuchaliśmy koncertu muzyki kameralnej.
 5. Po upływie godziny na zebraniu pozostało tylko kilka osób.
 6. Jestem innego zdania.
 7. Występy gościnne Teatru Polskiego, cieszyły się dużym powodzeniem.
 8. Delegacja składała się z dwudziestu dwóch osób.
- II. 1. Słuchałam bezpośrednio koncertów polskich pianistek.
 2. Zrozumiałam te kobiety.
 3. Poznają grane teraz utwory.
 4. Proś przechodniów o informacje!
 5. Pytaj milicjantów!
 6. Znam Rosjanki.
 7. Widzę ręce pianisty.
 8. W tym sklepie sprzedaje się ryby.
 9. On słyszał polskie skrzypaczki.
- III. 1. ich 2. je 3. je 4. ich 5. ich 6. je 7. je 8. je 9. je
- IV. 1. Wyście zapoznali.
 2. Niczegośmy dowiedzieli.
 3. O coś pytał ?
 4. Gdzieście byli?
 5. Dlaczegoś zadzwoniła?
 6. Do kogoście dzwoniły?
 7. Czyście jechali ?

21.

- I. 1. Марийка и Володя уже неделю в Польше.
 2. Начиная с прошлой недели они осматривают Варшаву.
 3. С 1959 года я работаю переводчиком.
 4. Уже пять лет Володя живет в Москве.
 5. С тех пор он учится польскому языку.
 6. Уже месяц Марк ждет приезда Марийки и Володи.

- II. 1. Przeszliśmy na drugą stronę ulicy.
 2. Weszliśmy do tego pałacu.
 3. Nie mogłem zorientować się, gdzie jesteśmy.
 4. Przeszłaś przez jezdnię.
 5. W tym kierunku szło kilka tramwajów.
 6. Wsiadł pan na czwartym przystanku.
 7. Odpoczęliśmy w tym parku.
 8. Przy okazji obejrzałyśmy park.
 9. Spojrzałem na plan miasta.
- III. 1. bardziej 2. dłużej 3. więcej 4. ciekawiej 5. ciszej 6. młodziej 7. częściej 8. weselej 9. cieplej 10. więcej 11. lepiej 12. mniej, więcej 13. gorzej

22.

- I. 1. ze zwiedzenia 2. z obejrzenia 3. o przyniesienie 4. do rodziców 5. z domu 6. do profesora 7. do niego 8. przez telefon
- II. 1. wypełnienie dnia pracą 2. spotkanie pisarzy 3. poznawanie nowych ludzi 4. planowanie ciekawych wycieczek 5. zwiedzanie zabytków Krakowa 6. zobaczenie polskich gór i górali 7. pisanie listów 8. opisywanie wszystkich wrażeń 9. zamknięcie sklepów o godzinie 19 10. sprzątnięcie pokoiów 11. przekazanie pozdrowień 12. wzięcie lekcji języka polskiego
- III. Zapytany (-i), poznany (-i), poinformowany (-i), przesunięty (-ci), znany (-i), zajęty (-ci), zwrócony (-eni), zbudzony (-eni), rządzony (-eni), zwiedzony, rzucony (-eni), zaproszony (-eni), zmuszony (-eni), stracony (-eni), umieszczony (-eni), rozwinięty (-ci), noszony (-eni)

23.

- I. 1. Włodek napisał list do swego dawnego profesora.
 2. Wykładał język polski na Uniwersytecie Moskiewskim.
 3. Obecnie mieszka w Krakowie.
 4. Maryjka i Ola wstąpiły po Włodka.
 5. Po przeczytaniu listu wszyscy poszli na pocztę.
 6. Włodek nie zrobił w liście żadnego błędu.
 7. Na pierwszym miejscu pisze się nazwisko adresata, a dopiero potem nazwę miasta, ulicy, numer domu i mieszkania.
- II. 1. Tutaj mówi się tylko po polsku.
 2. Jeśli się nie ma telefonu w domu, dzwoni się z automatu telefonicznego.
 3. Na ogół unika się błędów.
 4. Listy wrzuca się do skrzynki pocztowej.
 5. Po zdjęciu słuchawki czeka się na sygnał.
 6. Następnie nakreca się właściwy numer.
 7. Znaczkę pocztową nakleja się na kopercie.
 8. Przy wejściu na perony okazuje się bilety.
 9. Bilety sprzedaje się na kilka dni naprzód.
- III. 1. kupiłbym. 2. a) zadzwoniłybyśmy 6) Chętnie byśmy do ciebie zadzwoniły 3. a) chcieliby, 6) Czy by państwo chcieli ? 4. a) pragnęłabym 6) Bardzo bym pragnęła . . 5. sprawiłaby 6. a) umiałyby 6) Teraz by już panie umiały . . . 7. a) mogłaby 6) Czy by pani nie mogła ?

- IV. 1. Jechaliśmy (-łyśmy) w wagonie sypialnym.
 2. Musimy jutro wstąpić do biura meldunkowego po paszport.
 3. W tej księgarni są przyjmowane (przyjmują, przyjmuje się) zamówienia na książki zagraniczne.
 4. Oni wysłali do Moskwy list polecony.
 5. Ambasada radziecka w Warszawie mieści się w nowym gmachu.
 6. Proszę państwa, proszę okazywać bilety miesięczne.
 7. Sztuka współczesna poszukuje nowych form.
 8. Podnosi się poziom kulturalny społeczeństwa.
 9. Idź do sklepu spożywczego kupić coś do jedzenia.
 10. W teatrach warszawskich wystawiają sztuki współczesne.

24.

- I. 1. Proponowałem, żebyś skompletował (skompletowała) utwory Gałczyńskiego.
 2. Radzę, żebyście kupili (kupiły) wszystkie dzieła Słowackiego.
 3. Oni chcą, żebyśmy pochodzili (pochodzili) po księgarniach.
 4. Postaram się, żebyście poznali (pознаły) literaturę polską.
 5. Proszę, żeby państwo zapoznali się z twórczością młodych poetów.
 6. Rozkazał, żeby officer przysłał mu żołnierzy.
- II. 1. Mam możliwość pójścia dziś do teatru.
 2. Zmuszę go do przyjazdu.
 3. Rzucił palenie.
 4. Postanowiłem nic nie mówić.
 5. Oni obiecali przywieźć ze sobą wiersze.
 6. Zamierzam (mam zamiar) przejrzeć ten utwór.
 7. Proszę przynieść (o przyniesienie) wody.
 8. Ona zaczęła interesować się dziećmi.
 9. Mam zwyczaj wstawać o (godzinie) szóstej.
 10. Uważam za konieczne zaznajomić się (zaznajomienie się) ze Słownikiem języka polskiego.
- III. 1. naszemu gościowi 2. panu 3. dziecku 4. matce i ojcu 5. mężowi
 6. synowi 7. temu chłopcu 8. sprzedawcy 9. siostrze 10. temu człowiekowi 11. pisarzowi i poecie

26.

- I. 1. Gdybym miała dużo pieniędzy, kupiłabym sobie samochód.
 2. Gdybyśmy byli w Warszawie, przede wszystkim obejrzelibyśmy (byśmy obejrzeli) Stare Miasto.
 3. Gdyby było ciepło, wykapałabym się w rzece.
 4. Jeślibyś dostał bilety, poszłybyśmy na tę sztukę.
 5. Gdybyś była blisko, czułbym się szczęśliwy.
 6. Jeślibyśmy pozostali u ciebie, spóźnilibyśmy się na ostatni autobus.
- II. 1. ładniejszy/najładniejszy 2. bielsze i bardziej miękkie (miększe)/najbielsze i najbardziej miękkie (najmiększe) 3. prostszy/najprostszy
 4. piękniejsza/najpiękniejsza 5. głębsze/najgłębsze 6. bardziej wartościowy/najbardziej wartościowy 7. miłsza/najmiłsza 8. bardziej rewolucyjny/najbardziej rewolucyjny 9. bardziej interesująca/najbardziej interesująca
- III. 1. Muszę pójść na uniwersytet.
 2. Powinienem już iść.
 3. Muszę porozmawiać z kolegą.
 4. Jeśli chcemy pojechać do Krakowa, powinniśmy (musimy) najpierw kupić bilety.

5. Oni powinni być tu o (godzinie) dziewiątej.
6. Wszystko musi się zmienić w tym mieście.
7. Oni powinni go za to ukarać.
8. Człowiek musi umrzeć.
9. Ten człowiek powinien umrzeć.

27.

- I. uczenie się, zachwycanie się, zgodzenie się, zwrócenie się, żeganie się, spotkanie się, przesiadanie się, opalanie się, zastanawianie się, śmianie się, spóźnianie się, kąpanie się, nudzenie się, odwracanie się
- II. 1. Nie było się nawet z kogo śmiać.
 2. Tu nie ma się gdzie kąpać.
 3. Nie mamy dokąd (gdzie) dziś pójść.
 4. Tam nie było na co patrzeć.
 5. Nie mieliśmy z kim rozmawiać.
 6. Nie mam kiedy was (pani, pana, państwa) przyjąć.
 7. Nie będzie kiedy zjeść obiadu.
 8. W niedziele i święta na plaży nie ma się gdzie nawet położyć.
 9. Nie miał kto tego zrobić.
 10. Nie mamy co czytać.
- III. 1. Na plaży nie ma nikogo z rana i przed południem, i to jedynie w dni powszednie.
 2. Na plaży jest dużo ludzi w niedzielę.
 3. Tadek chodzi nad Wisłę lub na pływalnię z samego rana lub o zachodzie słońca.
 4. Chodzę na spacer + одно из приведенных определений времени.
 5. Pracuję tylko w dni powszednie.
 6. Tak, można dzwonić do rana o każdej porze dnia.
 7. Nie, nie skończę tej pracy przed niedzielą.
 8. Nie, Francja leży na zachodzie Europy.
 9. Tak (или: nie) wstaje o wschodzie słońca.
 10. Nie, Związek Radziecki leży na wschód od Polski.

28.

- I. 1. Nie, Włodek nie przypomniał sobie nazwy restauracji.
 2. Nazwę restauracji przypomniał Włodkowi Tadek.
 3. Tak, Marek przypomina sobie wszystkie szczegóły pobytu w Moskwie.
 4. Tak, Maryjka przypomniała Markowi, jak razem kupowali książki w Moskwie.
 5. Tak, Maryjce sprawia trudność rozumienie nazw dań.
 6. Dwie zupy ogórkowe, jeden rosół, jeden bulion z pasztecikiem, jedną zupę szczawiową.
 7. Wątróbkę, schab pieczony, omlet ze szpinakiem, pierożki z mięsem.
 8. Dwa kompoty z truskawek, kompot z jabłek i lody.
- II. 1. usiedliśmy
 2. spojrzaleś, przypomniałeś sobie
 3. siedzieli
 4. podszedł, przyniósł
 5. brali(ły)ście, wzięli(ły)ście
 6. miałem(-am)
 7. mógł

8. kładł
9. przywiozła
10. przywieźli
11. zawiózł
12. oparła się
13. starły
14. pomógł

- III. 1. O czym miałem ci przypomnieć?
 2. Przed odjazdem mamy jeszcze zwiedzić muzeum.
 3. Dokąd mamy dziś iść na obiad?
 4. Mieli przyjechać o świcie i do tej pory jeszcze ich nie ma.
 5. Ma pani przepisać to natychmiast.
 6. Poradź, co mamy wybrać!
 7. Cóż miałem tam robić?
 8. Z czego mam się cieszyć?
 9. Miałem wybrać się na spacer, ale się rozmyśliłem.
 10. Jakże mam go zrozumieć, jeśli mówi jednym tchem.
 11. Nie mogę sobie przypomnieć, do kogo powinienem dziś zadzwonić.

28.

I. obce pochodzenie, waluta obca, wina zagraniczne, papierosy zagraniczne, ministrowie spraw zagranicznych, wyroby zagraniczne, paszport zagraniczny, wyjazd zagraniczny, rynek zagraniczny, polityka zagraniczna, języki obce, obce kraje, prasa zagraniczna.

- II. 1. nadaje się (nadawano)
 2. nadano
 3. podejmowano (podejmuje się, podjęto)
 4. zorganizowano (organizowano, zorganizowano)
 5. negowano,
 6. zamknięto
 7. wznowiono
 8. omówiono
 9. organizowano

- III. 1. dwudziestu pięciu tysiącach 2. kilkudziesięciu tysięcy 3. kilkunastu
 4. stu 5. kilkunastu 6. dwudziestu jeden 7. dziesięciu 8. dwóch

29.

I. wprowadzić kogoś w błąd, wprowadzić kogoś do pokoju, spódnica w kratę, droga do Berlina, pójść na uniwersytet, pójść do fabryki, pracować w fabryce, grać w karty, pójść do sklepu po chleb, przyjechać na dwunastą w nocy, dowiedzieć się czegoś od znajomych, słuchać koncertu przez radio

- II. rzeczy/rzeczy, dniu/dni, wiadomości/wiadomości, wiośnie/wiosen, koledze/kolegów, ręce/rąk, gwieździe/gwiazd, zjeździe/zjazdów, ize/lez, części/części, lekcji/lekcji, nocy/nocy, partii/partii, panu/panów, miejscu/miejsc, oku/oczu, uchu/uszu, Rosjaninie/Rosjan, Amerykaninie/Amerikanów, wodzie/wód, nodze/nóg, Bułgarze/Bułgarów, wietrze/wiatrów, ciele/ciał, lesie/lasów, narzędziu/narzędzi, wybrzeżu/wybrzeży, morzu/mórz, polu/pól, święcie/święt

- III. 1. powinniśmy 2. powinniśmy (musimy) 3. musimy 4. powinniśmy
 5. mam, muszę, powinienem (powinnam) 6. mam, muszę, powinienem (powinnam) 7. powinni 8. miał, powinien był

31.

- I. 1. On pali papierosa.
 2. Zapalamy ogień.
 3. One dopiero co (tylko co) wrócili z Polski.
 4. Przez roztargnienie zgubiła zegarek.
 5. Jechali w jednym z przednich wagonów pociągu elektrycznego.
 6. Podstawiono pociąg na godzinę przed odjazdem.
 7. Przez was omal się nie spóźniliśmy.
 8. Od pewnego czasu rzuciłem palenie.
 9. Dzisiaj nie mamy co robić.
 10. Nie ma komu (nie ma kto) się o nas zatroszczyć (nami zaopiekować).
- II. 1. zarezerwowano 2. zabroniono 3. zwiedzono 4. podstawiono 5. kupiono
 6. opuszczono
- III. wychodząc(y), dziękując(y), widząc(y), wiedząc(y), jedząc(y), mając(y), idąc(y), biorąc(y), niosąc(y), wioząc(y), mogąc(y), drąc(y), kładąc(y), chcąc(y), będąc(y), opierając(y) się, częatując(y), myjąc(y) się, żyjąc(y), stojąc(y), dając(y), budząc(y), pisząc(y), śpiąc(y), jadąc(y), lecąc(y), rosnąc(y)

32.

- I. 1. Pociąg do Krakowa spóźnił się o czterdzieści pięć minut.
 2. Nasi znajomi przyjechali do Krakowa po północy.
 3. Pokoje hotelowe zamawia się w recepcji.
 4. Pokój czteroosobowy kosztuje o dwadzieścia złotych drożej od pokoju trzyosobowego.
 5. Doba hotelowa trwa w Polsce od godziny osiemnastej do osiemnastej.
 6. Polacy w kraju mają dowody osobiste.
 7. Paszporty mają cudzoziemcy.
 8. Nasi znajomi przyjechali do Krakowa dnia 21 (dwudziestego pierwszego) lipca.
- II. 1. po portmonetkę, w pokoju 2. o dowody osobiste 3. o najbliższy hotel 4. na śniadanie do baru mlecznego 5. przed rokiem (или: rok temu) 6. od pierwszego maja 7. przez cudzoziemców 8. do muzeów i kościołów.
- III. 1. Przepraszam panią (pana, panie, panów, państwo), czy. . .
 2. Przepraszam panią (pana, panie, panów, państwo).. (+ bardzo).
 3. Dziękuję pani (panu, paniom, panom, państwu).
 4. Dzień dobry pani (panu, paniom, panom, państwu); dobry wieczór pani itd.
 5. Do widzenia pani (panu, paniom, panom, państwu). Dobranoc pani itd.

33.

- I. 1. Nie chcę tu dłużej stać.
 2. Nagle przede mną stanął mój dawny znajomy.
 3. Stanęli przy wejściu (или: wyjściu) na perony.
 4. Zegarek stanął.
 5. (On) zaczął czytać.
 6. Co się z nim stało w ciągu tego roku (przez ten rok)?

7. (On) został inżynierem.
 8. Rozmowy stawały się weselsze.
 9. Stawał się coraz bardziej ponury.
 10. Stańć pod drzewem.
 11. Uniwersytet Jagielloński, który stał się ośrodkiem postępu i humanizmu, będzie wkrótce obchodzić 600 (sześćset)-lecie swego istnienia.
 12. Według legendy ludowej Kraków został założony przez Kraka, który zwyciężył straszne go smoka.
 13. W XVI wieku do Krakowa, który stał się ośrodkiem polskiego renesansu, przyjeżdżają zagraniczni architekci.
 14. Jednym ze starych obyczajów Krakowa jest hejnał mariacki, który przypominał i przypomina o wypędzeniu Tatarów.
- II. 1. Kraków został włączony w granice państwa polskiego za panowania Mieszka Pierwszego.
2. Na Rynku krakowskim wzniesiono ratusz, Sukiennice i kościół Mariacki.
 3. Uniwersytet Jagielloński został założony za panowania króla Kazimierza Wielkiego.
 4. Zamek Wawelski został przebudowany w XVI wieku.
 5. Hejnał mariacki, lajkonik i szopki krakowskie.
 6. Krakowskie Planty założono w XIX wieku na miejscu dawnych fos i murów obronnych.

34.

- I. 1. na anginę 2. na grypę 3. z nudów 4. na zapalenie płuc 5. do wszystkich jego wskazówek 6. za chorego 7. od ciebie 8. za czasów 9. za panowania 10. Po najazdach 11. rady
- II. 1. nikt 2. przez nikogo 3. na nikogo (na nie) 4. niczym, 5. nie, o niczym 6. nie 7. nie 8. nie 9. (nikogo) 10. nie 11. do niczego 12. nikogo 13. od nikogo (или: nikómu) 14. nie 15. do nikogo 16. nie (niczego).
- III. 1. powinienem (powinnam) 2. muszę (powinienem) 3. muszę 4. powinienem 5. musimy 6. mam, muszę (lub: powinienem)

35.

- I. 1. Pracują dwaj (czterej) sprzedawcy, pracuje dwóch (czterech, pięciu) sprzedawców i dwie (cztery) sprzedawczynie, pięć sprzedawczyń.
2. Dwaj, czterej profesorowie egzaminują studentów (dwóch, czterech, pięciu profesorów egzaminuje).
3. Dwaj, czterej turyści zwiedzają (dwóch, czterech, pięciu turystów zwiedza).
4. Dwaj (czterej) kelnerzy i dwie (cztery) kelnerki obsługują (dwóch, czterech, pięciu kelnerów i pięć kelnerek obsługuje).
5. Idą mol dwaj, czterej bracia (idzie moich dwóch, czterech, pięciu braci).
6. Grają dwaj, czterej aktorzy (gra dwóch, czterech, pięciu, aktorów).
7. Te dwa, cztery ptaki podobają się (pięć ptaków podoba się).
9. Dwaj, czterej kasjerzy sprzedają (dwóch, czterech, pięciu kasjerów sprzedaje).
- II. 1. ktokolwiek 2. z kimkolwiek 3. ktokolwiek 4. kiedykolwiek, 5. dokądkolwiek (gdziekolwiek) 6. gdziekolwiek 7. o czymkolwiek 8. czegokolwiek 9. jakiegokolwiek 10. którąkolwiek.

- III. 1. W sklepie C.P.L.I.A.
 2. Nasi znajomi byli w trzech działach.
 3. W dziale tkanin artystycznych można kupić wstążki, dywaniki, maty.
 4. Lalki, bransoletki, korale, szkatułki.
 5. Z farbowanych pestek ogórka.
 6. Ponieważ uważała, że są mniej oryginalne.
 7. Ludowe naczynia, dzbanki, talerze.
 8. Korale, lalkę ze słomy i ludową chustkę na głowę.
 9. Dla siebie portfel i popielniczkę, dla Lidy dwie lalki.

26.

- I. 1. Dwaj znani artyści otrzymali (dwóch znanych artystów otrzymało)
 2. kilku zdolnych sprzedawców
 3. kilkudziesięciu urzędników
 4. kilkunastu studentów rosyjskich
 5. czterech uprzejmi kelnerzy (obsługuje czterech uprzejmych kelnerów)
 6. Trzech naszych kolegów wyjechało (trzej nasi koledzy wyjechali)
 7. dwóch moich znajomych
- II. podróże, nieporozumienia, liście, listy, pieczenie, kierowcy, kelnerzy, krawcy, szewcy, fryzjerzy, ręce, czoła, wieże, łóża, palce, dworce, przechodnie, ruchy, brzuchy, kuchnie, stacje, przystanki, Niemcy, przyjaciele, dzwonki, psy, kościoły
- III. 1. zdarzało mi się 2. wznosili 3. gratulował 4. usiedliśmy 5. uczyła się
 6. nie było

ПОЛЬСКО-РУССКИЙ СЛОВАРЬ

А

- a**
abonent м., род. -а, пр. -cie, мн. -ci
absolutny, м.м. -i, нар. -ie
aby
adres м., род. -в, пр. -ie
adresat м., род. -а, пр. -cie, мн. -ci
adresować (do kogo) несое., -uje, -ują
- afisz** м., род. -а, пр. -ш
agrafka ж., пр. -се
akademia ж., пр. -i
- akt** м., род. -в, пр. -cie
aktor м., род. -а, пр. -rze, мн. -rzy
aktorka ж., пр. -се
aktywista м., пр. -ście, мн. -ści
akurat
albo
album м., род. -в, пр. -ie
ale
ależ
alfabet м., род. -в, пр. -cie
ambasada ж., пр. -dzie
ambasador м., род. -а, пр. -rze, мн. -owie
Amerikanin, м., род. -а, пр. -ie, мн. Ameryka-
 nie
Amerykanka ж., пр. -се
amerykanka ж., пр. -се
- anegdota** ж., пр. -cie
angina ж., пр. -ie
Angielka ж., пр. -се
angielski, м.м. -су
Anglik м., род. -а, пр. -а, мн. -су
ani... ani
ankieta ж., пр. -cie
antykwariat м., род. -в, пр. -cie
- aparat** м., род. -в, пр. -cie
aparat radiowy
- а, и**
абонент
абсолютный
чтобы
адрес
адресат, получатель
**писать адрес, адресо-
 вать**
афиша
английская булавка
**академия; торжествен-
 ное заседание**
действие, акт
актер
актриса
активист
как раз
или, либо
альбом
но
ну и, ну
азбука, алфавит
посольство
посол
американец
- американка**
**американка (раздвиж-
 ная кресло-тахта)**
анекдот
ангина
англичанка
английский
англичанин
ни... ни
анкета
**букинистический мага-
 зин**
аппарат
радиоприемник

apetyt м., род. -u, пр. -cie	аппетит
apteczka ж., пр. -ce	аптека
architekt м., род. -a, пр. -cie, мн. -ci	архитектор
architektura ж., пр. -rze	архитектура
arcydzieło ср., пр. -le	шедевр
arkusz м., род. -a, пр. -u	лист
armia ж., пр. -i	армия
artykuł м., род. -u, пр. -le	статья
artysta м., род. -ście, мн. -ści	артист, художник
artystyka ж., пр. -ce	артистка
artystyczny, л.м. -i, нар. -ie	артистический, худо- жественный
arystokracja ж., пр. -i	аристократия
aspirant м., род. -a, пр. -cie, мн. -ci	аспирант
aspiryna ж., пр. -ie	аспирин
atmosfera ж., пр. -rze	атмосфера, настроение
atrament м., род. -u, пр. -cie	чернила
autobus м., род. -u, пр. -ie	автобус
autobusowy	автобусный
autokar м., род. -u, пр. -rze	автокар
automat м., род. -u, пр. -cie	автомат
autor м., род. -a, пр. -rze, мн. -rzy	автор
autorka ж., пр. -ce	автор (женщина)
awizo	с вызовом
aż	вплоть до, пока

В

bać się (o co) несое., боје, боіsz	бояться (за что)
bagaż м., род. -u, пр. -u	багаж, вещи
bagażowy	багажный
balkon м., род. -u, пр. -ie	балкон
banalny, л.м. -i, нар. -ie	банальный
banknot м., род. -u, пр. -cie	купюра
bar м., род. -u, пр. -rze	закусочная, бар
bardzo	очень
barok м., род. -u, пр. -u	барокко
barszcz м., род. -u, пр. -u	борщ
baszta ж., пр. -cie	башня
bawić несое., -ie, -isz zabawić	развлекать
bawić się несое., -ie, -isz zabawić się	развлекаться, играть
beiszytek м., род. -a, пр. -u	бифштекс
beret м., род. -u, пр. -cie	берет
berliński, л.м. -cy	берлинский
bez (czego)	без
bezceniny, л.м. -i, нар. -ie	нахальный
bezcynny, л.м. -i, нар. -ie	праздный (нар. также: без дела)
beznadziejny, л.м. -i, нар. -ie	безнадежный
bezpośredni, л.м. -i, нар. -io	прямой, непосредствен- ный
bezużyteczny, л.м. -i, нар. -ie	ненужный
biały, л.м. -i, нар. -o	белый
biblioteczka ж., пр. -ce	книжный шкаф

biblioteka ж., пр. -се	библиотека; книжный шкаф
biec несое., -gnę, -gniesz	бежать
biegać несое., -m	бегать
bielizna ж., пр. -źnie	белье
bierny, л.м. -i, нар. -ie	пассивный
bieżący	текущий
bilet м., род. -u, пр. -cie	билет
bileter м., род. -a, пр. -rze, мн. -rzy	контролер
biletowy	билетный
biskopі м., род. -u, пр. -cie	бискаит
bitki м., (tk) род. а-, пр. -u	отбивное мясо
biurko ср., пр. -u	письменный стол
biuro ср., пр. -rze	бюро, учреждение
blankiet м., род. -u, пр. -cie	бланк
bliski, л.м. -cy, нар. -e	близкий
bluzeczka ж., пр. -ce	кофточка
bluzka ж., пр. -ce	блузка
blad м., (ę) род. -u, пр. -dzie	ошибка
blądzić несое., -ę, -isz	блуждать, бродить; водить
bledny, нар. -ie	ошибочный
blekit м., род. -u, пр. -cie	синева
blogi	блаженный
blote ср., пр. -cie	болото, грязь
bo	потому что, так как
bogaty, л.м. -ci, нар. -e	богатый
bohater м. род. -a, пр. -rze, мн. -owie	герой
boja ж., пр. boi	базен
boleć несое., -i	болеть
zaboleć	
bordo неска.	бордо
borówka ж., пр. -ce	ягода брусники
botaniczny	ботанический
ból м., род. -u, пр. -u	боль
brać (od kogo, skąd) несое., bierać, bierzesz	брать, принимать
wziąć	
brak (czego)	не хватает
brama ж., пр. -ie	ворота
bransoletka ж., пр. -ce	браслет
brat м., род. -a, пр. -cie, мн. -cia	брат
brązowy	коричневый
broda ж., пр. -dzie, род. мн. (ó)	борода
broń ж., пр. -ni	оружие
broszka ж., пр. -ce	брошка
brzeg м., род. -u, пр. -a	берег; край
brzeski, л.м. -cy	брестский
brzuch м., род. -a, пр. -a	живот
brzydki, л.м. -cy, нар. -o	некрасивый
budować несое., -uję, -ujesz	строить
zbudować	
budynek м., (nk) род. -u, пр. -u	здание, дом
budyń м., род. -niu, пр. -niu	пудинг
budzić несое., -ę, -isz	будить
zbudzić	

budzić się <i>несов.</i> , -ę, -isz	просыпаться
zbudzić się	
budzik <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -и	будильник
bufet <i>м.</i> , <i>род.</i> -и, <i>пр.</i> -cie	буфет
bukiet <i>м.</i> , <i>род.</i> -и, <i>пр.</i> -cie	букет
bulion <i>м.</i> , <i>род.</i> -и, <i>пр.</i> -ie	бульон
Bułgar <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -rze, <i>мн.</i> -rzy	болгарин
Bułgarka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	болгарка
bułgarski, <i>лм.</i> -су	болгарский
bułka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	булка
buraczki <i>мн.</i> , <i>род.</i> -ów	свекла тушеная
bursztyn <i>м.</i> , <i>род.</i> -и, <i>пр.</i> -ie	янтарь
burza <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -у	гроза, буря
butelka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	бутылка
by	чтобы
być <i>несов.</i> , jestem, jesteś, są	быть
byle co	что-либо, что попало
byle gdzie	где-либо, куда-либо, куда попало
byle jak	кое-как, как-нибудь, спустя рукава
byle jaki	кое-какой, какой-либо
byle kto	кто-либо
bywać <i>несов.</i> , -m	бывать

С

całkiem	вполне
całkowity, <i>лм.</i> -ci, <i>нар.</i> -cie	полный (<i>нар.</i> : пох- ностью, вполне)
całość <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ci	целое
całować <i>несов.</i> , -uję, -ujecie	целовать
całować	
cały, <i>лм.</i> -li, <i>нар.</i> -e	весь, целый
cecha <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -sze	черта
cełnik <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -и, <i>мн.</i> -cy	таможенник
cełny	таможенный
cena <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	цена
cenieć <i>несов.</i> -ię, -isz	ценить
cennik <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -и	прейскурант
cenny, <i>лм.</i> -i	ценный
centrala <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -i	коммутатор; централь- ное управление
centralny, <i>лм.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	центральный
charakterystyczny, <i>нар.</i> -ie	характерный
chcieć <i>несов.</i> , -ę, -esz	хотеть
chęć <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ci, <i>мн.</i> -ci	желание, охота
chętny, <i>лм.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	охотный
Chińska Republika Ludowa	Китайская Народная Республика
chleb <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -ie	хлеб
chłodny, <i>нар.</i> -o	прохладный, холодный
chlór <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -ie, <i>мн.</i> -i	крестьянин

chlópiec <i>м.</i> , (рс) <i>род. -а, пр. -и</i>	парень, мальчик, маль- чишка
chmura <i>ж.</i> , <i>пр. -rze</i>	туча
chmurzyć się <i>несов., -ę, -уш</i>	хмуриться; (небо) по- крывается тучами
zachmurzyć się	хотя, хотя бы
choć	хотя
choćby	хотя бы
chodź <i>несов., -ę, -іш</i>	ходить
choroba <i>ж.</i> , <i>пр. -іе</i>	болезнь
chorować (na со) <i>несов., -іę, -іеш</i>	болеть
zachorować	
chory, <i>м.</i> <i>-rzy</i>	больной
chować (<i>gdzie</i>) <i>несов., -м</i>	прятать; хранить
schować	
chrapać <i>несов., -іę, -іеш</i>	храпеть
chrzan <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -іе</i>	хрен
chusteczka <i>ж.</i> , <i>пр. -се</i>	платочек, платок
chustka <i>ж.</i> , <i>пр. -се</i>	платок
chwila <i>ж.</i> , <i>пр. -і</i>	момент, минута, мгно- вение
chyba	пожалуй, кажется, ве- роятно, наверное
chytry, <i>м.</i> <i>-rzy, нар. -rze</i>	хитрый
ciało <i>ср.</i> , <i>пр. -сіе</i>	тело
ciastko <i>ср.</i> , <i>пр. -и</i>	пирожное
ciągly, <i>м.</i> <i>-лі, нар. -іе</i>	постоянный, беспре- рывный (нар. также: все время)
ciągnąć (się) <i>несов., -ę, -іеш</i>	тянуть(ся)
cichy, <i>м.</i> <i>-и, нар. -о</i>	тихий
ciekawy, <i>м.</i> <i>-і, нар. -іе</i>	интересный
cielęcy	телячий
ciemność <i>ж.</i> , <i>пр. -сі, мн. -сі</i>	темнота, тьма
ciemny, <i>м.</i> <i>-і, нар. -о</i>	темный
ciemki, <i>м.</i> <i>-су, нар. -о</i>	тонкий
cień <i>ж.</i> , <i>род. -ніа, пр. -ніа</i>	тень
ciepły, <i>м.</i> <i>-лі, нар. -о</i>	теплый
cieszyć się (z czego, czym) <i>несов., -ę, -уш</i>	радоваться
uciaszyć się	
ciężki, <i>м.</i> <i>-су, нар. -е</i>	тяжелый
cisnąć <i>несов., -іше</i>	жать
co	что
coż (+ сравн. степень)	все (+ сравн. степень)
coś	что-нибудь, что-то
sokolwiek	что-либо
córka <i>ж.</i> , <i>пр. -се</i>	дочь
cóż	что ж(е)
crawl (произн. [краул])	кроль
cudzoziemiec <i>м.</i> , (мс) <i>род. -а, пр. -и, мн. -у</i>	иностранец
sukier <i>м.</i> , (кр) <i>род. -и, пр. -rze</i>	сахар
cukierek <i>м.</i> , (рк) <i>род. -а, пр. -и</i>	конфета
cukiernia <i>ж.</i> , <i>пр. -і</i>	кондитерская
cykl <i>ж.</i> , <i>род. -и, пр. -и</i>	цикл
cytnaderki <i>ж.</i> , <i>род. (рек)</i>	кушанье из почек

cytryna ж., пр. -le	ЛИМОН
cytrynowy	лимонный
czajnik м., род. -а, пр. -и	чайник
czapka ж., пр. -ce	шапка
czarny, м.м. -i, нар. -e	черный
czas м., род. -а, пр. -le	время
czasami, czasem	иногда, подчас
czasopismo ср., пр. -źmie	журнал
czekać (na co) несов., -m	ждать
poczekać, zaczekać	
czekolada ж., пр. -dzie	шоколад
czekoladowy	шоколадный
czepек м., (pk) род. -а, пр. -и	купальная шапочка
czewiec м., (wc) род. -а, пр. -и	июнь
czzerwienić się несов., -ię, -isz	краснеть
zaczzerwienić się	
czzerwony, м.м. -i, нар. -o	красный
czesać (się) несов., -szę, -szesz	причесывать(ся)
uczesać (się)	
częstować (się) несов., -uję, -ujesz	угощать(ся)
poczęstować (się)	
częsty, м.м. -ści, нар. -e	частый
częściowy, м.м. -i, нар. -e	частичный (нар. также: отчасти)
część ж., пр. -ci, м.м. -ci	часть, отделение
członek м., (nk) род. -а, пр. -и (м.м. -owie; -i)	член
człowieк м., род. -а, пр. -и, м.м. ludzie	человек
czoło ср., пр. -ie, род. м.м. (ó)	лоб
czuć (się) несов., -ję, -jesz	чувствовать (себя)
poczuć (się)	
czupryna ж., пр. -le	волосы, чуб
czwartek м., (tk) род. -а, пр. -и	четверг
czwore, род. -ga	четверо
czy	ли, или
czyj	чей
czykolwiek	чей-либо
czyjś	чей-то, чей-нибудь
czynność ж., пр. -ci, м.м. -ci	действие
czynny	работает, открыт
czysty, м.м. -ści, нар. -e	чистый
czytać несов., -m	читать
przeczytać	
czytelnia ж., пр. -i	читальня, читальный зал
czytelnik м., род. -а, пр. -и, м.м. -cy	читатель
czyż(by)	разве, неужели

С

ćwiczyć несов., -ę, -ysz	упражняться, тренировать
ćwierć	четверть

D

dach м., род. -u, пр. -a	крыша
dać соv., -m, -dzą	дать
daleki, л.м. -су, нар. -е	далекий
dancing (произн. [дансинк]) м., род. -ш, пр. -ш	танцы, дансинг
dane мн., род. -ych	данные
danie ср., пр. -u	блюдо
daremny, л.м. -i, нар. -ie	тщетный, напрасный
data ж., пр. -cie	число, дата
dawać несов., -ję, jest	давать
dać	
dawny, л.м. -i, нар. -e	прежний, бывший, давний
debata ж., пр. -cie	дебаты
decydować ię несов., -uję, -ujesz	решаться
zdecydować się	
defilada ж., пр. -dzie	парад
dekoracja ж., пр. -i	декорация
delegacja ж., пр. -i	делегация
delikatesy мн., род. -ów	деликатесы
denerwować несов., -uję, -ujesz	раздражать
zdenewrować	
denerwować się несов., -uję, -ujesz	нервничать, волновать- ся
zdenewrować się	
depeza ж., пр. -y	телеграмма
deseń м., род. -nia, пр. -niu	узор, рисунок
deser м., род. -u, пр. -rze	сладкое
deszcz м., род. -u, пр. -u	дождь
diament м., род. -u, пр. -cie	алмаз
dieta ж., пр. -cie	диета
dla (czego)	для, ради
dla czego	почему
dlatego	потому, поэтому
dłoń ж., пр. -ni	ладонь; рука
długi, л.м. -dzy, нар. -e	долгий, длинный
dno ср., пр. -ie	дно
do (czego)	в (+ вин.), к, до, для
doba ж., пр. -ie, род. мн. (ó)	сутки; эпоха
dobranoc!	спокойной ночи!
dobry, л.м. -rzy, нар. -rze	хороший, добрый
doczekać się соv., -m	дождаться
doczepić соv., -ię, -isz	прицепить
dogadzać несов., dogadza (komu)	устраивать (кого)
dojechać соv., -adę, -edziesz	доехать, проехать
dojść соv., -dę, -dziesz	дойти, пройти
dokąd	куда
dokądkolwiek	куда-либо
dokładny, л.м. -i, нар. -ie	точный, аккуратный
dokoła	вокруг, кругом
dokonać соv., -m	совершить
doktor м., род. -a, пр. -rze, мн. -rzy	доктор
dolegać несов., dolega	болеть
dom м., род. -u, пр. -u	дом
dopiero	только (о времени)

dopóki	пока; до тех пор, пока
do przodu	вперед
doradzić <i>cos.</i> , -e, -isz	посоветовать
dorośli, <i>л.м.</i> -śli	взрослый
dorównać (<i>komu</i>) <i>cos.</i> , -m	сравниться
dorsz <i>м.</i> , <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -и	треска
doskonały, <i>л.м.</i> -li, <i>нар.</i> -le	совершенный, велико- лепный
dostać <i>cos.</i> , -nę, -niesz	достать, получить
dostateczny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	достаточный
dosyć	довольно, хватит, до- статочно
dość	довольно, хватит, до- статочно
doświadczenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -и	опыт, испытание
dotąd	до сих пор, до этого места
dotychczas	до сих пор
dowcip <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	острота, шутка, анек- дот
dowcipny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	остроумный
dowiadować się (<i>czego</i> , o czym od kogo) <i>несос.</i> , -uję, -ujesz	узнавать
dowiedzieć się	
dowód osobisty <i>м.</i> , (<i>о</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -dzia	паспорт, удостоверение личности
dozorca <i>м.</i> , <i>пр.</i> -у, <i>ж.м.</i> -у	дворник
dramat <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -cie	драма
dramatyczny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	драматический, драма- тический
dreszcze <i>ж.м.</i> , <i>род.</i> -у	озноб, дрожь
drobiazg <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	мелочь, пустяк, безде- лушка
drobny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -e	мелкий, маленький
drób <i>ж.</i> , (<i>е</i>) <i>род.</i> -iu, <i>пр.</i> -iu	домашняя птица
droga <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dza, <i>род.</i> <i>ж.м.</i> (<i>б</i>)	дорога
drogeria <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -i	парфюмерия
drogi, <i>л.м.</i> -dzy, <i>нар.</i> -e	дорогой
drwić (<i>z czego</i>) <i>несос.</i> , -ię, -isz	насмехаться, издевать- ся
zadrwić	
drzeć <i>несос.</i> , дрę, drzesz	рвать
drzeźnić <i>несос.</i> , -ię, -iesz	дремать
drzewo <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -ie	дерево
drzwi <i>ж.м.</i> , <i>род.</i> -i	дверь
drżeć (<i>o co</i>) <i>несос.</i> , -e, -usz	дрожать
duma <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	гордость
dumny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	гордый
duszny, <i>нар.</i> -e	душный
dużo	много
duży, <i>л.м.</i> -zi	большой
dwoje, <i>род.</i> -ga	оба, двое
dworzec <i>м.</i> , <i>род.</i> -ca, <i>пр.</i> -ca	вокзал
dwór <i>ж.</i> , (<i>о</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -rze	двор; жилой дом поме- щика
dym <i>ж.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	дым

dyplomacyjny, л.м. -і, нар. -іе	дипломатический, дипломатичный
dyrekcja ж., пр. -і	управление
dyrektor м., род. -а, пр. -rze, мн. -rzy	директор
dyscyplina ж., пр. -іе	дисциплина
dyskusja ж., пр. -і	дискуссия
dywan м., род. -у, пр. -іе	ковер
dywanik м., род. -а, пр. -у	коврик
dyżur м., род. -у, пр. -rze	дежурство
dyżurny м., мн. -і	дежурный
dział м., род. -у, пр. -іе	отдел
działacz м., род. -а, пр. -у, мн. -о	деятель
działalność ж., пр. -сі	деятельность
dzieciństwo ср., пр. -іе	детство
dziecko ср., пр. -у, мн. dzieci	ребенок
dziedzina ж., пр. -іе	область
dzieje мн., род. -ów	история
dzielnica ж., пр. -у	район
dzieło ср., пр. -іе	произведение
dziennik м., род. -а, пр. -у	дневник; известия, новости
dziennikarka ж., пр. -се	журналистка
dziennikarz м., род. -а, пр. -у, мн. -о	журналист
dzień м., род. dnia, пр. dniu	день
dziewczę (ед. постр.), мн. dziewczęta	девушка
dziewczyna ж., пр. -іе	девушка
dziękować (komu) несов., -uję, -ujesz	благодарить
podziękować	
dziki, л.м. -су, нар. -о	дикий
dzisiaj, dziś	сегодня
dzisiejszy, л.м. -сі	сегодняшний
dziura ж., пр. -rze	дыра
dziurka ж., пр. -се	щель, скважина
dziwić się несов., -ię, -isz	удивляться
zdziwić się	
dziwny, л.м. -і, нар. -іе	странный, удивительный
dzbanek м., (nk) род. -а, пр. -у	кувшин
dzwonek м., (nk) род. -а, пр. -у	звонок
dzwonić (do kogo) несов., -ię, -isz	звонить
zadzwońić	
dżdżysty, нар. -о	дождливый
dżем м., род. -у, пр. -іе	джем
dźwięk м., род. -у, пр. -у	звук
dźwigać несов., -m	тащить, нести

E

Egipt м., род. -у, пр. -сіе	Египет
egzamin м., род. -у, пр. -іе	экзамен
egzaminować несов., -uję, -ujesz	принимать экзамен(ы)
egzemplarz м., род. -а, пр. -у	экземпляр
ekonomista м., пр. -ście, мн. -ści	экономист

ekran *м.*, *род. -у, пр. -ie*
 elegancki, *лм. -су, нар. -о*
 elektryczny
 element *м.*, *род. -у, пр. -cie*
 encyklopedia *ж.*, *пр. -i*
 epoka *ж.*, *пр. -ce*
 esencja *ж.*, *пр. -i*
 etiuda *ж.*, *пр. -dzie*
 Europa *ж.*, *пр. -ie*

экран
 элегантный
 электрический
 элемент
 энциклопедия
 эпоха
 заварка
 этюд
 Европа

F

fabryka *ж.*, *пр. -ce*
 fakt *м.*, *род. -у, пр. -cie*
 fala *ж.*, *пр. -i*
 fantazja *ж.*, *пр. -i*
 farbować *несов., -uję, -ujemy*
 ufarbować

фабрика
 факт
 волна
 фантазия
 красить

fasolka *ж.*, *пр. -ce*
 faszerowany
 felieton *м.*, *род. -у, пр. -ie*
 fikcja *ж.*, *пр. -i*
 filet *м.*, *род. -у, пр. -cie*
 filharmonia *ж.*, *пр. -i*
 filia *ж.*, *пр. -i*
 film *м.*, *род. -у, пр. -ie*

фасоль
 фаршированный
 фельетон
 вымысел
 филе
 филармония
 филиал
 кинофильм, кинокар-
 тина

filizanka *ж.*, *пр. -ce*
 filologia *ж.*, *пр. -i*
 filozofia *ж.*, *пр. -i*
 filozoficzny, *нар. -ie*
 firanka *ж.*, *пр. -ce*
 fiaki *мн.*, *род. -ów*
 fokstrot *м.*, *род. -а, пр. -cie*
 formalność *ж.*, *пр. -ci, мн. -ci*
 formularz *м.*, *род. -а, пр. -у*
 fortepianowy

чашка
 филология
 философия
 философский
 гардина
 рубец
 фокстрот
 формальность
 формуляр
 фортепианный, для
 фортепиано

fortepian *м.*, *род. -у, пр. -ie*
 fosa *ж.*, *пр. -ie*
 fotel *м.*, *род. -а, пр. -у*
 foyer (произн. [фюа'е]) *ср., нескл.*
 fragment *м.*, *род. -у, пр. -cie*
 Francja *ж.*, *пр. -i*
 francuski, *лм. -су*
 Francuz *м.*, *род. -а, пр. -ie, мн. -i*
 Francuzka *ж.*, *пр. -ce*
 frytki *мн.*, *род. (tek)*
 fruktowit *м.*, *род. -у, пр. -cie*
 fryzjer *м.*, *род. -а, пр. -rze, мн. -rzy*
 fryzjerski, *лм. -су*

рояль
 ров
 кресло
 фойе
 отрывок, фрагмент
 Франция
 французский
 француз
 француженка
 жареная картошка
 фруктовый напиток
 парикмахер
 парикмахерский

G

<i>gabinet</i> м., <i>rod.</i> -u, <i>np.</i> -cie	кабинет
<i>galanteryjny</i>	галантерейный
<i>galareta</i> ж., <i>np.</i> -cie	заливное
<i>galaretką</i> ж., <i>np.</i> -ce	желе
<i>galaś</i> ж., <i>np.</i> -ę <i>ł</i>	ветвь
<i>gardło</i> ср., <i>np.</i> -le	горло
<i>garmazeria</i> ж., <i>np.</i> -i	кулинария
<i>garnitur</i> м., <i>rod.</i> -u, <i>np.</i> -r <i>ze</i>	мужской костюм
<i>gasnąć</i> несов., - <i>śnie</i> <i>zgasnąć</i>	гаснуть
<i>gatunek</i> м., (<i>nk</i>) <i>rod.</i> -u, <i>np.</i> -u	сорт
<i>gaz</i> м., <i>rod.</i> -u, <i>np.</i> -le	газ
<i>gazeta</i> ж., <i>np.</i> -cie	газета
<i>gabka</i> ж., <i>np.</i> -ce	мочалка
<i>gdy</i> (союз)	когда
<i>gdyby</i>	если бы
<i>gdzie</i>	где, куда
<i>gdzie indziej</i>	в другом месте, в дру- гое место
<i>gdziekolwiek</i>	где-либо, куда-либо
<i>gdzieniegdzie</i>	кое-где
<i>gdzieś</i>	где-нибудь, где-то
<i>generał</i> м., <i>rod.</i> -a, <i>np.</i> -ie, <i>mn.</i> -owie	генерал
<i>gęsty</i> , <i>нар.</i> -o	густой, плотный
<i>gęś</i> ж., <i>np.</i> -si, <i>mn.</i> -si	гусь
<i>głęb</i> несов., <i>gnę</i> , <i>gniesz</i> <i>zgiąć</i>	сгибать
<i>ginać</i> несов., - <i>ę</i> , - <i>iesz</i> <i>zginać</i>	погибать; териться
<i>glina</i> ж., <i>np.</i> -le	глина
<i>gładki</i> , <i>лм.</i> -су, <i>нар.</i> -o	гладкий
<i>głaskać</i> несов., - <i>szkę</i> , - <i>szcesz</i>	гладить
<i>głęboki</i> , <i>нар.</i> -o	глубокий
<i>głodny</i> , <i>лм.</i> -i	голодный
<i>głos</i> м., <i>rod.</i> -u, <i>np.</i> -le	голос
<i>głośny</i> , <i>лм.</i> -i, <i>нар.</i> -o	громкий
<i>głowa</i> ж., <i>np.</i> -le, <i>rod.</i> <i>mn.</i> (ó)	голова
<i>głód</i> м., (o) <i>rod.</i> -u, <i>np.</i> - <i>dzie</i>	голод
<i>główny</i> <i>лм.</i> -i, <i>нар.</i> -le	главный (<i>нар.</i> : преиму- щественно)
<i>głuchy</i> , <i>лм.</i> -si, <i>нар.</i> -o	глухой
<i>głupi</i> , <i>лм.</i> -i, <i>нар.</i> -io	глупый
<i>gmach</i> м., <i>rod.</i> -u, <i>np.</i> -u	здание
<i>gniazdo</i> ср., <i>np.</i> - <i>ędzie</i>	гнездо
<i>gniew</i> м., <i>rod.</i> -u, <i>np.</i> -le	гнев
<i>gniewać się</i> несов., - <i>m</i> <i>rozniewać się</i>	сердиться
<i>godzina</i> ж., <i>np.</i> -le	час
<i>golić</i> (się) несов., - <i>ę</i> , - <i>isz</i> <i>ogolić</i> (się)	брить(ся)
<i>golonka</i> ж., <i>np.</i> -ce	вареные ножки
<i>gołąbki</i> <i>mn.</i> , <i>rod.</i> - <i>ów</i>	голубцы
<i>gong</i> м., <i>rod.</i> -u, <i>np.</i> -u	гонт
<i>gorący</i> , <i>лм.</i> -у, <i>нар.</i> -o	горячий, жаркий

gorączka ж., пр. -се	высокая температура (у человека), жар
gorączkować несов., -uję, -ujesz	иметь температуру
gorzki, л.м. -су, нар. -о	горький
gospodarczy, нар. -о	экономический
gospodarz м., род. -а, пр. -и, мн. -е	хозяин
gospodyni ж., пр. -и	хозяйка; домработница
gościnny, л.м. -и, нар. -ие	гостеприимный
gość м., род. -cia, пр. -ciu, мн. -cie	гость; приезжий, посетитель
gotować несов., -uję, -ujesz	варить, кипятить
ugotować	
gotowy, л.м. -и	готовый
gotycki	готический
góra ж., пр. -rze	гора
góral м., род. -а, пр. -и, мн. -е	горец
górnik м., род. -а, пр. -и, мн. -у	шахтер
gra ж., пр. -rze	игра
grać несов., -м	играть; ставить; демонстрировать, исполнять; принимать (о приемнике)
grafik м., род. -а, пр. -и, мн. -у	график
grafika ж., пр. -се	графика
granatowy	синий
granica ж., пр. -у	граница
gratulować (czego komu) несов., -uję, -ujesz	поздравлять
pogratulować	
Grecja ж., пр. -и	Греция
grecki, л.м. -у	греческий
grochowy	гороховый
grosz м., род. -а, пр. -и	грош
groszek м., (szk) род. -и, пр. -и	горошек
grób м., (о) род. -и, пр. -ие	могила
gród м., (о) род. -и, пр. -dzie	город-крепость
gruby, л.м. -и, нар. -о	толстый; низкий (о го- лозе)
grudzień м., род. -dnia, пр. -dniu	декабрь
gruzy мн., род. -ów	руины
gruźlica ж., пр. -у	туберкулез
gryczana	гречневая
grypa ж., пр. -ие	грипп
grzybowy	грибной
gust м., род. -и, пр. -ście	вкус
guzik м., род. -а, пр. -и	пуговица
gwar м., род. -в, пр. -rze	шум
gwarny, нар. -о	шумный
gwiazda ж., пр. -édzie	звезда

Н

hale targowe мн.	торговые ряды
handel м., (dl) род. -и, пр. -и	торговля
handlować несов., -uję, -ujesz	торговать

handlowy	торговый
hejnał м., род. -у, пр. -іе	хейнал
herb м., род. -у, пр. -іе	герб
herbata ж., пр. -cie	чай
historia ж., пр. -і	история
historyczny, нар. -іе	исторический
hotel м., род. -у, пр. -у	гостиница
hotelowy, л.м. -і	гостиничный
humanizm м., род. -у, пр. -іе	гуманизм
humor м., род., -у, пр. -rze	юмор; настроение
hymn м., род. -у, пр. -іе	гимн

I

i	и
igła ж., пр. -іе	иголка
ile, род. -у, л.м. -и	сколько
ilość ж., пр. -ci, мн. -ci	количество
imiennik м., род. -а, пр. -и, мн. -су	тезка
imię ср., пр. -enia, мн. -ow	имя
importować несов., -uję, -ujesz	импортировать
inaczej	иначе, в противном случае
India ж., пр. -і	Индия
indyk м., род. -а, пр. -у	индейка
informacja ж., пр. -і	справочное бюро; справка
informować (kogo) несов., -uję, -ujesz	сообщать, информировать
poinformować	справляться
informować się несов., -uję, -ujesz	
poinformować się	
inicjatywa ж., пр. -іе	инициатива
inny, л.м. -і	другой, иной
instrukcja ж., пр. -і	инструкция
instytucja ж., пр. -і	учреждение
instytut м., род. -у, пр. -cie	институт
intensywny, л.м. -і, нар. -іе	интенсивный, напряженный
interesant м., род. -а, пр. -cie, мн. -ci	посетитель, клиент
interesować (się) несов., -uję, -ujesz	интересовать(ся)
zainteresować (się)	
interesujący, л.м. -у, нар. -о	интересный
inżynier м., род. -а, пр. -rze, мн. -owie	инженер
ironiczny, л.м. -і, нар. -іе	иронический
istnieć несов., -ję, -jesz	существовать
ić несов., іде, іdziesz	идти
pójść	
iz	что

J

ja	я
jabłko м., пр. -у	яблоко
jadalnia ж., пр. -і	столовая (комната)

jadłospis м., род. -и, пр. -ie	меню
jażecznicа ж., пр. -у	яичница
jażko ср., пр. -и	яйцо
jaż	как, когда, если
jażby	нак будто, (что-то) в роде
jażi, лм. -су	какой
jażikolwiek	какой-либо
jażiś	какой-нибудь, какой-то, некоторый
jażkolwiek	как-либо; несмотря на; хотя
jażo	как
jażoś	как-нибудь, как-то
jażże	как же, как
jażski	вегетарианский
jażzynki мн., род. (nek)	гарнир
jażzynowy	овощной
jażzynу мн.	овощи
jażnowiżdz м., род. -а, пр. -и	ясьовидец
jażny, нар. -о	ясный, светлый
jażda ж., пр. jażdzie	езда
jażdrowу	ядерный
jażać несов., jażę, jażiesz	ехать
pojażać	
jażnak(że)	однако, все же
jażnakowу, лм. -i, нар. -о	одинаковый
jażnoczesny, нар. -śnie	одновременный
jażwab м., род. -iu, пр. -iu	шелк
jażwabny	шелковый
jażdynu, лм. -i, нар. -ie	единственный (нар.: лишь, только)
jażniec м., род. -niec, пр. -niec, мн. -niec	пленный
jażienny, лм. -i	осенний
jażień ж., пр. -ni, мн. -nie	осень
jażzcze	еще, притом
jażć несов., -м, -дзя	есть, кушать
zjażć	
jażli	если
jażliby	если бы
jażdnia ж., пр. -i	мостовая, улица
jażioro ср., пр. -rze	озеро
jażeli	если
jażeliby	если бы
jażdzić несов., -дзіę, -дзім	ездить
jażык м., род -а, пр. -а	язык
jażro	завтра
jażż	уже

К

każaret м., род -и, пр. -cie
każka ж., пр. -ce
każак м., род. -а, пр. -а

кабаре
утка
байдарка

kakao ср., нескл.	какао
kalafior м., род. -а, пр. -rze	цветная капуста
kalosz м., род. -а, пр. -и	калоша
kałuża ж., пр. -у	лужа
kameralny, нар. -ie	камерный
kamieniczka ж., пр. -се	каменный дом (уменьш.)
kamienica ж., пр. -у	каменный дом
kamienny	каменный
kamień м., род. -nia, пр. -nia	камень
kamizelka ж., пр. -се	жилетка
kanapka ж., пр. -се	бутерброд
kandydacki	кандидатский
kapryśny, лм. -і, нар. -ie	капризный
kapusta ж., пр. -ście	капуста
kara ж., пр. -rze	штраф; наказание
karp м., род. -ia, пр. -iu	каrp
kapelusz м., род. -а, пр. -и	шляпа
karta ж., пр. -cie	меню, карточка; лист, страница
kasa ж., пр. -ie	касса
kasjer м., род. -в, пр. -rze, мн. -rzy	кассир
kasza ж., пр. -у	каша
kaszel м., (szl) род. -и, пр. -и	кашель
kaszleć несов., -ę, -esz	кашлять
kasztan м., род. -и, пр. -ie	каштан
katar м., род. -и, пр. -rze	насморк
katedra ж., пр. -rze	кафедра; кафедральный собор
kawa ж., пр. -ie	кофе
kawałek м., (lk) род. -а, пр. -и	кусок
kawiarnia ж., пр. -і	кафе
każeb несов., -ię, -iesz	заставлять; велеть
każdy	каждый, всякий, любой
karąć (się) несов., -ię, -iesz	купать(ся), мыть(ся) (в ванне)
wykarąć (się)	
kąpielowy	купальный
kelner м., род. -а, пр. -rze, мн. -rzy	официант
kelnerka ж., пр. -се	официантка
kiedy	когда
kiedy indziej	в другой раз
kiedykolwiek	когда-либо
kiedyś	когда-то, когда-нибудь
kieliszek м., (szk) род. -а, пр. -и	рюмка
kierowca м., пр. -у, мн. -у	водитель
kierunek м., (nk) род. -а, пр. -и	направление
kieszonka ж., пр. -ni, мн. -nie	карман
kilka, род. -и, лм. -и	несколько
kilkadziesiąt, род и лм. kilkudziesięć	несколько десятков
kilkakrotny, лм. -і, нар. -ie	многократный
kilkanaście, род и лм. kilkunastu	больше десяти (между 10 и 20-ю)
kilkaset, род. и лм. kilkaset	несколько сот
kilkustronicowy	на несколько страниц

kilo <i>ср., нескл.</i>	кило
kilometr <i>м., род. -а, пр. -rze</i>	километр
kino <i>ср., пр. -ie</i>	кино, кинотеатр
kiosk <i>м., род. -у, пр. -и</i>	киоск
kiwać <i>несов., -м</i>	кивать, качать
kiwnąć	
klasa <i>ж., пр. -ie</i>	класс
klasyczny, <i>лм. -і, нар. -ie</i>	классический
klasyk <i>м., род. -а, пр. -и, мн. -су</i>	классик
klęska <i>ж., пр. -се</i>	бедствие, крах
klient <i>м., род. -а, пр. -cie, мн. -сі</i>	клиент
klips <i>м., род. -а, пр. -ie</i>	клипс
klub <i>м., род. -у, пр. -ie</i>	клуб
klucz <i>м., род. -а, пр. -и</i>	ключ
kluski <i>мн., род. (sek)</i>	лапша
klamać <i>несов., -ie, -less</i>	врать
skłamać	
kląć (<i>na czym, na co</i>) <i>несов., -де, -dziesz</i>	клясть
położyć	
kląć się (<i>na czym, na co</i>) <i>несов., -де, -dziesz</i>	ложиться
położyć się	
kobieta <i>ж., пр. -cie</i>	женщина
koc <i>м., род. -а, пр. -и</i>	одеяло
kochać <i>несов., -м</i>	любить, питать любовь
pokochać	
kochanie <i>обращ.</i>	любимый (-ая)!
kolacja <i>ж., пр. -і,</i>	ужин
kolega <i>м., пр. -dze, мн. -dzy</i>	товарищ, коллега, друг
kolejarz <i>м., род. -а, пр. -и, мн. -е</i>	железнодорожник
kolejka <i>ж., пр. -се</i>	очередь
kolejny, <i>лм. -і, пр. -е</i>	очередной (<i>нар.: по очереди</i>)
kolejowy, <i>лм. -і</i>	железнодорожный
koleżanka <i>ж., пр. -се</i>	товарищ, подруга
kolor <i>м., род. -у, пр. -rze</i>	цвет, расцветка
kolorowy, <i>лм. -і, нар. -е</i>	цветной, многоцветный
kolumna <i>ж., пр. -ie</i>	колонна
koldra <i>ж., пр. -rze</i>	одеяло
koło (<i>czego</i>)	у, около
kołysać <i>несов., -ше, -szesz</i>	качать
zakłysać	
kombinat <i>м., род. -у, пр. -cie</i>	комбинат
komiczny, <i>лм. -і, нар. -ie</i>	комический, комичный
komín <i>м., род. -а, пр. -ie</i>	труба
komisja <i>ж., пр. -і</i>	комиссия, комитет
komitet <i>м., род. -у, пр. -cie</i>	комитет
komora celna <i>ж., пр. -rze, род. мн. (б)</i>	таможня
komplement <i>м., род. -у, пр. -cie</i>	комплимент
komplet <i>м., род. -у, пр. -cie</i>	комплект, гарнитур
kompletnie	полностью, совершенно
kompot <i>м., род. -у, пр. -cie</i>	компот
kompozytor <i>м., род. -а, пр. -rze, мн. -rzy</i>	композитор
komunikacja <i>ж., пр. -і</i>	сообщение
komunikacyjny	связанный с сообще- нием

komunikat <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -cie</i>	коммунике
komunista <i>м.</i> , <i>пр. -ście, мн. -ści</i>	коммунист
komunistyczny	коммунистический
koncentrować się <i>несов., -uje, -ujesz</i> skoncentrować się	сосредоточиваться
koncert <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -cie</i>	концерт
konduktor <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -rze, мн. -rzy</i>	кондуктор, проводник (желез. дор.)
konduktorka <i>ж.</i> , <i>пр. -ce</i>	кондуктор, проводник (женщина)
kongresowy	относящийся к кон- грессам
konlak <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -у</i>	коньяк
koniec <i>м.</i> , <i>род. -ńca, пр. -ńcu</i>	конец
konkurs <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -ie</i>	конкурс
konserwatorium <i>ср.</i>	консерватория
konstruktor <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -rze, мн. -rzy</i>	конструктор
koń <i>м.</i> , <i>род. -nia, пр. -nia</i>	лошадь, конь
końcowy	конечный; заключи- тельный
kończyć <i>несов., -ę, -ysz</i> skończyć	кончать
kopalnia <i>ж.</i> , <i>пр. -i</i>	шахта
koperta <i>ж.</i> , <i>пр. -cie</i>	конверт
korale <i>мн.</i> , <i>род. -i</i>	бусы
korespondować <i>несов., -uje, -ujesz</i>	переписываться
korytarz <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -u</i>	коридор
korzystny, <i>нар. -ie</i>	выгодный
korzyść <i>ж.</i> , <i>пр. -ci, мн. -ci</i>	выгода
kostium <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -ie</i>	костюм
kosztować <i>несов., -uje</i>	стоить
koszula <i>ж.</i> , <i>пр. -i</i>	рубашка
koszyk <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -u</i>	корзина
kość <i>ж.</i> , <i>пр. -ci, мн. -ci</i>	кость
kościół <i>м.</i> , (<i>о</i>) <i>род. -а, пр. -ele</i>	костел
kot <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -cie</i>	кошка
kotlet <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -cie</i>	котлета
kplić (<i>z kogo</i>) <i>несов., -ie, -isz</i> zakpić	издеваться
kraj <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -u</i>	страна, край
krajobraz <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -ie</i>	пейзаж
krajowy	относящийся к данной стране, в пределах страны
krakowiak <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -у, мн. -су</i>	краковянин
krakowianka <i>ж.</i> , <i>пр. -ce</i>	краковянка
krakowski, <i>мн. -су</i>	краковский
kran <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -ie</i>	кран
krata <i>ж.</i> , <i>пр. -cie</i>	клетка
krawat <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -cie</i>	галстук
krawcowa <i>ж.</i> , <i>пр. -ej</i>	портника
krawiec <i>м.</i> , (<i>wc</i>) <i>род. -а, пр. -у, мн. -у</i>	портной
kredens <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -ie</i>	буфет
krem <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -ie</i>	крем
krw <i>ж.</i> , <i>пр. krwi</i>	кровь

krewny м., мн. -i	родственник
krok м., род. -u, пр. -u	шаг, поступок
kropis ж., пр. -i	капля
król м., род. -a, пр. -u, мн. -owie	король
królewski, л.м. -cy	королевский
krótki, л.м. -cy, нар. -o	короткий, краткий
krzew м., род. -u, пр. -ie	куст
krzesto ср., пр. -ście	стул
krzyk м., род. -u, пр. -u	крик
krzywý, л.м. -i, нар. -o	кривой
krzyż м., род. -a, пр. -u	крест, распятие
książka ж., пр. -ce	книга
księgarnia ж., пр. -i	книжный магазин
księgarz м., род. -a, пр. -u, мн. -o	книжник, работник книжного дела
kształt м., род. -u, пр. -cie	форма, образ
kto	кто
kto inny	кто-то другой, кто-и. другой
ktokolwiek	кто-либо
któs	кто-нибудь, кто-то
któredy	каким путем, как
który, л.м. -rzy	который, какой
którykolwiek	какой-либо
któryś	какой-нибудь, какой- -то
kuchnia ж., пр. -i	кухня
kula ж., пр. -i	костыль; шар
kultura ж., пр. -rze	культура
kulturalny, л.м. -i, нар. -ie	культурный
kupić сов., -ię, -iesz	купить
kupować несов., -uję, -ujesz	покупать
kupić	
kura ж., пр. -rze	курица
kurczak м., род. -a, пр. -u	цыпленок
kursować несов., -uję, -ujesz	курсировать, ходить
kurtyna ж., пр. -ie	занавес
kurz м., род. -u, пр. -u	пыль
kurzy	куриный
kwadrans, род. -u, пр. -ie	четверть часа
kwiat м., род. -u, пр. -ecie	цветок
kwiatarnia ж., пр. -i	цветочный магазин
kwiecień м., род. -nia, пр. -nia	апрель
kwit м., род. -u, пр. -cie	квитанция
kwitnąć несов., -ę, -iesz	цвести

L

lać несов., -ję, -iesz	лить
lalka ж., пр. -ce	кукла
lampa ж., пр. -ie	лампа
lampka ж., пр. -ce	лампочка
las м., род. -u, пр. -ecie	лес
latać несов., -m	летать

late ср., пр. -ecie	лето
łądować несов., -uję, -ujemy	приземляться, садить-
wyłądować	ся
lecieć несов., -ę, -isz	лететь, бежать; течь
polecieć	
lecz	но
leczyć (się) несов., -ę, -ysz	лечить(ся)
wyleczyć (się)	
legenda ж., пр. -dzie	легенда
legitymacja ж., пр. -i	билет
lekarstwo ср., пр. -ie	лекарство
lekarz м., род. -а, пр. -и, мн. -е	врач
lekcja ж., пр. -i	урок
lekki, л.м. -су, нар. -о	легкий
leń м., род. lnia пр. lnie	лен
letni, л.м. -i	летний
lewy, л.м. -i	левый
leżak м., род. -а, пр. -и	шезлонг
leżeć несов., -ę, -ysz	лежать, быть располо-
	женным
liczba ж., пр. -ie	число
liczyć несов., -ę, -ysz	считать; рассчитывать
policzyc	
likier м., род. -и, пр. -rze	ликер
lin м., род. -а, пр. -ie	линь
linia ж., пр. -i	линия
lipiec м., (рс) род. -а, пр. -и	июль
liryka ж., пр. -се	лирика (мн. лиричес-
	кие стихи)
list м., род. -и, пр. -ście	письмо
listonosz м., род. -а, пр. -и, мн. -е	почтальон
listopad м., род. -а, пр. -dzie	ноябрь
liść м., род. -cia, пр. -cia	лист
litera ж., пр. -rze	буква
literacki	литературный
literat м., род. -а, пр. -cie, мн. -ci	литератор, писатель
literatura ж., пр. -rze	литература
lody мн., род. -ów	мороженое
lodówka ж., пр. -се	холодильник
lornetka ж., пр. -се	бинокль
lot м., род. -и, пр. -cie	полет
lotniczy	авиа, авиационный
lotnisko ср., пр. -и	аэродром, аэропорт
łoża ж., пр. -у, род. мн. (ó)	ложа
lód м., (е) род. -и, пр. -dzie	лед
lub	или
lubieć несов., -ię, -isz	любить
polubić	
lud м., род. -и, пр. -dzie	народ
ludowy, л.м. -i	народный
ludzki, л.м. -су	человеческий
lustro ср., пр. -rze	зеркало
luty м., род. -ego	февраль
luźny, нар. -о	свободный

L

ładny, л.м. -i, нар. -ie	красивый
łamać несов., -ię, -iesz złamać	ломать
ławka ж., пр. -ce	скамейка
łaskawy, л.м. -i, нар. -ie	любезный
łatwy, нар. -o	легкий, простой
łazienka ж., пр. -ce	ванная
łączyć несов., -ę, -ysz połączyć	соединять, присоеди- нить
łokieć м., род. -cia, пр. -cia	локоть
łódka ж., пр. -ce	лодка
łódź ж., пр. -odzi	лодка
łóżko ср., пр. -u	кровать; постель
łyżeczka ж., пр. -ce	ложечка
łyżka ж., пр. -ce	ложка
łyżwy мн., род. (zew)	коньки
łza ж., пр. -ie	слеза

M

maj м., род. -a, пр. -u	май
majonez м., род. u-, пр. -ie	майонез
makaron м., род. -u, пр. -ie	макароны
maksymalny, нар. -ie	максимальный
malarstwo ср., пр. -ie	живопись
malować несов., -uję, -ujesz umalować; namalować	красить; писать (о кар- тине)
malowidło ср., пр. -ie	роспись
maty, л.м. -li, нар. -o	маленький (нар.: мало)
małżonka ж., пр. -ce	супруга
mama ж., пр. -ie	мама
mamusia ж., пр. -i	мама
maniak м., род. -a, пр. -u, мн. -cy	маньяк
marchewka ж., пр. -ce	морковка
margaryna ж., пр. -ie	маргарин
martwić się (o co) несов., -ię, -isz	беспокоиться, огор- чаться
martwy, л.м. -i, пр. -o	мертвый
marynarka ж., пр. -ce	пиджак
marzec м., род. -ca, пр. -cu	март
masło ср., пр. -ście	масло
masowy, нар. -o	массовый
maszyna ж., пр. -ie	машина
maszynista ж., пр. -ce	машинистка
maszynka do golenia ж., пр. -ce	безопасная бритва
matka ж., пр. -cie	мат
matematyka ж., пр. -ce	математика
materiał м., род. -u, пр. -ie	материал
matka ж., пр. -ce	мать
mądry, л.м. -rzy, нар. -rze	умный
mała ж., пр. -ce	мука
maż м., (ę) род. -a, пр. -u, мн. -owie	муж

- mebel *м.*, (bl) *род.* -а, *пр.* -и
 mechanik *м.*, *род.* -а, *пр.* -и *мн.* -су
 medycyna *ж.*, *пр.* -ie
 meldować *несов.*, -uję, -ujesz
 zameldować
 meldować się *несов.*, -uję, -ujesz
 zameldować się
 meldunek *м.*, (nk) *род.* -и, *пр.* -и
 meldunkowy
- menu (произн. [мэню]) *ср.*, *нескл.*
 meteorologiczny
 metr *м.*, *род.* -а, *пр.* -rze
 metra *ср.*, *пр.* -rze
 męka *ж.*, *пр.* -се, *род.* *мн.* (а)
 mężczyzna *м.*, *пр.* -źnie, *мн.* -źni
 mgła *ж.*, *пр.* -ie
 mianować *несов.*, *сов.*, -uję, -ujesz
 miasto *ср.*, *пр.* -eście
 mieć *несов.*, *там*
- miejsce *ср.*, *пр.* -и
 miejscówka *ж.*, *пр.* -се
 miejski, *лж.* -су
 mierzyć *несов.*, -ę, -ysz
 zmierzyć
 miesiąc *м.*, *род.* -а, *пр.* -и, *род.* *мн.* -ęсу
 miesięczny
 mieszkanin *м.*, *род.* -а, *пр.* -ie, *мн.* mieszczanie
 mieszkański, *лж.* -су
- mieszczanństwo *ср.*, *пр.* -ie
 mieszkać *несов.*, -m
 zamieszkać
 mieszkanie *ср.*, *пр.* -и
 mieszkaniec *м.*, *род.* -ńca, *пр.* -ńcu, *мн.* -ńcy
 mieszkaniowy
 mieścić się *несов.*, -szę, -ścisz
 między (szym, co)
 międzymiastowy
 międzynarodowy, *лж.* -i
 miękki, *нар.* -o
 mięso *ср.*, *пр.* -ie
 mięsny
 miętowy
 mijać *несов.*, -m
 minąć
 milicja *ж.*, *пр.* -i
 milicjant *м.*, *род.* -а, *пр.* -cie, *мн.* -ci
 miłosny, *нар.* -nie
 miłość *ж.*, *пр.* -ci
 miłośnik *м.*, *род.* -а, *пр.* -и, *мн.* -су
 miły, *лж.* -i, *нар.* -o
 mimo (czego, co)
 mina *ж.*, *пр.* -ie
- предмет мебелировки
 механик
 медицина
 прописывать; регистрировать; сообщать
 прописываться; регистрироваться
 рапорт
 связанный с пропиской, паспортный
 меню
 метеорологический
 метр
 метро
 мука
 мужчина
 туман, мгла
 назначать, назначить
 город
 иметь, у меня, тебя и т.д. (есть)
 место
 плацкарта
 городской
 измерять
- месяц
 месячный, проездной
 мешанин; горожанин
 мешанский; относящийся к горожанам
 мешанство; горожане
 жить, проживать
- квартира
 житель
 жилищный
 помещаться
 между
 междугородный
 международный
 мягкий
 мясо
 мясной
 мятный
 проходить мимо, миновать, проходить
 милиция
 милиционер
 любовный
 любовь
 любитель
 милый
 несмотря на
 выражение лица, мина

minąć сов., -ę, -iesz	пройти мимо, мимо-
mineralny	вать, пройти
minister м., (tr) род. -а, пр. -rze, мн. -owie	минеральный
ministerstwo ср., пр. -le	министр
minuta ж., пр. -cie	министерство
miód м., (o) род. -у, пр. -dzie	минута
mitologia ж., пр. -i	мед
mizéria ж., пр. -i	мифология
mleczny	салат из огурцов
mleko ср., пр. -у	молочный
młody, л.м. -dzi, нар. -o	молоко
młodzież ж., пр. -у	молодой
mocny, л.м. -i, нар. -o	молодежь
modny, л.м. -i, нар. -le	крепкий, сильный
moknąć несов., -ę, -iesz	модный
zmoknąć	мокнуть
mokry, л.м. -rzy, нар. -o	мокрый, влажный
moment м., род. -у, пр. -cie	момент
moneta ж., пр. -cie	монета
monumentalny, л.м. -i, нар. -le	монументальный
morela ж., пр. -i	абрикос
morze ср., пр. -у, род. мн. (ó)	море
moskiewski, л.м. -су	московский
most м., род. -у, пр. -ście	мост
mostek м., (tk) род. -а, пр. -и	фаршированное мясо
motocykl м., род. -а, пр. -и	мотоцикл
mowa ж., пр. -le, род. мн. (ó)	речь
może	может быть, возможно
możliwe	возможно
można	можно
móe несов., -ogę, -oiesz	мочь
mój, л.м. moi	мой
mówić (кому, do kogo) несов., -ię, -isz	говорить
powiedzieć	
mroź м., (o) род. -у, пр. -le	мороз
mścić się (na kim) несов., mszczę, mścisz	мстить
mucha ж., пр. -sze	муха
mur м., род. -у, пр. -rze	стена
musieć несов., sze, -sisz	долженствовать (дол-
	жен)
musztarda ж., пр. -dzie	горчица
muzeum ср.	музей
muzyczny	музыкальный
muzyk м., род. -а, пр. -и, мн. -cy	музыкант
muzyka ж., пр. -ce	музыка
my	мы
myć (się) несов., -ję, -jesz	мыть(ся)
umyć się	
mydło ср., пр. -le	мыло
mylić się несов., -ę, -isz	ошибаться
pomylić się	
myśl ж., пр. -i, мн. -i	мысль
myśliciel м., род. -а, пр. -и, мн. -e	мыслитель
myśleć несов., -ę, -isz	думать
pomyśleć	

N

na (czyt, со)	на
nabijać się (z kogo) несов., -м	насмехаться
naciskać несов., -м	нажимать
nacisnąć	
nacisnąć сов., -nę, -nięsz	нажать
naczenie ср., пр. -и	посуда
nad (czyt)	над
nadać (do kogo) сов., -м, -dzą	отправить; передать
nadawać (do kogo) несов., -ję, -jesz	отправлять; переда-
nadać	вать
nadawca м., пр. -у, мн. -у	отправитель
nadejście ср., пр. -и	приход, прибытие, по-
	явление
nadzieja ж., пр. -и	надежда
nadjeżdżać несов., -м	подходить
nadjechać	
na górę	наверх, вверх
nagroda ж., пр. -dzie	премия, награда
naiwny, л.м. -и, нар. -ie	наивный
najazd м., род. -и, пр. -eździe	нашествие
najeść się сов., -м, -dzą	наестся
najpierw	сначала, сперва
nakleić (na czyt) сов., -ję, -isz	наклеить
naklejać (na czyt) несов., -м	наклеивать
nakleić	
nakręcać несов., -м	заводить; набирать
nakręcić	
nakręcić сов., -ę, -isz	завести; набрать
nakrycie ср., пр. -и	прибор
nakryć сов., -ję, -jesz	накрыть
nakrywać несов., -м	накрывать
nakryć	
nalazć сов., -eję, -ejesz	налить
nalepić сов., -ię, -isz	наклеить
naleśnik м., род. -а, пр. -и	блинчик
na lewo	налево
należać (do kogo) несов., -ę, -usz	принадлежать
należy (się)	следует
naliczyć сов., -ę, -usz	насчетать
namiot м., род. -и, пр. -cie	палатка
namówić сов., -ię, -isz	уговорить
namysł м., род. -и, пр. -sie	размышление
namyślać się несов., -м	думать, обдумывать
namyślić się	
na ogół	вообще, в общем
na pamięć	наизусть
napełniać несов., -м	наполнять
napełnić	
na pewno	наверное, несомненно
napić się сов., -ję, -jesz	напиться
napis м., род. -и, пр. -ie	надпись, вывеска
napisać (do kogo) сов., -zę, -ziesz	написать
naprawdę	на самом деле, вправ-
	ду, действительно

naprawiać <i>сов.</i> , -m	чинить
naprawić	
na prawo	направо
naprzeciwko	напротив
na przemiany	попеременно
naprzód	вперед; раньше
na przykład	например
na raz	сразу
na razie	пока
narciarz <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -и, <i>мн.</i> -о	лыжник
narcyz <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -ie	нарцисс
nareszcie	наконец
narobić <i>сов.</i> , -ie, -isz	наделать
narodowy, <i>л.м.</i> -i	национальный, народ- ный
naród <i>м.</i> , (<i>о</i>) <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -dzie	нация, народ
narty <i>жн.</i>	лыжи
narzeczony <i>м.</i> , <i>род.</i> -ego	жених
narzędzie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	орудие
narzekać <i>несов.</i> , -m	жаловаться, сетовать
nastawiać <i>несов.</i> , -m	ставить; заводить
nastawić	
nastawić <i>сов.</i> , -ie, -isz	поставить, завести
nastąpić <i>сов.</i> , -i	наступить, произойти
następny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	следующий (<i>нар.</i> : за- тем)
nasz, <i>л.м.</i> nasi	наш
naśladować (<i>со</i>) <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	подражать
natomiast	с другой стороны, же, но
natychmiast	немедленно, сразу
nauczyciel <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -у, <i>мн.</i> -о	же
nauczycielka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	учитель
nauczyć (<i>się</i>) <i>несов.</i> , -ę, -ysz	учительница
nauka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	научить(ся)
naukowy, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -o	наука
nawet	научный
nawiązywać (<i>do czego</i>) <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	даже
nawiązać	продолжать прерван- ное
na wprost	напротив
na wznak	навзнич
nazwa <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	название, имя
nazwać <i>сов.</i> , -ę, -iesz	назвать
nazwisko <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	фамилия
nazywać (<i>się</i>) <i>несов.</i> , -m	называть(ся)
negować <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	отрицать
neseser <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -rze	несессер
nic	ничто, ничего
niczyj	ничей
nić <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ci, <i>жн.</i> -ci	нитка
nie	нет, не
niebo <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -ie	небо
niebieski, <i>л.м.</i> -cy	голубой
niecały	неполюный
niech	пусть, пускай

niechcący	нечаянно, неумышленно
niecierpliwił się <i>несов.</i> , -ię, -isz	беспокоиться, раздражаться
nieco	слегка, немного
nieczynny	не работает, закрыт
niedaleki, <i>л.м.</i> -су, <i>нар.</i> -о	недалекий
niedługi, <i>нар.</i> -о	недолгий (<i>нар.</i> также: вскоре, скоро)
niedobry, <i>л.м.</i> -rzy, <i>нар.</i> -rze	нехороший
niedziela <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -i	воскресенье
niedzielny, <i>л.м.</i> -i	воскресный
niedźwiędź <i>ж.</i> , <i>род.</i> -dzia, <i>пр.</i> -dzia	медведь
niegdys	некогда, когда-то
niekiedy	иногда, иногда
niektóre <i>ж.н.</i> , <i>л.м.</i> -rzy	некоторые
Niemiec <i>ж.</i> , (<i>мс</i>) <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -и, <i>ж.н.</i> -у	немец
niemiecki, <i>л.м.</i> -су	немецкий
Niemka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -се	немка
niemożliwy, <i>нар.</i> -ie	невозможный
nienawidzić <i>несов.</i> , -ę, -isz	ненавидеть
znenawidzić	
nieosobowy	безличный
nieostrożność <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ei	неосторожность
niepodległość <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ei	независимость
niepogoda <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dzie	непогода
niepokoić się (<i>o</i> <i>co</i>) <i>несов.</i> , -ję, -isz	беспокоиться
zaniepokoić się	
nieporozumienie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -и	недоразумение
niepotrzebny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	ненужный (<i>нар.</i> : напрасно, зря)
nieprawda <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dzie	неправда, ложь
nieporządek <i>ж.</i> , (<i>дк</i>) <i>род.</i> -и, <i>пр.</i> -и	беспорядок
niepraktyczny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	непрактичный
nieprawidłowy, <i>нар.</i> -o	неправильный
nieprzeciętny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	незаурядный
nieprzemakalny	непромакаемый
nieprzytomny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	без сознания
nierozłączny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	неразрывный
nierówny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -e	неровный
niespodzianka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -се	неожиданность, сюрприз
niespodziewany, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	неожиданный
nie sposób	невозможно
niestety	к сожалению
nieszczęśliwy <i>ж.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -и, <i>ж.н.</i> -у	неудачник
nieś <i>несов.</i> , -ość, -iesz	нести
nieufny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	недоверчивый
nieużywany	новый
niewątpliwy, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	несомненный
niewiele <i>род.</i> -и, <i>л.м.</i> -и	немного, немногие, мало
niewielki, <i>л.м.</i> -су	небольшой
niewidomy, <i>л.м.</i> -i	незрячий, слепой
niewygodny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	неудобный
niezadowolony (<i>z czego</i>), <i>л.м.</i> -eni	недовольный
niezależnie (<i>od czego</i>)	несмотря на

niezgorzej	порядочно
nieznacznie	немного, слегка
nieznajomy м., род. -ego, мн. -i	незнакомый
wieznany, л.м. -i	неизвестный
niezwykły, л.м. -li, нар. -le	необыкновенный, не- обычный
nigdy	никогда
nigdzie	нигде, никуда
nikt	никто
niski, л.м. -cy, нар. -o	низкий
niszczyć несов., -ę, -уак	уничтожать
zniszczyć	
nitka ж., пр. -ce	нитка
niż	чем
noc ж., пр. -y, мн. -e	ночь
noga ж., пр. -dze, род. мн. (ó)	нога
normalny, л.м. -i, нар. -le	нормальный, обычный
nos м., род. -a, пр. -le	нос
nosić несов., -szę, -szak	носить
nowina ж., пр. -le,	новость
nowoczesny, л.м. -ni, нар. -nie	новейший, вполне со- временный
nowość ж., пр. -ci, мн. -ci	новинка, новость, нов- шество
nowy, л.м. -i	новый
nóż м., (o) род. -a, пр. -a	нож
nóżki мн., род. (żek)	студень
nuda ж., пр. -dzie, род. мн. -ów	скука
nudzić się несов., -ę, -szak	сучать
znudzić się	
numer м., род. -a, пр. -y	номер
numery m., род. -y, мн. -y	носильщик
nurkować несов., -uję, -ujak	нырять
nylon м., род. -a, пр. -le	нейлон

O

o (co)	разные предлоги
o (czyt)	о, с, в
oba, род. -u, л.м. -a	оба
obandażować сов., -uję, -ujak	забинтовать
obawiać się (o co) несов., -m	опасаться
obcas м., род. -a, пр. -le	каблук
obchodzić несов., -ę, -szak	праздновать, отмечать; интересовать
obcy, л.м. -y, нар. -w	чужой, иностранный
obecnie	в настоящее время
obecny, л.м. -i	присутствующий
obejrzeć сов., -ę, -уак	посмотреть, осмотреть
obiad м., род. -u, пр. -edzie	обед
oble, род. -a	обе
obiecать сов., -m	обещать
obiecować несов., -uję, -ujak	обещать
obiecać	
obiektywny, л.м. -i, нар. -le	объективный

oboje, pod. -ga	оба
obojętny, л.м. -i, нар. -ie	безразличный, равнодушный
obok (czego)	возле, рядом; наряду
obradować несов., -uję, -ujesz	совещаться
obraża мн.	совещание
obraz м., pod. -u, пр. -ie	картина, образ
obrazić сов., -ię, -isz	обидеть
obrona ж., пр. -ie	защита
obronny	оборонительный; защитительный
obrócić сов., -ę, -isz	перевернуть
obrus м., pod. -a, пр. -ie	скатерть
obrzydzenie ср., пр. -u	отвращение
obserwować несов., -uję, -ujesz	наблюдать
zaobserwować	
obsługiwać несов., -uję, -ujesz	обслуживать
obsłużyć	
obudzić сов., -ę, -isz	разбудить
obudzić się сов., -ę, -isz	проснуться
obuwie ср., пр. -u	обувь
oby	лишь бы, только бы
obyczaj м., pod. -u, пр. -u	обычай; нрав
obywatel м., pod. -a, пр. -u, л.м. -o	гражданин
obywatelstwo ср., пр. -ie	гражданство
ocalały	сохранившийся
ocena ж., пр. -ie	оценка
oceniać несов., -m	оценивать
ocenić	
ocenić сов., -ię, -isz	оценить
ociemniały л.м. -li	незрячий, слепой
oczekiwać несов., -uję, -ujesz	ожидать
oczywiście	конечно
od(e) (czego)	от(о), с(о)
odbiornik м., pod. -a, пр. -u	радиоприемник
odbudowa ж., пр. -ie	реконструкция
odbudowywać (się) сов., -uję, -ujesz	реконструировать(ся),
odbudować (się)	отстраивать(ся)
odbyć się сов., -ędzie	состояться, произойти
odchodźle несов., -ę, -isz	уходить, отправляться,
odejść	отходить
odczuwać несов., -m	чувствовать, ощущать
odczytać сов., -m	разобрать, прочитать
odczytywać несов., -uję, -ujesz	перечитывать
oddać сов., -m, -dzią	отдать, вернуть; сдать
od dawna	издана, уже давно
oddech м., pod. -u, пр. -u	дыхание
oddychać несов., -m	дышать
od dzisiaj, od dziś	с сегодняшнего дня
odebrać (skąd) сов., odbiorę, odbierzesz	получить, взять
odejść сов., -de, -dziesz	ойти, уйти
oderwać (się) сов., -ę, -iesz	оторвать(ся)
odgadnąć сов., -ę, -iesz	отгадать, угадать
odjazd м., pod. -u, пр. -ędzie	отъезд, отправление
odjechać сов., -adę, -edziesz	уехать, отъехать
od jutra	с завтрашнего дня

od kiedy	с каких пор
odkładać <i>несов.</i> , -m	откладывать
odłożyć	
odkurzacz <i>ж.</i> , <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -u	пылесос
odlatywać <i>несов.</i> , -uję, -ujecie	улетать
odlecieć	
odlot <i>ж.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -cie	отлет
odłożyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	отложить
odmówić <i>сов.</i> , -ię, -isz	отказать(ся)
od niedawna	с недавних пор
odnieść <i>сов.</i> , -osę, -esiesz	отнести
od nowa	снова, заново
odnowić <i>сов.</i> , -ię, -isz	обновить
odpłynąć, <i>сов.</i> , -ę, -iesz	отплыть
odpocząć <i>сов.</i> , -nę, -niesz	отдохнуть
odpoczywać <i>несов.</i> , -m	отдыхать
odpocząć	
odpowiadać <i>несов.</i> , -m	отвечать
odpowiedzieć	
odpowiedni, <i>ж.ж.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	соответствующий, под- ходящий
odpowiedzieć <i>сов.</i> , -m, -dzą	ответить
odpowiedź <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dzi, <i>ж.ж.</i> -dzi	ответ
odprawa celna <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	таможенный досмотр
odprowadzić <i>сов.</i> , -ę, -isz	проводить
od razu	сразу(же)
odrobinę	чутьочку, чуть-чуть
odrodzenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	возрождение
odrzuć	реактивный
odsunąć (się) <i>сов.</i> , -ę, -iesz	отодвинуть(ся); отки- нуть
odświętny, <i>ж.ж.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	празднично настроен- ный (одетый и т.п.)
odtworzyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	восстановить, воссоз- дать
odwaga <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dze	отвага, смелость
od wczoraj	со вчерашнего дня
odwiedzać <i>несов.</i> , -m	посещать, навещать
odwiedzić	
odwiedzić <i>сов.</i> , -ę, -isz	посетить, навестить
odwieźć <i>сов.</i> , -szę, -iesz	отвезти
odwinąć <i>сов.</i> , -ę, -iesz	развернуть
odwracać się <i>несов.</i> , -m	отворачиваться
odwrócić się	
odwrócić się <i>сов.</i> , -ę, -isz	отвернуться
odzywać się <i>несов.</i> , -m	отзываться, откликать- ся, говорить
odezwać się	
ofiara <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -arze и -arze	жертва
oficer <i>ж.</i> , <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -rze, <i>ж.ж.</i> -owie	офицер
ogień <i>ж.</i> , <i>род.</i> -nia, <i>пр.</i> -ni	огонь
oglądać <i>несов.</i> , -m	смотреть, осматривать
obejrzeć	
ogłaszać <i>несов.</i> , -m	объявлять
ogłosić	
ogłosić <i>сов.</i> , -szę, -sisz	объявить
ogolić (się) <i>сов.</i> , -ę, -isz	побрить(ся)

ogólny, нар. -ie	общий, генеральный
ogółem	в общем
ogród ж., (o) род. -u, пр. -dzie	сад
ogórek ж., (rk) род. -a, пр. -u	огурец
ogórkowy	из огурцов
ogórkowa zupa	рассольник
ogromny, нар. -ie	огромный (нар.: очень)
ogrzewanie ср., пр. -u	отопление
ojciec ж., род. -a, пр. -u, мн. -owie	отец
okazja ж., пр. -i	случай
okazywać несов., -uję, -ujesz	предъявлять
okazać	
okienko ср., пр. -u	окошко
okienny	окопный
oklaskiwać (kogo) несов., -uję, -ujesz	аплодировать
okno ср., пр. -ie	окно
oko ср., пр. -u, мн. oczu, род. мн. oczu	глаз
okolica ж., пр. -y	окрестность
około	около
okopcić сое., -ę, -isz	закоптить, прокоптить
okrągły	круглый
okres ж., род. -u, пр. -ie	период
określić сое., -ę, -isz	определить
okropny, лж. -i, нар. -ie	ужасный
okulary мн., род. -ów	очки
okupacja ж., пр. -i	оккупация
okupant ж., род. -a, пр. -cie, мн. -ci	оккупант
olbrzymi, лж. -i	огромный
oliwa ж., пр. -ie	оливковое масло
olówek ж., (wk) род. -a, пр. -u	карандаш
ołtarz ж., род. -a, пр. -u	алтарь
omal nie	чуть не
omawiać несов., -m	обсуждать
omówić	
omlet ж., род. -u, пр. -cie	омлет
on	он
opady мн., род. -ów	осадки
opalać się несов., -m	загорать
opalić się	
opalony, лж. -eni	загорелый
opanovać (co) сое., -uję, -ujesz	овладеть
opera ж., пр. -rze	опера, оперный театр
operetka ж., пр. -ce	оперетта
opierać się (na czym, o co) несов., -m	опираться
oprzeć się	
opisać сое., -zę, -ziesz	описать
opisywać несов., -uję, -ujesz	описывать
opisać	
opłakiwać несов., -uję, -ujesz	оплакивать, причитать
opowiadać несов., -m	рассказывать
opowiedzieć	
opowiadanie ср., пр. -u	рассказ
opowiedzieć сое., -m, -dzą	рассказать
opowieść ж., пр. -ci, мн. -ci	повесть, предание
oprzęć się (na czym, o co) сое., -ę, -giesz	опереться

opuszczyć <i>сов.</i> , -szczę, -ście	опустить; покинуть, оставить
organiza <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dzie	лимонад
organizacja <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -i	а также организация
organizm <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	организм
organizator <i>м.</i> , <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -rze, <i>мн.</i> -rzy	организатор
organizować <i>несов.</i> , -uję, -ujecie	организовать
zorganizować	
orkiestra <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -rze	оркестр
ornament <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -cie	орнамент
oryginalny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	оригинальный
orzec <i>ж.</i> , <i>род.</i> orcia, <i>пр.</i> orcie	орел
osiągnięcie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	достижение
osiedle <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	поселок
osłabiony, <i>л.м.</i> -eni	слабый
osoba <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	лицо
osobisty, <i>л.м.</i> -ści, <i>нар.</i> -ście	личный
osobowy	пассажирский; лежачей
ostatecznie	в конце концов
ostatni, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	последний (<i>нар.</i> : в последнее время)
ostrożny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	осторожный
ośrodek <i>ж.</i> , (<i>дк</i>) <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -u	центр
oświata <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -cie	просвещение
otaczać <i>несов.</i> , -m	окружать
otoczyć	
otło	вот
otoczenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	окружающие
otrzymać <i>сов.</i> , -m	получить
otrzymywać <i>несов.</i> , -uję, -ujecie	получать
otrzymać	
otwierać <i>несов.</i> , -m	открывать
otworzyć	
otworzyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	открыть
otwór <i>ж.</i> , (<i>с</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -rze	отверстие
otyły, <i>л.м.</i> -li	полный
owoc <i>ж.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	фрукт
owszem	да
ozdoba <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie, <i>род.</i> <i>жн.</i> (ó)	украшение
ozdobny	художественный; декоративный, украшающий
oznaczyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	назначить
ożenić się (<i>z ktm</i>) <i>сов.</i> , -ię, -iwa	жениться
ożywienie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	оживление

P

paczka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	пакет
paść <i>несов.</i> , -m	падать (<i>о дожде</i> : идти)
pakować się <i>несов.</i> , -uję, -ujecie	упаковываться
pakunek <i>ж.</i> , (<i>пк</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	багаж, сверток

palec м., (1с) род. -а, пр. -и	палец
palić несов., -е, -isz	курить; жечь
palto ср., пр. -cie	пальто (зимнее)
pałac м., род. -у, пр. -и	дворец
pamiętkowy	мемориальный
pamięć ж., пр. -ci	память
pamiętać несов., -м	помнить
zapamiętać	
pan м., род. -а, пр. -и, мн. -owie	вы (обращение к мужчине), мужчина, товарищ
pani ж., пр. -i	вы (обращение к женщине), женщина, товарищ
panować несов., -uję, -ujesz	господствовать, царствовать, царить
zapanować	тупля
pantofel м., (fl) род. -а, пр. -и	вы (обращение к женщине(-ам) и мужчине(-ам)), товарищи; супруги
państwo м., пр. -и	государство
państwo ср., пр. -ie	государственный
państwowy, л.м. -i	бумага
papier м., род. -у, пр. -rze	папироса, сигарета
papieros м., род. -а, пр. -ie	зонт
parasol м., род. -а, пр. -и	несколько, пару
parę, род. -и, л.м. -и	парк
park м., род. -у, пр. -и	паровоз
parowóz м., (o) род. -у, пр. -ie	сосиска
parówka ж., пр. -ce	партер; первый этаж
parter м., род. -и, пр. -rze	партия
partia ж., пр. -i	партийный
partyjny, л.м. -i	пояс; ремень; полоса
pas м., род. -а, пр. -ie	пассажир
pasażer м., род. -а, пр. -rze, мн. -owie	пассажирка
pasażerka ж., пр. -ce	поясок; полоска
pasek м., (sk) род. -а, пр. -и	желание, страсть
pasja ж., пр. -i	идти, подходить к чему
pasować (do czego) несов., -uję	паста, крем
pastę, род. -и, л.м. -и	заграничный паспорт
pastę, род. -и, л.м. -и	паспортный
paszport м., род. -у, пр. -cie	пирожок
paszportowy	патриотический
pasztecik м., род. -а, пр. -и	смотреть
patriotyczny, л.м. -i, нар. -ie	октябрь
patrzeć несов., -ę, -ysz	толкать
październik м., род. -а, пр. -и	
pcchać несов., -м	
pcchnąć	
pełny, pełen, л.м. -i, нар. -o	полный, исполненный
penicylina ж., род. -ie	пенициллин
peron м., род. -у, пр. -ie	перрон, платформа
peronowy	перронный
peronówka ж., пр. -ce	перронный билет
personel м., род. -и, пр. -и	персонал, сотрудники

pestka ж., пр. -се	семечко, косточка
petent м., род. -а, пр. -cie, мн. -ci	посетитель
powien, л.м. -wni	уверен, некий, некото- рый, один, опреде- ленный
powny, л.м. -i	уверенный
pownie	наверно
powność ж., пр. -ci	уверенность
przedzić несов., -ę, -isz	мчаться
popędzić	
pełnać сов., -ę, -iesz	лопнуть, треснуть
pianista м., пр. -ście, мн. -ści	пианист
pianistka ж., пр. -ce	пианистка
piasek м., род. (sk) -u, пр. -u	песок
piątek м., (tk) род. -u, пр. -u	пятница
pić несов., -ję, -jesz	пить
wypić	
piec несов., -kę, -szesz	печь
upiec	
pieczarka ж., пр. -ce	шампиньон
pieczeń ж., пр. -ni, мн. -nie	жаркое
pieczywo ср., пр. -ie	булочные изделия
piegi мн., род. -ów	веснушки
pieniądze мн., род. -ędzy	деньги
pierozek м., (żk) род. -а, пр. -u	вареник
pies м., род. psa, пр. psie	собака, пес
pieszo	пешком
pieśń ж., пр. -ni, мн. -ni	песня
pięcioro, род. -ga	пятеро
piękny, л.м. -i, нар. -ie	прекрасный, (о лите- ратуре) художествен- ный
piętro ср., пр. -rze	этаж
pilny, л.м. -i, нар. -ie	прилежный; внима- тельный; срочный
piłka ж., пр. -ce	мяч
pionier м., род. -а, пр. -rze, мн. -rzy	пионер
piosenka ж., пр. -ce	песенка
pióro ср., пр. -rze	ручка; перо
piisać (do kogo) несов., -szę, -szesz	писать
napisać	
pisarz м., род. -а, пр. -u, мн. -o	писатель
pismo ср., пр. -stwo	журнал, газета
piwnica ж., пр. -u	подвал
piwo ср., пр. -ie	пиво
piżama ж., пр. -ie	пижма
plac м., род. -u, пр. -u	площадь
plan м., род. -u, пр. -ie	план
planować несов., -uję, -ujesz	планировать, намечать
zaplanować	
plaster м., (tr) род. -а, пр. -rze	пластырь
plasterok м., (rk) род. -а, пр. -u	ломтик
plaża ж., пр. -u	пляж
plecy мн., род. -ów	спина
pleniąc ср.	пленум

pleść несов., -otę, -cesz	плести
placa ж., пр. -у	плата
placić несов., -ę, -isz	платить
zapłacić	
plakać несов., -szę, -cesz	плакать
plaski , л.м. -scy, нар. -о	плоский
plaszcz м., род. -а, пр. -и	летнее пальто, плащ
platek м., (tk) род. -а, пр. -и	лепесток
plomień м., род. -nia, пр. -nia	пламя
pluć ср., пр. -и	легкое
plukać несов., -szę -cesz	полоскать
wyplukać	
plynąć несов., -ę, -iesz	плыть; течь, струиться
porłynąć	
plytki , нар. -о	мелкий
plywać несов., -m	плавать
plywalnia ж., пр. -i	плавательный бассейн
po (co)	за
po (czym)	после, по, через, спу- стя
pożyć м., род. -и, пр. -cie	пресыщение
posalować сов., -uję, -ujesz	поцеловать
pochmurny , л.м. -i, нар. -о	облачный, хмурый
pochođenje ср., пр. -и	происхождение
pochoźić несов., -ę, -isz	происходить
pochoźić сов., -ę, -isz	походить
pochód м., (o) род. -и, пр. -dzie	шествие, демонстрация
pochwala ж., пр. -ie	похвала
pociąg м., род. -и, пр. -и	поезд
rocisk м., род. -и, пр. -и	снаряд
po co	зачем
rozątek м., (tk) род. -и, пр. -и	начало
rozcziwy , л.м. -i, нар. -ie	добрый
roczekać сов., -m	подождать
roczekalnia ж., пр. -i	зал ожидания
roczeztować сов., -uję, -ujesz	угостить
rocza ж., пр. -cie	почта
rocztowy , л.м. -i	почтовый
rocztówka ж., пр. -ce	открытка
roczyć (się) сов., -ję, -jesz	почувствовать (себя)
roczytać сов., -m	почитать
pod (czym, co)	под, у
podać сов., -m	подать, дать, передать, сообщить, указать
podarować сов., -uję, -ujesz	подарить
podawać несов., -ję, -jesz	подавать, давать, пе- редавать, сообщать, указывать
podać	
podchoźić несов., -ę, -isz	подходить, прибли- жаться
podejść	
pódczas	во время
podejmować несов., -uję, -ujesz	принимать
podjąć	
podejść сов., -de, -dziesz	подойти, приблизиться
podjąć сов., podejme, podejmiesz	принять

podkreślać <i>несов.</i> , -m podkreślić	подчеркивать
podłoga <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dże, <i>род. мн.</i> (б)	пол
podmiejski	пригородный
podnieść (się) <i>сов.</i> , -ese, -esz, -esz	поднять(ся), (встать)
podobać się <i>несов.</i> , -m	вравиться
podobno	кажется
podpis <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	подпись
podpisać się <i>сов.</i> , -szę, -szesz	подписать
podpisywać <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	подписывать; надпи- сывать
podpisać	путешествие, дорога
podróż <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -y, <i>мн.</i> -e	путешественник
podróżny <i>м.</i> , <i>род.</i> -ego, <i>мн.</i> -i	путешествовать
podróżować <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	порвать
podrzeć <i>сов.</i> , -ę, -zesz	подставить, здесь: по- дать
podstawić <i>сов.</i> , -ię, -isz	подушка
poduszka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	повышение
podwyżka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	дети
podziąć (<i>gdzie</i>) <i>сов.</i> , -ę, -jesz	благодарить
podziękować (<i>komu</i>) <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	восхищаться
podziwiać (<i>kogo, co</i>) <i>несов.</i> , -m	поэма
poemat <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -cie	поэт
poeta <i>м.</i> , <i>пр.</i> -cie, <i>мн.</i> -ci	поэтесса
poetka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	поэзия (<i>мн.</i> стихотво- рения)
poezja <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -i	углубить
pogłębić <i>сов.</i> , -ię, -isz	смять
pognieść <i>сов.</i> , -otę, -esz	погода
pogoda <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dzie	скорая помощь
pogotowie ratunkowe <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	поздравить
pogratulować (<i>komu czego</i>) <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	сообщить, проинфор- мировать
poinformować (<i>kogo</i>) <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	справиться
poinformować się <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	появляться
pojawić się <i>несов.</i> , -m	поехать
pojawić się	единичный, отдельный
pojechać <i>сов.</i> , -adę, -edziesz	послезавтра
pojedynczy, <i>мн.</i> -y, <i>нар.</i> -w	показать
pojutrze	показывать
pokazać <i>сов.</i> , -ię, -iesz	поколение
pokazywać <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	комната, (<i>в</i> гостинице) номер; мир
pokazać	нарезать
pokolenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	поляк
pokój <i>м.</i> , (е) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	поле
pokrajać <i>сов.</i> -ę, -esz	рекомендовать; пору- чать
Polak <i>м.</i> , <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -u, <i>мн.</i> -cy	полететь
pole <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u, <i>род. мн.</i> (б)	заказной
polecać <i>несов.</i> , -m	полежать
polecić	филейная колбаса
polecieć <i>сов.</i> , -ę, -isz	
polecony	
poleżeć <i>сов.</i> , -ę, -usz	
połudwie <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -y	

- policzek *м.*, (czk) *род. -а, пр. -и*
 polityczny *л.м.* -i, *пр. -ie*
 polityka *ж.*, *пр. -ce*
 Polka *ж.*, *пр. -ce*
 polonez *м.*, *род. -а, пр. -ie*
 polowe łóżko
 Polska *ж.*, *пр. -ce*
 Polska Rzeczpospolita Ludowa
 Polska Zjednoczona Partia Robotnicza
 polski, *л.м.* -cy
 polszczyzna *ж.*, *пр. -źnie*
 polamać *сов.*, -ie, -isz
 połączenie *ср.*, *пр. -и*
 połowa *ж.*, *пр. -ie*
 położyć (na czym, na co) *сов.*, -e, -uż
 położyć się (na czym, gdzie) *сов.*, -e, -uż
 południe *ср.*, *пр. -и*
 pomagać *несов.*, -ш
 pomóc
 pomidor *м.*, *род. -а, пр. -rze*
 pomidorowy
 pomnik *м.*, *род. -а, пр. -и*
 pomost *м.*, *род. -у, пр. -ście*
 pomóc *сов.*, -ogę, -ożesz
 pomóc *сов.*, -ie, -isz
 pomylić się *сов.*, -e, -isz
 pomysł *м.*, *род. -и, пр. -śle*
 pomysleć *сов.*, -e, -isz
 ponad (co)
 poniedziałek *м.*, (lk) *род. -а, пр. -и*
 ponieważ
 powolny, *нар.* -is
 powrót, *л.м.* -rzu, *нар.* -o
 pończocha *ж.*, *пр. -sze*
 popatrzeć *сов.*, -e, -uż
 dopełniać *несов.*, -m
 dopełnić
 dopełnić *сов.*, -ie, -isz
 popielaty
 popielniczka *ж.*, *пр. -ce*
 popływać *сов.*, -m
 popołudnie *ср.*, *пр. -и*
 popołudniowy
 popiół *м.*, (o) *род. -и, пр. -ście и -ole*
 poprawa *ж.*, *пр. -ie*
 poprawny, *нар.* -ie
 poprosić (o co) *сов.*, -asz, -isz
 po prostu
 poprzedni, *л.м.* -i, *нар.* -ie
 щека
 политический
 политика
 полька
 полонез
 раскладная кровать
 Польша
 Польская Народная
 Республика
 Польская объединенная
 рабочая партия
 польский
 польский язык
 поломать, изломать
 сообщение, соединение,
 связь
 половина; середина
 положить
 лечь
 юг; полдень
 помогать
 помидор
 томатный, из помидоро-
 ров, помидорный
 памятник
 площадка (в трамвае,
 вагона)
 помочь
 поговорить
 ошибиться
 замысел, идея, мысль
 подумать
 выше, больше
 понедельник
 так как
 повторный
 угрюмый, унылый,
 мрачный
 чулок
 посмотреть
 совершать, делать
 совершить, сделать
 светлосерый
 пепельница
 поплавать
 послеобеденное время
 послеобеденный
 пепел
 улучшение
 правильный
 попросить
 просто, по-просто
 прежний, предыдущий
 (нар.: прежде)

poprzedzać (co) несов., -m	предшествовать
poprzedzić	
popsuć coś., -ję, -jesz	испортить
pora ж., пр. -rze, род. мн (ó)	время, пора
poradzić coś., -ę, -isz	посоветовать
poradzić się (kogo) coś., -ę, -isz	посоветоваться
poranek ж., (nk) род. -a, пр. -u	утро
poranny, м.ж. -i	утренний
porcja ж., пр. -i	порция
porozmawiać coś., -m	поговорить
porozumieć się (z kim) coś., -m	понять друг друга, до- говориться
portfel ж., род. -a, пр. -u	бумажник
portier ж., род. -a, пр. -rze, мн. -rzy	швейцар
portmonetka ж., пр. -ce	портмоне
poruszyć (się) coś., -ę, -увя	затронуть; зашевелить (ся)
porwany, м.ж. -i	увлеченный
porywający	захватывающий
porządek ж., (dk) род. -u, пр. -u	порядок
posępny, м.ж. -i, нар. -ie	угрюмый
posiedzenie ср., пр. -u	заседание
posiedzieć coś., -ę, -isz	посидеть
posiódzłość (co) сов., -ę, -isz	насыщать, положить сахару
posłuchać (czego) сов., -m	послушать
posmarować coś., -uję, -ujesz	смазать
posolić coś., -ę, -isz	посоливать
pospacerować сов., -uję, -ujesz	погулять
pospieszny	скорый; торопливый, быстрый
pospieszyć się сов., -ę, -ysz	поторопиться
posprzątać сов., -m	убрать
postać ж., пр. -ci, мн. -cie и -ci	персонаж, образ; фи- гура
postarać się (o co) сов., -m	постараться, достать, выхлопотать
postawić (na czym, na co) сов., -ię, -isz	поставить
postęp ж., род. -u, пр. -ie	прогресс
postój ж., (o) род. -u, пр. -u	стоянка
posyłać несов., -m	посылать, отправлять
posłać	
poszukać (czego) сов., -m	поискать
pościel ж., пр. -i	постель
pośpiech ж., род. -u, пр. -u	спешка
pośrodku	посредине
poświęcać несов., -m	посвящать
poświęcić	
poświęcić coś., -ę, -isz	посвятить
potanńczyć сов., -ę, -ysz	потанцевать
potem	потом, затем
potrafić несов., сов., -ię, -isz	уметь, суметь
potrzebny, м.ж. -i	нужный
potrzebować (czego) несов., -uję, -ujesz	нуждаться
poukładać сов., -m	уложить

poważny, л.м. -i, нар. -ie	серьезный; (о музыке) симфоническая
powiedzieć <i>сов.</i> , -m, -dzą	сказать
powiesić (<i>gdzie</i>) <i>сов.</i> , -szę, -sisz	повесить
powieść ж., пр. -ci, м.м. -ci	роман
powietrze ср., пр. -u	воздух
powinien, л.м. -nni	должен
powinszować (<i>komu czego</i>) <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	поздравить, пожелать
powitać <i>сов.</i> , -m	приветствовать, встре- тить
powodzenie ср., пр. -u	успех
powojenny	послевоенный
powoli	медленно, постепенно
powód ж., (о) род. -u, пр. -dzie	повод, причина
powrotny	обратный
powrócić <i>сов.</i> , -ę, -isz	вернуться
powrót ж., (о) род. -u, пр. -cie	возвращение
powstać <i>сов.</i> , -nę, -niesz	возникнуть
powstawać <i>несов.</i> , -ję, -jesz	возникать
powstać	
powszedni	будний
powtarzać <i>несов.</i> , -m	повторять
powtórzyć	
poza tym	кроме того, притом
pozbawić <i>сов.</i> , -ię, -isz	лишить
pozdrawiać (<i>kogo</i>) <i>несов.</i> , -m	передавать привет
pozdrowić	
pozdrowienia м.	привет
pozdrowić (<i>kogo</i>) <i>сов.</i> , -ię, -isz	передать привет
poznać się <i>сов.</i> , -m	познакомиться
poznać <i>сов.</i> , -m	познать, познакомиться- ся, узнать
poznać <i>несов.</i> , -ję, -jesz	познавать, знакомить- ся, узнавать
poznać	
pozostać <i>сов.</i> , -nę, -niesz	остаться; остановиться; сохраниться
pozostawać <i>несов.</i> , -ję, -jesz	оставаться; останавли- ваться
pozostać	
pozostały, л.м. -li	остальной
pozwalać (<i>na co</i>) <i>несов.</i> , -m	разрешать, позволять
pozwolić	
pozwolić <i>сов.</i> , -ę, -isz	разрешить, позволить
pożartować (<i>z czego</i>) <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	пошутить
pożegnać się <i>сов.</i> , -m	проститься, попрощать- ся
pożegnanie ср., пр. -u	прощание
pożyczyć (<i>komu i od kogo</i>) <i>сов.</i> , -ę, -ysz	одолжить, занять, дать, взять взаймы
pożyteczny, л.м. -i, нар. -ie	полезный
pójść <i>сов.</i> , -ę, -diesz	пойти
pół	пол, половина
półeczka ж., пр. -ce	полочка
półka ж., пр. -ce	полка
północ ж., пр. -y	север, полночь

półtora	полтора
półtorej	полторы
różny, л.м. -i, нар. -o	поздний
praca ж., нар. -у	работа, труд; диссер- тация
pracować несов., -uję, -ujesz	работать
pracownik м., род. -а, нар. -и, мн. -cy	работник
prać несов., piorę, pierzesz	стирать
uprać	
pragnąć несов., -ę, -iesz	желать
praktyka ж., нар. -ce	практика
prasa ж., нар. -ie	печать
prawda ж., нар. -dzie	правда, истина
prawdopodobny, нар. -ie	вероятный
prawidłowy, нар. -o	правильный
prawie	почти, почти что
prawy, л.м. -i	правый
prąd м., род. -u, нар. -dzie	течение; ток; струя
prenumerować (co) несов., -uję, -ujesz	подписываться
zaprenumerować	
prezydium ср.	президиум
produkcja ж., нар. -i	производство
produkować несов., -uję, -ujesz	производить
wyprodukować	
prędki, л.м. -cy, нар. -o	быстрый, скорый
profesor м., род. -a, нар. -rze, мн. -owie	профессор; преподава- тель
prognoza ж., нар. -ie	прогноз, (здесь) сводка
program м., род. -u, нар. -ie	программа
projekt м., род. -u, нар. -cie	проект
proponować несов., -uję, -ujesz	предлагать
zaproponować	
propozycja ж., нар. -i	предложение
prosić (o co) несов., -szę, -isz	просить
poprosić	
prostota ж., нар. -cie	простота
prosty, л.м. -ści, нар. -o	простой, прямой
proszek м., (szk) род. -u, нар. -u	порошок
proszę	пожалуйста
prośba ж., нар. -ie, род. мн. (ó)	просьба
przewodzić несов., -ę, -isz	вести
zaprowadzić	
przewizoryczny, нар. -ie	временный
próbować (czego) несов., -uję, -ujesz	пробовать, пытаться
spróbować	
prócz	кроме
przysnąć м., род. -w, нар. -u	душ
przebiegać несов., -m	проходить
przebiegły, л.м. -li, нар. -ie	хитрый
przebierać się (za kogo) несов., -m	переодеваться
przebrać się	
przebudować сов., -uję, -ujesz	перестроить
przebywać несов., -m	пробыть
przechodzić несов., -ę, -isz	переходить, проходить
przejsć	

przechodzić <i>м.</i> , <i>род.</i> -dnia, <i>пр.</i> -dniu, <i>мн.</i> -dnie	прохожий
przechowalnia <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -i	камера хранения
przecież	ведь
przeciwny, <i>лж.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	средний
przeciwno (<i>коти, szemu</i>)	против
przeciwległy	противоположный
przeczytać <i>сов.</i> , -m	прочитать
przed(e) (<i>czym</i>)	перед, прежде чем, до
przedłużyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	продлить
przedmiot <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -cie	предмет
przedni	передний, головной
przedpokój <i>м.</i> , (<i>е</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	передняя
przedpołudnie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	дообеденное время
przedsiębiorstwo <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -ie	предприятие
przedstawiciel <i>м.</i> , <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -u, <i>мн.</i> -e	представитель
przedstawienie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	спектакль
przedwczoraj	позавчера
przedwojenny, <i>лж.</i> -i	довоенный
przedział <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	купе
przejrzeć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	просмотреть
przejście <i>ср.</i> <i>пр.</i> -u	переход, проход
przejść <i>сов.</i> , -de, -dziesz	перейти, пройти
przejść się <i>сов.</i> , -de, -dziesz	пройтись, прогуляться
przekazać <i>сов.</i> , -ię, -iesz	передать
przekazywać <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	передавать
przekazać	
przekąsć <i>сов.</i> , -szę, -szesz	закусить
przekonać (się) (<i>o czym</i>) <i>сов.</i> , -m	убедить(ся)
przekonywać (się) (<i>o czym</i>) <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	убеждать(ся)
przekonać się	
przekręcić <i>сов.</i> , -ę, -isz	повернуть
przekroczyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	переехать, перешагнуть, переступить
przelotny	кратковременный
przełączyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	переключить
przemijać <i>несов.</i> , -m	проходить
przeminać	
przemówienie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	речь
przemysł <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ście	промышленность
przemysłowy	промышленный
przenieść <i>сов.</i> , -osę, -iesz	перенести
przepelnienie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	сутолока, многолюдье
przepelniony	переполненный
przepisać <i>сов.</i> , -szę, -szesz	прописать, переписать
przepraszać (<i>kogo</i>) <i>несов.</i> , -m	извиняться
przeprosić	
przeprosić (<i>kogo</i>) <i>сов.</i> , -szę, -szesz	извиниться
przerazony, <i>лж.</i> -eni	испуганный
przerwa <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	перерыв, антракт
przerwać <i>сов.</i> , -ę, -iesz	прервать, прекратить, остановить
przesada <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dzie	преувеличение
przesadzić <i>сов.</i> , -ę, -isz	преувеличить
przesiadać się <i>несов.</i> , -m	пересаживаться
przesiąść się	

przesiadka ж., пр. -се	пересадка
przesiadywać несов., -uję, -ujesz	просиживать
przesiedzieć	
przestać сов., -uję, -niez	перестать, прекратить
przetawiać несов., -ję, -jesz	переставать, прекра-
przestać	щать
przestrzegać (czego) несов., -m	соблюдать
przestrzeń ж., пр. -ni, мн. -nie	пространство
przesunąć сов., -ę, -iesz	передвинуть; провести
przesuwać несов., -m	передвигать; проводить
przesunąć	
przesyłać несов., -m	передавать
przesłać	
przesyłka ж., пр. -са	посылка, бандероль
przeszkadzać несов., -m	мешать
przeszkodzić	
przecieradzić ср., пр. -le	простыня
przetrwąć сов., -m	просуществовать
przeważnie	главным образом, пре-
	имущественно
przewieźć сов., -ęzę, -ziesz	перевести
przewodnik м., род. -a, пр. -u, мн. -cy	экскурсовод
przewodnik м., род. -a, пр. -u	путеводитель
przewozić несов., -ię, -iąz	перевозить
przewieźć	
przez (kogo, co)	через, сквозь, из-за,
	за, по
przeżywać несов., -m	переживать
przeżyć	
przeźrocze (уст.)	видимое пространство
przy (czym)	у, при, рядом
przybory мн., род. -ów	прибор, принадлежно-
	сти
przybyć сов., -ęde, -ędziesz	прибыть
przybysz м., род. -a, пр. -u, мн. -e	приезжий
przychodzić несов., -ę, -iąz	приходить
przyjść	
przydać się сов., -m, -dzą	пригодиться
przydarzyć się сов., -y	случиться
przyglądać się (czemu) несов., -m	присматриваться
przyjrzeć się	
przygotować (się) сов., -uję, -jesz	приготовить(ся)
przygotowywać (się) несов., -uję, -ujesz	готовить(ся)
przygotować (się)	
przygotowanie ср., пр. -u	подготовка
przyjaciel м., род. -a, пр. -u, мн. -e	друг, приятель
przyjazd м., род. -u, пр. -szdzie	приезд, прибытие
przyjaźń ж., пр. -ni	дружба
przyjąć сов., -mę, -miesz	принять, взять
przyjechać сов., -adę, -edziesz	приехать
przyjemność ж., пр. -ei, мн. -ei	удовольствие
przyjemny, лж. -i, нар. -le	приятный
przyjeżdżać несов., -m	приезжать
przyjechać	
przyjęcie ср., пр. -u	прием

przyjmować несов., -uję, -ujesz	принимать
przyjąć	
przyjście ср., пр. -я	приход, прибытие
przyjść сов., -де, -dziecie	прийти
przykry. нар. -о	досадный, неприятный (нар. также: жаль)
przylecieć сов., -е, -isz	прилететь
przynajmniej	по крайней мере
przynieść сов., -есе, -ieciez	принести
przynosić несов., -азе, -ieciez	приносить
przynosić	
przypadkiem	случайно
przypadkowy, л.м. -и, нар. -о	случайный
przypominać (кому) несов., -м	напомянуть
przypomnieć	
przypominać sobie несов., -м	вспоминать, припоминать
przypomnieć	нать
przypomnieć (кому) сов., -е, -isz	напомнить
przypomnieć sobie сов., -е, -isz	вспомнить, припомнить
przypuszczać несов., -м	предполагать, думать
przyrodniczy	естественный
przynależać сов., -ліе, -ліesz	принадлежать
przyspieszony	ускоренный
przystanek м., (пк) род. -а, пр. -я	остановка
przystąpić сов., -іе, -іesz	приступить
przystojny, л.м. -и	красивый
przyszły, л.м. -ли	будущий
przyszłość сов., -же, -jesz	прийти
przywiesić сов., -езе, -ieciez	привезти
przyznać сов., -м	присудить
przyznać się (do czego) сов., -м	признаться
przyzwyczaić się сов., -је, -iesz	привыкнуть
psuć несов., -је, -jesz	портить
popścić, zepsuć	
ptak м., род. -а, пр. -я	птица
publiczność ж., пр. -ей	публика
puder м., (др) род. -а, пр. -ше	пудра
pukać несов., -м	стучать, стучаться
zapukać	
puls м., род. -а, пр. -ле	пульс
punkt	ровно
punkt м., род. -а, пр. -cie	пункт, графа
punktualny, л.м. -и, нар. -ле	пунктуальный
puszka ж., пр. -се	пустота, пустыня (перек.)
puszty, нар. -о	пустой, порожний
puszczać несов. -м	пускать, отпускать
puścić	
puszysty	пушистый
pykaty, л.м. -ci	языкастый, острый на язык
pyzny, нар. -ле	(здесь) очень вкусный
pytać (кого о со) несов., -м	спрашивать
zaputać	

R

rachunek м., (nk) род. -u, пр. -u	счет
raczej	вернее, скорее
rada ж., пр. -dzie	совет
radio ср., пр. -u	радио, радиоприемник
radiowy	связанный с радио
radosny, л.м. -śni, нар. -śnie	радостный
radość ж., пр. -ci	радость
radzić несов., -ę, -isz	советовать
poradzić	
radzić się (кого) несов., -ę, -isz	советоваться
poradzić się	
radziecki, л.м. -cy	советский
raj м., род. -u, пр. -u	рай
rakietowy	ракетный, ракетостро- ительный
rama ж., пр. -ie	рама
ramię ср., пр. -eniu, ж. -enia	плечо
ranek м., (nk) род. -a, пр. -u	утро
rano	утром
ratusz м., род. -a, пр. -u	ратуша
raz м., род. -u, пр. -ie	раз
raz	один раз, однажды
razem	вместе
raćbać несов., -ię, -iesz	рубить
porąbać	
rażka ж., пр. -ce	ручка
recepta ж., пр. -i	бюро приема, админи- страция (в гостинице)
recepta ж., пр. -cie	рецепт
recital (произн. [рэчیتال]) м., род. -u, пр. -u	концерт солиста
recytować несов., -uję, -ujesz	читать (о стихах)
redagować несов., -uję, -ujesz	формулировать, ре- дактировать
redakcja ж., пр. -i	редакция
referat м., род. -u, пр. -cie	доклад
refleksja ж., пр. -i	рефлексия
reklamacja ж., пр. -i	претензия
remanent м., род. -u, пр. -cie	переучет; запас
renesans м., род. -u, пр. -ie	ренессанс
renesansowy	ренессансный
repertuar м., род. -u, пр. -rze	репертуар
reportaż м., род. -u, пр. -u	очерк, репортаж
restauracja ж., пр. -i	ресторан
restauracyjny	связанный с рестора- ном
reszta ж., пр. -cie	сдача, остальное
rewolucyjność ж., пр. -ci	революционность
rewolucyjny, л.м. -i, нар. -ie	революционный
reżyserować несов., -uję, -ujesz	ставить, быть режиссе- ром
ręcznik м., род. -a, пр. -u	полотенце
ręczny, нар. -ie	ручной
ręka ж., пр. -ce, ж. -ce, род. ж. (д)	рука
rękaw м., род. -a, пр. -ie	рукав

gękawiczka ж., пр. -се	перчатка
robić несов., -ię, -isz	делать
zrobić	
robota ж., пр. -cie, род. мн. (ó)	труд, работа
robotnica ж., пр. -у	работница
robotniczy, м.м. -у	рабочий
robotnik м., род. -а, пр. -и, мн. -су	рабочий
rodzaj м., род. -и, пр. -и	род, вид
rodzice мн., род. -ów	родители
rodzina ж., пр. -ie	семья
rok м., род. -и, пр. -и, мн. lata	год
rola ж., пр. -i, род. мн. (ó)	роль
romantyczny, м.м. -i, нар. -ie	романтический, роман- тический
romantyk м., род. -а, пр. -и, мн. -су	романтик
Rosjanin м., род. -а, пр. -ie, мн. Rosjanie	русский
Rosjanka ж., пр. -се	русская
rosnąć несов., -nąć, -nąć	расти
urościć	
rosół м., (ó) род. -и, пр. -ie	бульон
rosyjski, м.м. -су	русский
rozbierać (się) несов., -м	раздевать(ся)
rozebrać (się)	
rozbrzmiewać несов., -м	раздаваться
rozbudowa ж., пр. -ie	развитие
rozbrać (się) сов., rozbiórę, rozbiórzesz	раздеть(ся)
rozgłośnia ж., пр. -i	радиовещательная станции
rozkazywać несов., -uję, -ujesz	приказывать
rozkażać	
rozkład (jazdy) м., род. -и, пр. -dzie	расписание (движения поездов)
rozległy	обширный
rozmawiać несов., -м	разговаривать, гово- рить
rozmięć сов., -ię, -isz	размять
rozmowa ж., пр. -ie, род. мн. (ó)	разговор (мн. также переговоры)
rozpakować сов., -uję, -ujesz	распаковать
rozpiąć сов., rozepnę, rozepniesz	растегнуть; растянуть; натянуть
rozpocząć (się) сов., -nę, -niesz	начать(ся)
rozpocząć (się) несов., -м	начинать(ся)
rozpocząć	
rozpogodzenie ср., пр. -и	прояснение
rozpraszać несов., -м	рассеивать; отвлекать
rozproszyc	
rozrosnąć się сов., -nąć, -nąć	расшириться, разра- стись
rozstawić сов., -ię, -isz	раздвинуть, расставить
rozśmieszyć сов., -ę, -ysz	рассмешить
rozziargnienie ср., пр. -и	рассеянность
rozterka ж., пр. -се	внутренний разлад
rozumieć несов., -м	понимать
zrozumieć	

rozwinąć <i>сов.</i> , -ę, -iesz	развить
rozwój <i>м.</i> , (о) <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -и	развитие
róg <i>м.</i> , (о) <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -и	угол; рог
również	также, тоже
równowaga <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dze	равновесие
róża <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -у	роза
różny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	разный, различный
rubryka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	рубрика, графа
ruch <i>м.</i> , <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -и	движение
ruchliwy, <i>л.м.</i> -i	полный движения, подвижной
ruchome schody <i>жн.</i>	эскалатор
ruchomy, <i>л.м.</i> -i	подвижной
rudy, <i>л.м.</i> -dzi	рыжий
ruiny <i>жн.</i>	руины
ruszać <i>несов.</i> , -m	трогаться, трогать
ruszyć	
ryba <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	рыба
rybny	рыбный
rycerz <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -и, <i>жн.</i> -e	рыцарь
rynek <i>м.</i> , (nk) <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -и	рынок, площадь
rysunek <i>м.</i> , (nk) <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -и	рисунок; очертание
rzadki, <i>л.м.</i> -cy, <i>нар.</i> -o	редкий
rząd <i>м.</i> , <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -dzie	правительство
rząd <i>м.</i> , (ę) <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -dzie	ряд
rządowy, <i>л.м.</i> -i	правительственный
rządzić <i>несов.</i> , -ę, -isz	править, управлять
rzec <i>сов.</i> , -knę, -kniesz	сказать
rzecz <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -у, <i>жн.</i> -у	вещь
rzeczywisty, <i>л.м.</i> -ści, <i>нар.</i> -ście	действительный, (<i>нар.</i> также: в самом деле)
rzeka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	река
rzeźbiarz <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -и <i>жн.</i> -e	скульптор
rzeźbić <i>несов.</i> , -ie, -isz	ваять, высекать
wyrzeźbić	
rzucić (się) <i>несов.</i> , -m	бросать(ся)
rzucić (się)	
rzucić (się) <i>сов.</i> , -ę, -isz	бросить(ся)

S

sadzać (<i>na czym, gdzie</i>) <i>несов.</i> , -m	сажать
posadzić	
sala <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -i	зал
salon <i>м.</i> , <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -ie	салон
salata <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -cie	салат (зеленый)
sałatka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	салат
sam, <i>л.м.</i> -i	сам, самый, один
samochód <i>м.</i> , (о) <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -dzie	автомобиль
samolot <i>м.</i> , <i>род.</i> -у, <i>пр.</i> -cie	самолет
samotny, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	одинокий, один (<i>нар.</i> также: наедине)
sandacz <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -и	судак
sandał <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -iś	сандалия

satyra ж., пр. -rze	сатира
satyryczny, л.м. -i, нар. -ie	сатирический
sądzić несов., -ę, -isz	считать, думать
sąsiad м., род. -a, пр. -edzie, ж. -edzi	сосед
sąsiadka ж., пр. -ce	соседка
scena ж., пр. -ie	сцена
schab pieczony м., род. -u, пр. -ie	жареная свинина
schabowy (kotlet)	свиная отбивная (кот- лета)
schody ж., род. -ów	лестница
schodzić несов., -ę, -isz	спускаться
zejść	
schować (gdzie) сов., -m	спрятать
schudnąć сов. -ę, -iesz	похудеть
Sejm м., род. -u, пр. -ie	сейм
sekretarz м., род. -a, пр. -u, ж. -e	секретарь
sen м., род. snu, пр. śnie	сон
senny, л.м. -i, нар. -ie	сонный
sens м., род. -u, пр. -ie	смысл
ser м., род. -a, пр. -rze	сыр, творог
serce ср., пр. -u	сердце
serdeczny, л.м. -i, нар. -ie	сердечный
siadać (na czym, gdzie) несов., -m	садиться
usiąść, siąść	
siąść (na czym, gdzie) сов., -dę, -diesz	сесть
siębie	себя; друг друга
sfiedziba ж., пр. -ie	местопребывание
siekany	рубленый
siedzieć несов., -ę, -isz	сидеть
sień ж., пр. -ni, ж. -nie	сени
sierpień м., род. -nia, пр. -niu	август
silny, л.м. -i, нар. -ie	сильный
siła ж., пр. -ie	сила
siostra ж., пр. -rze, род. ж. (ó)	сестра
skarpetka ж., пр. -ce	носок
skąd	откуда
skądinąd	из (какого-н.) другого места
skądś	откуда-нибудь, откуда- то
sklep м., род. -u, пр. -ie	магазин
składać się (z czego) несов., składa	состоять (из)
skompletować сов., -uję, -ujesz	укомплектовать, со- брать
skończyć (się) сов., -ę, -ysz	кончить(ся), покончить
skórkowy	кожаный
skręcić сов., -ę, -isz	свернуть
skromny, л.м. -i, нар. -ie	скромный
skroń ж., пр. -ni, ж. -nie	висок
skrócić (się) сов., -ę, -isz	сократить(ся)
skryty, л.м. -ci, нар. -cie	замкнутый
skrzynka ж., пр. -ce	ящик
skrzypaczka ж., пр. -ce	скрипачка
skrzypek м., (pk) род. -a, пр. -u, ж. -owie	скрипач
skrzywił się сов., -ię, -isz	поморщиться, скри- виться

skrzyżowanie ср., пр. -и	перекресток
skwer м., род. -и, пр. -rze	сквер
slaby, л.м. -i, нар. -o	слабый, легкий
slawa ж., пр. -ie	слава, известность
slawny, л.м. -i	знаменитый
slodki, л.м. -cy, нар. -o	сладкий
slodycze мн., род. -y	конфеты, шоколад
slodzik несов., -e, -isz	сыпать, класть сахар
postodziec	
słoma ж., пр. -ie	солома
słomkowy	соломенный
słoneczny, л.м. -i, нар. -ie	солнечный
słony, нар. -o	соленый
słońce ср., пр. -и	солнце
Słowianin м., род. -a, пр. -ie, мн. Słowianie	славянин
słownik м., род. -a, пр. -и	словарь
słowa ср., пр. -ie, род. мн. (ó)	слово
śluchać (czego) несов., -m	слушать
śluchawka ж., пр. -ce	трубка
stół м., род. -a, пр. -ie	столб
służbowy, нар. -o	служебный
służyć (jako co) несов., -e, -yam	служить
słynny, л.м. -i	известный
słyhać (kogo, co)	слышно
slyszec несов., -e, -yam	слышать
uslyszec	
smacznego!	приятного аппетита!
smaczny, нар. -ie	вкусный
smakować несов., -uje	нравиться (о еде)
smażyć несов., -e, -yam	жарить
usmażyć	
smok м., род. -a, пр. -и	змея
sobota ж., пр. -cie, род. мн. (ó)	суббота
socjalistyczny	социалистический
socjalizm м., род. -и, пр. -ie	социализм
sodowa (woda)	газированная (вода)
sok м., род. -и, пр. -и	сок
solista м., пр. -ście, мн. -ści	солист
solniczka ж., пр. -ce	солонка
sos м., род. -и, пр. -ie	соус
sól ж., (s) пр. -i, мн. -o	соль
spacer м., род. -и, пр. -rze	прогулка
spacerować несов., -uje, -ujecie	гулять, прогуливаться
spać несов., śpię, śpiasz	спать
spalić сов., -e, -isz	сжечь
spalić się сов., -e, -isz	сгореть
spaść сов., -dnę, -dniesz	упасть; опуститься
specjalny, л.м. -i, нар. -ie	специальный
sprzedać несов., -m	проводить; стогнать
spędzić	
spędzić сов., -e, -isz	провести; согнать
spieszyć się несов., -e, -yam	торопиться, спешить;
pospieszyć się	идти вперед

spiker м., род. -а, пр. -rze, мн. -rzy	диктор
spodek м., (dk) род. -а, пр. -и	блюдец
spodnie жн., род. -и	брюки
spodziewać się (czego) несов., -м	надеяться, ждать, ожи- дать
spojrzeć сов., -ę, -ysz	взглянуть, посмотреть
spojrzenie ср., пр. -и	взгляд
spokojny, л.м. -и, нар. -ie	спокойный
spokój м., (e) род. -и, пр. -и	покой, тишина, спокой- ствие
sportowiec м., (wc) род. -а, пр. -и, мн. -y	спортсмен
sprogu	пориочный
sposób м., (e) род. -и, пр. -ie	способ
sposzrzec сов., -ę, -iesz	заметить
spotkać (się) сов., -м	встретить(ся)
spotykać (się) несов., -м	встречать(ся)
spotkać (się)	
spotkanie ср., пр. -и	встреча
spożywczy	продовольственный
spódnica ж., пр. -у	юбка
spółdzielnia ж., пр. -и	кооператив
spóźniać się несов., -м	опаздывать; отставать
spóźnić się	
spóźnić się сов., -ie, -isz	опоздать; отстать
spóźnienie	опоздание
sprawa ж., пр. -ie	дело
sprawić несов., -м	доставлять
sprawić	
sprawdzać несов., -м	проверять
sprawdzić	
sprawdzić сов., -ę, -isz	проверить
spróbować (czego) сов., -uję, -ujesz	попробовать
sprzątać несов., -м	убирать
sprzątnąć	
sprzątnąć сов., -ę, -iesz	убрать
sprzedawać несов., -ję, -jesz	продавать
sprzedać	
sprzedawca м., пр. -у, мн. -y	продавец
sprzedawczyni ж., пр. -и	продащица
sprzedaz ж., пр. -у	продажа
spuchnąć сов., -ę, -iesz	распухнуть
srebro ср., пр. -rze	серебро
stacja ж., пр. -и	станция
stać несов., -ę, -iesz	стоять
stać się сов., -nę, -niesz	стать; случиться
staiy, л.м. -и, нар. -ie	постоянный
stamtąd	оттуда
stan м., род. -и, пр. -ie	состояние
stanąć (na czym, gdzie) сов., -ę, -iesz	стать; остановиться
Stany Zjednoczone жн., род. -ów	Соединенные Штаты
starać się (o co) несов., -м	стараться, хлопотать
postarać się	
starczyć сов., -ę, -ysz	хватить

staromiejski, лм. -су	старогородский
start м., род. -и, пр. -cie	старт
stary, лм. -rzy, нар. -o	старый
stawać (na czym, gdzie) несов., -ję, -jesz	становиться; оста- вливаться
stanąć	ставить
stawiać (na czym, na co) несов., -m	
postawić	
stąd	отсюда
sterczeń несов., -ę, -ysz	торчать
sterta ж., пр. -cie	груда
stłuc сов., -kę, -czesz	разбить
stoisko ср., пр. -и	киоск
stolica ж., пр. -у	столица
stolik м., род. -а, пр. -и	столик
stołeczny, лм. -i	столичный
stopień м., род. -nia, пр. -nię	градус; степень, сту- пень
stora ж., пр. -rze	штора
stos м., род. -и, пр. -ie	куча, груда
stosować się (do czego) несов., -uję, -ujesz	соблюдать
zastosować się	
stosunek м., (nk) род. -и, пр. -и	отношение
stół м., (o) род. -и, пр. -ie	стол
stracić сов., -ę, -isz	потерять
strajk м., род. -и, пр. -и	забастовка
straszny, лм. -i, нар. -ie	ужасный, страшный
strata ж., пр. -cie	потери
stromy, нар. -o	покатый; крутой
strona ж., пр. -ie	сторона; страница
strój м., (o) род. -и, пр. -и	наряд, костюм; одежда
student м., род. -а, пр. -cie, мн. -ci	студент
studentka ж., пр. -ce	студентка
studia мн., род. -ów	учеба (в вузе)
studiować несов., -uję, -ujesz	учиться (в вузе), изу- чать
stwarzać несов., -m	создавать
stworzyć	
stwierdzać несов., -m	констатировать
stwierdzić	
stwierdzić сов., -ę, -isz	констатировать
stworzyć сов., -ę, -ysz	создать
styczeń м., род. -nia, пр. -niu	январь
styl м., род. -и, пр. -и	стиль
sufit м., род. -и, пр. -cie	потолок
sukienka ж., пр. -ce	платье
surówka ж., пр. -ce	салат из капусты
suszyć несов., -ę, -ysz	сушить
wysuszyć	
sweter м., (tr) род. -а, пр. -rze	свитер
sweterek м., (rk) род. -а, пр. -и	шерстяная кофточка
swobodny, лм. -i, нар. -ie	свободный
swoiesty, лм. -ści, нар. -ście	своеобразный
swój, лм. swój	свой
sygnał м., род. -и, пр. -ie	гудок, сигнал

symfonia ж., пр. -i	симфония
symfoniczny	симфонический
sympatyczny, л.м. -i, нар. -ie	симпатичный
syn м., род. -а, пр. -и, мн. -owie	сын
szypialny	спальный
syrena ж., пр. -ie	сирена
szachy мн., род. -ów	шахматы
szacunek м., (nk) род. -и, пр. -и	уважение
szafa ж., пр. -ie	шкаф
szafka nocna ж., пр. -ce	тумбочка
szal м., род. -а, пр. -и	шаль
szanować несов., -uję, -ujesz	уважать
szanowny, л.м. -i	уважаемый
szatnia ж., пр. -i	гардероб
szatniarz м., род. -а, пр. -и, мн. -e	гардеробщик
szczawiowy	щавелевый
szczególny, л.м. -i, нар. -ie	особенный
szczegół м., род. -и, пр. -ie	деталь, подробность
szczegółowy, нар. -o	подробный
szczęściarz м., род. -а, пр. -и, мн. -e	счастливец
szczęście ср., пр. -и	счастье
szczęśliwy, л.м. -i, нар. -ie	счастливый
szczoteczka ж., пр. -ce	щетка
szczotka ж., пр. -ce	щетка
szczupak м., род. -а, пр. -и	щука
szef м., род. -а, пр. -ie, мн. -owie	начальник
szereg м., род. -и, пр. -и	ряд
szeroki, л.м. -су, нар. -o	широкий
szewc м., род. -а, пр. -и, мн. -y	сапожник
szkatułka ж., пр. -ce	шкатулка
szklanka ж., пр. -ce	стакан
szkoda!	жаль!
szkola ж., пр. -ie, род. мн. (ó)	школа
szlafrok м., род. -а, пр. -и	халат
sznycel м., (ci) род. -а, пр. -и	шницель
szminka ж., пр. -ce	губная помада; грим
szofer м., род. -а, пр. -rze, мн. -rzy	шофер
szorstki, л.м. -су, нар. -o	шероховатый, жесткий
szosa ж., пр. -ie	шоссе
szpinak м., род. -и, пр. -и	шпинат
szproty мн.	шпроты
sztandar м., род. -и, пр. -rze	знамя
sztuca ж., пр. -ce	искусство; пьеса; штука
szuflada ж., пр. -dzie	ящик (о столе)
szukać (czego) несов., -m	искать
poszukać	
szum м., род. -и, пр. -ie	шум
szyba ж., род. -ie	оконное стекло
szybki, л.м. -су, нар. -o	быстрый, скорый
żyć несов., -ję, -jesz	жить
uszyć	
szyja ж., пр. szyi	шея
szynka ж., пр. -ce	ветчина

S

ściana ж., пр. -ie	стена
ściągnąć сов., -ę, -iesz	стачить
ściemniać się несов., ściemnia się	смеркаться
ściemnić się	
ścieżka ж., пр. -ce	тропинка
ściśły, ж.м. -śli, нар. -ście	точный, строгий
ślad м., род. -u	след
śledź ж., род. -dzia, пр. -dziu	селедка, сельдь
śliczny, ж.м. -i, нар. -ie	чудесный
śliniś несов., -ię, -isz	слюнявить
śliwka ж., пр. -ce	слива
śliwkowy	сливовый
ślub м., род. -u, пр. -ie	свадьба
śmiać się (z czego) несов., -ęje, -ęjcie	смеяться
pośmiać się	
śmietana ж., пр. -ie	сметана
śmietankowy	сливочный
śniadanie ср., пр. -u	завтрак
śnieg м., род. -u, пр. -u	снег
śpiewaczka ж., пр. -ce	певица
śpiewać несов., -u	петь
zaśpiewać	
śpiewak м., род. -a, пр. -u, ж.м. -cy	певец
średni, ж.м. -i, нар. -ie	средний
średniowieczny, ж.м. -i	средневековый
środa ж., пр. -dzie, род. ж.м. (ó)	среда
środek м., (dk) род. -a, пр. -u	середины, внутренняя часть; средство
śródmieście ср., пр. -u	центр города
świadek м., (dk) род. -a, пр. -u, ж.м. -owie	свидетель
świat м., род. -a, пр. -acie	мир, свет
światło ср., пр. -e	свет
światowy, ж.м. -i	мировой
święteczny, ж.м. -i, нар. -ie	праздничный
świeca ж., пр. -y	свеча
świętyni, ж.м. -i, нар. -ie	замечательный, чудесный
świeży, ж.м. -y, нар. -o	свежий
święto ср., пр. -cie, род. ж.м. (q)	праздник
świt м., род. -u, пр. -cie	заря

T

tablica ж., пр. -y	доска
tabletki ж., пр. -ce	таблетка
tajemnica ж., пр. -y	секрет, тайна
tak	да, так
tak samo	так же
taki, ж.м. -cy	такой
taki sam, ж.м. -cy sami	такой же
taksówka ж., пр. -ce	такси
także	также, тоже

talerz <i>м.</i> , <i>род.</i> , -а, <i>пр.</i> -у	тарелка
talerzyk <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -у	десертная тарелка
tam	там, туда
tamtejszy, <i>л.м.</i> -si	тамошний
tamten, <i>л.м.</i> tamci	тот
tamtędy	тем путем, там
taneczny, <i>нар.</i> -ie	танцевальный
tani, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -io	дешевый
taniec <i>м.</i> , <i>род.</i> -ńca, <i>пр.</i> -ńcu	танец
tapczan <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	тахта
targi <i>мн.</i> , <i>род.</i> -ów	ярмарка
Tatar <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -rze, <i>мн.</i> -rzy	татарин
tatusz <i>м.</i> , <i>род.</i> -sia, <i>пр.</i> -siu	папа
teatr <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -rze	театр
technika <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	техника
teczka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	портфель
tekst <i>м.</i> , <i>род.</i> -n, <i>пр.</i> -ście	текст
telefon <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	телефон; звонок (<i>теле-</i> <i>фонный</i>)
telefoniczny, <i>нар.</i> -ie	телефонный
telefonować (<i>do kogo</i>) <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	звонить, телефониро-
zatelefonować	вать
telegram <i>м.</i> , <i>род.</i> -n, <i>пр.</i> -ie	телеграмма
telewizor <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -rze	телевизор
telewizyjny	телевизионный
temat <i>м.</i> , <i>род.</i> -n, <i>пр.</i> -cie	тема
temperatura <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -rze	температура
tempo <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -ie	темп
teraz	теперь, сейчас
ten, <i>л.м.</i> ci	этот
ten sam, <i>л.м.</i> ci sami	тот же
terazniejszość <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ei	настоящее
termin <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	срок
też	также, тоже
tędy	этим путем, здесь
tkanina <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	ткань
tkliwość <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ci	умиление
tle <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -ie	фон
tluk <i>м.</i> , <i>род.</i> -n, <i>пр.</i> -n	давка, сутолока
tluc <i>несов.</i> , -kę, -szesz	разбивать, бить
stiuc	
tłum <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	толпа
tłumacz <i>м.</i> , <i>род.</i> -а, <i>пр.</i> -u, <i>мн.</i> -e	переводчик
tłumaczyć <i>несов.</i> , -ę, -ysz	объяснять
wytłumaczyć	
tłumaczyć się (<i>z czego</i>) <i>несов.</i> , -ę, -ysz	оправдываться
wytłumaczyć się	
to	тогда
toast <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ście	тост
tom <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	том
tor <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -rze	рельс, путь (<i>желез. до-</i> <i>рога</i>)
torebka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	сумка, сумочка
tort <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -cie	торт
towar <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -rze	товар

towarzyski, л.м. -су, нар. -о	общительный
towarzystwo ср., пр. -іе	общество, компания
tracić несов., -е, -іш	терять, тратить
stracić	
trafić сов., -іе, -іш	попасть
tragedia ж., пр. -і	траведия
traktat м., род. -у, пр. -cie	трактат
tramwaj м., род. -ш, пр. -ш	трамвай
tramwajowy	трамвайный
trasa ж., пр. -іе	трасса, линия
trawa ж., пр. -іе	трава
trawnik м., род. -а, пр. -ш	газон
trenować несов., -ію, -іеш	тренировать(ся)
trochę	немного
troje, род. -га	трое
troszczyć się (о со) несов., -е, -увз	заботиться
zatroszczyć się	
trudność ж., пр. -ci, мн. -ei	трудность
trudny, л.м. -і, нар. -в	трудный (нар. также: ничего не поделаешь)
truskawka ж., пр. -ce	ягода клубники
trwać несов., trwać	продолжаться, длиться
potrwać	
trybuna ж., пр. -іе	трибуна
trzeba	надо, нужно
trzymać (się) несов., -м	держаться(ся)
tu, tutaj	Здесь, сюда
tunel м., род. -у, пр. -ш	туннель
turysta м., пр. -ście, мн. -ści	турист
tutejszy, л.м. -si	здешний
twardy, л.м. -dzi, нар. -о	твердый; крепкий
twarz ж., пр. -у, мн. -e	лицо
twierdzić несов., -е, -іш	утверждать
tworzyć несов., -е, -увз	создавать, образовывать
stworzyć	вать
twój, л.м. twój	твой
twórczość ж., пр. -ci	творчество
ty	ты
tydzień м., род. tygodnia, пр. tygodniu	неделя
tygodnik м., род. -а, пр. -и	еженедельник
tylę, род. и л.м. -и	столько
tylę same	столько же
tylko	только, лишь; но
tylny, л.м. -i	задний, хвостовой
tympczasem	между тем, тем време- нем
tysiąc м., род. -а, пр. -и, род. мн. -ęсу	тысяча
tytuł м., род. -у, пр. -іе	заглавие; титул

U

u (kogo)	у
ubiegły	прошлый
ubierać (się) несов., -м	одевать(ся)
ubrać (się)	

ubrać (się) <i>сов.</i> , ubiorę, ubierzesz	одеть(ся)
ubranie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	одежда
ucho <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u, <i>мн.</i> uszy, <i>род. мн.</i> uszu	ухо
uchwała <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -le	решение, постановление
ucieć <i>сов.</i> , -knę, -kniesz	сбежать, убежать
ucieszyć się (z czego; czym) <i>сов.</i> , -ę, -ysz	обрадоваться
uczelić <i>сов.</i> , -szę, -szysz	отметить
uczelnia <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -i	вуз, университет
uczeń <i>м.</i> , <i>род.</i> -nia, <i>пр.</i> -niu, <i>мн.</i> -niowie	ученик
uczesać (się) <i>сов.</i> , -szę, -szysz	причесать(ся)
uczony <i>м.</i> , <i>род.</i> -ego, <i>мн.</i> -eni	ученый
uczucie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	чувство
uczyć się (czego) <i>несов.</i> , -ę, -ysz	учиться, учить (что)
nauczyć się	
udać się <i>сов.</i> , -m, -dzą	удаться, получить; отправиться, направиться
udawać się <i>несов.</i> , -ję, -jesz	удаваться, получаться; отправляться, направляться
udać się	
uderzenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	удар; туше
udka <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	ножка
udział <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	участие
uginąć się <i>несов.</i> , -m	прогибаться
ugiąć się	
układać <i>несов.</i> , -m	составлять; уклады-
ułożyć	вать(ся)
ukochany, <i>л.м.</i> -i	любимый
ukryć (się) (gdzie, przed czym) <i>сов.</i> , -ję, -jesz	спрятать(ся), скрыть (ся)
ulawa <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	ливень; шквал
ulgowy, <i>нар.</i> -o	льготный
ulica <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -y	улица
ulubiony, <i>л.м.</i> -eni	излюбленный
umalewać <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	покрасить
umieć <i>несов.</i> , -m	уметь
umierać (z czego, na co) <i>несов.</i> , -m	умирать
umrzeć	
umieścić (gdzie) <i>сов.</i> , -szczę, -szysz	поместить; располо-
umówić się <i>сов.</i> , -ię, -isz	жить
umrzeć (z czego, na co) <i>сов.</i> , -rę, -rzesz	условиться
umyć (się) <i>сов.</i> , -ję, -jesz	умереть
umywalka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	умыть(ся), вымыть(ся)
unieść się <i>сов.</i> , -osę, -esiesz	умывальник
unikać <i>несов.</i> , -m	подняться
uniknąć	избегать
uniwersytecki, <i>л.м.</i> -cy	университетский
uniwersytet <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -cie	университет
upały, <i>нар.</i> -ie	жаркий, знойный
upał <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -le	жара
uparty, <i>л.м.</i> -ci, <i>нар.</i> -cie	упрямый
upaść <i>сов.</i> , -dnę, -dniesz	пасть
upiększyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	украсить

upłynąć <i>сов.</i> , -ie	пройти
upojony, <i>лж.</i> -eni	упоенный
upominek <i>ж.</i> , (<i>нк</i>) <i>под.</i> -a, <i>пр.</i> -u	подарок
uprzedać <i>несов.</i> , -m uprzędzić	предупреждать
uprzędzić <i>сов.</i> , -ę, -isz	предупредить
uprzejmość <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ci	вежливость, предупредительность
uprzejmy, <i>лж.</i> -i, <i>нар.</i> -ie	вежливый, предупредительный
upudrować się <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	напудриться
urazić <i>сов.</i> , -ię, -isz	обидеть
uregulować <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	(здесь) заплатить
urlop <i>ж.</i> , <i>под.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	отпуск
uroczy, <i>лж.</i> -y, <i>нар.</i> -o	очаровательный
uroczystość, <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ci, <i>жн.</i> -ci	торжество
uroczysty, <i>лж.</i> -ści, <i>нар.</i> -ście	торжественный
urodzenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	рождение
urodzić (się) <i>сов.</i> , -ę, -isz	родить(ся)
urok <i>ж.</i> , <i>под.</i> -u, <i>пр.</i> -u	обаяние
urozmaicać <i>несов.</i> , -m urozmaić	разнообразить
urząd <i>ж.</i> , (<i>ę</i>) <i>под.</i> -u, <i>пр.</i> -dzie	ведомство; отделение
urzędniczka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	служащая
urzędnik <i>ж.</i> , <i>под.</i> -a, <i>пр.</i> -u, <i>жн.</i> -cy	служащий
usiąść (na czym) <i>сов.</i> , -dę, -dziesz	сестя
usłyszeć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	услышать
usmażyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	пожарить
usposobienie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	настроение; характер
usta <i>жн.</i>	рот, уста
ustać <i>сов.</i> , -nie	прекратиться
ustalić <i>сов.</i> , -ę, -isz	определить, язначить
uszyć <i>сов.</i> , -ję, -jesz	шить
uśmiech <i>ж.</i> , <i>под.</i> -u, <i>пр.</i> -u	улыбка
uśmiechać się (do kogo) <i>несов.</i> , -m uśmiechnąć się	улыбаться
utonąć <i>сов.</i> , -ę, -lesz	утонуть
utwór <i>ж.</i> , (<i>o</i>) <i>под.</i> -u, <i>пр.</i> -rze	произведение
uwaga <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dze	внимание
uważać <i>несов.</i> , -m	быть внимательным; обращать внимание; считать
uważać się (za co) <i>несов.</i> , -m	считать себя
uwielbiać <i>несов.</i> , -m	обожать
uwierzyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	поверить
uznanie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	признание
uzyskać <i>сов.</i> , -m	получить
użyć (czego) <i>сов.</i> , -ję, -jesz	употребить
używać (czego) <i>несов.</i> , -m użyć	употреблять

W

w (czym, co)
wagon *ж.*, *под.* -u, *пр.* -ie

в
вагон

wakacje м., род. -i	каникулы
walc м., род. -а, пр. -и	вальс
walczyć (o co) несов., -ę, -узе	бороться
walizka ж., пр. -се	чемодан
walka ж., пр. -се	борьба
waluta ж., пр. -се	валюта
wanna ж., пр. -ие	ванна
warga ж., пр. -dze	губа
warszawiak м., род. -а, пр. -и, мн. -су	варшавянин
warszawianka ж., пр. -се	варшавянка
warszawski, л.м. -су	варшавский
warsztat м., род. -и, пр. -cio	мастерская
wart, л.м. -ci, нар. -о	стоит
wartościowy, л.м. -i,	ценный
wasz, л.м. -zi	ваш
wazon м., род. -и, пр. -ие	ваза
ważność ж., пр. -ci	срок действия
ważyć несов., -ę, -узе	взвешивать
zważyć	
wąski, л.м. -су, нар. -о	узкий
wątróbka ж., пр. -се	печенка
wątpli (w co) несов., -ię, -isz	сомневаться
zwąplić	
wbrew (czemu)	несмотря на, вопреки
wcale nie	вовсе не (нет)
wchodzić несов., -ę, -isz	входить; подниматься
wejść	
w ciągu	н течение
wciąż	все время, всё
wczasy м., род. -ów	курорт
wczesny, л.м. -śni, нар. -śnie	ранний
wczoraj	вчера
w dół	вниз
wdzięczny, л.м. -i, нар. -ie	благодарный
według (czego)	по, согласно
wejść сов., -dę, -dзем	войти; подняться
wejście ср., пр. -и	вход
wełna ж., пр. -ie	шерсть
wełniany	шерстяной
wesoły, л.м. -eli, нар. -о	веселый
weterynarz м., род. -а, пр. -и, мн. -о	ветеринар
wewnątrz	внутри
wewnętrzny, л.м. -i,	внутренний; добавоч-
weszać сов., -ę, -iesz	ный
wędlina ж., пр. -ie	вызвать
	колбасные изделия,
	копчености
węgiel м., (gl) род. -а, пр. -и	уголь
węgierski, л.м. -су	венгерский
w górę	вверх
wiadomy, нар. -о	известный
wiadomość ж., пр. -ci, мн. -ci	известие
wiatr м., род. -и, пр. -etrze	ветер
widać (kogo, co)	видно

widelec <i>м.</i> , (1с) <i>род. -а, пр. -и</i>	вилка
widocznie	по-видимому
widok <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -и</i>	вид
widownia <i>ж.</i> , <i>пр. -и</i>	зрительный зал
widzieć <i>несов.</i> , -ę, -isz	видеть
wieczne pióro	авторучка
wieczny, <i>л.м. -и, нар. -ie</i>	вечный
wieczorny, <i>л.м. -и</i>	вечерний
wieczór <i>м.</i> , (о) <i>род. -у, пр. -rze</i>	вечер
wiedzieć <i>несов.</i> , -m, -dzą	знать
wiek <i>м.</i> , <i>род. -у, пр. -и</i>	век; возраст
wielbiciel <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -и, мн. -о</i>	поклонник
wiele, <i>род. и л.м. -у</i>	много
Wielka Brytania <i>ж.</i> , <i>пр. -и</i>	Великобритания
wielki, <i>л.м. -су</i>	великий, большой
wielmożny, <i>л.м. -и</i>	многоуважаемый
wielokrotny, <i>л.м. -и, нар. -ie</i>	многократный
wiersz <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -и</i>	стихотворение, стих
wieszać (się) (<i>gdzie</i>) <i>сов.</i> , -m powiesić (się)	вешать(ся)
wieszak <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -и</i>	вешалка
wieś <i>ж.</i> , <i>пр. wsi, мн. wsie</i>	деревня
wieża <i>ж.</i> , <i>пр. -у</i>	колокольня, башня
wieźć <i>несов.</i> , -ość, -ziesz	везти
więc	итак, значит, тогда
wina <i>ж.</i> , <i>пр. -ie</i>	вина
winda <i>ж.</i> , <i>пр. -dzie</i>	лифт
wino <i>ср.</i> , <i>пр. -ie</i>	вино
wiosenny, <i>л.м. -и</i>	весенний
wiosna <i>ж.</i> , <i>пр. -śnie</i>	весна
wirtuoz <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -ie, мн. -и</i>	виртуоз
wisnąć <i>несов.</i> , -szę, -sisz	висеть
wisniowy	вишневый
witać <i>несов.</i> , -m powitać	встречать, приветство- вать
witać się <i>несов.</i> , -m przywitać się	здороваться
witamina <i>ж.</i> , <i>пр. -ie</i>	витамины
wiza <i>ж.</i> , <i>пр. -ie</i>	виза
wizyta <i>ж.</i> , <i>пр. -cie</i>	посещение, визит
wjeżdżać <i>несов.</i> , -m wjechać	въезжать; подниматься
wkrótce	вскоре, скоро
wlec <i>несов.</i> , -ość, -eszysz	волочить, тащить
władza <i>ж.</i> , <i>пр. -у</i>	власть
własny, <i>л.м. -ni</i>	собственный, свой
właściwy, <i>л.м. -i, нар. -ie</i>	соответствующий, нуж- ный, настоящий (<i>нар.</i> собственно)
właśnie	именно, и, как раз
włączać <i>несов.</i> , -m włączyć	включать
włączyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	включить
Włochy <i>ж.</i> , <i>пр. -szczy</i>	Италия
włos <i>м.</i> , <i>род. -а, пр. -ie</i>	волос

włożyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	надеть; положить; здесь также: опу- стить
włókienniczy	текстильный
wmurować <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	вмуровать
wnieść <i>сов.</i> , -osę, -ziesz	внести
woda <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dzie, <i>род. мн.</i> (ó)	вода
woda kolońska <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -dzie, <i>род. мн.</i> (ó)	одеколон
wodny	водный
w ogóle	вообще
wojna <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	война
wojskowy, <i>лм.</i> -i	военный
wokół	вокруг
woleć (co od czego; niż co) <i>несов.</i> , -ę, -isz	предпочитать
wolno	можно
woľność <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ei	свобода
wolny, <i>лм.</i> -i, <i>нар.</i> -o	свободный; медленный
wołać <i>несов.</i> , -m	звать, призывать, вы- зывать
zawołać	говяжий, из говядины
wołowy	водка
wódka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	вождь
wódz <i>ж.</i> , (o) <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -u, <i>мн.</i> -owie	тогда
wówczas	воз, вагон, машина
wóz <i>ж.</i> , (o) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	повозка
wózek <i>ж.</i> , (zk) <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -u	вписать
wpisać <i>сов.</i> , -szę, -szesz	вписывать
wpisywać <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	
wpisać	здесь: поступить
wpłynąć <i>сов.</i> , -ę, -iesz	правда
wprawdzie	вести
wprowadzić <i>сов.</i> , -ę, -isz	возвращаться
wracać <i>несов.</i> , -m	
wrócić	впечатление
wrażenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	наконец
wreszcie	вручить
wręczyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	вернуться
wrócić <i>сов.</i> , -ę, -isz	врт
wróg <i>ж.</i> , (o) <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -u, <i>мн.</i> -owie	сентябрь
wrzesień <i>ж.</i> , <i>род.</i> -śnia, <i>пр.</i> -śniu	бросить, здесь: опу- стить
wrzucić <i>сов.</i> , -ę, -isz	восток; восход
	сидиться
wschód <i>ж.</i> , (o) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -dzie	
wsiadać <i>несов.</i> , -m	сесть
wsiąść	указать
wsiąść <i>сов.</i> , -dę, -dziesz	стрелка; указание
wskazać <i>сов.</i> , -zę, -ziesz	указывать
wskazówka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	
wskazywać <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	
wskazać	вследствие, от
wskutek	великолепный
wspaniały, <i>лм.</i> -li, <i>нар.</i> -ie	вспоминать; упоминать
wspominać <i>несов.</i> , -m	
wspomnieć	упомнать
wspomnieć <i>сов.</i> , -ę, -isz	вспоминание
wspomnienie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	

współczesny, лм. -śni, пр. -śnie	современный
współczucie ср., пр. -u	сочувствие
współzawodnictwo ср., пр. -ie	соревнование
wstać сов., -nę, -niez	встать, подняться
wstawać несов., -ję, -jesz	вставать, подниматься
wstać	
wstawić сов., -ię, -isz	вставить, поставить
wstąpić сов., -ię, -isz	зайти
wstążka ж., пр. -ce	лента
wstęp м., род. -u, пр. -ie	введение; вход
wstrzymywać несов., -uję, -ujesz	останавливать
wstrzymać	
wstydzić się несов., -ę, -isz	стыдиться
zawstydzić się	
wśród	среди
wszelki	всякий
wszędzie	везде, всюду
wszystek, лм. -cy	бесь
wtaczać się несов., -m	вкатываться
wtoczyć się	
wtedy	тогда, в это (то) время
wtorek м., (рк) род. -u, пр. -u	вторник
wuj м., род. -a, пр. -u, мн. -owie	дядя
wy	вы
wybaczyć (komu) сов., -ę, -ysz	простить
wybierać się несов., -m	собираться
wybrać się	
wybitny, лм. -i, нар. -ie	выдающийся, исключительный
wyborowy	отборный
wybór м., (е) род. -u, пр. -rze	выбор
wybrać сов., -lorę, -lerzesz	выбрать, избрать, подобрать
wybrzeże ср., пр. -u	побережье
wychodzić несов., -ę, -isz	выходить
wyjść	
wyciągać несов., -m	вытаскивать; вытягивать
wyciągnąć	вать, протягивать
wycieczka ж., пр. -ce	экскурсия
wydanie ср., пр. -u	издание
wydarzenie ср., пр. -u	событие, факт
wydawać несов., -ję, -jesz	издавать
wydać	
wydawać się несов., -ję, -jesz	казаться
wydać się	
wydawnictwo ср., пр. -ie	издательство; издание
wydawniczy	издательский
wydział м., род. -u, пр. -ie	отделение
wyfroterować сов., -uję, -ujesz	натереть
wygląd м., род. -u, пр. -dzie	вид, внешность
wyglądać несов., -m	выглядеть
wyglądać несов. -m	смотреть
wyjrzeć	
wygłosić сов., -szę, -sisz	произнести
wygoda ж., пр. -dzie	удобство

wyjaśnić <i>сoв.</i> , -ię, -isz	выяснить, объяснить
wyjazd <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -eździe	отъезд, выезд, поездка
wyjąć <i>сoв.</i> , -mę, -miesz	достать, вынуть
wyjechać <i>сoв.</i> , -adę, -edziesz	уехать, выехать,
wyjeżdżać <i>несoв.</i> , -m	уезжать, выезжать
wyjechać	
wyjmować <i>несoв.</i> , -uję, -ujesz	доставать, вынимать
wyjąć	
wyjsść <i>сoв.</i> , -dę, -dziesz	выйти
wykarzać (się) <i>сoв.</i> , -ię, -iesz	вымыть(ся) (в ванне), выкупаться
wykład <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -dzisz	лекция
wykladać (co) <i>несoв.</i> , -m	читать лекции, преподавать
wykonać <i>сoв.</i> , -m	исполнить, выполнить
wykonawca <i>м.</i> , <i>пр.</i> -у, <i>мн.</i> -у	исполнитель
wykonywać <i>несoв.</i> , -uję, -ujesz	исполнять, выполнять
wykonać	
wykorzystać <i>сoв.</i> , -m	использовать
wyłączać <i>несoв.</i> , -m	выключать
wyłączyć	
wyłącznie	исключительно
wymarzony, <i>м.</i> -eni	чудесный
wymiana <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	обмен
wymieniać <i>несoв.</i> , -m	называть, приводить
wymienić	
wymienić <i>сoв.</i> , -ię, -isz	назвать, привести
wymowa <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ie	произношение
wynędniały, <i>м.</i> -li	истощенный
wynieść <i>сoв.</i> , -osę, -esiesz	вынести
wynik <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	результат
wyobrazić sobie <i>сoв.</i> , -ję, -żesz	представить себе
wyobrażać sobie <i>несoв.</i> , -m	представлять себе
wyobrazić sobie	
wypadek <i>м.</i> , (<i>dk</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	случай, несчастный случай; событие
wypalić <i>сoв.</i> , -ę, -isz	сжечь (внутри)
wypełniać <i>несoв.</i> , -m	заполнять
wypełnić	
wypełnić <i>сoв.</i> , -ię, -isz	заполнить
wypędzić <i>сoв.</i> , -ę, -isz	прогнать, изгнать
wypić <i>сoв.</i> , -ję, -jesz	выпить
wypływać <i>несoв.</i> , -m	заплывать
wypłynąć	
wypożyczyć <i>несoв.</i> , -ę, -ysz	взять на прокат
wyprowadzić <i>сoв.</i> , -ę, -isz	вывести
wyrabiać <i>несoв.</i> , -m	делать
wyraz <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	слово, выражение
wyrób <i>м.</i> , (<i>o</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -ie	выделка; продукт
wyrzucić <i>несoв.</i> , -m	выбрасывать; прогнать
wyrzucić	нить
wyrzucić <i>сoв.</i> , -ę, -isz	выбросить; прогнать
wysiadać <i>несoв.</i> , -m	сходить, выходить
wysiąść	
wysiąść <i>сoв.</i> , -dę, -dziesz	сойти, выйти

wysłać (do kogo) <i>сов.</i> , -śle, -ślesz	послать, отправить
wysławić (поэт.)	расславить
wysoki, <i>л.м.</i> -су, <i>нар.</i> -о	высокий
wyspać się <i>сов.</i> , -śnie, -śpisz	выспаться
wystarczyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	хватить
wystawa <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -le	выставка; витрина
wystawiać <i>несов.</i> , -m	ставить
wystawić	
wystawić <i>сов.</i> , -ię, -isz	поставить
występować <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	выступать
wystąpić	
wystroić się <i>сов.</i> , -ję, -isz	нарядиться
wysyłać (do kogo) <i>несов.</i> , -m	посылать, отправлять
wysłać	
wyszepiać <i>сов.</i> , -czę, -czesz	прошептать
wyśmiewać <i>несов.</i> , -m	высмеивать
wyśmiać	
wyśmiewać się (z kogo) <i>несов.</i> , -m	насмехаться
wytrawne (wino)	сухое
wywietrzyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	проветрить
wyznać (co) <i>сов.</i> , -m	признаться
wyznanie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -и	признание
wyzwolenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -и	освобождение
wzbudzić <i>сов.</i> , -ę, -isz	вызвать
wzdłuż	вдоль, по
wzgórze <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -и	холм
wziąć (od kogo, skąd) <i>сов.</i> , wezmę, weźmiesz	взять, принять
wzmóc <i>сов.</i> , -ę, -iesz	усилить
wznowić <i>сов.</i> , -ię, -isz	возобновить
wzniesić <i>сов.</i> , -ę, -iesz	возвести, воздвигнуть, поднять
wzór <i>ж.</i> , (о) <i>род.</i> -и, <i>пр.</i> -rze	узор, рисунок
wzrastać <i>несов.</i> , -m	расти; возрастать; уск-
wzrosnąć	ливаться
wzrok <i>ж.</i> , <i>род.</i> -и, <i>пр.</i> -и	взор, взгляд
wzrost <i>ж.</i> , <i>род.</i> -и, <i>пр.</i> -ście	рост
wzruszający	трогательный
wzruszyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	тронуть

Z

z (czego)	из, с, от, из-за, по
z (czym)	с
za (co)	за, через
za (czym)	за
za (czego)	в, при
za (+ прилаг., нар.)	слишком
zaadresować (co) <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	написать адрес
zabawiać <i>несов.</i> , -m	забавлять, развлекать
zabawić	
zabić <i>сов.</i> , -ję, -jesz	убить; провалить
zabłdzić <i>сов.</i> , -ę, -isz	заблудиться
zabrać (od kogo, skąd) <i>сов.</i> , -iorę, -ierzesz	взять; забрать
zabronić <i>сов.</i> , -ię, -isz	запретить

zabytek м., (tk) род. -а, пр. -а	достопримечательность, памятник
zabytkowy	исторический
zachmurzenie ср., пр. -а	облачность
zachodni, л.м. -i	западный
zachorować сов., -uję, -ujesz	заболеть
zachowywać несов., -uję, -ujesz	сохранять
zachować	
zachowywać się несов., -uję, -ujesz	вести себя
zachować się	
zachód м., (s) род. -а, пр. -dzie	запад; закат
zachwycać się несов., -m	восхищаться
zachwycony, л.м. -eni	восхищенный
zacięty, л.м. -ci	острый, ожесточенный
zacytować сов., -uję, -ujesz	процитировать, привести
	сти
zacząć (się) (od czego) сов., -nę, -niesz	начать(ся)
zaczekać (na co) сов., -m	подождать
zaczynać (się) (od czego) несов., -m	начинать(ся)
zacząć (się)	
zadarty	курносый
zadowolony (z czego), л.м. -eni	довольный
zadzwońić (do kogo) сов., -ię, -isz	позвонить
zagadka ж., пр. -ce	загадка
zagadnienie ср., пр. -а	вопрос, проблема
zaginać сов., -ę, -iesz	исчезнуть, пропасть
zagospodarowywać się несов., -uję, -ujesz	устраиваться
zagospodarować się	
zagotować сов., -uję, -ujesz	вскипятить
zagotować się сов., -uję	закипеть
zagranica ж., пр. -у	зарубежные страны
zagraniczny, л.м. -i	заграничный, зарубежный, иностранный, внешний, международный
zainteresowanie ср., пр. -а	интерес, увлечение
zająć сов., -nę, -niesz	занять
zajęty, л.м. -ci	занятый
zajmować несов., -uję, -ujesz	занимать, отнимать
zająć	
zajrzeć сов., -ę, -ysz	заглянуть
zakąska ж., пр. -ce	закуска, холодное блюдо
	до
zakład м., род. -а, пр. -dzie	мастерская, ателье
zakłady мн., род. -ów	завод
zakochany, л.м. -i	влюбленный
zakończenie ср., пр. -а	окончание
zakończyć сов., -ę, -ysz	закончить, кончить
zakupy мн., род. -ów	покупки
zaledwie	едва
zależać (komi na czym) несов., -у	желать, хотеть, быть заинтересованным
	зависимость
zależność ж., пр. -ci	смотря
zależy	выполнить, сделать
zaiatwić сов., -ię, -isz	

zalożyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	основать; разбить
zamawiać <i>несов.</i> , -m	заказывать
zamówić	
zamek <i>м.</i> , (mk) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	замок
zamek <i>м.</i> , (mk) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	замок
zameldować (się) <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	прописать(ся), зарегистрировать(ся)
zameldowanie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	прописка, регистрация
zamiar <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -rze	намерение
zamiast	вместо
zamierzać <i>несов.</i> , -m	собираться, думать
zamieszkanie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	жительство
zamknąć <i>сов.</i> , -ę, -iesz	закрывать
zamoczyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	намочить
zamówić <i>сов.</i> , -ię, -isz	заказать
zamówienie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	заказ
zamykać <i>несов.</i> , -m	закрывать
zamknąć	
zanieść <i>сов.</i> , -eść, -eiesz	отнести
zanim	прежде чем, перед тем как, пока
zanosi się (na co)	дело идет к
zaopiekować się (kim) <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	позаботиться
zaorać <i>сов.</i> , -rze, -rzesz	вспахать
zapakować <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	упаковать, завернуть
zapalać <i>несов.</i> , -m	зажигать; закуривать
zapalić	
zapalenie (płuc) <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	воспаление (легких)
zapalić <i>сов.</i> , -ę, -isz	зажечь; закурить
zapalka <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ce	спичка
zapamiętać <i>сов.</i> , -m	запомнить
zaparzać <i>несов.</i> , -m	заваривать
zaparzyć	
zaparzyć <i>сов.</i> , -ę, -ysz	заварить
zapiąć <i>сов.</i> , -nę, -niesz	застегнуть
zaplanować <i>сов.</i> , -uję, -ujesz	запланировать, наметить
zapłacić <i>сов.</i> , -ę, -isz	заплатить
zapłata <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -cie	вознаграждение
zapominać (czego) <i>несов.</i> , -m	забывать
zapomnieć	
zapomnieć (czego) <i>сов.</i> -ę, -isz	забыть
zapowiadać <i>несов.</i> , -m	предвещать, предсказывать
zapowiedzieć	
zapoznać (się) <i>несов.</i> , -m	познакомить(ся)
zapraszać <i>несов.</i> , -m	приглашать
zaprosić	
zaprosić <i>сов.</i> , -szę, -sisz	пригласить
zaproszenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	приглашение
zaprowadzić <i>сов.</i> , -ę, -isz	проводить
zaprzestać <i>сов.</i> , -nę, -niesz	прекратить
zaprzyjaźnić się <i>сов.</i> , -ię, -isz	подружить(ся)
zapytać (kogo o co) <i>сов.</i> , -m	спросить
zarabiać <i>несов.</i> , -m	зарабатывать
zarobić	

zaraz	сейчас, сейчас же
zarezerwować <i>cos.</i> , -uję, -ujesz	забронировать
zarządzenie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	распоряжение
zarzucić (<i>komu co</i>) <i>cos.</i> , -ę, -isz	упрекнуть
zasnąć <i>cos.</i> , -nę, -śniesz	заснуть, уснуть
zaspać <i>cos.</i> , -śnie -śpisz	проспать
zastanawiać się <i>несов.</i> , -m	здесь: думать
zastanowić się	подумать
zastanowić się <i>cos.</i> , -ię, -isz	укол
zastrzyk <i>м.</i> , <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	потанцевать, станце- вать
zatańczyć <i>cos.</i> , -ę, -ysz	зато
z'a to	остановить(ся)
zatrzymać (się) <i>cos.</i> , -m	останавливать(ся)
zatrzymywać (się) <i>несов.</i> , -uję, -ujesz	
zatrzymać (się)	заметить
zauważyć <i>cos.</i> , -ę, -ysz	извещать
zawiadamiać <i>несов.</i> , -m	
zawiadomić	известить
zawiadomić <i>cos.</i> , -ię, -isz	известие
zawiadomienie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	отвезти, довести
zawieźć <i>cos.</i> , -zę, -ziesz	профессиональный
zawodowy, <i>л.м.</i> -i, <i>нар.</i> -o	позвать; воскликнуть
zawołać <i>cos.</i> , -m	профессия, специаль- ность
zawód <i>м.</i> , (<i>o</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -dzie	сконфуженный
zawstydzony, <i>л.м.</i> -ni	всегда; все же
zawsze	завидовать
zazdrościć <i>несов.</i> , -szczę, -ścisz	
pozazdrościć	резность
zazdrość (<i>o kogo</i>) <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -ci	простуда
zazębie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	принять (<i>o lekarstwie</i>)
zażyć <i>cos.</i> , -ję, -jesz	принимать (<i>o lekar- stwie</i>)
zażywać <i>несов.</i> , -m	зуб
zażyć	сворачивать в сторону
ząb <i>м.</i> , (<i>ę</i>) <i>род.</i> -a, <i>пр.</i> -ie	
zbaczać <i>несов.</i> , -m	осмотреть
zbczyć	сборник
zbadać <i>cos.</i> , -m	собрание
zbiorek <i>м.</i> , (<i>rk</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -u	вблизи
zbiór <i>м.</i> , (<i>o</i>) <i>род.</i> -u, <i>пр.</i> -rze	приближать(ся)
z bliska	
zbliżać (się) <i>несов.</i> , -m	
zbliżyć (się)	доспези
zbroja <i>ж.</i> , <i>пр.</i> -i	построить
zbudować <i>cos.</i> , -uję, -ujesz	разбудить
zbudzić <i>cos.</i> , -ę, -isz	проснуться
zbudzić się <i>cos.</i> , -ę, -iss	разрушить
zburzyć <i>cos.</i> , -ę, -ysz	слишком
zbyt	сдать
zdać <i>cos.</i> , -m, -dzą	издали
z daleka	мнение; сказанное;
zdanie <i>ср.</i> , <i>пр.</i> -u	предложение (<i>грам.</i>)

zdarzać się несов., zdarza	случаться, бывать
zdarzyć się	
zdarzenie ср., пр. -и	случай, событие
zdarzyć się сов., -у	случиться, произойти
zdawać się несов., -је	казаться
zdażyć сов., -е, -ysz	успеть
zdecydować się сов., -uję, -ujemy	решиться
zdecydowany, л.м. -і, нар. -іе	решительный
zdejść сов., zdejmę, zdejmiesz	решить
zdobić несов., -ię, -isz	украшать
ozdobić	
zdolny (do czego), л.м. -і	способный, в состоянии
zdołać сов., -m	суметь; успеть; смочь
zdradzić сов., -ę, -isz	выдать
zdrowie ср., пр. -и	здоровье
zdrowy, л.м. -і, нар. -е	здоровый
zdrzemnąć się сов., -ę, -iesz	вздremнуть
zdumienie ср., пр. -и	недоумение
zechcieć сов., -ę, -esz	пожелать, хотеть
zegar м., род. -а, пр. -rze	часы
zegarek м., (rk) род. -а, пр. -и	часы
zepsuć сов., -ję, -jesz	испортить
zepsuty, л.м. -ci	неисправный, испор-
	ченный
zespół м., (e) род. -и, пр. -іа	коллектив; ансамбль
zeszły	прошлый
zetrzeć сов., -rę, -rzesz	стереть
zewnątrz	вне, извне
zewnątrzny, л.м. -і, нар. -іе	внешний, наружный
zawsząd	отовсюду, со всех сто-
	рон
zgodnąć сов., -ę, -iesz	отгадать
zgodzać się несов., -m	соглашаться, быть со-
zgodzić się	гласным
zgasnąć сов., -ę, -iesz	погаснуть
zginać сов., -ę, -iesz	погибнуть; потеряться
zglaszać się несов., -m	являться
zgłosić się	
zgłosić się сов., -szę, -isz	явиться, пойти
zgodzić się сов., -ę, -isz	согласиться
zgrabny, л.м. -і	стройный
zgrupowanie ср., пр. -и	ассамблея
zgubić (się) сов., -ię, -isz	потерять(ся)
ziarno ср., пр. -іе	зерно
zielenić się несов., -ię, -isz	зелеть(ся)
zieleni ж., пр. -ni	зелень
zielony, нар. -e	зеленый
ziemia ж., пр. -i	земля
ziemniak м., род. -а, пр. -и	картофелина (мн. кар-
	тофель)
zima ж., пр. -іе	зима
zimny, л.м. -і, нар. -е	холодный
zimowy, л.м. -і	зимний
zjawiać się несов., -sz	появляться
zjawić się	

zjazd м., род. -и, пр. -szdzie	съезд
zjechać сов., -adę, -edziesz	съехать
zjednoczyć сое., -ę, -ysz.	объединить, соединить
zjeść сов., -m, -dzą	съесть
złapać сов., -ię, -iesz	поймать
złócić się несов., -szczę, -ścisz	злиться, сердиться
złoto ср., пр. -cie	золото
złoty, л.м. -ci	золотой; злотый (монетарная единица)
złożyć сов., -ę, -ysz	сложить
zły, л.м. źli, нар. źle	плохой, злой, не тот
zmarznąć сов., -ę, -iesz	замерзнуть
zmęczony, л.м. -eni	утомленный, усталый
zmęczyć się сов., -ę, -ysz	устать
zmiana ж., пр. -ie	изменение, перемена
zmieniać (się) несов., -m	изменять(ся)
zmienić się	
zmienny, л.м. -i, нар. -ie	переменный
zmierzch м., род. -и, пр. -и	сумерки
zmieszany, л.м. -i	смущенный
zmieścić (się) (gdzie) сов., -szczę, -ścisz	поместить(ся)
zmoknąć сов., -ę, -iesz	промокнуть
zmrok м., род. -и, пр. -и	сумерки
zmusić (się) сов., -szę, -szisz	заставить(себя)
znać несов., -m	знать
znaczek м., (czk) род. -a, пр. -и	марка
znaczenie ср., пр. -и	значение
znaczyć несов., -ę, -ysz	значить, обозначать
znajdować (się) несов., -uję, -ujesz	находить(ся)
znaleźć	
znajomość ж., пр. -ci, мн. -ci	знакомство, знание
znajomy м., род. -ego, мн. -i	знакомый
znakomity, л.м. -ci, нар. -cie	знаменитый, велико- лепный
znaleźć сов., -jdę, -jdziesz	найти
znaleźć się сов., -jdę, -jdziesz	очутиться; оказаться; быть обнаруженным
znany, л.м. -i	известный
znikąd	ниоткуда
znikomym, нар. -o	преходящий, мимолет- ный
zniszczyć сов., -ę, -ysz	уничтожить, разру- шить
znosić несов., -szę, -szisz	переносить
znieść	
znowu, znów	опять, снова, вновь
znudzenie ср., пр. -и	скука
znudzić się сов., -ę, -lsz	соскучиться
zobaczyć сов., -ę, -ysz	увидеть, посмотреть
zobaczyć się сов., -ę, -ysz	увидеться
zobowiązanie ср., пр. -и	обязательство
zorientować się сов., -uję, -ujesz	сориентироваться, сообразить
zostać сов., -nę, -niesz	остаться; стать

zostawać несов., -je, -jesz	оставаться; становить-
zostać	ся
zostawiać несов., -m	оставлять
zostawić	
zostawić сов., -ię, -isz	оставить
z początku	сначала
z powrotem	обратно
zresztą	апрочем
zrobić сов., -ię, -isz	сделать
zrozumiały, л.м. -li, нар. -ie	понятный
zrozumieć сов., -m	понять
zupa ж., пр. -ie	суп
zupełny, нар. -ie	совершенный, полней-
	ший (нар. вполне,
	совсем)
związek м., (zk) род. -u, пр. -u	связь; союз
Związek Radziecki	Советский Союз
zwiedzać несов., -m	посещать, осматривать,
zwiedzić	смотреть
zwiedzić сов., -ę, -isz	посетить, осмотреть
zwierzę ср., пр. -ęciu, мн. -ęta	животное, зверь
zwiednąć сов., -ie	увянуть
zwlekać (z czym) несов., -m	медлить, оттягивать
zwłaszcza	особенно
zwolnienie ср., пр. -u	освобождение, бюлле-
	тень
zwracać несов., -m	возвращать, отдавать
zwrócić	
zwracać się несов. -m	обращаться
zwrócić się	
zwrócić сов., -ę, -isz	вернуть
zwrócić się сов., -ę, -isz	обратиться
zwycięzca м., пр. -y, мн. -y	победитель
zwyciężyć сов., -ę, -ysz	победить
zwyczaj м., род. -u, пр. -u	обычай, нрав
zwykły, л.м. -li, нар. -ie	простой, обычный,
	обыкновенный, обще-
	гражданский
zyskiwać несов., -uję, -ujesz	аыигрывать
zyskać	
zza	из-за

Z

żaden	никакой, ни один
żaglówka ж., пр. -ce	парусная лодка
żalować (czego) несов., -uję, -ujesz	жалеть
żart м., род. -u, пр. -cie	шутка
żartować (z czego) несов., -uję, -ujesz	шутить
zażartować	
żądać (czego) несов., -m	требовать
zażądać	
że (союз)	что
żeby	чтобы

żegnać się несов., -м	прощаться
pożegnać się	
żeńić (się) (z kim) несов., -ię, -iss	женить(ся)
ożenić (się)	
żołądek м., (dłk) род. -а, пр. -и	желудок
żołnierz м., род. -а, пр. -и, мн. -е	солдат
żona ж., пр. -іе	жена
życie ср., пр. -и	жизнь
życzyć (sobie, komu) несов., -ę, -usz	желать, хотеть
żyć несов., -ję, -ją	жить; быть живым
żyłotka ж., пр. -се	лезвие
żyrandol м., род. -а, пр. -и	люстра
żywy, л.м. -і, нар. -е	живой

Z

źródło ср., пр. -іе	источник
---------------------	----------

РУССКО-ПОЛЬСКИЙ СЛОВАРЬ

(ДЛЯ УПРАЖНЕНИЯ)

А

антракт
архитектор
аспирант
афиша

przerwa
architekt
aspirant
afisz

Б

балкон
белье
билет
бинокль
большой
бороться
бросить
будильник
будущий
быстрый
быть

balkon
bielizna
bilet
lornetka
duży, wielki
walczyć
rzucić
budzik
przyszły
szybki
być

В

в
вагон
валюта
варшавский
авести
вдруг
в другом месте
езде
век
вернуться
веселый
весь
взять
вино
виноват
висеть
власть
вместо
внешний

w, do, przez
wagon
waluta
warszawski
wprowadzić
nagle
gdzie indziej
wszędzie
wiek
wrócić
wesoly
cały, wszystek
wziąć
wino
przykro mi
wisieć
władza
zamiast
zagraniczny

вода
возможность
война
вокруг
воскресенье
восток
впечатление
время
всегда
вскоре
вспомнить

вставать
встать
вчера
вчерашний
выбрать
выйти

вынужден
выставка
выход

woda
możliwość
wojna
wokół, dookoła
niedziela
wschód
wrażenie
czas
zawsze
wkrótce
przypomnieć so-
bie
wstawać
stanąć
wczoraj
wczorajszy
wybrać
wyjść, здесь:
wejść
musi
wystawa
wyjście

Г

газета
гастроли
говорить
год
головной
гора
город
гражданин
гуманизм

gazeta
gościnne występy
mówić
rok
przedni
góra
miasto
obywatel
humanizm

Д

даже
делать
делегация
дело
демонстриро-
ваться

nawet
robić
delegacja
sprawa
wyświetlać, grać

день	dzień
дерево	drzewo
долгий	długi
должен	powinien, musi
дома	w domu
дорога	droga
драматический	dramatyczny
другой	inny

Е

если	jeśli, jeżeli
есть	jeść
ехать	jechać
еще	jeszcze

Ж

жаль	przykro
жить	żyć, mieszkać

З

за	za, po, przez
заблуждение	здесь: błąd
забыть	zapomnieć
зааодить	nakręcać
завтра	jutro
заграничный	zagraniczny
зажигать	zapalać
зайти	wstąpić
заказ	zamówienie
заказной	poleczony
заметить	zauważyć
запад	zachód
заполнить	wypełnić
запомнить	zapamiętać
зарубежный	obcy, zagraniczny
заря	świt
заседание	posiedzenie, zebranie
застеаить	zmusić
звонить	dzwonić
здание	gmach
здесь	tużaj, tu
зима	zima
змея	smok
знакомый	znajomy
зрительный зал	widownia

И

играть	grać
идти	iść
идти вперед	spieszyć się
из	z
извиняться	przepraszać

изгнание	wypędzenie
из-за	przez
измениться	zmienić się
или	czy
инженер	inżynier
иностранный	zagraniczny, obcy
институт	instytut
интересный	ciekawy
интересоваться	interesować się
искать	szukać
искусство	sztuka

К

к	na, do
как	jak
какой	jaki, który
камерный	kameralny
карта	karta
картина	film, obraz
кафе	kawiarnia
квартира	mieszkanie
кинотеатр	kino
клетка	krata
книга	książka
книжный мага- зин	księgarnia
когда	kiedy, gdy
комната	pokój
концерт	koncert
кто-нибудь	któs, ktokolwiek
куда	dokąd, gdzie
культурный	kulturalny
купаться	kąpać się
купить	kupić
курить	palić
кушать	jeść

Л

легенда	legenda
лето	lato
лечь	położyć się
лишь	tylko
ложиться	kłaść się

М

магазин	sklep
мало	mało
машина	samochód
машинистка	maszynistka
место	miejsce
месяц	miesiąc
месичный	miesięczny
министр	minister
минута	minuta

мир	pokój
мнение	здесь: zdanie
много	wiele, dużo
мой	mój
молодой	młody
момент	chwila, moment
мочь	móc
музей	muzeum
музыка	muzyka
мыться	myć się

H

на	na
надо	trzeba
наказать	ukarać
напоминать	przypominać
напомнить	przypomnieć
народный	ludowy
настроение	nastrój, humor
начать	zacząć
находиться	być, znajdować się

наш	nasz
негде	nie ma gdzie
неделя	tydzień
независимость	niepodległość
некогда	nie ma kiedy
некого	nie ma kto, kogo
некоторый	pewien
некуда	nie ma dokąd, gdzie

нельзя	nie można
немедленно	natychmiast
несколько	kilka, parę
несколько сот	kilkaset
ничего	nie ma co, czego
никогда	nigdy
никуда	nigdzie
ничего	nic, niczego
но	ale
ночью	powy
ночь	noc
нужный	konieczny, potrzebny

O

о(б)	o
обед	południe, obiad
обедать	jeść obiad
обещать	obiecąć
обычай	zwyczaj, obyczaj
общество	społeczeństwo
огонь	ogień
окно	okno

окончание	zakończenie
опера	opera
опоздать	spóźnić się
осматривать	zwiedzać, oglądać
основать	założyć
остановиться	zatrzymać się, stanąć
остаться	pozostać
осторожный	ostrożny
от	od
отвлекать	odrywać, rozpraszając uwagę
отдохнуть	odpocząć
отовсюду	zewsząd
отправить	wysłać
отставать	spóźniać się
оттуда	stamtąd
отъезд	odjazd
очень	bardzo

II

палатка	namiot
парк	park
партер	parter
парусная лодка	żagiówka
паспорт	paszport
паспортный стол	biuro meldunkowe

перед(о)	przed(e)
передний	przedni
переписать	przepisać
печать	prasa
пешком	pieszo
писать	pisać
письмо	list
пить	pić
платформа	peron
плохой	zły
пляж	plaża
победить	zwyciężyć
повышаться	podnosić się
поговорить	pomówić, porozmawiać

погулять	pospacerować
под	pod
подать	zдесь: podstawić
подруга	koleżanka
поезд	pociąg
поездка	wyjazd, podróż
поесть	zjeść
поехать	pojechać
позаботиться	zatrzymać się
позвонить	zadzwonić
поздний	późny

познакомиться	poznać się, po- znać, zaznajo- mić się
пойти	póić
полка	półka
полночь	pólnoc
положить	położyć
пользоваться успехом	cieszyć się powo- dzeniem
польский	polski
Польша	Polska
получить	otrzymać, dostać
поляк	Polak
помещаться	mieścić się
понимать	rozumieć
понять	zrozumieć
по-польски	po polsku
пора	póra, czas
посетить	zwiedzić
после	po
посмотреть	obejrzeć, zwiedzić
посоветовать	poradzić
посольство	ambasada
посредине	pośrodku
поставить	nastawić
потерять	zgubić
пошутить	zażartować, po- żartować
прав	ma rację
праздник	święto
праздновать	obchodzić
предпочитать	woleć
предъявлять	okazywać
прекрасный	piękny
привезти	przywieźć
привычка	przyzwyczajenie
придерживаться	здесь: być
приезд	przyjazd
приезжать	przyjeżdżać
приехать	przyjechać
принести	przynieść
принимать	przyjmować
принять	przyjąć
проводить	spędzać
прогресс	postęp
прогулка	spacer
продовольствен- ный	spożywczy
проездной	miesięczny
произведение	utwór
произвести	здесь: wywrzeć, zrobić
происхождение	pochodzenie
просить	prosić

просмотреть	przejrzeć
проснуться	zbudzić się, obu- dzić się
проспать	zaspać
простой	łatwy, prosty
противный	здесь: przeciwny
пьеса	sztuka

P

работать	pracować
рвбочий	robotnik
радио	radio
рвдоааться	cieszyć się
раз	raz
резговор	rozmowa
разговаривать	rozmawiać
раздумать	rozmyślić się
ранний	wczesny
расположен	leży
рассеянность	roztargnienie
ребенок	dziecko
ренессанс	renesans
репертуар	repertuar
решить	postanowić
русская	Rosjanka
русский	rosyjski, Rosjanin
ручка	pióro
рынок	rynek

C

с	z, od
самый	sam
свобода	wolność
свой	swój
сделать	zrobić
себя	siebie
север	północ
сегодня	dziś, dzisiaj
сигарета	papieros
сидеть	siedzieć
сказать	powiedzieć
скорее	raczej
следующий	następny
словарь	słownik
случай	wypadek
слушать	śłuchać
смеяться	śmiać się
смотреть	zwiedzać, oglądać patrzeć
сначала	najpierw
собираться	zamierzać
советский	radziecki
Советский Союз	Związek Radziec- ki

современный	współczesny, no- woczesny	уровень	poziom
согласно	według	урок	lekcja
состоять из	składać się z	утро	ranek, rano
социализм	socializm	уходить	ić, odchodzić
спальный	sypialny	учитель	nauczyciel
спрашивать	pytać	учительница	nauczycielka
станить	wystawiać		⊙
становиться	stawać się	фабрика	fabryka
стараться	starać się	фойе	foyer
старый	stary, dawny	форма	kształt, forma
стать	stanąć, zacząć, zostać, stać się	фруктовая вода	fruktowit
стена	ściana		Ж
стихотворение	wiersz	хлеб	chleb
стол	stół	ходить	chodzić
столица	stolica	холодный	zimny
стоять	stać	хороший	dobry
страна	kraj	хотеть	chcieć
страница	strona		Ц
страшный	straszny	центр	ośrodek
строить	budować		Ч
студентка	studentka	час	godzina
стул	krzesło	частый	częsty
существование	istnienie	часы	zegarek, zegar
сходить	pójść, iść	человек	człowiek, osoba
считать	uważać, sądzić	чем	niż
		через	za
Т		читать	czytać
там	tam	что	co, że
татария	Tatar	что-нибудь	coś, cokolwiek
театр	teatr	что-то	coś
текст	tekst	чуть не	omal nie
темный	ciemny		⊙
теплый	ciepły	экран	ekran
тихий	cichy	электрический	elektryczny
товарищ	kolega	этаж	piętro
товары	towary, wyroby	этот	ten
только что	dopiero co, tylko co		Ю
точный	dokładny	юбка	spódnica
		юг	południe
У			Я
у	przy, u	являться	zдесь: być
уверен	pewien	язык	język
угрюмый	ponury		
удивительный	dziwny		
удобный	wygodny		
узнать	dowiedzieć się		
умереть	umrzeć		
уметь	umieć		
университет	uniwersytet		

УКАЗАТЕЛЬ ГРАММАТИЧЕСКИХ ВОПРОСОВ

Имя существительное

Род имен существительных 6, 11, 25

Склонение:

Им. пад. мн. ч. 12, 19, 77, 161, 169, 184, 307, 344, 369

Род. пад. 33, 43, 90, 110, 201, 228, 307, 369

Дат. пад. 56, 66, 127, 255

Вин. пад. 12, 19, 77, 111, 203, 229, 307, 370

Твор. пад. 26, 141, 255

Предл. пад. 41, 56, 65, 100, 109, 127, 318

Зват. форма 66, 101, 128

Образование отглагольных существительных 230, 255, 280, 294

Имя прилагательное

Склонение 13, 33, 68, 162, 371

Степени сравнения 172, 205, 270

Место прилагат. в сочетании с существительным 14, 240

Местоимение

Полные формы личных местоимений:

Им. пад. 5, 370

Род. пад. 41, 55, 100, 128, 141

Дат. пад. 66, 128, 141,

Вин. пад. 55, 65, 88, 100, 128, 141, 329, 370

Твор. пад. 41

Предл. пад. 50, 84

Краткие формы личных местоимений:

Род. пад. 55, 100, 128, 141

Дат. пад. 25, 33, 66, 128

Вин. пад. 55, 101, 128, 141

Отсутствие личных местоимений при глаголах 21, 35, 101

Возвратное местоимение 89, 141, 239

Притяжательные местоимения 4, 140

Указательные местоимения 28, 88, 202

Неопределенные местоимения 76, 362

Отрицательные местоимения 21, 202, 352

Эквиваленты русских местоимений „некого, нечего” 56, 281

Имя числительное 161, 170, 336, 360, 369, 371

Глагол

Спряжение:

Наст. время глаголов I спряжения 34, 41, 49, 50, 55, 65, 75, 88, 109, 121, 142

Наст. время глаголов II спряжения 42, 50, 55, 78, 140, 183, 328

Наст. время глаголов III спряжения 7, 13, 20, 32, 54

Наст. время глагола być 4, 27, 57

Будущее время:

простое 57

составное 69, 153,

Прошедшее время 101, 113, 127, 143, 151, 159, 160, 201, 295

Повелительное наклонение 91, 112, 129, 142, 189, 369

Сослагательное наклонение 245, 254

Возвратные глаголы 18, 139, 317, 351

Безличные формы глагола 152, 240, 309, 317, 344, 369

Причастия:

Действит. причастия наст. времени 329, 344

Страдательные причастия 185, 208, 220, 229, 254, 294

Страдательный оборот 186, 206, 307

Деепричастия несон. вида 329, 344

Выражение долженствования 271, 283, 326, 351

Наречие

Образование наречий 33, 69

Степени сравнения 217, 270

Предлог

do 66, 99, 109, 151, 159, 227, 317

na 75, 317

o 76, 99, 150, 175, 219, 270, 280, 336

od 159, 174, 182, 217, 329

po 127, 138, 139, 182, 229

przed 85, 226, 227, 280

przez 186, 206, 216, 328

u 120

w 75, 140, 183, 280, 318

z 89, 280, 281

za 19, 85, 150, 343

Союз

aby 256

gdy 57

gdyby 256, 269

jeśliby, jeżeliby 256

kiedy 57

że 49, 115

żeby 256, 269